

Provincie Noord-Brabant
Griffie
Postbus 90.151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

PROV. NOORD-BRABANT		
Zaaknr.:		
18 NOV 2010		
Briefnr. 2361233		
d.:	afd.:	bur.:
		STER

referentie
R10.209/PdK/PvG

e-mail
info@zuidelijkerekenkamer.nl

datum
18 november 2010

onderwerp
Besluitvormingsproces Essent
provincie Noord-Brabant

doorkiesnummer
040 - 232 93 38

aantal rapporten
5

Geachte Griffie,

Hierbij bieden wij u vijf exemplaren aan van het rapport Besluitvormingsproces Essent provincie Noord-Brabant. Het rapport bestaat uit twee delen, Deel I Bestuurlijk rapport en Deel II Rapport van bevindingen.

De Zuidelijke Rekenkamer heeft dit rapport vastgesteld op 15 november 2010 en heden, tijdens een bijeenkomst in het provinciehuis te 's-Hertogenbosch, aangeboden aan de voorzitter van Provinciale Staten.

Met vriendelijke groet,
Zuidelijke Rekenkamer

drs. P.W.M. de Kroon
directeur-secretaris

Besluitvormingsproces Essent Provincie Noord-Brabant

Deel I: Bestuurlijk rapport

15 november 2010

ISBN 978-90-8768-027-5

Inhoudsopgave

Leeswijzer	3
1 Inleiding	4
1.1 Context	4
1.2 Verzoek aan de Zuidelijke Rekenkamer	5
1.3 Doelstelling en vraagstelling	5
1.4 Aanpak onderzoek	6
1.4.1 Normenkader	6
1.4.2 Afbakening	6
1.4.3 Onderzoeksmethode	7
2 Conclusies en aanbevelingen	8
2.1 Conclusies verantwoordelijkheden en bevoegdheden partijen	8
2.1.1 Provincie als aandeelhouder	8
2.1.2 Provinciale Staten - Gedeputeerde Staten	10
2.1.3 Essent	13
2.2 Conclusies organisatie en kwaliteit informatieverstrekking	14
2.2.1 Organisatie informatieverstrekking	14
2.2.2 Kwaliteit informatieverstrekking GS - PS	15
2.3 Beantwoording hoofdvraag	17
2.4 Aanbevelingen	17
3 Bestuurlijke reactie	19
4 Nawoord Rekenkamer	29
Bijlage 1 Van procesmanagement naar procesarchitectuur	33

Leeswijzer

De Zuidelijke Rekenkamer heeft in de periode januari 2010 - juli 2010 onderzoek verricht naar het verloop en de kwaliteit van het besluitvormingsproces rondom de vervreemding van de aandelen Essent.

Aanleiding voor het onderzoek vormt de volgende, unaniem door Provinciale Staten aangenomen, motie:

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 juni 2009, overwegende dat de nodige vraagtekens gezet kunnen worden bij de procedure die leidde tot vervreemding van de aandelen Essent, spreekt uit: de Zuidelijke Rekenkamer te verzoeken om onderzoek te doen naar de wijze waarop de procedure tot vervreemding van de aandelen Essent is gevoerd en hierover te rapporteren aan de Staten en gaan over tot de orde van de dag”.

De resultaten van het onderzoek zijn in twee deelrapporten verwerkt. Het voorliggende rapport, deel I, betreft een bestuurlijke rapportage. In het inleidende hoofdstuk van dit rapport worden de context, doelstelling, onderzoeksvragen en -aanpak toegelicht. In hoofdstuk 2 worden de conclusies waartoe het onderzoek heeft geleid en de naar aanleiding daarvan geformuleerde aanbevelingen weergegeven. De hoofdstukken 3 en 4 tenslotte bevatten respectievelijk de bestuurlijke reactie op het onderzoek en een nawoord van de rekenkamer.

In bijlage I van het voorliggende rapport is het verslag opgenomen van het rondetafelgesprek dat de Rekenkamer in het kader van het onderzoek naar de vervreemding van de aandelen Essent heeft gevoerd met enkele deskundigen op het terrein van publieke- en private organisaties. Het doel van dit rondetafelgesprek was om de meest actuele stand van het denken over publieke verantwoording en privaat handelen te bundelen en suggesties te formuleren hoe de provincie als aandeelhouder zich in de toekomst zou kunnen/moeten opstellen bij belangrijke onderwerpen.

In deel II worden de bevindingen van het onderzoek, gebaseerd op een documentanalyse en interviews met relevante betrokkenen binnen en buiten de provincie, beschreven.

1 Inleiding

1.1 Context

Op 1 juli 2008 is het groepsverbod uit de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in werking getreden. Als gevolg daarvan dient het beheer en eigendom van energienetwerken en de productie en levering van energie via deze netwerken per 1 januari 2011 bij afzonderlijke ondernemingen te zijn ondergebracht. Op deze manier ontstaan enerzijds gereguleerde netwerkbedrijven (NWB's) en anderzijds productie- en leveringsbedrijven (PLB's) die in een concurrerende markt opereren. Conform het groepsverbod uit de WON is het in 1999 opgerichte nutsbedrijf Essent NV op 1 juli 2009 juridisch gesplitst in een commercieel productie- en leveringsbedrijf (Essent PLB) en een onafhankelijk netwerkbedrijf (Enexis Holding BV).

De provincie Noord-Brabant is vanouds aandeelhouder van Essent¹. Omdat door de splitsing twee naar aard en risico verschillende bedrijven ontstaan, achtten de aandeelhouders van Essent, waaronder de provincie Noord-Brabant, het eind 2007 (vooruitlopend op de inwerkingtreding van de WON) noodzakelijk de toekomststrategie van Essent te herzien.

Aan de hand van een analyse van de energiemarkt concluderen de aandeelhouders met betrekking tot het PLB dat continuïteit hiervan alleen geborgd kan worden door schaalvergroting. Deze conclusie heeft mede aanleiding gegeven tot een heroverweging van het aandeelhouderschap van de provincie in het toekomstige PLB.

De volgende redeneerlijn vormde daarbij het uitgangspunt. Van oorsprong was het doel van het aandeelhouderschap van de provincie het waarborgen van de publieke belangen van de Brabantse burger ten aanzien van de energievoorziening. Vanaf het eind van de jaren tachtig vindt borging van deze publieke belangen meer en meer plaats door marktwerking en wet- en regelgeving, waardoor het aandeelhouderschap niet (langer) noodzakelijk is. Verder zal, indien schaalvergroting wordt gerealiseerd, het provinciale aandeel in het PLB verwateren en gaat de provincie zich begeven op het speelveld van een internationaal bedrijf. Dit betekent enerzijds een afname aan beïnvloedingsmogelijkheden voor de provincie als aandeelhouder en anderzijds een toename van het risicoprofiel van het bedrijf. Een mogelijkheid om een dergelijke situatie te voorkomen is op termijn de aandelen te vervreemden.

Naar aanleiding van het bovenstaande hebben Provinciale Staten (PS) op 27 juni 2008 groen licht gegeven aan Gedeputeerde Staten (GS) om in de aandeelhoudersvergadering van Essent het voorstel te steunen dat Essent op

¹ Eerst (van 1914 tot 1997) de Provinciale Noord-Brabantse Electriciteit Maatschappij (PNEM), later (1997-1999) PNEM/Mega Groep en uiteindelijk na een fusie met Edon in 1999 Essent. De provincie was voor 30,8% aandeelhouder van Essent.

zoek gaat naar een partner. Dit zoekproces heeft uiteindelijk in januari 2009 geresulteerd in een overeenkomst tussen Essent en RWE.

Op 24 april 2009 leggen GS aan PS het volgende voorgenomen standpunt ten aanzien van deze overeenkomst voor:

‘Ons voorgenomen standpunt is om toe te treden tot de overeenkomst tussen Essent en RWE. Daarmee geven wij te kennen dat we onze aandelen willen verkopen aan RWE.’

Tijdens de PS-vergadering spreekt een meerderheid (28 tegen en 26 voor) van PS zich in een motie uit tegen verkoop en zegt het wenselijk te vinden dat het college van GS niet overgaat tot vervreemding van de aandelen Essent.

In een extra vergadering van PS op 15 mei 2009, die in het teken staat van ‘besluitvorming toekomststrategie Essent’ spreekt een meerderheid van PS (33 voor en 21 tegen) zich vervolgens uit vóór verkoop van de Essent-aandelen aan RWE.

1.2 Verzoek aan de Zuidelijke Rekenkamer

Op 5 juni 2009 voerden PS een verantwoordingsdebat over de koop-overeenkomst Essent/RWE. Aan het eind van die vergadering namen PS unaniem de volgende motie aan:

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 juni 2009, overwegende dat de nodige vraagtekens gezet kunnen worden bij de procedure die leidde tot vervreemding van de aandelen Essent, spreekt uit: de Zuidelijke Rekenkamer te verzoeken om onderzoek te doen naar de wijze waarop de procedure tot vervreemding van de aandelen Essent is gevoerd en hierover te rapporteren aan de Staten en gaan over tot de orde van de dag”.

Provinciale Staten gaven daarbij aan dat het gevraagde onderzoek pas diende te starten als het hele proces van vervreemding van de aandelen zou zijn afgerond.

De rekenkamer heeft op 9 juni 2009 besloten om het verzoek van PS in te willigen.

Op 30 september 2009 heeft de provincie Noord-Brabant formeel haar aandelen Essent overgedragen aan RWE, waarmee naar de mening van PS het onderzoek opgestart kon worden.

1.3 Doelstelling en vraagstelling

Met het onderzoek wil de rekenkamer inzicht bieden in het verloop en in de kwaliteit van het besluitvormingsproces rondom de vervreemding van de

aandelen Essent en, met het oog op de toekomst, aandachtspunten formuleren voor GS en PS.

De hoofdvraag van het onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre is er met betrekking tot het Essent dossier sprake geweest van een adequaat besluitvormingsproces?

De hoofdvraag is nader uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoe is het besluitvormingsproces in de tijd verlopen?
2. Welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden hadden de betrokken partijen en welke positie hebben ze feitelijk ingenomen?
3. Op welke wijze was de informatieverstrekking ten behoeve van het besluitvormingsproces georganiseerd en wat was de kwaliteit daarvan?

1.4 Aanpak onderzoek

1.4.1 Normenkader

Het normenkader heeft betrekking op de besluitvorming en de daaraan ten grondslag liggende informatie-uitwisseling.

Besluitvorming

Voor het in kaart brengen van de formele (bestuursjuridische) verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken partijen en voor het beoordelen van hun feitelijke positie sluit de rekenkamer op de eerste plaats aan bij bestaande regelgeving ten aanzien van deelnemingen.

Informatie-uitwisseling

Voor het onderdeel informatie-uitwisseling hanteert de rekenkamer als normen:

- tijdig;
- toegankelijk;
- volledig;
- juist;
- begrijpelijk;
- relevant.

1.4.2 Afbakening

Beginpunt voor het onderzoek is de vergadering van PS van 27 juni 2008. In die vergadering gaven PS groen licht aan GS om in de aandeelhoudersvergadering van Essent het voorstel te steunen dat Essent op zoek kon gaan naar een partner. Het onderzoek heeft betrekking op de periode tot 30 september 2009. Op die datum droeg de provincie Noord-Brabant formeel haar aandelen Essent over aan RWE.

Om het besluitvormingsproces in de juiste context te plaatsen is ook de periode voorafgaand aan het verkoopproces in het onderzoek betrokken. Het betreft de periode waarin tussen Essent en Nuon fusiebesprekingen hebben plaatsgevonden.

1.4.3 Onderzoeksmethode

Het onderzoek kent een tweetal stappen. Als eerste stap heeft een analyse plaatsgevonden van documenten betreffende het besluitvormingsproces in de periode juni 2008 - september 2009, en van relevante documenten in de periode juni 2006 - juni 2008.

De rekenkamer heeft haar onderzoek in vrijheid kunnen uitvoeren en inzage gekregen in alle documenten die zij voor haar onderzoek van belang achtte.

In een tweede stap zijn vertegenwoordigers van bij het besluitvormingsproces betrokken partijen geïnterviewd. Centraal daarbij stond hun formele (bestuursjuridische) positie in het proces en de feitelijke positie die zij hebben ingenomen.

De partijen zijn:

- de provincie Noord-Brabant als aandeelhouder (GS en ambtelijk project-team),
- GS inclusief adviseurs,
- PS inclusief adviseurs en
- Essent.

Uiteindelijk heeft de externe adviseur van PS afgezien van medewerking aan het onderzoek van de rekenkamer. De adviseur beroept zich daarbij op zijn geheimhoudingsplicht en verschoningsrecht. De rekenkamer betreurt dit en vindt de maatschappelijke implicaties van een dergelijke opstelling schadelijk. Het verzoek van de rekenkamer betrof een gesprek over procesaangelegenheden die niet of nauwelijks raakten aan de geheimhoudingsplicht. Naar de mening van de rekenkamer heeft de adviseur zich door zijn handelswijze ten onrechte onttrokken aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid.

2 Conclusies en aanbevelingen

De hoofdvraag van het onderzoek luidt in hoeverre er met betrekking tot het Essent dossier sprake is geweest van een adequaat besluitvormingsproces. Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden heeft de rekenkamer eerst gedetailleerd in kaart gebracht hoe het besluitvormingsproces in de tijd is verlopen (onderzoeksvraag 1). Daarbij vormde het fusieproces tussen Essent en Nuon in 2006 het beginpunt en de afwikkeling van de verkoop van de aandelen Essent in september 2009 het eindpunt.

De beschrijving van het besluitvormingsproces heeft plaats gevonden aan de hand van een analyse van alle relevante documenten die de rekenkamer in het, door de provincie aan haar ter beschikking gestelde, Essent dossier heeft aangetroffen en van de door de geïnterviewde personen geverifieerde gespreksverslagen. De bevindingen van de analyse zijn beschreven in de hoofdstukken 2 tot en met 7 van deelrapport II.

Voor het beoordelen van de vraag of sprake is geweest van een adequaat besluitvormingsproces heeft de rekenkamer deze nader uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen (onderzoeksvragen 2 en 3):

- Welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden hadden de betrokken partijen en welke positie hebben ze feitelijk ingenomen?
- Op welke wijze was de informatieverstrekking ten behoeve van het besluitvormingsproces georganiseerd en wat was de kwaliteit daarvan?

De antwoorden op deze onderzoeksvragen en de conclusies die hieruit voortvloeien komen in de volgende paragrafen aan de orde. De antwoorden op de onderzoeksvragen zijn afgeleid uit de bevindingen zoals die in deelrapport II zijn beschreven. Tot slot wordt in dit hoofdstuk antwoord gegeven op de hoofdvraag van het onderzoek.

2.1 Conclusies verantwoordelijkheden en bevoegdheden partijen

2.1.1 Provincie als aandeelhouder

De provincie Noord-Brabant was met 30,8% van de aandelen de grootste aandeelhouder van Essent. De aandeelhouders waren verenigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). Vertegenwoordiger van de provincie in de AvA gedurende de onderzoeksperiode was de gedeputeerde Economie, Duurzaamheid en Openbaar Vervoer. Gezien het grote aantal aandeelhouders (140) was, als voorportaal van de AvA, een Aandeelhouderscommissie (AHC) ingesteld. De vertegenwoordiger van de provincie in de AvA was tevens lid/voorzitter van de AHC.

Omdat Essent NV het regime van een structuurvennootschap kende (verplicht voor NV's en BV's met 100 of meer werknemers, een ondernemingsraad en een geplaatste kapitaal, inclusief reserves, van ten minste € 16.000.000), lagen de

taken en bevoegdheden van de aandeelhouders vast in de Structuurwet (2004) en daarop gebaseerde statuten. Dit betekende onder meer dat de behartiging van publieke belangen (sturing en invloed) via de AvA wettelijk was ingeperkt. Relevante sturingsmogelijkheden in verband met het besluitvormingsproces zijn:

- De AvA heeft goedkeuringsrechten voor besluiten die resulteren in belangrijke veranderingen van de identiteit of het karakter van de vennootschap met voorafgaande check door de AHC.
- De AvA heeft het recht de jaarlijkse vast te stellen strategie van Essent goed te keuren.
- De AvA kan het vertrouwen in de Raad van Commissarissen van Essent opzeggen: collectief ontslag.
- De AvA heeft de volledige beschikking over de winst en statuten.

De AHC had tot taak te toetsen of bepaalde besluiten van de Raad van Bestuur van Essent (RvB) passen binnen de door de AvA goedgekeurde strategie van Essent.

Op grond van de statuten had de AvA onder meer het recht goedkeuring te verlenen aan de verkoop van aandelen. Daarbij gold dat goedkeuring kon worden verleend met een gewone meerderheid van stemmen (aandelenbezit van 50% + 1).

Nadat Essent en RWE een overeenkomst (SPA) hadden getekend (februari 2009) diende, om de verkoop te effectueren, eerst de AvA met een meerderheid van 50% + 1 aandeel te besluiten tot goedkeuring van overdracht van aandelen aan RWE. Vervolgens diende op basis van de SPA uiterlijk op 22 juli 2009 (einde aanbiedingsperiode) minimaal 80% van de aandelen te zijn aangeboden, en aan de andere opschortende voorwaarden in de SPA te zijn voldaan, voordat RWE verplicht was haar bod gestand te doen. Bij minder dan 80% kon RWE afzien van haar bod.

De aandeelhouders die hun aandelen niet zouden aanbieden, zouden aandeelhouder van Essent blijven, tenzij het om 5% of minder van de aandelen ging. Op basis van de wet geldt namelijk dat indien 95% van de aandeelhouders wil verkopen de resterende 5% eveneens verplicht is zijn aandelen aan te bieden.

De rekenkamer concludeert dat het debat in PS over de wenselijkheid van verkoop van de aandelen Essent gedomineerd werd door de aanbiedingsgrens van 80%. De statutaire mogelijkheid van de AvA om bij gewone meerderheid van stemmen goedkeuring te verlenen aan de verkoop heeft in het debat nauwelijks een rol gespeeld. Hierdoor is de feitelijke mogelijkheid tot verkoop onvoldoende op het netvlies van zowel GS als PS geweest.

Formeel verkeerde de provincie Noord-Brabant als een van de aandeelhouders tijdens het besluitvormingsproces in de positie om, tot op zekere hoogte,

invloed uit te oefenen via de AvA. Daarnaast kon ze, zoals meermalen door de provincie gesteld, invloed uitoefenen via het lidmaatschap c.q. voorzitterschap van de AHC en het voeren van het secretariaat hiervan. In de verslagen van de AvA en de AHC uit de onderzoeksperiode heeft de rekenkamer geen aanwijzingen aangetroffen die het bovenstaande onderbouwen.

Met betrekking tot de rol/positie van GS als aandeelhouder van Essent concludeert de rekenkamer wel dat:

- gedurende het verkoopproces veel onduidelijkheid is ontstaan over de positie van de provincie als grootste aandeelhouder. GS hebben deze onduidelijkheid volgens de rekenkamer onnodig laten voortbestaan en op sommige momenten zelfs versterkt. Ook de externe adviseurs (zowel van GS als PS) hebben hierin geen helderheid gebracht. In dit verband heeft de rekenkamer onder meer geconstateerd dat de schriftelijke verzekering van GS aan PS van 31 maart 2009, dat als de provincie haar aandelen niet zou aanbieden de verkoop niet zou doorgaan, geen rechtvaardiging vindt in de op dat moment voorliggende concept overeenkomst. Daarin is namelijk opgenomen dat RWE bij een aanbieding van 80% of meer van de aandelen Essent *verplicht is haar bod gestand te doen*. Over wat RWE zal/gaat doen indien minder dan 80% van de aandelen wordt aangeboden wordt in de (concept) overeenkomst geen uitspraak gedaan. De rekenkamer heeft geconstateerd dat de uitlating van GS onjuist was en PS voor de rest van het proces op een verkeerd spoor heeft gezet. Overigens merkt de rekenkamer wel op dat PS ook zelf uit de (concept) overeenkomst hadden kunnen opmaken dat de uitlating van GS niet juist was.
- het in één persoon bijeenbrengen van de rol van vertegenwoordiger namens de provincie in de AHC en de rol van voorzitter van diezelfde commissie, tot onduidelijkheden heeft geleid.
- de provincie onvoldoende afstand tot het proces had om tot afgewogen besluiten te komen. De rekenkamer vindt het in dat opzicht opmerkelijk dat waar Brabant leidend meende te zijn als grootste aandeelhouder, bij het uiteindelijke besluit tot vervreemding juist het argument dat andere aandeelhouders hun beslissing in die richting al hadden genomen, een cruciale rol heeft gespeeld.

2.1.2 Provinciale Staten – Gedeputeerde Staten

GS hebben in 2006, naar aanleiding van vragen van PS, over de verhouding tussen PS en GS ten aanzien van het aandeelhouderschap van Essent juridisch advies ingewonnen. Relevante punten uit dit advies zijn:

- GS hebben een algemene actieve informatieplicht vóóraf richting PS.
- Er geldt een bijzondere informatieplicht in het geval van (onder meer) het verrichten van een privaatrechtelijke rechtshandeling door de provincie, bijvoorbeeld het uitbrengen van een stem op de AvA van Essent. Deze informatieplicht geldt wanneer (1) PS daarom vragen of (2) dit ingrijpende gevolgen kan hebben voor de Provincie, bijvoorbeeld gevolgen van

relevante financiële of juridische aard. Bij een besluit tot vervreemding van aandelen is er sprake van ingrijpende gevolgen voor de provincie en hiervoor geldt een bijzondere informatieplicht. Hierbij mag het besluit niet worden genomen voordat PS hun wensen en bedenkingen hebben kunnen uitspreken.

- GS dienen desgevraagd alle inlichtingen aan PS te verschaffen tenzij dit in strijd is met het openbare belang.
- Het niet-nakomen van de informatieplichten heeft uitsluitend politieke consequenties.
- PS hebben geen specifieke instructiebevoegdheid richting GS. PS hebben de taak om kaders te stellen waarbinnen GS moeten opereren.

De rekenkamer heeft geconstateerd dat destijds (november 2006), maar ook gedurende het besluitvormingsproces dat heeft geleid tot de verkoop van de aandelen Essent, het bovenstaande juridische advies zelf, dan wel de inhoud daarvan, verschillende keren in de commissie Bestuur en Middelen (BM) en/of PS is besproken.

De rekenkamer concludeert dat de formele positie van/rolverdeling tussen PS en GS met betrekking tot het aandeelhouderschap van Essent helder is beschreven en voor PS op transparante wijze aan de orde is gesteld. Op basis van haar bevindingen concludeert de rekenkamer echter ook dat GS in de praktijk (materieel) de rolverdeling niet zo eenduidig hebben gecommuniceerd richting PS. Zo hebben GS bijvoorbeeld in hun uitlatingen richting PS een andere inkleuring van het begrip ‘wensen en bedenkingen’ gegeven dan zij in de praktijk hanteerden. In de periode tot 24 april 2009 luidde de boodschap van GS steeds dat ze de wensen en bedenkingen van PS zeer serieus zouden nemen. Dit werd onderstreept met uitlatingen als:

- ‘GS nemen een formeel besluit, PS uiten wensen en bedenkingen. In Noord-Brabant is van oudsher de situatie gegroeid dat het proces gedeeld wordt. PS spelen een nadrukkelijke rol bij het verdere proces, te allen tijde moet nee gezegd kunnen worden.’
- ‘U krijgt de garantie dat u zowel aan de voorkant van het proces, als in de verantwoording achteraf een maximale rol te vervullen hebt.’
- ‘PS moeten nooit het gevoel krijgen in een fuik te zwemmen waar ze niet meer uit kunnen. PS moeten niet op het laatste moment een voorstel voorgelegd krijgen waar alleen ja of nee tegen gezegd kan worden.’
- ‘Wij benadrukken dat in dit proces geen onomkeerbare stappen gezet zullen en kunnen worden voordat uw Staten haar eventuele wensen en bedenkingen hebben kunnen uitspreken.’

De rekenkamer concludeert dat, ondanks bovenstaande uitlatingen richting PS, na de aangenomen motie van PS op 24 april 2009 waarbij PS uitspraken het niet wenselijk te vinden dat GS zouden overgaan tot vervreemding van de aandelen Essent, de inspanningen van GS wel steeds gericht zijn geweest op verkoop. De rekenkamer stelt vast dat GS hiertoe het volste recht hadden,

maar dat dit de eerdere opmerkingen van GS met betrekking tot de wensen en bedenkingen van PS in een ander daglicht plaatsten. De rekenkamer concludeert dat de welwillende houding van GS om mee te gaan met de wensen en bedenkingen van PS ingrijpend veranderde nadat PS op 24 april 2009 een voor GS onverwacht besluit hadden genomen.

De rekenkamer concludeert voorts dat GS de verkoop van de aandelen door wilden laten gaan, ongeacht eventuele politieke risico's daarvan. Illustratief hiervoor vindt de rekenkamer het feit dat GS op 12 mei 2009 hebben gesproken over het voorstel de Deed of Acceptance direct na hun besluit te ondertekenen en toe te sturen aan Essent en RWE om te voorkomen dat een eventuele motie van wantrouwen de uitvoering van het verkoopbesluit zou kunnen frustreren. 'Indien het besluit tot verkoop ertoe zou leiden dat PS uitspreken geen vertrouwen meer te hebben in één of meer leden van het college (en dit leidt tot het onmiddellijke ontslag (artikel 49 Provinciewet)) dan zou een volgend college kunnen besluiten het eerder genomen besluit tot verkoop ongedaan te maken. Indien de Deed of Acceptance nog niet getekend is, kan de provincie op deze manier nog 'terug'. Indien de Deed of Acceptance wel reeds is getekend, leidt deze bestuursrechtelijke beslissing niet tot een ongeldigheid van het eerder genomen privaatrechtelijke besluit tot toetreding.'

Door de in eerste instantie welwillende houding van GS hebben PS zich tot 24 april 2009 enerzijds in een doorslaggevender positie gewaand dan zij formeel hadden, namelijk door er van uit te gaan dat zij het vervreemden van de aandelen met het uiten van hun wensen en bedenkingen (nee zeggen tegen verkoop) konden tegengaan.

Anderzijds concludeert de rekenkamer dat PS de bevoegdheden die ze hadden onvoldoende adequaat hebben opgepakt. De rekenkamer verwijst hierbij met name naar de invulling van de kaderstellende rol van PS.

Het vigerend beleidskader aan de start van het vervreemdingsproces vormde namelijk de Nota Nutsvoorzieningen uit 2000. In tegenstelling tot de mening van een meerderheid van PS tot 24 april 2009, is het uitgangspunt met betrekking tot de elektriciteitssector in deze Nota dat zodra de laatste categorie gebonden klanten is vrijgelaten er voor de provincie geen reden meer is om aandeelhouder van Essent te blijven. 'Als de positie van de gebonden klanten wettelijk voldoende wordt gewaarborgd en de voor het netwerkbedrijf in de Elektriciteitswet gestelde waarborgen zijn gerealiseerd kan, vanuit het publieke belang geredeneerd, de noodzaak tot continuering van het aandeelhouderschap al eerder vervallen. Vanaf dat ogenblik wordt - zij het met in achtneming van wettelijke en statutaire bepalingen - het provinciale financiële belang bepalend voor het moment of de momenten waarop (delen van) het aandelenpakket zal/zullen worden afgestoten.'

De rekenkamer vindt het opmerkelijk dat deze Nota, ondanks een door de meeste fracties uit PS met instemming begroet voorstel van GS uit 2006,

sinds 2000 niet meer is geactualiseerd en PS (en GS) het nakomen van deze toezegging niet hebben gevolgd. Daarmee hebben PS een kans om de bestaande kaders aan te passen en daarbij de positie van de provincie als aandeelhouder van Essent scherp te stellen, laten lopen.

2.1.3 Essent

Nadat de aandeelhouders in juni 2008 unaniem hadden ingestemd met de zoektocht naar een strategische partner, heeft de Raad van Bestuur (RvB)/ Raad van Commissarissen (RvC) van Essent met de AHC afspraken vastgelegd over het verkoopproces en de betrokkenheid van de AHC hierbij in een protocol. Dit protocol zelf heeft de rekenkamer niet in het Essent-dossier aangetroffen en het is ook niet als zodanig aan de commissie BM/PS voorgelegd. Wel kan uit andere documenten worden afgeleid dat in het protocol was vastgelegd dat de RvB onder toezicht van de RvC de leiding had over het proces. Overeenkomstig hun wettelijke verplichtingen, diende zij daarbij de belangen van alle bij de onderneming betrokken stakeholders, waaronder aandeelhouders, te behartigen. Verder kan uit de betreffende documenten worden afgeleid dat het protocol de afspraak bevatte dat de RvB en een delegatie van de RvC de AHC onder geheimhouding periodiek zouden informeren en consulteren over het proces. Deze consultatie strekte ertoe om de RvB en RvC inzicht te geven in:

- de afwegingen die binnen het verband van de AHC worden gemaakt tijdens de voortgang van het proces;
- de haalbaarheid van een uiteindelijke overeenkomst in het licht van voorstellen die door de diverse gegadigden tijdens het proces worden gedaan.

Volgens de RvB van Essent ging de betrokkenheid van de AHC zoals omschreven in het protocol, uit boven de statutaire taak van de AHC en is de AHC ruimer geïnformeerd en geconsulteerd dan strikt op basis van de statuten nodig was.

De rekenkamer heeft op basis van haar onderzoek geconstateerd dat, ongeacht alle afspraken tussen RvB/RvC van Essent en de AHC, (de RvB van) Essent de touwtjes stevig in handen had en het proces van het begin tot het eind in banen heeft geleid die uiteindelijk hebben geresulteerd in de verkoop van het bedrijf.

De rekenkamer vindt het in dit verband bijvoorbeeld tekenend dat de eerste vergadering van de AHC (11 mei 2009) na het ‘nee’ van de provincie Noord-Brabant vrijwel volledig in het teken stond van een door RWE en Essent gewenste tweede aanvulling op het SPA (second supplemental agreement), om vrijheid van handelen te hebben om technische wijzigingen door te voeren. Er is met geen woord gerept over het besluit van PS en eventuele consequenties hiervan, althans hierover wordt niets opgemerkt in het verslag van deze vergadering.

Een ander tekenend voorbeeld in dit verband is de volgende uitspraak van de voormalig voorzitter van de RvB: “Ik ben er altijd vanuit gegaan dat de deal

door zou gaan, omdat de aandeelhouders zich in 2008 unaniem hadden uitgesproken voor het zoeken naar een strategische partner. Daaraan zijn criteria gesteld door de aandeelhouders. Als er dan een partner gevonden wordt die (optimaal) aan deze criteria voldoet, kan het besluit van juni 2008 niet teruggedraaid worden en zijn de aandeelhouders dus min of meer gehouden om over te gaan tot verkoop van hun aandelen”.

De rekenkamer concludeert dat de bevindingen van het onderzoek de uitspraak van de gedeputeerde in februari 2008, dat de aandeelhouders bepalen wat er met de aandelen gebeurt en niet het bedrijf, niet onderbouwen.

Voorts concludeert de rekenkamer dat de provincie zich heeft gevoegd naar Essent die steeds druk op het proces heeft gezet. In dit verband is het de rekenkamer niet duidelijk waarom sneller gewerkt diende te worden dan voorzien in het stappenplan voor de implementatie van de Toekomststrategie Essent, zoals door GS op 7 oktober 2008 besproken en vastgelegd in de notitie BM-0685 voor de commissie BM.

Voor het gehanteerde argument dat de Nederlandse energiemaatschappij die als eerste verkocht zou worden spekkoper zou zijn - een belangrijk argument om druk op het proces te houden - heeft de rekenkamer in de bestudeerde dossiers geen aannemelijke verklaring en onderbouwing gevonden.

2.2 Conclusies organisatie en kwaliteit informatieverstrekking

2.2.1 Organisatie informatieverstrekking

Met betrekking tot de organisatie van de informatieverstrekking in de trits Essent - AHC - AvA- GS - PS concludeert de rekenkamer dat de provincie zich daarbij heeft laten leiden door Essent. De informatie-uitwisseling tussen GS en PS verliep op zich zoals gebruikelijk binnen de provincie; voorbereiding en voorbespreking in GS, vervolgens behandeling in de commissie BM en indien besluitvorming plaats diende te vinden vervolgens behandeling in PS. Echter, als het gaat om de wijze van informatieverstrekking en de inhoud van de informatie die werd doorgesluist, heeft de provincie naar de mening van de rekenkamer zich steeds volgend opgesteld naar Essent.

Zoals reeds opgemerkt heeft Essent met de AHC afspraken over onder meer informatie-uitwisseling tussen Essent en de AHC/AvA en het opleggen van geheimhouding op deze informatie opgenomen in een protocol. Uit de bevindingen van het onderzoek van de rekenkamer blijkt dat volgens dit protocol de gedeputeerde voordat zij informatie aan de commissie BM dan wel PS wilde voorleggen hiervan eerst de voorzitter van de RvB op de hoogte diende te stellen. Een ander voorbeeld van het feit dat GS zich voegde naar Essent als het om de organisatie van de informatieverstrekking gaat, is dat er door de griffie contact gelegd moest worden met de voorzitter van de RvB om te bespreken of een adviseur van PS toegang kon krijgen tot vertrouwelijke

documenten. Ook de AHC, zo blijkt uit de bevindingen van het onderzoek, heeft dit via het protocol met afspraken officieel moeten regelen met Essent. Ook het feit dat vragen van de commissie BM dan wel PS veelal achter de schermen door Essent werden beantwoord en vervolgens in het format van de provincie werden gegoten als waren het antwoorden van GS acht de rekenkamer tekenend voor de positie/rol van GS in het kader van de organisatie van de informatieverstrekking.

Voorts werd de organisatie van de informatieverstrekking gedomineerd door de door Essent opgelegde geheimhoudingsplicht. De rekenkamer erkent dat het bij een verkoopproces en de grote belangen die daarbij spelen (grote financiële belangen, kans op claims indien er bedrijfsgevoelige informatie naar buiten komt) nodig is om informatie op onderdelen als vertrouwelijk en geheim aan te merken. Op basis van haar bevindingen constateert zij echter dat het instrument van het opleggen van geheimhouding en het besloten verklaren van (delen van) vergaderingen te gemakkelijk is gehanteerd en onnodig werd opgerekt. Zo mocht mondeling aangereikte en/of schriftelijk ter inzage gelegde informatie aan (een deel van) de leden van de commissie BM niet worden gedeeld met de overige fractieleden. Hierdoor konden besluiten noodgedwongen niet door de fracties worden voorbereid, maar slechts worden genomen door individuele leden van de commissie BM.

De rekenkamer concludeert dat de manier waarop is omgegaan met geheimhouding van informatie het besluitvormingsproces uiterst complex heeft gemaakt en de mogelijkheden voor PS om hun controlerende rol waar te maken in belangrijke mate heeft ingeperkt.

De vormgeving van de informatievoorziening aan PS heeft met name de kleine fracties uit PS in een haast onmogelijke positie gebracht om zich goed voor te bereiden op hun aandeel in het besluitvormingsproces.

De rekenkamer heeft vastgesteld dat bij andere aandeelhouders minder krampachtig met dit onderwerp is omgegaan en de volksvertegenwoordiging op dit punt minder belemmering ondervond. Overigens dient daarbij wel aangetekend te worden dat bij deze aandeelhouders aanzienlijk minder informatie-uitwisseling heeft plaatsgevonden dan binnen de provincie Noord-Brabant.

2.2.2 Kwaliteit informatieverstrekking GS – PS

Voor het beoordelen van de kwaliteit van de informatieverstrekking hanteert de rekenkamer de volgende normen; de informatie dient tijdig, toegankelijk, volledig, juist, begrijpelijk en relevant te zijn.

Uitgaande van deze normen concludeert de rekenkamer op basis van haar onderzoek dat de informatie die door GS is verstrekt aan PS te wensen overlaat.

Zo kan mede als gevolg van de organisatie van de informatieverstrekking ten tijde van het besluitvormingsproces de toegankelijkheid en volledigheid van de informatie als onvoldoende worden gekwalificeerd. Voorts blijkt uit de bevindingen van het onderzoek dat PS zelf bij de begrijpelijkheid van de informatie gedurende het besluitvormingsproces de nodige kanttekeningen hebben gezet. Dit was mede aanleiding voor PS om zelf een externe adviseur in de arm te nemen. Met name de in het Engels opgestelde documenten en documenten waarin sprake was van het zwart maken ('black-line-en') van bepaalde informatie hebben de begrijpelijkheid (en volledigheid en toegankelijkheid) van de verstrekte informatie geen goed gedaan.

Verder is er tijdens het proces op onderdelen sprake geweest van een weinig expliciet en consistent taalgebruik over essentiële elementen rondom de vervreemding van de aandelen. Zo werden termen als: aansluiten bij, samengaan met, aangaan van een strategische alliantie, het zoeken van een strategische partner en het verkopen van aandelen door elkaar gebruikt. Dit heeft de helderheid van het proces en de kwaliteit van het daarop gebaseerde debat negatief beïnvloed.

Naast het feit dat PS onjuist zijn ingelicht over het al dan niet doorgaan van de verkoop indien minder dan 80% van de aandelen zou zijn aangeboden, betreft een ander voorbeeld van onjuiste informatieverstrekking de datum waarop GS er serieus rekening mee hebben gehouden dat RWE het bod ook gestand zou kunnen doen bij een aanbod van minder dan 80% van de aandelen.

In het verantwoordingsdebat van juni 2009 merkte de gedeputeerde op dat zij pas op de ochtend van 15 mei 2009 hoorde dat het juridisch mogelijk was om een opschortende voorwaarde te creëren waardoor het aanbiedingspercentage van 80 % naar beneden kon. Deze opmerking staat op gespannen voet met een concept beslisdocument voor GS van 8 mei 2009 waarin als reëel scenario wordt aangegeven dat het niet ondenkbaar is dat RWE, gezien het strategisch belang van Essent, haar aanbod aan de aandeelhouders aanpast en genoeg zou willen nemen met een lager percentage dan 80%.

Een ander voorbeeld waarbij naar de mening van de rekenkamer in ieder geval vraagtekens bij de juistheid van de informatie kunnen worden geplaatst betreft de redenering dat bij de vierde aanvulling op de SPA (carve out van EPZ) geen sprake was van een materieel negatieve wijziging.

Tot slot plaatst de rekenkamer een kanttekening bij de verslaglegging van vertrouwelijke (onderdelen van) commissievergaderingen. De rekenkamer concludeert dat deze verslaglegging niet aan de maat is en voornamelijk bestaat uit korte besluitenlijsten. Voor een goede verslaglegging van een zo cruciaal besluitvormingsproces als de vervreemding van de aandelen Essent is dit, met het oog op reconstrueerbaarheid van het proces, onvoldoende. Het feit dat een bijeenkomst vertrouwelijk is, impliceert naar de mening van de rekenkamer geenszins dat ook de verslaglegging als het ware aan het oog wordt onttrokken.

2.3 Beantwoording hoofdvraag

Voor het beantwoorden van de hoofdvraag in hoeverre er met betrekking tot het Essent dossier sprake is geweest van een adequaat besluitvormingsproces zijn de volgende samenvattende constatering van de rekenkamer van belang:

- GS hebben vooraf onvoldoende zorggedragen voor een adequate (heldere en werkbare) procesarchitectuur. Als gevolg daarvan heeft de provincie op cruciale momenten haar toevlucht moeten nemen tot improvisaties.
- Mede hierdoor verkeerden GS gedurende het gehele proces in een te afhankelijke positie ten opzichte van externe adviseurs en Essent.
- De manier waarop is omgegaan met vertrouwelijkheid van informatie heeft het besluitvormingsproces uiterst complex gemaakt en de mogelijkheden voor PS om hun controlerende rol waar te maken in belangrijke mate ingeperkt.

Het gehele besluitvormingsproces overziend, concludeert de rekenkamer dat geen sprake is geweest van een adequaat besluitvormingsproces.

2.4 Aanbevelingen

1. Ga bij majeure projecten allereerst na of een actueel beleidskader voorhanden is, pas dat waar nodig aan veranderende omstandigheden aan. Leg daarin ook vast wat de rollen en verantwoordelijkheden van GS en PS zijn en hou daaraan vast.
Bepaal tevens vooraf de ijkmomenten waarop nagegaan wordt of het proces verloopt langs de vooraf afgesproken lijnen dan wel bijstelling behoeft.
2. Bij toekomstige transacties bepleit de rekenkamer de totstandkoming van een *deal governance* code. In een dergelijke code zouden in ieder geval de volgende onderwerpen aan de orde moeten komen:
 - de doelstellingen van de transactie;
 - de risico's die eraan verbonden zijn;
 - heldere procesafspraken, duidelijkheid over regievoering en het inbouwen van tussentijdse controlepunten;
 - de organisatie van een onafhankelijke informatievoorziening, waarbij de verstrekte informatie op juistheid en volledigheid kan worden getoetst;
 - de opzet van een vaste kennispool waar permanent en consistent overzicht over het gehele proces aanwezig is;
 - de wijze waarop achteraf verantwoording wordt afgelegd.
3. Besteed bij de inrichting van de informatievoorziening voor PS extra aandacht aan de vraag of alle in PS vertegenwoordigde fracties in gelijke mate kans hebben om actief aan het besluitvormingsproces deel te nemen.

4. Toets periodiek of derubricering van opgelegde geheimhouding of vertrouwelijkheid van documenten verantwoord is. Hanteer daarbij als stelregel: 'openbaar, tenzij'
5. Voorkom dat belangenbehartiging op verschillende niveaus in één persoon wordt bijeengebracht (gedeputeerde aandeelhouder Noord-Brabant en tegelijkertijd voorzitter AHC).
6. Neem in contracten met adviseurs standaard een bepaling op dat zij gehouden zijn hun medewerking te verlenen aan onderzoeken die door of namens PS worden ingesteld met het oog op hun controlerende taken.

3 Bestuurlijke reactie

Op 26 oktober 2010 heeft de rekenkamer het concept Bestuurlijk rapport aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant voor een bestuurlijke reactie. Op 10 november 2010 ontving de rekenkamer het navolgende antwoord:

Bestuurlijke reactie van het college van Gedeputeerde Staten op het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer Besluitvormingsproces vervreemding Essent

Algemene opmerkingen

Het proces van vervreemding van de aandelen Essent heeft plaatsgevonden in een context die zowel economisch, maatschappelijk en bestuurlijk als ook organisatorisch en juridisch zeer complex en onvoorspelbaar was. Hoewel het college het proces met grote zorgvuldigheid heeft ingericht en doorlopen, kan geconcludeerd worden, dat we kunnen leren van de ervaringen die in het proces zijn opgedaan. Het college bereidt op basis van haar eigen evaluatie van het proces op dit moment een Nota Deelnemingen voor, waarin het beleid wordt neergelegd ten aanzien van de positie van aandeelhouder in de diverse deelnemingen van de Provincie. Het is de bedoeling dit beleid op korte termijn te bespreken met Provinciale Staten.

Het College heeft vraagtekens bij en kan zich niet herkennen in diverse conclusies uit het bestuurlijk rapport van de Zuidelijke Rekenkamer (ZRK). De stelligheid waarmee en de manier waarop de ZRK haar veelal kritische conclusies verwoordt, kan volgens het college niet worden afgeleid uit het feitenrelaas in het Rapport van Bevindingen. Daarnaast is het College verbaasd over het feit, dat in het Rapport van Bevindingen geen analyse plaatsvindt van de verzamelde gegevens. In dit Rapport van Bevindingen worden allerlei documenten, adviezen en verslagen weergegeven zonder dat deze op enigerlei wijze worden toegelicht of nader worden geanalyseerd. In hoofdstuk 7 is slechts een betrekkelijk willekeurige selectie van meningen opgenomen op basis van afgenomen interviews bij verschillende betrokkenen zonder hier kadering aan te geven of de betekenis ervan nader te duiden of te wegen. We betreuren dat want hierdoor verschaft het Rapport van Bevindingen zeker niet de onderbouwing en verantwoording van de conclusies van de ZRK.

Verder is het jammer te moeten constateren dat de ZRK in haar onderzoek volledig voorbij gaat aan de economische, bestuurlijke en maatschappelijke context waarin het proces plaatsvond. Ontwikkelingen buiten de provincie hebben grote invloed op het proces uitgeoefend. We denken hierbij bijvoorbeeld aan het veranderende landelijk politieke klimaat rond

liberalisering. Hiermee mist de ZRK een kans om het onderzoek compleet te maken.

Het college is, nog gesterkt door het onderliggende feitenmateriaal van de ZRK, overtuigd van het feit dat het proces van vervreemding en ontvlechting van Essent op een zorgvuldige en verantwoorde wijze is uitgevoerd. Het College is zich van meet af aan bewust geweest van het grote belang van het besluitvormingsproces, zowel bestuurlijk, maatschappelijk als financieel. Dit is reden geweest om het proces zorgvuldig vorm te geven, met PS af te stemmen en ervoor te zorgen dat de Provincie via een stevige positie in de AHC een belangrijke rol kon spelen in de regie bij de vervreemding, die voor de uitvoering belegd was bij de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen bij Essent.

Het college erkent dat er in dit complexe proces -achteraf gezien- bepaalde zaken inderdaad niet zijn gelopen zoals wellicht had moeten. We kunnen ons echter niet herkennen in conclusies als zou het college Provinciale Staten bewust verkeerd hebben geïnformeerd, onvoldoende afstand hebben gehad tot het proces, en aan de leiband van Essent hebben gelopen. Wel realiseren we ons dat juist door de inspanningen om PS vanuit het oogpunt van samenwerkingsdualisme maximaal te informeren mogelijk verkeerde verwachtingen zijn gewekt en met name de informatiestroom als te overweldigend en complex is ervaren om adequaat te kunnen verwerken. Dit is een leerpunt voor het college.

Het college stelt vast dat na het verantwoordingsdebat in PS van 4 en 5 juni 2009 over de verkoop van Essent, het onderzoek van de ZRK vooral was bedoeld om leerpunten voor de toekomst op te leveren. Tegen deze achtergrond is het aantal aanbevelingen relatief beperkt. Het college kan zich vinden in het merendeel van de aanbevelingen. Deze passen ook goed in het staande beleid van de provincie. Bij een aantal plaatsen we kanttekeningen. We zullen op korte termijn concrete voorstellen voorleggen die meer duidelijkheid moeten verschaffen in de rollen, taken en verantwoordelijkheden in relatie tot deelnemingen. Hierbij zullen de leerpunten van het verkoopproces van Essent nadrukkelijk worden betrokken.

Reactie op conclusies en aanbevelingen

Naast bovengenoemde algemene opmerkingen geven we hieronder bij een aantal conclusies en aanbevelingen van de ZRK een meer uitgebreide reactie. We doen dit door eerst kort de betreffende conclusie van de ZRK samen te vatten en vervolgens hierop onze reactie te geven. Daarna geven we een reactie op de aanbevelingen.

1. *De conclusie van de ZRK op de hoofdvraag van het onderzoek is, dat GS vooraf onvoldoende hebben zorggedragen voor een adequate pro-*

cesarchitectuur en daardoor op cruciale momenten haar toevlucht hebben moeten nemen tot improvisaties.

Wij onderschrijven ten volle het leerpunt om bij de start van grote projecten alle relevante (beleids)kaders zo nodig te actualiseren. Het is echter niet juist om daarmee te stellen dat er geen adequate procesarchitectuur zou zijn geweest. Het college is van mening dat er wel degelijk sprake was van een heldere en adequate procesarchitectuur en dat deze ook bij PS als zodanig bekend was. De ZRK wijst in haar rapport en het Rapport van Bevindingen hier feitelijk ook voortdurend naar.

Al sinds de Nota Nutsvoorzieningen in 2000 was er sprake van een helder kader om op een daartoe geschikt moment over te gaan tot vervreemding van het commerciële deel van Essent. In het bestuursakkoord 2007-2011 “Vertrouwen in Brabant” is nog eens de intentie tot vervreemding van Essent bevestigd. Daarin is ook vermeld dat de incidentele vermogensopbrengsten vanuit Essent worden aangewend voor duurzame investeringen in de provincie. Over de strategische inzet van Brabant met betrekking tot Essent kan dan ook geen misverstand bestaan.

Na de vaststelling in juni 2008 door PS van het voorstel “Strategie toekomst aandelen in relatie tot de energiemarkt” lag er voor GS een helder mandaat om via de Aandeelhoudersvergadering (AvA) van Essent de Raad van Bestuur op te dragen om het proces tot ontvlechting van het netwerkbedrijf en vervreemding van de aandelen in gang te zetten. Deze opdracht is vrijwel unaniem door alle 140 aandeelhouders van Essent ondersteund. Daarbij is nadrukkelijk in het proces de volgorde bepaald dat eerst de ontvlechting van het netwerkbedrijf moest plaatsvinden en vervolgens de stappen voor de verkoop van het productieleveringsbedrijf zouden kunnen worden gezet. Ook was vastgelegd welke strategische varianten de voorkeur dienden te krijgen bij een mogelijke overname van de aandelen. Met andere woorden; door de aandeelhouders is aan de Raad van Bestuur een helder kader met concrete uitgangspunten meegegeven waarin duidelijke ijkpunten waren opgenomen voor de toetsing van de voortgang en het verdere verloop van het proces.

Al vooraf was bij het college en de overige aandeelhouders duidelijk dat bij een dergelijke complexe opgave ontwikkelingen kunnen plaatsvinden die niet voorzienbaar zijn en om een adhoc oplossing vragen. Dit is inherent aan een multifunctionele onderneming als Essent en aan de ingewikkelde verhoudingen van een internationale markt als die van de energievoorziening. Hierop is ook geanticipeerd door met de AHC een structuur in te richten waarin voortdurend

inhoudelijk overleg tussen Raad van Bestuur en aandeelhouders mogelijk was. Praktische afspraken hierover zijn in een protocol met Essent vastgelegd. Dankzij de aanwezigheid van ambtelijke ondersteuning en van externe financiële en juridische adviseurs binnen de AHC kon zo steeds bestuurlijk getoetst worden of belangen nog wel in overeenstemming waren met de gestelde kaders en uitgangspunten. Hierdoor kon ook adequaat worden gereageerd op eventualiteiten, zoals de niet te voorzien noodzakelijkheid tot ontvlechting van het milieubedrijf en de ‘carve-out’ van EPZ. We vinden de negatieve suggestie in de opmerking van de ZRK dat we op cruciale momenten onze toevlucht moesten nemen tot improvisatie dan ook volkomen onterecht. We zien het eerder als een sterk punt dat we op onvoorziene ontwikkelingen waren voorbereid en daarvoor adequaat waren toegerust.

2. *Volgens de ZRK verkeerden GS gedurende het gehele proces in een te afhankelijke positie ten opzichte van de externe adviseurs en Essent.*

De conclusie dat wij teveel aan de leiband van Essent zouden hebben gelopen, vindt geen grond. Dat waar nodig afstemming is gezocht met Essent om tot een zo volledige en adequaat mogelijke beantwoording van uw vragen te komen, kan niet als verwijtbaar worden gezien, integendeel. Het college heeft zich vanaf het begin gerealiseerd dat het proces van ontvlechting en vervreemding grote verantwoordelijkheid voor Brabant als grootste aandeelhouder met zich mee bracht. In een structuurvennootschap is de taak van de aandeelhouders formeel beperkt tot het toetsen of bepaalde besluiten van de Raad van Bestuur passen binnen de door de AvA goedgekeurde strategie van Essent. In het bestuurlijk rapport van de ZRK wordt deze positie ook uitgebreid beschreven (p.9). GS hebben in het proces een actieve rol gespeeld door zowel het voorzitterschap als het secretariaat van de AHC op zich te nemen. Hiermee hebben we ook de verantwoordelijkheid genomen om de over 140 grote en kleine aandeelhouders gespreide zeggenschap te bundelen en richting en kracht te geven. We bestrijden de suggestie van de ZRK dat deze positie ons beperkt heeft om de belangen van Brabant adequaat te behartigen. Onze rol en positie hebben er naar onze mening juist toe geleid dat Brabant een meer dan evenredige invloed op het proces heeft gehad. Daarmee hebben we de belangen van Brabant extra aandacht kunnen geven. Denk bijvoorbeeld aan het thema duurzaamheid, waar juist PS in Brabant aandacht voor hebben gevraagd. We verwerpen dan ook de conclusie van de ZRK op p.10 van het bestuurlijk rapport dat het in één persoon bijeenbrengen van de rol van vertegenwoordiger namens provincie in de AHC en die van voorzitter tot onduidelijkheid heeft geleid.

De structuur en positie van de AHC heeft de mogelijkheid geboden

om gedurende het gehele proces gebruik te maken van externe (top)adviseurs die naar onze overtuiging over de juiste expertise en knowhow beschikten om de aandeelhouders op adequate wijze terzijde te staan. De inbreng van de externe adviseurs is zeker van cruciale betekenis geweest. Dit laat onverlet dat de besluiten steeds door de leden van de AHC of AvA zijn genomen binnen de gestelde kaders en uitgangspunten en na vaak intensief overleg met het college. We bestrijden dan ook dat we in een te afhankelijke positie verkeerden. Zoals bij elk bestuur vormen ambtelijke of externe adviezen een belangrijke grondslag voor het maken van de juiste afwegingen. Hierbij kan worden aangetekend dat de nauwe onderlinge samenwerking tussen de verschillende provinciale en gemeentelijke vertegenwoordigers in de AHC (zowel bestuurlijk als ambtelijk) heeft bijgedragen aan de kwaliteit van de afwegingen die gemaakt moesten worden en daarmee de besluitvorming zeker ten goede is gekomen. Er kan dus naar onze mening niet gesteld worden dat Brabant aan de leiband van Essent heeft gelopen.

3. *De ZRK concludeert dat de wijze waarop met vertrouwelijke informatie is omgegaan het besluitvormingsproces uiterst complex heeft gemaakt en daarmee de controlerende rol van PS heeft ingeperkt.*

De ZRK problematiseert de vertrouwelijkheid van de informatievoorziening. Wij wijzen er op dat de vertrouwelijkheid er vooral op gericht was om ook PS in staat te stellen over een zeer ruime informatievoorziening te beschikken. Terzake zijn door PS en GS aan de voorkant van het proces ook heldere kaders afgesproken. Wij erkennen wel dat de veelheid en complexiteit van de informatie voor PS mogelijk tot problemen kan hebben geleid om de verschillende onderdelen van het proces en de impact hiervan volledig op hun merites te beoordelen. Juist omdat van het begin af duidelijk was dat het om een complexe en majeure aangelegenheid ging, is ervoor gekozen om PS in de verschillende stadia zoveel mogelijk mee te nemen en te informeren. In lijn met de Brabantse praktijk van duale samenwerking, is PS tevens uitgenodigd om ook tussentijds al eventuele aandachtspunten en suggesties in te brengen. Hiermee werd voorkomen dat PS pas bij de uitkomst van het proces of op bepaalde beslissende tussenmomenten zou zijn geïnformeerd. Formeel had deze procedure gevolgd kunnen worden. Bij sommige medeaandeelhouders is dit ook zo gebeurd. We betreuren het dat onze werkwijze naar het oordeel van de ZRK blijkbaar in zijn uitwerking niet naar volle tevredenheid is geslaagd en zien dit als leerpunt.

We erkennen dat de vertrouwelijkheid van informatie het PS wel lastig heeft gemaakt om informatie in voldoende mate te delen en

medefractieleden te raadplegen. Dit geldt in het bijzonder voor de kleine fracties. Echter, ook PS zullen zich terdege realiseren dat bij een zaak waar zulke grote bedrijfsbelangen in het geding zijn, het in de openbaarheid bespreken van informatie tot grote financiële en bestuurlijke risico's leidt en dus noodzaakt tot geheimhouding. Met PS waren hierover vooraf heel duidelijke kaders vastgesteld en wij hebben ook steeds getracht overeenkomstig deze kaders te handelen. Op de momenten dat besluitvorming aan de orde was heeft het college steeds gezorgd dat hiervoor de juiste informatie op een toegankelijke wijze beschikbaar was en dat voldoende inzagemogelijkheden aanwezig waren om de achterliggende vertrouwelijke informatie te kunnen bestuderen en beoordelen. Denk bijvoorbeeld aan de beëdigde vertalingen van de overeenkomsten en daarbij horende bijlagen. Ook hebben de adviseurs van PS over alle relevante informatie kunnen beschikken. We delen dan ook niet de opvatting van de ZRK dat PS in haar controlerende rol door de wijze van informatieverstrekking zijn ingeperkt. Wel kan uit de ervaringen met het verkoopproces van Essent lering worden getrokken. Terecht stelt de ZRK vast dat in vergelijking met andere aandeelhouders PS in Noord-Brabant op een veel intensievere en uitgebreidere wijze zijn geïnformeerd en in de gelegenheid zijn gesteld om het proces en de uitkomsten hiervan te toetsen aan de vastgestelde kaders en uitgangspunten. In de nota Deelnemingen willen we dan ook voorstellen om in dit soort aangelegenheden PS voortaan meer op hoofdlijnen te gaan informeren.

4. *In haar rapport constateert de ZRK dat de informatie over de aanbiedingsgrens van 80% onjuist was en PS voor de rest van het proces op een verkeerd spoor heeft gezet.*

De informatievoorziening in een dergelijk complex bestuurlijk proces kent vele dimensies. Omvang, begrijpelijkheid, tijdigheid, juistheid, volledigheid en vertrouwelijkheid vragen vanzelfsprekend intensieve aandacht. Vanuit de opsomming van feiten springt de ZRK naar een conclusie dat er sprake zou zijn van een bewust verkeerde informatievoorziening. Wij kunnen niet anders dan afstand nemen van een dergelijke verstrekkende en ongegronde conclusie.

Wij hebben PS op ieder moment juist geïnformeerd omtrent de informatie die wij van tijd tot tijd tot onze beschikking hadden. We erkennen dat die informatie gedurende het proces is gewijzigd. Met de brief van RWE van 15 mei 2009 ontstond een nieuwe werkelijkheid, ook voor ons college. We hebben PS daaromtrent opnieuw geïnformeerd zodra die informatie beschikbaar kwam. Dat deze gang van zaken (achteraf gezien) onwenselijk was en voor verwarring heeft gezorgd, wordt door ons onderschreven, doch er is pertinent geen

sprake van verkeerde informatieverstrekking aan uw Staten. PS heeft iedere keer kunnen besluiten op basis van de kern van de informatie die op dat moment aan ons college ter beschikking stond.

Tot 15 mei 2009 gingen wij ervan uit dat de transactie geen doorgang zou vinden indien de 80% niet zou worden gehaald. Niets wees erop dat RWE genoeg zou nemen met minder dan 80%. Het contract van januari 2009 bevatte de bepaling dat minimaal 80% van de aandelen aangeboden zouden moeten zijn, wilde RWE haar bod gestand doen. De bepaling in het contract is door het college, en overigens ook door alle andere aandeelhouders, steeds gezien als voorwaarde van RWE waarbij met een aanbod van minder dan 80% de verkoop aan RWE niet zou doorgaan². Dit is ook steeds naar PS gecommuniceerd.

Uiteraard, maar dat kan niet anders dan als zorgvuldig worden uitgelegd, heeft ons college, toen duidelijk werd dat PS negatief oordeelde over het aanbod van RWE (op 24 april 2009), reeds voor 15 mei 2009 onderzocht of RWE de mogelijkheid zou hebben om met minder dan 80% genoeg te nemen. Dit bleek het geval, zij het met de nodige obstakels. Met de brief van RWE op 15 mei 2009 werd deze optie, voor GS onverwacht (en overigens ook voor Essent, de overige aandeelhouders, de AHC leden en de adviseurs), werkelijkheid. Temeer nu op 15 mei 2009 al ruim meer dan 50% van de aandeelhouders het aanbod van RWE hadden aanvaard.

Alles overwegende, was ons college geen voorstander van achterblijven als minderheidsaandeelhouder van Essent. Dit, samen met de overige nieuwe ontwikkelingen (o.a. verbeterde duurzaamheids clausules, splitsing niet terugdraaien en gerechtvaardigde belangen van Essent) hebben ons opnieuw bevestigd in ons standpunt dat verkoop van het belang in Essent de beste optie was. Met deze nieuwe informatie heeft ook de meerderheid van PS op 15 mei 2009 aangegeven dat het wenselijk was om tot verkoop over te gaan.

Kortom, het college heeft steeds juiste informatie verstrekt en GS kan niet verweten worden PS op welke wijze dan ook op het verkeerde been te hebben willen zetten.

5. *De ZRK constateert dat GS de verkoop van de aandelen door wilde laten gaan, ongeacht de politieke risico's daarvan. De ZRK verwijst daarvoor naar een bespreking over het voorstel van de Deed of Acceptance (p.12).*

² Ter toelichting kan nog worden opgemerkt dat RWE bij aanvaarding van minder dan 95% van de aandelen in het contract had bedongen dat er een korting op de koopprijs zou plaatsvinden. Dit wijst erop dat RWE als inzet had om 100% van de aandelen in haar bezit te krijgen.

Ongegrond is de conclusie van de ZRK richting ons dat wij, ongeacht de politieke risico's, koste wat kost wilden doorgaan met de verkoop van de aandelen. Wij hebben ons in de aanloop naar 15 mei er juist volledig op gericht om de door PS gevraagde besluitvorming zo geïnformeerd mogelijk - met inzicht in alle opties en alle risico's - te laten verlopen. Formeel was heel duidelijk dat de verantwoordelijkheid van GS als aandeelhouder en het besluit van PS van juni 2008, ons de bevoegdheid bood om een besluit te nemen over de verkoop van de aandelen Essent. Hiertoe zouden we ons uitsluitend politiek hebben te verantwoorden. Echter we hebben bewust alles in het werk gesteld om PS in de gelegenheid te stellen hierover een eigenstandige afweging te maken. We nemen volstrekt afstand van de insinuaties van de ZRK dat door het bespreken van de verschillende opties in relatie tot de verkoop van Essent aan de hand van het GS-dossier van 12 mei 2009, GS hierover al een besluit hadden genomen en daarbij de politieke consequenties voor lief zouden hebben genomen. Zoals uit het Rapport van Bevindingen van de ZRK blijkt, heeft het college op 12 mei 2009 het betreffende dossier alleen oriënterend besproken en ter kennisgeving aangenomen. We zien het ook als onze verantwoordelijkheid als college om bij zo'n belangrijke aangelegenheid alle opties te verkennen. Er is bewust geen besluit genomen, omdat wij eerst PS wilden informeren over de nieuwe ontwikkelingen en de daarmee samenhangende dilemma's en de behandeling in PS op 15 mei wilden afwachten. Daarom is op 13 mei een brief aan PS gestuurd waarin deze zijn geïnformeerd over de ontstane situatie en de dilemma's die deze met zich meebrachten. Hierin is ook nadrukkelijk de voor Noord-Brabant onaantrekkelijke positie verwoord dat RWE met minder dan 80% genoeg zou willen nemen en dat andere aandeelhouders dan bereid zouden zijn hun aandelen alsnog te verkopen. Hierover hebben PS zich op 15 mei uitgesproken met het bekende resultaat.

6. *Tempo en waardering; De ZRK beweert in haar rapport dat de provincie zich steeds heeft gevoegd naar Essent die steeds druk op het proces zou hebben gezet.*

Het college betreurt dat de ZRK zich niet heeft verdiept in de economische en bestuurlijke context van het proces. Immers met het besluit van de AvA om de Raad van Bestuur op te dragen een strategische partner te zoeken en het ontvlechtsproces van het netwerkbedrijf uit te voeren, ontstaat een dynamisch proces waarin een voortdurende analyse en beoordeling van de marktverhoudingen en krachtenposities aan de orde is. Op basis van deze marktverkenningen en de reactie van potentiële gegadigden, groeide het inzicht bij de Raad van Bestuur van Essent dat tempo wenselijk zou kunnen zijn om een zo gunstig mogelijk resultaat voor de

aandeelhouders te kunnen bereiken. Deze inzichten zijn gedeeld met de AHC, die hiervoor ruimte heeft geboden mits zorgvuldigheid geborgd zou zijn. De wens om als eerste te verkopen is hierbij geen op zichzelf staande overweging geweest. Het besluit om tempo te maken is voortgekomen uit een strategisch zoekproces naar potentiële partners. De AHC heeft dit gehonoreerd vanwege de mogelijke te verwachten en door de adviseurs onderbouwde, positieve uitkomst voor de aandeelhouders. Het college is ervan overtuigd dat de uitkomst van de gemaakte keus, namelijk de uiteindelijke gerealiseerde opbrengst, deze keus ook meer dan rechtvaardigt. Vriend en vijand hebben na afloop verklaard, dat de aandeelhouders van Essent een meer dan redelijke prijs voor hun aandelen hebben ontvangen. Ook de adviseurs van PS concluderen in hun advies van 3 april 2009: ‘mooi resultaat’. (p.153 RvB) .Het college kan PS en de Brabantse burgers dan ook recht in de ogen kijken waar het gaat om zowel het proces als de opbrengst van de verkoop van de aandelen Essent.

Reactie op de aanbevelingen van de ZRK:

1. het college is het eens met de aanbeveling dat voor majeure projecten een actueel beleidskader nodig is. Dit is een vanzelfsprekende vereiste in de provinciale organisatie.
2. het college kan niet overzien wat de ZRK precies bedoelt met de ‘deal governance’ code en wat hiervan in de praktijk de impact is. Het college zal binnenkort PS een governancecode aanbieden die duidelijkheid moet bieden over rollen, taken en verantwoordelijkheden in relatie tot de samenwerking met derden inclusief deelnemingen. Hiernaast zal een nota Deelnemingen worden gepresenteerd waarin PS wordt geïnformeerd over de strategische beleidskeuzes die in relatie tot deelnemingen voor de komende periode te verwachten zijn en wie hierbij welke verantwoordelijkheid heeft. Met beide nota’s wil het college voorzien in meer duidelijkheid in de onderlinge verhouding tussen PS en GS in relatie tot deelnemingen. Hiermee acht het college deze aanbeveling al in hoge mate ingevuld.
3. hoewel de verschillen in omvang tussen fracties in PS altijd onderscheid oplevert hoe met de informatievoorziening van GS kan worden omgegaan, zal ons college deze aanbeveling ter harte nemen en hier zoveel mogelijk rekening mee trachten te houden.
4. over geheimhouding zijn heldere regels en procedureafspraken opgesteld, die volgens het college nog steeds actueel zijn. Er is dan ook geen reden deze regels en procedures naar aanleiding van dit

rapport aan te passen. Wel zal in de nota Deelnemingen worden ingegaan op de vraag hoe in relatie tot deelnemingen PS adequaat kan worden geïnformeerd, ook als er sprake is van vertrouwelijke informatie.

5. het college ziet geen strijdigheid in de combinatie van provinciale vertegenwoordiger en voorzitter van de AHC

6. over het verschoningsrecht van adviseurs is landelijk een brede discussie gaande. Hoewel we begrip hebben voor deze aanbeveling vanuit de controlerende rol van PS, willen we deze discussie toch eerst afwachten alvorens hierover met een standpunt te komen.

We realiseren ons dat we hier niet op alle conclusies en opmerkingen van de ZRK hebben kunnen reageren. We hebben ons beperkt tot de meest pregnante conclusies en bevindingen. Ons college is uiteraard bereid om zich tegenover PS nader te verantwoorden over het rapport van de ZRK.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

4 Nawoord Rekenkamer

De rekenkamer betreurt het dat GS vraagtekens plaatsen bij en zich niet kunnen herkennen in diverse conclusies van de rekenkamer. De rekenkamer hecht eraan daarover het volgende op te merken:

1. Analyse van de verzamelde gegevens

De analyse van de in het rapport van bevindingen opgenomen gegevens vindt haar neerslag in het bestuurlijke rapport. Het rapport van bevindingen betreft niet een weergave van allerlei documenten, zoals GS stellen, maar een reconstructie van de procesgang. Deze reconstructie heeft op verzoek van PS plaatsgevonden. GS hebben over de volledigheid en juistheid van dit feitenmateriaal nimmer opmerkingen gemaakt.

2. Economische, bestuurlijke en maatschappelijke context

GS vinden het jammer dat de rekenkamer voorbijgaat aan de economische, bestuurlijke en maatschappelijke context waarin het proces plaatsvond. Ook hiervoor geldt: de vraagstelling door PS was volstrekt helder. De startnotitie voor het onderzoek is besproken in de commissie BM van 27 november 2009. De commissie heeft met de startnotitie ingestemd. De rekenkamer heeft haar onderzoek ingericht langs de lijn van de startnotitie en zich zoals gevraagd geconcentreerd op het proces dat bij de provincie Noord-Brabant als aandeelhouder heeft gespeeld. Overigens merkt de rekenkamer hierbij op dat tijdens de bespreking in de commissie BM (zie het vastgestelde verslag) de gedeputeerde/portefeuillehouder als stelling heeft geponeerd dat de focus van het onderzoek wat hem betrof “vooral moest worden ingegeven door het gegeven dat het een Brabants proces was”. De rekenkamer stelt vast dat de opmerking die GS thans maken voorbijgaat aan de opzet van het onderzoek zoals in november 2009 vastgesteld en ook aan de opvattingen dienaangaande van de gedeputeerde/portefeuillehouder.

3. Geen conclusie dat GS PS bewust onjuist informeerden

GS stellen dat de rekenkamer concludeert dat GS PS bewust verkeerd hebben geïnformeerd. Deze opmerking is onjuist. De rekenkamer heeft in haar rapport gemeld dat PS onjuist zijn ingelicht over het al dan niet doorgaan van de verkoop indien minder dan 80% van de aandelen zou zijn aangeboden en over de datum waarop GS er serieus rekening mee hebben gehouden dat RWE het bod ook gestand zou kunnen doen bij een aanbod van minder dan 80% van de aandelen. Het betreft hier feitelijke constatering van de rekenkamer, gestaafd door de in het rapport van bevindingen aangehaalde feiten. Hieruit valt op geen enkele manier op te maken dat naar het oordeel van de rekenkamer sprake was van bewust onjuist informeren.

4. Inkleuring van het begrip 'wensen en bedenkingen'

De rekenkamer betreurt het dat GS in hun reactie niet ingaan op de constatering van de rekenkamer dat GS in hun uitlatingen richting PS een andere inkleuring van het begrip 'wensen en bedenkingen' hebben gegeven dan zij in de praktijk hanteerden. Naar de mening van de rekenkamer betreft het hier een belangrijk onderdeel van het besluitvormingsproces. De rekenkamer vindt het begrijpelijk dat PS op basis van diverse uitlatingen van GS een ander beeld hadden van de impact van hun zienswijzen, dan waar in de praktijk sprake van was.

5. Problemen voortvloeiend uit de vertrouwelijkheid van de informatievoorziening

In tegenstelling tot hetgeen GS hierover opmerken, heeft de rekenkamer niet de vertrouwelijkheid van de informatievoorziening geproblematiseerd, maar in beeld gebracht welke problemen voortvloeiden uit de wijze waarop met vertrouwelijkheid is omgegaan. De erkenning van GS dat de veelheid en complexiteit van de informatie voor PS mogelijk tot problemen hebben geleid, is wat dat betreft een zeer zuinige opmerking die de door PS ondervonden problemen bagatelliseert.

6. Geen uitspraak over verkoopprijs

De rekenkamer doet in haar rapport nergens een uitspraak over de uiteindelijk gerealiseerde verkoopprijs. Daar was door PS niet om gevraagd en vormde geen onderwerp van onderzoek.

7. Combinatie van functies in de AHC

GS verwerpen de door de rekenkamer geformuleerde conclusie dat het in één persoon bijeenbrengen van de rol van vertegenwoordiger namens de provincie in de AHC en de rol van voorzitter van dezelfde commissie, tot onduidelijkheden heeft geleid. De rekenkamer merkt op dat deze onduidelijkheid is gemeld door leden van PS, zoals ook in het rapport van bevindingen aangegeven. Met hun kritiek op de rekenkamer geven GS feitelijk aan dat zij bezwaar maken tegen de wijze waarop deze dubbelfunctie bij leden van PS is ervaren. De rekenkamer vindt dat een opmerkelijk standpunt.

8. Geen aanknopingspunten voor meer dan evenredige invloed in AHC

GS merken op dat hun rol en positie in de AHC ertoe hebben geleid dat Brabant een meer dan evenredige invloed op het proces heeft gehad. De rekenkamer heeft in het onderzoek hiervoor geen aanknopingspunten gevonden. In dat verband vindt de rekenkamer het tekenend dat in de eerste vergadering van de AHC (11 mei 2009) na het 'nee' van de provincie Noord-Brabant met geen woord is gerept over dit besluit van PS en eventuele consequenties daarvan, althans hierover wordt niets opgemerkt in het verslag van deze vergadering.

9. GS volgend ten opzichte van Essent

GS verwerpen de conclusie van de rekenkamer dat zij zich steeds volgend heeft opgesteld naar Essent (GS vatten dit punt van de rekenkamer overigens onjuist samen door te spreken over ‘de conclusie dat wij teveel aan de leiband van Essent zouden hebben gelopen’). In paragraaf 2.2 van haar rapport memoreert de rekenkamer vier omstandigheden op grond waarvan zij haar conclusie trekt: de gedeputeerde die voordat zij informatie aan de commissie BM dan wel PS wilde voorleggen hiervan eerst de voorzitter van de RvB op de hoogte diende te stellen, de verplichting om eerst contact te leggen met de voorzitter van de RvB om te bespreken of een adviseur van PS toegang kon krijgen tot vertrouwelijke documenten, de AHC die dit via het protocol eveneens moest regelen en de beantwoording van vragen van PS door Essent, die door GS aan PS werden gepresenteerd als waren het hun antwoorden. Verder heeft de rekenkamer vastgesteld dat de organisatie van de informatieverstrekking werd gedomineerd door de door Essent opgelegde geheimhoudingsplicht.

10 Geen insinuatie van de rekenkamer

GS stellen volstrekt afstand te nemen van wat zij noemen “de insinuatie van de rekenkamer dat door het bespreken van verschillende opties in relatie tot de verkoop van Essent aan de hand van het GS-dossier van 12 mei 2009, GS hierover al een besluit hadden genomen en daarbij de politieke consequenties voor lief zouden hebben genomen”. De rekenkamer heeft inderdaad geconcludeerd dat GS de verkoop door wilden laten gaan. Zij kwam tot deze conclusie aan de hand van documenten voor de GS-vergadering van 8 mei en 12 mei 2009. Ter voorbereiding op de GS-vergadering van 8 mei werd als *beslispunt* geformuleerd te besluiten tot verkoop van het provinciale aandeel in Essent en de uitvoering daarvan te realiseren door *directe* ondertekening van de deed of acceptance. Voor de GS-vergadering van 12 mei 2009 werd hetzelfde beslispunt opnieuw opgevoerd. De omstandigheid dat andere opties niet in een beslispunt waren neergelegd, bracht de rekenkamer tot haar conclusie dat GS de intentie hadden de verkoop door te willen laten gaan.

Ondanks de over het algemeen defensieve opmerkingen van GS destilleert de rekenkamer ook positieve punten uit de bestuurlijke reactie. Positief vindt de rekenkamer dat GS aangeven dat zij kunnen leren van de ervaringen die in het proces zijn opgedaan, dat zij erkennen dat er in het besluitvormingsproces bepaalde zaken niet zijn gelopen zoals - naar de mening van GS wellicht - had gemoeten, dat zij ten volle het leerpunt onderschrijven om bij de start van grote projecten alle relevante beleidskaders zo nodig te actualiseren en dat zij zich kunnen vinden in het merendeel van de aanbevelingen.

De rekenkamer legt haar conclusies en aanbevelingen, zoals door GS van hun bestuurlijk commentaar voorzien, onverkort aan PS voor. Daarbij merkt zij nog het volgende op. Bij hun verzoek aan de rekenkamer hebben PS als

verwachting geformuleerd dat het onderzoek aanbevelingen oplevert hoe in de toekomst dergelijke processen beter ingericht kunnen worden. Met het oog daarop heeft de rekenkamer en marge van haar onderzoek een rondetafelgesprek georganiseerd met deskundigen op het gebied van de relatie tussen overheden en private ondernemingen. In een bijlage bij dit rapport doet de rekenkamer verslag van dit rondetafelgesprek. De door de rekenkamer aanbevolen *deal governance code* is een van de uitkomsten van dit rondetafelgesprek. De rekenkamer beseft dat dit concept nog nadere uitwerking behoeft, maar vindt het belangrijk om PS te informeren over de huidige stand van het denken hierover bij gezaghebbende deskundigen uit de wereld van openbaar bestuur en wetenschap. Het zou ook kunnen leiden tot een betere procesarchitectuur waarvoor de rekenkamer naar aanleiding van haar onderzoek pleit.

Vastgesteld door de Zuidelijke Rekenkamer op 15 november 2010.

drs. L. Markensteyn
voorzitter

drs. P.W.M. de Kroon
secretaris

Bijlage 1 Van procesmanagement naar procesarchitectuur

“Wij verwachten dat het onderzoek naar de verkoop van de aandelen Essent lessen en aanbevelingen oplevert: wat kunnen wij ervan leren en hoe kunnen we in de toekomst dergelijke processen beter inrichten”. Dat was de boodschap die de Brabantse statencommissie voor Bestuur en Middelen aan de Zuidelijke Rekenkamer meegaf op vrijdag 27 november 2009. Op die dag besprak de rekenkamer met de commissie de probleem- en doelstelling van het onderzoek waar Provinciale Staten eerder om hadden gevraagd.

Bij het formuleren van aanbevelingen naar aanleiding van haar onderzoek heeft de rekenkamer rekening gehouden met deze oproep van de commissie. Daarnaast heeft ze, en marge van het feitelijke onderzoek, een rondetafelgesprek georganiseerd met deskundigen op het gebied van de relatie tussen overheden en private ondernemingen. Doel van het gesprek was om de meest actuele stand van het denken te bundelen en suggesties te formuleren hoe de provincie als aandeelhouder zich in de toekomst zou moeten opstellen bij belangrijke onderwerpen en wat daarbij de rolverdeling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten zou moeten zijn.

Het gesprek, waarvan de belangrijkste bevindingen hierna worden samengevat, vond plaats op 9 juni 2010 bij de Algemene Rekenkamer aan het Lange Voorhout in Den Haag.

Deelnemers waren:

Ferdinand Grapperhaus	Advocaat bij Allen & Overy LLP, kroonlid SER, hoogleraar (Europees) Arbeidsrecht, Universiteit Maastricht
Luuk Krijnen	Projectleider kenniskring Publiek-private Sector Algemene Rekenkamer
Cor van Montfort	Sectormanager kenniskring Publiek-private Sector Algemene Rekenkamer; bijzonder hoogleraar ‘Goed bestuur bij publiek-private arrangementen’, Universiteit van Tilburg
Sjoerd Zijlstra	Hoogleraar Vrije Universiteit Amsterdam coördinator afstudeerrichting Staats- en Bestuursrecht, deelnemer facultair onderzoeksprogramma ‘Overheid en Particulier Initiatief’

Van de zijde van de Algemene Rekenkamer namen verder aan het gesprek deel Diny van Est (projectleider) en Peilé Hu (onderzoeker) en namens de Zuidelijke Rekenkamer Leo Markensteyn (voorzitter), Jan van Dalen (bestuurslid) en Piet de Kroon (directeur-secretaris).

Na een korte inleiding over de procesgang rond de verkoop van de aandelen Essent, komen de volgende onderwerpen ter tafel: het uitoefenen van aandeelhoudersrechten door overheden; democratische controle bij publiek aandeelhouderschap; de benodigde interne en externe expertise.

Per onderwerp werden de volgende vragen aan de orde gesteld:

Uitoefenen aandeelhoudersrechten

Wat is een adequate procedure voor het uitoefenen van aandeelhouderrechten door overheden?

Wat is een goede organisatorische inbedding daarvoor?

Wat is een goede manier om om te gaan met een versnipperd publiek aandeelhouderschap?

Democratische controle

Wat zijn minimale vereisten voor democratische controle? Aan wie en in welke vorm dient verantwoording te worden afgelegd?

Op welke wijze dient de informatiehuishouding georganiseerd te worden met het oog op een adequate democratische controle?

Expertise

Welke mechanismen zijn er om de afhankelijkheid van externe expertise te minimaliseren?

Samenvatting uitkomsten rondetafelgesprek

Uitoefenen aandeelhoudersrechten

Hoe te handelen bij een grote operatie als het verkoopproces van een publiek aandelenpakket?

Over één ding zijn alle deelnemers het roerend eens. Een goede start is het allerbelangrijkste. Of, zoals één van hen het verwoordt: een adequate procedure begint op de hei. Als een private marktpartij een transactie overweegt, dan gaat men heel zorgvuldig toestemming definiëren en loopt men in dat kader alle risico's na. Bij de overheid gaat dat niet altijd even nauwkeurig, er ontbreekt meestal een duidelijke procesgang en daarop gebaseerde procedures.

De deelnemers onderstrepen dat het in dat verband van vitaal belang is om helemaal aan het begin van het proces een scherpe bevoegdheidsverdeling te maken en pas daarna het speelveld vrij te geven aan de volksvertegenwoordiging. Als je een traject ingaat, moeten er hele duidelijke afspraken tussen de betrokken partijen gemaakt worden, waarover later geen discussie meer mogelijk is. Er moet sprake zijn van maatwerk. Vervolgens dient gedurende het proces naar deze afspraken te worden gehandeld. Gebeurt dat niet dan kunnen partijen op het verkeerde been worden gezet.

De Algemene Rekenkamer heeft eerder onderzoek verricht naar het aandeelhouderschap van de overheid in bedrijven als Fokker. Wat daaruit met betrekking tot de procedure onder meer naar voren is gekomen is dat wanneer de overheid eenmaal, met wat voor project dan ook, een koers heeft uitgezet, zij tempo maakt en niet meer te stoppen lijkt. Ambtelijke commissies en werkgroepen buitelen over elkaar heen, alles en iedereen is erop gericht het tempo erin te houden en tussentijds wordt er geen pas op de plaats meer gemaakt. Kijk je daar van enige afstand naar, dan zie je dat de overheid een doel heeft geformuleerd en alles wat dat doel in gevaar kan brengen probeert te voorkomen. Risico's worden vanuit die optiek gemanaged en worden op die manier niet kleiner.

De deelnemers aan het gesprek veronderstellen dat er in dat opzicht een parallel te trekken is met het Essent-dossier. Ook hier werd een trein op de rails gezet met een specifieke bestemming als einddoel en werd tempo gemaakt om deze bestemming te bereiken. Echter, opeens stond er een wissel verkeerd (Provinciale Staten verklaarden zich onverwacht tegenstander van verkoop) en ging de trein niet meer in de richting die GS hadden gepland. De deelnemers aan het gesprek zijn het er over eens dat dit ambtsdragers op zich niet te verwijten valt. Het is een verschijnsel dat in het hele management-proces is ingebouwd. Andere voorbeelden waarbij sprake was van dit verschijnsel, zijn volgens de deelnemers aan het gesprek de aanleg van de Betuweroute en de situatie bij NedCar.

De deelnemers aan het gesprek zijn van mening dat het dualisme het onderwerp ook nog eens complexer heeft gemaakt. Het is niet langer mogelijk om de vraag hoe je omgaat met aandeelhouderschap op te vatten als een algemeen vraagstuk. Gedeputeerde Staten moeten er procedureel voor zorgen dat ze politieke steun hebben en alles wat belangrijk is moet vooraf afgedekt worden. Daarom is het belangrijk om, voorafgaande aan de daadwerkelijke start van het proces, met een verhaal te komen met een heldere procesgang en daarbij aan te geven waar eventuele bottlenecks liggen. Er moet geïnvesteerd worden in het vertrouwen van de volksvertegenwoordiging.

Maar vertrouwen van de volksvertegenwoordiging is niet genoeg, er moet tegelijkertijd ook gehandeld kunnen worden. De overname van ABN/Amro is in één week gebeurd en er is achteraf verantwoording afgelegd over die transactie. In die ene week zijn er enorm veel checks en dubbelchecks geweest. Dat heeft natuurlijk veel gekost in termen van financiële en personele middelen, maar de vraag is wat de prijs was geweest die men had moeten betalen als dat niet was gebeurd.

Met betrekking tot de procedure voor het uitoefenen van aandeelhoudersrechten refereren de deelnemers aan het gesprek aan het essay *'Overheid als aandeelhouder: een economisch perspectief'* van Arnout Boot, hoogleraar Ondernemingsfinanciering en Financiële markten van de

Universiteit van Amsterdam. Boot stelt dat ten aanzien van het aandeelhouderschap van overheden twee zaken van essentieel belang zijn. Op de eerste plaats is het volgens hem belangrijk om een definitie en afbakening te geven van de (vaak ongrijpbare) publieke belangen die aanleiding zijn voor de wens om als overheid een aandelenbelang te houden. Ten tweede is het van belang dat overheden een duidelijke procedure en organisatorische inbedding creëren voor de uitoefening van hun aandeelhouderrechten. Boot wijst daarbij op mogelijke complicaties. Zo zijn in veel gevallen de aandelenbelangen van de overheid versnipperd over centrale en lokale overheden. Dat was ook bij Essent het geval. Een dergelijk versnipperd publiek aandelenbezit staat op gespannen voet met een gedisciplineerde uitoefening van aandeelhouderrechten. Wordt deze versnippering niet goed georganiseerd dan kan er geen sprake zijn van een goede uitoefening van aandeelhouderrechten. Hoewel dit in de casus van Essent minder gespeeld lijkt te hebben, leidt een versnipperd publiek aandeelhouderschap vaak ook tot conflicterende belangen bij de deelnemende overheden. In een strikt private situatie, zo leert de ervaring, zoeken de aandeelhouders elkaar daarentegen juist vaker op om hun gezamenlijke belang zo goed mogelijk te verdedigen. Omdat de overheid geen private aandeelhouder is, brengt dat ook met zich mee dat zij tegen wettelijke beperkingen aanloopt en een beperkte handelingsvrijheid heeft. Hoe je het ook wendt of keert, wat het aandeelhouderschap betreft geeft dan uiteindelijk het financieel belang de doorslag en niet het belang van de burgers. Het dividend staat centraal.

Democratische controle

In het rapport *‘Publieke belangen en Aandeelhouderschap’* van het Kenniscentrum voor Ordeningsvraagstukken (2006) worden in het hoofdstuk over Overheidsaandeelhouderschap vier risico’s benoemd van publiek aandeelhouderschap: politiek opportunisme; bedreiging van de financiële continuïteit; schending van het vennootschappelijk belang; gebrek aan democratische controle en legitimiteit.

Wat het laatste punt betreft: beslissingen worden genomen binnen de organen van de vennootschap (Raad van Bestuur, Raad van Commissarissen, Algemene vergadering van Aandeelhouders) en hoeven niet altijd verplicht ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de gekozen volksvertegenwoordiging. Ook kan vanwege vertrouwelijkheid van bedrijfsgegevens niet alle relevante informatie openbaar gemaakt worden.

Daarbij plaatsen de deelnemers aan het gesprek enkele kanttekeningen. Het is naar hun mening volstrekt logisch dat vanuit een geheimhoudingsplicht voorkomen moet worden dat zaken niet naar derden lekken. Maar geheimhouding moet per partij gelden en niet intern binnen een partij. De provincie is volgens de deelnemers in deze op te vatten als één partij en moet daarbinnen met de verschillende constituerende elementen kunnen overleggen. Provinciale Staten, zo is het gevoel bij de deelnemers, moeten zich niet laten remmen door het argument van vertrouwelijkheid of

geheimhouding. Zij hebben recht op informatie. Zij moeten zorgen voor een goede interne disciplinaire regeling om te zorgen dat wat intern besproken wordt niet naar buiten komt. In dat verband zou ook vastgelegd kunnen worden dat wanneer informatie uitlekt de recherche ingeschakeld wordt. Als dat vooraf is afgedekt, moeten Provinciale Staten vervolgens wel alle informatie kunnen krijgen, die voor hun oordeelsvorming belangrijk is. Daarnaast kan een Statenlid wanneer hij geen inzage in stukken krijgt altijd nog een verzoek op basis van de Wet openbaarheid van bestuur indienen.

Overigens, zo menen de deelnemers, valt ook een opmerking te maken over de manier waarop de informatie wordt vormgegeven. Dat dient zodanig te gebeuren dat een Statenlid er ook echt wat mee kan voor zijn oordeelsvorming. Te vaak komt het neer op het doorploeteren van vele honderden pagina's politiek bestuurlijk toegankelijk materiaal, waardoor het nauwelijks mogelijk is om tot de essentie door te dringen. In die zin moeten Provinciale Staten ook eisen stellen aan de aard en vormgeving van de informatie.

In het kader van informatieverstrekking en democratische controle buigen de deelnemers aan het gesprek zich ook over het vraagstuk van de aanbiedingsgrens van 80% in het geval van Essent en de verschillende uitleg die daaraan is gegeven. Voor hen staat één ding buiten kijf: Gedeputeerde Staten waren bevoegd om te beslissen om de aandelen Essent te vervreemden. In de oude situatie, dat wil zeggen vóór de dualisering, hadden Provinciale Staten, als ze hard kon maken dat zij verkeerd waren voorgelicht en op grond daarvan een besluit hadden genomen, nog verhaal gehad. Dan zou mogelijk sprake kunnen zijn van dwaling en had het besluit teruggedraaid kunnen worden. Met het dualisme is die mogelijkheid er niet meer. Provinciale Staten moeten tevoren inlichtingen krijgen, voordat een privaatrechtelijke handeling wordt verricht. Als het een belangrijke handeling is dan mag het besluit pas worden genomen als het bij Provinciale Staten is 'voorgehangen' en Provinciale Staten in de gelegenheid zijn gesteld om daar iets van te vinden (wensen en bedenkingen). Daarna kunnen Gedeputeerde Staten elk besluit nemen dat hun goed dunkt. Een besluit waarbij rekening wordt gehouden met of juist voorbijgegaan aan de wensen en bedenkingen van Provinciale Staten. Natuurlijk kunnen aan een dergelijk besluit later politieke consequenties verbonden worden, maar het besluit zelf kan genomen worden.

Bij alle vormen van aandeelhouderschap waarin de overheid een rol speelt, komt vroeg of laat de vraag aan de orde of er onderwerpen zijn die onder de Wet openbaarheid van bestuur vallen. Zodra publieke belangen in beeld zijn, schuren privaatrecht en publiekrecht langs elkaar. Dat wringt. Dan is er ook altijd debat over de vraag of een overheidscommissaris er ook echt namens de overheid zit; of toch noodgedwongen het bedrijfsbelang voorop stelt en daarmee in de knel komt met de publieke opdracht die er ligt.

De vraag die Provinciale Staten van Noord-Brabant aan de rekenkamer hebben gesteld, is niet uniek.

De deelnemers signaleren als maatschappelijke trend dat men overal bezig is met het in kaart brengen van dit vraagstuk. Blijkbaar is er op dit moment een grote behoefte aan richting op dat punt. Steeds vaker klinkt het geluid door dat we zo niet verder kunnen en dat de constructies die in het leven zijn geroepen langzamerhand zo ingewikkeld zijn geworden dat de overheid nauwelijks meer weet hoe zij zich daartoe moet verhouden.

Expertise

De deelnemers aan het gesprek zijn van mening dat overheden zich in het algemeen als aandeelhouder in een positie bevinden tegenover een Raad van Bestuur die een enorme kennisvoorsprong heeft. Ambtenaren staan per definitie op achterstand. In die zin is er een onbalans bij het uitoefenen van het aandeelhouderschap.

Daarnaast, zo merken de deelnemers op, is ook vaak sprake van een deskundigheidsprobleem in die zin dat specifieke kennis niet structureel bij de overheid aanwezig is. Dat moeten overheidsorganisaties tijdig onderkennen en vervolgens moeten ze in staat zijn die deskundigheid aan te trekken en in goede banen te leiden.

Het inhuren van externe deskundigheid is belangrijk, maar daarbij merken de deelnemers op dat dit dan wel goed moet gebeuren en vooral op het goede moment. In 2002 constateerde de Algemene Rekenkamer bij het onderzoek naar de HSL-Zuid Infraprovider dat het rijk voor zijn expertise voor een belangrijk deel afhankelijk was van (een beperkt aantal) externe adviseurs. De sterke afhankelijkheid van externen en het tekort aan deskundigheid maakt de overheid kwetsbaar. Bovendien lijkt de afhankelijkheid van externe deskundigheid een zichzelf versterkend proces: naarmate de overheid meer externen inschakelt, neemt haar deskundigheid verder af en moet ze een nog groter beroep op externen doen. Volgens de deelnemers leert de ervaring dat het inschakelen van externe deskundigen vaak te laat gebeurt, wanneer men geen goed zicht meer heeft op het proces en de zaak boven het hoofd dreigt te groeien.

Conclusie

Alles overziend zijn de deelnemers aan het gesprek van mening dat, om tegemoet te komen aan de behoefte aan meer houvast, er een soort 'deal governance/ convenience code' zou moeten komen met *do's and don'ts* bij een grote transactie.

In dat verband wordt gewezen op het bestaan in Engeland van een kenniscentrum voor publiek private samenwerking, dat voor Engelse gemeenten audits uitvoert naar PPS-constructies. Een dergelijke constructie zou ook de afhankelijkheid van externe expertise kunnen minimaliseren. In die zin zou er een plek moeten zijn waar zaken tegen het licht gehouden kunnen worden. Er ontstaat dan meer consistentie. Een *Nederlands Deal Instituut* met

een eigen goedkeuringsmerk. Overigens zal het ook met een dergelijk instituut nodig blijven dat overheden op onderdelen specifieke expertise moeten inhuren. Maar de afhankelijkheid zal minder zijn.

In een ‘deal governance/ convenience code’ zoals hiervoor omschreven zouden in ieder geval de volgende onderwerpen aan de orde moeten komen :

- doelstellingen van de transactie;
- de risico’s die eraan verbonden zijn;
- heldere procesafspraken en het inbouwen van tussentijdse controlepunten;
- de organisatie van een onafhankelijke informatievoorziening, waarbij de verstrekte informatie op juistheid en volledigheid kan worden getoetst;
- de opzet van een kennispool waar permanent en consistent overzicht over het gehele proces aanwezig is;
- de wijze waarop achteraf verantwoording wordt afgelegd.

Met een dergelijke code kan de focus, die nu nog te vaak op procesmanagement ligt, verlegd worden naar de vormgeving en inrichting van een goede procesarchitectuur als noodzakelijke voorwaarde voor een adequaat overheidshandelen in deze.

**Besluitvormingsproces Essent
Provincie Noord-Brabant**

Deel II: Rapport van bevindingen

15 november 2010

ISBN 978-90-8768-027-5

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Beleidskader	5
2.1	Nota Nutsvoorzieningen Noord-Brabant	5
2.2	Wet Onafhankelijk Netbeheer	7
3	Fusieproces Essent - Nuon	8
3.1	Context	8
3.2	Onderzoeksrapport	9
3.3	Verhouding PS - GS ten aanzien van aandeelhouderschap	12
3.4	Vergaderingen commissie BM in 2007	14
4	Besluitvormingsproces toekomststrategie Essent	16
4.1	Themabijeenkomst GS met betrekking tot Essent	16
4.2	Strategie 2008-2012: Op weg naar een Europese toekomst	17
4.3	Toekomststrategie 2009-2012	23
4.3.1	Vergaderingen Commissie BM en GS	23
4.3.2	PS-vergadering 26 en 27 juni 2008	53
4.3.3	Algemene Vergadering van Aandeelhouders	59
5	Besluitvormingsproces vervreemding aandelen	63
5.1	Regels voor besloten commissievergaderingen	63
5.2	Vergaderingen Commissie BM en GS 2 ^e halfjaar 2008	66
5.3	Vergaderingen Commissie BM en GS januari - februari 2009	86
5.3.1	Uitkomst zoektocht strategische partner	86
5.3.2	Opleggen geheimhouding aan leden commissie BM/PS	102
5.3.3	Inhuur externe adviseurs door PS	121
5.3.4	Themabijeenkomst en besloten vergadering commissie BM 12 februari 2009	130
5.4	Vergaderingen Commissie BM en GS maart - april 2009	132
5.5	PS-vergadering 24 april 2009	164
5.6	Vergaderingen Commissie BM en GS mei 2009	175
5.7	PS-vergadering 15 mei 2009	189
5.8	Tweede wijziging SPA	199
5.9	Vergaderingen AvA en AHC	212
6	Overdracht aandelen	213
6.1	Verantwoordingsdebat	213

6.2	Afhandeling verkoopproces juni - september 2009_____	228
7	Samenvatting interviews _____	267
7.1	Bevindingen uit de interviews_____	267
7.1.1	Rolverdeling GS en PS_____	267
7.1.2	Regie _____	269
7.1.3	Geheimhouding, vertrouwelijkheid informatie en beslotenheid vergaderingen _____	269
7.1.4	Externe adviseurs _____	271
7.1.5	Aandeelhouderscommissie _____	271
7.1.6	Aanbiedingsgrens _____	272
7.1.7	Tussen 24 april en 15 mei 2009: van ‘nee’ naar ‘ja’ _____	274
7.1.8	Contractwijziging _____	275
7.1.9	Leerpunten _____	276
Bijlage 1	Overzicht geïnterviewde personen_____	279

1 Inleiding

De Zuidelijke Rekenkamer heeft in de periode januari 2010 - juli 2010 onderzoek verricht naar het verloop van het besluitvormingsproces en de kwaliteit daarvan rondom de vervreemding van de aandelen Essent.

Aanleiding voor het onderzoek vormt de volgende, unaniem door Provinciale Staten aangenomen, motie:

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 juni 2009, overwegende dat de nodige vraagtekens gezet kunnen worden bij de procedure die leidde tot vervreemding van de aandelen Essent, spreekt uit: de Zuidelijke Rekenkamer te verzoeken om onderzoek te doen naar de wijze waarop de procedure tot vervreemding van de aandelen Essent is gevoerd en hierover te rapporteren aan de Staten en gaan over tot de orde van de dag”.

De resultaten van het onderzoek zijn in twee deelrapporten verwerkt. Deel I betreft een bestuurlijke rapportage. In het inleidende hoofdstuk van dit rapport worden de context, doelstelling, onderzoeksvragen en -aanpak toegelicht. In hoofdstuk 2 worden de conclusies waartoe het onderzoek heeft geleid en de naar aanleiding daarvan geformuleerde aanbevelingen weergegeven. Hoofdstuk 3 bevat een samenvatting van de bevindingen en de hoofdstukken 4 en 5 respectievelijk de bestuurlijke reactie op het onderzoek en een nawoord van de rekenkamer.

In het voorliggende rapport, deel II, worden de bevindingen van het onderzoek, gebaseerd op een documentanalyse en interviews met relevante betrokkenen binnen en buiten de provincie, beschreven. Aan de orde komt in hoofdstuk 2 het van toepassing zijnde beleidskader en in hoofdstuk 3 het voortijdig beëindigde fusieproces tussen Essent en Nuon. Hoofdstuk 4 beschrijft het besluitvormingsproces rondom de toekomststrategie van Essent en hoofdstuk 5 het besluitvormingsproces rondom de vervreemding van de aandelen. In hoofdstuk 6 wordt afgesloten met het proces rondom de overdracht van de aandelen. In hoofdstuk 7 worden de samenvattende bevindingen weergegeven naar aanleiding van de interviews die de Rekenkamer in het kader van haar onderzoek heeft afgenomen. De verslagen van de interviews zijn allemaal ter fattering teruggelegd bij de ondervraagden.

De rekenkamer geeft in het Rapport van Bevindingen een samenvatting op hoofdlijnen van het schriftelijk materiaal dat haar ter beschikking stond. De redactie van deze samenvatting is dusdanig dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de oorspronkelijke redactionele vorm van deze documenten. Zij bevat dus niet de opvatting van de rekenkamer over het behandelde.

2 **Beleidskader**

Voorafgaand aan een beschrijving van het besluitvormingsproces wordt in dit hoofdstuk eerst ingaan op het beleidskader ten aanzien van deelname in nutsbedrijven. Het provinciale beleidskader is vervat in de Nota Nutsvoorzieningen Noord-Brabant (13/00 A, 23 juni 2000). Daarnaast is op nationaal niveau de Wet Onafhankelijk Netbeheer bepalend voor het beleid met betrekking tot energiebedrijven.

2.1 Nota Nutsvoorzieningen Noord-Brabant

In 2000 is, naar aanleiding van zich voordoende veranderingen in met name de energiesector, de Nota Nutsvoorzieningen Noord-Brabant uit 1991 herzien. Centraal in deze herziene nota staat de vraag of de provincie al dan niet zou moeten blijven participeren in de provinciale nutsbedrijven die in toenemende mate met een liberaliserende Europese markt te maken krijgen.

Bij het beantwoorden van deze vraag stonden de volgende criteria centraal:

- De veilig te stellen publieke belangen; voor welke publieke belangen moet de provincie als overheid (blijven) staan?
- De effectiviteit van het aandeelhouderschap in relatie tot ander rijks- en provinciaal instrumentarium voor veiligstelling van publieke belangen; in hoeverre worden de publieke belangen voldoende veiliggesteld via ander wettelijk instrumentarium?
- De financiële aspecten; in hoeverre kan het vermogen, dat in de loop der jaren in het nutsbedrijf is opgebouwd, zonder risico's in stand gehouden worden?

Voor de elektriciteitssector wordt met betrekking tot bovenstaande criteria het volgende geconstateerd:

- De veilig te stellen publieke belangen hebben primair betrekking op het beschermen van de gebonden klanten in Noord-Brabant (zekerstellen van de voorziening en het betaalbaar houden van de stroom). Verder is een publiek belang dat Essent voldoet aan milieudoelstellingen met betrekking tot duurzame energie en energiebesparing. Als gevolg van het vrijmaken van de elektriciteitsmarkt worden kleinverbruikers, mogelijk al in 2004, ook vrij in het kiezen van leverancier. Dan zijn er geen gebonden klanten in Noord-Brabant meer die door de provincie beschermd moeten worden.
- De verwachting is dat voorzieningszekerheid, betaalbaarheid en milieu voldoende worden afgedekt via de Mededingingswet en de Elektriciteitswet. Wanneer langs die weg de belangen van de gebonden klanten in voldoende mate zijn beschermd, hoeft de provincie geen aandeelhouder te blijven uit een oogpunt van bescherming.
- De financiële risico's die de provincie loopt bij voortschrijdende liberalisering, zullen toenemen waardoor het opgebouwde vermogen onder druk kan komen te staan.

Dit alles leidt tot de volgende conclusie:

‘Zodra de laatste categorie gebonden klanten is vrijgelaten (mogelijk in 2004) is er voor de provincie geen reden meer om aandeelhouder van Essent te blijven. Als de positie van de gebonden klanten wettelijk voldoende wordt gewaarborgd en de voor het netwerkbedrijf in de Elektriciteitswet gestelde waarborgen zijn gerealiseerd kan, althans vanuit het publieke belang geredeneerd, de noodzaak tot continuering van het aandeelhouderschap al eerder vervallen. Vanaf dat ogenblik wordt - zij het met in achtneming van wettelijke en statutaire bepalingen - het provinciale financiële belang bepalend voor het moment of de momenten waarop (delen van) het aandelenpakket zal/zullen worden afgestoten.’

Op 3 december 2004 dienen PS met het oog op het kabinetsvoorstel om over te gaan tot splitsing van de Nederlandse energiebedrijven in een netwerkbedrijf en een bedrijf waarin de overige activiteiten worden ondergebracht¹ een motie in. Kritiekpunten die onder andere aanleiding hebben gegeven tot het indienen van deze motie zijn dat:

- het kabinet met het splitsingsvoorstel verder gaat dan waartoe het krachtens Europese wet- en regelgeving is gehouden;
- Nederland door de splitsingswet een onnodige uitzonderingspositie binnen Europa gaat innemen en hierdoor een concurrentienadeel lijkt te ontstaan voor de Nederlandse energiesector ten opzichte van die in de overige landen van de Europese Unie;
- de splitsing nadelige financiële gevolgen voor de consument zal hebben;
- onvoldoende duidelijk is wat de invloed is van de splitsing op de investeringsbereidheid van de energie(productie)bedrijven, waardoor de kwaliteit en leveringszekerheid van de energievoorziening kunnen dalen.

Op grond van deze punten willen PS dat de provincie Noord-Brabant zoveel mogelijk zeggenschap blijft houden over Essent NV, en dus zijn aandelen in dit bedrijf vooralsnog niet zal vervreemden. De toenmalig gedeputeerde heeft PS er daarbij op gewezen dat zij op basis van de nota Nutsvoorzieningen begin 2002 zijn overgegaan tot vervreemding van de aandelen in het distributie- en netwerkbedrijf Oubragas en nu, op basis van dezelfde nota, tot een andere keuze komen. Deze tegenstrijdigheid heeft er vervolgens toe geleid dat GS aan de commissie Bestuur en Middelen (BM), in haar vergadering van 8 december 2006, hebben voorgesteld om in het voorjaar van 2007 met een nieuwe nota Nutsvoorzieningen te komen ter vervanging van de nota uit 2000². Voorgesteld werd in deze nota ook op te nemen welke positie de provincie als aandeelhouder van Essent wil innemen met betrekking tot de publieke en financiële belangen. Tot slot is opgemerkt dat PS in de nieuwe nota de kaders kunnen stellen voor een nieuw provinciaal energiebeleid.

¹ Brief minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer, d.d. 31 maart 2004.

² Bron: Notitie aan de commissie BM d.d. 28 november 2006 (BM-0472) ‘Positiebepaling aandeelhouderschap Essent, nadere toelichting en aanvulling.

Op het voorstel tot het opstellen van een nieuwe nota Nutsvoorzieningen is door de (meeste) fracties instemmend gereageerd. De rekenkamer heeft geconstateerd dat de nota Nutsvoorzieningen uit 2000 tot op heden niet is vervangen en daarmee het vigerende beleidskader vormt voor het onderhavige onderzoek.

2.2 Wet Onafhankelijk Netbeheer

Op 21 november 2006 is de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON)³ door de Eerste Kamer aangenomen en op 23 november 2006 in het Staatsblad gepubliceerd. Eén van de hoofdelementen van deze wet betreft de invoering van het groepsverbod per 1 juli 2008. Dit groepsverbod houdt in dat beheer en eigendom van energienetwerken en levering van energie via deze netwerken per 1 januari 2011 moeten zijn ondergebracht bij aparte ondernemingen. Het betreft hier enerzijds gereguleerde netwerkbedrijven (NWB's) en anderzijds (commerciële) productie- en leveringsbedrijven (PLB's) die in een vrije, concurrerende markt opereren. De WON bepaalt dat een NWB alleen publieke aandeelhouders mag hebben. Aan het eigendom van een PLB worden geen eisen gesteld.

Oorspronkelijk was, naar aanleiding van de motie Doek/Silvester, in de wet opgenomen dat het groepsverbod pas in werking zou treden wanneer de leveringszekerheid in het gedrang zou komen. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn als energiebedrijven commerciële initiatieven ontplooiën of Europese joint-ventures aangaan. De minister van Economische Zaken (EZ) bepaalde in 2007 in een Koninklijk Besluit dat hiervan sprake was toen Delta een bod deed op een Belgisch afvalverwerkingsbedrijf en Essent en Nuon aankondigden te gaan fuseren om uit te groeien tot een groot internationaal energiebedrijf. In het besluit werd bepaald dat het groepsverbod voor bestaande netbeheerders in Nederland op 1 januari 2011 in werking zal treden.

Conform het groepsverbod uit de WON is het in 1999 opgericht nutsbedrijf Essent NV op 1 juli 2009 juridisch gesplitst in een commercieel PLB (Essent PLB) en een onafhankelijk NWB (Enexis Holding BV). Eind 2008 waren de netwerkactiviteiten al operationeel afgesplitst onder de nieuwe naam Enexis.

³ In de volksmond Splitsingswet genoemd.

3 Fusieproces Essent - Nuon

3.1 Context

Bij de behandeling van de Kadernota 2006 door PS op 23 juni 2006 wordt met betrekking tot Essent verwezen naar een krantenartikel waarin Essent heeft aangegeven verkennende gesprekken te voeren met Nuon over een mogelijke fusie. Naar aanleiding van dit feit hebben PS het volgende amendement ingediend, dat met een meerderheid van stemmen is aangenomen.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 23 juni 2006, overwegende dat:

- de Tweede Kamer ingestemd heeft met een voorstel tot splitsing van leveringsbedrijven en netwerken van energiebedrijven wat gevolgen kan hebben voor consumenten en aandeelhouders van Essent;
- Energiebedrijf Essent de mogelijkheden onderzoekt voor een fusie met energiebedrijf Nuon;
- Provinciale Staten van Noord-Brabant als aandeelhouder betrokken zullen zijn bij de (eventuele) besluitvorming over een mogelijke fusie;
- een dergelijke fusie grote gevolgen kan hebben voor de waarde van de aandelen en de uitkering dividend Essent en daarmee voor de Brabantse samenleving;
- Provinciale Staten terzake eerder zijn "duale" positie tot uitdrukking gebracht heeft door een eigen onderzoek naar de statutenwijziging van Essent;
- gezien de verschillende in het geding zijnde belangen het voor de besluitvorming door Provinciale Staten van groot belang is zelf een onderzoek in te laten stellen naar de gevolgen van een mogelijke fusie van Essent met Nuon;

besluiten:

- aan het begrotingsproduct PS/Griffie (product 01.02.01) in 2006 uit de algemene middelen een bedrag ad. 60.000 euro toe te voegen bestemd voor een eigen onderzoek naar de consequenties en risico's van een mogelijke fusie van Essent en Nuon. In dit onderzoek zal onder andere aandacht worden besteed aan de levensvatbaarheid van de beide bedrijven en een mogelijk gefuseerd bedrijf, aan de risico's van en effecten voor de aandeelhouders en de Brabantse burgers en aan de juridische consequenties voor de aandeelhouders."

In de vergadering van de commissie BM, gehouden op 13 oktober 2006, wordt ingegaan op de ontwikkelingen bij Essent. Voorgesteld wordt om een brief aan de Eerste Kamer te sturen met het oog op de behandeling van de splitsingswet op 31 oktober 2006.

Ook wordt voorgesteld om, voor de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) in december, te komen tot een uitspraak over de verdere aanpak. In overleg met de gedeputeerde zal tot een nader voorstel worden gekomen.

Op 17 november 2006 zal in de commissie over de inhoudelijke punten worden gesproken en worden gezien of er een formeel vervolg in PS nodig is. Verdere behandeling van het agendapunt 'stand van zaken ontwikkelingen Essent' heeft plaatsgevonden in een aansluitende besloten vergadering.

Tijdens de PS-vergadering van 3 november 2006 meldt de gedeputeerde dat het college een notitie⁴ aan het voorbereiden is waarin onder meer wordt ingegaan op een rapport⁵, dat in opdracht van de grootaandeelhouders van Essent⁶ is opgesteld. Dit rapport bevat de resultaten van een onderzoek naar de rol en positie vóór en na splitsing van de grootaandeelhouders van Essent. Daarnaast wordt in de notitie ingegaan op een zevental, door PS als belangrijk aangemerkt punten met betrekking tot het Essent-dossier. Eén daarvan betreft de verhouding tussen PS en GS ten aanzien van het aandeelhouderschap van Essent. Daarover hebben GS juridisch advies ingewonnen⁷. De notitie, het onderzoeksrapport en het juridische advies worden door de commissie BM inhoudelijk behandeld op 8 december 2006.

3.2 Onderzoeksrapport

Aan de hand van een toetsingskader, waarbij gekeken is naar de gevolgen voor publieke belangen en financiële waarde, is voor een drietal scenario's het maatschappelijke rendement onderzocht.

Het betreft de volgende scenario's:

1. Nationaal Huwelijk: Na splitsing fuseren met Nuon.
2. Internationaal Huwelijk: Na splitsing verkoop aan een buitenlandse partij.
3. Beursgang: Na splitsing beursgang van de commerciële activiteiten.

Wat betreft de publieke belangen wordt onderscheid gemaakt naar:

- Primaire belangen: leveringszekerheid, voorzieningszekerheid, klanttevredenheid, prijs en duurzaamheid.
- Secundaire belangen: sociale component, werkgelegenheid, en regiobelangen.
- Tertiaire belangen: transparantie, concurrentie/keuzevrijheid, innovatie, en werknemersbelangen.

Met betrekking tot de financiële waarde wordt onderscheid gemaakt naar:

- waarde van het eigen vermogen;
- waarde die door verkoop of herkapitalisatie aan aandeelhouders toekomt;

⁴ Notitie 'Positiebepaling aandeelhouderschap Essent' (BM-0465), 6 november 2006.

⁵ Grootaandeelhouders Essent: de rol en positie van publieke aandeelhouders in een veranderende energiemarkt, 18 oktober 2006 (BM-0465), inclusief nadere toelichting/aanvulling (BM-0472).

⁶ De provincies Noord-Brabant, Overijssel, Groningen en Limburg.

⁷ Memo 'Essent/Advies Provinciale Staten Noord-Brabant II, 12 oktober 2006.

- waarde van de uitstap. Een kwalitatief oordeel over de flexibiliteit van de uitstap en de resterende invloed van aandeelhouders (hierbij kan gedacht worden aan voorwaarden/afspraken).

In het rapport worden de volgende conclusies getrokken:

- Op basis van de uitgangspunten en weging (primaire belangen en uitstap waarde hebben daarin de hoogste weging) lijkt het scenario Nationaal Huwelijk de voorkeur te verdienen.
- De verschillen tussen de scenario's zijn klein. Een andere weging tussen de verschillende belangen kan dan ook leiden tot andere conclusies.
- Op basis van de uitgangspunten en de daarmee samenhangende weging is het streven naar een nationale fusie met handhaving van hun huidige positie de meest wenselijke optie voor de aandeelhouders. De vorming van een nationale speler in het Nationaal Huwelijk scenario biedt aan de aandeelhouders de mogelijkheid om geleidelijk uit stappen.
- De gefuseerde onderneming krijgt een goede kans om in Europa verder te groeien met nieuwe aandeelhouders. Het Nationaal Huwelijk is daarmee een tussenstation voor zowel aandeelhouders als voor Essent.
- Het Nationaal Huwelijk scenario verschaft aandeelhouders op termijn alsnog de mogelijkheid om het fusiebedrijf naar de beurs te brengen of te verkopen.
- De vorming van een nationale speler zal op de korte termijn waarschijnlijk grote consequenties hebben voor de werkgelegenheid. Het stellen van voorwaarden of condities kan eventuele negatieve gevolgen mitigeren, maar kan tevens tot uitdrukking komen in de waarde van de onderneming. Als dit echter de opmaat vormt voor een expansieve Europese ontwikkeling dan zal op langere termijn de (Europese) werkgelegenheid (mogelijk) weer toenemen.

Advies en aanbevelingen:

- De huidige aandeelhouders zullen op termijn afscheid moeten nemen van Essent. De aandeelhouders zullen middels een brede discussie een stappenplan moeten voorbereiden om het afscheid te faciliteren.
- In dit stappenplan dient aandacht gegeven te worden aan de publieke belangen van de provincie en hoe deze in de toekomst geborgd zullen worden. Een aantal belangen heeft een meer nationaal karakter gekregen of wordt door de markt ondervangen.
- In het stappenplan moet aandacht worden besteed aan de aanwendingsmogelijkheden van het vrijkomend kapitaal. Een toekomstvisie van de provincies kan aangeven waar deze middelen tegen optimaal sociaal rendement kunnen worden aangewend.
- In alle scenario's is uitgegaan van splitsing. De waarde van het eigen vermogen na splitsing wordt geschat op circa € 11,6 miljard.

Reactie GS ten aanzien van het onderzoeksrapport⁸

GS onderschrijven de uitkomst van het onderzoek. Tegen deze achtergrond willen zij stappen die nodig zijn voor Essent om in een steeds Europees wordende energiemarkt te kunnen blijven meespelen steunen, zoals zoeken van samenwerking of een fusie met andere energiebedrijven. Daarbij wordt opgemerkt dat GS een nationale fusie zien als tussenstap op weg naar een mogelijke schaalvergroting op Europese schaal. Met het oog op de actuele stand van zaken (nog geen duidelijkheid over de Splitsingswet en de fusieontwikkelingen en daarmee over de mogelijkheden om de aandelen van Essent te verkopen) zien GS echter nog geen aanleiding om de huidige koers te wijzigen en dus voorlopig aandeelhouder te blijven. Wel zal naar hun mening bij een verdere schaalvergroting op Europees niveau het aandeelhouderschap opnieuw tegen het licht gehouden moeten worden. Met het oog hierop wordt verwezen naar de Nota Nutsvoorzieningen van 2000. Daarin is opgenomen dat een voldoende wettelijke waarborg van de positie van de gebonden klanten de noodzaak tot continuering van het aandeelhouderschap kan doen vervallen. Opgemerkt wordt dat deze argumenten om te vervreemden hun geldigheid niet hebben verloren, maar de afgelopen tijd de politieke meningsvorming over het aandeelhouderschap van Essent is gewijzigd. PS hebben in december 2004 in een motie tegen splitsing opgenomen zoveel mogelijk zeggenschap te willen blijven behouden over Essent en dus de aandelen vooralsnog niet te willen vervreemden. GS zijn van mening dat de conclusies van PWC daar niet mee in strijd zijn. PWC beveelt aan om op termijn afscheid te nemen van Essent, maar kan zich daarbij wel voorstellen dat als tussenstation provincies en gemeenten vooralsnog aandeelhouder blijven van een gefuseerd bedrijf.

Samenvatting reacties commissie BM op onderzoeksrapport⁹:

CDA: Vervreemding aandelen nu niet aan de orde. Ten aanzien van een nationaal huwelijk is de fractie zeer terughoudend, is dat wel de goede weg? Consequenties, met name op het gebied van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) goed nagaan.

PvdA: Waardering voor het rapport. De snelheid van veranderingen op dit terrein is opmerkelijk. In dat kader is het lastig om concrete uitspraken te doen. Goed dat in gezamenlijkheid hierover gesproken wordt. Op dit moment is het vervreemden van aandelen geen noodzaak. Goed dat er een nieuwe Nutsnota komt, dan komt vervreemding weer aan de orde.

VVD: Rapport is goed en volledig. Waardering belangen kan door partijen verschillend ingekleurd worden. VVD zal op basis daarvan eigen afweging maken, nu geen keuze voor een scenario. Als het puur om winstmaximalisatie gaat ligt een beursgang voor de hand, er spelen echter meer belangen. Met alle aspecten zorgvuldig omgaan, er zijn grote financiële belangen mee gemoeid. Leveren synergie en schaalvoordelen automatisch prijsvoordelen op?

⁸ Bron: Notitie 'Positiebepaling aandeelhouderschap Essent', 6 november 2006

⁹ Bron: Vastgesteld verslag van de vergadering van de commissie voor Bestuur en Middelen d.d. 8 december 2006.

SP: schaalvergroting niet bij voorkeur door een fusie, ook allianties zijn denkbaar. Stappen met betrekking tot internationale schaal zijn te voorbarig. D66: Met SP fundamenteel oneens over internationale component. Netwerk moet in handen van overheid zijn, overheid is verantwoordelijk voor toegang tot basisvoorzieningen.

CU-SGP: In het kader van de financiële belangen moeten de aandelen vervreemd worden, de overheid is immers geen belegger. Toch is het maatschappelijk gezien beter de aandelen te behouden, omdat als die in verkeerde handen komen, het beleid in een ongewenste richting kan worden aangepast.

3.3 Verhouding PS – GS ten aanzien van aandeelhouderschap

Juridisch advies

In de notitie met betrekking tot de verhouding in het algemeen tussen PS en GS en ten aanzien van het aandeelhouderschap in Essent wordt ingegaan op de volgende vragen:

- In welke gevallen dienen GS besluiten, die zij voornemens zijn te nemen, voor te leggen aan PS?
- Op welke wijze en op welk detailniveau dienen GS dan wel afzonderlijke gedeputeerden PS te informeren over zaken en documenten waarvan zij kennis dragen?
- Hebben PS een instructiebevoegdheid jegens GS/hoe kunnen PS bewerkstelligen dat zij een actieve(re) rol kunnen spelen op bepaalde terreinen (zoals in het dossier Essent)?

De antwoorden met betrekking tot deze vragen luiden als volgt:

- GS hebben een algemene actieve informatieplicht vóóraf richting PS. Er geldt een bijzondere informatieplicht in het geval van (onder meer) het verrichten van een privaatrechtelijke rechtshandeling door de Provincie, bijvoorbeeld het uitbrengen van een stem op de AvA van Essent. Deze informatieplicht geldt wanneer (1) PS daarom vragen of (2) dit ingrijpende gevolgen kan hebben voor de Provincie, bijvoorbeeld gevolgen van relevante financiële of juridische aard. Dat zal niet bij elk voorgenomen besluit tot het uitbrengen van een stem in de AvA van Essent het geval zijn en dient dus van geval tot geval te worden bekeken. Bij het onderwerp fusie lijkt hiervan in elk geval wel sprake te zijn.
- GS dienen desgevraagd alle inlichtingen aan PS te verschaffen tenzij dit in strijd is met het openbare belang. Hiervan zal niet snel sprake zijn. Dit geldt ook voor informatie die niet voldoet aan het onder 2 genoemde criterium.
- Het niet-nakomen van de informatieplichten heeft uitsluitend politieke consequenties.
- PS hebben geen specifieke instructiebevoegdheid richting GS. PS hebben de taak om kaders te stellen waarbinnen GS moeten opereren.
- Er dient rekening te worden gehouden met het risico dat een derde een Wob-verzoek doet ten aanzien van stukken die betrekking hebben op

Essent. Daarbij zal moeten worden beoordeeld of er sprake is van een uitzonderings- of weigeringsgrond.

- GS kunnen hun formele vergaderingen en de inhoud van stukken geheim verklaren. Als GS daarvan kennis geeft aan PS dan kunnen PS besluiten tot opheffing van geheimhouding.

Reactie GS ten aanzien van het juridische advies¹⁰

GS geven aan dat op basis van het advies de volgende zaken van belang zijn:

- GS hebben een algemene actieve informatieplicht vooraf richting PS. GS doen dit als publiekrechtelijk rechtspersoon uit hoofde van haar privaatrechtelijke positie als aandeelhouder in de NV Essent.
- Er geldt een bijzondere informatieplicht in geval van politiek relevante onderwerpen (bv. onderwerpen die maatschappelijk leven of de publiciteit halen). In deze gevallen dienen PS hierover uit eigen beweging te worden geïnformeerd door GS. PS dienen hierbij op hoofdlijnen geïnformeerd te worden zonder dat zij *en detail* gaan meebesturen. Als uitgangspunt geldt wel dat PS gedurende het gehele beleidsproces worden geïnformeerd. Dus in de voorbereidende, besluitvormings- en uitvoerende fase.
- PS hebben in dit dossier geen instructiebevoegdheid in die zin dat zij GS kunnen voorschrijven bepaalde besluiten te nemen. PS kunnen GS dus niet voorschrijven hoe zij invulling geven aan hun privaatrechtelijke rol als vertegenwoordiger van de Provincie bij Essent NV. PS hebben de taak om kaders te stellen waarbinnen GS moet opereren.

Tegen deze achtergrond zullen GS de commissie BM regelmatig informeren over de politiek relevante onderwerpen die op het Essent-dossier betrekking hebben. Het advies geeft de verhouding tussen PS en (leden van) GS helder weer en zal leidend zijn voor het handelen van GS.

Met betrekking tot een eventuele fusie/samenwerking met Nuon wordt opgemerkt dat in de AvA een besluit wordt genomen over een fusie-overeenkomst, inclusief nieuwe statuten en een nieuwe aandeelhoudersovereenkomst. De aandeelhouderscommissie (AHC)/de AvA hoeft op basis van de statuten formeel (juridisch gezien) geen goedkeuring te geven aan een overeenkomst op hoofdlijnen. Dit is een document dat tussen de raden van bestuur van de twee bedrijven gesloten wordt. Wel, zo wordt opgemerkt, is er bij Essent op aangedrongen dat de leden van de AHC actief worden betrokken in het proces voorafgaand aan de fusieovereenkomst. Wat betreft het vervreemden van aandelen wordt opgemerkt dat ook de AvA hiertoe kan besluiten.

¹⁰ Bron: Notitie 'Positiebepaling aandeelhouderschap Essent', 6 november 2006

In een aanvullende notitie¹¹ wordt met betrekking tot de kaderstellende rol van PS opgemerkt dat PS GS niet kunnen voorschrijven hoe invulling te geven aan hun privaatrechtelijke rol als vertegenwoordiger van de Provincie bij Essent. PS hebben de taak om kaders te stellen waarbinnen GS moeten opereren. De kaders voor het energiebeleid zijn opgenomen in de Nota Nutsvoorzieningen uit 2000. Omdat PS op 3 december 2004 in een motie hebben opgenomen dat de provincie zoveel mogelijk zeggenschap over Essent wil behouden en dus de aandelen vooralsnog niet wil vervreemden, wordt voorgesteld om in het voorjaar van 2007 met een nieuwe nota te komen ter vervanging van de nota uit 2000. In deze nota kan dan opgenomen worden welke positie de provincie als aandeelhouder van Essent in wil nemen.

Met betrekking tot de rol van PS bij het onderwerp Vervreemden van aandelen wordt het volgende opgemerkt:

‘De AvA kan besluiten tot het vervreemden van aandelen. Bij een besluit tot vervreemding van aandelen is er sprake van ingrijpende gevolgen voor de Provincie en hiervoor geldt een bijzondere informatieplicht. Hierbij mag het besluit niet worden genomen voordat PS hun wensen en bedenkingen hebben kunnen uitspreken.’

Samenvatting reacties commissie BM op juridisch advies¹²:

- Graag een protocol met duidelijke afspraken (CDA).
- Informatieplicht GS: formele lijn is goed beschreven. GroenLinks (GL) is echter tevreden over huidige informele lijn.
- In de notitie wordt gesproken over de actieve informatieplicht. Maar dat is niets nieuws. Dan zou er niets hoeven te veranderen, terwijl we van mening zijn dat het voorheen niet goed is verlopen. Er moet een juiste vorm worden gekozen om PS en/of de commissie op tijd en adequaat te informeren (CU/SGP).

Antwoord gedeputeerde: Er is geen informatie achtergehouden, het is zaak tijdig te discussiëren en dat is gelet op de dynamiek wel eens lastig. In dat verband is het goed om gestructureerde afspraken te maken. Het advies van de externe juridische adviseur hierover kan als protocol beschouwd worden, daar moet nog een tijdplanning aan gekoppeld worden. Posities zijn duidelijk met respect voor ieders verantwoordelijkheden, in die zin is de boodschap helder.

3.4 Vergaderingen commissie BM in 2007

In 2007 is regelmatig in besloten vergaderingen met de commissie BM gesproken over de voortgang in de fusie tussen Essent en Nuon¹³.

¹¹ Positiebepaling aandeelhouderschap Essent, nadere toelichting en aanvulling, BM-0472, 28 november 2006.

¹² Bron: Vastgesteld verslag van de vergadering van de commissie BM op 8 december 2006.

¹³ Vóór de provinciale verkiezingen in besloten vergaderingen op 19 januari, 2 en 9 februari en na de verkiezingen op 11 mei, 21 juni, 7 september en 19 oktober 2007.

Centraal in deze vergaderingen stonden de vraag naar de legitimatie voor de fusie en de vraag of, en zo ja wat PS hierover te vertellen hebben.

In de besloten vergadering van 7 september 2007 deelt de gedeputeerde mee dat de AHC op 27 augustus bijeen is geweest. In deze vergadering heeft de Raad van Bestuur (RvB) van Essent meegedeeld dat er mogelijk een voortijdig einde komt aan het fusieproces. Belangrijkste reden daarvoor is een gegroeid gebrek aan vertrouwen tussen de top van Essent en Nuon. Op 19 oktober 2007 meldt de gedeputeerde aan de commissie BM dat het fusieproces, ondanks bemiddelingspogingen, definitief van de baan is en Essent zich aan het beraden is op een andere toekomststrategie. Een eerste concept van deze strategie zal op 12 november worden besproken in de AHC en vervolgens op 19 december 2007 in de AvA. Met de commissie BM wordt afgesproken dat de strategie begin/medio november 2007 beschikbaar komt en de voorzitter van de RvB van Essent uitgenodigd zal worden om deze op 23 november in de commissie toe te lichten. De vergadering zal worden benut voor informatieverzameling. Vervolgens zullen GS een voorlopig standpunt met betrekking tot de strategie van Essent innemen ten behoeve van de AvA van 19 december 2007. Er zal een datum worden gezocht voor een extra commissievergadering eind november/begin december om de standpuntbepaling te bespreken. Verder wil de commissie (eigen) advies van de adviseurs over de splitsing, de strategie en de positie van de aandeelhouders.

4 Besluitvormingsproces toekomststrategie Essent

4.1 Themabijeenkomst GS met betrekking tot Essent

Op 30 oktober 2007 hebben GS, in een themabijeenkomst met betrekking tot Essent, gesproken over de positie van de provincie als aandeelhouder in een veranderende energiemarkt¹⁴. Enkele belangrijke uitkomsten van deze bijeenkomst zijn:

- Door toenemende schaalvergroting en afnemende invloed van de aandeelhouders als gevolg van de invoering van het structuurregime is het publiek belang van het aandeelhouderschap in Essent sterk afgenomen. Er is sprake van schijninvloed. Tegelijkertijd is door substantiële stijging van het dividend het financiële belang van het aandeelhouderschap steeds meer toegenomen.
- Met het oog op de splitsing van het bedrijf zien GS op termijn geen (publieke) rol meer weggelegd voor de provincie in het commerciële deel. Het ligt voor de hand deze aandelen dan te verkopen.
Belangrijke vraag: wanneer is het opportuun te splitsen en wanneer treed je als aandeelhouder uit het bedrijf? Gezien mogelijke politieke veranderingen na afloop van de huidige kabinetsperiode, lijkt het verstandig niet te lang te wachten met de verkoop van de aandelen. De aandelen in één keer verkopen brengt het risico op afroming door het rijk met zich mee. Wellicht zou verkoop in tranches plaats moeten vinden, eventueel in combinatie met inkoop eigen aandelen.
- Er lijkt sprake van een tegenstelling tussen de wil van de provincie op korte termijn te cashen en de wil van Essent een oorlogskas te creëren voor expansie.
- De provincie vult het aandeelhouderschap actief in en oefent druk uit op het bedrijf zolang zij aandeelhouder is. Hoe de energiemarkt zich op (inter)nationaal niveau verder ontwikkelt is onzeker. De ontwikkelingen moeten op de voet worden gevolgd. Verwacht wordt dat voor Essent een internationale stap snel zal komen. Externe expertise van adviseurs (financiële expertise en juridische expertise) is nodig.
- Na splitsing blijft de provincie 100% aandeelhouder van het NWB. Daarom is meer inzicht in het NWB gewenst. Omdat de commerciële en netwerk activiteiten in het splitsingsplan worden toegedeeld is betrokkenheid bij dit plan gewenst.
- Nu het rijk de bemoeienis met energiebedrijven lijkt te intensiveren is afstemming met het rijk verstandig.
- Cashscenario's moeten nader in beeld worden gebracht, samen met de opstelling van een financiële strategie. Te beantwoorden vraag daarbij is op welke manier en op welk moment, hoeveel financiën uit Essent moeten

¹⁴ Bron: Verslag 'Uitkomsten themabijeenkomst GS met betrekking tot Essent', d.d. 30 oktober 2007.

komen. Vervolgens welke en wat voor bestedingen daaruit moeten worden gedaan. Inkomsten en uitgaven moeten qua omvang en timing op elkaar zijn afgestemd.

Tot slot wordt de volgende procedure overeengekomen met betrekking tot de standpuntbepaling van GS en de betrokkenheid van PS bij de strategie Essent:

- Tussen 5 en 12 november 2007 toezending concept strategie aan AHC.
- 12 november 2007 achtereenvolgens; extra GS vergadering over strategie, voorbespreking AHC, brede bespreking AHC met de voorzitter van de RvB, reguliere AHC.
- 13 november 2007 terugkoppeling bespreking in GS.
- Strategievoorstel Essent toesturen aan de commissie BM.
- 20 november 2007 concept standpuntbepaling Strategie Essent toesturen aan commissie BM.
- Vóór 23 november 2007 overleg met fractievoorzitters coalitiepartijen.
- 23 november 2007 presentatie voorzitter RvB in commissie BM, eerste reactie adviseurs en reactie commissie BM op conceptstandpuntbepaling GS.
- 30 november 2007 extra vergadering commissie BM advisering externe adviseurs, standpuntbepaling commissie BM.
- 11 december 2007 definitieve standpuntbepaling in GS.
- 19 december 2007 AvA Essent standpuntbepaling provincie inbrengen.

4.2 Strategie 2008-2012: Op weg naar een Europese toekomst

Op 12 november 2007 bespreken GS, voorafgaand aan de bespreking met de grootaandeelhouders van Essent, een eerste concept notitie betreffende de strategie 2008 - 2012 van Essent¹⁵. Daarin wordt achtereenvolgens ingegaan op een aantal marktontwikkelingen (internationalisering Europese energiemarkt, consolidatieslag in Europa), de strategie van Essent in de jaren 2003-2007, de evaluatie daarvan, de aandeelhouderswensen, de implementatie van de WON en strategische opties voor Essent PLB. Tot slot worden enkele conclusies getrokken.

Wat betreft de implementatie van de WON wordt aangegeven dat voor Essent onder meer leidende beginselen zijn:

- Een loyale uitvoering van de wet.
- Het creëren van twee levensvatbare ondernemingen waarbij de balans van het Essent NWB conform de vereisten van de wet wordt toegerust.
- Het beperken van de schade - voor zover mogelijk - met betrekking tot de kredietwaardigheid van het Essent PLB én het Essent NWB.

¹⁵ Concept notitie Essent strategie 2008-2012: 'Op weg naar een Europese toekomst', 12 november 2007.

Op basis van de ontwikkelingen in de markt identificeert Essent een tweetal strategische opties:

1. Het verder ontwikkelen van een onafhankelijk Essent PLB met een efficiënte bedrijfsvoering (operational excellence) en aantrekkelijke groeikansen.
2. Verkoop aan een grootschalig Europees energiebedrijf. In deze optie zal het PLB op termijn worden verkocht aan een groot Europees energiebedrijf bij voorkeur onder de voorwaarde van het veiligstellen van een belangrijke positie voor het PLB in de nieuwe entiteit.

Een eventuele uitbreiding van optie 1 is dat zich in binnen- en buitenland kansen voordoen waarbij het PLB allianties of meer verregaande vormen van samenwerking aan kan gaan.

Conclusies:

De strategie van Essent, gericht op het creëren van kritische massa, is gezien de recente ontwikkelingen nog steeds valide. Het uitvoeren van de strategie vergt echter een aanpassing in de prioriteiten.

Essent zal onder meer:

- de operationele splitsing zo snel mogelijk uitvoeren;
- het verbeteringsprogramma 'Get ready for the Future' doorvoeren. Dat zal tot een aanzienlijke kostenbesparing moeten leiden;
- voor aandeelhouders in het Essent PLB gefaseerde uittredmogelijkheden ontwikkelen.

Het Essent PLB gaat onafhankelijk verder met een efficiënte bedrijfsvoering en aantrekkelijke groeikansen. Daarnaast wordt voor het Essent PLB de mogelijkheid gecreëerd om haar positie in het Europese speelveld verder te versterken met samenwerkingsverbanden in binnen- en buitenland om daarmee haar uitgangspositie in het Europese eindspel te optimaliseren.

Reactie GS op concept strategie 2008-2012¹⁶

GS beoordelen de concept strategie van Essent als teleurstellend. Opgemerkt wordt dat de tekst vooral veel vragen oproept in plaats van duidelijkheid over wat Essent wil. Het is geen verhaal waarin op basis van gewogen argumenten een duidelijke en onderbouwde keuze wordt gemaakt ten aanzien van de verschillende mogelijkheden voor consolidatie, die eerder zijn onderscheiden. Met betrekking tot de snelheid van daadwerkelijke eigendomsplitsing worden terugtrekkende bewegingen gemaakt.

Onduidelijk is of de RvB er voor kiest om de komende jaren met Essent als geïntegreerd bedrijf op stand alone basis verder te gaan en hoe dit zich dan verhoudt met de aangekondigde ontwikkeling van exit-mogelijkheden.

¹⁶ Bron: Oplegnotitie ten behoeve van extra GS-vergadering Essent 12 november 2007.

GS nemen het standpunt in dat in de AHC van 12 november de provincie niet kan instemmen met de strategievoorstellen van Essent. Daarvoor zijn er nog te veel vragen die aan Essent moeten worden gesteld, waarover met de andere aandeelhouders moet worden overlegd en waarover externe adviseurs hun licht moeten laten schijnen.

Voorlopig nemen de grootaandeelhouders de volgende standpunten in:

- Groningen wil persé op korte termijn kunnen cashen (beursgang voorkomen).
- Voor Overijssel en Limburg is herkapitalisatie een eis.
- Met betrekking tot de splitsing van het bedrijf wil men niet overvallen worden door een plan dat feitelijk niet meer gewijzigd kan worden. Een eis is dat het splitsingsplan eerst aan de AHC wordt voorgelegd vóór het ter goedkeuring aan EZ wordt voorgelegd.

Besloten vergadering commissie BM 23 november 2007

Op 23 november 2007 bespreekt de commissie BM in een besloten vergadering de notitie 'Essent Strategie 2008-2012: Op weg naar een *Europese Toekomst*'. In de inleiding wordt aangegeven dat de ontwikkelingen rond de WON, beëindiging van de fusiebesprekingen met Nuon en marktbewegingen in het Europese speelveld aanleiding zijn voor het opstellen van deze notitie. De keuzes die in de notitie worden voorgesteld zijn gericht op het verder optimaliseren van de waarde van het PLB en het zo goed mogelijk voor de toekomst uitrusten van het NWB. Tijdens de vergadering licht de voorzitter van de RvB van Essent de strategie toe en geven de externe adviseurs hier een reactie op¹⁷.

In antwoord op vragen van de commissie wordt onder meer het volgende aangegeven:

- Centraal staat de vraag of via het aandeelhouderschap het publiek belang via voldoende zeggenschap gediend is; is de regionale overheid daarbij de juiste aandeelhouder?
- Het opstellen van het splitsingsplan is aan het bedrijf zelf. Uiteindelijk nemen de aandeelhouders daar een besluit over. Tijdige informatie is in dit verband zeer gewenst.
- De strategie behoeft de goedkeuring van aandeelhouders. De formele grens ligt bij investeringen op € 500 miljoen. Via een convenant kunnen daar andere afspraken over gemaakt worden.

Wat betreft de positiebepaling ten aanzien van de strategie Essent 2008-2012 merkt de gedeputeerde op dat alleen de operationele strategie op goedkeuring kan rekenen. Voor de overige zaken is meer informatie en meer tijd nodig. GS zullen op 18 december een definitief standpunt innemen. De commissie kan daar eventuele randvoorwaarden voor mee geven. Tot slot wordt afgesproken dat Essent de vragen van de commissie schriftelijk zal beantwoorden. Met de informatie die beschikbaar komt en de advisering van de externe adviseurs kan

¹⁷ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst vergadering commissie BM 23 november 2007.

dan op 30 november worden gezien in hoeverre de voorlopige zienswijze van GS van een advies van de commissie kan worden voorzien.

Schriftelijke reactie Essent op vragen commissie BM 26 november 2007

In antwoord op haar vragen (BM-0586, d.d. 23 november 2007) ontvangt de commissie een schriftelijke reactie van Essent. De vragen worden als volgt beantwoord. De kapitaalstructuur (vraag 3) is het sluitstuk van de analyse die ten grondslag ligt aan de manier waarop Essent de voorgenomen splitsing voorbereidt. Financiële projecties (vraag 5) moeten antwoord geven in hoeverre het NWB te allen tijde in staat is haar financiële verplichtingen te voldoen, in aanmerking nemende dat de netbeheerder eveneens te allen tijde aan zijn wettelijke taken inhoud moet kunnen geven. Deze wettelijke taken betreffen het op niveau houden van de kwaliteit van de elektriciteit- en gasnetten waar de netbeheerder het beheer over voert en waar hij economisch eigenaar van is. Kwaliteitsniveaus worden door de DTe bepaald en via tarieven gestuurd. Antwoord op vraag 1 (activiteiten en strategie) wordt met de commissie gedeeld zodra dit met de RvC is besproken. Het is uit oogpunt van normale bedrijfsvoering en de daarmee samenhangende vertrouwelijkheid niet mogelijk om de business plannen (vraag 2) met de commissie te delen. Vraag 4 (organisatiestructuur en directies) is niet aan de orde (organisatorische gevolgen van de splitsing concentreren zich vooralsnog op de bedrijfsprocessen en niet op de aansturing).

Besloten vergadering commissie BM 30 november 2007

Ter voorbereiding op de vergadering heeft de commissie BM onder geheimhouding de notitie Essent Strategie 2008-2012 (BM-0581) en de voorlopige zienswijze van GS hierop (BM-0583) ontvangen. Daarbij zijn de volgende relevante data aangegeven:

- 30 november 2007: uitspraak commissie BM over voorlopige zienswijze GS.
- 03 december 2007: verzending Essent stukken ten behoeve van AvA.
- 04 december 2007: GS terugkoppeling uit commissie BM.
- 10 december 2007: AHC.
- 11 december 2007: GS terugkoppeling uit AHC, input voor commissie-bijeenkomst.
- 13 december 2007: commissie BM definitief advies ten behoeve van zienswijze GS.
- 18 december 2007: GS definitieve standpuntbepaling ten behoeve van AvA.
- 19 december 2007: AvA Essent.

Een lid van de RvB van Essent licht de strategievizie toe¹⁸.

Hij merkt op dat er 2 strategische opties voor de toekomst zijn: het ontwikkelen van een onafhankelijk Essent PLB en de verkoop aan een grootschalig Europees energiebedrijf.

Vervolgens lichten de externe adviseurs de strategienotitie toe.

¹⁸ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst vergadering commissie BM 30 november 2007.

Enkele relevante punten:

Splitsing:

- Uitvoeren operationele splitsing zinvol, maar mag flexibiliteit om aandelen in PLB op enig moment te vervreemden niet bemoeilijken.

Aandeelhouderschap:

- Nadeel stand-alone ontberen noodzakelijke schaal.
- Stand-alone moet minstens net zoveel opleveren als verwachte verkoopwaarde nu. Op basis van huidige gegevens blijkt dit niet en kan geen goede afweging worden gemaakt.
- Essent moet kwalitatief en kwantitatief onderbouwen dat stand-alone meer oplevert.

Conclusies / aanbevelingen:

- Optie 2 (verkoop) open houden, naast optie 1. Vergelijking waardecreatie.
- Vinger aan de pols via convenant en zonodig statuten (exit beschermen).
- onderlinge afspraken maken over gezamenlijke exit strategie.

De voorzitter concludeert dat de commissie de aanbevelingen van de adviseurs overneemt. Tot slot deelt de gedeputeerde mee dat de hoofdlijnen van de bespreking in de AHC op 10 december 2007 zo spoedig mogelijk op schrift aan de commissie zullen worden meegedeeld (dat heeft plaatsgevonden, op basis van die informatie is de geplande commissiebijeenkomst van 13 december 2007 niet doorgedaan).

GS-vergadering 18 december 2007

Op 3 december 2007 stuurt Essent de aangepaste notitie '*Essent strategie 2008-2012: Op weg naar een waardevolle toekomst*' naar de leden van de AvA voor de vergadering op 19 december 2007.

Ter voorbereiding op deze besloten vergadering komen GS op 18 december bijeen.

In het GS begeleidingsformulier worden als kernelementen van de herijkte toekomststrategie onder meer genoemd:

- Essent wil op eigen kracht verder (waardegroei), waarbij mogelijkheden tot samenwerking met andere partijen gericht op creëren kritische massa worden benut. De bestaande inspanningen gericht op klanttevredenheid, efficiency, uitbuiten bestaande marktposities (operational excellence) worden voortgezet.
- In het investeringsprogramma is onder meer voorzien in de bouw van elektriciteitscentrales.
- Verkoop heeft volgens Essent op voorhand nadelen, die de betaalbaar-, beschikbaar- en duurzaamheid van de energievoorziening, alsmede de waardecreatie voor de aandeelhouders schaden.
- Essent is bereid aan eventuele gefaseerde uitstapmogelijkheden voor de aandeelhouders mee te werken (onder meer inkopen eigen aandelen tot 10% nader onderzoeken).

- Essent plaatst kritische opmerkingen bij de mogelijkheid/wenselijkheid om eventuele overwaarde in het bedrijf ten behoeve van de aandeelhouders te gelde te maken. Essent zegt onder meer met het oog hierop een nader financieringsonderzoek toe.

Voorts wordt opgemerkt dat de RvB de AvA voorstelt de hoofdpunten van de strategie te bespreken in de vergadering van 19 december 2007 en de strategie ter goedkeuring voor te leggen in de AvA die in april 2008 wordt gehouden.

Enkele kritische kanttekeningen van de aandeelhouders (in AHC en in overleg RvB/RvC van 10 december aan de orde gesteld):

- Nu beschikbare informatie biedt onvoldoende houvast om tot een goed inhoudelijk oordeel te komen. Meer informatie is nodig over onder meer invulling splitsingsplan, uitkomsten financieringsonderzoek, financiële consequenties inkoop aandelen en investeringsplan PLB en NWB.
- De wens van de aandeelhouders om de optie verkoop uitdrukkelijk open te houden. Essent heeft daarbij als inzet op tafel gelegd om de komende periode (3 tot 5 jaar) het bedrijf voor te bereiden op de volgende stap van schaalvergroting. In tussentijd aandacht concentreren op effectuering van de operationele strategie. De aandeelhouders hebben zich daar verder niet over uitgelaten. Wel hebben ze aangegeven, dat samenwerking met andere partijen een mogelijke exit niet onnodig in de weg mag staan.
- Essent heeft niet overtuigend en gekwantificeerd onderbouwd waarom vanuit de optiek van de aandeelhouders een waardecreatie via ‘stand-alone’ aantrekkelijker is dan de optie ‘verkoop’.
- Twee actuele zaken zijn van belang: 1) verkenningen binnen politieke gremia van aandeelhouders om een mogelijk samengaan met Nuon weer op de agenda te krijgen, 2) herleving discussie publiek aandeelhouderschap in Den Haag.
- Niet heldere positie van Essent Milieu in het nieuwe PLB.

Onder het kopje ‘Communicatie’ wordt vermeld dat de commissie BM op hoofdlijnen geïnformeerd is over de uitkomsten van de bespreking tussen de AHC en RvB/RvC Essent op 10 december 2007. In een reguliere vergadering zal de commissie BM worden geïnformeerd over de uitkomsten van de AvA op 19 december.

Vergadering AvA 19 december 2007

Tijdens de vergadering wordt de notitie ‘Strategie Essent 2008-2012: Op weg naar een waardevolle toekomst’ besproken¹⁹. De voorzitter van de RvB licht de strategie toe. Hij merkt onder meer op dat ‘het onttrekken van financiële middelen aan de onderneming alsook een vroegtijdige verkoop van het PLB aan een buitenlands energiebedrijf niet de voorkeur hebben van Essent vanwege hun grote negatieve consequenties.’ Verder geeft hij de volgende conclusies ter

¹⁹ Bron: Notulen Algemene Vergadering van Aandeelhouders, 19 december 2007.

overweging mee aan de aandeelhouders bij hun beoordeling van de voorgestelde strategie:

- Splitsing Essent wettelijk uiterlijk 1 januari 2011; aandeelhouders worden dan rechtstreeks eigenaar van NWB en blijven eigenaar van PLB (hoger risicoprofiel dan voorheen).
- Essent en aandeelhouders hebben beide baat bij continuering van de huidige relatie voor de komende 3-5 jaar.

De aandeelhouders achtten het stuk niet rijp om te worden vastgesteld. De provincie Noord-Brabant wil eerst meer weten over de invulling van het splitsingsplan, de uitkomsten van het financieringsonderzoek en de positie van Essent Milieu. De RvB stelt de AvA voor de strategie met inachtneming van de gemaakte opmerkingen ter goedkeuring voor te leggen in de AvA die in april zal worden gehouden.

4.3 Toekomststrategie 2009-2012

4.3.1 Vergaderingen Commissie BM en GS

Heidagen GS 28 en 29 januari 2008

Ten behoeve van de heidagen op 28 en 29 januari ontvangen GS een memo waarin zij worden geïnformeerd over de laatste stand van zaken betreffende de strategiebepaling Essent²⁰. Opgemerkt wordt dat in de AvA van 19 december 2007 besluitvorming niet haalbaar was en is verschoven naar de AvA van 16 april 2008. Om dan tot positieve besluitvorming te komen is het van belang dat het proces ernaar toe helder is. Daarnaast, zo wordt opgemerkt, is voor de inhoudelijke beoordeling van belang dat helder is wat de strategie is van GS zelf ten aanzien van het aandeelhouderschap.

Proces

In de AHC van 10 december en in de AvA van 19 december 2007 zijn kritische kanttekeningen geplaatst bij tekst betreffende de toekomststrategie van Essent.

Het betrof onder meer de volgende punten:

- Beschikbare informatie is onvoldoende om tot goed inhoudelijk oordeel over de toekomststrategie te komen.
- Wenselijkheid om optie verkoop uitdrukkelijk open te houden. Essent heeft als inzet op tafel gelegd om komende periode (3-5 jaar) het bedrijf te kunnen voorbereiden op de volgende stap van schaalvergroting (stand-alone situatie). Aandeelhouders merken op dat samenwerking met andere partijen een mogelijke exit niet onnodig in de weg mag staan.
- Essent heeft niet overtuigend en gekwantificeerd kunnen onderbouwen waarom vanuit de optiek van de aandeelhouders een waardecreatie via stand-alone optie aantrekkelijker is dan de optie verkoop.

²⁰ Bron: Notitie ten behoeve van GS-heidagen 28 en 29 januari 2008, d.d. 23 januari 2008.

Verder, zo wordt aangegeven, zijn de volgende actuele zaken van belang:

- Mogelijk samengaan met Nuon opnieuw op de agenda krijgen.
- Toename rijksbemoeienis met aandeelhouderschap energiebedrijven:
 - Instelling adviesgroep Kist.
 - Wetsvoorstel Bos betreffende activistisch aandeelhouderschap: aandeelhouders met meer dan 10% aandelen moeten aangeven of ze zich actief met het ondernemingbeleid gaan bemoeien.
 - Politieke ontwikkelingen, bijvoorbeeld kernenergie discussie.

Conclusie: een goede afweging tussen stand-alone situatie drie tot vijf jaar en verkoop van Essent op kortere termijn is op basis van de huidige informatie voor de aandeelhouders niet mogelijk.

Met betrekking tot de sturingsmogelijkheden van de aandeelhouders wordt in de memo het volgende opgemerkt: 'Met de Code Tabaksblat en de statutenwijzigingen van Essent hebben aandeelhouders invloed teruggekregen en is hun betrokkenheid op een aantal fronten vergroot.'

De aandeelhouders hebben de volgende sturingsmogelijkheden:

- AvA heeft goedkeuringsrechten voor besluiten resulterend in belangrijke veranderingen in identiteit of karakter van de vennootschap met voorafgaande check door de AHC (bijvoorbeeld goedkeuring transacties boven € 500 miljoen);
- AvA heeft het recht de jaarlijks vast te stellen strategie van Essent goed te keuren;
- Volledige beschikking over de winst en statuten.
- De provincie Noord-Brabant oefent daarnaast invloed uit via lidmaatschap /voorzitterschap van de AHC en via het secretariaat ervan. De AHC heeft tot taak te toetsen of bepaalde besluiten van de RvB passen binnen de door de AvA goedgekeurde strategie van Essent.

Voorts wordt opgemerkt dat externe adviseurs aangeven dat de publieke belangen nu geborgd worden door wet- en regelgeving op nationaal niveau. Op termijn zien zij geen rol meer weggelegd voor regionale publieke aandeelhouders in een internationaal opererend energiebedrijf. Belangrijkste redenen: traditionele band met klanten is verdwenen en noodzakelijke groei zal grootschalige investeringen van aandeelhouders vergen en de nodige risico's met zich meebrengen.

Standpunt van GS tot heden:

- Op termijn is er geen (publieke) rol meer weggelegd voor de provincie in het commerciële deel (PLB) en kan daarmee haar aandelen PLB Essent verkopen. Belangrijke vraag: wanneer? De verwachting is dat een internationale stap voor Essent snel komt. Externe expertise (financiële en juridische expertise) wordt nodig geacht om ontwikkelingen te volgen en de provincie te adviseren over haar belangen. Vanwege andere redenen (bijvoorbeeld financiële) kan ook worden besloten de aandelen PLB voorlopig nog te houden.

- Om een goede beslissing over het wel of niet houden van PLB aandelen te kunnen nemen zal eerst duidelijk moeten worden wat de risico's van behoud of verkoop zijn.

Vervolgens wordt een risicoanalyse voor de volgende opties uitgewerkt:

- A. Geruime tijd aandeelhouder blijven van beide gesplitste bedrijven (NWB en PLB);
- B. Zo spoedig mogelijk de aandelen PLB verkopen en aandeelhouder blijven van het NWB;
- C. Positie tussen A en B in: cashen uit PLB (gefaseerd) en op termijn overgaan tot (gedeeltelijke) verkoop van aandelen.

A: Risicospreiding is bij deze optie niet het geval. Dit is op zich al een commercieel risico. In de lopende inkomst sfeer vormt het jaarlijkse dividend een risico. Toetreding van grote Europese concurrenten op de Nederlandse markt maakt relatief hoge winst- en dus dividendschommelingen mogelijk. Zeker nu het handelsdeel van Essent de laatste jaren voor een groot deel van de winstgroei verantwoordelijk was, bestaan er wat dat deel betreft risico's.

B: Na verkoop van de aandelen PLB bestaat er met betrekking tot de hoofdsom geen risico meer als gevolg van waardedaling van het bedrijf, maar wel het risico van afoming door het rijk. Er komt een groot vermogen vrij dat besteedbaar is voor die zaken, taken en ambities die op termijn van betekenis zijn voor Brabant. Dit vraagt gedegen en zorgvuldige voorbereiding en afweging om te komen tot goede investeringen.

C: risico's tussen beide uitersten - A en B - in.

Voorts wordt opgemerkt dat op basis van een analyse van de cashopties en financiële consequenties van verkoop van het PLB op korte en lange termijn en het strategievoorstel van Essent GS een standpunt innemen over het wel of niet verkopen van de aandelen (en het moment van uitstappen). In een tijdschema wordt voorgesteld om dit middels een GS-themabijeenkomst medio maart 2008 te bespreken.

Tijdschema proces en besluitvormingsproces strategiebepaling Essent
Februari 2008:

- Brainstormsessie provinciale aandeelhouders over financiële analyse (cashopties en verkoop PLB korte en lange termijn).
- 19 februari de gedeputeerde informeert GS mondeling over agenda en inzet AHC-vergadering.
- 22 februari commissie BM mondeling informeren over stand van zaken proces positiebepaling.
- 25 februari AHC-vergadering.
- 26 februari terugkoppeling gedeputeerde AHC vergadering.

Maart 2008:

- GS themabijeenkomst standpuntbepaling naar aanleiding van analyse Essent (medio maart).
- Extra in te plannen vergadering AHC in verband met bespreking concept strategie Essent? (derde week maart)
- 28 maart commissie BM informeren over stand van zaken proces positiebepaling (eventueel inclusief aanwezigheid adviseurs).

April 2008:

- 1 april vergadering AHC.
- Begin april verstuurt Essent de vergaderstukken AvA.
- 8 april voorlopige zienswijze GS.
- Extra commissie BM inplannen in verband met consultatie strategie Essent inclusief aanwezigheid adviseurs (bijvoorbeeld 11 april?).
- 15 april definitieve standpuntbepaling (vooroverleg aandeelhouders, nog in te plannen).
- 16 april AVA Essent.

Activiteiten:

- Rating-/financieringsonderzoek (start eind januari, uitkomsten bekend eind februari) door ratingbureau (vraagstelling/aanlevering informatie voor ratingbureau stemt Essent met bureau af).
- Aanpassing toekomststrategie door Essent (verwerking aandachtspunten aandeelhouders). Gereed begin maart.
- Financiële analyse door extern bureau. Gereed begin maart.

GS-vergadering strategiebepaling Essent 12 februari 2008

Gesproken wordt over een notitie aan de commissie BM (voor de vergadering op 22 februari 2008) betreffende de strategiebepaling Essent (BM-0611)²¹. In de notitie wordt de commissie geïnformeerd over de actuele stand van zaken en over het processchema met de overleg- en besluitmomenten tot aan de AvA Essent van 16 april 2008, inclusief betrokkenheid van de commissie hierin. Ook wordt ingegaan op de kritiek van de aandeelhouders op de toekomststrategie Essent tijdens de AvA van 19 december 2007.

Tot slot wordt opgemerkt dat Essent tijdens de AvA van 19 december 2007 heeft aangegeven bij de aanpassing van de strategie rekening te houden met de gemaakte opmerkingen. GS besluiten dat de notitie aan de commissie BM niet wordt vastgesteld en dat de commissie mondeling wordt geïnformeerd.

GS-vergadering strategiebepaling Essent 19 februari 2008

Op 19 februari 2008 bespreken GS een Secretaris Memo betreffende Essent. In de memo wordt opgemerkt dat met het oog op de aanwezigheid van de voorzitter van de RvB van Essent een tweetal elementen nog een keer wordt belicht: de strategie van Essent en de aanwendingsscenario's gegeven het

²¹ Bron: Begeleidingsformulier voor college van GS, d.d. 12 februari 2008.

principebesluit van GS tot verkoop van de aandelen in het commerciële bedrijf na splitsing.

Strategie Essent

Opgemerkt wordt dat in de eerstvolgende AvA de strategie van Essent moet worden vastgesteld (was april, wordt juni, omdat aandeelhouders meer tijd nodig hebben voor advisering en positiebepaling).

Belangrijkste elementen strategie zoals eind 2007 door Essent voorgesteld:

- Het NWB koopt activa (netwerken) van moeder Essent. Het vrijkomende kapitaal wordt in het PLB gesluisd. Standpunt Noord-Brabant: hiermee eens.
- Essent wil feitelijke splitsing zo laat mogelijk (2011) om financiële risico's te verminderen. Standpunt Noord-Brabant: Voor snelle splitsing, omdat splitsing noodzakelijk is voor verkoop aandelen PLB. Als Essent objectief kan aantonen dat bij snelle splitsing grote financiële nadelen optreden dan neemt Noord-Brabant ook het standpunt in van zo laat mogelijk splitsen. Dit moet wel zodanig worden voorbereid dat op ieder gewenst moment binnen zeer korte tijd kan worden gesplitst als dat met het oog op snelle verkoop noodzakelijk is. Moment van verkoop is afhankelijk van moment waarop de meest optimale waarde gecreëerd kan worden. Na de laatste vergadering van de commissie BM is helder dat (snelle) verkoop voor de commissie nog niet vaststaat.
- Strategie 2008-2012 gaat ervan uit dat Essent ruimte krijgt nog enige tijd stand-alone verder te gaan en ruimte krijgt voor circa € 9 miljard te investeren. Standpunt Noord-Brabant: spanning met de wens om (snel) te (kunnen) cashen (door herfinanciering/inkoop aandelen dan wel door volledige verkoop). Aan Essent aangeven dat Noord-Brabant koerst op verkoop van de aandelen PLB als zich daarvoor een aantrekkelijke mogelijkheid voordoet. Overigens lijkt ook Essent de koers van de strategie te willen veranderen van stand-alone in verkoop (mondelijke toelichting tijdens GS door voorzitter RvB en gedeputeerde). Verkoopcriterium: hoogste opbrengst.
- Als verkoop van het commerciële bedrijf het hart van de nieuwe strategie wordt, dan is het meest belangrijke punt langs welke (gezamenlijke) weg Essent en de aandeelhouders dit vorm gaan geven (verkennen in overleg met voorzitter RvB, standpuntbepaling ook na advies externe adviseurs).

Aanwendingsscenario's

Voorstel: bestuurlijk-ambtelijke taskforce instellen die aanwendingsscenario's voor 1 april verder uitwerkt.

GS hebben het memo op 19 februari aangehouden en zijn daar op 26 februari 2008 mee akkoord gegaan.

Vergadering commissie BM 22 februari 2008

De gedeputeerde merkt op dat GS (als aandeelhouder) tot nu toe hebben vastgehouden aan de lijn dat op enig moment de aandelen van het PLB zullen

worden vervreemd en dat de aandeelhouders de vrijheid willen hebben het juiste moment daarvoor te kiezen²².

Na een korte gedachtewisseling constateert de gedeputeerde het volgende:

- GS handelen in lijn met de eerdere afspraken/aanwijzingen uit de commissie;
- Aandeelhouders bepalen wat er met de aandelen gebeurt, niet het bedrijf;
- Binnen Essent is een kentering gaande in de gedachten met betrekking tot de te volgen strategie. Daarover is overleg tussen RvB en RvC en de aandeelhouders gaande;
- 16 april komt te vroeg om tot definitieve strategiebeslissingen te komen, mede vanwege het noodzakelijke overleg tussen GS en commissie;
- 28 maart volgt nader overleg.

De voorzitter zegt toe dat de procesgang tot nu toe in de commissie in een korte notitie zal worden beschreven. De gedeputeerde zegt toe dat de commissie een kort verslag zal ontvangen van het komende overleg tussen GS en de voorzitter van de RvB (d.d. 26 februari 2008). Mede afhankelijk daarvan kan de commissie besluiten de voorzitter van de RvB voor de bijeenkomst van 28 maart 2008 uit te nodigen.

Overleg GS en voorzitter RvB Essent, 26 februari 2008

Op 26 februari 2008 spreken GS met de voorzitter van de RvB van Essent. De voorzitter van de RvB licht de actuele situatie rondom Essent toe en schetst een drietal toekomstscenario's²³. Conform afspraak zal een schriftelijk verslag van dit overleg worden toegezonden aan commissie BM. Het schriftelijke verslag wordt eerst door GS op 11 maart 2008 besproken. Na tekstuele wijzigingen gaan GS hiermee akkoord. In onderstaande tekst (impressie gesprek) is aangegeven om welke wijzigingen het gaat (schuingedrukte tekst). GS besluiten de impressie van het overleg onder oplegging van geheimhouding toe te zenden aan de commissie BM en deze met de commissie in een extra overleg op 14 maart 2008 te bespreken.

Impressie gesprek GS met de voorzitter van de RvB Essent (BM-0622)

De voorzitter van de RvB licht de visie van Essent op mogelijke opties voor de toekomst toe. Essent moet uiterlijk 1 januari 2011 gesplitst worden in een NWB en PLB. Het PLB zal in een Europese context moeten groeien om te kunnen overleven. Die groei kan op meerdere manieren worden gerealiseerd:

- zelfstandig verder groeien;
- fusie met gelijkwaardig bedrijf;
- overname door een Europees bedrijf;

Tijdens de AvA op 19 december 2007 heeft Essent voorgesteld pas eind 2010 het bedrijf te splitsen, zodat de komende jaren kan worden doorgegaan met waardecreatie.

²² Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst vergadering commissie BM d.d. 22 februari 2008.

²³ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS (11/03/2008) - 1389269

Toekomst Essent PLB

Het PLB kan niet zelfstandig overleven, daarvoor is het bedrijf te klein. Splitsen bedrijf wordt in 2008 in operationele termen uitgevoerd. Splitsing in eigendomsverhoudingen is voorzien op 1 januari 2011. Operationele splitsing moet als voorbereiding worden gezien. De gevolgen van splitsing in termen van werkgelegenheid bedragen ongeveer 1300-1400 arbeidsplaatsen. Dit betekent een toenemende noodzaak om nog weer efficiënter te opereren. Het NWB krijgt een omvang van 3500-4000 arbeidsplaatsen. Het PLB zal bij verkoop volgens Essent nog eens 400-900 arbeidplaatsen moeten schrappen, om dubbelfuncties uit te zuiveren.

Wanneer aandelen verkopen?

De vraag nu verkopen of aandeelhouder blijven in een zelfstandig bedrijf is moeilijk te beantwoorden. In financiële termen is het vrijwel om het even, maar in risicotermen zijn er wel verschillen. Nu geld uit Essent halen zal leiden tot een andere rating van Essent. De tradingactiviteit zal volgens Essent minder lucratief worden.

Strategische opties PLB:

- A. Zelfstandig verder: rust, gewerkt aan creatie van een goede uitgangspositie voor vervolgstappen. Nadeel: geen kritische massa, onzekerheid werknemers, aandeelhouders geen flexibiliteit om uit te stappen.
- B. Samenwerking met ander energiebedrijf: op korte termijn aantrekkelijk, biedt kansen om uitgangspositie te verbeteren. Nadeel: weinig partners beschikbaar en wijziging risicoprofiel zal niet voldoen aan eisen aandeelhouders.
- C. Verkoop aan buitenlands energiebedrijf: direct stabiele eindsituatie, flexibiliteit voor aandeelhouders wat betreft uitstappen. Nadeel: verlies werkgelegenheid, aanzienlijke financiële risico's.

Dit overziende concludeert de RvB van Essent dat, hoewel het met name voor de medewerkers niet de meest ideale keuze is, er nu vooral zelfstandig doorgegaan moet worden. Op termijn zal overname door een buitenlands energiebedrijf plaatsvinden. Alternatief is Essent in één of meerdere stappen te verkopen aan buitenlandse energiemaatschappij.

Dit overziende concludeert de RvB van Essent dat overname door een buitenlands bedrijf uiteindelijk de beste optie is. Op korte termijn is het, gelet op de wens om eerst meer waarde te creëren, wenselijk om zelfstandig door te gaan. Essent tekent hierbij echter wel aan dat dit met name voor de medewerkers niet de meest ideale keuze is. Er is dan gedurende enkele jaren sprake van onzekerheid en dit zal leiden tot leegloop van het personeel. Alternatief is dat Essent in één of meerdere stappen verkocht wordt aan buitenlandse partij.[Tekstuele wijziging]

Consequenties op korte termijn: Essent stelt dat er nu gestreefd moet worden naar een maximalisatie van de waarde van het bedrijf.

Daarvoor is investeren conform het investeringsplan volgens Essent de juiste optie. Dit vermindert de aantrekkelijkheid van het bedrijf niet, maar het blokkeert wel de uitkering van een superdividend.

GS-vergadering 11 maart 2008

Naast het schriftelijke verslag van het overleg tussen GS en de voorzitter van de RvB van Essent spreken GS op 11 maart ook over opdrachtverlening aan externe bureaus voor het verrichten van financiële en juridische advisering met betrekking tot de toekomstige strategiebepaling van Essent²⁴.

Opgemerkt wordt dat met het oog op de AvA in het voorjaar, waarin de aandeelhouders een besluit moeten nemen over de toekomststrategie van Essent, de komende maanden een beroep moet worden gedaan op juridische en financiële expertise. Voorgesteld wordt hiervoor dezelfde adviesbureaus in te huren waarop ook in het kader van het fusieproces een beroep is gedaan, aangezien zij daarbij specifieke kennis en ervaring hebben opgedaan van Essent. Onder meer over de volgende onderwerpen is juridisch en financieel advies gewenst:

- Onderzoeksvraag ratingonderzoek en beoordelen informatiepakket van Essent (waaronder businessplannen) aan ratingbureau.
- Beoordelen ratingonderzoek en uitbrengen advies (waaronder financiële analyse en strategische opties).
- Beoordelen van de strategie van Essent.
- Beoordelen van de informatie over splitsing en het splitsingsplan Essent.

GS stemmen in met het voorstel.

Vergadering commissie BM 14 maart 2008

Op 14 maart 2008 spreekt de commissie BM aan de hand van het schriftelijke verslag van het overleg tussen GS en de voorzitter van de RvB van Essent op 26 februari 2008 (BM-0622), over de stand van zaken betreffende de strategie Essent. Het verslag is tijdens de vergadering uitgereikt en later weer ingenomen²⁵.

De gedeputeerde merkt op dat de belangrijkste zaken op pagina 3 staan: de bij de commissie bekende opties voor de toekomststrategie. Verder merkt ze op dat de voorzitter van de RvB heeft gemeld dat er bij het bedrijf een verschuiving plaatsvindt van optie A naar optie C (met name de tijd die tussen de varianten zit). Essent heeft de conclusie getrokken dat zelfstandig doorgaan op termijn geen haalbare kaart is. De gedeputeerde meldt dat het haar verstandig lijkt dat de voorzitter van de RvB in de commissievergadering van 28 maart een toelichting geeft en de commissie vragen aan hem kan stellen. Ze is van mening dat ook de adviseurs daarbij aanwezig moeten zijn.

²⁴ Bron: Begeleidingsformulier college van GS 11 maart 2008 (1387906).

²⁵ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst vergadering commissie BM, 14 maart 2008, geheimhouding opgeheven 12 februari 2009.

Verder geeft de gedeputeerde aan dat er 2 hoofdvragen voorliggen: wat gaan we doen met Essent en hoe lang blijven we nog partner/aandeelhouder en welk scenario is daarbij het meest reëel?

Het advies van de commissie daarover kan richting geven voor de inbreng in de AHC van 1 april 2008. Tot slot meldt de gedeputeerde dat de strategie niet in de AvA van 16 april, maar in een nog te plannen AvA in juni wordt behandeld. In de tussentijd zal nog regelmatig met de commissie worden gesproken.

GS-vergadering 18 maart 2008

Tijdens deze vergadering hebben de externe financiële adviseurs de uitkomsten van hun analyse naar de strategische opties voor de grootaandeelhouders Essent aan GS gepresenteerd.

Vergadering commissie BM 28 maart 2008

Bij deze vergadering zijn zowel de voorzitter van de RvB van Essent als de externe financiële en juridische adviseurs van de aandeelhouders aanwezig²⁶. Uit de vastgestelde korte besluitenlijst van deze vergadering blijkt dat de SP, naar aanleiding van het feit dat over het besprokene geheimhouding wordt opgelegd, verklaart moeite te hebben met de vele besloten vergaderingen en de invulling daarvan. De leden van de SP-fractie zijn van mening dat lang niet alles wat in beslotenheid besproken wordt het predikaat geheim verdient. De discussie over eventuele verkoop van aandelen gaat ook de Brabantse burger aan en zou in de openbaarheid gevoerd moeten worden. De SP-fractie stelt een heroverweging over delen van de beslotenheid voor.

De voorzitter merkt op dat voor deze vergadering beslotenheid is afgesproken, maar voor het vervolg de discussie open staat. De leden van de VVD-fractie delen de onvrede en ondersteunen het voorstel om een en ander principieel te bezien.

De voorzitter van de RvB geeft een toelichting op de strategie 2008-2012.

Hij gaat onder meer in op de strategische opties voor het PLB, de uitkomsten van het ratingonderzoek en conclusies. Wat dit laatste betreft merkt hij op dat optie 1, PLB voorlopig zelfstandig, alleen als overbruggingsscenario kan gelden. Optie 2, samengaan met een partner, heeft gelet op de afgeketste fusie met Nuon een lage slagingskans. Optie 3, verkoop, is een alternatief. Als criteria daarbij gelden de mate waarin stabiliteit te krijgen is, competitief bod en de positie in de nieuwe entiteit.

In antwoord op vragen uit de commissie antwoordt de voorzitter van de RvB:

- Samenwerking met Nuon had voorkeur, optie is vervallen. Vanuit nieuwe situatie komt eindfase eerder in beeld.
- Met 6 grote buitenlandse partijen is oriënterend gesproken: interesse wordt afgetast, er worden geen gegevens uitgewisseld. Eerst moeten er afspraken met de aandeelhouders worden gemaakt over het vervolg.

²⁶ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst vergadering commissie BM, 28 maart 2008, geheimhouding opgeheven 12 februari 2009.

- optie 3 kan in fases gerealiseerd worden, proces van ontvreemding duurt tot andere partij de meerderheid heeft, voorwaarden en condities zijn van wezenlijk belang.

Met betrekking tot de strategievraag ‘keep (3 tot 5 jaar) or sell (12 tot 18 maanden)’ merken de externe adviseurs onder meer op:

- Een zelfstandig PLB is alleen in een overbruggingsscenario reëel.
- Het publieke belang is afdoende gewaarborgd door marktwerking en door wet- en regelgeving. Publiek belang zit ook in financiële aspecten.
- Er is in financiële zin weinig verschil tussen keep or sell.
- Samenwerking met Nuon is geen reële optie meer.
- Investerings zijn altijd risicovol. Indien er geen andere overwegingen meespelen, lijkt verkoop op korte termijn het meest verstandig. Er is nu volop interesse. Nuon en Eneco zijn/komen ook op de markt.
- Het is van belang dat de aandeelhouders gezamenlijk optreden.
- Gefaseerde verkoop is lastig, financieel voordeel is het hoogst bij verkoop in één keer. Gefaseerde verkoop gebeurt weinig. Juridisch-technisch gezien kan het, maar praktisch gezien is het heel lastig.
- Indien aandeelhouders besluiten tot verkoop is vertrouwelijkheid naast proactief handelen van groot belang.
- Nuon: aandeelhouder heeft laatste woord, initiatief samenwerking moet uit onderneming komen. Daarnaast speelt het risico van de NMa-remedies. Op enig moment is het zaak om er een streep onder te zetten.

Tot slot gaat de gedeputeerde in op het verdere proces. Ze geeft aan dat de uitwerking van optie 3 tijd nodig heeft. In de commissievergadering van 25 april kan een richtinggevende discussie worden gevoerd over de vraag of de provincie gaat vervreemden en zo ja, wanneer. GS zullen daartoe een notitie opstellen. Vertrouwelijkheid is in dit proces van groot belang. Er moet worden uitgezocht wat in een statenvoorstel gegoten moet worden. Tot eind juni is er tijd om een en ander uit te zoeken. GS zijn altijd beschikbaar voor overleg, uitleg, en dergelijke.

Tot slot wordt opgemerkt dat conform toezegging van de voorzitter (d.d. 22 februari 2008) de commissie BM een notitie ontvangt waarin een overzicht wordt gegeven van de behandeling van de strategie van Essent in de commissie (BM-0621). Het betreft uittreksels uit verslagen van commissievergaderingen op 21 juni 2007, 7 september 2007, 19 oktober 2007, 23 november 2007, 30 november 2007 en 22 februari 2008.

GS-vergadering Voorlopige zienswijze Toekomststrategie Essent, 1 april 2008

Op 1 april 2008 bespreken GS onder meer een concept notitie voor de commissie BM betreffende de voorlopige zienswijze op de Toekomststrategie Essent. Verder wordt afgestemd of een second opinion gewenst is over het rapport van de externe adviseurs betreffende hun advies over de strategische opties, of coalitieoverleg vóór 8 april moet plaatsvinden en of communicatie op

korte termijn met de partijlijnen in breder verband wenselijk is (ter voorkoming van politieke blokkades).²⁷

Inleiding

Standpuntbepaling in AvA op 19 december 2007 was en is op 16 april 2008 niet opportuun voor de aandeelhouders. Omdat een besluit op korte termijn toch gewenst is (stilstand is achteruitgang) zal in een aparte besloten AvA over de toekomststrategie van Essent besloten moeten worden (juni 2008). Hierover moet de komende maanden met Essent en tussen de aandeelhouders onderling intensief overleg gevoerd worden. Met het oog op een zorgvuldig besluitvormingsproces en draagvlak vanuit de Staten zal op 25 april 2008 een voorlopige zienswijze van GS betreffende de Toekomststrategie Essent met de commissie BM worden besproken. De commissie kan dan wensen en bedenkingen uiten. Deze worden meegenomen in het proces om te komen tot een ontwerpbesluit van GS. Dit ontwerpbesluit wordt tijdig aan PS toegezonden waarbij PS in de gelegenheid worden gesteld om wensen en bedenkingen te uiten (conform artikel 158, lid 2 uit de Provinciewet).

Concept notitie commissie BM met voorlopige zienswijze GS

Mede op basis van informatie van Essent en het rapport van de externe adviseurs over strategische opties voor de grootaandeelhouders van Essent is een notitie voor de commissie BM opgesteld (voorlopige zienswijze NWB en PLB). Met betrekking tot het PLB luidt de voorlopige zienswijze op hoofdlijnen als volgt. Handhaven van de status-quo is op termijn geen alternatief. Het publieke belang van het aandeelhouderschap in het PLB neemt steeds verder af. Verzwakking van de concurrentiepositie van het PLB van Essent als kleine speler op een bredere Europese markt zal de winstgevendheid nadelig beïnvloeden. Er zijn dus financiële risico's verbonden met het 'keep'-scenario: de waarde van Essent PLB zal dalen. Daarmee wordt deelname van de provincie in Essent PLB risicovol. Indien er geen andere overwegingen zijn om de aandelen te houden is het vanuit financieel perspectief verstandig om zo snel mogelijk de aandelen te vervreemden. Meerdere Europese energiebedrijven hebben op dit moment interesse in Essent, waardoor de aandeelhouders attractieve voorwaarden (financieel en niet-financieel) kunnen opleggen. Bij besluit tot vervreemding is het van groot belang dat de aandeelhouders gezamenlijk optreden en in samenwerking met Essent een goede vervreemdingsstrategie voorbereiden (inclusief verkoopvoorwaarden met betrekking tot de aandeelhouderswaarde, de klantpositie en werkgelegenheid).

Met betrekking tot de communicatie wordt besloten de partijlijnen door middel van een coalitieoverleg te informeren. Verder wordt besloten dat de definitieve notitie aan de commissie BM op 8 april aan GS zal worden voorgelegd en aan de commissie op 25 april aanstaande.

²⁷ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS, 1 april 2004.

Politiek-Bestuurlijke Planning

April 2008:

- 8 april: Voorlopige zienswijze in GS. Daarna toezenden aan de commissie BM.
- 18 april: PS.
- 25 april: commissie BM adviseert over voorlopige zienswijze GS toekomststrategie, procesafspraken.

Mei 2008:

- 23 mei: PS.
- Geen commissie BM.

Juni 2008:

- 6 juni: commissie BM toelichting op definitieve standpuntbepaling, procesafspraken, spelregels, communicatie (12 september volgende BM-vergadering).
- 27 juni: PS (3 oktober volgende PS vergadering). Definitieve 'go' beslissing.

Notitie aan de commissie BM ten behoeve van de vergadering op 25 april 2008

Op 8 april 2008 bespreken GS opnieuw een concept versie van de notitie aan de commissie BM²⁸. In de notitie wordt onder meer ingegaan op sturing en invloed van de aandeelhouders, de strategische opties zoals door Essent geschetst en het advies van de externe adviseurs ten aanzien van deze opties.

Sturing en invloed aandeelhouders

Sinds de liberalisering zijn de energiebedrijven verzelfstandigd en veranderd in structuurvennootschappen. Daarnaast heeft de liberalisering ertoe geleid dat de bedrijven moeten concurreren in de energiemarkt, terwijl dit voorheen lokale of regionale monopolies waren. Met de Code Tabaksblat en de statutenwijzigingen van Essent hebben de aandeelhouders invloed teruggekregen en is de betrokkenheid van de aandeelhouders op een aantal fronten vergroot. Huidige sturingsmogelijkheden aandeelhouders:

- AvA stelt bezoldigingsbeleid voor bestuurders vast.
- AvA heeft goedkeuringsrechten voor besluiten die resulteren in belangrijke veranderingen van de identiteit of het karakter van de vennootschap met voorafgaande check door de AHC (onder ander goedkeuring transacties met een waarde van meer dan € 500 miljoen).
- AvA heeft het recht de jaarlijkse vast te stellen strategie van Essent goed te keuren.
- AvA benoemt de RvC - AvA heeft versterkt aanbevelingsrecht voor 1/3 van de commissarissen - profielschets wordt besproken met de AvA.
- AvA kan vertrouwen in RvC opzeggen: collectief ontslag.
- Agenderingsrecht (1%, tenzij zwaarwichtig belang).

²⁸ Bron: Concept Notitie 'Voorlopige zienswijze met betrekking tot Toekomststrategie Essent', d.d. 8 april 2008 (1398246).

- Bijeenroepingsrecht (tezamen minimaal 10% van het geplaatste kapitaal) - Aandeelhouders bepalen onderwerpen.
- Volledige beschikking over de winst en statuten.

Daarnaast oefent de Provincie Noord-Brabant invloed uit via lidmaatschap/ voorzitterschap van de AHC en het secretariaat hiervan. De AHC heeft tot taak te toetsen of bepaalde besluiten van de RvB passen binnen de door de AvA goedgekeurde strategie van Essent.

Invloed op Splitsingsplan

Besluit tot (uitvoering) splitsing is aan goedkeuring door de AvA onderworpen. De voorbereiding van dergelijke besluiten valt echter niet onder het statutaire goedkeuringsrecht. Op grond van de statuten hoeft de AvA dus pas op het laatste moment te worden betrokken bij het splitsingsproces. De AvA loopt zo het risico om met een voldongen feit te worden geconfronteerd. Tegen deze achtergrond hebben de aandeelhouders Essent gevraagd hen goed te informeren over het splitsingsplan en hierin tijdig inzage te verlenen.

Invloed bij verkoop Essent PLB

Pas nadat splitsing heeft plaatsgevonden zal het aandeelhouders vrij staan om hun aandeel in het PLB te verkopen aan een derde. Op grond van de statuten moet de AvA goedkeuring verlenen aan de verkoop van aandelen. Goedkeuring kan worden gegeven met een gewone meerderheid van stemmen. Aandeelhouders kunnen ervoor kiezen om afzonderlijk te verkopen of bij een verkoop gezamenlijk op te treden. Gezamenlijke verkoop heeft de voorkeur. Om de gezamenlijke belangen van de aandeelhouders te waarborgen, kunnen de aandeelhouders overwegen om een aandeelhoudersovereenkomst te sluiten.

Strategische opties voor Essent PLB:

- 1) 3-5 jaar zelfstandig. Voordelen: beheerste uitvoering managementagenda en creëren goede uitgangspositie voor vervolgstappen (operationeel excellence en groei). Nadelen: creëert geen kritische massa en Essent PLB raakt achterop in Europa (beperkte groei in het buitenland mogelijk), onzekerheid voor medewerkers en geen flexibiliteit voor aandeelhouders met betrekking tot uitstappen.
- 2) Samenwerken met ander (buitenlands) bedrijf. Voordelen: Op korte termijn aantrekkelijk voor de onderneming, creëren betere uitgangspositie voor vervolgstappen (waarde en groei). Nadelen: weinig partners beschikbaar, moeizame bestuursstructuur, geen flexibiliteit voor aandeelhouders met betrekking tot uitstappen, creëert te weinig kritische massa en dus geen stabiele eindsituatie en weinig invloed op vervolgstap.
- 3) In gecontroleerd proces in één of meerdere tranches verkopen aan een buitenlands bedrijf. Voordelen: creëert direct kritische massa en daarmee stabiele eindsituatie en creëert flexibiliteit voor aandeelhouders met betrekking tot uitstappen. Nadelen: direct verlies aan werkgelegenheid door verplaatsing activiteiten naar centra van nieuwe aandeelhouder(s) en financiële risico's.

Deze opties overziende concludeert de RvB van Essent dat optie 1 enkel een overbruggingsscenario is, optie 2 eigenlijk geen optie is en optie 3 een alternatief is. Daarbij stelt Essent voor de volgende criteria te hanteren:

- Mate waarin de marktpartij in staat is stabiliteit voor Essent PLB na de acquisitie te waarborgen.
- Mate waarin de marktpartij in staat is een competitief bod neer te leggen.
- Positie van Essent in de nieuwe entiteit (hoofdkantoor, handelsvloer).

Optie 3, waarbij Essent in één of meerdere stappen wordt verkocht aan een buitenlandse partij, lijkt daarom de voorkeur te hebben van Essent.

Strategische opties PLB volgens externe adviseurs

In een rapport dat de externe adviseurs in opdracht van de grootaandeelhouders van Essent hebben opgesteld, wordt inzicht gegeven in de vraag of de aandeelhouders hun aandelen in het PLB het beste op korte termijn (binnen 6 tot 18 maanden) zouden kunnen vervreemden aan een strategische of financiële koper dan wel hun belang op middellange termijn (3-5 jaar) zouden kunnen aanhouden. Geconcludeerd wordt dat indien er geen andere overwegingen zijn om de aandelen te houden het vanuit financieel perspectief verstandig is om zo snel mogelijk de aandelen van PLB Essent te vervreemden.

Voorlopige zienswijze GS ten aanzien van de toekomststrategie van het PLB 'Aangezien de publieke belangen worden gewaarborgd door wet- en regelgeving en marktwerking lijkt het belangrijkste criterium voor de 'keep or sell' beslissing het financieel perspectief. Met het oog op financiële risico's die verbonden zijn met het 'keep' scenario uit hoofde van Europese marktontwikkelingen en mogelijke intensivering competitie op de Nederlandse markt, kan de waarde van Essent PLB aanzienlijk dalen. Onze deelname in Essent PLB wordt daarmee dus risicovol. Indien er geen andere overwegingen zijn om de aandelen te houden is het vanuit financieel perspectief verstandig zo snel mogelijk de aandelen te vervreemden.'

Tot slot wordt opgemerkt dat GS de komende periode, op basis van hun voorlopige zienswijze en de reactie van de commissie BM hierop, met de andere aandeelhouders en met Essent in overleg gaan om tot een weloverwogen en zorgvuldig besluit te komen. Op basis van deze bespreking zal Essent een strategievoorstel voorbereiden, waarover de aandeelhouders naar verwachting voor de zomer zullen beslissen. De commissie BM zal de komende maanden op de hoogte worden gehouden en serieus worden betrokken bij het proces om te komen tot een ontwerpbesluit. Dit ontwerpbesluit zullen GS tijdig aan PS toezenden waarbij zij in de gelegenheid worden gesteld hun wensen en bedenkingen te uiten.

GS-vergadering 15 april 2008

In deze vergadering nemen GS kennis van de uitkomsten van het vooroverleg tussen de grootaandeelhouders en het overleg tussen de AHC en de RvB en RvC

van Essent dat op 1 april 2008 heeft plaatsgevonden²⁹. Daarnaast stellen ze de inhoud van de notitie aan commissie BM met betrekking tot de voorlopige zienswijze op de toekomststrategie van Essent vast.

Terugkoppeling (voor)overleg:

De aandeelhouders onderschrijven de uitkomsten van het rapport van de externe adviseurs (second opinion wordt niet wenselijk geacht) en staan min of meer unaniem achter een principebesluit om over te gaan tot vervreemding van de aandelen. Noemen van een verkoopdatum is voor het besluitvormingstraject in PS en gemeenteraden niet noodzakelijk. Wel is noodzakelijk dat het proces voortvarend wordt aangepakt. Snelheid zet druk op het splitsingsproces. Er wordt afgesproken dat de aandeelhouders het politieke besluitvormingsproces inhoudelijk en procedureel afstemmen. Noord-Brabant neemt hierin het initiatief en coördineert het proces.

Discussie over te hanteren verkoopvoorwaarden: Politiek is het aantrekkelijk om voorwaarden te benoemen, maar meerdere argumenten pleiten ervoor te gaan voor de maximale prijs. Essent heeft al een lijst van beoordelingscriteria gemaakt. Over beoordelingscriteria zal worden doorgesproken.

Het proces om te komen tot een principebesluit over de toekomststrategie en de daarmee samenhangende vervreemding van de aandelen zal voor de zomer afgerond moeten zijn, zodat de Toekomststrategie begin juli vastgesteld kan worden en het oplossen van onrust zoveel mogelijk wordt beperkt.

Verkoopproces/vervreemdingsstrategie: de RvB en RvC voeren al oriënterende gesprekken met derden. Dit stelt zware eisen aan de vertrouwelijkheid van het proces. De aandeelhouders denken aan de vorming van een stuurgroep, waarin aandeelhouders en bedrijf participeren (gezamenlijk optrekken). Dit zal nader worden verkend. Op 16 april spreekt de voorzitter van de AHC hierover met de voorzitter van de RvB. Lastig punt: welke aandeelhouders kunnen deelnemen aan de stuurgroep.

Notitie aan commissie BM

Voorlopige zienswijze Toekomststrategie Essent

Procedure: de zienswijze van GS zal in een besloten vergadering van de commissie BM op 15 mei 2008 besproken worden onder oplegging van geheimhouding.

In de vergadering kunnen de commissieleden hun wensen en bedenkingen aan GS meegeven. GS kunnen deze meenemen in het proces om te komen tot een openbaar ontwerpbesluit. Dit ontwerpbesluit zal vervolgens aan PS worden toegezonden waarbij PS in de gelegenheid worden gesteld hun wensen en bedenkingen te uiten. Met het oog op de wens om het voorstel in het openbaar te bespreken, is het de bedoeling een principebesluit te formuleren in algemene bewoordingen, ontdaan van bedrijfsgevoelige informatie. Bij

²⁹ Bron: Begeleidingsformulier voor college van GS d.d. 15 april 2008.

nagenoeg alle aandeelhouders zal eenzelfde voorstel in dezelfde periode worden besproken. Daarna kunnen GS een definitief standpunt bepalen en dit inbrengen in de AvA voor de zomer (zie processchema aan het eind van de commissienotitie). Het rapport van de externe adviseurs is niet bijgesloten bij de commissienotitie. Wel zullen zij aanwezig zijn bij de bespreking.

GS-vergadering 22 april 2008

GS bespreken de notitie aan de commissie BM betreffende de voorlopige zienswijze Toekomststrategie Essent (BM-0639) voor de vergadering op 15 mei 2008³⁰. Oorspronkelijk was deze notitie geagendeerd voor de GS-vergadering van 15 april 2008, maar toen is de notitie niet meegezonden.

In het begeleidingsformulier voor het college wordt aangegeven, dat GS de zienswijze in een besloten vergadering van de commissie BM op 15 mei willen bespreken. Voor het feit dat de voorlopige zienswijze vertrouwelijk zal worden besproken vragen GS begrip. Opgemerkt wordt dat dit te maken heeft met bedrijfsgevoelige informatie die in de notitie aan de orde komt, onder andere met betrekking tot de strategische opties en de consequentie daarvan (bijvoorbeeld betreffende de werkgelegenheid), informatie over de waarde van het bedrijf, timing van eventuele verkoop, et cetera.

Voorlopige zienswijze GS Toekomststrategie Essent

Voorafgaand aan de voorlopige zienswijze schetsen GS eerst de bestaande beleidskaders: Nota Nutsvoorzieningen en Bestuursakkoord 'Vertrouwen in Brabant'. In de Nota Nutsvoorzieningen uit 2000 is het volgende opgenomen ten aanzien van het aandeelhouderschap in Essent: 'Ten aanzien van de elektriciteits- en gassector is er geen reden om als provincie aandeelhouder te blijven nadat de laatste categorie gebonden klanten vrij zal zijn geworden (dit laatste is inmiddels het geval). De provincie kan dan - vanuit het publieke belang geredeneerd - het aandelenpakket in Essent afstoten. Het afsplitsen van het netwerkbedrijf dient dan wel conform de Elektriciteitswet te zijn gerealiseerd. Het provinciale belang wordt dan bepalend voor het moment of de momenten waarop (delen van) het aandelenpakket zal / zullen worden afgestoten. Op het feitelijke moment van gehele of gedeeltelijke vervreemding van het aandelenbezit kan een laatste toets plaatsvinden of overdracht van het aandeelhouderschap op basis van de dan geldende omstandigheden ook op andere dan financiële gronden verantwoord is.'

Voorlopige zienswijze ten aanzien van de toekomststrategie van het PLB 'Indien er geen andere overwegingen zijn om de aandelen te houden is het vanuit financieel perspectief verstandig om op een adequaat moment de aandelen te vervreemden. Een overname van Nuon PLB is uiterst complex en tijdrovend en heeft vanwege de daarmee gemoeide risico's niet onze voorkeur. Meerdere Europese energiebedrijven hebben momenteel sterke interesse in

³⁰ Bron: Begeleidingsformulier voor college van GS d.d. 22 april 2008.

Essent waardoor de aandeelhouders attractieve voorwaarden (financieel en niet-financieel) kunnen bedingen.

Mochten wij definitief besluiten tot vervreemding van de aandelen van Essent PLB, dan vinden wij het daarbij van groot belang dat de aandeelhouders gezamenlijk optreden en in samenwerking met Essent een goede vervreemdingsstrategie (inclusief beoordelingscriteria) voorbereiden. Om risico's van afoming van de Essent-opbrengst te voorkomen zal ook een gedegen bestedings- en beleggingsplan voorbereid moeten worden. Tevens is een goede communicatiestrategie van groot belang.'

Proces:

	Provincie Noord-Brabant
Vertrouwelijke bespreking voorlopige zienswijze in commissie inclusief aanwezigheid adviseurs	Commissie BM 15 mei
Ontwerpbesluit met principebesluit GS aan PS	GS 27 mei 2008
Commissiebespreking van het ontwerpbesluit	Commissie BM 6 juni 2008
PS-bespreking	27 juni 2008
Definitief standpunt GS	1 juli 2008
AvA Essent	Kort na 1 juli 2008

GS-vergadering 24 april 2008

Op 24 april 2008 behandelen GS een voorstel voor wijziging van de procedure met betrekking tot de vaststelling van de Toekomststrategie Essent en een brief met notitie over deze Toekomststrategie voor PS³¹.

De vier grootaandeelhouders hadden aanvankelijk afgesproken eerst in de betrokken Statencommissies een vertrouwelijke notitie met een voorlopige zienswijze op de toekomststrategie van Essent te bespreken. Eventuele door de commissieleden geuite wensen en bedenkingen zouden vervolgens meegenomen worden bij het opstellen van een openbaar ontwerpbesluit. Gebleken is dat deze procedure in de provincie Overijssel niet kan worden toegepast, omdat daar vertrouwelijke stukken voor Statencommissies aan alle Statenleden worden toegezonden. Met het oog op een uniforme procedureaanpak wordt voorgesteld de procedure van Overijssel te volgen. Dit betekent dat een veel grotere groep belast wordt met zeer vertrouwelijke informatie. Met Essent is echter afgesproken de kring van 'wetenden' zo beperkt mogelijk te houden. Daarom wordt voorgesteld de notitie, die eerst voor de commissie BM was opgesteld, om te vormen tot een notitie voor PS waar geheimhouding op rust. Deze notitie wordt ontdaan van bedrijfsgevoelige informatie en uitspraken over de termijn waarop vervreemding van de aandelen aan de orde zou kunnen zijn. De commissie BM kan de aldus verkregen notitie in haar vergadering van 15 mei 2008 betrekken in een oriënterende en opiniërende discussie. De externe adviseurs zullen in de commissie een nadere toelichting geven.

³¹ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS, 24 april 2008 (1407320).

GS gaan akkoord met het voorstel met dien verstande dat de brief en de notitie aan PS tijdens de besloten vergadering van de commissie BM op 15 mei op naam worden uitgereikt en ingenomen. Ten aanzien van het proces kiezen GS voor een goedkeuringsmodel, zich realiserend dat dit vooraf een document vereist waaraan een eventuele beslissing getoetst dient te worden. Deze notitie zal op 13 mei in concept worden geagendeerd.

Brief aan de commissie BM, 24 april 2008

Opgemerkt wordt dat het mislukken van de fusie met Nuon en de aanname van de WON voor Essent aanleiding zijn geweest om zich opnieuw te bezinnen op de toekomst. Voor de zomervakantie zal in een vertrouwelijke AvA de nieuwe strategie van Essent worden besproken en vastgesteld. De commissie BM is steeds van ontwikkelingen op de hoogte gehouden (presentatie externe adviseurs en voorzitter RvB over mogelijke opties). Voorts wordt opgemerkt dat tot nu toe een zienswijze van PS nog niet aan de orde is geweest. Met het oog op strategievaststelling door de AvA voor de zomer, is dat nu wel gewenst. Conform artikel 158, 2e lid en 167, 4e lid van de Provinciewet worden PS in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen over een voorgenomen besluit van GS kenbaar te maken.

In lijn daarmee stellen GS voor:

- te komen tot een openbare discussie over het aandeelhouderschap van Essent;
- een (openbaar) statenvoorstel met ontwerpbesluit via de gebruikelijke weg aan PS voor te leggen;
- het statenvoorstel te behandelen in de commissie BM van 6 juni 2008 en in de PS-vergadering van 27 juni 2008.

Omdat een deel van de onderliggende informatie, als ook de adviezen van de externe adviseurs, gevoelige en daarmee strikt vertrouwelijke informatie bevatten worden GS echter voor een dilemma gesteld. Deze informatie kan niet aan de orde komen tijdens het gedachte openbare debat in de commissie BM en in de PS-vergadering in juni. Gemeld wordt dat GS om die reden hebben besloten de vertrouwelijke informatie in de vorm van een notitie onder oplegging van geheimhouding aan de commissie BM beschikbaar te stellen. GS stellen voor dat de commissie deze informatie op 15 mei 2008 betreft in een oriënterende en opiniërende discussie, waarbij eveneens geheimhouding wordt opgelegd.

Notitie Toekomststrategie Essent 24 april 2008

In de notitie wordt na een inleiding ingegaan op ontwikkelingen in de energiesector (recente ontwikkelingen in de Europese energiemarkt, waaronder de consolidatiegolf en toenemende concurrentie, en recente ontwikkelingen in de Nederlandse energiemarkt, waaronder liberalisering van de Nederlandse energiemarkt en de WON). In de derde paragraaf wordt ingegaan op het aandeelhouderschap in Essent: publieke belangen en borging daarvan,

financiële belangen en de sturing en invloed van de aandeelhouders. In de vierde paragraaf komen drie mogelijke toekomstopties volgens Essent aan de orde en in paragraaf vijf de strategische opties voor het PLB volgens de externe adviseurs. In paragraaf 6 komen een drietal overige aandachtspunten aan de orde, te weten de commissie Kist, de Nota Rijksdeelnemingen en de Wet Fido. Paragraaf 7 tot slot bevat de voorlopige zienswijze van GS met betrekking tot de Toekomststrategie Essent.

Vergeleken met eerdere versies van de notitie is het grootste verschil dat paragraaf 6 is toegevoegd.

Nota rijksdeelneming (uit paragraaf 6 notitie)

In december 2007 is het deelnemingsbeleid van de rijksoverheid opnieuw in een nota vastgesteld. Op hoofdlijnen komt dit beleid op het volgende neer.

Bedrijven die in handen van rijksoverheid dienen te blijven zijn:

- bedrijven die opereren vanuit een monopolie;
- bedrijven die uitsluitend diensten verlenen aan de overheid of overheidsgerelateerde organisaties;
- bedrijven die specifieke publieke taak uitvoeren (gebiedsontwikkeling).

Bij het in de toekomst afstoten van deelnemingen hanteert het rijk in het nieuwe beleid de volgende criteria:

1. Het aandeelhouderschap heeft geen toegevoegde waarde voor de borging van het publiek belang.
2. Er zijn voldoende waarborgen dat continuïteit van de dienstverlening door privaat aandeelhouderschap niet in gevaar komt.
3. Het private aandeelhouderschap moet toegevoegde waarde hebben voor de betreffende onderneming en de duurzame kwaliteit van de activiteiten die worden uitgeoefend.

Indien de criteria aanhouden/afstoten worden toegepast op Essent PLB concluderen GS het volgende. Het publieke belang is afdoende geborgd door wet- en regelgeving en marktwerking. Bovendien hebben de aandeelhouders beperkte invloed. Daarnaast brengt dergelijke omvangrijke deelnemingen in een geliberaliseerde en internationale energiemarkt toenemende risico's met zich mee. Aan de criteria die genoemd worden om de deelneming te behouden wordt niet voldaan. Aan alle voorwaarden die worden genoemd bij afstoten van de deelnemingen wordt wel voldaan.

De Wet Fido schrijft voor dat provincies beleggingen niet gerekend tot de publieke taak met grote waarborg dient te omringen. De provincie geeft invulling aan dit voorschrift door bij dergelijk uitzettingen te zorgen voor voldoende spreiding (risicodemper). In dat licht bezien is het niet prudent een uitzonderlijk groot financieel belang te houden of te investeren in een onderneming. Ook vanuit dat perspectief is een vervreemding van de aandelen PLB een verantwoorde keuze.

Vergadering commissie BM, 25 april 2008

De gedeputeerde deelt aan de commissie BM mee dat GS hebben besloten de brief 'Toekomststrategie Essent' en bijbehorende notitie (vastgesteld door GS op 24 april 2008) op 15 mei aan de leden van de commissie BM uit te reiken en aan het einde van de vergadering weer in te nemen³².

De commissie geeft daarop aan liever te beschikken over een niet geheime notitie, waarover zij zonder belemmeringen met derden kunnen spreken ter voorbereiding op de bespreking in de commissie. Daarnaast dringt ze aan op het vertrouwelijk ter inzage leggen van de geheime stukken voor de leden van de commissie, voorafgaand aan de vergadering van 15 mei aanstaande.

GS-vergadering 6 mei 2008 Ontwikkelingen aandeelhouderschap Essent

Op 6 mei 2008 behandelen GS de notitie voor de commissie BM 'Ontwikkelingen Aandeelhouderschap Essent'³³.

Tegen de achtergrond van de uitkomst van de vergadering van de commissie BM op 25 april 2008 is de notitie 'Ontwikkelingen Aandeelhouderschap Essent' opgesteld met neutrale achtergrondinformatie over de ontwikkelingen in de energiesector, het aandeelhouderschap Essent, de werkzaamheden van de commissie Kist en de nieuwe nota Rijksdeelnemingen. Het betreft uitsluitend openbare informatie, dan wel informatie die daaruit is af te leiden. Met deze informatie kunnen de commissieleden zich een beeld vormen van het speelveld waarop Essent, en daarmee het aandeelhouderschap, zich bevindt. Daarnaast wil de commissie kennis nemen van de vertrouwelijke achtergrondinformatie. De griffie heeft voorzieningen en procedures waardoor het mogelijk is de commissieleden voorafgaand aan een vergadering kennis te laten nemen van geheime documenten. De commissieleden zijn dan beter geïnformeerd en hebben zich een oordeel kunnen vormen over de kwestie/situatie. Dit komt de discussie ten goede. Besloten wordt de geheime brief met notitie - onder oplegging van geheimhouding - aan de griffie toe te zenden en deze ter inzage te leggen voor de leden van de commissie BM.

Notitie: Ontwikkelingen Aandeelhouderschap Essent (BM-0650), 6 mei 2008

In vergelijking met de notitie Toekomststrategie Essent wordt in deze notitie niet ingegaan op:

- De opvatting van Essent en de externe adviseurs bij concluderende overwegingen aan het eind van paragraaf 2 ontwikkelingen in de energiesector.
- Paragraaf 4. Toekomstopties volgens Essent.
- Paragraaf 5. Strategische opties PLB volgens externe adviseurs.
- De wet Fido in paragraaf 6. Overige aandachtspunten
- Paragraaf 7. Voorlopige zienswijze GS Toekomststrategie Essent.

³² Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst besloten vergadering commissie BM 25 april 2008.

³³ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS, 6 mei 2008 (1411109).

Opgemerkt wordt dat er op dit moment geen sprake is van een besluit tot beëindiging van deelname in Essent. Het gaat om een op handen zijde splitsing van het bedrijf Essent in twee naar aard en risico's volstrekt verschillende bedrijven waarvan de provincie aandeelhouder zal zijn. GS willen hun voorgenomen standpunt in de vorm van een ontwerpbesluit aan PS voorleggen alvorens een definitief standpunt in te nemen. Voorgesteld wordt daartoe het ontwerpbesluit te agenderen voor de PS-vergadering van 27 juni 2008.

Schematisch ziet het proces er vooralsnog als volgt uit:

- Commissie BM 15 mei 2008: Bespreking notitie Ontwikkelingen Aandeelhouderschap Essent (in aanwezigheid adviseurs).
- GS 27 mei 2008: Ontwerpbesluit met principebesluit GS aan PS.
- Commissie BM 6 juni 2008: Bespreking principebesluit.
- PS 27 juni 2008: Bespreking principebesluit.
- GS 1 juli 2008: Definitief standpunt GS.
- AvA Essent kort na 1 juli 2008: Vaststellen strategie.

Vergadering commissie BM 15 mei 2008

Tijdens de vergadering wordt de inhoudelijke notitie over de ontwikkelingen met betrekking tot het aandeelhouderschap in Essent besproken³⁴.

De gedeputeerde geeft aan dat, op basis van adviezen van de externe adviseurs en de discussie in de commissie, er een ontwerpbesluit met een inhoudelijke opvatting over de beleidsstrategie van Essent voor zowel het PLB als het NWB wordt opgesteld en deze aan PS wordt voorgelegd. Daarmee worden PS in de gelegenheid gesteld openbaar hun wensen en bedenkingen bij het voorgenomen standpunt kenbaar te maken. Naar aanleiding van de vergadering zegt de gedeputeerde toe dat er een voorstel aan de commissie wordt voorgelegd hoe het verantwoordingsproces van GS naar PS er uit zal zien in de tussenliggende periode na vaststelling toekomststrategie en een eventueel besluit tot vervreemding van de aandelen.

Reactie commissieleden op notitie

CDA: Helder stuk, goede procedure. Fusie is niet doorgegaan, synergievoordeel blijft daarmee liggen. Bestuurlijke aandacht is daarvoor nodig, optie goed bezien, zeker qua verantwoording richting burgers.

VVD: Notitie geeft goede weergave van gezette stappen, zienswijze GS kan gevolgd worden. Enkele vragen/opmerkingen: wat is het adequate moment van verkoop? Onderbouwing graag in ontwerpbesluit meenemen, evenals relaties met andere aandeelhouders.

PvdA: Procedure wordt onderschreven, inhoudelijke reactie volgt.

GL: Moet het allemaal zo snel? Zorgvuldige besluitvorming is nodig, alle ins en outs meenemen. Inhoudelijk beziet GL een en ander als nutsvoorziening, in die zin zweeft de fractie tussen optie 1 en 2. Met het CDA worden vraagtekens gezet bij het afketsen van de fusie met Nuon.

³⁴ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst vergadering commissie BM 15 mei 2008, geheimhouding opgeheven 12 februari 2009.

CU-SGP: Met het proces wordt ingestemd, bij commissiebehandeling van principebesluit volgt inhoudelijke inbreng.

D66: Kan commissie Kist nog iets toevoegen? Risico afroming: welke rol speelt het rijk daarin? Met het proces wordt ingestemd. D66 al langer voorstander. Richting wordt erg nadrukkelijk aangegeven.

Gedeputeerde: Het statenvoorstel wordt gemaakt naar aanleiding van de splitsingswet. Wat betreft het PLB is het risico van 'standstil' al eerder aangegeven, in die zin is vaart nodig. De fusiebespreking met Nuon heeft voor achterstand gezorgd, in die zin zijn er al problemen met personele invullingen. In waardeopzicht is snel duidelijkheid nodig.

Procedure: PS kunnen wensen en bedenkingen uiten met betrekking tot door GS te nemen besluiten. In de openbaarheid zal uitgesproken worden dat in het kader van de toekomststrategie Essent bij gelegenheid samen zal kunnen gaan met een ander bedrijf. Dat is geen onomkeerbaar besluit: bij een daadwerkelijk samengaan zijn PS opnieuw aan zet. Groningen heeft een dergelijke stap al in het bestuurakkoord opgenomen. De overige provincies en gemeenten hebben dezelfde procedure als Noord-Brabant; op 1 juli moeten alle colleges in die zin mandaat gekregen hebben. Statenvoorstel zal vrij beperkt zijn, wellicht kan bij onderbouwing ingegaan worden op de risico's van afroming.

Commissie Kist: op zijn vroegst zullen eind juni de uitkomsten bekend worden. Er is weinig nieuws te verwachten omdat de aandeelhouders de meeste input leveren.

Problematiek zit bij het PLB.

Adequate moment: lastig te bepalen, daarvoor traject inzetten. In dat kader is een principebesluit nodig: mandaat aan GS. Daarbij komt ook het verantwoordingsproces aan de orde. Aandeelhouders hebben aangegeven, dat als je de stap zet je daar ook niet lang mee moet wachten. Het juiste moment is lastig aan te geven, het publieke debat moet daar ook niet over gaan.

VVD: Worden criteria met betrekking tot het juiste moment nog met PS gedeeld? Op welke momenten zijn PS na het afgeven van het mandaat nog in beeld? Investeringslijst: behoort tot kaderstelling PS.

Gedeputeerde: Procedure/bevoegdheden: GS nemen formeel besluit, PS uiten wensen en bedenkingen. In Noord-Brabant is van oudsher de situatie gegroeid dat het proces gedeeld wordt. GS³⁵ spelen een nadrukkelijke rol bij het verdere proces, te allen tijde moet nee gezegd kunnen worden. Dat betekent ook dat je niet te dicht op de feitelijke onderhandelingen moet zitten. Vooraf moeten communicatiemomenten over stappen in het proces duidelijk zijn. Dat geldt ook voor relatie met PS: dat traject zal in eerste instantie in beslotenheid moeten plaatsvinden. Randvoorwaarden bij verkoop zullen in informatiememorandum worden vastgelegd. Dat memorandum zal onder 'zwarte' geheimhouding met de commissie worden gedeeld. Dit komt na het mandaat aan de orde. Strategie ligt bij AvA voor, Essent zal na vaststelling daar naar gaan handelen.

³⁵ In het verslag staat GS, naar de opvatting van de rekenkamer dient hier logischerwijs PS te staan.

VVD: Het afgeven van een mandaat betekent in feite een opdracht aan de RvB om het juiste moment te zoeken. Welke criteria worden meegegeven?

Gedeputeerde: GS hebben dat nog niet paraat. Dit hangt ook af van de opstelling van de medeaandeelhouders en de uitkomst van de discussie. De AvA geeft een richting aan. Essent zal daarbij invulling zoeken. Voor het proces is het goed om de zaken uiteen te trekken: eerst de wat meer abstracte mandatering en daarna/daarnaast de invulling van criteria en memorandum.

CDA: Wijzigen de bevoegdheden van de AvA daarbij niet?

Externe juridische adviseur: Aan het bedrijf wordt een mandaat gegeven om de mogelijkheden voor verkoop te onderzoeken. De feitelijke verkoop vereist aparte besluitvorming. Het bedrijf werkt verder conform de vastgestelde strategie, in die zin wijzigen de bevoegdheden niet.

Gedeputeerde: Scheiding is van belang, nu basisbesluit daarna uitwerking goed bezien. Drieluik van continuering, leveringszekerheid en werkgelegenheid blijft van belang maar vanuit oogpunt staatssteun zal de prijs de hoogste prioriteit krijgen. Procedure: proces wordt nadrukkelijk in beeld gebracht.

*GS-vergadering Statenvoorstel Toekomststrategie en aandeelhouderschap
Essent, 27 mei 2008*

GS bespreken het ontwerp statenvoorstel (36/08 A) ten aanzien van de toekomststrategie Essent en het aandeelhouderschap met betrekking tot het NWB en het PLB.³⁶ Opgemerkt wordt dat op 15 mei met de commissie BM is gesproken over de ontwikkelingen met betrekking tot het aandeelhouderschap in Essent. Tijdens de vergadering is afgesproken dat een ontwerpbesluit met inhoudelijke opvatting over de beleidsstrategie van Essent voor zowel PLB als NWB wordt opgesteld en aan PS wordt voorgelegd. PS worden daarmee in de gelegenheid gesteld openbaar hun wensen en bedenkingen bij het voorgenomen standpunt kenbaar te maken. Het concept statenvoorstel is onlangs besproken met de andere grootaandeelhouders en met Essent. Hun opmerkingen zijn verwerkt in het nu voorliggende statenvoorstel.

Voorts wordt opgemerkt dat de Provinciewet in het kader van de verantwoordings- en informatieplicht een bepaling bevat (artikel 167) op grond waarvan GS bij enkele aangelegenheden PS vooraf informeren over de wijze waarop zij met hun bevoegdheid zullen omgaan. PS moeten daarbij vóóraf in de gelegenheid worden gesteld hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Aangegeven wordt dat het concept statenvoorstel, waarvan de kern is vervreemding van het belang van Essent op termijn, zo'n belangrijke aangelegenheid is. Wensen en bedenkingen, zo wordt opgemerkt, kunnen de kern van dit besluit niet wezenlijk beïnvloeden (zijn niet rechtstreeks bepalend voor het door GS in te nemen standpunt), maar zijn wel richtinggevend bij de wijze van uitvoering ervan. Over de wijze waarop GS met de wensen en bedenkingen omgaan, zullen zij uiteraard (achteraf) verantwoording moeten afleggen aan PS. Verder wordt vermeld dat wensen en bedenkingen naar

³⁶ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS, 27 mei 2008 (1416212).

verwachting betrekking zullen hebben op voorwaarden, timing, advies van de commissie Kist, de bestedingsstrategie en dergelijke. De bevoegdheid van beslissingen ligt bij GS. GS zullen naar goed dunken een besluit moeten nemen en dit moeten verantwoorden aan de Staten. Het besluit van GS kan mogelijk politieke gevolgen hebben.

Er wordt op aangestuurd dat op 6 juni aanstaande een inhoudelijke bespreking van het statenvoorstel met de commissie BM plaatsvindt en dat dan ook duidelijk wordt welke wensen en bedenkingen er leven bij de partijen.

Kort daarna zullen GS bespreken hoe zij omgaan met de wensen en bedenkingen van PS. Tijdens de vergadering van de commissie BM op 15 mei is toegezegd dat er een voorstel aan de commissie wordt voorgelegd hoe het verantwoordingsproces van GS naar PS er uit zal zien in de tussenliggende periode na vaststelling van de toekomststrategie en een eventueel besluit tot vervreemding van de aandelen. Dit voorstel wordt binnenkort aan GS voorgelegd.

Het dossier is afgestemd met het integrale projectteam en met de ambtelijke adviseurs van de provincies Overijssel, Groningen en Limburg. Er zal actief worden gecommuniceerd over dit dossier.

Statenvoorstel 36/08 A

Samenvatting

Herijking van de toekomststrategie is noodzakelijk vanwege het mislukken van de fusiebesprekingen met Nuon, de (internationale) ontwikkelingen in de energiesector en de op handen zijnde wettelijk verplichte splitsing van Essent. Naar aard en risico ontstaan dan twee volstrekt verschillende bedrijven, een gereguleerd NWB en een commercieel PLB. De wet stelt dat een NWB alleen publieke aandeelhouders mag hebben. Aan het eigendom van een PLB worden geen eisen gesteld. De aandelen van een PLB kunnen dus na splitsing (al dan niet in delen) verkocht/geprivatiseerd worden. Voor de continuïteit van het PLB is het (fors) vergroten van schaal noodzakelijk. Met de invoering van het structuurregime is invloed van aandeelhouders en daarmee het publiek belang van het aandeelhouderschap de afgelopen decennia afgenomen. Tegelijkertijd is het financiële belang door een dividendstijging toegenomen. Voor het PLB is het wenselijk dat het op termijn aansluit bij/samengaat met een strategische partner. In die situatie verwatert het aandeel of begeeft de provincie zich op het speelveld van een bedrijf met een sterk internationaal karakter. Hierdoor nemen beïnvloedingsmogelijkheden verder af en neemt het risicoprofiel van bedrijf verder toe. Om een dergelijke situatie te vermijden, vereist het Noord-Brabantse (financiële) belang vervreemding van aandelen in het commerciële bedrijf op een voor het bedrijf en de provincie goed gekozen moment.

Op handen zijnde splitsing

Per 1 juli 2008 treedt de WON in werking. Dan ontstaat een NWB en een PLB. PLB's zijn vanaf 1999 actief in een markt die in fases volledig geliberaliseerd is. Sinds 2004 opereren ze in een volledig vrije, concurrerende markt. DTe en de NMa houden toezicht op deze markt. In de Memorie van Toelichting bij de WON

wordt gerept over de mogelijkheid voor publieke aandeelhouders hun aandelen in de risicovolle activiteiten van de energiebedrijven te vervreemden, rekening houdend met de internationale ontwikkelingen op de elektriciteits- en gasmarkt.

Eigendomssplitsing moet wettelijk per 1 januari 2011 zijn gerealiseerd.

Splitsing zal de schaal van de organisatie van het PLB verkleinen, waardoor de internationale concurrentiepositie verslechtert. Er is geen sprake van een gelijk Europees speelveld, omdat Nederland voorop loopt met de splitsing.

De vraag is welke strategie voor het NWB en PLB nodig is om de activiteiten (en de hieraan gekoppelde werkgelegenheid) optimaal te kunnen continueren.

Concluderende overweging: Door de WON worden de netwerkactiviteiten en commerciële activiteiten van Essent tot op aandeelhoudersniveau van elkaar gesplitst en ontstaan twee naar aard en risico verschillende bedrijven; een gereguleerd NWB en een commercieel PLB. De wet stelt dat een NWB alleen publieke aandeelhouders mag hebben. Aan het eigendom van een PLB worden geen eisen gesteld. De aandelen van een PLB kunnen na splitsing (al dan niet in delen) verkocht/geprivatiseerd worden. Van belang is dat na splitsing twee financieel gezonde bedrijven moeten ontstaan. De wettelijke splitsing kan (óók in financiële zin) risico's met zich meebrengen.

Essent PLB

Door liberalisering van de Europese energiemarkt ondervindt Essent PLB in Nederland veel concurrentie. Door marktwerking en Europese regelgeving worden de belangen 'klanttevredenheid', 'betaalbaarheid' en 'duurzaamheid' geborgd. Zowel Essent als de externe adviseurs verwachten dat alleen Europese energiebedrijven met aanzienlijke marktwaarde (minstens € 50 miljard) concurrerend kunnen optreden. Handhaving van de status-quo voor het commerciële bedrijf is volgens hen op termijn geen alternatief gezien de kleine schaal van Essent op de Europese energiemarkt, het stijgende risicoprofiel van het PLB en de grote investeringen die Essent moet doen om de toekomst van het bedrijf zeker te stellen.

Concluderende overweging: Essent PLB opereert in een vrije, concurrerende markt. Essent en de externe adviseurs menen dat het PLB op termijn te weinig kritische massa zal hebben om zelfstandig te kunnen opereren op de Europese energiemarkt. Kritische massa is door marktontwikkelingen wel noodzakelijk. Daarnaast kan de concurrentiepositie van het PLB op de Nederlandse en Europese energiemarkt verzwakken, als andere PLB's, zoals Eneco PLB en Nuon PLB, op korte termijn verkocht worden aan een internationale speler. Dit kan op termijn impact hebben op winstgevendheid en waardering en uiteindelijk ook op het financieel belang van de aandeelhouders en de werkgelegenheid. Prijsstabiliteit en leveringszekerheid, gegeven de schaarste van grondstoffen en productievolumes, zijn alleen te verzekeren bij voldoende omzetvolume.

Aandachtspunten aandeelhouderschap

Externe adviseurs constateren dat de publieke belangen in de vrije markt nu en in de toekomst afdoende gewaarborgd zijn door vrije marktwerking en wet- en regelgeving op nationaal niveau (met sectorspecifiek toezicht op monopolioïde activiteiten en mededingingstoezicht op competitief gedrag). De adviseurs menen dat voor regionale publieke aandeelhouders in een internationaal PLB op termijn geen rol meer is weggelegd. Belangrijke redenen hiervoor zijn dat de traditionele band met klanten is verdwenen (behoudens netwerk) en dat de noodzakelijke groei van het PLB grootschalige investeringen vergt en grotere risico's met zich meebrengt.

Door de substantiële stijging van het dividend is het financiële belang van het aandeelhouderschap de afgelopen jaren steeds meer toegenomen. Vanuit het financiële publiek belang mogen geen risico's worden genomen die kunnen leiden tot minder beschikbare middelen voor nuttige overheidsbestedingen. Met de Code Tabaksblad en de statutenwijziging (2005) hebben aandeelhouders de volgende sturingsmogelijkheden.

De AvA:

- legt het bezoldigingsbeleid voor bestuurder vast,
- heeft goedkeuringsrechten voor besluiten die resulteren in belangrijke verandering van identiteit of karakter van de vennootschap met voorafgaande check door de AHC,
- heeft het recht de strategie van Essent en wijzigingen daarvan goed te keuren,
- het goedkeuringsrecht voor rechtsgeding tegen de Staat in verband met de Splittingswet,
- benoemt de RvC - AvA heeft versterkt aanbevelingsrecht voor 1/3 van de commissarissen - profielschets wordt besproken met de AvA,
- kan het vertrouwen in de gehele RvC opzeggen (collectief ontslag),
- heeft agenderingsrecht en bijeenroepingsrecht,
- heeft volledige beschikking over de winst en statuten.

De provincie Noord-Brabant oefent daarnaast invloed uit via lidmaatschap/ voorzitterschap van de AHC van Essent. De AHC heeft tot taak te toetsen of bepaalde besluiten van de RvB passen binnen de door de AvA goedgekeurde strategie van Essent.

Invloed op splitsingsplan: NWB en PLB zullen naar inzicht en opvatting van de aandeelhouders (en het bestuur van de onderneming) levensvatbaar en robuust moeten worden ingericht. Tegen deze achtergrond heeft de provincie Essent verzocht hun goed te informeren over het splitsingsplan en tijdig te betrekken in de besluitvorming hierover.

Nota nutsvoorzieningen (2000): In deze nota is opgenomen dat een voldoende wettelijke waarborg van de positie van gebonden klanten de noodzaak tot

continuering van het aandeelhouderschap kan doen vervallen. In de Nota Rijksdeelnemingen (december 2007) is het uitgangspunt ‘publiek tenzij’.

Voor het afstoten van deelnemingen hanteert het rijk de volgende criteria:

1. Het aandeelhouderschap heeft geen toegevoegde waarde voor de borging van het publieke belang.
2. Er zijn voldoende waarborgen dat continuïteit van de dienstverlening door privaat aandeelhouderschap niet in gevaar komt.
3. Het private aandeelhouderschap moet toegevoegde waarde hebben voor de betreffende onderneming en de duurzame kwaliteit van de activiteiten die worden uitgeoefend.

Concluderende overweging: Publieke belangen worden in belangrijke mate geborgd door marktwerking en wet- en regelgeving. Door toenemende schaalvergroting en afnemende invloed van aandeelhouders (onder meer door invoering structuurregime) is het publiek belang van het aandeelhouderschap de afgelopen decennia afgenomen (beperkte invloed). Tegelijkertijd is door de substantiële stijging van het dividend het financiële belang de afgelopen jaren steeds meer toegenomen. Tegen deze achtergrond is het van belang dat de aandeelhouders van Essent de financiële belangen in Essent (PLB en NWB) zo goed mogelijk beschermen.

Voorgenomen standpunt ten aanzien van Essent PLB

Zowel voor de continuïteit van het PLB als voor de aandeelhouderswaarde is aansluiten bij/samengaan met een strategische partner op termijn wenselijk. In die situatie zal het provinciale aandeel verwateren of begeeft de provincie zich op het speelveld van een bedrijf met een sterk internationaal karakter. Beïnvloedingsmogelijkheden nemen dan nog verder af en het risicoprofiel van het bedrijf neemt nog verder toe. Om een dergelijke situatie te vermijden, vereist het Noord-Brabantse (financiële) belang vervreemding van de aandelen in het commerciële bedrijf op een voor het bedrijf en voor de provincie goed gekozen moment. Argumenten hiervoor zijn in het voorstaande weergegeven en kunnen als volgt worden samengevat:

- publieke belangen (duurzaamheid, klanttevredenheid, betaalbaarheid) worden geborgd door wet- en regelgeving en marktwerking;
- marktontwikkelingen op Europese schaal nopen energiebedrijven en dus ook Essent tot schaalvergroting voor het commerciële deel van het bedrijf. Dit leidt tot toenemende risico's. Dat kan zijn weerslag hebben op de aandeelhouderswaarde en daarmee ons financieel belang. Daarnaast zal ons aandeel verwateren en daarmee onze (informele) invloed nog verder afnemen.

Dat het financiële belang bepalend is laat onverlet dat we te zijner tijd ook oog zullen hebben voor de wijze waarop kandidaten inspelen op de publieke belangen.

Vergadering commissie BM, 6 juni 2008

De commissie BM bespreekt de notitie 'Toekomststrategie en Aandeelhouderschap Essent'. Na discussie acht de commissie, met uitzondering

van de fracties van SP, GL en Brabantse Partij (BP), het voorstel rijp voor behandeling door PS op 27 juni aanstaande³⁷. Op voorstel van het CDA zullen de fracties de eventuele inhoudelijke wensen en bedenkingen bij het voorstel via moties vastleggen.

De gedeputeerde deelt mee dat zij met betrekking tot het vervolgproces heeft afgesproken frequent contact te zullen hebben met de voorzitter van de commissie. In overleg zal dan bezien worden of en in welke vorm de commissie betrokken moet worden. De voorzitter merkt op dat deze afspraak het college niet ontslaat van de actieve informatieplicht.

Extra vergadering commissie BM, 18 juni 2008

De commissie BM spreekt, naar aanleiding van ontwikkelingen op Europees niveau, op 18 juni 2008 opnieuw over de Toekomststrategie en het aandeelhouderschap Essent³⁸. De gedeputeerde geeft een mondelinge toelichting op besluitvorming in de Raad van de Europese Unie op 6 juni 2008 over onder meer ontkoppeling van productie- en leveringsactiviteiten van energiebedrijven en hun transmissieactiviteiten. De commissie verzoekt de gedeputeerde in aanvulling op de mondelinge toelichting in een Memorie van Antwoord een toelichting te geven op de huidige stand van zaken en de vraag of een en ander consequenties heeft voor het statenvoorstel.

Het advies van de Statencommissie (PS 36/08 C) luidt uiteindelijk:

Op basis van de toezegging van GS dat nadere informatie over de relatie tussen de besluitvorming in EU-verband en het voorliggende statenvoorstel binnen enkele dagen beschikbaar komt, acht de commissie in meerderheid het voorstel rijp voor behandeling door PS op 27 juni aanstaande. In de nadere informatie zullen ook de uitkomsten van het overleg met de minister van EZ op 19 juni 2008 worden meegenomen.

GS-vergadering 24 juni 2008

In deze vergadering nemen GS kennis van de Memorie van Antwoord bij statenvoorstel 36/08 Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent³⁹.

Wat betreft de besluitvorming in de Raad van de Europese Unie/het Europees Parlement over ontkoppeling van productie- en leveringsactiviteiten van transmissieactiviteiten door energiebedrijven wordt geconcludeerd dat dit geen ander licht werpt op het statenvoorstel. Opgemerkt wordt dat Essent moet kunnen werken volgens een duidelijke toekomststrategie, waarin het PLB de mogelijkheid wordt geboden voor een strategische alliantie met het oog op het creëren van schaalgroottes.

Ten aanzien van het gesprek met de minister van EZ wordt opgemerkt dat de aandeelhouders van Nuon op 7 september 2007 definitief hebben besloten een punt te zetten achter een samengaan met Essent en vooruit kijken naar andere

³⁷ Bron: Vastgestelde kortebesluitenlijst vergadering commissie BM 6 juni 2008.

³⁸ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst vergadering commissie BM 18 juni 2008.

³⁹ Bron: Begeleidingsformulier GS 24 juni 2008 - 1425193.

opties om schaalgrootte voor Nuon te bereiken. Een alliantie met PLB van Essent is geen optie voor de aandeelhouders van Nuon.

Memorie van Antwoord 36/08 D

Aanleiding

De gedeputeerde heeft in de vergadering van de commissie BM op 18 juni een mondelinge toelichting gegeven op de besluitvorming in de Raad van de Europese Unie op 6 juni 2008. Op verzoek van de commissie wordt in aanvulling op de mondelinge toelichting van de gedeputeerde in een Memorie van Antwoord een toelichting te geven op de huidige stand van zaken en de vraag of een en ander consequenties heeft voor het statenvoorstel.

Inleiding

Op 6 juni heeft de Raad van de Europese Unie overeenstemming bereikt over het derde pakket aan voorstellen van de Europese Commissie voor verdere liberalisering van de Europese energiemarkt. Centraal onderwerp was de vraag of verticaal geïntegreerde energiebedrijven hun transmissieactiviteiten volledig van hun PLB moeten ontvlechten. De voorgestelde ontvlechting betreft alleen een afsplitsing van de hoogspanning en niet een algehele eigendomssplitsing tussen NWB en PLB zoals het rijk deze in Nederland heeft opgelegd aan de energiebedrijven. Tevens is in de Raad van de Europese Unie de afspraak gemaakt, op inzet van onder andere Nederland, dat lidstaten maatregelen mogen nemen om een gelijk speelveld voor energiebedrijven in Europa te waarborgen. Er zijn nog geen officiële documenten beschikbaar die deze afspraak beschrijven of interpreteren. Aldus is er nog veel onduidelijkheid omtrent de uitwerking van dit politiek compromis.

Afsplitsen transmissiesysteembeheerders (TSO's) en het creëren van een gelijk speelveld

Er is geen specifieke bepaling overeengekomen waarin staat dat lidstaten de mogelijkheid hebben om te voorkomen dat buitenlandse niet-gesplitste bedrijven gesplitste energiebedrijven overnemen. De doelstelling van de algemene bepaling is vanuit Nederlands perspectief het beperken van de investeringsmogelijkheden van buitenlandse niet-ontbundelde bedrijven. Hiervoor worden twee redenen genoemd: (I) het beschermen van Nederlandse ontbundelde energiemaatschappijen, (II) de angst dat buitenlandse geïntegreerde energiemaatschappijen een aanzienlijk sterkere financiële positie en slagvaardigheid zullen hebben aangezien zij nog steeds zullen kunnen beschikken over een transmissienetwerk welke bijvoorbeeld als onderpand voor een financiering kan dienen. Een meerderheid van het Europees Parlement heeft zich tijdens een stemming op 18 juni 2008 (eerste lezing) uitgesproken voor een volledige eigendomsontkoppeling van productie- en leveringsactiviteiten van energiebedrijven van hun transmissieactiviteiten. Deze verbiedt bedrijven of landen direct of indirect gelijktijdig controle uit te oefenen over elektriciteitsopwekking en de exploitatie van een transmissiesysteem. Met deze uitslag gaat het Europees Parlement verder dan

de voorstellen van de Raad van de Europese Unie en zet het akkoord dat in de Raad hierover werd bereikt op het spel. De Raad en het Europees Parlement zullen dus in de tweede en eventueel derde lezing een compromis moeten bereiken.

Vervolg

Onder de huidige regels is het wel toegestaan dat het Essent PLB fuseert met een buitenlandse equivalent van de netbeheerder of een buitenlandse groep waarvan deze buitenlandse netbeheerder deel uitmaakt. Indien het groepsverbod zal moeten worden verruimd, al dan niet ingevolge Europese regelgeving, zal hiervoor een wetswijziging nodig zijn.

Consequenties uitkomsten Raadvergadering 6 juni 2008 voor statenvoorstel Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent

Met het opleggen van algehele eigendomssplitsing tussen NWB en PLB gaat Nederland een stap verder dan de Europese ambities, waardoor er voor de Nederlandse energiebedrijven sprake blijft van een enigszins ongelijk speelveld. Tegen deze achtergrond werpen de genoemde ontwikkelingen dan ook geen ander licht op het statenvoorstel. De noodzaak tot schaalgrootte is urgent en Essent en de aandeelhouders kunnen niet blijven afwachten.

Tenslotte dient benadrukt te worden dat het statenvoorstel niet het besluit behelst dat de aandelen van Essent verkocht worden, wel dat dat op een goed gekozen moment kan gebeuren. Op dit moment is verkoop dus niet aan de orde.

Terugkoppeling gesprek minister van EZ 19 juni 2008

De minister wilde helderheid over de vraag of beide partijen bereid zijn nog een uiterste poging tot een samengaan te willen wagen. De aandeelhouders van Essent hebben te kennen gegeven dat zij een samengaan met Nuon altijd hebben zien zitten en dat daar geen verandering in is gekomen.

De aandeelhouders van Nuon hebben aangegeven op 7 september 2007 definitief besloten te hebben om een punt te zetten achter een samengaan met Essent en vooruit te kijken naar andere opties om schaalgrootte voor Nuon te bereiken. Aan het einde van het gesprek heeft de minister geconcludeerd dat:

- een samengaan tussen Essent en Nuon onhaalbaar is;
- er geen gebruik wordt gemaakt van het aanbod van de minister voor een onafhankelijke tussenpersoon voor gesprekken om alsnog een samengaan met Essent en Nuon te verkennen;
- de aandeelhouders Nuon voorlopig hun aandelen niet zullen verkopen en de aandeelhouders Essent met hun besluit over de toekomststrategie van Essent geen onomkeerbare stappen zullen zetten;
- de aandeelhouders van Nuon en Essent en de minister allen van mening zijn dat schaalvergroting noodzakelijk is;
- de minister de oproep doet bij de ambities van schaalvergroting te voorkomen dat beide partijen tegen elkaar worden uitgespeeld door een derde partij. Hiermee is geen enkel publiek belang gediend;

- partijen voor het rijk verder geen taak zien bij een realisatie van de ambities.

GS-vergadering 24 juni 2008

Op 24 juni bereiden GS zich ook voor op de besloten extra vergadering van de AvA op 27 juni 2008. Het doel is ten aanzien van de Toekomststrategie de door de vertegenwoordiger van de provincie in te brengen standpunten te bepalen. Het voorlopige standpunt van GS ligt op 26 juni aanstaande als statenvoorstel voor in PS. Het standpunt betreft de wenselijkheid dat het PLB op termijn aansluit bij een strategische partner. Het provinciale (financiële) belang vereist vervreemding van aandelen in het PLB op een voor het bedrijf en de provincie goed gekozen moment. Definitieve besluitvorming door GS over de toekomststrategie kan pas plaatsvinden nadat PS hebben besloten over het statenvoorstel.

Standpunten GS ten aanzien van de herijkte strategie:

- Goed dat Essent tijd heeft genomen voor herijking van de strategie. Nieuwe inzichten hebben tot een gewijzigde situatie geleid.
- Belangrijk dat nu wordt beslist over de toekomststrategie (ontwikkelingen gaan snel, werknemers hebben recht op duidelijkheid).
- Onderschrijven conclusie Essent dat schaalvergroting onvermijdelijk is en dat daarvoor moet worden samengegaan en aansluiting moet worden gezocht bij een strategische partner.
- Betreuen het dat samengaan tussen Nuon en Essent definitief van de baan is.

Conclusie: met inachtneming van gemaakte opmerkingen, afdoende antwoord van Essent op gestelde vragen en de harde afspraak dat aandeelhouders actief betrokken worden bij de implementatie van de toekomststrategie kan worden ingestemd met deze strategie.

Standpunt ten aanzien van splitsingsplan: De aandeelhouders willen een oordeel vellen over het concept splitsingsplan, ruimschoots voordat dit aan de minister wordt voorgelegd.

4.3.2 PS-vergadering 26 en 27 juni 2008

PS-vergadering Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent, 26 juni 2008

CDA: Het PLB is straks een commercieel bedrijf met grote financiële risico's. Omdat het bedrijf voor de toekomst te klein is om ontwikkelingen op de Europese markt te kunnen volgen is het onvermijdelijk om aan te sluiten bij of samen te gaan met een ander bedrijf. Vervreemding van de aandelen PLB is een serieuze optie, omdat daarbij sprake is van schaalvergroting. Wat het samengaan met een ander bedrijf betreft moet worden gestreefd naar het vinden van een stabiele en complementaire partner die maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzame energie en werkgelegenheid hoog in het vaandel heeft staan. Het CDA vindt ook dat een toekomstige partner in ieder geval bereid moet zijn te investeren in vitale bedrijfsonderdelen in Nederland. Tot slot vraagt het CDA hoe PS bij het proces van eventuele vervreemding worden betrokken.

SP: Vandaag geven we aan de gedeputeerde mee wat er morgen in de AvA voor toekomststrategie uitgestippeld zal worden. We mogen de agenda van de AvA echter niet kennen en we mogen er niet bij zijn. Zo lijkt in een vloek en een zucht over de toekomst van een erg belangrijk bedrijf besloten te gaan worden. De vraag is of er in deze Staten en in de AvA onomkeerbare besluiten genomen gaan worden. Verder is het jammer dat wij het rapport van de commissie Kist nu niet kunnen meenemen in de discussie. Ook de vraag of we over zo'n cruciaal besluit niet veel meer een maatschappelijk debat zouden moeten voeren, lijkt bij het college alleen maar op verzet te stuiten. Het moet snel, snel, snel. De SP-fractie heeft bezwaar tegen het voornemen de aandelen op termijn te vervreemden. De SP besluit met een dringende oproep aan GS om geen overhaaste stappen te zetten, ook niet tijdens de AHC.

VVD: De VVD-fractie is van mening dat de primaire publieke belangen in de vrije markt nu en in de toekomst meer dan voldoende geborgd zijn. Daarmee is de cruciale vraag voor de VVD niet zozeer of er vervreemd moet worden, maar wanneer dat zou moeten. De vervolgvraag is dan wanneer daarover een besluit moet worden genomen. Het antwoord op deze vraag is op het moment dat de aandelen het meeste opleveren. De VVD ziet dus voldoende verkoopargumenten, maar geen enkel argument waarom nu tot die verkoop moet worden overgaan, of waarom nu een uitspraak gedaan moet worden over de strategie. De VVD vraagt zich af of er niet moet worden gewacht totdat duidelijk is geworden hoe Europa hiermee verder gaat. Bij instemming met de voorgestelde strategie geven PS de regie uit handen. Tevens laten ze de kans voorbijgaan om invloed uit te oefenen op het kader waarbinnen de eventuele verkoop moet plaatsvinden. Welke zekerheden heeft de gedeputeerde dat het financiële belang met de huidige strategie het beste gediend is? Welke criteria hanteert de gedeputeerde bij het bepalen van het goede verkoopmoment? Welke waarborgen heeft zij vanuit haar rol als aandeelhouder ingebouwd om op de juiste momenten invloed uit te oefenen op het besluitvormingsproces?

PvdA: De PvdA betreurt het dat veel van de commissievergaderingen over Essent plaatsvonden achter gesloten deuren. Terugkijkend was daar zelden echt reden voor. De afweging of onderwerpen in besloten vergadering aan de orde komen moet in de toekomst veel kritischer worden gemaakt. Wat betreft de besluitvorming die voorligt, is de PvdA van mening dat deze door anderen wordt opgedrongen; onomkeerbare besluiten over privatisering/liberalisering van de energiemarkt door Europa, besluit tot splitsing op nationaal niveau, wet- en regelgeving met betrekking tot leveringszekerheid, betaalbaarheid en duurzaamheid. In dat licht gezien, is de strategienotitie helder en kan de PvdA niet anders dan die lijn volgen. De vraag is wel waar PS nog invloed op hebben. Volgens de PvdA zijn dat vier zaken. 1) goede timing, 2) inrichting van het NWB, 3) voorwaarden partnership/verkoop van aandelen (continuïteit van het bedrijf, maximale garantie behoud werkgelegenheid) en 4) duurzaamheid. Om dit te kunnen bereiken is een duidelijke onderhandelingsstrategie nodig, waarbij de aandeelhouders en direct daarna PS, op cruciale momenten betrokken worden. Kan de gedeputeerde deze garantie geven?

GL: GL is kritisch over de geheime gang van zaken en de aanlevering van informatie vanuit GS in de richting van PS. Alles lijkt erop gericht om aan te sturen op schaalvergroting en op termijn vervreemding van aandelen. Er worden geen onomkeerbare besluiten genomen volgens GS. In de ogen van GL is dat wel het geval. GL is van mening dat een veel te overhaast besluit wordt genomen en een weg wordt begaan waar niet meer van terug gekomen kan worden. GL wil als toekomststrategie aan Essent meegeven, in te zetten op profilering van een mens- en maatschappelijk verantwoorde onderneming en, daar waar mogelijk, op zoek te gaan naar samenwerking met andere PLB's. Bijvoorbeeld door het aangaan van inkoopcombinaties. Dus geen vervreemding van aandelen, nu niet en niet op termijn.

CU-SGP: CU/SGP steunen de lijn die GS heeft gekozen niet. Volgens die lijn is het, gezien het financiële belang van Noord-Brabant, vereist om over te gaan tot vervreemding van aandelen. CU/SGP vinden dat eerst een debat moet worden gevoerd over een bestemming voor de gelden die vrijkomen uit verkoop, voordat over vervreemding kan worden gesproken. Het is ook een vereiste dat maximaal wordt ingezet op het borgen van publieke belangen. De CU/SCP sluit de ogen daarbij niet voor de realiteit dat er samengewerkt moet worden met een andere partner. Dit is echter niet het moment om al te spreken over vervreemding van aandelen en al helemaal niet als daarbij het financieel belang bepalend is.

D66: Als het gaat om het advies dat nu voorligt, begrijpt D66 niet goed waarom sommigen spreken over een onomkeerbaar besluit. Volgens D66 moet juist worden uitgaan van een strategiebepaling, waarbij een zekere vrijheid geleverd wordt. D66 vindt dat de gedeputeerde het vertrouwen gegeven moet worden dat zij bij de verdere onderhandelingen en verdere strategiebepaling onze belangen zo goed mogelijk zal vertegenwoordigen.

BP: de BP staat niet te trappelen om mee te lopen met het voorstel. De BP zal het helaas niet tegen kunnen houden. De BP begrijpt de voortvarendheid in het proces niet.

Gedeputeerde: Splitsing betekent dat kleine spelers op de Europese markt, zoals Essent op een achterstand geplaatst worden. In Nederland hebben wij een besluit genomen en dat besluit leidt tot splitsing. Wat er in Europa gebeurt is niet duidelijk. Totale splitsing is nog niet aan de orde. Essent heeft een bepaalde schaalgrootte nodig om de continuïteit en de leveringszekerheid te kunnen garanderen. Dat is een wezenlijk onderdeel van de discussie en staat ook centraal in het statenvoorstel. Aandeelhouders moeten beslissingen durven nemen die er voor zorgen dat het bedrijf ook een mogelijkheid heeft om stabiel te zijn en leveringszekerheid aan burgers te kunnen garanderen.

De aandeelhouders willen Essent een strategie aanbieden. Dat is al twee keer uitgesteld. Het bedrijf heeft behoefte aan zekerheid en om de mensen die er werken de garantie te geven dat er een toekomststrategie is.

Het PLB is te klein om alleen te kunnen overleven. Schaalvergroting is nodig. Dat is de eerste conclusie die vandaag getrokken kan worden. De tweede is dat je dit op veel manieren kunt doen. Dat staat ook in het statenvoorstel, maar het zal waarschijnlijk leiden tot het vervreemden van aandelen. Ook dat kan op

allerlei manieren. Het onomkeerbare zit hem daarin dat wordt vastgesteld dat Essent een partner nodig heeft om te kunnen overleven. Dat moet helder zijn en dat zal worden gecommuniceerd in de AvA. Het zal in ieder geval het geluid zijn van alle gemeenten en de provincies Limburg, Overijssel en Groningen. CU-SGP: Wij kunnen instemmen met de toekomststrategie, maar niet met het feit dat daaraan direct vervreemding gekoppeld wordt.

Gedeputeerde: Vervreemding kan op heel veel manieren, daardoor ontstaat een zekere ruimte. Maar daarover verschillen wij dan van mening. De gedeputeerde wijst op hoe het fusieproces tussen Nuon en Essent provinciaal is verlopen (in de relatie PS-GS). In de commissie BM heeft zij het voorstel gedaan een soortgelijke procedure te volgen als op zoek wordt gegaan naar een partner. Bij de procesgang naar het vinden van een partner is het ook belangrijk dat sprake is van een aantal ijkmomenten, waarop moet worden besloten of al dan niet verder wordt gegaan met het proces. Voorkomen moet worden in een fuik terecht te komen, waardoor aan het einde alleen maar ja of nee gezegd kan worden. Daarom moet er een procedure worden gevolgd, waarbij op bepaalde momenten inzage wordt verkregen in wat de RvB heeft bedacht. Daar kan vervolgens ja of nee tegen gezegd worden. Wordt dan nee gezegd, dan zal de RvB zich waarschijnlijk wel twee keer achter de oren krabben voordat het doorgaat op die weg. De ijkmomenten worden gedeeld met PS.

Wat betreft de criteria wordt gekeken naar duurzaamheid, werkgelegenheid, groene energie en een stabiele en continue partner. De vraag is of het verstandig is te streven naar de hoogste prijs of dat er ook gekeken moet worden naar de werkgelegenheid en een deel van het geld daarvoor opzij moet worden gelegd.

VVD: De VVD zou graag horen dat de gedeputeerde uitsluitend gaat voor de hoogste prijs als criterium. Als de gedeputeerde daar niet voor gaat, wanneer horen wij dan waar zij wel voor gaat?

Gedeputeerde: Dat proces komt later. Het is het overwegen waard om voor de hoogste prijs te gaan, maar dan kun je jezelf in een heel moeilijke paradox manoeuvreren. Wat de gedeputeerde betreft wordt gegaan voor een set aan criteria die worden gewogen.

Wat betreft verantwoording achteraf sluit de gedeputeerde aan bij de commissie Kist. PS moeten nooit het gevoel krijgen in een fuik te zwemmen waar ze niet meer uit kunnen. PS moeten niet op het laatste moment een voorstel voorgelegd krijgen waar alleen ja of nee tegen gezegd kan worden. Vandaar ijkmomenten. De gedeputeerde stelt voor in de commissie BM met een voorstel te komen over zo'n proces.

CDA: De fractie gaat ervan uit dat PS Essent een dusdanige toekomststrategie meegeven dat er wordt gekeken naar de mogelijkheid van aansluiting bij een grote en stabiele partner. In eerste instantie is sprake van samengaan, maar verkoop komt pas aan de orde als dat gewenst is. Dan moeten wij ook bezien of het nog wel verstandig is onze aandelenpositie te behouden, gelet op het feit dat wij dan nog maar een geringe invloed hebben. Het CDA roept de gedeputeerde op het proces zoals dat de afgelopen jaren is gevoerd, op

dezelfde wijze voort te zetten. Daarbij gaat het CDA ervan uit dat er zo min mogelijk achter gesloten deuren wordt vergaderd.

SP: De SP wil nog discussie voeren over de vraag of richting een buitenlandse partner wordt gegaan of zelfstandig verder wordt gegaan. Ook wil het onderzocht zien wat de mogelijkheden zijn van samenwerking tussen de Nederlandse energiebedrijven. De SP doet een dringend beroep op de Staten het college te verzoeken de AHC de nodige bedenktijd te vragen en vervolgens een goede discussie te voeren met de bevolking, andere provincies en andere politici en met elkaar om uiteindelijk een zo verstandig mogelijk besluit te nemen.

VVD: De belangrijkste vraag die blijft hangen is de waarom-nu-vraag. De gedeputeerde heeft geantwoord dat zij met PS een proces met ijkmomenten wil ingaan. Dat is geen antwoord op de vraag waarom nu, waarom niet over een jaar, of waarom niet een jaar geleden. Wat nodig is om mee te gaan met de gedeputeerde, is niet alleen de toezegging dat er een procesvoorstel komt, maar dat PS dat ook krijgen. Wat zijn de momenten dat wij nog met elkaar over zaken komen te spreken?

CDA: Er moeten afspraken worden gemaakt over vervolgstappen, maar verkoop is nog helemaal niet aan de orde. Daar is nog geen fiat voor gegeven. Het gaat puur om de strategie dat het bedrijf in de toekomst samengaat met een ander bedrijf. Voor verkoop moet een ander statenvoorstel worden gedaan.

VVD: De VVD vindt het de verantwoordelijkheid van de gedeputeerde om op het goede moment de juiste stap te zetten. De VVD wil daar wel achteraf een duidelijke verantwoording over krijgen. Dat is ook de richting die beschreven staat in het voorstel.

PvdA: Wij hebben wat te zeggen over de inrichting van een goed en degelijk netwerkbedrijf en ook over de besluitvorming rond het samengaan met een strategische partner. Dat moet op een goede wijze gebeuren. De PvdA heeft er vertrouwen in dat het goed gebeurt. Verder hebben we wat te zeggen over de partner waarmee wij samengaan en over de wijze waarop wij dat bedrijf vervolgens in gaan richten. Wij hebben iets te zeggen over de duurzaamheid, de werkgelegenheid en de continuïteit van zo'n bedrijf. Daar heeft de PvdA minder vertrouwen in. Daarom wil het kijken of niet samen met het CDA een aantal zaken rond de duurzaamheid en werkgelegenheid vastgelegd kan worden in een motie.

GL: GL wil niet, zoals D66 en VVD, na afloop controleren, maar vooraf piketpalen slaan.

CU-SGP: Voor de fractie is het heel belangrijk dat eerst het debat over de vraag hoe de middelen worden ingezet goed wordt gevoerd, voordat een debat over vervreemding wordt gevoerd.

D66: Het belang van de Brabantse bevolking is gediend met het zo goed mogelijk verkopen. Eerst moet echter een goede strategie worden uitgezet die gaat leiden tot verkoop. PS moeten zich niet met verkoopsituaties bemoeien, want dat betreft de strategie die het bedrijf ontwikkelt.

Gedeputeerde: De VVD heeft vragen gesteld over de voorwaarden, de criteria en het protocol. Ik wil helder maken dat er nog niet zoiets bestaat als een

protocol. Ik wil voorstellen dat wij in de eerstvolgende vergadering van de commissie BM een vorm van een protocol bespreken en een set criteria waaraan gedacht moet worden als men samen zal gaan met een partner. Daarna kan altijd nog worden gediscussieerd over de weging van die criteria. Met Essent hebben wij afgesproken dat als de toekomststrategie inderdaad is dat er op zoek gegaan moet worden naar een partner, wij hetzelfde proces zullen volgen als wij hebben gevolgd met Nuon. Bij het samengaan met een partner komen de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van een aandeelhouder en een RvC en RvB uiteraard wel wat scherper te liggen. Op het moment dat wij een protocol afspreken met Essent wordt u daarbij betrokken. U krijgt de garantie dat u zowel aan de voorkant van het proces, als in de verantwoording achteraf een maximale rol te vervullen hebt. Wij zullen ijkmomenten vaststellen waarop verantwoording zal plaatsvinden en waarop de mogelijkheid bestaat om nee te zeggen. Wij willen net zo min als u in een fuik zwemmen als wij een partner gaan zoeken.

Na de AvA moeten wij begin september discussie voeren over wat wij het bedrijf meegeven als er op zoek wordt gegaan naar een partner. Morgen wordt daar ook geen harde afspraak over gemaakt.

Wat betreft de verantwoording achteraf en de motie van de CU/SGP merkt de gedeputeerde op dat het haar onverstandig lijkt nu al uit te spreken waar het geld aan moet worden uitgegeven en dat dit de drijfveer is voor het vervreemden van aandelen.

PS-vergadering Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent, 27 juni 2008

CU-SGP: Wij willen graag de motie aanpassen en die vervolgens samen met de VVD weer indienen. De motie luidt nu als volgt: spreekt uit dat PS van Noord-Brabant voor de aandelen Essent worden verkocht, eerst een investeringsagenda opstellen en vaststellen ter borging van het publieke belang.

VVD: Wat wij verwoorden in deze motie is dat wij het verstandig vinden in te stemmen met de strategie die voorligt. Wij willen echter vastgelegd hebben dat, voordat er eventueel een besluit wordt genomen over verkoop - dat ligt in de lijn der verwachtingen - wij ons huiswerk op orde hebben en een investeringsagenda hebben vastgesteld. De enige vraag die wij nog hebben is: waarom nu? Daarom vinden wij dat wij meer een kaderstellende rol moeten gaan vervullen en ons huiswerk moeten gaan doen. Wij willen vooraf een eigen agenda opstellen en daarbij een eigen politieke afweging kunnen maken.

CDA: Dat goed over de besteding van de middelen moet worden gesproken delen wij. De koppeling die in de motie wordt gelegd tussen het stuk en de strategie vinden wij echter niet juist.

PvdA: Wat is het gevaar als wij de discussie pas gaan voeren als de aandelen verkocht zijn en het geld binnen is?

VVD: Afromingsrisico.

CU-SGP: Met de motie houden wij onze handen vrij om met elkaar te spreken over de vraag of wij tot vervreemding van de aandelen van Essent of eventueel van het nieuwe bedrijf moeten overgaan of niet. Die discussie gaan wij later voeren en wordt dan nadrukkelijk gekoppeld aan aanbeveling 12 van de

commissie Kist. De gedeputeerde kan met Essent een toekomststrategie bepalen. Wat ons betreft zal daar een sterke partner bij gevonden moeten worden. Wij moeten als PS echter eerst spreken over een investeringsagenda voordat wij overgaan tot vervreemding van aandelen. Die twee aspecten uit het besluit kunnen dus door middel van deze motie worden gesplitst.

Gedeputeerde: Wij vinden het belangrijk dat er een programma komt, waarin staat hoe de gelden besteed gaan worden aan publieke doelen in Brabant. Vanuit GS zal er in oktober iets liggen waarover u kunt discussiëren. Wij willen overigens niet dat er een koppeling wordt gelegd. Wij willen alleen de intentie die door de VVD is uitgesproken overnemen.

VVD: De gedeputeerde heeft zojuist gezegd dat zij in lijn met de tekst van de motie zal en wil handelen. Wat ons betreft is dat een voldoende toezegging. Het is niet nodig om de motie te handhaven, wij zullen haar intrekken.

CU-SGP: Wij willen de motie handhaven. De gedeputeerde neemt afstand van die aanbeveling 12. Dat is voor ons de reden om de motie te handhaven en in stemming te laten brengen.

Het statenvoorstel wordt met een meerderheid van de stemmen aangenomen.

Voor het statenvoorstel stemden CDA, VVD, PvdA en D66.

Tegen stemden SP, GL, CU-SGP, PvdD en BP.

De motie van de CU-SGP wordt verworpen. Tegen stemden CDA, VVD en D66.

Voor stemden SP, PvdA, GL, CU-SGP, PvdD en BP.

Memo: Afwikkeling vergadering Provinciale Staten 26 en 27 juni 2008

Van Griffier aan GS

Behandeling voorstel 36/08 Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent.

Na uitgebreide beraadslaging vastgesteld. Door de gedeputeerde zijn daarbij de volgende toezeggingen gedaan:

- bij het vervolgproces wordt PS/Commissie BM op dezelfde wijze betrokken als bij het fusieproces Essent-Nuon gebeurd is;
- in de eerstvolgende commissie BM wordt ingegaan op het protocol/voorwaarden/criteria;
- in oktober ligt er een voorstel met betrekking tot de investeringsagenda voor.

4.3.3 Algemene Vergadering van Aandeelhouders

AvA 19 december 2007⁴⁰

De voorzitter van de RvB benadrukt dat de aandeelhouders niet wordt gevraagd een besluit te nemen over de voorgestelde strategie.

In overleg met de AHC is afgesproken dit pas te doen in de AvA van 16 april 2008.

⁴⁰ Bron: Notulen Algemene Vergadering van Aandeelhouders, 19 december 2007, Arnhem.

Strategie van Essent voor de komende jaren (2008-2012):

Beoogde financiële beleid voor het PLB van Essent voor de komende 3-5 jaar:

- handhaving A-credit rating (voor verdere uitbouw handelsactiviteiten);
- een dividend van € 380 miljoen per jaar uit gewone bedrijfsvoering;
- een inkoopprogramma van Essent PLB-aandelen tot 10% van het uitstaande kapitaal, te faciliteren in 2011;

Het onttrekken van financiële middelen aan de onderneming alsook een vroegtijdige verkoop van het PLB aan een buitenlands energiebedrijf hebben, aldus de voorzitter van de RvB, niet de voorkeur vanwege hun grote negatieve consequenties.

De conclusies die hij de aandeelhouders in overweging zou willen geven bij hun beoordeling van de voorgestelde strategie zijn:

- Essent moet wettelijk uiterlijk 1 januari 2011 splitsen.
- Essent en huidige aandeelhouders hebben beide baat bij continuering van de huidige relatie voor de komende 3-5 jaar.

Gedeputeerde Noord-Brabant: De provincie kan op basis van de huidige notitie geen goede afweging maken ten aanzien van de toekomststrategie (informatie biedt onvoldoende houvast voor goed inhoudelijk oordeel). Aandeelhouders zouden betrokken moeten worden bij de splitsing van Essent in een PLB en NWB.

De provincie wil haar opties om kapitaal aan de onderneming te onttrekken zoveel mogelijk open houden. De provincie vindt het een goede zaak dat over de groeistrategie nog geen besluit hoeft te worden genomen. Zij wil zich nader beraden op de vraag welke voordelen de stand-alone optie heeft boven een directe verkoop van Essent aan een grote Europese speler.

AvA 27 juni 2008⁴¹

Op de agenda staat de notitie 'Essent Strategie 2009-2013: Op weg naar een waardevolle Europese toekomst'.

In deze notitie schetst Essent drie opties voor het PLB⁴²:

- Zelfstandig verder (alleen als overbrugging).
- Samenwerken met ander (buitenlands) energiebedrijf (weinig kans van slagen).
- Verkoop aan buitenlands energiebedrijf (creëert schaalgrootte, redelijke uitgangspositie bestaande organisatie en lange termijn stabiliteit).

⁴¹ Bron: Notulen Algemene Vergadering van Aandeelhouders, 27 juni 2008, Den Bosch.

⁴² Daarbij wordt opgemerkt dat tijdens de AvA van 19 december 2007 deze drie opties met de aandeelhouders zijn besproken. Dit blijkt niet uit de notulen van de AvA van 19 december 2007. Uit deze notulen komt naar voren dat tijdens de vergadering de strategie 2008-2012 is besproken. De voorzitter van de RvB heeft tijdens de vergadering aangegeven dat Essent en de aandeelhouders beide baat hebben bij continuering van de huidige relatie voor de komende 3-5 jaar. 'Het onttrekken van financiële middelen aan de onderneming alsook een vroegtijdige verkoop van het PLB aan een buitenlands energiebedrijf hebben, aldus de voorzitter van de RvB, niet de voorkeur vanwege hun grote negatieve consequenties.'

Voorgesteld besluit Essent: ‘Doelstelling is creëren van kritische massa en schaal. Dit kan worden bereikt door aansluiting te zoeken bij of samen te gaan met een (buitenlandse) partner op een nader te bepalen wijze en tijdstip.’

De voorzitter van de RvB merkt op dat onder dezelfde titel als de huidige strategie, ‘Op weg naar een waardevolle toekomst’, in de AvA van 19 december 2007 ook een gedachtewisseling heeft plaatsgevonden over de toekomststrategie van Essent. Toen zijn er geen besluiten genomen. Vandaag is dat uitdrukkelijk wel de bedoeling. Er zijn voor Essent nauwelijks acquisitie- en fusiemogelijkheden en autonome groei brengt evenmin voldoende schaal om zelfstandig te kunnen blijven voortbestaan. Aansluiting bij een krachtige speler is volgens de RvB dan ook de enige wijze waarop schaalgrootte kan worden bereikt en continuïteit kan worden gewaarborgd. Vervreemding van aandelen is hiervoor de meest geëigende weg.

De afgelopen maanden heeft, aldus de voorzitter van de RvB, intensief overleg plaatsgevonden over de toekomst van het PLB tussen RvB en RvC enerzijds en de leden van de AHC anderzijds. Daaruit is gebleken dat, nu publieke belangen door wet- en regelgeving adequaat worden geborgd, aandeelhouders hun belang in het PLB op een voor bedrijf en aandeelhouders goed moment willen vervreemden. De RvB is van mening dat thans een aantrekkelijke exitwaarde kan worden gerealiseerd. Er zijn genoeg potentiële partijen van voldoende omvang beschikbaar om de continuïteit van de onderneming te verzekeren. Dat brengt de voorzitter van de RvB tot het besluit waarover aandeelhouders in deze vergadering om een uitspraak wordt gevraagd:

- Goedkeuring voor het zoeken van aansluiting bij of voor het samengaan met een (buitenlandse) partner door middel van vervreemding van aandelen, ten einde voor het PLB de benodigde schaalgrootte te creëren.
- Goedkeuring van de voorgestelde ondernemingsstrategie, zoals verwoord in zijn presentatie en aan de aandeelhouders toegezonden notitie, alsmede van de strategie voor Essent Milieu.

Gedeputeerde Noord-Brabant: Essent zal aansluiting moeten zoeken bij een partner. Om dat mogelijk te maken zullen aandeelhouders op termijn hun aandelen dienen te vervreemden. In Noord-Brabant zal een voorstel tot vervreemding worden getoetst aan criteria als prijs, stabiliteit, duurzaamheid en leveringszekerheid. De provincie vertrouwt op een vruchtbare samenwerking tussen aandeelhouders en bedrijf om dit bijzondere traject tot een goed einde te brengen.

Gedeputeerde Overijssel: PS en GS van Overijssel zijn van mening dat Essent aansluiting moet zoeken bij/samen moet gaan met, een strategische partner en dat het belang van de provincie met zich meebrengt dat zij op enig moment haar aandelen vervreemdt. Door PS is een motie aangenomen die ertoe strekt dat bij het selecteren van een partner vooral gelet wordt op diens stabiliteit, complementariteit en diens aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzame energie en werkgelegenheid. Ook moet de nieuwe

partner bereid zijn de vitale onderdelen van Essent in Nederland te behouden en verder te ontwikkelen.

Gedeputeerde Limburg: GS en PS van Limburg stemmen in met de voorgestelde toekomststrategie. Limburg kan zich ermee verenigen dat de aandelen in het PLB op een voor bedrijf en aandeelhouders goed gekozen moment vervreemd zullen worden. Daarbij mag het financiële belang zwaar wegen, maar zullen, mede naar aanleiding van een motie van PS, ook onderwerpen als stabiliteit en complementariteit van de partner in de afwegingen worden betrokken.

Gedeputeerde Groningen: GS en PS van Groningen hebben uitgesproken dat Essent aansluiting moet zoeken bij een buitenlandse partner. Dit betekent dat aandeelhouders op termijn hun aandelen moeten vervreemden. Zij hebben daaraan twee voorwaarden verbonden, de hoogte van de prijs en een overtuigend langjarig commitment van de koper.

Toelichting op beoogd verkoopproces PLB. De RvB is, met instemming van de RvC, voornemens met de AHC een stappenplan te bespreken, waarin diverse ijkmomenten zijn vastgelegd waarop informatie en consultatie van de AHC zal plaatsvinden. Ook de toelatings-/selectiecriteria om kandidaat-kopers te screenen kunnen in dat overleg aan de orde komen. Indien gewenst kunnen gaandeweg het traject aparte informatiebijeenkomsten worden georganiseerd voor de leden van de Vegal en Vegann.

De voorzitter constateert vervolgens dat de AvA haar goedkeuring hecht aan beide gevraagde punten.

Uit een mail van de secretaris van de AHC aan Essent blijkt dat Noord-Brabant de notulen van de AvA van 27 juni als volgt gewijzigd/aangevuld wil zien (schuingedrukte tekst).

De afgelopen maanden heeft er ... tussen RvB en RvC enerzijds en de leden van de AHC anderzijds. Daaruit is gebleken dat, nu de publieke belangen door wet- en regelgeving adequaat worden geborgd, aandeelhouders *het voor de continuïteit van het Essent PLB als voor de aandeelhouderswaarde wenselijk achten dat Essent PLB op termijn aansluit of samengaat met een strategische partner. In die situatie zullen de aandelen van de aandeelhouders verwateren of begeven de aandeelhouders zich op het speelveld van een bedrijf met een sterk internationaal karakter, waarbij het risicoprofiel van het bedrijf nog verder toeneemt. Teneinde een dergelijke situatie te vermijden, willen de aandeelhouders* hun belang in het PLB op een voor het bedrijf en aandeelhouders goed moment vervreemden. Naar de mening van ... de continuïteit van de onderneming te verzekeren.

In de AvA van 18 december 2008 is besloten dat deze passage opgenomen wordt in de notulen van 27 juni 2008.

5 Besluitvormingsproces vervreemding aandelen

5.1 Regels voor besloten commissievergaderingen

Brief aan leden PS: Regels voor besloten commissievergaderingen, 28 juli 2008

In de brief wordt opgemerkt dat naar aanleiding van de diverse vertrouwelijke commissievergaderingen in de bestuursperiode het presidium de regels die hiervoor gelden opnieuw heeft geagendeerd. Het betreft de notitie Regels voor besloten commissievergaderingen van 16 mei 2006. Verder worden in de brief een aantal uitgangspunten opgesomd die als richtsnoer kunnen dienen:

- Commissievergaderingen vinden in het openbaar plaats.
- Op verzoek van de commissievoorzitter of op verzoek van ten minste 1/10 deel van de aanwezige commissieleden worden de deuren gesloten (met andere woorden publiek vertrekt).
- Nadat de deuren gesloten zijn besluit de commissie of met gesloten deuren vergaderd wordt.
- Als van de zijde van GS het verzoek wordt gedaan de deuren te sluiten en besloten te vergaderen, worden zo mogelijk de fractievoorzitters hierover van tevoren ingelicht. Zij kunnen desgewenst de vergadering bijwonen.
- Het verslag van een besloten vergadering is niet openbaar, tenzij de commissie anders besluit.
- De commissie kan omtrent het behandelde in de besloten vergadering geheimhouding opleggen (geheimhouding geldt totdat commissie haar opheft).
- Ook kan de commissie geheimhouding opleggen voor stukken die aan de commissie worden voorgelegd (geheimhouding geldt totdat commissie haar opheft).
- De commissievoorzitter, GS en CdK kunnen vooraf geheimhouding opleggen voor aan de commissie toe te zenden stukken. In de praktijk zullen in die gevallen de stukken eveneens worden toegestuurd aan de fractievoorzitters, onder geheimhouding; zij kunnen dan desgewenst de vergadering bijwonen. Geheimhouding geldt tot zij wordt opgeheven (door de commissie als de voorzitter geheimhouding heeft opgelegd, door GS/CdK als deze bestuursorganen de geheimhouding hebben opgelegd, alsmede door PS).
- Indien op stukken geheimhouding wordt opgelegd, wordt op het stuk op duidelijke en herkenbare wijze het woord 'geheim' geplaatst.

Notitie ten behoeve van leden PS inzake Regel betreffende besloten vergaderingen, niet openbare en geheime stukken

In de notitie wordt uitgebreider op bovenstaande punten ingegaan. In de inleiding wordt aangegeven, dat in de notitie wordt ingegaan op wettelijke regelingen en daarnaast enkele praktische aanbevelingen aan de orde komen. Voorts wordt voor de goede orde opgemerkt dat de regels alleen voor officiële vergaderingen gelden. In de paragrafen 2 tot en met 6 van de notitie worden de regels kort beschreven en voorzien van praktische aanbevelingen.

Hieronder volgt een samenvatting van deze paragrafen.

2 De besloten vergadering

Het uitgangspunt is dat een commissievergadering in het openbaar plaatsvindt. De Provinciewet voorziet in de mogelijkheid tot het sluiten van de deuren als tenminste 1/10 van het aantal aanwezige leden ('dat de presentielijst heeft getekend') daarom verzoekt of als de voorzitter het nodig oordeelt (artikel 80, 5^e lid, juncto artikel 23).

Praktische aanbevelingen:

- a) Oordeelt een lid van GS het sluiten van de deuren nodig, dan maakt hij dit kenbaar aan de voorzitter die deze wens indien mogelijk overneemt. Nadat de deuren gesloten zijn besluit de commissie, bij gewone meerderheid, of met gesloten deuren wordt vergaderd.
- b) Is reeds vóór de vergadering bekend dat bij GS de wens bestaat om een onderwerp met gesloten deuren te bespreken, dan overlegt het betreffende lid van GS met de commissievoorzitter en licht de fractievoorzitters hierover telefonisch in. Uiteraard worden ook de commissieleden hierover zo spoedig mogelijk geïnformeerd.
- c) Komt de onder b. bedoelde wens van de zijde van de commissieleden, dan plegen zij vooroverleg met de commissievoorzitter, zodat deze de fractievoorzitters kan inlichten.

In de gevallen als bedoeld onder b. en c. worden de fractievoorzitters tevens uitgenodigd voor die vergadering. Dit is uiteraard niet mogelijk indien pas tijdens de vergadering de behoefte aan een besloten vergadering ontstaat.

3 Het verslag van de besloten vergadering

Van de vergadering met gesloten deuren wordt een afzonderlijk verslag opgemaakt. Dit verslag wordt niet openbaar gemaakt, tenzij de commissie uitdrukkelijk anders beslist (artikel 80, 5^e lid, juncto artikel 23, 4^e lid).

Praktische aanbeveling: Aan het eind van de besloten vergadering nadrukkelijk bij dit punt stil staan, zodat de status van het verslag (al dan niet openbaar) vooraf duidelijk is. Teven kan daarbij zonodig worden beslist tot welk moment het verslag niet openbaar is.

4 Besloten vergaderingen en het opleggen van geheimhouding

Het vergaderen met gesloten deuren werkt slechts verder dan het moment van de vergadering als met betrekking tot het in die vergadering behandelde tevens geheimhouding wordt opgelegd. Wordt die geheimhouding niet opgelegd, dan kunnen na afloop van de vergadering mededelingen worden gedaan over het op de vergadering behandelde. Dan geldt ook het voorschrift dat de besluitenlijst van de commissievergadering op de gebruikelijke wijze openbaar wordt gemaakt (artikel 80, 5^e lid, juncto artikel 23, 5^e lid). De Provinciewet (artikel 91) stelt verder dat een commissie, op grond van een belang als in artikel 10 van Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB), omtrent hetgeen in een vergadering met gesloten deuren is behandeld, geheimhouding op kan leggen. Deze geheimhouding moet worden opgelegd tijdens die vergadering en geldt tot de

commissie haar opheft. De geheimhouding geldt voor degenen die aanwezig waren en voor hen die van het behandelde kennis dragen.

Praktische aanbeveling: Aan het eind van de besloten vergadering stil staan bij de vraag of naast een niet openbaar verslag van het besprokene ook geheimhouding nodig is. Voorts is het van belang erop te letten, dat bij het verzenden van het verslag aan de niet aanwezige leden de niet-openbaarheid van het verslag en de opgelegde geheimhouding expliciet worden vermeld. Tevens is het van belang het verslag, eveneens met vermelding van niet-openbaarheid en geheimhouding, toe te zenden aan de fractievoorzitters.

5 De geheimhouding van stukken

Allereerst kan een commissie zelf geheimhouding opleggen voor de stukken die aan de commissie tijdens de vergadering worden overgelegd (artikel 91, 1^e lid). De geheimhouding geldt tot de commissie haar opheft. Deze geheimhouding geldt ook voor degenen die van de stukken kennis dragen.

Praktische aanbeveling: Na afloop van de vergadering deze stukken onder vermelding van de geheimhouding, toezenden aan de niet aanwezige commissieleden en fractievoorzitters. Soms kan het nodig zijn vóór de vergadering stukken, waarvan geheimhouding gewenst is, toe te sturen aan de commissieleden. In dat geval voorziet de Provinciewet (artikel 91, 2^e lid) er in, dat de commissievoorzitter, GS of de CdK, ieder ten aanzien van de stukken die zij toesturen geheimhouding opleggen (hetzelfde geldt voor stukken die zij ter vergadering overleggen). Daarvan wordt op de stukken melding gemaakt. De verplichting geldt totdat het orgaan dat de geheimhouding oplegde haar opheft. Ook PS kunnen de verplichting opheffen.

Praktische aanbeveling: Stukken waarop vooraf geheimhouding is opgelegd tevens toesturen aan fractievoorzitters en tevens uitnodigen voor de vergadering. Ook voor hen geldt geheimhouding. Het woord ‘geheim’ wordt op opvallende en duidelijke wijze op het stuk gezet.

6 De rechtsgevolgen van besloten vergaderingen en van het opleggen van geheimhouding omtrent het besprokene en stukken waaromtrent geheimhouding is opgelegd

Het vergaderen met gesloten deuren zonder dat daar geheimhouding wordt opgelegd omtrent het besprokene heeft geen directe rechtsgevolgen. Niets staat aanwezigen in de weg om na afloop van de vergadering mededelingen te doen over het besprokene. Is echter geheimhouding opgelegd en wordt die geheimhouding geschonden, dan overtreedt degene die de geheimhouding schond het Wetboek van Strafrecht. Opzettelijke schending van het bewaren van een geheim wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geldboete van de vierde categorie (artikel 272, 1^e lid Wetboek van Strafrecht). Uit recente jurisprudentie valt af te leiden dat aan de termen ‘vertrouwelijk’ en ‘geheim’ in het licht van artikel 272 dezelfde betekenis moet worden toegekend. Beide termen hebben als strekking dat de bewuste informatie niet openbaar mag worden gemaakt. Wel is van belang dat de

wettelijk voorgeschreven procedure inzake het opleggen van geheimhouding correct is gevolgd.

5.2 Vergaderingen Commissie BM en GS 2^e halfjaar 2008

GS-vergadering 26 augustus 2008

GS bespreken het overleg tussen de AHC en Essent op 27-08-2009 voor⁴³. Het betreft een informatie- en consultatiebijeenkomst over project Maastricht (verkoop PLB). Opgemerkt wordt dat Essent op zoek is naar geïnteresseerde partijen om een strategische alliantie aan te gaan met het PLB. De RvB, onder toezicht van de RvC, heeft de leiding over dit proces. Uitsluitend de RvB overlegt en onderhandelt met potentiële partners. De RvB/RvC zal de AHC onder geheimhouding periodiek informeren en consulteren over het proces op basis waarvan de AHC tot standpunten komt. De consultatie strekt er toe om RvB en RvC inzicht te geven in:

- De afwegingen die binnen het verband van de AHC worden gemaakt tijdens de voortgang van dit proces;
- De haalbaarheid van een uiteindelijke overeenkomst in het licht van voorstellen die door de diverse gegadigden tijdens dit proces worden gedaan.

Het volgende stappenplan met ijkmomenten voor het consultatieproces wordt gevolgd:

- Besluit AvA 27 juni 2008 dat Essent op zoek gaat naar een strategische partner leidend tot vervreemding van de aandelen op een goed gekozen moment.
- Vaststellen toelatings- en selectiecriteria.
- Vaststellen longlist partijen op basis van deze criteria.
- Vaststellen shortlist op basis van gesprekken met marktpartijen en indicatieve biedingen - fase 1.
- Voorgenomen besluit tot samengaan van de onderneming met de geprefereerde partij op basis van bindende biedingen - fase 2.

Voorts wordt verwezen naar een interprovinciaal ambtelijk vooroverleg op 22 augustus 2008 met de externe adviseurs over de agenda en documenten voor de vergadering van de AHC op 27 augustus. Op de agenda staan onder meer een geheimhoudingsverklaring door leden AHC en een protocol betreffende informatie/ consultatie over het project Maastricht.

Opmerkingen GS:

- Geheimhoudingsverklaring: juridisch en inhoudelijk getoetst. Opmerkingen zijn verwerkt. Voorstel: instemmen.
- Protocol project Maastricht: bevat afspraken over leiding proces, wijze verkoop, toelatings-, selectie- en stakeholdercriteria, informatie-uitwisseling, besluitvormingstraject en planning. Voorstel GS: in protocol opnemen dat alle informatie die nodig is om als AHC over te besluiten tijdig

⁴³ Bron: Begeleidingsformulier voor de vergadering van het college van GS op 26 augustus 2008.

en op voorhand schriftelijk wordt toegezonden. Tevens vastleggen dat aandeelhouders inzage willen hebben in informatiememorandum, management presentaties, biedingbrieven, vendor due diligence rapporten en (concept) koopcontracten (SPA). De planning wordt heel ambitieus geacht. Snelheid wenselijk, maar niet ten koste van zorgvuldigheid. Tot slot wordt opgemerkt dat na 27 augustus een definitief voorstel over betrokkenheid van de commissie BM en het verantwoordingsproces wordt opgesteld.

Fractievoorzitters en Coalitieoverleg 8 september 2008

Op 2 september 2008 ontvangt de gedeputeerde via de mail een presentatie ten behoeve van het coalitieoverleg op 8 september. Deze presentatie is ook bedoeld voor de bijeenkomst met de commissie BM op 12 september. De gedeputeerde wordt eraan herinnerd dat zij volgens het protocol de voorzitter van de RvB moet melden dat deze informatie gedeeld gaat worden met de fractievoorzitters en de commissie BM.

Presentatie

Taak- en rolverdeling - Provinciewet

PS: uiten wensen en bedenkingen. GS: voeren uit, informeren commissie BM over voortgang, verantwoorden zich achteraf.

Productie- en leveringsbedrijf (PLB)

GS 27 mei 2008, PS 27 juni 2008: Schaalgrootte is essentieel:

- Aansluiten bij strategische partner (vanwege verwateren aandeel, toename risico's).
- Op goed gekozen moment vervreemden aandelen.

PLB: afspraken tussen RvB, RvC, AHC (geheim)

RvB gaat actief op zoek naar partner. Geheimhoudingsverklaring. Hoofdpijnen zoekproces, rolverdeling, ijkmomenten. Extra vergadering voor informatie/consultatie.

PLB: Aanvullende afspraken tussen AHC-leden

AHC gezamenlijk en unaniem richting RvB én richting Den Haag. Bijstand door integraal interprovinciaal ambtelijk team. Inhuur externe expertise.

PLB: criteria partner

Algemeen: Reputatie en ervaring. Voldoende financiële middelen. Geboden toekomst voor Essent, met name schaalgrootte. Waardecriterium: Prijs. Executierisico's; garanties en vrijwaring, beperking aansprakelijkheid, mededingingsaspecten, vergunningen. Stakeholdercriteria: Stabiele toekomst. Werkgelegenheid. Plek in de nieuwe organisatie. Publiek belang. Activiteit partner in waardeketen, duurzaamheid, innovatie, klant benadering en voorzieningszekerheid.

Voorwaarden waaraan verkoopprocedure moet voldoen:

- Competitieve biedprocedure, transparant, non-discriminatoire.
- Verbod op niet-economische voorwaarden.
- Aan bieder van de hoogste prijs verkopen.
- Voldoende tijd en informatie bieden om in te schrijven.

Informatie- en verantwoordingsproces

De commissie BM zal op 24 oktober 2008 hierover een notitie bespreken (ook bij andere provinciale aandeelhouders). Informeren over voortgang in veelal vertrouwelijke vergaderingen.

Heeft de RvB een strategische partner gevonden: Wensen en bedenkingen door PS, verantwoording van het hele proces.

Concept memo Implementatie Toekomststrategie Essent

Implementatie van de toekomststrategie is in eerste plaats een taak en verantwoordelijkheid van het bedrijf. De AHC toetst, conform de statuten, majeure besluiten van de RvB aan de vastgestelde (toekomst)strategie. De implementatie van de toekomststrategie levert enkele situaties op waarover GS hun standpunt moeten bepalen. GS zullen PS in de gelegenheid stellen voor die standpunten wensen of bedenkingen kenbaar te maken. Dat is ook het moment waarop het college verantwoording aflegt aan PS.

Het gaat om:

1. Verantwoording over implementatie toekomststrategie in het algemeen (onder meer wijze bespreking splitsingsplan AHC, timing splitsing).
2. Verantwoording over inrichting netbeheerder Enexis.
3. Verantwoording over zoektocht naar strategische partner voor PLB en mogelijke consequenties voor het aandeelhouderschap. Kenbaar maken wensen en bedenkingen over het voorlopige standpunt van GS over dat aandeelhouderschap.

Aan de commissie BM wordt op 12 september het verantwoordingsproces toegelicht. Voor de commissievergadering van oktober 2008 wordt een notitie over het informatie- en verantwoordingsproces geagendeerd⁴⁴. Daarnaast wordt de commissie geïnformeerd over relevante ontwikkelingen.

GS streven ernaar zo veel mogelijk in de openbaarheid met de commissie te bespreken. Echter, zij voorzien dat de informatie regelmatig dusdanig bedrijfsgevoelig zal zijn dat, in het belang van Essent en het belang van de aandeelhouders, de informatiewisseling alleen in beperkte mate, in beslotenheid en met oplegging van geheimhouding plaats kan vinden. Wekelijks praat de verantwoordelijke gedeputeerde de voorzitter van de commissie BM

⁴⁴ Op 27 juni 2008 is toegezegd dat de commissie BM op 12 september zullen spreken over het informatie- en verantwoordingsproces over de Implementatie van de Toekomststrategie Essent. Bij de andere grootaandeelhouders staat dit pas in oktober op de agenda. Onderling is afgesproken dat alle Statencommissies op hetzelfde moment worden geïnformeerd. Dat betekent dat de toegezegde notitie voor de commissievergadering van 24 oktober 2008 wordt geagendeerd.

bij. Zij wegen daarbij af over welke ontwikkelingen GS de commissie BM informeert en de urgentie van die informatie. Uit de contacten met de voorzitter van de commissie concluderen GS dat er bij de commissie behoefte bestaat aan een politiek debat over onderwerpen die van belang zijn bij de implementatie van de toekomststrategie Essent. Een dergelijk debat kan in de openbaarheid gevoerd worden. De uitkomst van dat debat kan worden meegegeven aan onze vertegenwoordiger in de AHC.

Vergadering Commissie BM, 12 september 2008

De gedeputeerde gaat aan de hand van een presentatie in op implementatie van de toekomststrategie van Essent. Verder merkt ze op dat de commissie voor de vergadering op 24 oktober een notitie van GS ontvangt over het informatie- en verantwoordingsproces, inclusief een stappenplan.

Taak- en rolverdeling Essent⁴⁵:

In de AvA van 27 juni 2008 hebben aandeelhouders opmerkingen of wensen van Staten/Gemeenteraden kenbaar gemaakt aan de RvB en RvC. In Overijssel en Limburg waren dat moties. De AHC heeft vooral een toetsende rol als het gaat om de implementatie van de strategie. De AHC heeft afgesproken dat ze veel gebruik gaat maken van haar informatierechten.

Stand van zaken Essent PLB:

Verschillende bedrijven hebben gemeld dat ze een goede strategische partner voor Essent kunnen zijn. Er is dus belangstelling. De aandeelhouders hebben afgesproken dat de RvB de postbus voor deze geïnteresseerden is. De aandeelhouders willen in het hele proces hun rol goed vervullen.

Stand van zaken AHC:

Eendrachtig blijven samenwerken. Net zoals in de afgelopen jaren wordt juridisch en financieel strategische expertise ingehuurd, de aanbestedingen daarvoor lopen. In tussentijd werkt de AHC samen met de huidige externe adviseurs. De AHC heeft afgesproken zo nodig extra vergaderingen te plannen, voor onderlinge afstemming, maar ook met de RvB en RvC van Essent. De AHC meent dat die extra aandacht nodig is voor een zorgvuldig proces.

Splitsingsplan Essent:

Wat het splitsingsplan betreft staan de aandeelhouders aan de zijlijn, maar letten goed op.

Informatie en verantwoordingsproces:

Zoals reeds gemeld wordt een collegenotitie voorbereid, afgestemd tussen de grootaandeelhouders. Die notitie wordt geagendeerd voor de commissie BM van 23 oktober 2008. Dit zal een vertrouwelijke notitie zijn. Met stappen waaruit blijkt op welk moment PS in beeld zijn en een indicatieve planning. Die notitie,

⁴⁵ Bron: Presentatie gedeputeerde aan de commissie BM, 12 september 2008.

waarop geheimhouding zal rusten, wordt aan alle aandeelhouders ter bespreking aangeboden. Vragen kunnen vooraf via de mail worden ingediend. Indien gewenst kan er ook een toelichting door de CFO van Essent gegeven worden.

GS-vergadering 7 oktober 2008⁴⁶

GS bespreken de notitie voor de commissie BM 'Informatie- en verantwoordingsproces inclusief stappenplan voor de implementatie van de toekomststrategie Essent' (BM-0685). In het begeleidingsformulier voor het college van GS van 7 oktober 2008 wordt aangegeven dat PS op 27 juni 2008 met betrekking tot de Toekomststrategie en het aandeelhouderschap Essent overeenkomstig het statenvoorstel hebben besloten.

Tijdens de daaraan voorafgaande beraadslagingen hebben GS de volgende toezeggingen gedaan:

1. PS/commissie BM worden bij het vervolgproces op dezelfde wijze betrokken als bij het fusieproces Essent-Nuon is gebeurd.
2. In de commissie BM wordt ingegaan op de stappen en criteria in het vervolgproces.
3. in de Statenvergadering van oktober zullen GS PS een voorstel presenteren met betrekking tot de investeringsagenda.

Opgemerkt wordt dat in de notitie wordt ingegaan op de eerste twee toezeggingen. Op de notitie wordt geheimhouding opgelegd.

Notitie ten behoeve van de commissie BM

Juridische grondslag betrokkenheid PS/commissie BM

Artikel 167 Provinciewet. In de praktijk wordt daar veelal invulling aan gegeven door het informeren van de betrokken Statencommissie(s). Daarnaast legt artikel 167, 4^e lid, GS de verplichting op PS vooraf te informeren over voorgenomen privaatrechtelijke handelingen in geval PS daarom vooraf hebben verzocht en indien uitoefening van die bevoegdheden door GS ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor de provincie. Vindt informatieverstrekking plaats omdat de gevolgen van het besluit ingrijpend zijn, dan nemen GS geen besluit dan na PS in de gelegenheid te hebben gesteld hun wensen en bedenkingen terzake ter kennis te brengen van GS.

In het kader van de implementatie van de Toekomststrategie Essent zijn GS van plan PS in de gelegenheid te stellen hun wensen en bedenkingen naar voren te brengen ten aanzien van:

- besluiten tot verkrijging van het NWB op het moment dat de huidige aandeelhouders daar rechtstreeks aandeelhouder van worden;
- een (eventueel) besluit tot verkoop aandelen PLB;
- voorstellen aan de AvA die het karakter van het bedrijf wezenlijk veranderen en impact kunnen hebben op de vergunningverlenende rol (bv:

⁴⁶ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS, 7 oktober 2008.

eventuele verkoop milieubedrijf Essent in relatie tot zekerheidsstellingen in het kader van nazorg of vergunningen).

Daarnaast willen GS achteraf aan PS verantwoording af leggen over hun rol bij de implementatie van de Toekomststrategie Essent. GS stellen voor om dat op één moment te doen.

Betrokkenheid commissie BM bij Implementatie Toekomststrategie Essent
GS zullen de commissie BM net als bij het fusieproces Essent-Nuon actief informeren over ontwikkelingen in de uitvoering van de toekomststrategie. Wekelijks zal de gedeputeerde met de voorzitter van commissie BM de actuele stand van zaken bespreken en samen bepalen ze welke informatie gedeeld wordt met de commissie. GS gaan er van uit dat de informatievoorziening verloopt via de reguliere commissievergaderingen. Het kan voorkomen dat tussentijds een vergadering wordt ingelast. GS streven naar zoveel mogelijk besprekingen in de openbaarheid met de commissie, maar voorzien dat informatie regelmatig dermate bedrijfsgevoelig zal zijn dat informatiewisseling alleen in beperkte mate, in beslotenheid en met oplegging van geheimhouding plaats zal kunnen vinden.

De aandeelhouders laten zich ook in het vervolgproces adviseren door externe juridische en financiële deskundigen. Voor zover nodig of wenselijk zullen deze adviseurs aanwezig zijn bij de informatiemomenten aan de commissie BM.

Vervolgstappen Toekomststrategie Essent

Het splitsingsplan is een belangrijke voorwaarde om tot juridische splitsing te komen en daarmee voor de implementatie van de Toekomststrategie. Hierbij is geen rol weggelegd voor de aandeelhouders. Ook de statuten bieden formeel geen ruimte voor goedkeuring van het splitsingsplan door de aandeelhouders. Desondanks is met de RvB afgesproken dat de AHC actief betrokken wordt bij de opstelling van het splitsingsplan. Het splitsingsplan is een vertrouwelijk document, omdat het zeer bedrijfsgevoelige informatie bevat. GS zijn voornemens de commissie BM in een besloten vergadering op 23 oktober over het splitsingsplan vertrouwelijk te informeren. Het gaat dan om het splitsingsplan conform de wettelijke eisen.

Met betrekking tot het PLB hebben aandeelhouders besloten:

- Het PLB ruimte te geven om aan te sluiten bij/samen te gaan met een strategische partner. In die situatie zullen aandeelhouders de aandelen PLB op een goed gekozen, nader te bepalen moment verkopen. Essent heeft het proces om te komen tot een strategische alliantie reeds in gang gezet. De aandeelhouders hebben aangegeven hierin actief betrokken te willen worden. Met het bedrijf zijn hierover afspraken gemaakt.
- De RvB, onder toezicht van de RvC, heeft leiding over dit proces. Zij zal de belangen behartigen van alle betrokken stakeholders/aandeelhouders. Uitsluitend de RvB overlegt en onderhandelt met potentiële partners. De RvB en RvC laten zich door eigen adviseurs bijstaan. De RvB/RvC zullen de

AHC onder geheimhouding periodiek informeren en consulteren over dit proces op basis waarvan de AHC tot standpunten komt.

- Het volgende stappenplan met ijkmomenten wordt gevolgd:
 - a. Besluit AvA 27 juni 2008: Essent gaat op zoek naar strategische partner. Dat kan leiden tot vervreemding van aandelen op goed gekozen moment.
 - b. Vaststellen toelatings-/selectiecriteria en lijst potentiële partijen in samenspraak met AHC.
 - c. Vaststellen longlist partijen op basis van toelatingscriteria in samenspraak met AHC.
 - d. Vaststellen shortlist op basis van gesprekken met marktpartijen en indicatieve biedingen in samenspraak met AHC - fase 1.
 - e. Voorgenomen besluit Essent tot samengaan met geprefereerde partij op basis van bindende biedingen - fase 2.
 - f. Bespreking voorgenomen besluit met aandeelhouders en instemming met besluit door AHC.
 - g. Definitief besluit Essent - gevolgd door aanbod potentiële koper aan aandeelhouders tot koop aandelen in Essent PLB.
 - h. Voorgenomen besluit tot aandelenverkoop door GS op basis van gedetailleerd aanbod (prijs, voorwaarden, verkoop structuur).
 - i. Gelegenheid PS om wensen of bedenkingen kenbaar te maken.
 - j. Mogelijk toetsing door minister BKZ (in verband met structuur verkoop).
 - k. Definitief besluit GS.

Tijdens de commissievergadering van 23 oktober en volgende vergaderingen zullen GS de commissie in beslotenheid nader informeren over de stand van zaken met betrekking tot het stappenplan.

Stappenplan met indicatieve planning implementatie Toekomststrategie⁴⁷

Enkele relevante data

Verantwoordingsproces

1. Afspraken vooraf, inclusief informatiemomenten:
 - a. besluit GS: Commissienotitie (7 oktober 2008))
 - b. ter bespreking door commissie BM - besloten vergadering (23 oktober 2008)
2. Verantwoording achteraf: op basis van onafhankelijke procesevaluatie (bespreking door college, commissiebehandeling, debat in PS).

Splitsingsplan

Opstelling door Essent NV

Besluitvorming door AHC

- a) Afstemming AHC (29 september 2008).
- b) Oriënteren in GS (21 oktober 2008).
- c) Informatie aan commissie BM - mondelinge presentatie (23 oktober 2008).

⁴⁷ Bron: bijlage bij beslisdocument voor het college van GS, 7 oktober 2008. In het dossier zijn twee versies 1 aangetroffen waarvan de status niet bekend is. Schuingedrukt staat aangegeven wat de verschillen tussen deze versies zijn.

- d) Besluitvorming standpunt GS voor AHC 29 oktober (28 oktober 2008).
- e) Terugkoppeling in commissie BM (21 november 2008).

Strategische partner PBL (Maastricht)

Vorbereiding door AHC:

- Aandachtspunten: geheimhoudingsverklaring, protocol met afspraken en stappenplan (27 augustus 2008 getekend), criteria (vastgesteld);
- Informeren commissie BM - mondelinge presentatie (23 oktober 2008)

Voortgang:

- Aandachtspunten: commissie BM informeren over stand van zaken - mondelinge presentaties (21 november 2008, 23 januari 2009 en 15 mei 2009)

Besluit verkoop Essent PLB (ja of nee)

- Voorgenomen standpunt GS (14 april 2009)
- Commissiebehandeling - is voorstel rijp voor PS? (15 mei 2009)
- Gelegenheid voor kenbaar maken wensen/bedenkingen PS (05 juni 2009)
- Definitief standpunt GS (16 juni 2009)

Aangaan samenwerking en consequenties voor aandeelhouderschap:

- *Voorgenomen standpunt door college (nog onbekend)*
- *Commissiebehandeling - is voorstel rijp voor PS? (15 mei 2009)*
- *Gelegenheid voor kenbaar maken wensen of bedenkingen PS (nog onbekend)*
- *Definitief standpunt college (nog onbekend)*

Indien besluit tot vervreemden - uitwerken verkoop structuur (nader te bepalen)

Veranderingen in notitie/opmerkingen naar aanleiding reactie overige grootaandeelhouders

De detaillering over project Maastricht is eruit gehaald.

Het woord verkoop is vrijwel geheel uit de notitie verdwenen. Hoofddeden:

Verkoop is pas aan de orde als een strategische partner is gevonden en de consequenties voor het aandeelhouderschap inzichtelijk zijn. Dan gaat het om een goed gekozen moment. De gedeputeerde heeft in de commissie BM van 6 juni gezegd dat het geen onomkeerbaar besluit was.

Tussentijdse bijpraatmomenten zijn over het algemeen vertrouwelijk, vaak mondeling, soms informeel. Daarmee wordt Statenleden weinig ruimte gegeven zich te beraden of te profileren. GS merken dat de Staten (CDA, CU, PvdA) behoefte hebben aan een politiek, openbaar debat (SP weigert vaak besloten vergaderingen bij te wonen en hamert op openbaar debat.). Vandaar aparte verantwoording achteraf. Het splitsingsplan wordt niet ter inzage gelegd. De commissie BM wordt geïnformeerd door een presentatie van Essent (in aanwezigheid RvB/RvC Enexis) en mondelinge informatie van de gedeputeerde.

Beide schema's aangepast.

Tijdschema

Onderwerp	Stappen/Taak en rolverdeling	eindtijdstip	Betrokkenheid commissie BM/PS
<i>Splitsingsplan</i>	Opstellen splitsingsplan door Essent Bespreking door AHC Toetsing door EZ op basis van toets toezichthouder (Energiekamer)	2 ^e kwartaal 2009	Stand van zaken: Info commissie BM
<i>Netwerkbedrijf</i>	Regulier overleg tussen RvB/RvC en AHC over: Levensvatbaarheid toets, kapitaalstructuur, strategie Corporate Governance Statuten		Stand van zaken: Wekelijks VZ commissie BM; Info commissie BM
	Overdracht aandelen	Tussen einde 2 ^e kwartaal 2009 en 4 ^e kwartaal 2010	PS: Kenbaar maken van wensen en bedenkingen
<i>Strategische Partner voor PLB</i>	Overleg tussen RvB/RvC en AHC over alliantie: Informatie en consultatie	Vanaf september 2008	Stand van zaken: Wekelijks VZ commissie BM; Info commissie BZ
	(Voorgenomen) standpunt GS over besluit RvB over strategisch partner en consequenties voor ons aandeelhouderschap	PM	PS: Kenbaar maken van wensen en bedenkingen
<i>Andere AvA voorstellen, bijvoorbeeld Positionering Essent Milieu</i>	PM	PM	PM
<i>Algemeen</i>	GS: Uitvoering Statenbesluit	PM	PS: Publiek debat over verantwoording GS

Vergadering commissie BM, 23 oktober 2008

De commissie bespreekt de notitie Informatie- en verantwoordingsproces voor de Implementatie van de Toekomststrategie Essent (BM-0685)⁴⁸.

Het stappenplan met ijkmomenten is niet opgenomen in de definitieve notitie. Hierover wordt opgemerkt dat tijdens de commissievergadering van 23 oktober

⁴⁸ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst van de vergadering van de commissie BM d.d. 23 oktober 2008.

en de volgende vergaderingen de commissie in beslotenheid nader geïnformeerd zal worden over dit stappenplan en de stand van zaken.

Tijdens de vergadering geeft een lid van de RvB van Essent een presentatie over het splitsingsplan. Aangegeven wordt dat de activiteiten erop gericht zijn dat de operationele splitsing per 1 januari 2009 gerealiseerd is. De formele splitsing via een door de minister goedgekeurd plan is gepland op 1 juli 2009.

De gedeputeerde geeft een toelichting op het informatie- en verantwoordingsproces. Kern daarbij is dat PS, conform de Provinciewet, wensen en bedenkingen uiten en GS uitvoeren. De commissie wordt over de voortgang geïnformeerd, GS leggen achteraf verantwoording af.

Daarnaast gaat ze in op de uitvoering van de strategie met betrekking tot het PLB. Bij het PLB is de schaalgrootte essentieel. Bij de zoektocht naar een partner zijn afspraken tussen RvB, RvC en de aandeelhouders van belang. Voor de hoofdlijnen van de zoektocht, de rolverdeling en de ijkmomenten zullen extra commissievergaderingen voor informatie en consultatie worden belegd. Deze zullen veelal in beslotenheid moeten plaatsvinden.

Bij de criteria voor een strategische partner spelen algemene zaken, waarde criterium en stakeholdercriteria een rol. Bij de indicatieve planning staat het juiste moment centraal.

De voorzitter van de commissie merkt op dat in tegenstelling tot wat in de notitie wordt gesuggereerd hij geen wekelijks overleg heeft met de gedeputeerde. Vanwege de geheimhoudingsproblematiek heeft de voorzitter een zuiver procesmatige rol en is geen sprake van een bijzondere informatievoorsprong. Op vragen van enkele commissieleden over de planning in relatie tot het tijdsgewricht geeft de gedeputeerde aan dat splitsing in principe los te zien is van vervreemding. Splitsing is wel nodig om tot vervreemding over te kunnen gaan. De aarzeling in het kader van de crisis is begrijpelijk maar niet vergeten moet worden dat het duidelijk is dat Essent op termijn te klein is om te overleven, een partner is nodig voor de continuïteit. De externe adviseur onderstreept deze uitspraken. Verkoop kan alleen na splitsing, er is geen verplichting tot verkoop, Essent is op termijn te klein om zelfstandig door te kunnen gaan.

Financieringsstructuur project Maastricht 17 november 2008

Op 17 november 2008 ontvangen de AHC-leden via de mail van de voorzitter van de RvB een notitie over de financieringsstructuur met betrekking tot het project Maastricht.

Samenvatting inhoud notitie

Voor een ongehinderde vervulling van de met project Maastricht beoogde transactie, is het noodzakelijk dat vooraf een aantal randvoorwaarden wordt vervuld. Er is een Stappenplan ontwikkeld waarbij in het bijzonder de rollen van de aandeelhouders worden beschreven. Essent streeft er naar om medio 2009 het NWB af te splitsen van de rest van het bedrijf.

Wat betreft het PLB is Essent van mening dat in ieder geval het economisch belang in de kerncentrale mee kan worden verkocht, waarbij het blote eigendom achterblijft bij de aandeelhouders. Bezien kan worden of dit blote eigendom eventueel later na verkoop van Essent kan worden overgedragen aan de Rijksoverheid.

Enkele relevante stappen uit het Stappenplan zijn hieronder opgenomen.

Vorbereidingen:

- Essent dient het splitsingsplan in bij NMa.
- Aandeelhouders richten een vennootschap 'Borssele BV' op.
- Door middel van afsplitsing draagt Essent 50% belang in EPZ over aan Borssele BV en krijgt het economisch belang weer teruggeleverd.
- De aandeelhouders verkopen het blote eigendom in Borssele BV aan de Staat der Nederlanden;
- De Minister van EZ keurt het splitsingsplan goed.

Rollen van de aandeelhouders

Aandeelhouders spelen verschillende rollen in de transactiestructuur, waaronder die van verkoper van Essent NV. Dit is een vrije keuze van aandeelhouders en een logisch gevolg van de liberalisering van de Nederlandse en Europese energiemarkten. Voor het welslagen van het Stappenplan is evenwel de bereidheid van aandeelhouders om de diverse rollen ook daadwerkelijk in te vullen, onontbeerlijk. Hierbij wordt aangetekend dat de rollen uiteindelijk strekken tot voordeel van de aandeelhouders.

Bovenstaande notitie is op 18 november door de voorzitter en een lid van de RvB in GS toegelicht.

Vorbereiding presentatie gedeputeerde voor commissie BM 21 november 2008

Op 20 november wordt de presentatie met toelichting van de gedeputeerde voor de besloten commissie BM op 21 november 2008 (1470216) naar Essent gemaild met de vraag deze voor te leggen aan de voorzitter van de RvB voor commentaar.

Presentatie

In het kader van het afgesproken informatie- en verantwoordingsproces informeert de gedeputeerde de commissie actief over de actuele stand van zaken met betrekking tot de Implementatie van de Toekomststrategie van Essent.

Stand van zaken aansluiting PLB bij strategische partner (geheim)

De commissie heeft een bericht van Essent, gericht aan de interne medewerkers, ontvangen. Naar aanleiding van dit bericht is er commotie ontstaan in Den Haag. De SP heeft een motie ingediend met betrekking tot het buitenspel zetten van de democratische controle door PS en gemeenteraden door een overhaaste verkoop. De minister heeft aangegeven, dat Essent goedkeuring van de aandeelhouders als ontbindende voorwaarde in het proces

heeft opgenomen. De informatie die met de commissie wordt gedeeld is geheim.

PLB Afspraken (geheim)

Omdat de impact van het proces voor de aandeelhouders groot kan zijn, zijn met de AHC afspraken gemaakt ten aanzien van informatie-uitwisseling aan en consultatie van de AHC. De RvB wil regelmatig voeling hebben of de kant die het zoekproces op gaat ook past bij de beelden van de aandeelhouders. De aandeelhouders willen niet verrast worden. Er zijn afspraken gemaakt over de hoofdlijnen van het zoekproces, de rolverdeling en ijkmomenten waarop de AHC geconsulteerd wordt.

PLB toelatingscriteria/selectiecriteria (geheim)

De partner moet Essent verder kunnen helpen in haar doelstellingen om de continuïteit van betaalbare, betrouwbare en duurzame energievoorziening te waarborgen.

De selectiecriteria die zijn vastgesteld waaraan de potentiële strategische partijen getoetst zullen worden:

- Prijs en executierisico's zijn belangrijke waardecriteria.

De onderwerpen die in juni 2008 tijdens het Statendebat zijn genoemd komen hier in terug:

- de continuïteit van het bedrijf;
- werkgelegenheid;
- duurzaamheid;
- consumentenbelangen.

PLB actuele stad van zaken (geheim)

- Essent is in gesprek met eventuele strategische partners.
- AHC wordt actief betrokken in proces.
- Op basis van indicatieve biedingen doorgaan met zoekproces.
- Komende weken vinden gesprekken met potentiële partners plaats.
- Separaat van het PLB worden ook voorbereidingen getroffen voor de verkoop van Essent Milieu.

In het bericht van Essent aan haar medewerkers valt te lezen dat Essent serieus met kandidaten praat over de aansluiting met PLB Essent.

Vervolgens wordt ingegaan op hoe het proces verder gaat, inclusief de rol van PS in het formele besluitvormingsproces.

PLB resultaten (geheim)

Als de RvB zicht heeft op welke partij het meest geschikt is begint formeel het besluitvormingsproces:

- Statenvoorstel met consequenties voor aandeelhouderschap en verantwoordingsproces en voorgenomen besluit GS.
- Wensen en bedenkingen door PS.

- Definitief besluit GS.

Zodra Essent zicht heeft op welke partij het meest geschikt is voor aansluiting, wordt de AHC geconsulteerd. Na fiatting van de AHC zal het formele besluitvormingsproces bij de aandeelhouders beginnen. Concreet betekent dit dat GS een statenvoorstel op gaan stellen waarin de consequenties voor het aandeelhouderschap in beeld worden gebracht. Op basis daarvan nemen GS een voorgenomen besluit. Dit voorstel zal eerst worden voorgelegd aan de commissie BM met de vraag of het statenvoorstel rijp is voor debat. Bij behandeling in PS kunnen wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt worden. Vervolgens nemen GS een definitief besluit. Er wordt dus dezelfde procedure gevolgd als bij het statenvoorstel betreffende de Toekomststrategie Essent.

Vergadering commissie BM, 21 november 2008

De gedeputeerde geeft een korte toelichting op de actuele stand van zaken rond de implementatie van de toekomststrategie Essent. De hand-out van deze presentatie ligt onder geheimhouding voor commissieleden en fractievoorzitters ter inzage bij de commissiesecretaris⁴⁹. Schaalgrootte is essentieel. Een en ander zal leiden tot het vervreemden van de aandelen op een goed gekozen moment. RvB, RvC en AHC hebben afspraken gemaakt: RvB gaat actief op zoek naar een partner, er is een geheimhoudingsverklaring getekend, de hoofdlijnen van het zoekproces, rolverdeling en ijkmomenten en extra vergaderingen voor informatie/consultatie zijn vastgelegd. Essent is in gesprek met potentiële strategische partners, de AHC wordt actief in het proces betrokken. Op basis van de indicatieve biedingen wordt doorgegaan met het zoekproces. Komende weken vinden gesprekken met potentiële partners plaats. De zoektocht zal leiden tot een bindende offerte, waarna het formele besluitvormingsproces start. GS zullen een voorgenomen besluit aan PS voorleggen waarop wensen en bedenkingen kunnen worden uitgebracht, vervolgens nemen GS een definitief besluit. In de indicatieve planning wordt uitgegaan van een start van formele besluitvorming in maart 2009 (statenvoorstel) doorlopend in het tweede kwartaal van 2009 (wensen en bedenkingen).

In antwoord op vragen uit de commissie geeft de gedeputeerde het volgende aan. De boeteclausule bij de ontbindende voorwaarde van goedkeuring door de aandeelhouders moet gezien worden. De commissie wordt zoveel mogelijk vooraf/tijdens het proces geïnformeerd, passend binnen de spelregels die gelden bij biedingen door de beursgenoteerde bedrijven. Ten behoeve van het verantwoordingstraject krijgt borging van de informatieverstrekking veel aandacht. Het proces zit nu nog in het stadium van niet-bindend overleg, naar verwachting en onder het nodige voorbehoud zal rond 27 januari een extra commissievergadering nodig zijn. In de afspraken tussen RvB en AHC is voorzien in een kader waarbinnen de RvB enige mate van vrijheid van handelen heeft, bij de onderhandelingen is er sprake van korte lijnen tussen RvB en AHC. Met betrekking tot het splitsingsplan wijst zij op de nationale discussie die gaande is

⁴⁹ Korte besluitenlijst commissie BM, 21 november 2008.

over de splitsingswet. Het is op dit moment volstrekt onduidelijk welke consequenties die kan gaan hebben voor de toekomst van Essent.

GS-vergadering Transactiestructuur toekomststrategie, 25 november 2008
GS spreken over de hoofdlijnen van de door Essent voorgestelde transactiestructuur bij de implementatie van de toekomststrategie⁵⁰.

Aanleiding

Zowel bij de splitsing van Essent in een NWB en PLB als bij Project Maastricht (aansluiten bij strategische partner) treden financiële risico's op. Daarnaast zijn er nog de gebruikelijke garanties en vrijwaringen die bij elk verkoopproces horen en waarvoor (tijdelijk) financiële middelen apart gezet moeten worden. In alle gevallen gaat het om risico's die door de eigenaren/aandeelhouders gedragen dienen te worden. Essent heeft na intensieve analyse een structuur opgezet om de risico's zoveel mogelijk te beperken. Voor de voortgang van Project Maastricht is het van belang dat de AHC op hoofdlijnen kan instemmen met de voorgestelde structuur. Essent wil op 2 december 2008 informatie over de transactiestructuur in de dataroom leggen, zodat de potentiële partners van Essent daarmee rekening kunnen houden bij de opstelling van hun bindende bod.

Voorlopige conclusie transactiestructuur

Met de hoofdlijnen van de transactiestructuur kan worden ingestemd. Daarbij wordt het voorbehoud gemaakt dat aanpassing van de structuur overwogen dient te worden als blijkt dat door de structuur de biedingen negatief worden beïnvloed en het financiële effect daarvan groter is dan de risico's.

Memo externe adviseurs aan grootaandeelhouders: Transactiestructuur, december 2008

In de inleiding wordt opgemerkt dat Essent op 2 december 2008 een nieuwe transactiestructuur aan de aandeelhouders heeft gepresenteerd. Deze structuur wijkt af van de eerder gepresenteerde structuur op 17 november 2008.

Voorlopig oordeel externe adviseurs over de nieuwe structuur

Er wordt een bijzonder complexe structuur voorkomen, die zeer waarschijnlijk tot vertraging in het verkoopproces zou leiden. Vertraging van het proces moet zoveel mogelijk worden voorkomen, gezien de verdere verslechtering van de economie door de kredietcrisis. Daarnaast lijkt het erop dat Project Maastricht wat vooruit loopt op het Nuon proces en het is belangrijk deze voorsprong te handhaven.

⁵⁰ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS, 25 november 2008.

*Memo externe adviseurs aan AHC: Project Maastricht, beoordeling SPA,
5 december 2008*

In dit memo beoordelen de externe adviseurs de concept Offer, Sale en Purchase Agreement (SPA) van 19 november 2008 en de procedurebrief voor de tweede ronde, zoals die aan de bidders ter beschikking is gesteld op 20 november 2008. Ingegaan wordt op de volgende vragen:

(I) voldoet de SPA aan de eerder aan Essent kenbaar gemaakte wensen van de aandeelhouders, (II) welke overige aandachtspunten volgen uit de analyse van de SPA, (III) welke andere aandeelhouderswensen zijn van belang in verband met de SPA, (IV) welke onderdelen in de SPA zijn voor de aandeelhouders zwaarwegend en (V) welke onderhandelingsruimte kunnen de aandeelhouders bieden aan Essent?

De adviseurs merken op dat het van belang is dat de definitieve SPA alsmede de commentaren van de bidders tijdig aan hen worden verstrekt zodat zij in staat worden gesteld de aandeelhouders hierover te adviseren. In dit verband constateren de adviseurs dat de SPA reeds aan de bidders is verstrekt voordat zij in de gelegenheid zijn gesteld hierop te reageren. Dit was een keuze van de AHC. Aangegeven wordt voor zover de adviseurs opmerkingen hebben ten aanzien van de SPA het procesmatig lastig zal zijn om deze nog door te voeren.

De adviseurs zijn van mening dat de SPA in het algemeen een goed en aandeelhoudersvriendelijk opgesteld contract is, dat grotendeels voldoet aan de aandeelhouderswensen.

Overige aandachtspunten SPA

De adviseurs adviseren de aandeelhouders om hen als contactadres voor de AHC op te nemen voor eventuele schriftelijke mededelingen en claims onder de SPA. Essent heeft daarvoor zijn adviseur opgegeven. Ook stellen ze voor hen te zijner tijd te machtigen namens de aandeelhouders alle rechtshandelingen voor de overdracht te verrichten.

GS-vergadering 9 december 2008

Op 17 november heeft de SP-fractie vragen ingediend bij GS over Essent en het aansluiten bij een internationale partner. In de inleiding bij de vragen wordt opgemerkt dat de SP-fractie onlangs een brief van de RvB van Essent (getekend op 13 november) heeft ontvangen, waaruit blijkt dat Essent serieus in gesprek is met overnamekandidaten. Verder, zo wordt opgemerkt, meldt Essent dat, omdat alle betrokken partijen daartoe een geheimhoudingsverklaring hebben getekend, er geen enkele mededeling meer wordt gedaan eer een bindende overeenkomst met een potentiële partner is getekend.

De SP vindt deze ontwikkelingen uiterst zorgelijk en stelt het college de volgende vragen:

1. Is het college het met de SP eens dat hiermee de democratische controle door PS en gemeenteraden buiten spel wordt gezet?

2. Is het college het eens met de SP dat deze handelswijze haaks staat op de bewering van de gedeputeerde ten tijde van het principebesluit ter vervreemding van de aandelen in Essent dat er nog geen onomkeerbaar besluit genomen zou worden?
3. Betekent het toekomstig fuseren van Essent met een ander bedrijf, zoals beschreven in de brief, dat het vervreemden van de aandelen van de provincie onontkoombaar is?
4. Is het college het met de SP eens dat het verkopen van een nog niet gesplitst energiebedrijf, ook al wordt daarover een ontbindende voorwaarde afgesproken, ongewenst is?
5. Is het college bereid om op de kortst mogelijke termijn te onderzoeken welke juridische en andere middelen haar ter beschikking staan om een verkoop van een ongesplitst bedrijf zonder behoorlijke democratische legitimatie te blokkeren, en deze middelen zo nodig ook in te zetten?

GS maken voor de beantwoording van deze vragen gebruik van de meest recente openbare informatie, waaronder de commissienotitie van 23 oktober over het informatie- en verantwoordingsproces en de brief van de minister van EZ aan de Tweede Kamer van 24 november 2008.

In het begeleidingsformulier voor de vergadering van GS wordt voorgesteld de vragen als volgt te beantwoorden:

1. Nee. Na vaststelling van de Toekomststrategie is Essent op zoek gegaan naar een partner voor het PLB na splitsing. Zoals gemeld in de commissie BM op 23 oktober 2008 zullen de leden van de commissie BM regelmatig worden geïnformeerd over de voortgang van dat traject aan de hand van de stand van zaken. Conform artikel 167 van de Provinciewet over de verantwoordings- en informatieplicht zullen GS te zijner tijd hun voorlopige standpunt aan PS voorleggen en hen in de gelegenheid stellen hun wensen en bedenkingen terzake kenbaar te maken ten aanzien van:
 - besluiten tot verkrijging van het NWB van Essent op het moment dat de huidige aandeelhouders daar rechtstreeks aandeelhouder van worden (inclusief corporate governance/nieuwe statuten);
 - consequenties voor het aandeelhouderschap als Essent PLB samengaat met een strategische partner;
 - voorstellen die aan de AvA Essent worden gedaan die het karakter van het bedrijf wezenlijk veranderen en die impact kunnen hebben op de vergunningverlenende rol (bijvoorbeeld: eventuele verkoop van het milieubedrijf van Essent).
2. Nee. Het standpunt van GS is dat Essent een strategische partner nodig heeft, zoals in PS van 26 juni 2008 en in de commissie BM van 23 oktober 2008 is besproken. Zie overigens ook het antwoord op vraag 1.
3. Nee, zie antwoord bij 1.
4. Nee, er is geen sprake van verkoop van het ongesplitste bedrijf.
5. Nee, GS zien daar geen enkele aanleiding toe, zie 4.

GS gaan akkoord met de voorgestelde beantwoording. Benadrukt wordt dat in de antwoorden het besluitvormingstraject en de rol van PS nadrukkelijk moeten worden vermeld (resumptie gedeputeerde). De antwoorden zijn in een brief verstuurd aan de SP op 11 december 2008.

Vorbereiding GS-vergadering 16 december 2008

De gedeputeerde ontvangt op 15 december 2008 van de ambtelijke projectgroep een memo dat zij kan gebruiken als geheugensteun in de GS-vergadering op 16 december. In het memo staat vetgedrukt wat ze met de voorzitter van de RvB moet regelen.

Korte inhoud memo

Project Maastricht tijdens het kerstreces: 19 december 2008 is de uiterste termijn voor de definitieve biedingen. Conform afspraken is de RvB aan zet, en zitten de aandeelhouders op de achtergrond. De RvB heeft te kennen gegeven in de periode vanaf 19 december de voorzitter van de AHC regelmatig bij te praten. In voorkomende gevallen wordt verwacht dat de voorzitter van de AHC uitspraken doet over het draagvlak bij de leden van de AHC.

Rollen en verantwoordelijkheid: In het protocol voor Project Maastricht is vastgelegd dat de RvB onder toezicht van de RvC de leiding heeft over het proces. Zij zullen daarbij overeenkomstig hun wettelijke verplichtingen de belangen behartigen van alle bij de onderneming betrokken stakeholders (waaronder aandeelhouders). De RvB en een delegatie van de RvC zullen de AHC onder geheimhouding periodiek informeren en consulteren over dit proces op basis waarvan de AHC tot standpunten komt. De consultatie strekt ertoe om de RvB en RvC inzicht te geven in:

- de afwegingen die binnen het verband van de AHC worden gemaakt tijdens de voortgang van dit proces;
- de haalbaarheid van een uiteindelijke overeenkomst in het licht van voorstellen die door de diverse gegadigden tijdens dit proces worden gedaan.

Praktische invulling: Gezien de recesperiode zal het niet altijd mogelijk zijn om snel met de andere leden van de AHC tot een standpunt te komen. Om te voorkomen dat hierdoor het proces stil valt zijn de volgende maatregelen getroffen:

- er is zicht op de belangrijkste situaties in het proces;
- de externe adviseurs en Essent hebben een inschatting gemaakt van zware onderhandelingspunten voor de aandeelhouders. **Probleem daarbij is dat pas 17 december van Essent het meest actuele SPA wordt ontvangen;**
- er zijn organisatorische voorbereidingen getroffen voor ambtelijke bijstand (ook al is het provinciehuis gesloten) en de beschikbaarheid van de externe adviseurs;
- **bij twijfel over zwaarwegende onderwerpen raadpleegt de voorzitter van de AHC de leden van de AHC én haar provinciale collega's.**

Signaal naar Essent

Wil het proces volgende week niet stagneren dan moeten de (adviseurs van de) aandeelhouders woensdag 17 december onvoorwaardelijk kunnen beschikken over:

- de VDD;
- de SPA dat afgelopen weekend in de dataroom is gelegd;.

Daarnaast dient de RvB van Essent zich er van bewust te zijn dat de voorzitter van de AHC tijd en ruggespraak nodig heeft om tot een standpunt te komen. Voorts dient aan de bidders duidelijk te worden gemaakt dat niet de AHC maar elke individuele aandeelhouder een besluit tot verkoop zal nemen.

Inschatting zware momenten:

- de af te geven garanties en vrijwaringen;
- de hoogte van de escrow voor de garanties en vrijwaringen;
- de termijnen en de afbouw in de tijd van garanties en vrijwaringen;
- de lock up periode vanwege een eventueel waardedrukkend effect op de koopprijs;

De externe adviseurs hebben op basis van de eerste SPA een overzicht van onderhandelingsruimte opgesteld (bijgevoegd bij de memo als bijlage 1).

Keymomenten Project Maastricht en werkwijze handelen:

19 december 2008: uiterste inlevertermijn biedingen;

20 + 21 december 2008: analyse biedingen door Essent;

22 december 2008:

- overleg gedeputeerde - voorzitter RvB;
- bespreking analyse Essent met leden ambtelijke team. Het ambtelijke team maakt naar aanleiding daarvan een memo voor onder meer de gedeputeerde;
- Externe adviseurs krijgen inzage in biedingsbrieven op kantoor Essent en geven op 23 december hun advies hierover. Het ambtelijke projectteam maakt op basis daarvan een memo voor de gedeputeerde.

24 december 2008:

- Overleg (leden) ambtelijke team met adviseurs, vervolgens overleg tussen gedeputeerde, de adviseurs en (leden van) het ambtelijke team;
- Meeting gedeputeerde en voorzitter RvB en RvC met betrekking tot biedingsbrieven en onderhandelingspunten;
- Aansluitend aan deze meeting vindt er een conference call plaats met de AHC over de uitkomsten van de meeting. Afhankelijk van de uitkomst daarvan vindt een terugkoppeling aan/wordt ruggespraak gehouden met leden van GS.

24 december 2008: Essent geeft feedback aan bidders.

29 december 2008 tot eind 2009: onderhandelingen Essent met bidders. In deze periode zal er regelmatig overleg plaatsvinden tussen gedeputeerde, de voorzitter van de RvB en RVC.

2 januari 2009: overleg gedeputeerde en (leden) ambtelijke team.

GS-vergadering 16 december 2008

Tijdens deze vergadering behandelen GS onder meer de agenda van de besloten AvA op 18 december 2008⁵¹.

Aantekeningen en voorstellen bij de agendapunten:

- Notulen van de extra besloten AvA 27 juni 2008

Pagina 4: Er is een passage opgenomen die de uitspraken van de voorzitter van de RvB beschrijft met betrekking tot beweegredenen van de aandeelhouders om hun aandelen PLB op een goed gekozen moment te vervreemden.

Naar aanleiding van deze passage wordt opgemerkt dat de beweegredenen voor de aandeelhouders summier zijn aangegeven en dat de passage als volgt gewijzigd/aangevuld zou kunnen worden: “De afgelopen maanden heeft er, aldus de voorzitter van de RvB, intensief overleg ... anderzijds. Daaruit is gebleken dat - nu de publieke belangen door wet- en regelgeving adequaat worden geborgd - aandeelhouders *het voor de continuïteit van het Essent PLB als voor de aandeelhouderswaarde wenselijk is dat Essent PLB op termijn aansluit of samengaat met een strategische partner. In die situatie zullen de aandelen van de aandeelhouders verwateren of begeven de aandeelhouders zich op het speelveld van een bedrijf met een sterk internationaal karakter, waarbij het risicoprofiel van het bedrijf nog verder toeneemt. Teneinde een dergelijke situatie te vermijden, willen de aandeelhouders* hun belang in het PLB op een voor het bedrijf en aandeelhouders goed moment willen vervreemden.

Voorstel: Tijdens de AvA bovenstaande opmerking maken naar aanleiding van de notulen.

- Splitsingsplan Essent N.V.

De voorzitter van de RvB zal de actuele stand van zaken met betrekking tot het splitsingsplan mondeling toelichten.

Uit een notitie betreffende het splitsingsplan⁵² (d.d. 1 december 2008) blijkt dat de RvB van Essent op 19 november 2008 het splitsingsplan Essent N.V. ter beoordeling heeft ingediend bij de NMa. Na beoordeling door de NMa wordt het plan, met oordeel van de NMa, ter goedkeuring aan de minister van EZ aangeboden. De tijdsduur van het beoordelings- en goedkeuringstraject bedraagt maximaal 20 weken. Dat betekent dat uiterlijk eind maart 2009 de definitieve beslissing van de minister van EZ bekend zal zijn.

Ten aanzien van het proces wordt opgemerkt dat binnen Essent, met het beschikbaar komen van de financiële cijfers in augustus, het project rond de opstelling van het Splitsingsplan is gestart. Daarbij heeft de door de NMa gepubliceerde handreiking met praktische tips en toelichtingen als een duidelijke leidraad gediend. Vanaf het begin is er een nauwe afstemming geweest met de AHC en hun juridische en financiële adviseurs. Verschillende

⁵¹ Bron: Begeleidingsformulier voor de vergadering van GS, 16 december 2008 - 1474846.

⁵² Notitie Splitsingsplan Essent N.V.: Toelichting en vervolgproces, d.d. 1 december 2008.

concepten zijn met hen besproken. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een finale goedkeuring van het in te dienen plan in de AHC van 29 oktober 2008. De wet en de statuten van Essent N.V. schrijven voor dat de uitvoering van het Splitsingsplan de instemming heeft van de aandeelhouders.

Over het vervolgtraject wordt opgemerkt dat op 2 december een gesprek is gepland met de minister van EZ, een vertegenwoordiger van Essent en de AHC. In dat gesprek zal de minister onder meer inzicht worden geboden in de nog lopende gesprekken met de aandeelhouders over onderwerpen als toekomstige financiering van de Netwerkgroep en de uitkomst van de levensvatbaarheidstoets.

Voorstel: Tijdens de AvA opmerken dat de AHC actief betrokken is geweest bij de opstelling van het plan. De AHC heeft conceptversies van het plan van commentaar voorzien en heeft zich hierbij laten bijstaan door haar adviseurs. Centrale insteek van zowel Essent als de aandeelhouders is dat er goede plannen worden ontwikkeld die gericht zijn op het vormen van twee gezonde bedrijven, die financieel en inhoudelijk goed toegerust zijn voor de toekomst. GS staan dan ook achter het splitsingsplan dat is ingediend bij de minister en de NMa.

- **Project Maatsricht**

De voorzitter van de RvB zal mondeling een toelichting geven op de actuele stand van zaken van Project Maastricht. Als lid en voorzitter van de AHC is het college inhoudelijk goed op de hoogte van de voortgang, het tijdschema en besluitvormingsproces.

Voorstel: Afhankelijk van de eventuele besluitvorming in Den Haag met betrekking tot de level playing field-motie een reactie geven op de uitkomst van de besluitvorming.

Tot slot wordt in het begeleidingsformulier aangegeven dat dit stuk niet aan PS/Statencommissies zal worden aangeboden.

Via een mail (d.d. 17 december 2008) van een lid van het ambtelijke team wordt de volgende annotatie ten behoeve van besloten AvA op 18 december 2008 aan de gedeputeerde gestuurd. 'Namens de AHC waardering uitspreken aan Essent voor de informatie-uitwisseling gedurende dit proces. Met betrekking tot de vervreemding van de aandelen opmerken dat iedere individuele aandeelhouder hierover zelf een beslissing neemt. Wij zullen - net als bij de besluitvorming over de toekomststrategie - dit proces weer goed proberen te coördineren.'

AvA 18 december 2008

Splitsingsplan Essent: toelichting en vervolgproces⁵³

De CFO van Essent licht de totstandkoming en de inhoud van het splitsingsplan en het verdere verloop van het besluitvormingstraject toe. Hij verklaart dat Essent het splitsingsplan op 19 november 2008 heeft ingediend bij de NMa.

⁵³ Bron: Notulen Algemene vergadering van Aandeelhouders Essent, 18 december 2008.

Doel van het splitsingsplan is inzicht te geven in de wijze waarop het bedrijf aan het groepsverbod van de WON gaat voldoen. Nadat het beoordelingstraject door de NMa is afgerond, wordt het splitsingsplan aangeboden aan de minister van EZ.

Gedeputeerde Noord-Brabant: De AHC van Essent is actief betrokken geweest bij de opstelling van het splitsingsplan en heeft zich ervan vergewist dat Essent haar voornemen twee levensvatbare bedrijven in te richten heeft waar-gemaakt. Essent en de AHC hebben het plan gezamenlijk aangeboden aan de NMa.

Project Maastricht: voortgang, tijdschema en besluitvoeringsproces
De voorzitter van de RvB licht project Maastricht toe. De RvB en RvC hebben de leiding over het fusietraject. De AHC wordt conform een afgesproken protocol op vijf ijkmomenten aangaande belangrijke ontwikkelingen in het proces geïnformeerd en geconsulteerd. De vervreemding van de aandelen PLB vindt plaats via een gecontroleerde veiling op basis van beoordelingscriteria. De voorzitter van de RvB geeft daarop een meer gedetailleerde schets van de stadia in het vervreemdingsproces en het bijbehorende tijdpad.

Gedeputeerde Noord-Brabant: De AHC doet het voorwerk, maar de individuele aandeelhouder besluit om al dan niet met de vervreemding in te stemmen. Voor dat besluitvormingstraject moet een strakke procedure worden gevolgd waardoor aandeelhouders op basis van gelijklopende informatie tot een oordeel kunnen komen. Ook de communicatie met de buitenwereld moet zorgvuldig worden gecoördineerd.

Wethouder gemeente: kan een individuele aandeelhouder ook besluiten aandeelhouder van het PLB te blijven of moet hij zich voegen indien een meerderheid in de AvA besluit tot verkoop.
Voorzitter RvB: eerst moet de individuele aandeelhouder een besluit nemen over vervreemding van zijn aandelen alvorens de AvA tot besluitvorming kan overgaan. In de concept overeenkomst is voorts opgenomen dat een (hoger) percentage aandeelhouders zijn aandelen moet aanmelden, wil de verkoop doorgang vinden. Het BW schrijft voor dat indien 95% van de aandeelhouders wil verkopen de resterende 5% eveneens verplicht is zijn aandelen aan te bieden.

5.3 Vergaderingen Commissie BM en GS januari – februari 2009

5.3.1 Uitkomst zoektocht strategische partner

GS-vergadering 6 januari 2009

Op 6 januari 2009 nemen GS kennis van de actuele stand van zaken van het project Maastricht, de specifieke aandachtspunten van de AHC met betrekking tot de SPA, het vervolgproces en de communicatieactiviteiten. Andere beslipunten die op de agenda staan zijn instemmen met het voorstel om op

6/7 januari een informeel overleg met de coalitie en op 12 januari een extra ingelaste GS-vergadering te houden, met het concept persbericht en de berichtgeving aan PS en met de conceptbrief aan de minister van EZ. Ook wordt besproken welke politiek-bestuurlijke activiteiten mogelijk nog meer wenselijk zijn om voldoende draagvlak te creëren/behouden binnen PS.

Bij de bespreking van de actuele stand van zaken wordt het advies van de externe adviseurs (23 december 2008) met betrekking tot de tweede ronde biedingen betrokken⁵⁴. In dit document merken de adviseurs op dat hun analyse niet compleet is en zij geen volledig advies over de biedingen kunnen geven. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat de tijd om de biedingen te bestuderen kort was, de informatie omtrent de hoogte van de biedingen ontbrak en de adviseurs niet in de gelegenheid zijn gesteld om de documentatie achteraf nog na te slaan.

Onder het kopje ‘Samenvatting observaties op de biedingen’ merken de adviseurs onder meer op dat zij met name hebben gekeken naar executierisico’s, de aansprakelijkheid van de verkopende aandeelhouders en de stakeholdercriteria (toekomst, medewerkers, nieuwe organisatie en publiek belang). Opgemerkt wordt dat de biedprijzen niet aan de adviseurs bekend zijn gemaakt en ze in die zin nog geen definitief oordeel uitspreken over de uitgebrachte biedingen.

De adviseurs merken voorts op dat de kans dat verbeteringen worden doorgevoerd het grootst is indien beide bidders in de race worden gehouden. In een bijlage geven de adviseurs commentaar op de SPA⁵⁵. Opgemerkt wordt dat het overzicht de door de adviseurs gesignaleerde belangrijkste bevindingen bevat uit de mark-up’s van de SPA’s, zoals bestudeerd op 22 december 2008. Vanwege zeer grote tijdsdruk hebben zij zich, zo wordt opgemerkt, tot de hoofdpunten moeten beperken.

Actuele stand van zaken Project Maastricht⁵⁶

Inleiding

De zoektocht naar een strategische partner voor het PLB is nu in een cruciale fase. De afspraken die Essent gaat maken met potentiële strategische partners raken aandeelhouders direct. Het gaat daarbij vooral om prijs, executierisico’s en aansprakelijkheid van de aandeelhouders. Daarover nemen aandeelhouders nu nog geen besluit. Wel is dit één van de laatste momenten waarop de aandeelhouders hun wensen/eisen aan de RvB kenbaar kunnen maken. Met dit dossier informeert het ambtelijke projectteam GS over de actuele stand van zaken. Op 24 december 2008 heeft Essent met de AHC de actuele stand van

⁵⁴ Observaties op de 2e ronde biedingen Project Maastricht. Concept werkdocument, 23 december 2008

⁵⁵ Project Maastricht: Overzicht commentaar SPA - Tweede ronde biedingen, 23 december 2008.

⁵⁶ Bron: Begeleidingsformulier voor de vergadering van het college van GS d.d. 6 januari 2009.

project Maastricht besproken. Deze bespreking stond in het teken van de biedingen die op 19 december 2008 zijn ingediend bij Essent (tweede ronde biedingen, de eerste ronde betrof indicatieve biedingen, die op 30 oktober 2008 zijn uitgebracht). Uiteindelijk zijn op 19 december 2008 twee biedingen uitgebracht. De biedingbrieven, brieven van banken en koopcontracten (SPA) zijn op 22 december 2008 bestudeerd door de externe adviseurs. Op basis van hun analyse hebben zij een conceptadvies uitgebracht (d.d. 23 december).

Uitkomsten bespreking met de RvB omtrent biedingen:

De adviseurs komen tot de conclusie dat de bidders met vergelijkbare biedingen komen ten aanzien van de stakeholdercriteria. Op enkele belangrijke punten verschillen de biedingen van elkaar ten gunste van één van de biedingen.

Afspraken project Maastricht:

- Het proces zal met beide bidders voortgezet worden (op het vervolgproces wordt hieronder nader ingegaan).
- Er wordt in principe geen exclusiviteit met één partij aangegaan om de competitie in het proces zo hoog mogelijk te houden.

Aandachtspunten aandeelhoudercommissie SPA, onder meer:

- De opschortende voorwaarden dienen te worden beperkt.
- De aandeelhouders willen bij het afsluiten van de overeenkomst tussen bedrijf en partner weten binnen welke bandbreedte de (ver)koopprijs op het moment van de vervreemding (enkele maanden later) komt te liggen. Dit onderwerp wordt nog nader besproken door de adviseurs en Essent. Verwacht wordt dat op 6 januari 2009 een voorstel beschikbaar is dat voor Essent en de potentiële partner werkbaar is en de aandeelhouders de gewenste zekerheid kan verschaffen.
- De aandeelhouders willen een plafond voor de financiële aansprakelijkheid van de verkopers.
- De aandeelhouders willen een verklaring van de RvB en de voorzitter van de RvC, waarin zij verklaren geen fraude of andere wetsovertredende zaken te hebben begaan en naar beste weten hebben gehandeld ten aanzien van proces en garanties en vrijwaringen.

Vervolgproces:

Na de vergadering van GS op 6 januari 2009 waarin de voorzitter van de RvB ook een presentatie zal geven over de stand van zaken, zal de AHC vergaderen. Met de RvB worden de aandachtspunten (eisen) van de aandeelhouders nog eens doorgenomen. In diezelfde week (5 t/m 9, 10, 11 januari 2009) voert de RvB slotonderhandelingen met de bidders. Op maandag 12 januari 2009 zal de RvB de laatste stand van zaken met betrekking tot de slotonderhandelingen met de AHC bespreken. Voorafgaand daaraan zal het advies van de externe adviseurs over de resultaten van de slotonderhandelingen in de colleges van de vier grootaandeelhouders worden besproken.

Tegen deze achtergrond stelt het ambtelijke projectteam voor op maandag 12 januari een ingelaste GS-vergadering te beleggen waarin de uitkomsten van de eindonderhandelingen besproken worden.

Daarbij komen aan de orde:

1. De feitelijke opbrengst en transparantie over wat er onder de streep overblijft.
2. Beheersing van de financiële aandeelhoudersrisico's.
3. Politiek-bestuurlijke en maatschappelijke uitlegbaarheid (noodzaak en stakeholdercriteria).
4. Procesrisico's (beheersing politiek proces, beoordeling splitsingsplan en spanning datum bieder).

Na de vergadering van de AHC op 12 januari melden de RvB en voorzitter van de AHC in een persoonlijk onderhoud het eindresultaat aan de minister van EZ, de Minister President en de minister van Financiën. Aandeelhouders zijn in formele zin nog niet gebonden aan het resultaat. Vervolgens tekent de RvB de SPA met de strategische partner. Voorafgaand aan de fractievergaderingen zullen de leden van de commissie BM en de fractievoorzitters worden geïnformeerd (avond van 12 januari, kort voor tekening). Op 13 januari 2009 vindt er een bijzondere, besloten, informele AvA voor alle aandeelhouders plaats, met daarin aandacht voor een gecoördineerd proces om te komen tot standpuntbepaling van elke individuele aandeelhouder. Het ambtelijke team stelt voor dat de RvB op 15 januari 2009 de commissie BM informeert over de strategische partner en dat in diezelfde week een brief uitgaat, waarin PS geïnformeerd worden over het feit dat Essent een strategische partner heeft gevonden (zie ook alinea Communicatieactiviteiten hieronder).

GS verwachten dat PS overvallen zullen worden door het nieuws dat Essent een overeenkomst is aangegaan met een strategische partner. Tegen deze achtergrond wordt voorgesteld kort na de GS-vergadering op 6 januari een coalitieoverleg te houden waarin de coalitie alvast geïnformeerd wordt. Tevens wordt GS gevraagd expliciet te bespreken welke politiek-bestuurlijke activiteiten mogelijk nog meer wenselijk zijn om voldoende draagvlak te creëren/te behouden binnen PS.

Politiek-bestuurlijk traject vanaf 16 januari 2009:

GS moeten standpunten innemen over:

- de strategische partner voor het PLB;
 - het vervreemden van de aandelen in het PLB aan de strategische partner.
- Zijn GS voornemens de aandelen PLB te vervreemden dan komen daar nog bij:
- instellen van een escrow rekening ten behoeve van garanties en vrijwaringen of deelnemen in een rechtspersoon die de escrow rekening namens de verkopers beheert. Deze laatste optie heeft de voorkeur, omdat 140 aandeelhouders gebundeld met één mond spreken en vertegenwoordigd worden door één organisatie;
 - aanvaarden van het juridisch eigendom van 50% van de aandelen in EPZ;

- bij verkoop van Essent Milieu: instellen van een escrow rekening ten behoeve van garanties en vrijwaringen of het deelnemen in een rechtspersoon die de escrow rekening(en) namens verkopers beheert.

Voor deze onderwerpen is in de Provinciewet vastgelegd dat GS niet eerder hun standpunt bepalen/een besluit nemen dan nadat PS de gelegenheid hebben gehad om wensen of bedenkingen kenbaar te maken. De bedoeling is om bovenstaande besluiten te verwerken in één Staten-/Raadsvoorstel. Samen met de andere (groot)aandeelhouders en in goed overleg met Essent is hiervoor een planning opgesteld.

Vorbereiding Staten- / Raadsvoorstel	
Schrijven staten-/raadvoorstel	januari '09
Coördinatie alle aandeelhouders	AvA 13 januari
Informatiebijeenkomsten VEGANN, VEGAL, Brabantse aandeelhouders	eind januari
AHC: Afstemming voorgenomen standpunt college	Begin februari
Alle puntjes op de i	februari
Themabijeenkomst over totaal voor PS of alleen commissieBM	half februari
Collegebesluit voorgenomen standpunt	10 maart
Commissiebehandeling	3 april
PS: wensen en bedenkingen	24 april
Definitief standpunt college	12 mei
Goedkeuringsprocedure BZK en provincies	
Coördinatie alle aandeelhouders	AvA 13 januari
Vorbereidende besprekingen BZK en betrokken provincies	januari '09
Bestuurlijke afstemming BZK en provincies	Begin februari
Ambtelijk vooroverleg concepten	februari '09
Juridische uitwerking alle SPV's	februari/maart '09
Indienen besluit bij BZK en provincies (doorlooptijd max. 13 weken)	13 mei
Overdracht aandelen	
(Bijzondere) AvA	AvA 25 juni

Onzekerheden:

- De hoogte van de biedingen is niet bekend.
- Er is nog geen sluitende formulering/constructie voor verrekening tussen de overeenkomst (binnenkort) en het moment van de aandelenoverdracht (zomer).
- Het splitsingsplan is nog niet definitief goedgekeurd.
- Er is nog geen zicht op de (eventuele) opbrengst van Essent Milieu.

Investeringsagenda

Volgens planning krijgen PS op 24 april 2009 de gelegenheid wensen en bedenkingen kenbaar te maken over het aandeelhouderschap. Dat is ook de uiterste datum waarop PS de investeringsagenda vast dienen te stellen. De uiterste datum voor collegebehandelingen van de investeringsagenda is dan 10 maart 2009.

Communicatie

Essent heeft een communicatieplan en -strategie ontwikkeld die op 6 januari 2009 wordt uitgewisseld met de AHC.

Het ambtelijke projectteam heeft zelf ook een communicatieplan inclusief conceptpersbericht en een informatiebrief voor PS voorbereid.

Van GS wordt gevraagd of men hiermee kan instemmen.

Het stuk wordt niet aangeboden aan PS en Statencommissies.

GS gaan akkoord met de voorstellen. De voorzitter van de RvB zal de stand van zaken toelichten en het college bijpraten op 12 januari 2009 tijdens een extra GS-vergadering.

Communicatie strategie- en draaiboek project Maastricht ter bespreking in de AHC Essent op 6 januari 2009

Rollen:

1. De RvB: maakt het nieuws wereldkundig. De RvB informeert de belangrijkste stakeholders, alle medewerkers, de aandeelhouders en de pers.
2. De strategische partner: moet de gelegenheid krijgen zich te profileren als een aantrekkelijke, interessante partij in de Nederlandse energievoorziening. De wijze waarop dat gebeurt, vindt in nauw overleg met Essent plaats.
3. De Aandeelhouders: nu de RvB met een strategische partner tot overeenstemming is gekomen moeten de aandeelhouders zich uitspreken over de vraag of de kwaliteiten van de strategische partner bij zullen dragen aan de continuïteit van het PLB (de belangrijkste reden voor de aandeelhouders op zoek te gaan naar een strategische partner). Vervolgens moeten ze vaststellen of dit het moment is dat ze hun aandelen willen vervreemden. Er wordt een zorgvuldig traject uitgezet waarin besluitvorming bij alle individuele aandeelhouders zoveel mogelijk synchroon loopt. Omdat besluitvorming vooral politiek-bestuurlijk van karakter is, moeten de vertegenwoordigers van de aandeelhouders in de AHC zich terughoudend opstellen. De race is in politiek-bestuurlijke zin nog niet afgelopen.

Belangrijkste boodschap: Aan de hand van de overeenkomst worden de consequenties voor de aandeelhouders op een rijtje gezet. Op 10 maart 2009 nemen GS hierover besluiten. De in juni 2008 geuite wensen en bedenkingen van PS worden bij de overwegingen betrokken. De besluiten van 10 maart zijn voorgenomen standpunten die aan PS worden voorgelegd. PS worden in de gelegenheid gesteld wensen of bedenkingen kenbaar te maken. Daarna nemen GS een definitief standpunt in. Dat zal naar verwachting medio mei 2009 zijn.

Essent hoofdlijnen communicatieproces provincie, Essent 30 december 2008

Dag X: dag waarop Essent bekend maakt een overeenkomst met een strategische partner te hebben gesloten.

Fase: tot dag X

Actie provincie: PS informeren door middel van een korte brief dat er nog geen mededelingen te doen zijn (zie bijlage).

Fase: X minus 1 dag

Situatie: er is overeenstemming. Essent gaat over tot informeren van de aandeelhouders. Actie provincie: in de avond krijgen op een nader te bepalen tijdstip de leden van PS een mail dat er de volgende morgen om (tijdstip bekendmaking Essent) een belangrijke mededeling per e-mail gedaan wordt (bijlage 2). De leden van de commissie BM en de fractievoorzitters wordt mondeling meegedeeld dat het zoekproces van Essent naar een strategische partner in de afrondende fase is beland.

Fase: dag X

Op tijdstip X, dag X, geeft Essent een persbericht uit met mededelingen. In de loop van de dag wordt een persgesprek gehouden, waar Essent een toelichting geeft. Actie provincie: leden PS krijgen op hetzelfde tijdstip via de mail een korte brief waarin GS zeggen de mededeling van Essent te hebben ontvangen dat zij een persbericht openbaar maken (bijlage 3 - bij te voegen: persbericht Essent).

Fase: dag X en later

De media zullen de gedeputeerde om een reactie vragen en ongetwijfeld ook fracties uit PS benaderen met vragen. Voorstel beantwoordingslijn; Essent heeft een partner gevonden met statuut die het bedrijf een toekomst lijkt te bieden in de Nederlandse en Europese context. GS consulteren nu PS en nemen daarna een besluit over de consequenties voor het aandeelhouderschap. Verder wordt op een 13-tal vragen, die mogelijk gesteld zullen worden, een antwoord geformuleerd.

Besloten vergadering Presidium 8 januari 2009

In een besloten vergadering van het Presidium wordt mondeling ingegaan op de stand van zaken omtrent de zoektocht naar een strategische partner voor het PLB van Essent.

Brief GS aan leden PS, 9 januari 2009

Naar aanleiding van de berichtgeving in het Financieel Dagblad van 8 januari 2008 over de zoektocht van Essent naar een strategische partner, hechten wij er aan te benadrukken dat wij onaangenaam verrast zijn over de berichten in de media.

De zorgvuldigheid van het proces en het prudent omgaan met informatie is voor ons uitermate belangrijk. Vanwege bedrijfsgevoelige informatie en de mogelijkheid dat potentiële partners beursgenoteerd kunnen zijn, is hierover met alle betrokkenen geheimhouding afgesproken. Wij kunnen dan ook niet op de berichten ingaan. Alle stappen die sinds het vaststellen van de

toekomststrategie van Essent in juni 2008 gezet zijn, vloeien logischerwijs voort uit de toekomststrategie en passen binnen de kaders zoals die met u afgesproken zijn. Wij benadrukken dat in dit proces geen onomkeerbare stappen gezet zullen en kunnen worden voordat uw Staten haar eventuele wensen en bedenkingen hebben kunnen uitspreken.

GS-vergadering 12 januari 2009

GS vergaderen over het resultaat van de zoektocht van Essent naar een strategische partner⁵⁷. Onderwerpen die op de agenda staan:

1. Kennisnemen onderhandelingsresultaat.
2. Vaststellen dat de combinatie Essent en koper belangrijk is voor de continuïteit van het PLB van Essent en daarmee van belang voor een betaalbare, duurzame, betrouwbare energievoorziening in Nederland.
3. Vaststellen dat ten aanzien van de prijs, risico's, garanties en vrijwaringen voor de aandeelhouders nog een aantal onzekerheden zijn.
4. Kennisnemen van de financiële consequenties voor de provincie NB.
5. Vaststellen dat op basis van het onderhandelingsresultaat een voorlopig standpunt van GS voorbereid kan worden dat GS aan PS voor wensen en bedenkingen overleggen alvorens een definitief standpunt in te nemen.
6. Vaststellen brief aan PS naar aanleiding van de berichten in de media. De brief is reeds op vrijdag 9 januari 2009 aan PS verstuurd.
7. Vaststellen (concept)brief aan PS met bekendmaking partnerkeuze in geval Essent op 12 januari het verkoopcontract tekent.
8. Kiezen of a) er een schriftelijke verklaring van alle aandeelhouders (bestuurders, ambtenaren, adviseurs) wordt opgesteld waarin verklaard wordt dat er geen geheime informatie is gelekt naar de media, of b) extern onderzoek laten verrichten naar mogelijk lekken van bedrijfs- en beursgevoelige informatie van de zijde van de aandeelhouders.

Aanleiding

Op 6 januari 2009 hebben GS aan hand van een GS-dossier én een toelichting van de voorzitter van de RvB de voortgang in Project Maastricht besproken. De afgelopen dagen is intensief onderhandeld. Ondanks alle maatregelen rondom geheimhouding zijn hierover in de media berichten verschenen met verregaande (geheime) informatie over het onderhandelingsproces. Dit heeft ertoe geleid dat tussentijds het presidium inclusief woordvoerders mondeling is ingelicht en dat PS een brief hebben ontvangen met toelichting op de gang van zaken.

Op 10 januari 2009 hebben betrokken partijen overeenstemming bereikt over het (ver)koopcontract (de SPA). Hierover hebben de externe adviseurs een definitief advies uitgebracht.

Dit advies en de SPA zijn op 11 januari 2009 door de AHC beproven. Vervolgens heeft de voorzitter van de AHC in een aansluitend overleg met de RvB het signaal afgegeven dat de AHC in principe tevreden is over het bereikte

⁵⁷ Bron: Begeleidingsformulier voor de vergadering van GS d.d. 12 januari 2009.

resultaat, maar over een aantal onderwerpen nog nadere informatie wil ontvangen.

Onderhandelingsresultaat

In een bijlage is per onderhandelingspunt het mandaat/onderhandelingsruimte voor Essent aangegeven. Dit mandaat is getoetst aan de finale versie van de SPA d.d.10 januari 2009 en voorzien van een (voorlopig) oordeel van de adviseurs.

Proces voor bestuurlijke besluitvorming

Nadat Essent en de koper het contract hebben ondertekend komt de vraag of de aandeelhouders willen toetreden tot dat contract. Toetreden betekent dat de aandeelhouder zijn aandelen wil vervreemden. In totaal zijn er ongeveer 140 aandeelhouders. Zij zullen allemaal individueel een besluit moeten nemen. Als aandeelhouders die samen minimaal 80% van de aandelen vertegenwoordigen toetreden dan gaat de deal door. Essent en de koper zullen zo snel mogelijk uitsluitel willen hebben.

Andere onderwerpen waarover de aandeelhouders een standpunt moeten innemen of een besluit moeten nemen, waaronder:

- Enexis: het aandeelhouderschap, de statuten, de corporate governance en de bedrijfsstrategie.
- Project Maastricht: het vervreemden van de aandelen in het PLB aan de strategische partner en het overnemen van de vordering van Essent NV op Enexis (bruglening).
- Diverse uitwerkingsbesluiten: deze zijn van een dusdanig karakter dat ze veelal de goedkeuring van het ministerie van BZK (voor gemeenten: de provincie) behoeven.

Op basis van de Provinciewet en de Gemeentewet dienen de (meeste) besluiten niet eerder genomen te worden dan nadat het college PS / de Gemeenteraad in de gelegenheid heeft gesteld om wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Voor de meeste leden van de AHC komt daarbij dat zij achteraf verantwoording aan PS/Gemeenteraad af zullen leggen over hun betrokkenheid bij de zoektocht naar de strategische partner.

Besloten is de besluitvorming bij de circa 140 aandeelhouders qua tekst(en) en qua timing af te stemmen. De coördinatie hiervan ligt bij de leden van de AHC (4 grootaandeelhouders en 3 vertegenwoordigers van de gemeenten). De planning is dezelfde zoals opgenomen in het GS-dossier van 6 januari 2009.

Voorts wordt opgemerkt dat het van groot belang is dat bij alle aandeelhouders de colleges op dezelfde dag hun voorgenomen standpunt innemen en dat ze ook op dezelfde dag hun definitieve standpunt innemen. Op die manier wordt voorkomen dat aandeelhouders met talmen de koper langer in onzekerheid laat zitten dan nodig is. Geprobeerd wordt zo te voorkomen dat enkele aandeelhouders door uitstelgedrag de koper tot een hogere prijs verleiden. Verder wordt getracht op deze manier het politieke proces te concentreren en

kanaliseren. Tot slot kan het statement van 140 decentrale overheden een belangrijk signaal richting Den Haag kan zijn. Dit in verband met de geluiden daar die de minister oproepen de verkoop tegen te houden.

Verwacht mag worden dat vanuit delen van de samenleving druk op PS en gemeenteraden wordt uitgeoefend. Enkele Statenleden achten de periode tot 24 april (Statenbehandeling) te lang. Zij geven de voorkeur aan een sneller besluitvormingsproces. Momenteel wordt onderzocht in hoeverre versnelling mogelijk is. De mate van versnelling is afhankelijk van schakelmogelijkheden van de vele kleinere aandeelhouders. Versnelling mag niet ten koste gaan van de zorgvuldigheid. Het risico in de volgende periode ligt namelijk vooral in het proces.

Relatie met rijksoverheid: splitsingsplan

Nu de aandeelhouders (tijdelijk?) de financiering van het vreemd vermogen op zich nemen kunnen zij met een gerust hart vooruitlopend op de juridische splitsing een besluit nemen over vervreemden van de aandelen in het PLB. Door de financiering van het vreemd vermogen kunnen de aandeelhouders een deel van de lening aan het NWB omzetten in eigen vermogen. Met die mogelijkheid is de financiële robuustheid van het NWB verzekerd. Ongeacht de opbrengst van project Maastricht en de besteding daarvan. De juridische splitsing is dus geen voorwaarde voor het nemen van een vervreemdingsbesluit. Voor de uitvoering van zo'n vervreemdingsbesluit is juridische splitsing wel vereist.

Relatie met Investeringsagenda Provincie Noord-Brabant

Bij de PS-behandeling van de Toekomststrategie in juni 2008 hebben GS toegezegd dat een investeringsagenda beschikbaar is als Project Maastricht geagendeerd wordt voor besluitvorming. Volgens planning krijgen PS op 24 april de gelegenheid wensen of bedenkingen kenbaar te maken over het aandeelhouderschap. Dat is dan ook de uiterste datum waarop PS de investeringsagenda vast dienen te stellen. De uiterste datum voor behandeling van de investeringsagenda in GS is dan 10 maart.

Tot slot wordt vermeld dat dit stuk niet wordt aangeboden aan PS en de Statencommissie. PS en de Statencommissie zullen wel schriftelijk en mondeling geïnformeerd worden.

GS gaan akkoord met inachtneming van de volgende toevoegingen:

1. Beslispunt 3 luidt als volgt: vaststellen dat de risico's beheersbaar zijn en dat het totale onderhandelingsresultaat goed is.
2. Beslispunt 3a: vaststellen van een brief aan de RvB en de voorzitter van de RvC waarin op een aantal punten nog om een nadere toelichting wordt gevraagd.
3. Beslispunt 8a: het college neemt kennis van het voorgestelde communicatietraject. De voorzitter van de RvB informeert de minister-president en de minister van Financiën en EZ. De gedeputeerde van Noord-

Brabant informeert de minister van BZK. De gedeputeerde van Overijssel informeert de staatssecretaris van BZK. Door de leden van de AHC worden de woordvoerders in de Tweede Kamer geïnformeerd. Het persbericht wordt nog tekstueel gezien (resumptie gedeputeerde).

4. Ten aanzien van beslispunt 10: Het college heeft inmiddels een schriftelijke verklaring opgesteld en uitgebracht. Het college neemt kennis van het feit dat de AHC een extern onderzoek zal laten verrichten.

Brief aan leden PS, 12 januari 2009

Hierbij informeren wij u dat Essent N.V. zojuist bekend heeft gemaakt het commerciële deel (PLB) aan te willen sluiten bij XXX. Het zoeken naar een strategische partner door energiebedrijf Essent is mede een gevolg van de in toenemende mate op Europese schaal opererende en geliberaliseerde markt voor productie en levering van energie. De aandeelhouders hebben Essent in juni jongstleden de ruimte gegeven aansluiting te zoeken bij een internationale partner. Alleen op die manier kan Essent een zodanige schaalgrootte realiseren dat de continuïteit van de onderneming gegarandeerd is. Voorafgaand aan de fractievergaderingen zal het Presidium vanavond geïnformeerd worden door de gedeputeerde. Donderdag 15 januari zal de voorzitter van de RvB van Essent aan de Commissie voor Bestuur en Middelen een toelichting geven. Daarna zal de gedeputeerde het vervolgproces schetsen.

Eindadvies inzake Project Maastricht, januari 2009

Vooraf merken de adviseurs op dat het rapport zelf met bijlagen zeer vertrouwelijke informatie bevat, met name ten aanzien van financiële risico's en dat dit niet zomaar (buiten de AHC) openbaar gemaakt kan worden. Voorgesteld wordt dat alle passages aangaande financiële risico's zwart worden gemaakt. Dit moet aan alle leden van de AHC (plus ambtenaren) duidelijk gemaakt worden.

Alles overziend (waarde realisatie door aandeelhouders versus risico's van de transactie) achten de adviseurs het behaalde eindresultaat bevredigend. Een dergelijke transactie komt niet tot stand zonder 'geven en nemen'. De adviseurs adviseren de AHC het voorliggende voorstel op dit moment te ondersteunen en positief aan de diverse achterbannen aan te bevelen.

Verklaring van de RvB van Essent NV inzake Project Maastricht

Met het besluit tot verkoop van aandelen door de individuele aandeelhouders, treden die aandeelhouders toe tot de SPA en aanvaarden verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor de verplichtingen van verkopende aandeelhouders zoals verwoord in de SPA.

Omdat verkopende aandeelhouders op afstand staan van Essent, geen leidende rol in het verkoopproces hebben vervuld en niet hebben deelgenomen aan de onderhandelingen met de koper, hebben verkopende aandeelhouders belang bij het verkrijgen van deze verklaring van de RvB inzake Project Maastricht.

Verklaring ten behoeve van:

Alle individuele aandeelhouders van Essent die in het kader van Project Maastricht besluiten om hun aandelen in Essent te verkopen aan de koper onder voorwaarden als opgenomen in de SPA, en de entiteit (SPV) aan wie deze aandeelhouders hun rechten en verplichtingen ingevolge de SPA mogen overdragen (de Begunstigden), het volgende:

1. De leden van de RvB hebben de belangen van de aandeelhouders van Essent gedurende Project Maastricht naar beste kunnen geborgd, rekening houdend met de belangen van de andere stakeholders van de Business. In dit verband beveelt de RvB het bod van de koper, zoals opgenomen in de SPA aan de aandeelhouders van Essent aan, op de voorwaarde zoals opgenomen in de SPA.
2. De leden van de RvB hebben naar beste weten aan de koper alle relevante inlichtingen en gegevens verstrekt die redelijkerwijs aan de koper verstrekt moeten worden opdat de koper zich een verantwoord beeld heeft kunnen vormen van de Business.
3. De verklaringen zoals opgenomen in de SPA, voor zover deze geen betrekking hebben op de verkopende aandeelhouders, zijn naar beste eigen weten van de leden van de RvB en naar beste weten van de leden van de RvB uit hoofde van expliciete navraag bij de personen als vermeld in bijlage 17 van de SPA, op het moment van de ondertekening van de MoU door Essent op 12 januari 2009 juist (true and accurate), anders dan indien de onjuistheid daarvan blijkt uit de feiten en omstandigheden die deel uitmaken van de Disclosed Information (als gedefinieerd in de SPA).

Ter voorkoming van misverstanden: uitgangspunt bij deze verklaring is dat deze verklaring niet verder zal strekken dan de verkopers uit hoofde van de SPA aan koper zullen verklaren.

4. De leden van de RvB zullen alle noodzakelijke maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat Essent en de Business zich, in de periode tussen ondertekening van de SPA en de datum van overdracht van de aandelen, zullen houden aan de governance afspraken zoals verwoord in artikel 5 van de SPA (Pre-Completion Undertakings).
5. De leden van de RvB hebben direct noch indirect enige beloning ontvangen of zullen direct of indirect enige beloning ontvangen van de koper of van een partij gelieerd aan de koper in verband met het Project Maastricht.

De verklaring van de RvB is genoegzaam en naar het oordeel van de adviseurs het best haalbare. De voorzitter van de RvC was niet bereid een verklaring af te geven, maar de adviseurs hechten meer aan de verklaring van de RvB, mede gezien de beperkte rol van de voorzitter van de RvC in het proces.

Brief voorzitter commissie BM aan leden commissie BM, fractievoorzitters en GS, d.d. 12 januari 2009

De voorzitter nodigt de leden van de commissie BM uit voor de extra vergadering op 15 januari 2009. In deze bijeenkomst zal de voorzitter van de

RvB Essent, een toelichting geven op de voorgenomen aansluiting van Essent bij RWE. De gedeputeerde zal ingaan op het vervolgproces. Tot slot merkt de voorzitter op dat de vergadering in principe in openbaarheid plaatsvindt. Afhankelijk van de te bespreken zaken kan de commissie besluiten een gedeelte achter gesloten deuren te houden.

Mail van de voorzitter commissie BM aan de secretaris van de commissie BM, 12 januari 2009

De voorzitter uit in een mail aan de secretaris van de commissie BM de volgende kritiek op de gang van zaken.

‘Na alle communicatie over en weer, zowel met de gedeputeerde, als heden met de griffie, bekruipt me nu toch een wat ongemakkelijk gevoel als ik lees dat: “Donderdag 15 januari a.s. zal de voorzitter van de RvB Essent aan de Commissie BM een toelichting geven. Daarna zal de gedeputeerde het vervolgproces schetsen.”

Bepaalt de voorzitter van de RvB nu de agenda van de commissie BM? Ik zal de laatste zijn om op mijn strepen te gaan staan als voorzitter van de commissie. De commissie vergadert wanneer het haar goeddunkt. Maar mede op mijn aandringen, zal het Presidium zich daarover vanavond nog moeten uitspreken. Zoveel is nadrukkelijk met de gedeputeerde afgesproken en daarover spraken wij deze middag nog. Bovenstaande uitspraken zijn dan ook erg prematuur en op zijn minst niet voorgelegd aan de voorzitter van de commissie, die het ook wel netjes gevonden had als was mede gedeeld dat de voorzitter van de RvB onder de aanwezigen zou zijn.

Inhoudelijk wil ik me niet in de discussie moeien, maar als voorzitter moet me wel van het hart dat ik twijfels heb over de nog mogelijke rol en invloed van de commissie in het besluitvormingsproces en dat is ten slotte de reden van samenkost donderdagavond, als ik de volgende passage lees: “Aanbeveling van het aanbod. Na uitgebreid onderzoek van de strategische, financiële en sociale aspecten van de aansluiting ondersteunen de RvB en RvC van Essent de aansluiting unaniem en komen tot de conclusie dat de voorgenomen stap geheel in het belang van de aandeelhouders en alle overige belanghebbenden van Essent is. De beide raden komen dan ook tot een aanbeveling aan de aandeelhouders van Essent om het voorgestelde aanbod te aanvaarden. De AHC die 100% van het uitgegeven en uitstaande aandelenkapitaal van Essent vertegenwoordigt, heeft inmiddels aangegeven de transactie unaniem te zullen ondersteunen”.’

Vergadering commissie BM 15 januari 2009⁵⁸

Tijdens de vergadering worden twee persberichten uitgedeeld met betrekking tot de voorgenomen aansluiting van Essent bij RWE: een van Essent zelf en een van de provincie. Verder geeft de voorzitter van de RvB van Essent aan de hand

⁵⁸ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst extra vergadering commissie BM, d.d. 15 januari 2009.

van een presentatie een toelichting op de plannen van Essent en gaat de gedeputeerde nader in op het verdere proces.

De voorzitter zegt toe dat er een bundeling zal komen van de verslagen van de besloten vergaderingen die in de afgelopen periode gehouden zijn met enerzijds het doel een overzicht te geven en anderzijds de vraag te kunnen beantwoorden of de geheimhouding kan worden opgeheven.

Presentatie voorzitter RvB Essent

De voorzitter van de RvB merkt op dat het feit dat schaalvergroting nodig is aan de basis ligt. Aan de hand van een schets van het gevolgde proces geeft hij aan waarom RWE de perfecte match is voor het PLB. Verder gaat hij in op de transactiestructuur, de evaluatie van de waarde, de SPA, de stakeholder-analyse en het goedkeuringsproces.

De gedeputeerde gaat nader in op het proces. Zij merkt het volgende op. In de AHC is goed samengewerkt, op basis van unanimiteit. De AHC oordeelt positief over het voorliggende resultaat met als aandachtspunten onder meer de bedrijfsinformatie in verband met het inzicht in de bandbreedte van de prijs. Tevens is er aandacht gevraagd voor een goede integratie van kennis en informatie in het NWB. Er ligt nu een overeenkomst van de 2 RvB's, met een positief standpunt van de AHC. Als ontbindende voorwaarde is onder andere goedkeuring door de aandeelhouders opgenomen. Bij de diverse aandeelhouders zullen de dagelijkse besturen (GS en B&W) een voorlopig standpunt innemen. Dat wordt overlegd aan de algemene besturen (PS en Raad) ten behoeve van het uiten van wensen en bedenkingen. Vervolgens nemen de dagelijkse besturen een definitief standpunt in. GS zullen via een verantwoordingsdocument verantwoording afleggen op inhoud en proces. Besluitvorming met betrekking tot het PLB en NWB loopt zoveel mogelijk parallel.

Ter voorbereiding op het besluitvormingsproces wordt voorgesteld op 12 of 13 februari een themabijeenkomst te organiseren voor PS.

Na een korte schorsing geeft de voorzitter gelegenheid tot reactie en het stellen van vragen.

CDA: geen totale verassing, onderdeel van proces dat in juni in gang gezet is;

- Complimenten voor presentaties.
- Er leven nog veel vragen die op een ander moment aan de orde komen.
- CDA heeft behoefte aan een vraag/antwoord mogelijkheid voor de burgers.
- Goede scheiding aanbrengen tussen themabijeenkomst in februari en feitelijk besluitvormingstraject in april.

SP: geen voorstander van het overdragen van aandelen aan een verzwakt structuurregime;

- Veel vragen komen nog, nu aan de orde: wordt het belang van de klant geschaad? Zie uitspraken voorzitter Energieraad; investering van 9,3 miljard moet terugverdiend worden; emissierechten kosten geld.
- Was de opbrengst hoger indien er geen economische crisis zou zijn?
- Is RWE een goede partner gelet op de affaires die in 2004 speelden?

- Overheden zouden niet moeten investeren in risicovolle bedrijven, maar juist wel in energie!

VVD: compliment heldere uiteenzetting;

- Inzage in overeenkomst is nodig om tot oordeel te komen.
- Het is ja of nee, er zijn geen aanpassingen mogelijk: indien nee: hoe hoog is de boeteclausule?
- Informatie met betrekking tot de strategie en investeringen NRB is nodig.

PvdA: dank voor heldere uiteenzetting;

- Prangende vragen zijn reeds gesteld, overige vragen komen nog.
- Fractie staat achter dit proces dat in juni 2008 bewust is ingezet, finale afweging vindt in april plaats.

GL: geen voorstander van vervreemding van aandelen;

- Waarom gaat RWE alleen bij verplichting over tot splitsing?
- Essent Milieu: komen de stortplaatsen ook in commerciële handen?
- Borssele 2: staat er een premie op het binnenhalen van vergunningen?
- Duurzaamheid: fractie wil graag kennis nemen van het convenant dat RWE met de overheid sluit, is er sprake van een resultaatsverplichting?
- Wat gebeurt er als de splitsingswet niet op tijd rond is?

CU-SGP: op 27 juni tegengestemd, als voorwaarde is nadrukkelijk de investeringsagenda genoemd, die koppeling blijft overeind;

- Compliment heldere presentatie.
- Inzicht in overeenkomst nodig, dan oordeel mogelijk.
- Welk risico is er als de aandeelhouders niet instemmen?
- Borssele 2: valt dat ook onder de categorie 'slikken of stikken'?

PvdD: tegen verkoop nutsvoorzieningen, fractie steunt opmerkingen van de SP;

D66: dank voor beide toelichtingen en dank aan PvdA voor duidelijkheid;

- Borssele 2: zie vraag GroenLinks.

Voorzitter RvB: De RvB is ervan overtuigd dat er sprake is van een zeer goede prijs. Beide bedrijven willen fatsoenlijk omgaan met klanten. RWE werkt steeds meer open en transparant, moet ook de kans krijgen om fouten uit het verleden goed te maken. Boete clausule: koopovereenkomst met die bepalingen wordt vertrouwelijk voor de commissie ter inzage gelegd. Het splitsingsplan ligt bij de Energiekamer, het financiële plan komt naar PS. Essent was ook geen voorstander van splitsing, maar gedwongen door de wetgeving. Borssele 2: bij eventuele vergunningen is Noord-Brabant niet betrokken. Er zijn 4 potentiële plaatsen aangewezen, Borssele is daar één van, dat heeft waarde. Convenant: daar zijn de nationale overheid, Groningen en RWE Nederland bij betrokken, beschikbaarheid wordt nagevraagd.

Gedeputeerde: vervreemding aandelen is niet ingegeven door de behoefte aan geld, in die zin geen koppeling leggen. Het is wel belangrijk om transparant aan te geven hoe er met de eventuele opbrengsten wordt om gegaan. In die zin zijn afspraken gemaakt over de investeringsagenda. Binnenkort komt er een voorstel, zodat in april duidelijkheid gegeven kan worden. Vraag en antwoord communicatie met burgers: even over nadenken, gedeputeerde komt daar op terug.

Voorzitter commissie BM: concludeert dat de fracties het gewenst achten dat de voorzitter van de RvB bij de themabijeenkomst in februari aanwezig is. Hij geeft aan dat de getoonde sheets voor alle leden van PS beschikbaar komen, dat de koopovereenkomst (SPA) onder geheimhouding ter inzage wordt gelegd en dat er een overzichtdocument wordt opgesteld.

Openbare Vergadering commissie BM, 23 januari 2009

Uit de vastgestelde korte besluitenlijst van de vergadering van de commissie BM op 23 januari 2009 blijkt dat op verzoek van de fracties van SP en D66 het onderwerp Essent aan de agenda is toegevoegd. Beide fracties dienen een voorstel in om de huidige externe adviseurs gericht een advies uit te laten brengen over de koopovereenkomst. Dit voorstel wordt breed ondersteund. Afgesproken wordt dat dit in beslotenheid op 12 februari 2009 zal plaatsvinden. Met betrekking tot de meer technisch gerichte vragen van de SP verwijst de voorzitter naar de afspraken om op 12 februari ook in openbaarheid hier op in te gaan. Hij roept de fracties op om tijdig via de mail vragen in te leveren en met verzoeken tot extra agendering van onderwerpen zorgvuldig om te gaan. De plaatsvervangend gedeputeerde geeft het volgende aan:

Het voorstel van het CDA vragen van burgers via de website te beantwoorden is overgenomen en wordt op korte termijn geëffectueerd.

Een boeteclausule is bij een transactie als deze geen bijzonderheid, waar het gaat om afspraken tussen partijen zijn garanties in enige vorm gemeengoed. Ten behoeve van feitelijke informatie ligt de koopovereenkomst ter inzage. Concrete advisering bij een dergelijk zwaar en ingewikkeld dossier wordt zeer verstandig geacht.

Bij de vaststelling van de toekomststrategie zijn afspraken gemaakt, PS zullen oordelen of aan de randvoorwaarden is voldaan. In het geval de overeenkomst niet doorgaat ontstaat een nieuwe situatie met gevolgen voor het bedrijf en voor de aandeelhouders. De voorzitter brengt de afspraak in herinnering dat op 12 februari de commissie BM een openbare themabijeenkomst houdt waarvoor ook de andere Statenleden zullen worden uitgenodigd, en een besloten bijeenkomst waarbij de adviseurs concreet op de overeenkomst in zullen gaan. Hij roept de fracties op tijdig gerichte vragen in te dienen.

Brief voorzitter commissie BM aan leden commissie BM, fractievoorzitters en college van GS, 4 februari 2009 (BM-0727)

Op 4 februari ontvangen de leden van de commissie BM van de voorzitter een uitnodiging voor de vergadering van 12 februari 2009. Opgemerkt wordt dat in deze vergadering de externe adviseurs zullen ingaan op de koopovereenkomst tussen Essent en RWE. Verder wordt vermeld dat de commissieleden tevens diverse commissieverslagen aantreffen en een overzichtnotitie die zij in 2008 onder geheimhouding ontvangen hebben. Verwezen wordt naar de commissievergadering van 23 januari 2009 waarin is afgesproken dat bezien zou worden of de geheimhouding opgeheven kan worden. De voorzitter van de commissie BM stelt voor daadwerkelijk tot opheffing van de geheimhouding over te gaan met uitzondering van de via een doorhaling aangegeven passages

in de verslagen van 15 mei en 23 oktober 2008 die betrekking hebben op bedrijfsgevoelige informatie en risico's.

De hiervoor opgelegde geheimhouding ten aanzien van het in die besloten vergadering behandelde en de neerslag daarvan in het commissieverslag blijft van kracht. De geheimhouding die GS hebben opgelegd ten aanzien van aan de commissie overlegde stukken blijft eveneens van kracht.

5.3.2 Opleggen geheimhouding aan leden commissie BM/PS

Mailverkeer ambtelijk projectteam - overige grootaandeelhouders

Uit een mail van het ambtelijke projectteam aan Essent van 20 januari 2009 blijkt dat de griffie die dag de presentatie van de voorzitter van de RvB en de gedeputeerde wil ontvangen die zijn gehouden in de commissie BM op 15 januari 2009. Verder wordt aangegeven dat de voorzitter van de RvB de commissie BM heeft toegezegd dat er een gekuist exemplaar van het koopcontract met oplegging van geheimhouding ter inzage komt voor de Statenleden (SPA). Gevraagd wordt naar de aanlevertermijn daarvan.

Op 21 januari 2009 meldt het ambtelijke projectteam via de mail aan de andere grootaandeelhouders dat Essent voornemens is de SPA op korte termijn met oplegging van geheimhouding ter inzage te leggen voor de betreffende Staten- en Raadscommissies van alle provinciale en gemeentelijke aandeelhouders. Voorgesteld wordt om dat via de griffies van de provinciale aandeelhouders te doen, zodat de betreffende gemeentelijke aandeelhouders bij 'hun' provincie de stukken in kunnen zien en de procedure voor inzage dan ook overal gelijk is. Uit reacties van de andere grootaandeelhouders blijkt dat niet iedereen het met het moment en de manier van inzage leggen van de SPA eens is. Twee grootaandeelhouders spreken de voorkeur uit om de SPA medio februari (als GS komen met hun voorlopig standpunt) ter inzage te leggen bij de griffie. Het ambtelijke projectteam geeft hierop aan dat de voorzitter van de RvB van Essent in de afgelopen openbare commissie BM-vergadering van 15 januari 2009 de toezegging heeft gedaan aan de commissie om de SPA de komende dagen ter beschikking te stellen.

Inmiddels vragen de commissieleden al waar de SPA blijft. Aangegeven wordt dat de SPA in Noord-Brabant dus eerder dan half februari beschikbaar gesteld moet worden.

Op 21 januari 2009 heeft Essent ook een concept geheimhoudingsverklaring voor de leden van de commissie BM aan het ambtelijke projectteam gestuurd. Het betreft een exemplaar van de geheimhoudingsverklaring die getekend dient te worden door ieder van de betrokken leden van de commissie BM alvorens Essent inzage kan geven in de SPA en het 'Memorandum of Understanding' (MoU) zoals die op 12 januari 2009 is ondertekend door Essent en RWE.

Geheimhoudingsverklaring inzage in MoU en SPA:

1. Ik, ondergetekende, zal de Vertrouwelijke Informatie op geen enkele wijze openbaar maken, kopiëren, reproduceren en/of verspreiden aan derden,

tenzij Essent daarvoor voorafgaand schriftelijk toestemming heeft verleend. Onder derden wordt uitdrukkelijk verstaan alle (rechts)personen en/of overheidslichamen die deze geheimhoudingsverklaring niet hebben getekend.

2. Ik, ondergetekende, erken dat de Vertrouwelijke Informatie moet worden beschouwd als bedrijfsinformatie die door een rechtspersoon vertrouwelijk ter inzage wordt gelegd.
3. Ik, ondergetekende, zal de Vertrouwelijke Informatie uitsluitend openbaar maken indien Essent de onder 1. vermelde toestemming heeft verleend en in dat geval alleen aan de perso(o)n(en) voor wie toestemming is verkregen, met dien verstande echter dat die perso(o)n(en) de verkregen Vertrouwelijk Informatie op geen enkele wijze aan derden openbaar zullen maken, kopiëren, reproduceren of verspreiden.
4. Ik, ondergetekende, zal op verzoek van Essent, alle verkregen Vertrouwelijk Informatie (in welke vorm dan ook) onmiddellijk, en zonder het houden van kopieën - voor zover van toepassing - teruggeven aan Essent en/of de verkregen Vertrouwelijke Informatie op verzoek van Essent vernietigen. Essent behoudt zich het recht voor de ondergetekende te verplichten een schriftelijke verklaring af te geven, waarin de naleving van deze bepaling wordt bevestigd.
5. Essent heeft op ieder moment de mogelijkheid de inzage in de Vertrouwelijke Informatie te beëindigen en/of te beperken.
6. Deze verklaring laat onverlet enige verplichtingen die u op grond van toepasselijke wet- en regelgeving zou mogen hebben. De verplichting tot geheimhouding is echter niet van toepassing op onderdelen van de Vertrouwelijk Informatie voor zover deze als gevolg van een wettelijke overheidsinstantie (of een andere bevoegde instantie) openbaar gemaakt dient te worden, met dien verstande echter dat de ondergetekende in dat geval altijd eerst Essent raadpleegt met betrekking tot de gestelde vorm, het tijdsplan, de aard en het doel van de bekendmaking.
7. De geheimhoudingsplicht die door middel van de ondertekening door de ondergetekende wordt aanvaardt, geldt voor een periode van vijf (5) jaren vanaf de dag waarop ondergetekende inzage is (c.q. wordt) gegeven in ondertekening van deze verklaring.
8. deze geheimhoudingsverklaring wordt beheerst door Nederlands recht en eventuele geschillen zullen worden beslecht voor de rechtbank te Den Bosch.

Tot slot wordt het ambtelijke projectteam vriendelijk verzocht ieder van de leden van de commissie BM een geheimhoudingsverklaring te laten tekenen. De getekende versies van de geheimhoudingsverklaring worden graag tegemoet gezien.

Uit een mail van 24 januari 2009 van het ambtelijke projectteam aan de andere grootaandeelhouders blijkt dat het MoU en SPA op 22 januari 2009 voor de leden van de commissie BM, met geheimoplegging, ter vertrouwelijke inzage bij

de griffie is gelegd. Opgemerkt wordt dat het stuk niet ter inzage ligt voor heel PS, maar voor een beperkte kring leden namelijk de leden van de commissie BM en de fractievoorzitters.

Besluit CdK tot vertrouwelijk ter inzage leggen concept overeenkomst Essent-RWE voor de leden commissie BM en fractievoorzitters, 22 januari 2009
Voorstel- en beslispunten⁵⁹:

1. de concept overeenkomst tussen Essent en RWE door tussenkomst van de griffie ter inzage leggen voor leden van de commissie BM en fractievoorzitters;
2. ten aanzien van deze overeenkomst geheimhouding op leggen als bedoeld in artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet;
3. het woord 'geheim' op een opvallende en duidelijk waarneembare wijze op de ter inzage te leggen overeenkomst zetten.

In de toelichting wordt het volgende opgemerkt. In de vergadering van de commissie BM op 15 januari 2009, is toegezegd dat de leden van de commissie, via ter inzage legging bij de griffie, kennis kunnen nemen van de concept overeenkomst gesloten tussen Essent en RWE. Overeenkomstig artikel 91, Provinciewet en de Regels betreffende besloten vergaderingen, niet openbare en geheime stukken dient hieraan een expliciet besluit tot het opleggen van geheimhouding ten grondslag te liggen. Gezien de vereiste spoed vindt oplegging van geheimhouding thans plaats door de CdK. Dit besluit wordt in de eerstvolgende GS-vergadering ter bekrachtiging aan het college voorgelegd.

Memo Secretaris: Bekrachtiging besluit CdK tot vertrouwelijk ter inzage leggen van concept overeenkomst Essent-RWE voor leden commissie BM en fractievoorzitters, 23 januari 2009
Voorstel:

Bekrachtiging van het besluit van de CdK d.d. 23 januari 2009, luidende:

1. de concept overeenkomst gesloten tussen Essent en RWE door tussenkomst van de griffie wordt ter inzage gelegd voor leden van de Commissie BM en de fractievoorzitters;
2. ten aanzien van deze overeenkomst wordt geheimhouding opgelegd als bedoeld in artikel 91, tweede lid van de Provinciewet.

Toelichting:

Vanuit de Staten(commissie) is erop aangedrongen de desbetreffende informatie op zo kort mogelijk termijn te mogen inzien. Om die reden was het niet mogelijk/wenselijk met deze besluitvorming te wachten tot de volgende GS-veradering. Anderzijds mocht niet het risico worden gelopen dat door ontbrekende of gebrekkige besluitvorming de beoogde geheimhouding gevaar zou lopen. Artikel 91, tweede lid van de Provinciewet bepaalt dat zowel de voorzitter van een Statencommissie als GS en de CdK geheimhouding kunnen opleggen aan stukken die zij aan de commissie overleggen.

⁵⁹ Begeleidingsformulier besluit CdK, 22 januari 2009.

Omdat communicatie met de Staten(commissies) gebruikelijk via GS loopt, wordt het besluit tot oplegging van geheimhouding bij dezen ter bekrachtiging aan GS voorgelegd. Omdat het gaat om *bekrachtiging* van het eerder genomen besluit en niet om een nieuw besluit, *blijft* de datum waarop de geheimhouding is ingegaan 23 januari 2009.

In een mail van het ambtelijke projectteam d.d. 23 januari 2009 wordt opgemerkt dat de stukken pas definitief ter inzage liggen voor de leden van de commissie BM en de fractievoorzitters van PS als de (plaatsvervangend) gedeputeerde het besluit van de CdK met betrekking tot het vertrouwelijk ter inzage leggen van de concept overeenkomst tussen Essent en RWE heeft getekend. Dat, zo wordt vermeld, zal de volgende dag plaatsvinden. Tot slot wordt opgemerkt dat er voor de komende GS-vergadering een dossier moet liggen over de ter inzage legging van de overeenkomst.

Mail secretaris commissie BM aan ambtelijk projectteam, 26 januari 2009

GS hebben 27 januari de geheimhouding met betrekking tot de koop-overeenkomst Essent/RWE op de agenda. De fractievoorzitter van de SP heeft in het presidium gevraagd of het mogelijk is dat ook een ander lid van zijn fractie inzage krijgt in de concept koopovereenkomst Essent - RWE. De CdK is verzocht deze vraag in de GS-vergadering in te brengen.

GS-vergadering, 27 januari 2009

Op de agenda van de GS-vergadering van 27 januari staan de volgende beslispunten⁶⁰:

1. Bekrachtigen van het besluit van de CdK d.d. 23 januari 2009.
2. De concept overeenkomst Essent en RWE door tussenkomst van de griffie vertrouwelijk ter inzage leggen voor de leden van de commissie BM en fractievoorzitters van PS.
3. Dit dossier als vertrouwelijk aanmerken.

Toelichting

Overeenkomstig artikel 91 van de Provinciewet en de Regels betreffende besloten vergaderingen, niet openbare en geheime stukken (vastgesteld door GS op 16 mei 2006) dient voorafgaande aan de ter inzage legging expliciet een besluit tot het opleggen van geheimhouding te worden genomen.

GS gaan akkoord met de beslispunten. Aan het verzoek van de SP wordt voldaan, onder de voorwaarde dat dit juridisch gezien mogelijk is (resumptie gedeputeerde).

In een mail (d.d. 29 januari 2009) tussen leden van het ambtelijke projectteam betreffende het GS-besluit van 27 januari 2009 wordt ingegaan op het verzoek van de SP. Opgemerkt wordt dat de betreffende persoon geen lid van de commissie BM is en op grond van de Provinciewet/het GS-besluit als zodanig

⁶⁰ Begeleidingsformulier voor het College van GS, 27 januari 2009 - 1492738.

geen titel heeft die recht op inzage geeft. De Provinciewet biedt namelijk uitsluitend een juridische basis voor geheimhouding voor PS- en commissieleden. Voorts wordt opgemerkt dat wel op andere wijze aan het verzoek kan worden voldaan, *maar* dat moet dan wel met de volgende waarborgen worden omgeven:

1. Ondertekenen geheimhoudingsverklaring en een flinke boetebepaling om te borgen dat hij zich aan die geheimhoudingsplicht houdt.
2. In het besluit/overweging bij de geheimhoudingsverklaring expliciet vastleggen dat inzage van het overigens geheim stuk *uitsluitend* wordt gegeven aan *betrokkene* met het oog op beoordeling/advisering door de Statenfractie van de SP.

Memo ambtelijke projectteam: Opleggen geheimhouding ten aanzien van SPA Essent – RWE, 3 februari 2009

Opgemerkt wordt dat aan het beschikbaar stellen van geheime informatie aan PS-/raadsleden van 140 gemeenten/provincies de nodige risico's kleven. Daarom wordt gezocht naar mogelijke oplossingen. Deze worden in een memo beschreven.

Inleiding

Voor de implementatie van de Toekomststrategie van Essent moeten de aandeelhouders een aantal besluiten nemen (besluit tot deelname in SPV's, in Enexis en uiteindelijk de verkoop van hun aandelen) Ten behoeve daarvan moeten aandeelhouders kunnen beschikken over alle relevante informatie. Essent is bereid inzage te verstrekken in vertrouwelijke informatie mits de geheimhouding is gewaarborgd. Het opleggen van geheimhouding in het algemeen kan vergezeld gaan van het ondertekenen van een geheimhoudingsverklaring. Zodra dit binnen decentrale overheden speelt kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die de Provincie-/Gemeente wet biedt.

Probleemstelling

Kennisneming van de vertrouwelijke stukken is van belang voor de betrokken colleges van B&W/GS, maar ook voor leden van de gemeenteraad/PS. Deze laatste organen zullen in de gelegenheid gesteld moeten worden kennis te nemen van relevante informatie alvorens hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken aan de colleges.

Scenario's verstrekken van (geheime) informatie

In het memo wordt gesteld dat er op hoofdlijnen twee scenario's denkbaar zijn:

1. Essent verstrekt aan alle aandeelhouders één exemplaar van de SPA, waarbij degene die dit document namens het college in ontvangst neemt een geheimhoudingsverklaring ondertekent. Daarin opgenomen de voorwaarde dat het betrokken college bevoegd zal zijn het document (en andere informatie?) ter inzage te leggen aan commissieleden onder

oplegging van geheimhouding als bedoeld in artikel 86, tweede lid, GW/
Artikel 91, tweede lid, Provinciewet.

2. Essent verstrekt de informatie uitsluitend aan colleges die zijn vertegenwoordigd in de AHC. Degene die daarin namens VEGANN, VEGAL en de Brabantse gemeenten zitting hebben, leggen die informatie ter vertrouwelijke inzage voor aan de desbetreffende leden van de gemeenteraad (commissieleden en fractievoorzitters?). Ook zal iets geregeld moeten worden voor die colleges van B&W en voor de provincies Drenthe en Flevoland (en in de goedkeuringsfase zal GS van Friesland ook geïnformeerd willen worden).

Knelpunten en oplossingen bij informatieverstrekking

Indien wordt gekozen voor de 2^e variant kan bij de ter inzage legging aan anderen dan de eigen raadsleden geen gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden tot opleggen van geheimhouding die de GW biedt. Mogelijke oplossing hiervoor is ieder die gebruik maakt van de mogelijkheid tot inzage van de geheime documenten individueel een geheimhoudingsverklaring te laten ondertekenen. In die geheimhoudingsverklaring zou dan wel een uitzondering moeten zijn opgenomen voor overleg binnen de eigen raadscommissie, mits dat overleg plaatsvindt met gesloten deuren en onder oplegging van geheimhouding. Om te weten wie bevoegd is tot kennisname van de stukken kan worden gedacht aan gewaarmerkte overzichten opgesteld door de betreffende colleges in combinatie met de verplichting voor raadsleden zich te identificeren.

Reactie externe adviseur op het memo, 3 februari 2009

Voorgesteld wordt optie 1 met Essent uit te werken met een maximale toepassing van geheimhoudingsmogelijkheden. Ook wordt een uitspraak van RWE wat zij wel en niet in de openbaarheid willen hebben (in verband met koersgevoelige informatie) wenselijk geacht. Voorts wordt voorgesteld dat bijdragen in de SPA zwart gemaakt worden (black line-en). Met betrekking tot de timing merkt de adviseur op dat hij zich kan voorstellen dat één en ander op redelijk korte termijn moet gaan gebeuren om te voorkomen dat aandeelhouders straks hun besluitvorming gaan vertragen omdat ze de gewenste informatie nog niet hebben.

Aanvullende reactie externe adviseur op het memo, 3 februari 2009

De adviseur heeft van de adviseur van Essent begrepen dat zij denken aan de optie waar de SPA op bepaalde plaatsen voor alle aandeelhouders onder geheimhouding ter inzage wordt gelegd. De adviseur heeft de adviseur van Essent kenbaar gemaakt dat er dan geen gebruik kan worden gemaakt van geheimhouding onder de Gemeentewet en de Provinciewet. Wel is geheimhouding voor de persoon die inzage heeft mogelijk, maar in de verklaring zal dan moeten worden opgenomen dat overleg kan plaatsvinden met de achterban.

Tot slot merkt de adviseur op dat er op moet worden gelet dat de SPA nog niet definitief is. De SPA die ter inzage wordt gelegd moet de definitieve zijn, er kunnen niet meerdere versies ter inzage liggen. Er moet dus op het definitieve stuk worden gewacht.

Memo Opleggen geheimhouding ten aanzien van SPA Essent – RWE, versie 2, 4 februari 2009

Ten opzichte van de eerste versie bevat de tweede versie de volgende aanvullingen:

Er wordt een derde scenario toegevoegd:

Een tussenvorm is ook denkbaar: Essent legt de betreffende stukken vertrouwelijk ter inzage op haar districtskantoren. Dat is logistiek eenvoudiger dan toezending aan alle aandeelhouders en op die manier liggen de stukken op meer plaatsen ter inzage dan bij methode 2.

Conclusie ten aanzien van scenario te verstrekken informatie

Gezien het belang dat de betrokken gremia (commissie, gemeenteraad/PS, colleges) bij alle aandeelhouders maximaal worden geïnformeerd om tot een goed besluit te kunnen komen, komt scenario 1 het meest in aanmerking. Hoewel dat betekent dat veel meer exemplaren van de vertrouwelijke informatie zullen circuleren, is de procedure rond het opleggen van geheimhouding eenvoudiger. Binnen de gemeenten en provincies kan immers worden teruggerepen op de procedures die de Gemeentewet en Provinciewet daarvoor kennen. Wordt meer nadruk gelegd op maximale zekerheid dat geheime informatie niet naar buiten komt, dan komt variant 3 in beeld.

Aandachtspunten ten aanzien van aard van de te verstrekken informatie

Zowel in het besluitvormings- als het goedkeuringstraject dient de informatie te worden verstrekt die nodig is om op verantwoorde wijze besluiten te kunnen nemen. Bepaalde informatie zal uitsluitend onder oplegging van geheimhouding worden verstrekt. De vraag is hoe om te gaan met het verstrekken van bijvoorbeeld koersgevoelige informatie, zoals bedragen maximale aansprakelijkheid, break fees, en dergelijke. Worden die onder oplegging van geheimhouding ter inzage gelegd, of worden die in het geheel niet ter inzage gelegd (in de SPA zwart maken). Dit moet afgestemd worden met Essent, die op haar beurt mogelijk met RWE zal overleggen. Los van de inhoud, moet ervoor worden gezorgd dat van alle informatie ook de laatste/definitieve versie beschikbaar wordt gesteld om te voorkomen dat nieuwe versies moeten worden nagezonden of geen besluiten kunnen worden genomen op basis van de juiste informatie.

Mail ambtelijk projectteam/AHC aan andere grootaandeelhouders, 9 februari 2009

Opgemerkt wordt onder meer dat de afdeling strategie van Essent de SPA bij sommige aandeelhouders rechtstreeks aan de griffies heeft gestuurd.

De procedure is echter dat GS geheimhouding oplegt aan de stukken die zij - via tussenkomst van de griffie - ter vertrouwelijke inzage leggen voor PS. Er wordt opgeroepen de griffies te wijzen op deze procedure. Ter aanvullende informatie wordt vermeld dat de griffie van Noord-Brabant de stukken in een kluis achter slot en grendel bewaart en erop toeziet dat de Statenleden geen kopieën en foto's maken van de stukken. Tot slot wordt opmerkt dat Noord-Brabant een GS-dossier voorbereidt waarin GS wordt voorgesteld een Nederlandse vertaling van de SPA ook ter vertrouwelijke inzage bij de griffie neer te leggen. Verder zullen de externe adviseurs worden gevraagd een geblacklinede versie van hun eindadvies te verstrekken, die ook ter vertrouwelijke inzage komt te liggen, en om een publieksvriendelijke versie van de SPA op te stellen die ook openbaar beschikbaar komt (bij het statenvoorstel).

Mail lid ambtelijk projectteam aan de gedeputeerde, 9 februari 2009

Met het oog op de GS-vergadering 10 februari 2009 wordt de gedeputeerde op het volgende gewezen. In de resumptie op de GS-vergadering van 27 januari 2009 hebben GS besloten naast de leden van de commissie BM en de fractievoorzitters tevens een SP-Statenlid vertrouwelijk inzage te geven in de concept overeenkomst Essent-RWE. Opgemerkt wordt dat op pagina 1 van de besluitenlijst van de GS-vergadering echter te lezen valt: 'Agendapunt 5: De CdK meldt het verzoek van het presidium om een SP-lid vertrouwelijk inzage te geven in de stukken Essent/RWE. Er is besloten tot vertrouwelijk inzage in de stukken voor *alle Statenleden*, met inachtneming van de voorwaarden die hiervoor gelden.'

Opgemerkt wordt dat op het resumptieformulier slechts vermeld staat dat de betreffende persoon inzage krijgt. Dat besluit is dus (formeel) nog niet genomen. Het lid van het ambtelijke team vraagt of het niet handig is alle Statenleden op grond van *dat* besluit inzage te geven. De geheimhouding vervalt van rechtswege, tenzij PS dit komende vergadering bekrachtigen, met alle gevolgen van dien. Dat moet worden vermeden (hangt samen met verschil regeling in Provinciewet tussen opleggen aan deel PS en alle leden van PS). In de GS-vergadering ligt al een voorstel voor dat de bredere inzage gaat regelen, dus langs andere weg wordt al bereikt dat alle Statenleden binnenkort inzage krijgen.

Afgesloten wordt met het volgende dringende advies:

'Morgen bij vaststelling van de besluitenlijst de tekst amenderen: het voornemen om alle Statenleden inzage te geven in apart dossier komt nog aan de orde. Genomen besluit naar aanleiding van de GS-vergadering op 27 januari 2009 (in resumptie) had alleen betrekking op verzoek van één SP-lid en dat verzoek is inmiddels ingewilligd.

GS-vergadering 10 februari 2009

Op de agenda van de GS-vergadering van 10 februari 2009 staan de volgende beslispunten⁶¹:

1. De concept overeenkomst Essent en RWE door tussenkomst van de griffie onder oplegging van geheimhouding ter inzage leggen voor *alle* PS-leden (inzage is oorspronkelijk verstrekt aan commissie BM en fractievoorzitters PS).
2. Een Nederlandstalige vertaling van de concept overeenkomst door tussenkomst van de griffie onder oplegging van geheimhouding ter inzage leggen voor alle PS-leden.
3. Aanvullende vertrouwelijke informatie voor PS die relevant is voor de beoordeling van de concept overeenkomst, zoals eindadvies externe financiële en juridische adviseurs, de brief van de AHC aan RvB/RvC Essent over aandachtspunten SPA van 12 januari 2009 én de ondertekende verklaring van de RvB Essent plus een nog op te stellen publieksvriendelijke versie van de concept overeenkomst op korte termijn onder oplegging van geheimhouding ter inzage leggen voor PS door tussenkomst van de griffie.

In de toelichting wordt vermeld dat op 27 januari is besloten de concept overeenkomst Essent-RWE door tussenkomst van de griffie vertrouwelijk ter inzage te leggen voor de commissie BM. Inmiddels hebben de andere provinciale aandeelhouders ook aangegeven de concept overeenkomst vertrouwelijk ter inzage te willen leggen, alleen willen zij daarbij verder gaan en deze ter vertrouwelijke inzage aan alle PS-leden beschikbaar stellen. Naar aanleiding hiervan wordt voorgesteld één lijn te trekken en dus ook alle PS-leden van Noord-Brabant vertrouwelijke inzage te verstrekken in de concept overeenkomst.

Nederlandse vertaling concept overeenkomst Essent-RWE ter vertrouwelijke inzage voor PS:

Opgemerkt wordt dat de ervaring leert dat commissieleden de concept overeenkomst lastig te begrijpen vinden, mede vanwege het feit dat deze in het Engels is. Essent heeft de concept overeenkomst inmiddels laten vertalen door een beëdigde vertaler. De vertaling zelf is echter nog niet beëdigd, omdat de concept overeenkomst nog niet finaal is. Voorgesteld wordt de Nederlandse vertaling van de concept overeenkomst door tussenkomst van de griffie per ommegaande vertrouwelijk ter inzage te leggen voor PS.

Aanvullende vertrouwelijke informatie ter vertrouwelijke inzage voor PS:
Voorgesteld wordt om op korte termijn aanvullende vertrouwelijke informatie voor PS beschikbaar te stellen die van nut kan zijn bij de beoordeling van de concept overeenkomst. Het oorspronkelijke voornemen was om deze informatie tegelijkertijd met het voorgenomen standpunt van GS over de uitvoering van de Toekomststrategie (gepland 10 maart 2009) beschikbaar te stellen, maar nu de

⁶¹ Bron: Begeleidingsformulier voor het college van GS, 10 februari 2009 - 1501288.

Statenleden overwegen een onafhankelijke externe adviseur in te schakelen, is het wellicht verstandiger de informatie nu al op korte termijn ter vertrouwelijke inzage beschikbaar te stellen.

Op het moment dat de oplegging van geheimhouding betrekking heeft op (alle leden van) PS, wordt de grondslag daarvoor gevormd door artikel 25, derde lid, van de Provinciewet. Dit onderscheid is van groot belang voor het voortduren van de opgelegde geheimhouding. Immers, wordt geheimhouding opgelegd aan PS, dan *vervalt de opgelegde geheimhouding van rechtswege indien de oplegging niet door PS in hun eerstvolgende vergadering wordt bekrachtigd*. Het is dus van belang dat hierop wordt gelet en dat bekrachtiging door PS ook daadwerkelijk plaatsvindt.

Over de vertrouwelijke inzage van stukken zal via de griffie gecommuniceerd worden aan PS.

GS gaan akkoord met de voorgestelde beslispunten.

Beslisdocument GS, 11 februari 2009

In het document zijn de volgende beslispunten opgenomen:

1. Vaststellen statenvoorstel tot bekrachtiging van door GS opgelegde en nog op te leggen geheimhouding op stukken in verband met concept overeenkomst Essent-RWE en daarmee samenhangende besluiten.
2. Statenvoorstel door tussenkomst van de griffie indienen.

Aanleiding

Artikel 25, 3^e lid, Provinciewet bepaalt, dat een opgelegde verplichting tot geheimhouding met betrekking tot aan PS overlegde stukken vervalt, indien de oplegging niet door PS in hun eerstvolgende vergadering wordt bekrachtigd. Van belang is dus dat een dergelijk besluit door PS daadwerkelijk wordt genomen. Gezien de door GS getekende geheimhoudingsverklaring jegens Essent, is het bovendien van belang, dat GS vóóraf zekerheid hebben dat PS een opgelegde geheimhouding ook daadwerkelijk zullen bekrachtigen. Is die zekerheid er niet, dan is denkbaar dat dergelijke stukken in het geheel niet kunnen worden toegezonden.

Om een mogelijke patstelling te voorkomen, wordt voorgesteld PS te verzoeken op voorhand te laten besluiten tot bekrachtiging van nog op te leggen geheimhouding ten aanzien van door GS vooraf specifiek aangeduide onderwerpen/informatie. De achterliggende gedachte bij de constructie van bekrachtiging door PS van door GS opgelegde geheimhouding is om aan PS als hoogste bestuursorgaan de beslissing over te laten of de geheimhouding al dan niet voortduurt. Door zo specifiek mogelijk aan te geven op welke informatie die geheimhouding betrekking zal hebben, zijn PS in staat die bevoegdheid daadwerkelijk invulling te geven.

Risico's en gevolgen

Bedacht dient te worden dat het PS altijd vrij staat op een later moment de bekrachtiging in te trekken, waarmee de opgelegde geheimhouding vervalt. Alternatief: geen geheimhouding opleggen op grond van de Provinciewet, maar melden dat PS in de gelegenheid worden gesteld de stukken in te zien onder voorwaarde dat zij individueel een geheimhoudingsverklaring ondertekenen. Opgemerkt wordt dat deze privaatrechtelijke weg meer zekerheid biedt dan toepassing van artikel 25 Provinciewet, maar wel een 'wezensvreemd' instrument is om hier in te zetten.

Communicatie

Vermeld wordt dat op 12 februari een besloten vergadering van de commissie BM plaatsvindt. Dan zal de portefeuillehouder het statenvoorstel voor de daarop volgende dag aankondigen en de noodzaak ervan toelichten.

Tweede versie Beslisdocument GS, 11 februari

Ten opzichte van de eerste versie zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

Beslispunten

1. vaststellen statenvoorstel tot bekrachtiging van door GS opgelegde en nog op te leggen geheimhouden op stukken **die verband houden met de Toekomststrategie Essent**

Om een mogelijke patstelling ... door GS vooraf specifiek aangeduide onderwerpen/informatie. **Concreet gaat het hierbij om informatie ten aanzien van de zoektocht naar een strategische partner voor het PLB, de overeenkomst tussen RWE en Essent, de inrichting van Enexis, de toekomst van Essent Milieu, het aandeel in EPZ en de adviezen van onze onafhankelijke adviseurs over deze onderwerpen.** De achterliggende gedachte ... al dan niet voortduurt.

Communicatie

Op 12 februari vindt er een **themabijeenkomst** van de commissie BM plaats **waarvoor alle leden van de PS zijn uitgenodigd.** Tijdens die vergadering zal de portefeuillehouder dit statenvoorstel voor de daarop volgende dag aankondigen en de noodzaak daarvan toelichten.

Statenvoorstel 13/09 A

PS vergaderen over het Statenvoorstel 13/09 A: Bekrachtiging geheimhouding ten aanzien van documenten met betrekking tot Uitvoering Toekomststrategie Essent.

Samenvatting statenvoorstel

In het kader van de Implementatie Toekomststrategie Essent streven GS er naar de leden van PS zo breed mogelijk te informeren, opdat PS ook in staat zijn de van haar gevraagde besluiten te nemen. Vanwege het vertrouwelijke karakter

van een deel van de informatie, kunnen GS de betreffende stukken slechts overleggen onder oplegging van geheimhouding. De Provinciewet vereist bekrachtiging door PS, omdat anders de opgelegde geheimhouding vervalt. Dit voorstel voorziet in bekrachtiging ten aanzien van deze informatie.

Inleiding

De noodzaak tot het opleggen van geheimhouding vloeide mede voort uit de geheimhouding die door Essent aan de provincie is opgelegd ten aanzien van bepaalde informatie. In dat kader zijn op bestuurlijk en ambtelijk niveau geheimhoudingsverklaringen ondertekend. Om PS zo goed mogelijk te faciliteren bij hun besluitvorming over de uitvoering van de Toekomststrategie Essent, willen GS niet alleen aan de commissie BM, maar aan alle PS-leden zo breed mogelijk informatie beschikbaar stellen die van nut kan zijn bij de voorbereiding en de diverse binnenkort te nemen besluiten.

Juridische aspecten rond oplegging geheimhouding aan PS

Opleggen van geheimhouding is aan de orde, omdat in het kader van de besluitvorming stukken zijn overlegd die financiële of bedrijfsgegevens bevatten die door derden vertrouwelijk aan de provincie zijn meegedeeld, één en ander als bedoeld in artikel 10, 1e lid, onder c, van de WOB. De Provinciewet biedt de mogelijkheid om onder die omstandigheden geheimhouding op te leggen aan PS of aan commissieleden. Wat betreft de procedure is er verschil of geheimhouding wordt opgelegd aan een commissie of aan PS. Geheimhouding opgelegd aan commissie blijft van kracht totdat het orgaan dat die verplichting heeft opgelegd of PS die geheimhouding opheffen. Daarvoor is dus een expliciet besluit nodig. Eén en ander is geregeld in artikel 91, 2e lid, Provinciewet. Geheimhouding ten aanzien van aan PS overlegde stukken vervalt automatisch, tenzij PS de oplegging van geheimhouding in hun eerstvolgende vergadering bekrachtigen. De grondslag hiervoor ligt in artikel 25, 2e en 3e lid, Provinciewet. Omdat het mogelijk is dat informatie niet op één moment beschikbaar komt, moeten PS wellicht meer dan eens gevraagd worden de geheimhouding te bekrachtigen. Daarnaast is bepaalde informatie zo (beurs)gevoelig of anderszins geheim, dat GS geheimhouding moeten kunnen garanderen alvorens die informatie zelf te ontvangen, respectievelijk aan uw PS beschikbaar te mogen stellen. Bij het ontbreken van die zekerheid, zal verstrekking mogelijk achterwege - moeten - blijven.

Een oplossing is mogelijk indien PS bereid zijn thans te besluiten tot bekrachtiging van aan PS opgelegde dan wel nog op te leggen geheimhouding ten aanzien van stukken die aan hen worden overlegd. Oplegging van geheimhouding vindt plaats indien en voor zover het betreft financiële of bedrijfsgegevens die door of namens Essent of Enexis vertrouwelijk aan de provincie zijn verstrekt.

Het voorstel (Ontwerp-besluit 13/09 B: Bekrachtiging geheimhouding ten aanzien van documenten met betrekking tot de Uitvoering Toekomststrategie Essent, 13 februari 2009)

PS van Noord Brabant,

- gelezen het voorstel van GS d.d. 13 februari 2009,
- gelet op artikel 25, 3^e lid, van de Provinciewet,

besluiten:

tot bekrachtiging van de door GS opgelegde en nog op te leggen geheimhouding ten aanzien van stukken die aan PS zijn of worden overlegd met betrekking tot de Uitvoering van de Toekomststrategie Essent.

PS-vergadering 13 februari 2009

Tijdens de PS-vergadering van 13 februari 2009 wordt het stuk betreffende de bekrachtiging geheimhouding ten aanzien van documenten met betrekking tot de Uitvoering van de Toekomststrategie Essent rondgedeeld⁶². De voorzitter stelt vast dat PS hierover nog kort willen spreken.

CDA: Het CDA kan zich voorstellen dat in de tijd gezien de relevantie van de geheimhouding afneemt. Is dit voor de eeuwigheid of is er een eindtijdstip?

Voorzitter: Het voorstel moet worden gezien als voorstel tot geheimhouding tot er een goede aanleiding is om de geheimhouding op te heffen. Het zal niet eeuwig duren. Vermoedelijk kan de geheimhouding worden opgeheven rond het moment dat de verkoop al of niet is afgerond.

CDA: Het CDA is wel voor het stuk, maar heeft op zulke punten graag helderheid. Als GS vinden dat het voorstel nu met elkaar aangenomen kan worden is dat prima, maar het CDA wil toch graag een keer informatie hebben hoever de geheimhouding gaat.

Gedeputeerde: De geheimhouding geldt in ieder geval voor een langere periode. Een aantal onderdelen van de stukken waarvoor geheimhouding wordt gevraagd heeft een looptijd van minstens zes jaar. Men kan er dus van uitgaan dat het ten minste voor 6 jaar is.

CDA: Dat is een helder antwoord. Het is bijna hetzelfde als eeuwigheid.

Voorzitter: Dat mogen wij niet hopen.

VVD: Kan bij elk stuk al worden gemeld of er geheimhouding voor geldt of niet.

Voorzitter: Dat is de bedoeling. Wij bevestigen dat nu één keer in de Staten.

Dat hoeft dan niet telkens opnieuw te gebeuren.

VVD: Wordt het bij elk stuk aangegeven, zodat er geen verwarring over ontstaat?

Gedeputeerde: Absoluut!

Voorzitter: Om te voorkomen dat wij dat elke keer, in elke Statenvergadering, moeten bevestigen, hebben wij nu een stuk dat voor een langere periode, zoals de gedeputeerde zegt waarschijnlijk voor een jaar, zal gelden.

D66: D66 heeft er altijd moeite mee als het over openbaarheid gaat. Kan het niet zo geformuleerd worden, dat het voorstel de stukken betreft die onder geheimhouding worden besproken? Zoals het voorstel nu luidt heeft het betrekking op alle stukken. Er is namelijk sprake van stukken die 'worden overlegd met betrekking tot de Uitvoering van de Toekomststrategie Essent'. Maar niet al die stukken zijn toch geheim?

⁶² Notulen van de vergadering van PS van Noord-Brabant op 13 februari 2009, vastgesteld verslag.

VVD: Zo staat het er niet in. Het gaat om stukken die betrekking hebben op financiële of bedrijfsgegevens.

Voorzitter: Het gaat niet overal over, maar over de stukken waarop wordt aangeduid dat zij onder de geheimhouding vallen.

VVD: Het gaat om stukken met financiële of bedrijfsgegevens. Dat staat wel in de tekst, maar niet in het ontwerp-besluit. Dat zal dus anders geformuleerd moeten worden. Anders gaat het college bepalen wat onder de geheimhouding valt, terwijl het misschien helemaal niet over financiële gegevens gaat. Het besluit zal explicieter moeten worden geformuleerd.

Voorzitter: Kunnen wij dat niet ondervangen door te spreken over een bekrachtiging van de geheimhouding met betrekking tot vertrouwelijke en geheime documenten met betrekking tot de Uitvoering van de Toekomststrategie Essent? Daar staat boven of het vertrouwelijk of geheim is, hetgeen overigens op hetzelfde neerkomt.

VVD: En dan is de toelichting dat het gaat om financiële of bedrijfsgegevens.

Gedeputeerde: Precies.

Het statenvoorstel is zonder stemming aangenomen.

*Advies huisadvocaat provincie Overijssel inzake geheimhouding,
16 februari 2009*

Op 16 februari ontvangt het ambtelijke projectteam via een mail het advies van de huisadvocaat van de provincie Overijssel (d.d. 13 februari 2009) over de toelaatbaarheid van de geheimhoudingsverklaring die Essent individuele Statenleden wil laten ondertekenen met betrekking tot fusiedocumenten Essent - RWE. In het advies wordt opgemerkt dat de te ondertekenen verklaring erop neerkomt dat ieder individueel Statenlid zich door middel van een eenzijdige rechtshandeling jegens Essent zou moeten verplichten tot geheimhouding van de stukken waarvan kennis genomen wordt, op straffe van een contractuele boete van € 50.000 en van aansprakelijkheid voor alle schade. De geheimhoudingsplicht geldt ook tegenover Statenleden die de verklaring niet getekend hebben.

De advocaat stelt dat vooropgesteld moet worden dat aan de orde is de eventuele verkoop van aandelen van Essent door de Provincie aan een Duitse vennootschap. Dit maakt het voor de hand liggend dat de Provincie, als verkoper, afdoende geïnformeerd wil worden over de verkoop en dus kennis moet kunnen nemen van alle relevante stukken. De bevoegdheid om te beslissen over verkoop ligt bij GS, maar evident is dat een zo majeur besluit beraad binnen PS behoeft.

Aldus is, ook voor Essent, een onvermijdelijk uitgangspunt dat relevante informatie ter tafel moet komen. In het andere geval zullen bestuursorganen van de Provincie het beoogde verkoopbesluit niet (verantwoord) kunnen nemen/accorderen. Anders gezegd: wil Essent de fusie met RWE laten doorgaan, dan heeft het ten aanzien van de informatieverstrekking weinig keus. Essent zal niet in staat zijn de beoogde ondertekening van de geheimhoudingsverklaring af te dwingen, wil zij de fusie doorgang laten vinden.

Vergaderingen met gesloten deuren en geheimhoudingen zijn in de Provinciewet geregeld. Verdere uitgangspunten zijn dat PS stemmen zonder last (artikel 27 Provinciewet) en dat deelname van elk lid aan de stemming uitgangspunt is *behoudens* de wettelijke uitzondering van artikel 28 Provinciewet. Voorts is in artikel 22 Provinciewet de onschendbaarheid neergelegd van Statenleden voor hetgeen zij in de vergadering naar voren brengen.

De vraag rijst of de beoogde geheimhoudingsplicht te verenigen is met het aangeduide stelsel.

Wat opvalt, is dat Essent tracht via het privaatrecht een regeling te treffen voor een situatie waarvoor in de Provinciewet een uitdrukkelijke, publieksrechtelijke regeling getroffen is. De vraag rijst daarmee, of de privaatrechtelijke regeling *in strijd is met* de publieksrechtelijke regeling, dan wel anderszins een *onaanvaardbare doorkruising* vormt.

De advocaat is van mening dat de privaatrechtelijke regeling in strijd is met de Provinciewet, voor zover deze tot effect heeft dat degene die de verklaring niet ondertekend hebben, buitengesloten zouden worden van beraad binnen PS. De regulering van PS-vergaderingen, neergelegd in de Provinciewet, heeft volgens de advocaat een exclusief karakter, waarvoor niet afgedaan kan worden door privaatrechtelijke rechtshandelingen. Zoals aangegeven, verleent de wet bovendien zelfs onschendbaarheid aan Statenleden voor hetgeen zij ter vergadering inbrengen. Degene die wel ondertekenen, kunnen dus *ter vergadering* vrijelijk overleggen met degenen die niet ondertekenen, en zijn daarop, krachtens de wetsbepaling van artikel 22, niet aanspreekbaar. Indien wel alle Statenleden zouden tekenen, lijkt er geen rechtstreekse strijd met de Provinciewet te zijn, indien en voor zo lang althans óók geheimhouding wordt opgelegd op grond van artikel 25 Provinciewet. Zou evenwel die geheimhouding niet opgelegd worden, of weer opgeheven worden, dan zou de privaatrechtelijke regeling een onaanvaardbare doorkruising kunnen zijn van het publiekrecht.

Kernoverweging van de Hoge Raad in het Windmill arrest, toegepast op de onderhevige casus: De strekking van de wettelijke regeling in de Provinciewet is: *openbaarheid, tenzij*, waarbij de bevoegdheid tot oplegging geheimhouding door GS of PS strikt ingekaderd is, zowel in procedurele zin als via de bevoegdheid de geheimhouding ook weer op te heffen. Anderzijds kan via het publiekrecht dezelfde bescherming verkregen worden, door middel van oplegging van geheimhouding.

De Windmill criteria wijzen derhalve in de richting van een onaanvaardbare doorkruising. Gezien het voorgaande adviseert de advocaat Essent te berichten dat de door Essent beoogde regeling in strijd is met de Provinciewet, met name artikel 22, voor zover het betreft beraad ter vergadering en aannemelijkerwijs ook een onaanvaardbare doorkruising vormt van artikel 25 Provinciewet. De advocaat adviseert om Essent toe te zeggen dat geheimhouding wordt opgelegd en dat de stukken pas aan PS ter hand worden gesteld nadat zij die geheimhouding bekrachtigd hebben.

*Reactie ambtelijk projectteam op advies huisadvocaat provincie Overijssel,
17 februari 2009*

1. Artikel 22 Provinciewet handelt (onder meer) over onschendbaarheid van leden van het provinciebestuur ten aanzien van hetgeen zij in de vergadering van PS hebben gezegd of aan PS schriftelijk hebben overlegd.
2. Artikel 25 Provinciewet handelt (onder meer) over opleggen van geheimhouding door GS aan PS ten aanzien van door hen overlegde stukken. Deze geheimhouding vervalt indien PS deze in hun eerstvolgende vergadering niet bekrachtigen.
3. Artikel 91 Provinciewet handelt (onder meer) over opleggen van geheimhouding door GS aan leden van een (Staten)commissie. Deze geheimhouding wordt in acht genomen tot GS of PS haar opheffen.
4. Blijkens de wetsgeschiedenis is het doel van in artikel 22 Provinciewet vastgelegde onschendbaarheid 'dat een Statenlid zijn opvattingen vrij kan verkondigen zonder het risico te lopen om voor de inhoud daarvan in rechte ter verantwoording te worden geroepen' (Kamerstukken II 19 403, nr. 16, p. 48).
5. Zowel in geval van toepassing van artikel 91 Provinciewet (publiekrechtelijk), als in geval een deel van de leden van PS kennis hebben genomen van de documenten na ondertekening van een geheimhoudingsverklaring jegens Essent (privaatrechtelijk) is sprake van een situatie waarin slechts een deel van de Statenleden beschikt over informatie omtrent een onderwerp dat in een vergadering van PS aan de orde is en waarover zij niet vrijelijk mogen spreken.
6. Blijkens de wetsgeschiedenis van artikel 22 Provinciewet beoogt deze bepaling de vrijheid van meningsuiting te waarborgen. Gezien het systeem van de wet (mogelijkheid tot opleggen geheimhouding, ook als beraadslaging in het openbaar plaatsvindt) moet ervan worden uitgegaan dat betrokkenen zich niet aan die geheimhoudingsplicht kunnen onttrekken met een beroep op die onschendbaarheid. Niet valt in te zien of het daarvoor verschil maakt of die geheimhouding langs publieke of langs private weg is opgelegd.
7. Essent heeft met RWE bepaalde afspraken gemaakt omtrent de mate van openbaarheid van de informatie die op de beoogde verkoop betrekking heeft. Daarbij zijn in de praktijk een aantal gradaties te onderscheiden. Zonder uitpuittend te willen zijn, kan een onderverdeling worden gemaakt van informatie die:
 - a. alleen bij de partij zelf bekend is;
 - b. daarnaast alleen bekend is bij de adviseurs van de aandeelhouders (niet bij de aandeelhouders zelf);
 - c. (daarnaast) alleen bekend is bij leden van de AHC;
 - d. (daarnaast) alleen bekend is/wordt bij colleges van B&W/GS;
 - e. (daarnaast) alleen bekend is/wordt bij leden van gemeenteraden/PS'en;
 - f. openbaar is.

Het spreekt voor zich dat de verstrekking van informatie die niet openbaar is, op de een of andere wijze gekoppeld zal zijn aan het opleggen geheimhouding of ondertekening van een geheimhoudingsverklaring.

8. Indien en voor zover geen bereidheid bestaat tot het vooraf ondertekenen van een geheimhoudingsverklaring, zal Essent mogelijkerwijs de meest gevoelige informatie in het geheel niet verstrekken en andere informatie verstrekken onder de conditie dat er bereidheid bestaat gebruik te maken van de publiekrechtelijke mogelijkheden van geheimhouding die de wet kent. Extra zekerheid kan Essent worden geboden indien, zoals bij de provincie Noord-Brabant het geval is, de raad/PS bereid is de op te leggen geheimhouding te bekrachtigen voordat feitelijke inzage wordt gegeven. Overigens staat deze publiekrechtelijke weg slechts open voor zover de desbetreffende informatie door tussenkomst van het college wordt verstrekt. Bij verstrekking door Essent rechtstreeks aan PS/commissie (zoals via inzage op districtkantoren Essent) staat uitsluitend de privaatrechtelijke weg open.
9. Het is in principe aan iedere gemeenteraad/PS, respectievelijk ieder college, te bepalen hoeveel informatie zij noodzakelijk achten om de besluiten te nemen die in het kader van het verkoopproces nodig zijn. De stelling 'Essent zal niet in staat zijn om de ondertekening van de geheimhoudingsverklaring als beoogd af te dwingen, indien zij de fusie in ieder geval doorgang wil laten vinden' is te kort door de bocht.

Conclusies:

- De eis van Essent tot ondertekening van de geheimhoudingsverklaring alvorens inzage te geven in geheime documenten is niet bij voorbaat in strijd met de Provinciewet;
- Het is aan de gemeentelijke en provinciale bestuursorganen zelf te bepalen welke informatie zij nodig hebben om tot besluitvorming te komen. Wanneer Essent bepaalde informatie slechts wil geven na ondertekening van een geheimhoudingsverklaring hoeft dit niet zonder meer tot gevolg te hebben dat de Staten/Raden geen wensen en bedenkingen kenbaar zullen (willen) maken omdat zij over onvoldoende informatie kunnen beschikken.

Reactie provincie Groningen op advies huisadvocaat Overijssel, 17 februari 2009

Opgemerkt wordt dat een fundamenteel bezwaar tegen de in de notitie van het ambtelijke projectteam van Noord-Brabant ontwikkelde gedachtegang is, dat er vanuit wordt gegaan dat er sprake is/kan zijn van een rechtsbetrekking tussen Essent en (leden van) PS die anders is dan de rechtsbetrekking tussen Essent en GS. GS en PS zijn echter organen van 1 rechtspersoon, te weten de Provincie. En de Provincie is de partner van Essent.

De Provincie (niet GS of PS) is aandeelhouder en wordt een opvatting gevraagd over de MoU en SPA. Die opvatting wordt vervat in een besluit van GS, die daarover tevoren PS horen. Na vaststelling van de opvattingen van de Provincie door GS worden die opvattingen kenbaar gemaakt aan Essent, al dan niet in een vergadering van aandeelhouders.

Kortom, de opmerkingen inzake al die artikelen van de Provinciewet zijn weinig relevant. Het provinciale standpunt wordt door GS, gehoord PS, vastgesteld en dat kan pas als de leden van PS over alle relevante informatie kunnen beschikken, zonodig vertrouwelijk.

Memo provincie Groningen over vertrouwelijkheid MoU en SPA aan overige grootaandeelhouders, 18 februari 2009

Opgemerkt wordt dat in het veld discussie is ontstaan over de wijze waarop de vertrouwelijkheid van sommige fusiedocumenten van Essent kan worden gegarandeerd bij de provinciale aandeelhouders. Door Essent is voorgesteld de leden van PS een verklaring te laten ondertekenen voordat zij die documenten kunnen inzien. Naar aanleiding van dat voorstel is een memo opgesteld ten behoeve van het Groningse college van GS en van de Statengriffie. De opsteller daarvan meent dat het goed is als er tussen de betrokken provincies enige coördinatie plaatsvindt. Een afschrift van het memo gaat naar de betrokken medewerker van Essent ter kennisneming en onder de uitnodiging om eventuele opmerkingen kenbaar te maken.

Memo

Het voorstel tot fusie moet door Essent aan haar aandeelhouders worden voorgelegd. Daaronder bevinden zich provincies. De aandeelhouders/ provincies worden geacht zich te beraden over het voornemen tot fusie.

De Provinciewet bevat in artikel 158 en 167 een procedure die voorziet in raadpleging van PS voordat GS het standpunt van de Provincie vaststellen. Dat is binnen de provinciale organisatie een interne procedure, waarin geen wettelijke rol is weggelegd voor Essent. Wel dienen de belangen van Essent te worden beschermd binnen die interne procedure, voor zover de wettelijke voorschriften dat mogelijk maken.

Documenten die aan de Provincie als aandeelhouder worden voorgelegd, worden gericht aan GS. Die kunnen beslissen dat de documenten worden besproken met PS waarbij zij de bevoegdheid hebben aan de leden van PS geheimhouding op te leggen, indien daartoe gelet op artikel 10 van de WOB, aanleiding bestaat. De bevoegdheid om geheimhouding op te leggen is in artikel 25 van de Provinciewet aan beperkingen gebonden, omdat iedere beperking in principe een beperking betekent van de reikwijdte van het openbare debat over publieke aangelegenheden. De bepalingen van openbaarheid en vertrouwelijkheid in de Provinciewet zijn daarmee van openbare orde zodat daarvan niet kan worden afgeweken in nadere regels van enig provinciebestuur. Op overtreding van de geheimhoudingsplicht staan sancties in het Wetboek van Strafrecht.

Wat betreft de ontwerpverklaring van Essent moet worden geconstateerd dat GS van Groningen daar niet mee instemmen, maar toepassing geven aan artikel 25 van de Provinciewet, wanneer zij vertrouwelijke informatie ter beschikking stellen aan leden van PS. De voorziene werkwijze is als volgt: GS leggen MoU en

SPA vertrouwelijk ter inzage voor de leden van PS. Daarvan doen zij per brief bij de leden van PS mededeling. In de brief wordt het opleggen van de geheimhouding gemotiveerd onder verwijzing naar artikel 10, 1^e lid, aanhef en onder c, alsmede 2^e lid aanhef en onder b, van de WOB (vertrouwelijke financiële bedrijfsgegevens en financiële belangen van de Provincie). De geheimhouding wordt dus opgelegd door GS aan leden van PS op grond van artikel 25, 2^e lid van de Provinciewet. Indien leden van PS hun geheimhoudingsplicht niet nakomen, zijn zij strafbaar op grond van artikel 272 van het Wetboek der Strafrecht. De plicht tot geheimhouding kan door GS worden opgeheven, wanneer daaraan geen behoefte meer bestaat.

Daarnaast wordt overwogen aan PS een voordracht voor te leggen met voorstel in te stemmen met de overname van Essent door RWE, waarbij MoU en SPA onderliggende documenten zijn. Bij die voordracht zullen GS (opnieuw) geheimhouding opleggen ter zake van MoU en SPA en zullen zij aan PS voorstellen deze geheimhouding te bevestigen als voorzien in artikel 25, 3^e lid Provinciewet.

Om enige zekerheid te krijgen over de beslissing van PS op het voorstel tot bevestiging van de geheimhoudingsplicht zullen GS voor zij de voordracht aan PS uitbrengen, daarover van gedachten wisselen in het Presidium.

Daarbij past nog de kanttekening dat er de laatste tijd de nodige discussie met leden van PS is geweest over het opleggen van geheimhouding dan wel openbare behandeling. Het ter tekening voorleggen van een verklaring conform het onderwerp zal ongetwijfeld aanleiding zijn voor voortzetting van deze discussie, waarmee de besluitvorming door PS en GS niet gediend is. Wellicht is het zinvol deze kwestie ook voor te leggen aan het Presidium: de aangelegenheid betreft de leden van PS minder dan GS.

Mailverkeer tussen leden ambtelijke projectteam, 20 februari 2009

Naar aanleiding van bovengenoemde memo heeft een lid van het ambtelijke projectteam contact opgenomen met Essent. In een mail aan andere leden van het ambtelijke projectteam doet hij daarvan verslag.

In de memo wordt gesteld dat het beschikbaar zijn van de publiekrechtelijke weg (opleggen geheimhouding door college, bekrachtiging door raad/PS) geen ruimte laat aan een privaatrechtelijke geheimhoudingsverklaring. Uit navraag blijkt dat Essent van oordeel is dat langs deze weg de geheimhouding bij provincies voldoende is geborgd en het ondertekenen van de geheimhoudingsverklaring daar achterwege kan blijven. Het lid van het ambtelijke projectteam plaats bij deze redenering van Essent twee kanttekeningen:

1. Toezending aan PS valt onder hetzelfde regime als toezending van stukken onder oplegging van geheimhouding aan *alle leden van PS*. In beide gevallen is bekrachtiging van opgelegde geheimhouding aan de orde. De provincies Overijssel en Groningen, maar ook Limburg volgen de redenering dat toezending aan alle leden niet hetzelfde is als aan PS, waardoor geen

bekrachtiging nodig is. In artikel 25, 2^e lid, van de Provinciewet staat echter: "...ten aanzien van stukken die zij aan PS of *aan leden van PS* overleggen." Dus waar zij die wijsheid vandaan halen....

2. Geheimhouding kan (alleen) worden opgelegd ten aanzien van stukken die het college (zelf) overlegt aan de raadsleden. De stukken die ter inzage liggen bij de districtkantoren van Essent worden dus niet door de colleges overlegd, dus vallen niet onder de geheimhouding die de colleges op grond van de Gemeentewet kunnen opleggen.

Mail ambtelijk projectteam aan Essent, 25 maart 2009:

Geheimhoudingsverklaring Essent

Een lid van het ambtelijke projectteam stuurt aan Essent de geheimhoudingsverklaring zoals die op dat moment - vermeld wordt 'zij het met tegenzin' - wordt getekend door leden van PS/commissie BM die inzage willen in de stukken die door Essent beschikbaar zijn gesteld. Voorts wordt opgemerkt dat Essent echt zijn hand zal overspelen als zij nu nog komen met een nieuwe geheimhoudingsverklaring die staten-/commissieleden zouden moeten ondertekenen als zij nieuwe informatie willen inzien. Daaraan wordt toegevoegd dat een dergelijke aanvullende geheimhoudingsverklaring ook niet nodig is. De adviseurs van PS hebben een geheimhoudingsverklaring moeten ondertekenen waarin staat dat zij informatie alleen aan hun opdrachtgevers mogen doorgeven onder geheimhouding. Tevens hebben PS in hun vorige vergadering al besloten tot bekrachtiging van opgelegde *en van nog op te leggen* geheimhoudingen. Kortom: geheimhouding lijkt op dit moment afdoende geregeld en het is noch nodig, noch wijs daar bovenop nog eisen te stellen aan de desbetreffende Statenleden.

5.3.3 Inhuur externe adviseurs door PS

Mail ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 5 februari 2009

Opgemerkt wordt dat de adjunct griffier heeft gemeld dat een Statenlid van de VVD bezig is een meerderheid te verkrijgen voor het voorstel door PS een second opinion op het SPA uit te laten voeren en aansluiting wordt gezocht bij PS-leden in Limburg. Aan de adjunct griffier is onder meer teruggemeld dat:

- er door de griffie contact gelegd moet worden met de voorzitter van de RvB om te bespreken of een adviseur van PS toegang gaat krijgen tot de vertrouwelijke documenten. De AHC heeft dit immers via een protocol met afspraken officieel moeten regelen met Essent;
- als de second opinion er komt, dit hoogstwaarschijnlijk vertragingen meebrengt voor het besluitvormingsproces.

Mail lid ambtelijk projectteam aan adjunct griffier, 5 februari 2009

In deze mail wordt de adjunct griffier geïnformeerd over de procedure die doorlopen (moest) worden om de externe adviseurs van GS in te huren.

Opgemerkt wordt dat destijds bleek dat een groot deel van de advieswereld al gecommitteerd is aan de ene of andere partij en de groep adviseurs die daadwerkelijk deskundig is op dit terrein niet groot is. Om die reden konden

destijds maar drie juridische adviseurs worden uitgenodigd. Daarvan bleek er één niet meer beschikbaar. Ook de markt van financiële adviseurs die écht verstand hebben van de materie is klein gebleken.

Voorts wordt opgemerkt dat als de waarde van de opdracht boven € 206.000,- uitkomt voor wat betreft de financieel adviseur in ieder geval Europees aanbesteed moeten worden. Juridische adviesdiensten hoeven in principe niet Europees te worden aanbesteed. Kortom: inhuren van eigen adviseur(s) is sneller gezegd dan gedaan.

*Verzoek VVD-fractie aan de commissie BM en de fractievoorzitters,
5 februari 2009*

Op 5 februari ontvangt de voorzitter van de commissie BM het volgende verzoek:

‘Het Essent dossier komt binnen niet al te lange tijd in een beslissende fase. In de PS vergadering van 24 april 2009 moeten PS hun wensen/bedenkingen richting GS kenbaar maken. Om dit op een verantwoorde wijze te doen, is het van belang dat de Statenleden optimaal zijn geïnformeerd. Op dit moment zijn de Staten uitsluitend geïnformeerd door vertegenwoordigers van Essent, GS zelf en de destijds gecontracteerde externe adviseurs.

Deze laatsten hebben aanvankelijk PS geadviseerd en vervolgens ook GS. Het grote belang van deze zaak en de maatschappelijke betrokken discussie en betrokkenheid van velen, maakt het meer dan ooit noodzakelijk om de grootste mogelijke zorgvuldigheid bij de besluitvorming in acht te nemen. Daarom heeft de VVD fractie behoefte aan een second opinion van een adviseur, die tot nu toe geen betrokkenheid heeft gehad bij het Essent dossier.

Tevens heeft de VVD fractie GS verzocht het in Engels gestelde contract Essent/RWE, dat uitsluitend op het provinciehuis kan worden ingezien onder geheimhouding, in het Nederlands te laten vertalen, zodat het voor de Statenleden meer toegankelijk wordt.

De VVD fractie wil in ieder geval aan het einde van het beslissingstraject voor de volle honderd procent de zekerheid hebben dat zij op basis van alle adviezen zodanig is geïnformeerd dat zij ook werkelijk in staat is haar wensen en bedenkingen aan GS kenbaar te maken. Inmiddels hebben wij vernomen dat de Staten van Limburg onlangs ook hebben besloten een second opinion te vragen aan een onafhankelijke adviseur. Wellicht zouden de Brabantse Staten daarbij aansluiting kunnen zoeken. Dit scheelt in ieder geval in de kosten.

Gezien het korte tijdsbestek tot 24 april a.s. is enige spoed geboden. Daarom verzoekt de VVD fractie u als voorzitter van de commissie BM dit voorstel kenbaar te maken aan de andere leden van de commissie BM inclusief de fractievoorzitters zodat in de vergadering van de commissie BM van 12 februari aanstaande daadwerkelijke besluitvorming terzake kan plaatsvinden.’

De voorzitter van de commissie BM voldoet aan dit verzoek en stelt de commissie daarbij voor het voorstel te bespreken op 12 februari aanstaande. Er is een uitnodiging voor een besloten vergadering van de commissie BM onderweg. Voorgesteld wordt die vergadering in openbaarheid te beginnen met

de bespreking van het voorstel en daarbij zowel het college van GS als de voorzitter van de RvB van Essent uit te nodigen.

Na de behandeling van het voorstel kan de commissie de geplande vergadering achter gesloten deuren voortzetten.

Tevens maakt de voorzitter van de commissie BM van de gelegenheid gebruik de leden ter informatie de vragen toe te sturen, die door verschillende fracties zijn ingediend ten behoeve van zowel de themabijeenkomst als de commissievergadering van 12 februari aanstaande.

Voorstel aan de gedeputeerde met betrekking tot de commissie BM, 5 februari 2009

Op 5 februari ontvangt de gedeputeerde een mail van het ambtelijke projectteam met betrekking tot de commissie BM. Opgemerkt wordt dat Essent een Nederlands vertaalde versie van de SPA heeft opgesteld. Vanuit het ambtelijke projectteam is de vraag aan Essent gesteld of deze ook door een Nederlands beëdigd vertaalbureau is opgesteld, om gedoe te voorkomen. Verder wordt opgemerkt dat gewerkt wordt aan een GS-dossier ten behoeve van het beschikbaar stellen van de Nederlandse vertaling. Omdat in de laatste AHC is afgesproken dat alle PS-leden inzage krijgen in de SPA. Dat wilden Overijssel en Limburg en er wordt één lijn getrokken. Dat wordt in het GS-dossier voorgesteld. Daarnaast wordt daarin ter overweging voorgelegd PS ook vertrouwelijke inzage te verstrekken in het eindadvies van de externe financiële en juridische adviseurs (12 januari 2009), de brief van de AHC aan de RvB/RvC Essent betreffende de aandachtspunten SPA (12 januari 2009), de ondertekende verklaring van de RvB van Essent en de overweging om een populaire versie van de SPA door de externe juridische adviseur op te laten stellen. Dan hebben PS-leden het beeld compleet. Als dit op de themabijeenkomst van PS kan worden toegezegd, wordt wellicht de noodzaak voor een second (third) opinion voor PS minder noodzakelijk.

Via een mail (d.d. 5 februari 2009) laten de adviseurs van Essent weten dat de vertaling van de SPA inderdaad is opgesteld door een beëdigde vertaler.

Mail provincie Limburg aan andere grootaandeelhouders 6 februari 2009

Vermeld wordt dat PS van Limburg besloten hebben een extern adviesbureau in te schakelen dat hen moet adviseren over het Essent- dossier. Van de adjunct griffier van de provincie Noord-Brabant is inmiddels begrepen dat ook PS van Noord-Brabant dit pad willen bewandelen.

Afspraken die de woordvoerders in Limburg hebben gemaakt:

- Er moet een andere externe in de arm worden genomen dan de huidige adviseurs van de grootaandeelhouders.
- Mocht een derde adviseur ingeschakeld worden (dat zal op zich nog een moeilijke klus zijn) dan is het niet de bedoeling deze om een second opinion te vragen.
- Er wordt bij andere grootaandeelhouders gevraagd te sonderen of en zo ja, in hoeverre er behoefte is om samen op te trekken.

Procedure-afspraken:

Uiterlijk 10 februari inleveren onderzoeksvragen;

11 februari toezenden vragen;

Onderzoek naar gekwalificeerde bureaus ten behoeve van opstelling shortlist;

13 februari na afloop PS-vergadering vervolgoverleg met te bespreken punten: de onderzoeksvragen, de shortlist en de financiële aspecten;

De griffier van Limburg stuurt deze afspraken naar collega griffiers van de andere provincies.

Mail ambtelijk projectteam aan externe adviseurs GS, 10 februari 2009: Inhuur externe adviseurs door PS

Gemeld wordt dat het idee leeft bij PS van Brabant en Limburg om een eigen onafhankelijke adviseur in te huren die hun kan begeleiden bij besluitvorming over de vervreemding van de aandelen Essent. Op 12 februari zal aan het begin van de besloten vergadering van de commissie BM in Brabant worden besloten wat te doen met het voorstel van de VVD. Op 13 februari zal de griffie in Limburg bekijken hoe ze verder gaan.

Mail externe juridische adviseur aan ambtelijk projectteam, 10 februari 2009: Second opinion

Op de vraag van het ambtelijke projectteam naar een korte functie omschrijving en enkele namen van mogelijke adviseurs voor PS wordt als volgt kort gereageerd:

Financieel:

- Taakomschrijving: beoordelen hoogte van het bod en netto opbrengsten voor aandeelhouders;
- Mogelijke adviseurs: Er worden twee bureaus genoemd. Verder wordt opgemerkt dat veel van de bekendere financieel adviseurs op de één of andere manier bij dit dossier betrokken zijn (geweest) en dus geconflicteerd zijn. De adviseurs geven de voorkeur aan een in Nederland gebaseerde partij.

Juridisch:

- Taakomschrijving: beoordelen belangrijkste contractelementen, afdekking risico's van aandeelhouders;
- Mogelijke adviseurs: Er worden vijf bureaus genoemd.

Tot slot wordt opgemerkt dat, indien gewenst, contactpersonen voor deze partij kunnen worden verstrekt.

Memo ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 10 februari 2009: Verzoek vanuit Brabant en Limburg met betrekking tot inhuur externe onafhankelijke adviseur
Voorstel VVD Brabant: second opinion van adviseur. In Limburg is nadrukkelijk aangegeven dat het niet de bedoeling is dat een adviseur een second opinion of fairness opinion uit zal gaan brengen en dat dit adviestraject geen vertraging voor de besluitvorming mag opleveren.

Een dergelijke rol van de adviseur waarover in Limburg gedacht wordt, zou ook voor PS van Noord-Brabant wellicht een goede optie kunnen zijn in combinatie met een optimale facilitering door GS met betrekking tot de informatie-verstrekking over de concept overeenkomst tussen Essent en RWE (onder andere Nederlandse vertaling SPA en aanvullende documenten, zoals het advies van de externe adviseurs van GS).

Voorstel VVD: Een second opinion van een adviseur die tot nu toe geen betrokkenheid heeft gehad bij het Essent dossier en een Nederlandse vertaling van het contract Essent/RWE. Hierin wordt door GS voorzien. Eveneens zullen GS aanvullende vertrouwelijke informatie voor PS die relevant is voor de beoordeling van de concept overeenkomst, zoals het eindadvies van de externe adviseurs d.d. 12 januari 2009, de brief van de aandeelhouderscommissie aan RvB/RvC Essent over aandachtspunten SPA d.d. 12 januari 2009 én de ondertekende verklaring van de RvB van Essent plus een nog door de externe juridische adviseur op te stellen publieksvriendelijke versie van de concept overeenkomst, op korte termijn onder oplegging van geheimhouding ter inzage te leggen voor PS door tussenkomst van de griffie.

Mail ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 12 februari 2009: Adviseurs PS en Bijlage: 'Memo Inhuur adviseur door PS'

Het zou handig zijn om achter de schermen aan beïnvloeding te doen, want anders wordt vanavond door PS iets besloten waar we heel veel last mee kunnen krijgen. Vanavond in het besloten deel zal de griffie namelijk het voorstel van de VVD bespreken.

Memo: Inhuur eigen adviseurs door PS en optimale informatieverstrekking door GS

Een eigen adviestraject van PS in combinatie met een optimale informatievoorziening vanuit GS zou erop gericht moeten zijn om PS zo goed mogelijk te faciliteren bij haar besluitvorming over het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent, dat in de loop van maart aan PS gestuurd zal worden (GS van 10 maart). Voor het besluitvormingstraject is een strak tijdschema gehanteerd in verband met de houdbaarheidstermijn van de afspraken die tussen Essent en RWE zijn gemaakt. Vertraging van het besluitvormingstraject kan dus de overeenkomst in gevaar brengen en moet voorkomen worden.

De optimale informatievoorziening vanuit GS bestaat eruit dat - vooruitlopend op het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent - de concept overeenkomst tussen Essent en RWE reeds vertrouwelijk ter inzage ligt en dat binnen enkele dagen de Nederlandse vertaling van de overeenkomst, het advies van de adviseurs en overige relevante documenten vertrouwelijk beschikbaar komen. Dat helpt PS bij het tijdig inlezen en vertrouwd raken met de complexe materie die bij het statenvoorstel hoort. De opdracht van de eigen adviseur(s) van PS zou tegen deze achtergrond erop gericht moeten zijn dat deze adviseur(s) voor PS bekijkt/bekijken of alle belangen (prijs en publieke belangen) goed zijn afgedekt in de concept

overeenkomst tussen Essent en RWE. Het vastgestelde statenbesluit van juni 2008 Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent zou dan als kader moeten gelden, want op basis van dit besluit zijn immers de vervolgstappen gezet. De adviseur(s) kan/kunnen aan de hand van de vragen vanuit PS en op basis van bestaande informatie en documenten en verdiepende gesprekken met onder andere Essent en de adviseurs van de grootaandeelhouders een second opinion uitbrengen op de concept overeenkomst tussen Essent en RWE. Een dergelijke opdracht vraagt om zowel financieel-inhoudelijke als juridische expertise:

- A. Financiële expertise gericht op het beoordelen van de hoogte en de inhoud van het bod en de netto opbrengsten voor de aandeelhouders. Er worden twee mogelijke adviesbureaus genoemd. Voorts wordt opgemerkt dat veel van de bekendere financieel adviseurs op de één of andere manier bij dit dossier betrokken zijn (geweest) en dus geconflicteerd zijn. Voorkeur zou gegeven kunnen worden aan een in Nederland gebaseerde partij.
- B. Juridische expertise gericht op het beoordelen van belangrijkste contractelementen en afdekkingen risico's van aandeelhouders. Er worden 5 mogelijke adviesbureaus genoemd.

Themabijeenkomst commissie BM en besloten vergadering commissie BM, 12 februari 2009

In het openbare deel van de vergadering wordt het voorstel van de VVD aan de orde gesteld om een onafhankelijke adviseur (een adviseur die tot nu toe geen betrokkenheid bij het Essent-dossier heeft gehad), in te schakelen om PS bij te staan in het proces richting het uiten van wensen en bedenkingen⁶³. Gemeld wordt dat een soortgelijk voorstel in Limburg aan de orde is en dat mede gelet op de kosten afstemming nagestreefd kan worden. De voorzitter concludeert na een korte gedachtewisseling dat er brede instemming bestaat voor het voorstel, met daarbij de nuancering van het CDA dat het niet moet gaan om een zware second opinion en dat ook Overijssel en Groningen betrokken kunnen worden. Randvoorwaarde is dat het besluitvormingsproces met de geplande statenbehandeling op 24 april 2009 niet in gevaar mag komen. Afsproken wordt dat de uitwerking in 'petit comité' plaatsvindt.

Mail adjunct griffier aan ambtelijk projectteam, 25 februari 2009

Opgemerkt wordt dat 3 Statenleden en de adjunct griffier gesproken hebben met twee adviesbureaus en dat beide bureaus een plan van aanpak/offerte op korte termijn zullen uitbrengen. Daar moet dan snel op gereageerd worden. Gesteld wordt dat, ervan uit gaande dat daar wordt uitgekomen, de volgende stap informatievoorziening aan de bureaus is. Gevraagd wordt of de provincie zelf de koopovereenkomst en aanverwante artikelen mag verstrekken, of moet/gaat dat via Essent (hoe/wie) of de adviseurs van GS/de grootaandeelhouders?

⁶³ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst van de extra vergadering van de commissie BM, 12 februari 2009.

Mail ambtelijk projectteam aan adjunct griffier, 26 februari 2009

In antwoord op bovenstaande vraag wordt aangegeven dat het het handigst in dit soort gelegenheden is dat de adviseurs onderling contacten leggen na groen licht van Essent en RWE ten aanzien van beschikbaar stellen van de informatie. Afhankelijk van de informatie die de in te schakelen adviseur nodig heeft, zal immers richting Essent nog moeten worden geregeld dat die informatie ook mag worden ingezien (geheimhoudingsverklaring).

Mail adjunct griffier aan ambtelijk projectteam (doorgestuurd ter kennisneming), 3 maart 2009: Onderzoek Essent

Aan de fractievoorzitters en de woordvoerders Essent van de Commissie BM Vanuit een oogpunt van zorgvuldigheid bij de besluitvorming over dit zeer belangrijke dossier heeft de commissie BM op 12 februari 2009 besloten een onafhankelijk advies te vragen. Het gaat daarbij niet om een second opinion maar om een toets van datgene wat voorligt. De commissie is tot op heden tevreden over de advisering door de externe adviseurs van GS, maar acht een onafhankelijke blik in dit dossier van groot belang.

Op 13 februari is in de pauze van de statenvergadering in 'petit comité' door de vertegenwoordigers van de fracties afgesproken dat een delegatie van 3 leden uit de commissie, daarbij ondersteund door de adjunct griffier, nader onderzoek zou doen naar de mogelijkheden van een onafhankelijk advies.

Met Limburg is gesproken over mogelijke samenwerking. De keuze die al gemaakt is in Limburg met betrekking tot de bureaus die een opdracht uit moeten voeren heeft geleid tot een eigen aanpak in Noord-Brabant. Overijssel wacht de ontwikkelingen in Limburg en Noord-Brabant af en zal daarna een keuze maken of er aangesloten wordt bij één van de onderzoeken en zo ja bij wie.

Na afweging van de mogelijkheden (veel bureaus zijn niet beschikbaar omdat ze al bij een transactie betrokken zijn is met 2 terzake kundige bureaus gesproken. Er zijn twee bureaus nodig omdat de expertise verdeeld is over juridische aspecten en financieel economische aspecten.

Scope van de mogelijke opdracht:

1. Geen second opinion maar een toets op basis van de documentatie op de door Essent gegeven antwoorden op vragen van de diverse fracties uit PS.
2. Nagaan of er aanvullende of verdiepende vragen nodig zijn.
3. Kritische reflectie op de advisering door de externe adviseurs van GS/de grootaandeelhouders.

Van beide bureaus zijn inmiddels offertes binnen welke door de betrokken commissieleden als redelijk worden beoordeeld. Totale kosten bedragen circa € 350.000. Uiteraard wordt nog kritisch naar het kostenaspect gekeken en zullen afspraken worden gemaakt om de kosten goed in de hand te houden.

Het onderzoek is erop gericht om eind maart van beide bureaus in een extra commissievergadering een rapportage in de vorm van een presentatie te krijgen.

Mail van de secretaris commissie BM aan de commissie BM, 5 maart 2009

Op 5 maart 2009 ontvangen de commissieleden de agenda voor de vergadering van 6 maart 2009. Daarbij wordt opgemerkt dat de voorzitter van de commissie voorstelt in de vergadering het onderwerp Essent aan de agenda toe te voegen. Niet bedoeld voor een inhoudelijke discussie, maar om even kort stil te staan bij het feit dat uitvoering is gegeven aan de door de commissie op 12 februari 2009 gegeven opdracht om een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren.

Vergadering commissie BM, 6 maart 2009

Eén van de 3 aangewezen leden geeft mede namens de andere leden een korte toelichting op het proces. Op 12 februari heeft de commissie BM uit oogpunt van zorgvuldigheid besloten tot het instellen van een extra onderzoek door onafhankelijke adviseurs naar de koopovereenkomst Essent/RWE. Daarnaast is op 13 februari 2009 in de pauze van de PS-vergadering door vertegenwoordigers van alle fractie gesproken over de aard van het onderzoek. Ter plekke zijn drie Statenleden aangewezen de plannen verder uit te werken, ondersteund door de adjunct-griffier. Dit heeft ertoe geleid dat een opdrachtverstrekking tot advisering is geformuleerd aan een tweetal bureaus. Woordvoerders en fractievoorzitters zijn daarover geïnformeerd. Daarbij is aangegeven dat het niet gaat om een second opinion maar om advisering die dient om PS, gelet op aard en omvang besluit, in staat te stellen hun rol professioneel en zorgvuldig in te vullen.

De betrokken bureaus zullen zich richten op de beantwoording van de vragen die al eerder door de fracties gesteld zijn. Zij zullen daarbij onderzoeken of er eventuele aanvullende of verdiepende vragen nodig zijn en een kritische reflectie op de adviezen van de externe adviseurs van GS geven.

Afgesproken wordt 27 maart 2009 een extra commissievergadering te houden waarin de externe adviseurs van PS hun bevindingen zullen rapporteren. Naar aanleiding van een vraag van de SP wordt ook afgesproken dat nieuwe vragen als reactie op de antwoorden van Essent uiterlijk eind week 11 bij de griffie worden ingediend, zodat ze gebundeld aan GS en Essent kunnen worden aangeboden.

Mail secretaris commissie BM aan commissie BM en fractievoorzitters, 6 maart 2009

In de mail vraagt de secretaris van de commissie BM, mede namens de voorzitter van de commissie BM, aandacht voor het volgende. Zoals in de vergadering van de commissie BM (d.d. 6 maart 2009) is afgesproken zal een extra commissievergadering worden gehouden op 27 maart 2009. In die vergadering zullen de adviseurs van PS hun bevindingen rapporteren. Deze vergadering zal deels openbaar en deels besloten zijn (de adviseurs kunnen alleen in beslotenheid specifieke bevindingen weergeven met betrekking tot de

koopovereenkomst en andere zaken waar geheimhouding op rust). De precieze indeling wordt bij de definitieve uitnodiging weergegeven. Tevens is afgesproken dat nieuwe/aanvullende vragen naar aanleiding van de beantwoording door Essent uiterlijk vrijdag 13 maart bij de griffie worden ingeleverd, zodat deze gebundeld aan GS/Essent kunnen worden aangeboden ter beantwoording.

Mail ambtelijk projectteam aan AHC, 12 maart 2009: Onderzoek adviseurs van PS Noord-Brabant

Opgemerkt wordt dat namens de voorzitter de leden over het volgende worden geïnformeerd. PS van Noord-Brabant hebben externe adviseurs ingehuurd om hen bij te staan bij de beoordeling van het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent.

De scope van hun opdracht is:

1. Geen second opinion maar een toets op basis van de documentatie op de door Essent gegeven antwoorden op vragen van de diverse fracties uit PS.
2. Nagaan of er aanvullende of verdiepende vragen nodig zijn.
3. Kritische reflectie op de advisering door de externe adviseur van GS/de grootaandeelhouders.

In het kader van hun opdracht hebben de adviseurs van PS recent het verzoek gedaan de toegang te krijgen tot alle informatie die ook ter beschikking heeft gestaan van de AHC en de externe adviseurs. Zij hebben daarbij een lijst opgesteld van specifieke documenten waartoe zij inzage willen krijgen. Over dit verzoek heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen de adviseurs van GS en Essent. Na een uitgebreide discussie is besloten zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de informatiewens van de adviseurs van PS ten behoeve van hun opdracht. Dit om te voorkomen dat Statenleden straks reden hebben om GS en Essent te verwijten dat hun PS-adviseurs hun werk niet goed hebben kunnen uitvoeren en PS daarom niet in de gelegenheid zijn geweest een goed oordeel te vellen en wensen en bedenkingen te uiten. Essent zal daarom een dataroom in Arnhem gaan inrichten, waarin zij de documenten ter inzage leggen voor de PS-adviseurs. Het gaat om de volgende documenten die ook zijn verstrekt aan de AHC en/of de adviseurs:

- informatie memorandum en process letter;
- lijst van benaderde kopers en bidders;
- vendor due diligence rapporten;
- dataroom index;
- de informatie door Essent verstrekt bij consultatie AHC op de 5 ijkmomenten;
- agenda, bijlagen en notulen van de AvA's vanaf 27 juni 2008;
- het protocol en de andere documentatie omtrent afspraken tussen RvB/RvC en de AHC over rol/bevoegdheden tijdens het verkoopproces;
- SPA;
- eindadvies externe juridische en financiële adviseurs, 12 januari 2009;
- Splitsingsplan (de 'nieuwe');
- advies COR, Sociaal Plan;

- adviezen en documentatie omtrent carve out Essent Milieu;

De secretaris van de AHC is gevraagd alle discussie- en besluitvormingsdocumenten en notulen van vergaderingen zoals gebruikt binnen de AHC aan te leveren. Deze stukken worden geïnventariseerd en datgene wat er is wordt in de dataroom ter beschikking gesteld. Niet alle AHC-verslagen zijn gereed, daar wordt aan gewerkt. Verder willen de PS-adviseurs gesprekken voeren met de adviseurs van GS/de grootaandeelhouders, met de gedeputeerde als voorzitter van de AHC en met de ambtelijke ondersteuning. Voorgesteld wordt hier één of twee gezamenlijke gesprekken van te maken.

5.3.4 Themabijeenkomst en besloten vergadering commissie BM 12 februari 2009

Vragen over verkoop aandelen Essent voor behandeling tijdens de themabijeenkomst op 12 februari 2009

Op 5 februari 2009 stuurt de voorzitter van de commissie BM de leden ter informatie de vragen toe, die door verschillende fracties zijn ingediend ten behoeve van zowel de themabijeenkomst als de commissievergadering van 12 februari aanstaande.

*Themabijeenkomst commissie BM en besloten vergadering commissie BM,
12 februari 2009*

In het openbare deel van de vergadering wordt het voorstel van de VVD aan de orde gesteld om een onafhankelijke adviseur in te schakelen om PS bij te staan in het proces richting het uiten van wensen en bedenkingen (zie paragraaf 5.3.3). Voorts gaat de gedeputeerde in op de vragen van de commissieleden⁶⁴. Ze geeft aan dat besluitvorming over de verkoop van Essent gepaard gaat met besluitvorming over Enexis. De commissie ontvangt zo spoedig mogelijk voorstellen over de financiering van Enexis, de statuten en dergelijke. In het tijdschema is rekening gehouden met de benodigde goedkeuring door de minister van EZ van het splitsingsplan. Indien nodig wordt de commissie verzocht een extra bijeenkomst te beleggen.

In het besloten deel van de vergadering⁶⁵ besluit de commissie tot opheffing van de geheimhouding van de overzichtnotitie (BM-0621) en de commissieverslagen van 14 maart 2008 (BM-0627), 28 maart 2008 (BM-0633), 15 mei (BM-0656), 23 oktober 2008 (BM-0687) en 21 november 2008 (BM-0701), met uitzondering van via een doorhaling aangegeven passages in het verslag van 15 mei en 23 oktober die betrekking hebben op bedrijfsgevoelige aspecten.

Vervolgens gaan de voorzitter en een lid van de RvB van Essent in op vragen van D66 over de verkoopovereenkomst (aparte schriftelijke beantwoording van de

⁶⁴ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst van de extra vergadering van de commissie BM, 12 februari 2009.

⁶⁵ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst besloten vergadering commissie BM, 12 februari 2009.

vragen volgt nog). Na beantwoording van de vragen verlaten de voorzitter en lid van de RvB de vergadering.

Vervolgens geven de externe adviseurs van GS een toelichting op project Maastricht

Opgemerkt wordt dat de presentaties onder geheimhouding voor de leden van PS ter inzage liggen bij de commissiesecretaris.

De adviseurs gaan in op de rol van de adviseurs, het competitief verkoopproces, de veilingprocedure en het bod van RWE. Vervolgens komt de vertaling van het bod naar de opbrengst voor de aandeelhouders aan de orde. De koopovereenkomst (SPA) is beoordeeld op executie risico's en overige risico's. De adviseurs geven aan dat een aanbiedingsgrens van 80% niet ongevoelbaar is en dat de breakfee niet onredelijk zijn. De garanties en vrijwaringen zijn marktconform, binnen de perken en in enkele gevallen gunstiger dan gebruikelijk.

Het eindresultaat wordt als 'goed' gekwalificeerd.

Positie aandeelhouders:

- Aandeelhouders besluiten op individuele basis of zij willen verkopen of niet.
- De SPA is gesloten tussen Essent en RWE - aandeelhouders kunnen toetreden en aanvaarden dan alle rechten en verplichtingen (geen boete als je niet meedoet).
- Toetreden betekent onder andere verkoop van alle gehouden aandelen én deelname aan transactiestructuur.
- Aanpassingen aan de SPA niet mogelijk.
- GS/B&W besluiten nadat PS/Raad wensen en bedenkingen hebben geuit.
- Indien een aandeelhouder niet verkoopt:
 - blijft hij als minderheidsaandeelhouder bij Essent (tenzij > 95% verkoopt - wettelijke mogelijkheid tot uitkoop);
 - neemt hij deel in Enexis;
 - kan hij deelnemen in carve-out Milieu.

Conclusies van de adviseurs:

- De informatievoorziening tijdens het proces aan de AHC en de adviseurs was voldoende.
- Het eindresultaat (SPA) van de onderhandelingen is goed.
- Aandeelhouders kunnen toetreden tot de SPA en aanvaarden dan alle rechten en verplichtingen (aanpassingen aan SPA zijn niet mogelijk).
- In het proces met meerdere bidders is echt belangstelling voor Essent getoond, naar het oordeel van de adviseurs is die belangstelling ook goed uitgespeeld door Essent.

Mail ambtelijk projectteam aan Essent, 16 februari 2009: vragen PS

Essent krijgt de openbare vragen van PS van de provincie NB, op schrift gesteld voor de vergadering van de commissie BM op 12 februari 2009, toegestuurd. Het

betreft vragen over het proces, de SPA, het publiek belang, milieu, diversen en RWE. Essent heeft aangegeven deze nog dezelfde dag te zullen beantwoorden.

Antwoorden Essent, 16 februari 2009

Met betrekking tot het proces luidde één van de vragen (VVD): Is door de RvB op alle momenten in het verkoopproces voldoende openheid gegeven aan de AHC en adviseurs? Zijn alle verzoeken om informatie gehonoreerd door de RvB?

Antwoord Essent: Ja, er is een zeer zorgvuldig proces gevoerd. Daarbij zijn de rollen en verantwoordelijkheden tussen AHC, RvB en RvC vastgelegd in een protocol. De RvC en de AHC hebben elk onafhankelijke adviseurs aangesteld. Op 5 ijkmomenten heeft er, onder geheimhouding, consultatie met de AHC plaatsgevonden. De AHC en haar adviseurs hebben inzage gehad in alle relevante documenten.

Met betrekking tot de SPA luidde één van de vragen (PvdA): Welke argumenten zijn er om grenzen te stellen bij 95% aanmelding (verlaging prijs met € 125 miljoen) en 80% aanmelding (stopzetting)?

Antwoord Essent: Indien 95% van de aandelen wordt aangeboden, heeft RWE de mogelijkheid een fiscale eenheid in te richten. Daarbij vond de RWE het belangrijk om steun te hebben van alle grote aandeelhouders.

De 80% is het resultaat van de onderhandelingen.

5.4 Vergaderingen Commissie BM en GS maart - april 2009

Samenvatting besluitvorming in verband met splitsing Essent N.V. en Project Aansluiting Essent – strategische partner, eerste concept, juridisch adviseur, 2 maart 2009

Opgemerkt wordt dat in het kader van de splitsing van Essent en van het Project Aansluiting Essent - strategische partner, verschillende besluiten genomen moeten worden door de aandeelhouders van Essent. Het betreft (I) besluiten door de (bijzondere) algemene vergadering van aandeelhouders ((B)AvA) en (II) besluiten door de individuele aandeelhouders zelf.

Besluitvorming (B)AvA

Indien een besluit van de (B)AvA vereist is, zullen de aandeelhouders in de (B)AvA hun stem moeten uitbrengen. Dit is een privaatrechtelijke rechtshandeling, waarvoor een besluit van GS/B&W vereist is.

In het kader van splitsing en Project Aansluiting Essent - strategische partner is onder meer de volgende besluitvorming door de (B)AvA vereist:

Statutenwijziging: 1) invoering verzwakt structuurregime en 2) aanpassing doelomschrijving. Vereiste meerderheid: 2/3 van de uitgebrachte stemmen.

Besluitvorming individuele aandeelhouders

Het betreft het besluit van individuele aandeelhouders om hun aandelen in Essent te verkopen en daarmee samenhangende besluiten tot participatie in de verschillende deelnemingen van de transactiestructuur die in het kader van de splitsing en Project Aansluiting Essent - strategische partner worden opgericht. Er is een onderscheid tussen besluiten die door iedere individuele

aandeelhouder worden genomen en besluiten die enkel door de Verkopers kunnen worden genomen. In het kader van splitsing en Project Aansluiting Essent - strategische partner is besluitvorming door de individuele Aandeelhouders dan wel de Verkopers vereist. Het betreft onder meer:

1. Besluit tot verkoop belang in Essent N.V. te nemen door de aandeelhouders. Benodigde acties naast interne besluitvorming: (al dan niet) ondertekening Deed of Acceptance door bevoegde vertegenwoordigers.
2. Volmachtverlening aan externe adviseurs voor ondertekening van de transactiedocumentatie in het kader van Project Aansluiting Essent - strategische partner te nemen door verkopers en de relevante niet-verkopende aandeelhouders voor zover deze wel deelnemen in enkele deelnemingen. Benodigde acties naast interne besluitvorming: Ondertekening volmacht door bevoegde vertegenwoordigers.
3. Besluit tot stemming in (B)AvA's te nemen door aandeelhouder.
4. Besluit tot participatie in verschillende vennootschappen te nemen door verkopers.

Het is van belang te realiseren dat, indien een aandeelhouder besluit zijn aandelen te verkopen, dit noodzakelijkerwijs leidt tot participatie in de transactiestructuur. Het is voor de verkopers dus niet mogelijk om wel hun aandelen aan te bieden en de Deed of Acceptance te tekenen en niet in te stemmen met participatie in de voornoemde deelnemingen. Deze besluiten tot deelname zijn onlosmakelijk verbonden met het besluit tot verkoop van de aandelen Essent N.V.

Mail lid SP aan secretaris commissie BM, 11 maart 2009: AvA's

Gevraagd wordt wanneer er nog AvA's van Essent zijn in de komende tijd en of daar ook vanuit de Staten toehoorders bij mogen zijn?

Een lid van het ambtelijke projectteam antwoordt hierop als volgt: De komende maanden staan er drie AvA's gepland: 16 april (op de agenda de jaarresultaten 2008 en principebesluit tot verkoop Essent Milieu), 27 mei (BAvA, in het teken van de splitsing) en 25 juni (besluitvorming overdacht aandelen Essent aan RWE). De laatste twee AvA's zijn hoogstwaarschijnlijk besloten. In de statuten is opgenomen dat de aandeelhouders zich ter vergadering slechts door een schriftelijke gevolmachtigde kunnen doen vertegenwoordigen. Deze schriftelijke gevolmachtigde is een vertegenwoordiger uit GS. In principe zijn bij een openbare AvA toehoorders toelaatbaar, bij besloten AvA's is dit niet het geval.

Mail secretaris commissie BM aan ambtelijk projectteam, 11 maart 2009

Begrijp ik goed dat er een principe-besluit tot verkoop van Essent Milieu is? Het antwoord hierop luidt: 'Ja, klopt'. Volgens de huidige plannen van Essent zal Essent Milieu apart verkocht worden. Hiervoor zal Essent een afzonderlijk proces volgen. Op grond van de statuten van Essent is het principebesluit tot verkoop van Essent Milieu een besluit van de RvB dat door de AvA goedgekeurd moet worden. Statutair is er geen rol voor de individuele aandeelhouders van

Essent, anders dan het uitbrengen van een stem op de AvA. Essent NV zal het principebesluit met betrekking tot het voornemen tot verkoop van Essent Milieu agenderen voor de AvA van 16 april 2009.

Hierop doet de secretaris van de commissie BM de volgende suggestie. Gelet op de betrokkenheid bij dit onderwerp is de vraag of er een persbericht of iets dergelijks is wat ter kennis name aan PS of aan de commissie aangeboden kan worden?

Beslisdocument GS, 17 maart 2009: Statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent

Beslispunten:

1. Vaststellen van het in resumptie aangepaste statenvoorstel 'Uitvoering Toekomststrategie Essent'.
2. Kennis nemen van het belang van tijdige besluitvorming van de aandeelhouders via het memo van de externe adviseurs van GS.
3. Vertrouwelijk en niet openbaar.

Samenvatting

GS hebben ingestemd met het statenvoorstel waarin zij zich uitspreken over de uitvoering van de Toekomststrategie van Essent.

Urgentie

De Griffie verstuurt de stukken voor de commissievergadering van 3 april op 17 maart. Gezien de behandeling van dit dossier in PS op 24 april, dient dit dossier op 3 april in de commissie BM besproken te worden en dus 17 maart naar de commissieleden verstuurd te worden.

Aanleiding

Dit statenvoorstel is het vervolg op statenvoorstel Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent waarover PS op 27 juni 2008 besloten hebben. Het voorstel dat nu aan de PS wordt voorgelegd gaat over de inhoud en het proces van de uitvoering van deze toekomststrategie.

Argumenten:

1. Laatste check op statenvoorstel.
2. Huidige tijdsplanning van besluitvorming bij aandeelhouders biedt geen ruimte voor vertraging: het is gebleken dat de procedure bij de NMa rond het splitsingsplan van Essent vertraging heeft opgelopen. De externe juridische adviseur concludeert dat de huidige tijdsplanning van besluitvorming bij aandeelhouders geen ruimte biedt voor vertraging. Besluitvorming van de aandeelhouders in de BAvA's van 27 mei en 25 juni is cruciaal voor het verkoopproces. Zowel uitvoering van de splitsing als de goedkeuring van de overdracht van aandelen zijn voorwaarden waaraan voldaan moet worden voordat de transactie met de RWE kan worden afgerond.
3. Memo externe juridische adviseur is zeer vertrouwelijk: na besluitvorming zal het statenvoorstel openbaar worden, maar gezien de status van het

memo over timing besluitvorming moet, net zoals gebeurd is bij alle voorgaande dossiers over de uitvoering van de toekomststrategie, dit dossier als niet openbaar en vertrouwelijk aangemerkt worden.

Vervolgprocedure: dit stuk zal op 24 april 2009 worden aangeboden aan PS.

*Memo externe juridische adviseurs aan AHC: Timing besluitvorming
aandeelhouders inzake Project Maastricht, 12 maart 2009*

Conclusies in het kort:

- A. De huidige tijdsplanning van besluitvorming bij de aandeelhouders biedt geen ruimte voor vertraging. Als door uitstel van de besluitvorming de verschillende PS-en niet tijdig de gelegenheid krijgen tot het uiten van wensen/bedenkingen is er onvoldoende tijd de goedkeuringsprocedure bij BZK (in verband met deelname in SPV's) te doorlopen en te stemmen in de BAvA's op 27 mei 2009 (splitsing) en 25 juni 2009 (goedkeuring overdracht aandelen).
- B. Om verkoop van aandelen te laten slagen (uitgaande dat splitsing tijdens de BAvA van 27 mei 2009 wordt geëffectueerd (meerderheid 50% + 1 aandeel)) moet uiterlijk op 25 juni 2009 tijdens de BAvA 50% + 1 aandeel besluiten tot goedkeuring van overdracht van aandelen aan RWE. Voorts moet uiterlijk 22 juli 2009 (overdrachtsdatum aandelen, NB: Essent stuurt aan op 30 juni) minimaal 80% van de aandelen zijn aangeboden (en aan de andere opschortende voorwaarden in de SPA zijn voldaan) om de verkoop te laten slagen. Het is mogelijk dat Essent en RWE die termijn verlengen, maar er is geen enkele garantie dat RWE daarmee zal instemmen.
- C. Is op 22 juli 2009 (Essent stuurt aan op 30 juni) voldaan aan splitsing, goedkeuring overdracht BAvA, aanbieding van minimaal 80% van de aandelen en de andere opschortende voorwaarden in de SPA, maar hebben alleen de mededingingsautoriteiten nog geen goedkeuring gegeven, dan wordt de overdrachtsdatum van de aandelen uitgesteld totdat deze goedkeuring gegeven kan worden doch uiterlijk tot 12 oktober 2009. Alleen op dat moment hebben aandeelhouders die nog niet hadden besloten tot verkoop (derhalve maximaal 20%) alsnog de tijd tot de dan vastgestelde overdrachtsdatum tot verkoop te besluiten.
- D. Gekomen wordt tot de volgende indicatieve tijdlijn. Hierbij is geen rekening gehouden met goedkeuringstraject BZK en wordt er vanuit gegaan dat besluitvorming omtrent splitsing en verkoop tegelijkertijd plaatsvindt.

Huidige planning van de besluitvorming

10 maart: Brabant, voorgenomen standpunt GS;

17 maart: Limburg, Overijssel, Groningen, voorgenomen standpunt GS;

27 maart: Brabant, adviseurs PS rapporteren aan de commissie BM;

begin april: Limburg, commissie Economie en Financiën;

2 april: Brabant, commissie BM;

8 april: Groningen, voorstel in PS;

16 april: AvA, onder andere wijziging statuten in verband met mogelijk maken tussentijdse uitkeringen;
22 april: Groningen, vergadering PS;
24 april: Brabant, wensen/bedenkingen in PS;
eind april: Limburg, wensen/bedenkingen in PS;
6 mei: Overijssel, wensen/bedenkingen in PS;
[Goedkeuringstraject bij BZK in verband met deelname in SPVs]
12 mei: Limburg, Overijssel, Brabant definitief standpunt GS;
27 mei: BAvA, uitvoering splitsing Essent;
25 juni: BAvA, goedkeuring overdracht aandelen aan RWE conform blokkeringsregeling in de statuten van Essent.
22 juli (of eerder indien voldaan is aan alle opschortende voorwaarden in de SPA - Essent stuurt aan op 30 juni): Minimaal 80% van de aandelen is aangeboden.
12 oktober 2009 (of eerder indien mededingingsautoriteit eerder goedkeuring geeft): Minimaal 80% van de aandelen is aangeboden.

De adviseurs merken op dat besluitvorming van aandeelhouders in BAvA 27 mei en 25 juni cruciaal is voor het verkoopproces. Zowel de uitvoering van de splitsing als de goedkeuring van de overdracht van aandelen zijn voorwaarden waaraan moet worden voldaan voordat de transactie met RWE kan worden afgerond.

Binnen de AHC is besproken dat alle besluitvorming rond de uitvoering van de toekomststrategie van Essent in één keer moet plaatsvinden. Het wordt zeer onwenselijk geacht besluitvorming over splitsing en verkoop los te trekken.

Statenvoorstel 20/09 A: Uitvoering Toekomststrategie Essent, 17 maart 2009

PS-vergadering: 24 april 2009, commissie BM 03 april 2009

Samenvatting

Op basis van artikel 167, lid 4, van de Provinciewet worden PS geïnformeerd en op grond van artikel 158 Provinciewet wordt PS gevraagd wensen en bedenkingen te uiten op het voorstel. Voorts wordt aangegeven dat dit statenvoorstel een vervolg is op het statenvoorstel 'Toekomststrategie en aandeelhouderschap Essent' waarover PS op 27 juni 2008 besloten hebben. In het kader van de uitvoering van de Toekomststrategie heeft Essent een Splitsingsplan opgesteld, dat in november 2008 is aangeboden aan de minister van EZ en ingediend bij de NMa. Ook heeft het selectieproces voor het vinden van een partner voor het PLB plaatsgevonden. De uitkomsten hiervan maken een belangrijk onderdeel uit van dit statenvoorstel. Het voorliggende statenvoorstel wordt door GS gezien als een (voorlopig) sluitstuk van de uitwerking van de hiervoor genoemde strategie. Bij dat statenvoorstel was geen sprake van onomkeerbare besluiten, bij dit statenvoorstel is dat wel het geval. Samengevat kan ten aanzien van de overeenkomst tussen Essent en RWE het volgende geconstateerd worden. Het zoekproces naar een strategische partner voor het PLB heeft zorgvuldig plaatsgevonden met meerdere, op basis van de gestelde criteria geselecteerde, bedrijven. RWE bleek de beste partij om bij

aan te sluiten; RWE is bereid een goede prijs te betalen en scoort zeer sterk op alle andere selectiecriteria. Essent en RWE hebben een overeenkomst gesloten; Offer, Sale and Purchase Agreement (SPA).

Het voorgenomen standpunt van GS ten aanzien van de overeenkomst is om hiertoe toe te treden. Daarmee geven GS te kennen de aandelen te willen verkopen aan RWE.

Daarnaast betekent de voorgestelde toetreding dat Noord-Brabant aandeelhouder wordt in de noodzakelijke transactiestructuur. Hiermee wordt Essent in staat gesteld de toekomst als zelfstandige Benelux-organisatie - ingebed in een sterke Europese speler - tegemoet te treden. Daarmee nemen GS als aandeelhouder verantwoordelijkheid voor de continuïteit van het bedrijf, zodat Essent op het gewenste schaalniveau komt dat nodig is om op langere termijn de leverings- en voorzieningszekerheid te continueren en daarmee gelijktijdig het consumentenbelang te dienen.

Voor de uitvoering van het contract worden de tot het contract toetredende aandeelhouders óók aandeelhouder in enkele rechtspersonen. Deze treden namens de huidige aandeelhouders op in geval van claims en/of behartigen de belangen van de huidige aandeelhouders voor specifieke onderwerpen.

Korte voorgeschiedenis

Uitvoering Toekomststrategie Essent/betrokkenheid aandeelhouders/AHC
Essent heeft regelmatig alle aandeelhouders geïnformeerd over de uitvoering van de Toekomststrategie en de AHC is intensief betrokken geweest bij deze processen. De AHC heeft zich hierbij laten bijstaan door externe adviseurs. De afgelopen maanden is de commissie BM regelmatig al dan niet vertrouwelijk geïnformeerd over de stand van zaken betreffende de uitvoering van de Toekomststrategie (zie bijlage 1 voor een overzicht van de momenten). In oktober 2008 is aan de hand van een commissienotitie het informatie- en verantwoordingsproces voor de implementatie van de Toekomststrategie met de commissie BM besproken en afgestemd (zie bijlage 2). In de notitie is een schets opgenomen van de fasering van de uitwerking van de strategie en momenten waarop PS in het proces zijn betrokken.

GS zien het voorliggende statenstuk als een (voorlopig) sluitstuk van de uitwerking van de hiervoor genoemde strategie. Het is een alomvattend en samenhangend document, waarin zoveel mogelijk aspecten van het aandeelhouderschap zijn meegenomen. Vertrekpunt is geweest de strategie zoals die vorig jaar in juni door de aandeelhouders voor Essent is vastgesteld.

Splitsing PLB - Enexis

Nadat de AHC in juni vorig jaar de toekomststrategie en het zoeken naar aansluiting van het PLB bij een sterke Europese partner had goedgekeurd, is besloten de daadwerkelijke splitsing van Essent te bespoedigen. Daartoe is een Splitsingsplan opgesteld. Daarin is concreet aangegeven hoe de voorgenomen operationele en vermogenstechnische ontvlechting van PLB en NWB haar beslag moet krijgen. Na beoordeling van het Splitsingsplan door de minister van EZ, op basis van advies van de Energiekamer, en effectuering van de splitsing kan

Essent PLB worden verkocht. Het verkrijgen van goedkeuring op het Splitsingsplan is een essentiële voorwaarde voor de verkoop van Essent PLB. Om die reden nemen GS, met inachtneming van door PS te uiten wensen en bedenkingen, definitieve besluiten rond de verkoop van het PLB onder de opschortende voorwaarde van verkregen goedkeuring door de minister van EZ ten aanzien van het Splitsingsplan.

Bod RWE op PLB Essent

De RvB van Essent heeft de zoektocht naar een strategische partner vorm gegeven als een ‘gecontroleerde veiling’. Een veiling om zoveel mogelijk potentiële partners een kans te geven en er competitie in te brengen. Gecontroleerd omdat de verkopende partij(en) en Essent zo de meeste grip kunnen houden op het proces en biedingen het beste vergelijkbaar worden. Daarnaast wordt de geheimhouding gewaarborgd die essentieel is om een goed verkoopproces te kunnen doorlopen. Met de AHC zijn de toelatingscriteria en selectiecriteria besproken. Daarbij is uitdrukkelijk rekening gehouden met de wensen en bedenkingen van de aandeelhouders.

De selectiecriteria waren:

- Waarde (prijs en executierisico's).
- Toekomst voor Essent.
- Medewerkers/werkgelegenheid.
- Nieuwe organisatie.
- Publiek belang.

Het zoekproces resulteerde in onderhandelingen met meerdere bedrijven. Uiteindelijk bleek RWE de beste partij om bij aan te sluiten. Essent en RWE hebben een overeenkomst gesloten (de SPA). Deze overeenkomst, alsmede een Nederlandse vertaling en een samenvatting hiervan (bijlage 6, 7 en 8), liggen voor vertrouwelijke inzage bij de griffie. Aan de aandeelhouders wordt gevraagd te besluiten hun aandelen in Essent aan RWE aan te bieden door partij te worden bij die overeenkomst. De AHC is gedurende het hele proces bijgestaan door onafhankelijke adviseurs. Zij hebben ook een advies uitgebracht over de overeenkomst tussen RWE en Essent. Dat advies (bijlage 9) ligt eveneens voor vertrouwelijke inzage bij de griffie. De stukken kunnen bij de griffie worden ingezien na ondertekening van een verklaring waarin geheimhouding bevestigd wordt. De posities van Essent en RWE moeten worden beschermd.

Positief oordeel AHC

- Gerealiseerde waarde: bod RWE € 9,3 miljard. Na aftrek netto schuld en reserveringen voor garanties/vrijwaringen (waarvan wellicht later een deel alsnog voor aandeelhouders beschikbaar komt) ontvangen de verkopende aandeelhouders bij verkoop circa € 7,2 miljard.
- Toekomst Essent/toekomst organisatie: RWE en Essent zullen afspraken maken middels een convenant over de wijze waarop het voorziene investeringsniveau, inclusief die in duurzaamheid, de komende vijf jaar wordt doorgezet.

- Medewerkers/werkgelegenheid: werkgelegenheid vast personeel, zoals vast ligt in het Strategisch Plan van Essent wordt voor 5 jaar gegarandeerd. Met COR en vakbonden is een sociaal plan en daarbij behorend convenant gesloten.
- Publieke belangen:
 - Duurzaamheid: RWE sluit met Nederlandse overheid een convenant af met afspraken over de ontwikkeling van CO₂-opslag, de inzet van biomassa, het streven 20% van de elektriciteitsproductie in Nederland uit windenergie te laten bestaan en van Nederland een innovatiecentrum voor windenergie te maken. Ook voor landen waar RWE nu al actief is, heeft RWE een programma om energievoorziening te verduurzamen. Essent en RWE hebben hierover een notitie opgesteld (bijlage 4).
 - Maatschappelijk verantwoord ondernemen: RWE onderschrijft het huidige beleid van Essent op dit gebied en het Veiligheids- en Gezondheidsbeleid voor de medewerkers.

Risico's en onzekerheden

De AHC onderkent naast het positieve oordeel ook onzekerheden en complexe punten. Zo dient minimaal 80% van de aandelen Essent aangeboden te worden aan RWE. Mocht dat percentage niet gehaald worden, dan is RWE niet verplicht het bod gestand te doen. Dit brengt verder geen kosten of verplichtingen met zich mee. Het scheppen van duidelijkheid over deze onzekerheid ligt geheel in handen van de aandeelhouders.

Aanbieding aandelen

In de overeenkomst tussen Essent en RWE is opgenomen dat een minimum aanbieding van 80% van de aandelen Essent nodig is voordat RWE verplicht is haar bod gestand te doen. Daarnaast is opgenomen dat bij een aanbieding van tussen 80% en 95% het bod wordt verlaagd met € 125 miljoen.

De aandeelhouders die hun aandelen niet aanbieden, blijven aandeelhouder van Essent en blijven in de toekomst delen in de bedrijfsrisico's die dan worden bepaald door een groot buitenlands commercieel energiebedrijf. Zij hebben dan een minderheidspositie en zijn afhankelijk van RWE. Als minder dan 80% van de aandelen wordt aangeboden, is RWE niet verplicht om haar bod gestand te doen. De overeenkomst tussen Essent en RWE wordt niet uitgevoerd.

Voorgenomen standpunt

Alles afwegende achten GS de keuze van Essent voor RWE logisch en voor de aandeelhouders aantrekkelijk. Het voorgenomen standpunt is dan ook partij te worden bij de overeenkomst tussen Essent en RWE. Daarmee geven GS te kennen de aandelen in Essent te willen aanbieden en verkopen aan RWE. Daarnaast betekent de voorgestelde toetreding deelname in de noodzakelijke transactiestructuur. In dat kader wordt de provincie aandeelhouder in een aantal vennootschappen. Naar de overtuiging van GS heeft het niet aangaan van de combinatie tussen Essent en RWE vergaande consequenties voor de kansen

van Essent om (alsnog) binnen afzienbare termijn op het gewenste schaalniveau te komen dat nodig is om op langere termijn de leverings- en voorzieningszekerheid te continueren en daarmee het consumentenbelang te dienen.

Het voorstel

Ontwerp-besluit 20/09 B: Uitvoering Toekomststrategie Essent

PS-vergadering: 24 april 2009, commissie BM 3 april 2009

PS van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van GS, d.d. 17 maart 2009, met inbegrip van hun voornemen definitieve besluiten rond de verkoop van Essent te zullen nemen onder de opschortende voorwaarde van verkregen goedkeuring door de minister van EZ ten aanzien van het Splitsingsplan;
- gelet op artikel 158, eerste lid onder e, juncto artikel 167, vierde lid van de Provinciewet;
- gelet op het advies van de commissie BM d.d. 3 april 2009;
- overwegende dat GS de commissie BM/PS overeenkomstig de met PS gemaakte afspraken regelmatig en adequaat hebben geïnformeerd over de (tussen)stappen die zijn genomen tot aan het finale voorstel dat nu voorligt, waardoor PS zich thans optimaal geïnformeerd achten om wensen en bedenkingen kenbaar te maken met betrekking tot het voorgenomen besluit van GS;

besluiten:

1. met inachtneming van de door PS geuite wensen en bedenkingen, met instemming kennis te nemen van het voorgenomen besluit van GS om als verkoper partij te worden bij, en om als zodanig toe te treden tot, de Offer, Sale and Purchase Agreement tussen Essent NV en RWE AG d.d. 20 februari 2009 waarmee de provincie haar aandelen in Essent NV aanbiedt en verkoopt aan RWE, een aandeel in de Brugvordering neemt en de aandelen gaat houden van Essent Milieu Holding BV, een vennootschap die ófwel het milieubedrijf van Essent houdt, ófwel, indien dit reeds is verkocht aan een externe partij, nog houder is van een deel van de verkoopopbrengst van deze verkoop;
2. met inachtneming van de door PS geuite wensen en bedenkingen, met instemming kennis te nemen van het voorgenomen besluit van GS om aandelen te gaan houden in Enexis Holding BV, de houdstermaatschappij van het netwerkbedrijf Enexis met als uitgangspunt voor de corporate governance de conceptstatuten;
3. met inachtneming van de door PS geuite wensen en bedenkingen, met instemming kennis te nemen van het voorgenomen besluit van GS om deel te gaan nemen in een aantal - ten gevolge van de splitsing van Essent NV noodzakelijk geworden en bij de transactie zoals hierboven onder besluit 1 genoemd gebruikelijke - rechtspersonen.

Samenvatting SPA, in het kader van Project Maastricht, eerste concept externe juridische adviseur, 3 maart 2009

Ter vertrouwelijke inzage bij de griffie. Bijlage 8

Essent en RWE hebben, na advies van Centrale Ondernemingsraad van Essent (COR) op 9 februari, de SPA getekend op 20 februari 2009. De aandeelhouders hebben nu de mogelijkheid al hun aandelen te verkopen aan RWE onder de voorwaarden zoals opgenomen in de SPA. Om te verkopen moet een aandeelhouder toetreden tot de SPA (door het tekenen van een zogenaamde Deed of Acceptance). Door ondertekening van de Deed of Acceptance wordt de aandeelhouder partij in de SPA en aanvaardt daarmee de rechten en verplichtingen onder de SPA. Het is niet mogelijk om de SPA nog aan te passen. Aandeelhouders kunnen slechts besluiten of zij de SPA in deze vorm wensen te aanvaarden of niet.

In de SPA zijn onder meer bepalingen opgenomen betreffende de aanbiedingsgrens, de aanbiedingsperiode en opschortende voorwaarden. Wat de aanbiedingsgrens betreft geven de externe adviseurs aan dat minimaal 80% van de aandelen dient te zijn aangeboden door de Aandeelhouders om de transactie door te laten gaan. Wordt minder dan 95% van de aandelen aangeboden dan zal de Koopprijs worden verminderd met een bedrag van € 125 miljoen.

Voorts wordt opgemerkt dat de aanbiedingsperiode in houdt dat iedere aandeelhouder het recht heeft tot 22 juli 2009 zijn aandelen aan te bieden door het ondertekenen van de Deed of Acceptance. Na die datum, of eventueel een eerdere datum waarop reeds 80% van de aandelen is aangeboden, ook aan alle (andere) opschortende voorwaarden (zie hieronder) is voldaan en levering van de aandelen zal hebben plaatsgevonden, zal RWE niet langer verplicht zijn om de aandelen van de betreffende Aandeelhouders te accepteren.

Als één van de opschortende voorwaarden geldt dat Essent aan RWE een vergoeding dient te betalen indien de verkoop niet doorgaat omdat minder dan 80% van de aandelen wordt aangeboden en binnen één jaar na 22 juli 2009 minimaal 50% van de aandelen in Essent N.V. aan een derde wordt verkocht. Een andere opschortende voorwaarde is dat de Europese Commissie mededingingsrechtelijke goedkeuring dient te verlenen aan de transactie. Indien op 22 juli 2009 deze mededingings-goedkeuring nog de enige voorwaarde is die voltooiing in de weg staat, dient de transactie uiterlijk op 12 oktober 2009 voltooid te zijn.

Memo: Samenvatting Advies externe adviseurs, aan de Aandeelhouders Essent, 3 maart 2009, ter vertrouwelijke inzage bij de griffie. Bijlage 9

Proces en informatievoorziening

De adviseurs merken op dat zij direct betrokken zijn geweest bij het transactieproces. Hoewel Essent/de adviseurs van Essent een leidende rol vervulden, zijn zij van oordeel voldoende geïnformeerd te zijn om de aandeelhouders goed te kunnen adviseren. Gedurende het biedingsproces

hebben de adviseurs inzage gekregen in de transactiedocumentatie en hebben ze de verschillende indicatieve en bindende biedingen volledig kunnen beoordelen.

Hun op- en aanmerkingen op de transactiedocumentatie hebben ze met Essent kunnen bespreken en deze zijn voorzover mogelijk ook verwerkt.

Oordeel over het onderhandelingsresultaat

Algemeen oordeel: Alles overziend (waarde realisatie door aandeelhouders versus risico's transactie) en met in acht neming van (I) de complexiteit van de voorliggende transacties (II) de ervaring van de adviseurs bij het doen van grote transacties en (III) het gegeven dat het voeren van onderhandelingen een kwestie is van geven en nemen zijn de adviseurs van oordeel dat het eindresultaat zoals opgenomen in de SPA goed is. Het bod van RWE is een aantrekkelijk bod.

Transactievoorwaarden in de SPA: Voor een samenvatting van de SPA wordt verwezen naar bij de stukken gevoegde samenvatting. Tevens wordt aangeraden om gebruik te maken van de mogelijkheid de SPA in zijn geheel op vertrouwelijke basis in te zien. Voor de volledigheid wordt erop gewezen dat het niet mogelijk is de SPA nog aan te passen. Aandeelhouders kunnen slechts besluiten of zij de SPA in deze vorm wensen te aanvaarden of niet. Minder aantrekkelijk is een vermindering van de koopsom indien de 95% aanbiedingsgrens niet wordt gehaald.

Notitie: Bevindingen adviseurs PS, 26 maart 2009: Eerste reactie Essent

Essent geeft in een notitie een reactie op de bevindingen van de adviseurs van PS, die Essent heeft ontvangen van de gedeputeerde.

Bevindingen:

- De AHC heeft op afstand gestaan in de periode 24 december 2008 en 5 januari 2009.

Er is een zeer zorgvuldig proces gevoerd. Daarbij zijn de rollen en verantwoordelijkheden tussen de AHC, RvB en RvC vastgelegd in een protocol. De RvC en de AHC hebben elk onafhankelijke adviseurs aangesteld.

Op 5 ijkmomenten heeft er consultatie met de AHC plaatsgevonden.

De AHC en haar adviseurs hebben inzage gehad in alle relevante documenten.

Samen met de AHC zijn toelatingscriteria en toetsingscriteria opgesteld.

De AHC is op 24 december 2008 geïnformeerd over de finale biedingen (19 december ontvangen). Daarin was een aantal due dilligence onderwerpen opgenomen die de bidders in week 52 nader hebben onderzocht. Hiervoor heeft Essent additionele documenten in de dataroom opgenomen. In de eerste week van januari is verder gewerkt aan beatwoording van openstaande due dilligence onderwerpen van beide bidders en zijn documenten in de dataroom toegevoegd.

Op 6 januari is de AHC geïnformeerd over de voortgang van het verkoopproces en op 9 januari is de voorzitter van de AHC telefonisch op de hoogte gesteld van het voorlopige onderhandelingsakkoord.

Op 11 januari is de AHC geïnformeerd.

- RWE is niet meer geïnteresseerd in de overname van Essent indien RWE de kerncentrale Borssele niet verkrijgt.

Conform de verkoopovereenkomst is het voor RWE niet mogelijk zich terug te trekken uit de acquisitie indien de acquisitie van Borssele niet mogelijk blijkt. De enige mogelijkheid die zich voor kan doen komt voort uit artikel 4.1(f): Completion is afhankelijk van de voorwaarde dat geen overheidsinstelling een bevel, besluit, vonnis of bepaling van wetgeving heeft gegeven of ingevoerd dat/die verbiedt dat de aandelen in Essent door de verkopers aan RWE worden overgedragen. Dit betekent dat de transactie niet zou kunnen worden afgerond. De kans hierop wordt uitermate klein geacht.

- De duurzaamheidsdoelen van RWE in Nederland zijn onvoldoende gewaarborgd

RWE wil in 2015 behoren tot de top van de duurzame energieleveranciers van Europa. Middels de verkoopovereenkomst heeft RWE zich gecommitteerd aan de voorgenomen Essent investeringen. Daarnaast zal RWE een convenant met de Nederlandse overheid aangaan waarin RWE zich nadrukkelijk wil inspannen een constructieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van CO₂-capture, transport and storage, de inzet van biomassa op grote schaal, het streven om 20% van de elektriciteit in Nederland uit windenergie te laten bestaan en het streven om van Nederland een innovatiecentrum voor energie te maken.

Mail ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 27 maart 2009: Memo ten behoeve van gesprek begeleidingscommissie PS-adviestraject op 27 maart
De informatie van Essent is gegoten in een provinciaal memo (waardoor niet meer zichtbaar is dat Essent ons van munitie heeft voorzien). We zouden dit memo wellicht mee kunnen geven aan de begeleidingscommissie vanmiddag.

Memo: Eerste reactie op de bevindingen van de adviseurs van PS Noord-Brabant met betrekking tot het proces van de verkoop van Essent aan RWE en de Sale & Purchase Agreement, 27 maart 2009
Bevat dezelfde tekst als de notitie van Essent.

Besloten vergadering commissie BM, 27 maart 2009

De commissie BM bespreekt in aanwezigheid van de adviseurs hun notitie (BM-0756)⁶⁶.

Toelichting op bevindingen door de externe adviseurs van PS
De hand-outs van de presentatie worden uitgedeeld en weer ingenomen. Een exemplaar ligt onder geheimhouding voor leden van PS ter inzage bij de commissiesecretaris. Achtereenvolgens komen aan de orde aanpak, juridische context, proces, inhoud, vragen/antwoorden, besluitvorming/aandachtspunten en aanbevelingen. De adviseurs merken op dat zij niet alle informatie hebben ontvangen (splittingsplan vandaag ontvangen) en geen inzage in de biedingen hebben gehad.

⁶⁶ Bron: Vastgestelde besluitenlijst vergadering commissie BM, 27 maart 2009.

Op hoofdlijnen stellen de onderzoekers:

1. De transactie is redelijk marktconform. Enkele kanttekeningen daarbij; technisch/juridische zaken vragen om nadere beantwoording/uitleg;
2. Er zijn voorstellen voor verbetering van de transactie en het resterende proces. Enkele zaken vragen inhoudelijk om een nadere beschouwing. Onder andere op het gebied van duurzaamheid en EPZ;
3. Er zijn voorstellen voor verbetering van de rol van provincie als aandeelhouder en voor de invloed van PS; enkele zaken vragen om een nadere toekomstgerichte standpuntbepaling, o.a. Essent Milieu en Enexis;
4. Timing van de besluitvorming luistert nauw, eventuele aanpassingen in de overeenkomst zullen wellicht een 'prijs' kennen.

Met betrekking tot het vervolgproces worden de volgende afspraken gemaakt:

- De adviseurs buigen zich nog over het ontbrekende materiaal en koppelen daarover terug met het begeleidingsteam. Dit team wordt uitgebreid met een vertegenwoordiger uit oppositiepartijen. Indien daartoe aanleiding is wordt de informatie gedeeld met de commissie BM (bijvoorbeeld op 3 april);
- De adviseurs stellen een overzicht van hun bevindingen met concrete vragen op, dit overzicht wordt aan GS verstrekt. Verwacht wordt dat GS daartoe overleg met Essent zal moeten voeren.
- De commissieacht de reactie op de vragen dermate van belang dat deze nodig is ten behoeve van de commissiebehandeling van het statenvoorstel. Met GS zal daartoe het proces afgestemd worden. Dit kan leiden tot verplaatsen van het agendapunt van 3 april naar een extra commissievergadering. Overwogen zal worden ook de voorzitter van de RvB daarvoor uit te nodigen.

Besprekingsverslag 27 maart 2009: Voorbereiding behandeling dossier Essent in commissie BM op 3 april 2009

Aanwezig: Lid VVD, CDA en PvdA, adviseurs van PS, gedeputeerde, lid ambtelijk projectteam.

De adviseurs van PS geven een toelichting op de bevindingen van het onderzoek. De commissie is vanmorgen door de adviseurs geïnformeerd.

Op hoofdlijnen gaat het om een driedeling:

- Technische/juridische zaken vragen om nadere beantwoording/uitleg;
- Enkele zaken vragen inhoudelijk om nadere beschouwing (duurzaamheid, EPZ);
- Enkele zaken vragen om nadere toekomstgerichte standpuntbepaling (Essent Milieu en Enexis).

Afgesproken wordt dat de adviseurs van PS 30 maart 2009 vóór 12.00 uur een uitwerking van deze punten via de mail aanleveren zodat de gedeputeerde de gelegenheid heeft om een reactie daarop dinsdag 31 maart in GS af te stemmen. Die GS-reactie komt diezelfde dag/avond voor de commissie BM beschikbaar, zodat 1 april (in de zijlijn van de extra PS-vergadering) afstemming door de fracties kan plaatsvinden. Op 3 april vindt de behandeling in de commissie BM plaats.

Gelet op de agenda van de commissie BM enerzijds en het zware belang van een goede behandeling van het Essent-dossier anderzijds wordt geopperd dat behandeling in de commissie BM op 3 april het karakter van een 'eerste termijn' kan krijgen. In overleg met de voorzitter van de commissie BM wordt een mogelijkheid voor een tweede termijn in een extra BM-bijeenkomst in week 15 gezien.

Met betrekking tot beslotenheid/openbaarheid merkt de gedeputeerde op dat in principe alles in openbaarheid kan worden besproken met uitzondering van vertrouwelijke details betreffende de koopovereenkomst. Zij verwijst daarbij naar de sheets van Essent ten behoeve van de openbare commissievergadering van 15 januari 2009.

Overige zaken: het splitsingsplan is vandaag beschikbaar gekomen voor de externe adviseur van PS.

Beslisdocument voor college van GS, 31 maart 2009. Beantwoording vragen adviseurs PS

Beslispunten:

1. Antwoorden vaststellen op vragen PS-adviseurs over Essent Milieu en Enexis. De antwoorden op de vragen over het contract RWE-Essent zijn rechtstreeks beantwoord door Essent en liggen ter kennisname voor.
2. Notitie vaststellen waarin een nadere toelichting wordt gegeven op de rollen/taken/verantwoordelijkheden van GS en PS in het Essent-dossier en het proces waarin onder andere expliciet een standpunt wordt ingenomen over de positie van PS bij de voorgenen verkoop van Essent Milieu.

Urgentie: zeer hoog in verband met de commissievergadering van 3 april 2009

Besluit: Resumptie (gedeputeerde)

Het college besluit dat de beantwoording van de vragen inhoudelijk adequaat is. Het college besluit dat een aparte oplegnotitie geschreven moet worden, waarin politiek-bestuurlijke conclusies worden beschreven rond twee of drie kernvragen. De verkoop van Essent Milieu wordt niet voorgelegd aan PS, aangezien de RvB niet verplicht is de verkoop in een formele procedure voor te leggen aan de aandeelhouders. De AHC is ingesteld vanwege de enorme hoeveelheid aandeelhouders en de praktische problemen die dit geeft in een onderhandelingsproces. Het college besluit enkele antwoorden in bijlage 3 minder prikkelend te formuleren.

Aanleiding

Essent heeft een dataroom ingericht waarin de adviseurs van PS vertrouwelijk de relevante documentatie rondom de voorgenen verkoop en splitsingsplan hebben kunnen inzien. Vanuit de AHC zijn alle conceptverslagen in het kader van de verkoop verstrekt. Op 23 maart 2009 hebben een delegatie van Essent en adviseurs, een delegatie van de AHC en haar adviseurs vragen beantwoord van de adviseurs van PS en een toelichting gegeven op het proces.

Op 27 maart 2009 hebben de adviseurs van PS in besloten kring de commissie BM geïnformeerd over de bevindingen.

Terugkoppeling bevindingen adviseurs PS

De PS-adviseurs zijn onder andere van mening:

- dat de RvB van Essent het proces goed heeft geleid en dat er een goed onderhandelingsresultaat ligt;
- dat de AHC en PS teveel op afstand hebben gestaan in het proces;
- dat de aandeelhouders geen harde afspraken hebben weten te regelen rondom duurzaamheidsinvesteringen van RWE en dat afspraken rondom de overdracht van EPZ niet goed geregeld zijn;
- dat PS een veel sterkere rol moeten krijgen in de toekomst bij de standpuntbepaling over Essent Milieu en over Enexis.

Daarnaast vragen nog enkele technische en juridische zaken om nadere uitleg. Aangegeven wordt dat deze uitleg nodig is om te bepalen of op 3 april in de commissie BM de bespreking over het statenvoorstel kan plaatsvinden. Zie ook het gespreksverslag van de secretaris van de commissie BM (bijlage 1). Vragen betreffende het contract Essent-RWE dienden door Essent beantwoord te worden. De vragen betreffende Essent Milieu en Enexis zijn zelf met input van de adviseurs van GS beantwoord. In de bijlagen 2 en 3 zijn de antwoorden op deze vragen weergegeven.

Toelichting op de rollen/taken/verantwoordelijkheden GS-PS in Essent-dossier en proces

De gedeputeerde heeft de begeleidingscommissie op 27 maart een toelichting gegeven op het proces en gewezen op de actieve informatievoorziening die de afgelopen maanden heeft plaatsgevonden in commissie BM en PS en de themabijeenkomst. Tevens heeft zij gewezen op de rol- en taakverdeling van GS en PS in dit dossier en met name hoe dit ook in de Provinciewet is geregeld. Er lijkt veel onvrede te bestaan bij PS over de mogelijkheden om sturing te geven op onderwerpen. Voorgesteld wordt aan de hand van een informerende notitie (bijlage 4) nader toelichting te geven op de rollen / taken / verantwoordelijkheden van GS en PS in het Essent-dossier en het doorlopen proces.

Bijlage 2: Antwoorden 31 maart 2009 - Resumptie

PS overwegen wensen/bedenkingen te uiten terzake de voorgenomen verkoop van aandelen van de Provincie in Essent. Ten behoeve van de voorbereiding daarvan hebben PS behoefte aan nadere informatie over de voorgenomen transactie. Zij zijn van oordeel dat zij zonder die informatie (de consequenties van) de transactie niet afdoende kunnen beoordelen en dientengevolge hun wettelijke taken en bevoegdheden niet naar behoren kunnen uitoefenen. PS hebben in de eerste plaats diverse vragen over de uitleg en toepassing van de voorgenomen Overeenkomst (SPA, d.d. 20 februari 2009).

Zij verzoeken GS ertoe te leiden dat die vragen door de Vereniging worden beantwoord. Hierbij wordt opgemerkt dat behoefte bestaat aan concrete en volledige beantwoording van de vragen, waarbij gewaarborgd is dat (I) de koper

het in het antwoord vervatte oordeel ten aanzien van de uitleg en de toepassing van de desbetreffende bepalingen van de overeenkomst deelt en (II) de aandeelhouders daaraan ook tegenover de koper rechten kunnen ontlenen, nadat zij tot de overeenkomst zijn toegetreden.

Opmerking Essent: Essent heeft kennis genomen van de hieronder opgesomde vragen. De antwoorden bij deze vragen zijn van haar hand. Daarnaast merkt Essent naar aanleiding van deze vragen meer in het algemeen het volgende op:

- a. De overeenkomst is de resultante van een onderhandelingsproces. Inherent aan een uitonderhandeld resultaat is dat het afwijkt van het, vooraf of achteraf, gewenste optimale resultaat van een individuele stakeholder of groep van stakeholders;
- b. Het uitonderhandelde resultaat als vastgesteld in de overeenkomst valt op essentiële punten binnen het vooraf door de AHC aan Essent opgegeven mandaat (waaronder waardecriteria en stakeholder criteria);
- c. Essent kan niet waarborgen dat koper de in de antwoorden vervatte oordelen ten aanzien van uitleg en toepassing van de betreffende bepalingen van de overeenkomst deelt. Iedere partij bij de overeenkomst is verantwoordelijk voor haar eigen positie onder de overeenkomst.

Enkele vragen met betrekking tot de SPA:

Is het de bedoeling dat uitsluitend de vennootschap en de koper gerechtigd zijn de overeenkomst te beëindigen, indien één of meer opschortende voorwaarden niet zijn vervuld?

Is juist dat de aandeelhouders geacht kunnen worden hetzelfde recht te genieten als de vennootschap en dat recht desgewenst zelfstandig kunnen uitoefenen? Zo nee, waar is dan geregeld dat de vennootschap haar recht op eerste verzoek van de aandeelhouders zal uitoefenen?

Antwoord: Wegens praktische omstandigheid dat mogelijkwerwijs 140 verkopers een beëindigingsbrief zouden moeten ondertekenen, is besloten dat het praktischer is dit recht toe te kennen aan de vennootschap, in feite als belanghebber van de aandeelhouders.

Opzegging van overeenkomst zal tot in detail besproken worden tussen het bestuur van de vennootschap en de AHC. Indien een belangrijke meerderheid van de AHC die reeds een Deed of Acceptance hebben getekend zouden besluiten, ondanks hun initiële besluit hun aandelen in Essent aan RWE te verkopen, de overeenkomst te willen beëindigen dan zal het bestuur dit verzoek vanzelfsprekend serieus dienen te overwegen. Het bestuur zal geen stappen nemen die ingaan tegen het belang van een belangrijke meerderheid van de verkopende aandeelhouders.

Is het juist dat indien de 80% voorwaarde niet is vervuld en tevens de Pre-Completion Restructuring niet is voltooid, de overeenkomst eindigt zonder dat een boete verschuldigd is?

Antwoord: Dit is juist.

Voorts wordt opgemerkt dat PS er groot belang aan hechten meer inzicht te krijgen in de wijze waarop diverse publieke belangen zijn gewaarborgd. In de

media en ook in de beantwoording van de vragen heeft de vennootschap lovende woorden gesproken over de intenties van de koper en de onderneming na voltooiing van de overname. Er is op tal van punten bekend gemaakt dat koper zich terzake van publieke belangen aan belangrijke doelstellingen heeft gecommitteerd. De gekozen bewoordingen duiden erop dat concrete bindende afspraken zijn gemaakt, waarop ook de aandeelhouders zonodig rechten kunnen ontlenen. PS en haar adviseurs hebben de betreffende afspraken in de door de vennootschap ter beschikking gestelde documenten echter niet aangetroffen. Tegen die achtergrond wensen PS opnieuw van de vennootschap namens de koper te vernemen op welke wijze de volgende publieke belangen in rechtens afdwingbare verbintenissen van de koper zijn verankerd.

Opmerking Essent: In de overeenkomst zijn op diverse plaatsen publieke belangen gewaarborgd en heeft de koper zich terzake van deze publieke belangen aan belangrijke doelstellingen gecommitteerd. Eén en ander in overeenstemming met hetgeen daarover tussen Essent en de AHC is besproken. De opmerking dat PS en haar adviseurs de betreffende afspraken in de door de vennootschap ter beschikking gestelde documenten niet hebben aangetroffen begrijpt Essent dan ook niet. Daarnaast wenst Essent het belang dat PS hechten aan verankering van publieke belangen in een privaatrechtelijke koopovereenkomst te relativeren. Publieke belangen dienen primair door publiekrechtelijke bevoegdheden te worden gereguleerd. De wet en de huidige statuten van Essent bieden aandeelhouders slechts beperkt de mogelijkheid om sturend te handelen. In deze zin gaat de overeenkomst wat betreft de verankering van publieke belangen dus substantieel verder dan op grond van de statuten mogelijk zou zijn, nota bene met het oog op een periode waarin de huidige aandeelhouders niet langer aandeelhouder zijn. Dat publieke belangen toch hun weerslag hebben gevonden in de overeenkomst is primair te danken aan de samenwerking tussen RvB/RvC en AHC in overeenstemming met het overeengekomen Protocol betreffende het kader voor informatie en consultatie in verband met Project Maastricht, voorafgaand aan het fusietraject op 27 augustus 2008. De betrokkenheid van de AHC, zoals nader omschreven in het Protocol, gaat uit boven de statutaire taak van de AHC. Op grond van de statuten (artikel 28) gaat de taak van de AHC niet verder dan de toetsing of bepaalde belangrijke besluiten van de RvB (waaronder belangrijke (des)investeringen) passen binnen de door de AvA goedgekeurde strategie. Buiten deze taak heeft de AHC geen andere structurele bevoegdheden op grond van wet en/of de statuten. De incidentele uitbreiding van haar takenpakket in verband met het fusietraject kon dan ook alleen plaatsvinden door middel van specifieke afspraken met Essent, zoals vastgelegd in het Protocol. De RvB/RvC en AHC hebben gedurende het hele fusietraject gehandeld volgens het Protocol.

Ten slotte achten PS het van groot belang terzake van een aantal onderwerpen geïnformeerd te worden over de laatste stand van zaken teneinde eventuele wensen en bedenkingen naar behoren te formuleren. Het betreft onderwerpen die in de overeenkomst in zogenaamde opschortende voorwaarden zijn

opgenomen. De overeenkomst is zo opgetuigd dat de aandeelhouders terzake van de vervulling van die voorwaarden niet of nauwelijks invloed kunnen uitoefenen, terwijl de (wijze van) vervulling daarvan voor de positie van de aandeelhouders vanzelfsprekend wel van groot belang is. Hetzelfde geldt voor enkele andere verplichtingen/activiteiten van koper waaraan vermoedelijk al (gedeeltelijk) uitvoering is gegeven en die van rechtstreeks belang zijn voor de verplichtingen die voor de aandeelhouders uit de overeenkomst kunnen voortvloeien. Tegen deze achtergrond wensen PS zo concreet mogelijk geïnformeerd te worden over de meest recente stand terzake van de volgende onderwerpen:

Opmerking Essent: Essent verzet zich tegen de weergave hierboven. Vanwege de complexiteit van de transactie, ondermeer veroorzaakt door aanwezigheid van 140 individuele aandeelhouders die op zekere afstand staan van het commerciële energiebedrijf van Essent, is met uiterste zorgvuldigheid voor de huidige transactiestructuur gekozen. De belangen van de individuele aandeelhouders zijn gewaarborgd door aan ieder van hen de mogelijkheid te bieden om al dan niet op het bod van RWE in te gaan. Geen enkele andere transactiestructuur biedt een zodanig sterke waarborg voor individuele aandeelhouders. Voor het overige geldt dat RvB en RvC van Essent zich tot aan Completion op consistente wijze de belangen van alle stakeholders zullen aantrekken bij de uitvoering van de overeenkomst.

Notitie met toelichting op proces en de rollen/taken/verantwoordelijkheden van GS en PS in het Essent dossier

Uit de bevindingen van de adviseur van PS komt onder andere naar voren dat de AHC en PS teveel op afstand hebben gestaan in het proces en dat PS in de toekomst een prominentere rol moet krijgen bij de standpuntbepaling over Essent Milieu en Enexis.

Dit dossier is voor GS aanleiding om de commissie BM middels een notitie nader te informeren over de rollen/taken/verantwoordelijkheden van GS en PS in het Essent-dossier en het doorlopen proces op dit dossier.

Inleiding

Op 27 maart 2009 hebben de adviseurs van PS in besloten kring de commissie BM geïnformeerd over hun bevindingen in het kader van hun onderzoek voor PS betreffende het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent. Na afloop van deze vergadering hebben de begeleidingscommissie van PS en de adviseurs een terugkoppeling gegeven aan de gedeputeerde. Vervolgens hebben de PS-adviseurs op 30 maart 2009 twee documenten met vragen gestuurd over a) het contract tussen Essent en RWE en b) Essent Milieu en Enexis.

De antwoorden op deze vragen hebben GS op 31 maart rechtstreeks aan de adviseurs toegezonden.

Ter voorbereiding op een goede bespreking van het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent in de commissie BM willen GS de commissie graag nader informeren over de bevoegdheden van PS en GS in het Essent-dossier en

op het afgelopen proces. Ook zullen wij ingaan op de vraag wat er gebeurt als wij de aandelen niet voor verkoop aanbieden.

Toelichting op bevoegdheidskader van GS en PS betreffende het Essent-dossier en op het proces

Toelichting bevoegdheidskader

Op grond van de Provinciewet ligt het bevoegdheidskader van GS en PS vast. Artikel 158 Provinciewet noemt een aantal bevoegdheden van GS. Besluiten van GS in het kader van de uitvoering van de toekomststrategie Essent betreffen veelal privaatrechtelijke rechtshandelingen van de provincie. Voor een specifieke categorie rechtshandelingen, zoals besluiten tot deelname in een rechtspersoon, geldt de zogenaamde voorhangprocedure ook al gaat het hier om een typische bestuursbevoegdheid. Deze voorhangprocedure houdt in dat GS voorafgaande aan het (bestuursrechtelijke) besluit tot een dergelijke deelname over te gaan eerst PS consulteren. Deze verplichting geldt uitsluitend bij een voorgenomen besluit tot deelname, niet in geval van beëindiging van een deelname. Betrokkenheid van PS kan dan wel aan de orde zijn in verband met de verantwoordings- en inlichtingenplicht op grond van artikel 167 van de Provinciewet. Artikel 167 van de Provinciewet handelt over de verantwoordings- en informatieplicht van GS jegens PS. In de praktijk wordt daar veelal invulling aan gegeven door het informeren van de betrokken Statencommissie(s). Daarnaast legt artikel 167, vierde lid, GS de verplichting op PS vooraf te informeren onder meer over voorgenomen privaatrechtelijke handelingen in geval PS om die informatie vooraf hebben verzocht en indien de uitoefening van die bevoegdheden door GS ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor de provincie. Vindt de informatieverstrekking plaats omdat de gevolgen van het besluit ingrijpend zijn, dan nemen GS geen besluit dan na PS in de gelegenheid te hebben gesteld hun wensen en bedenkingen terzake ter kennis te brengen van GS.

Aangezien de voorgenomen verkoop van Essent PLB aan RWE ingrijpende gevolgen heeft voor de Provincie hebben GS conform artikel 167 van de Provinciewet de commissie BM en PS de afgelopen periode regelmatig actief geïnformeerd over het proces. Conform ditzelfde artikel in de Provinciewet zullen GS een definitief besluit nemen over de voorgenomen verkoop van Essent aan RWE pas dan nadat PS hun wensen en bedenkingen hierover kenbaar hebben gemaakt.

Toelichting op proces gedurende de uitvoering van de Toekomststrategie Essent
Wij zijn het niet eens met de uitspraak van de adviseurs van PS dat de AHC en PS teveel op afstand hebben gestaan in het proces van uitvoering van de Toekomststrategie Essent.

In de commissienotitie BM Informatie- en verantwoordingsproces voor de implementatie van de Toekomststrategie Essent (BM-0685) wordt ingegaan op de wijze van informeren en verantwoording afleggen met betrekking tot de uitvoering van de Toekomststrategie Essent. De bespreking van deze notitie in oktober jl. in uw commissie heeft geen wijzigingen of aanvullingen op de

voorgestelde werkwijze opgeleverd. In bijlage 1 bij het statenvoorstel wordt een overzicht gegeven van de vergaderingen van PS en de commissie BM waarin informatieverstrekking over de uitvoering van de Toekomststrategie van Essent heeft plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat wij u de afgelopen periode regelmatig en actief hebben geïnformeerd over het proces.

Betrokkenheid AHC in proces: de rollen en verantwoordelijkheden tussen AHC, RvB/RvC zijn vastgelegd in een protocol. Op 5 afgesproken ijkmomenten heeft er, onder geheimhouding, consultatie met de AHC plaatsgevonden. De AHC en haar adviseurs hebben inzage gehad in alle relevante documenten. Samen met de AHC en haar adviseur zijn er zowel toelatingscriteria geformuleerd als criteria opgesteld waaraan de biedingen zijn getoetst. Deze laatste criteria hadden betrekking op waarde en stakeholder belangen (medewerkers, toekomst van Essent, publiek belang, nieuwe organisatie).

De AHC is op 24 december 2008 geïnformeerd over de finale biedingen. De RvB heeft in deze vergadering op basis van de notitie van de externe juridische adviseur, een helder mandaat gekregen op alle SPA onderdelen. De finale biedingen (19 december 2008) bevatten een aantal openstaande due diligence onderwerpen. De finale bidders hebben in week 52 deze onderwerpen nader onderzocht.

Op 29 en 30 december zijn de finale biedingen bevestigd. De lijst met openstaande due diligence onderwerpen van beide partijen was significant afgenomen. Essent heeft op 2 januari een schriftelijke reactie op de SPA en due diligence punten naar RWE verstuurd. In de eerste week van januari is verder gewerkt aan beantwoording van de openstaande due diligence onderwerpen van beide partijen. Ook in deze periode zijn er nog documenten in de dataroom toegevoegd. Op 6 januari is de AHC op de hoogte gesteld van de voortgang van het verkoopproces. Vrijdag 9 januari is de gedeputeerde telefonisch door Essent op de hoogte gebracht van het voorlopige onderhandelingsakkoord. Zondagavond 11 januari is de AHC geïnformeerd over het finale onderhandelingsakkoord. Vanaf het begin van het proces heeft er, en vindt er nog steeds, intensief informeel overleg plaats tussen de voorzitter van de AHC en de RvB van Essent.

Wat gebeurt er als de provincie Noord-Brabant haar aandelen niet aanbiedt? Als de provincie Noord-Brabant besluit haar aandelen niet aan te bieden, dan gaat de verkoop niet door. Immers, 80% van de aandelen moet aangeboden worden, wil de verkoop door gaan. Het niet doorgaan van de verkoop betekent dat de positie van Essent op de Europese markt op termijn zal verslechteren en dat de continuïteit van het bedrijf en daarmee de bijdrage van Essent aan een duurzame, betaalbare en betrouwbare energievoorziening in gevaar komt. Dit betekent ook toename van het risico dat onze aandeelhouderswaarde gaat kelderen.

Mail ambtelijk projectteam aan secretaris commissie BM, 1 april 2009: Notitie met toelichting

De secretaris van de commissie BM ontvangt de vertrouwelijke notitie van GS aan de commissie BM met een toelichting op het bevoegdheidskader GS en PS betreffende het Essent-dossier en op het proces. Tevens wordt ingegaan op de vraag wat de consequenties zijn als de provincie Noord-Brabant haar aandelen niet aanbiedt.

Vergadering commissie BM, 3 april 2009

Uit de vastgestelde korte besluitenlijst van de openbare vergadering van de commissie BM op 3 april 2009 blijkt dat de statenvoorstellen uitvoeringsstrategie Essent (PS 20/09) en investeringsprogramma Essent (PS 18/09) worden behandeld in een extra vergadering op 10 april 2009.

Besluitenlijst besloten vergadering commissie BM, 3 april 2009 (BM-0758)

De externe adviseurs van PS, presenteren hun definitieve bevindingen. Een exemplaar van de presentatie ligt onder geheimhouding voor de leden van PS ter inzage bij de commissiesecretaris. Op basis van de eerdere bevindingen, gepresenteerd op 27 maart 2009, hebben zij nadere vragen gesteld aan GS/Essent op drie terreinen: technisch/contractsuitleg, borging publieke belangen en Enexis/Essent Milieu. De beantwoording is deels bevredigend, deels niet volledig bevredigend en krijgt in overleg met de begeleidingsgroep een noodzakelijk geacht vervolg. De presentatie richt zich op vijf belangrijke kwesties, waaronder EPZ en Duurzaam/investeringsplan.

EPZ advies: probeer als provincie nauw betrokken te zijn bij het overleg Essent/RWE/ministerie van EZ om daarmee de risico's voor de aandeelhouders bij de uitoefening van de beperkte bevoegdheden zo veel mogelijk te beperken.

Duurzaam/investeringsplan: probeer nauw betrokken te zijn bij de onderhandelingen over het investeringsplan, probeer daarin de afspraken over duurzaam investeren te verankeren.

Vervolgens geven de adviseurs antwoord op vragen uit de commissie en geven zij aan dat er, gegeven de splitsingswet, op hoofdlijnen een goede deal voorligt. De NV heeft zichzelf verkocht, aandeelhouders hebben in theorie meer macht dan nu uitgeoefend is. Daar zijn ook de voorstellen richting Enexis op gebaseerd.

Afgesproken wordt dat de commissie in de extra vergadering van 10 april opnieuw bij dit onderwerp - in beslotenheid - stil zal staan, tevens wordt de relatie met het totale dossier en de besluitvorming op dit onderdeel gezien.

Beslisdocument voor GS, 7 april 2009: Voorbereiding commissievergadering BM d.d. 10 april inzake Statenvoorstel verkoop Essent

Beslispunten:

1. Kennisnemen van de finale bevindingen van de PS-adviseurs zoals gepresenteerd in de commissie BM van 3 april jl.

2. Vaststellen van de nadere overwegingen van GS naar aanleiding van de bevindingen van de adviseurs van PS.
3. Bekrachtigen van de standpunten ten aanzien van de conceptstatuten van Enexis en ten aanzien van de rol van PS bij de verkoop van Essent Milieu
4. Bespreken van het proces met betrekking tot de vergadering van de commissie BM op 10 april a.s.
5. Inlassen extra GS vergadering op 16 april voor het vaststellen van de Memorie van Antwoord.

Urgentie:

Zeer hoog in verband met de commissievergadering van 10 april 2009.

Besluit:

7 april 2009, Akkoord, met dien verstande dat het college geen extra vergadering in week 16 inplant. Zo mogelijk op 14 april in de middag concept MvA aan het college voorleggen.

Aanleiding

Op 3 april 2009 hebben de adviseurs van PS in een besloten commissie BM-vergadering hun finale bevindingen gepresenteerd. Voorafgaand aan deze besprekingen hebben GS op 31 maart 2009 de antwoorden vastgesteld op de 20 pagina's met vragen van de adviseurs van PS en een notitie met een toelichting over het proces en het bevoegdheidskader van PS en GS toegezonden aan de commissie BM.

Op basis van alle geraadpleegde documenten en gevoerde gesprekken hebben de adviseurs van PS aangegeven bij een aantal onderwerpen nader stil te willen staan (inclusief opmerkingen adviseurs), waaronder:

EPZ:

- Gekozen constructie, zoals vastgelegd in de SPA, is juridisch mogelijk.
- Risico's voor aandeelhouders; best effort obligation om ervoor te zorgen dat economische eigendom van EPZ alsnog bij RWE terecht komt en de betrokkenheid bij eventuele rechtsprocedures.
- Advies aan PS: blijf nauw betrokken bij de besprekingen over EPZ in Den Haag en tussen Essent en RWE. Probeer de risico's voor aandeelhouders zoveel mogelijk te beperken.

Duurzaam/investeringsplan Essent-RWE:

- Uitkomst past niet binnen mandaat AHC, maar het is een kwestie van onderhandelen.
- Openbreken contract tussen RWE en Essent op dit punt is een 'No Go'.
- Advies aan PS: blijf nauw betrokken bij besprekingen over dit onderwerp tussen Essent en RWE en vraag aandacht bij Essent voor meetbare afspraken, onder andere met betrekking tot duurzame investeringen.

Essent Milieu:

- De adviseurs zijn het niet eens met de uitspraak van GS dat de verkoop van Essent Milieu geen ingrijpende gevolgen heeft voor de provincie NB. Aan de ene kant vanwege de significante opbrengst voor de provincie en inhoudelijk vanwege het belang van de stortplaatsen.

- Advies aan PS: eerst om nadere informatie van GS verzoeken en dan bekijken of PS wensen en bedenkingen zouden moeten kunnen uiten.

Tot slot concluderen de adviseurs: mooi resultaat. Een dergelijk resultaat krijg je binnen een jaar niet terug. Als nu wordt gestopt met RWE en over 12 maanden een ander contract wordt gesloten (buiten de boete tijd) dan zal dit contract niet beter zijn, is de inschatting van de adviseurs.

Voor wat betreft het proces vinden de adviseurs dat de aandeelhouders de RvB de lead hebben gegeven in het verkoopproces, terwijl ze zelf ook de lead hadden kunnen nemen. De borging van de werkgelegenheid en het locatiebeleid hadden beter gekund en de commissie BM is teveel op afstand geweest in de periode tussen 21 november 2008 en 12 januari 2009.

Nadere overwegingen GS, waaronder:

Essent Milieu:

De vraag is of de argumenten van de PS-adviseurs PS wensen en bedenkingen te laten uiten steekhoudend zijn. De PS-adviseurs vinden vanwege de hoogte van de opbrengst van Essent Milieu en de relatie met een goede nazorg van de stortplaatsen dat verkoop van Essent Milieu wél ingrijpende gevolgen heeft voor de provincie.

De AHC van Essent is van oordeel dat verkoop van dochterbedrijf Essent Milieu van een geheel andere orde is dan de verkoop van Essent PLB (financieel-technisch en inhoudelijk) en als zodanig geen grote ingrijpende gevolgen heeft voor de aandeelhouders. GS hebben zich eerder bij dit standpunt aangesloten. In het kader van de informatie- en verantwoordingsplicht conform artikel 167 van de Provinciewet worden PS over de verkoop van Essent Milieu actief geïnformeerd. De AHC zal actief worden betrokken in het proces van verkoop.

Bekrachtiging Standpunten

Naar aanleiding van bovengenoemde overwegingen wordt GS voorgesteld de eerder ingenomen voorgenomen standpunten ten aanzien van Essent Milieu te bekrachtigen, te weten:

- PS actief informeren over de voorgenomen verkoop van Essent Milieu, duidelijk maken dat het verkooptraject van Essent Milieu is losgekoppeld van het besluitvormingstraject van de verkoop van Essent aan RWE en de voorgenomen verkoop van Essent Milieu vooralsnog niet voor wensen en bedenkingen aan PS voor te leggen.

De inhoudelijke reactie van GS op de standpunten van de PS-adviseurs zal vooral in het Memorie van Antwoord gegeven moeten worden, die door GS wordt vastgesteld. Het vaststellen van de Memorie van Antwoord in de GS-vergadering van 14 april is praktisch niet haalbaar en de GS-vergadering van 21 april is aan de late kant vanwege de PS-behandeling van het statenvoorstel op 24 april. Vandaar dat GS wordt voorgesteld op 16 april een ingelaste GS-vergadering te hebben voor het vaststellen van het Memorie van Antwoord.

Mail provincie Limburg aan ambtelijk projectteam, 7 april 2009: Presentatie bevindingen externe adviseur Provincie

Opgemerkt wordt dat de externe adviseur in de Statencommissie voor het Economische Domeinen van de Provincie Limburg het onderzoek naar de overeenkomst tussen Essent en RWE heeft gepresenteerd. In het kort: goede strategische keuze van Essent en aandeelhouders om een internationale partner te zoeken, zorgvuldig proces doorlopen, prima prijs, goede ontwikkeling voor de provincie Limburg en beter om nu de aandelen te vervreemden dan te wachten.

De Statencommissie had aansluitend de gelegenheid technische vragen te stellen. Deze gingen vooral over de objectiviteit van de externe adviseur, gezien het positieve oordeel van het bureau, en over de onderzoeksmethoden. Volgens de externe adviseur is sprake van een onafhankelijk onderzoek en hebben GS geen stem gehad in het rapport. 'Als iets goed is, ga ik niet zeggen dat het slecht is', aldus één van de onderzoekers. Aansluitend is er in beslotenheid gepraat over het onderzoek naar de onderdelen waarop geheimhouding rust. Aanstaaende vrijdag (besloten) inhoudelijke vergadering van de Statencommissie voor Economische Domeinen.

Vrijdag 17 april behandeling in PS.

Vergadering commissie BM, 10 april 2009: Statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent (PS 20/09) ter advisering

Na een uitgebreide gedachtewisseling en beantwoording van vragen door de gedeputeerde is de commissie niet tot een advies gekomen met betrekking tot de vraag of het voorstel rijp is voor behandeling door PS op 24 april aanstaande⁶⁷. De commissie gaat alsnog van behandeling op die datum uit en krijgt daartoe nadere informatie van de zijde van GS over:

- de noodzaak tot schaalvergroting;
- het verkoopproces in de periode december 2008 - januari 2009;
- de borging van investeringen met betrekking tot duurzaamheid;
- de governancestructuur van Enexis;
- de actuele ontwikkelingen in Europa en Den Haag met betrekking tot de splitsingswet en het splitsingsplan;
- decentrale energieopwekking;
- de eigendomssituatie van EPZ;

De commissie bespreekt de informatie in een extra vergadering op 17 april a.s.

Memorie van Antwoord 20/09 D: Uitvoering Toekomststrategie Essent, 14 april 2009

In de MvA wordt een nadere toelichting gegeven op de onderwerpen, die de commissie BM heeft aangegeven tijdens de eerste termijn van de vergadering op 10 april 2009.

⁶⁷ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst van de vergadering van de commissie BM, d.d. 10 april 2009.

Het betreft de volgende onderwerpen:

- a. Het verkoopproces
- b. De noodzaak tot schaalgrootte
- c. De borging van investeringen m.b.t. duurzaamheid
- d. De actuele ontwikkelingen in Europa en Den Haag m.b.t. level playing field en splitsingsplan
- e. De governancestructuur van Enexis
- f. Decentrale energieopwekking
- g. De laatste stand van zaken EPZ

Verkoopproces

Opgemerkt wordt dat tijdens de bespreking van het statenvoorstel betreffende de uitvoering van de toekomststrategie van Essent aandacht is gevraagd voor publieke belangen (continuïteit, stabiliteit, werkgelegenheid, duurzaamheid). Ook is meegegeven dat het bij een toekomstige partner voor Essent moet gaan om een complementaire partner, die bereid is te investeren in vitale bedrijfsonderdelen in Nederland, met aandacht voor de mensen die er werken en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarnaast is aandacht gevraagd voor een zorgvuldig proces, transparantie van besluitvorming en waarborgen voor de betrokkenheid van de aandeelhouders. Na het besluit over de Toekomststrategie Essent zijn de voorbereidingen van het verkoopproces gestart. In het Informatie- en verantwoordingsproces voor de implementatie van de Toekomststrategie Essent (BM-0685 d.d. 23 oktober 2008) wordt ingegaan op de wijze van informeren en verantwoording afleggen met betrekking tot de uitvoering van de Toekomststrategie Essent. Onder meer wordt in de notitie aangegeven dat ‘Essent op zoek gaat naar geïnteresseerde partijen om een strategische alliantie aan te gaan met het PLB. De RvB onder toezicht van de RvC heeft de leiding over dit proces. Zij zullen daarbij overeenkomstig hun wettelijke verplichtingen, de belangen behartigen van alle bij de onderneming betrokken stakeholders (waaronder aandeelhouders). De RvB en een delegatie van de RvC zullen de AHC onder geheimhouding periodiek informeren en consulteren over dit proces op basis waarvan de AHC tot standpunten komt.

De consultatie strekt ertoe om RvB en RvC inzicht te geven in:

- de afwegingen die binnen het verband van de AHC worden gemaakt tijdens de voortgang van dit proces;
- de haalbaarheid van een uiteindelijke overeenkomst in het licht van voorstellen die door de diverse gegadigden tijdens dit proces worden gedaan.

Voor dit consultatieproces hebben RvB/RvC en de AHC een stappenplan met ijkmomenten vastgesteld. Tijdens de commissievergadering van 23 oktober a.s. en volgende vergaderingen zullen wij u in beslotenheid nader informeren over de stand van zaken met betrekking tot het stappenplan.

Samenvatting implementatie toekomststrategie PLB:

Wij zullen u regelmatig informeren over de voortgang van het alliantietraject aan de hand van actuele stand van zaken. Wij zullen te zijner tijd ons voorlopige standpunt ten aanzien van een concreet alliantievoorstel inclusief een standpunt met betrekking tot het vervreemden van de aandelen aan PS voorleggen en hen in de gelegenheid stellen hun wensen en bedenkingen terzake aan GS kenbaar te maken.'

Op basis van bovengenoemde afspraken is op 12 september 2008, 23 oktober 2008, 21 november 2008, 8 januari 2009, 12 januari 2009, 15 januari 2009 en 23 januari 2009 de stand van zaken met betrekking tot het verkoopproces met de commissie BM besproken. GS hebben willens en wetens ervoor gekozen PS niet alleen maar wensen en bedenkingen te laten uiten over het eindresultaat, maar gedurende het proces continu te informeren via de commissie BM.

Relevant is ook dat de adviseurs van de AHC te allen tijde inzage hebben gehad in alle relevante documenten. In de periode van 21 november 2008 - januari 2009 heeft de AHC diverse malen gesproken met de RvB van Essent, namelijk op 8 december 2008, op 24 december 2008, op 6 januari 2009 en op 11 januari 2009. Tijdens de AvA van 18 december 2008 zijn alle aandeelhouders geïnformeerd over de voortgang, het tijdschema en het besluitvormingsproces met betrekking tot de aansluiting van Essent bij een strategische partner. Vlak voor het kerstreces heeft de RvB Essent van de AHC een mandatenlijst voor de onderhandelingen meegekregen, waarbij onderwerpen betreffende publiek belang waren opgenomen die door PS als belangrijk werden geacht. Tijdens het kerstreces hebben de voorzitter van de RvB en de voorzitter van de AHC dagelijks overleg gehad over de voortgang in het verkoopproces.

Op 24 december 2008 en 6 en 11 januari 2009 is de actuele stand van zaken met betrekking tot de mandatenlijst besproken met de AHC mede op basis van een analyses van de adviseurs. Op 11 januari 2009 heeft de AHC geconcludeerd dat er veel is bereikt binnen de lijst van de onderhandelingsruimte die de AHC aan de RvB van Essent had meegegeven en het bereikte onderhandelingsresultaat met RWE een goed resultaat is.

De AHC heeft op 12 januari 2009 over drie onderwerpen nadere informatie aan de RvB gevraagd. Vervolgens is dit in GS besproken en hebben GS besloten, middels voorliggend statenvoorstel, het voorstel tot samengaan van Essent met RWE inclusief een voorgenomen standpunt met betrekking tot het vervreemden van de aandelen voor wensen of bedenkingen, aan PS voor te leggen. GS willen overigens benadrukken dat zij voortdurend geïnformeerd zijn door de AHC. Voor een overzicht van de informatie- en consultatiemomenten die hebben plaatsgevonden gedurende de periode van 21 november 2008 en januari 2009 tussen RvB en AHC, GS en (de leden van) PS wordt verwezen naar bijlage 2.

Noodzaak schaalgrootte

Naast de mening van Essent hebben de financiële adviseurs van GS/AHC, de adviseurs van PS en de adviseurs van PS Limburg feitelijk aangegeven niet te twijfelen over de noodzaak tot schaalvergroting. In het rapport voor PS van

Limburg (7 april 2009) verwoordt Arthur D. Little de noodzaak tot schaalgrootte op de volgende manier: De belangrijkste drijfveer voor (internationale) consolidatie is het realiseren van schaalgrootte om:

- marges te verbeteren door (inkoop)kosten synergieën, klantprofiel optimalisatie en hedging mogelijkheden;
- een machtsblok te creëren in de waardeketen voor het verkrijgen van de noodzakelijke brandstoffen en het realiseren van productievermogen;
- kapitaalkracht te verzamelen voor het investeren in nieuwe (duurzame) technologieën.

Conclusie: handhaven status quo is geen goed alternatief gegeven de kleine schaal van Essent in de Europese energiemarkt, het stijgende risicoprofiel van de commerciële activiteiten en zeer grote investeringen in productiecapaciteit die Essent moet doen om haar positie en groei zeker te stellen.

GS onderschrijven daarom de noodzaak tot het creëren van schaalgrootte voor Essent. Wij zijn van mening dat de argumenten voor het besluit van 27 juni nog steeds valide zijn.

Borging investeringen duurzaamheid

RWE zal Essent-afspraken uit het sectorakkoord energie overnemen.

Momenteel leggen Essent en RWE de overeenkomst over het investerings- en ontwikkelingsplan voor de komende periode vast. Het investeringsplan wordt binnenkort besproken met de AHC. Naar aanleiding van signalen geuit in de afgelopen commissie BM-vergadering van 10 april zullen GS er bij Essent op aandringen dat er harde en meetbare afspraken worden gemaakt over het investeringsplan, in het bijzonder over de duurzaamheidsinvesteringen.

Actuele ontwikkelingen in Europa en Den Haag

Er zijn geen tekenen dat de Splitsingswet wordt teruggedraaid.

Belangrijk is de constatering dat de Europese splitsingsregelgeving zich altijd heeft geconcentreerd op hoogspanning en in die zin niet relevant is voor de Nederlandse situatie. De overeenkomst tussen Essent en RWE wordt getoetst aan de Europese mededingingseisen.

Laatste stand van zaken splitsingsplan Essent: Op 9 april 2009 heeft de NMa het advies over het Splitsingsplan Essent getekend en naar de minister van EZ gestuurd. Dit advies is vertrouwelijk en wordt niet beschikbaar gesteld door de NMa aan Essent of aandeelhouders. De minister kan binnen maximaal 6 weken na ontvangst een bindende aanwijzing geven aan het bestuur van Essent.

Het splitsingsplan wordt onder andere beoordeeld op de volgende criteria:

- Voldoen aan Groepsverbod.
- Overdracht Economisch Eigendom aan NWB.
- Uitvoeren Wettelijke Taken.
- Toedeling Vermogensbestanddelen.
- Beheersen risico's.
- Doorberekening splitsingskosten.
- Bijdrage beheerste Tariefsontwikkeling.
- Marktactiviteiten netwerkbedrijf.

- Financiële ratio's.

GS verwachten dat de Minister van EZ het splitsingsplan positief beoordeelt.

Governancestructuur van Enexis

Tijdens de vergadering van de commissie BM op 10 april 2009 is door meerdere fracties de wens geuit om als aandeelhouder dicht bij Enexis te gaan staan. Commissie Kist heeft aanbevelingen gedaan over actief aandeelhouderschap en beveelt de aandeelhouders om op 5 terreinen actief te zijn:

- het bestuur wordt benoemd en ontslagen door overheidsaandeelhouders;
- goedkeuring van een door het bestuur voor te stellen strategisch plan;
- goedkeuring van investeringen die niet zijn voorzien of waarmee een bepaald bedrag gemoeid is;
- goedkeuring van investeringen in bijvoorbeeld nieuwe productiecapaciteit;
- reservering en bestemming van de winst.

De concept-statuten van Enexis zoals die nu zijn voorbereid omvatten de laatste 4 terreinen. Het eerste terrein 'benoeming en ontslag RvB door aandeelhouders' kan uitsluitend gerealiseerd worden door invoering van een verzwakt structuurregime. Een verzwakt structuurregime betekent dat de beslissingsmacht van de RvC beduidend minder is ten gunste van de aandeelhouders. De benoeming van de directie ligt in handen van de AvA. Daarmee is een actieve rol voor de aandeelhouders gecreëerd en worden alle vijf terreinen die door de commissie Kist zijn genoemd volledig door de aandeelhouders gecontroleerd. Omdat nu sprake is van een volledig structuurregime zal bij een overgang naar een verzwakt structuurregime een besluit tot wijziging van de statuten genomen moeten worden in de aandeelhoudersvergadering. Hiervoor is een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte stemmen nodig.

Laatste stand van zaken EPZ

Conclusie: vanaf het begin is de inzet van Essent en aandeelhouders geweest alle commerciële activiteiten binnen Essent PLB te verkopen, dus inclusief het 50% belang in EPZ. Omdat de publieke belangen zijn geborgd in de individuele vergunning, de voorschriften en door handhaving is er voor de aandeelhouders geen aanleiding tot heroverweging met betrekking tot de verkoop van het belang in EPZ.

Slotwoord

Na het verschijnen van het rapport van de Raad voor Financiële Verhouding over het korten en herverdelen van het Provincie Fonds is bij PS de vraag ontstaan of het nu wel of niet wijs is de aandelen Essent te vervreemden. De volgende punten zijn hierbij van belang:

- het niet vervreemden van de aandelen zal Brabant, net als de andere provincies, niet behoeden voor afromen en herverdelen;
- het besluit is ingegeven vanuit de overwegingen zoals hiervoor in deze Memorie van Antwoord geschetst onder het kopje schaalgrootte;

- niet vervreemden vanuit deze overwegingen zal op termijn de rendementen en daarmee dividenduitkeringen onder druk zetten.

Rente over een goede verkoopprijs, zoals nu door RWE geboden, genereert wat dat betreft - ondanks kapitaalmarktschommelingen - een stabielere en minder risicovolle inkomstenstroom voor de provincie, dan de zekerheid die we kunnen verwachten uit dividendinkomsten in een volledig vrije energiemarkt.

*Beslisdocument GS, 15 april 2009: Memorie van Antwoord op Statenvoorstel
Uitvoering Toekomststrategie Essent*

Beslispunten

1. Vaststellen MvA (20/09D).
2. De gedeputeerde mandateren om op basis van de door GS gemaakte opmerkingen het MvA in resumptie afdoen.
3. Het MvA (20/09D) via de Griffie aan PS aanbieden.

Aanleiding

Op 10 april 2009 is de commissie BM niet tot een advies gekomen met betrekking tot de vraag of het voorstel rijp is voor behandeling door PS op 24 april. De commissie gaat vooralsnog uit van behandeling op die datum en heeft daartoe nadere informatie van GS toegezegd gekregen over een aantal onderwerpen. In de MvA worden deze onderwerpen nader toegelicht. De commissie bespreekt deze informatie in de MvA in een extra vergadering op 17 april 2009. In deze vergadering zal ook het statenvoorstel betreffende de investeringsagenda besproken worden.

Debat op hoofdlijnen:

- Grote opluchting dat eindelijk in de openbaarheid het debat kan worden gevoerd.
- Inschakelen van de eigen adviseurs wordt als goede zet gezien (heel verhelderend). Conclusies adviseurs lijken 1 op 1 overgenomen te worden.
- Aandacht voor noodzaak schaalvergroting Essent Milieu en het gevolgde proces.
- De commissie vraagt het besluit over splitsen en verkoop van Essent PLB los te koppelen van het besluit over verkoop Essent Milieu en oprichting van Enexis.
- De commissie is ongelukkig met Ja/Nee contract. Men heeft het gevoel in een fuik terecht gekomen te zijn en op cruciale momenten teveel op afstand te hebben gestaan en dat de AHC op afstand heeft gefunctioneerd.
- Het debat is soms gevoerd op basis van onvolledige dan wel foutieve informatie.
- Er is een link gelegd tussen het rapport van de Rfv en de opbrengsten uit de verkoop van Essent. Daarnaast wil de commissie niet verkopen zonder dat men weet waar het geld aan uitgegeven wordt; het besluit wordt dus minder als een principieel besluit gezien.

- Gevoel dat men aan het roer moet staan van Essent en vindt dat ze op dit moment te weinig kunnen doen door de statuten en willen daarom een verzwakt structuur regime voor Enexis.
- Het is de vraag of de commissie wel klaar is om het dossier vrijdag in een tweede termijn en samen met de investeringsagenda, door te geleiden naar PS voor bespreking op 24 april.

Vervolgprocedure: MvA zal via de Griffie aan PS aangeboden worden.

Vergadering commissie BM, 17 april 2009: Statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent (PS 20/09) ter advisering

Na uitgebreide gedachtewisseling in tweede termijn deelt de gedeputeerde informatie uit⁶⁸. Met betrekking tot de noodzaak van schaalgrootte deelt zij mee dat op 16 april 2009 overeenstemming is bereikt tussen RWE en Essent over ontwikkeling en duurzaamheid. De hoofdlijnen van de overeenkomst worden uitgedeeld, de achterliggende informatie komt onder geheimhouding ter inzage voor PS.

De commissie besluit de aanvullende informatie aan de onafhankelijke adviseurs voor te leggen. Hoewel diverse fracties aangeven behoefte te hebben aan meer duidelijkheid op onderdelen acht de commissie in meerderheid (CDA, VVD, PvdA, D66 en Brabantse Partij) het voorstel rijp voor behandeling door PS op 24 april 2009.

Beslisdocument GS, 20 april 2009: Vertrouwelijke informatieverstrekking aan leden PS inzake Uitvoering Toekomststrategie Essent

Beslispunten:

1. Door tussenkomst griffie de navolgende documenten ter inzage leggen van PS:
 - a. gewijzigde en geherformuleerde bijlage 7 bij de overeenkomst tussen Essent en RWE (inclusief beëdigde Nederlandse vertaling) inzake herstructurering EPZ (bijlage 1);
 - b. contract Essent - RWE inzake duurzaamheid (bijlage 2);
 - c. memo met extra toelichting voor PS over consequenties uitstel verkoop, duurzaamheid, EPZ en fiscale effecten verkoop Essent (bijlage 3).
2. Ten aanzien van alle onder 1 bedoelde documenten geheimhouding op te leggen als bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet;
3. Het woord geheim op een opvallende en duidelijk waarneembare wijze op de ter inzage te leggen overeenkomst zetten;
4. Kennis nemen van de informatie uitgereikt op 17 april 2009 aan de commissie BM (bijlage 5: waarderingsanalyse Essent PLB, de rating en de sheets over ontwikkeling en duurzaamheid overeenkomst RWE en Essent).

⁶⁸ Bron: Vastgestelde korte besluitenlijst van de vergadering van de commissie BM, 17 april 2009.

Samenvatting

GS hebben besloten een aantal documenten met betrekking tot de uitvoering van de Toekomststrategie Essent onder oplegging van geheimhouding vertrouwelijk ter inzage te leggen voor leden van PS. Deze ter inzage legging is bedoeld de Staten maximaal te informeren met het oog op de behandeling van het statenvoorstel 20/09A inzake Uitvoering Toekomststrategie Essent op 24 april 2009. De Staten worden dan in de gelegenheid gesteld hun wensen of bedenkingen ten aanzien van dit voorstel te uiten.

Urgentie: Zeer hoog omdat de Statenleden op 20 april 's avonds in het provinciehuis aanwezig zullen zijn en dan de stukken kunnen inzien, alsmede in verband met de korte tijd tot aan de PS-vergadering op 24 april 2009.

Besluit: 20 april 2009, Akkoord. De strategie is besproken.

Beslisdocument GS, 21 april 2009: Nota wijziging en herzien Ontwerp-besluit Uitvoering Toekomststrategie Essent

Beslispunten:

1. Vaststellen Nota van Wijziging (20/09D) en herziene Ontwerp-besluit (20/09E) van het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent.
2. Nota van wijziging (20/09D) en herziene Ontwerp-besluit (20/09E) bij het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent via de griffie aan PS aanbieden.

Urgentie: Zeer hoog in verband met de Statenvergadering op 24 april 2009.

Besluit: 21 april 2009, Resumptie (gedeputeerden).

Aanleiding:

In de commissie BM op 3 en 10 april 2009 bleek het door GS geformuleerde concept-besluit betreffende het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent vragen op te roepen over de wijze waarop wensen/bedenkingen kenbaar gemaakt kunnen worden. GS besluiten nadat PS de gelegenheid hebben gekregen wensen/bedenkingen kenbaar te maken. Om PS daarvoor alle ruimte te geven hebben GS gemeend de tekst van het ontwerp-besluit neutraler te formuleren en te volstaan met de aanduiding dat PS van de voorstellen kennis hebben genomen (in plaats van 'met instemming').

Vervolgprocedure: Nota van Wijziging (20/09D) en het herziene Ontwerp-besluit (20/09E) zal via de Griffie aan Provinciale Staten worden aangeboden.

Nota van wijziging 20/09D: Uitvoering Toekomststrategie Essent, 21 april 2009 voor PS vergadering op 24 april 2009

In de Provinciewet ligt het bevoegdheidskader van GS en PS vast. Voor een specifieke categorie rechtshandelingen, zoals besluiten tot deelname in rechtspersonen geldt de zogenaamde voorhangprocedure, ook al gaat het hier

om een typische bestuursbevoegdheid die toekomt aan GS (artikel 158, 2^e lid). Dit houdt in dat GS, voorafgaand aan het (bestuursrechtelijke) besluit tot een dergelijke deelname over te gaan, eerst PS consulteren. Deze verplichting geldt bij een voorgenomen besluit tot deelname, niet bij beëindiging van een deelname.

Op basis van artikel 158 van de Provinciewet leggen GS de voorgenomen deelname in een aantal andere deelnemingen voor wensen en bedenkingen aan PS voor.

Artikel 167 Provinciewet bevat de verantwoordings- en informatieplicht van GS jegens PS. In praktijk wordt daar veelal invulling aan gegeven door het informeren van de betrokken Statencommissie(s). Artikel 167, 4^e lid, legt GS de verplichting op PS vooraf te informeren over voorgenomen privaatrechtelijke handelingen in geval PS om die informatie vooraf hebben verzocht en indien de uitoefening van die bevoegdheden door GS ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor de provincie. Vindt informatieverstrekking plaats omdat de gevolgen van het besluit ingrijpend zijn, dan nemen GS geen besluit dan na PS in de gelegenheid te hebben gesteld hun wensen en bedenkingen terzake ter kennis te brengen van GS.

Conform artikel 167, Provinciewet zullen GS een definitief besluit over de voorgenomen verkoop van Essent aan RWE nemen pas nadat PS hun wensen en bedenkingen hierover kenbaar hebben gemaakt.

In beide gevallen is het zo dat GS besluiten, nadat PS de gelegenheid hebben gekregen wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Om PS daarvoor alle ruimte te geven hebben GS gemeend de tekst van het ontwerp-besluit neutraler te formuleren en te volstaan met de aanduiding dat PS van de voorstellen hebben kennis genomen (in plaats van ‘met instemming’). Het is vervolgens aan PS om gebruik te maken van de gelegenheid om wensen en bedenkingen kenbaar te maken, in de vorm van amendering van het voorliggende ontwerp-besluit, in de vorm van moties, dan wel anderszins.

Herzien ontwerp-besluit 20/09 E, 21 april 2009: Uitvoering Toekomststrategie Essent. Voorgestelde behandeling PS vergadering 24 april 2009

PS van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van GS, d.d. 10 maart 2009, met inbegrip van hun voornemen definitieve besluiten rond de verkoop van Essent te zullen nemen onder de opschortende voorwaarde van verkregen goedkeuring door de minister van EZ ten aanzien van het Splitsingsplan;
- gelet op artikel 158, 1^e lid onder e, juncto artikel 167, 4^e lid Provinciewet;
- gelet op het advies van de commissie BM d.d. 3 april 2009;
- overwegende dat GS de commissie BM, respectievelijk PS overeenkomstig de met PS gemaakte afspraken regelmatig en adequaat hebben geïnformeerd over de (tussen)stappen die zijn genomen tot aan het finale voorstel dat nu voorligt, waardoor PS zich thans optimaal geïnformeerd achten om wensen en bedenkingen kenbaar te maken met betrekking tot het voorgenomen besluit van GS;

Besluiten:

1. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van GS om als verkoper partij te worden bij, en om als zodanig toe te treden tot de Offer, Sale and Purchase Agreement tussen Essent en RWE d.d. 20 februari 2009 waarmee de provincie haar aandelen in Essent NV aanbiedt en verkoopt aan RWE, een aandeel in de Brugvordering neemt (al dan niet via deelneming in een Vennootschap die deze Brugvordering gaat houden) en de aandelen gaat houden van Essent Milieu Holding B.V., een vennootschap die ófwel het milieubedrijf van Essent houdt, ófwel, indien dit reeds is verkocht aan een externe partij, nog houder is van een deel van de verkoopopbrengst van deze verkoop;
2. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van GS aandelen te gaan houden in Enexis Holding B.V., de houdstermaatschappij van het netwerkbedrijf Enexis met als uitgangspunt voor de corporate governance de concept-statuten;
3. Deel te nemen in een aantal - ten gevolge van de splitsing van Essent NV noodzakelijk geworden en bij de transactie zoals hierboven onder besluit 1 genoemde gebruikelijke - rechtspersonen.

Nota van wijziging 20/09 D, 21 april 2009 definitief na resumptie

Toevoeging ten opzichte van de eerste versie

...voorliggende ontwerp-besluit, in de vorm van moties, dan wel anderszins met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 158 en 167 van de Provinciewet. Tenslotte herhalen wij onze voorkeur - zoals eerder in de Memorie van Antwoord aangegeven - voor een verzwakt structuurregime voor Enexis. Die voorkeur hebben we inmiddels onder de aandacht van de andere toekomstige aandeelhouders gebracht. Wij verzoeken u deze aanvullende informatie te betrekken bij uw overwegingen en standpunten inzake de governance van Enexis.

5.5 PS-vergadering 24 april 2009

PS-vergadering 24 april 2009: Nummer 20/09: Uitvoering Toekomststrategie Essent

Samenvatting vastgesteld verslag PS-vergadering d.d. 24 april 2009:

CDA: Aan de orde is de uitvoering van de toekomststrategie Essent. Vandaag zitten PS in de positie dat zij wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken. GS nemen uiteindelijk het besluit, ook om toe te treden tot de overeenkomst. Dat zal met zich meebrengen dat uiteindelijk de aandelen van Essent worden vervreemd. Dit verhaal is voor het CDA geen vanzelfsprekendheid. Een belang is dat er sprake moet zijn van een reële prijs. Verder moet sprake zijn van duurzame productie en van betaalbare levering. Er zit veel dynamiek in het dossier maar al die zaken hebben volgens het CDA geen nieuwe inzichten, feiten, omstandigheden opgeleverd op grond waarvan wij tegenover de toekomststrategie die wij verleden jaar hebben vastgesteld, een ander standpunt zouden moeten innemen.

CU-SGP: Eigenlijk is de fundamentele beslissing in juni gevallen. Toen is wel heel gemakkelijk het besluit genomen tot vervreemding over te gaan, terwijl het fundamentele debat toen niet is gevoerd. Toen zijn stappen gezet waardoor wij nu wel moeten verkopen.

CDA: Ik bestrijd dit.

CU-SGP: In het debat zijn PS onder druk gezet omdat de gedeputeerde de volgende dag, nota bene tijdens de Statenvergadering, het licht op groen zette voor de verkoop van Essent. PS zijn toen gedwongen kort daarna een besluit te nemen. Het debat is toen niet fundamenteel gevoerd.

SP: Als PS vandaag besluiten te verkopen, is de splitsing een onomkeerbaar proces, want er valt dan niets meer te ontsplitsen.

CDA: PS besluiten vandaag niet. PS praten over wensen en bedenkingen. Deze zijn mede tot stand gekomen door adviseurs van GS en PS gezamenlijk maar ook door onze eigen adviseurs. Met die adviseurs, die ons in dit complexe dossier goed van informatie hebben voorzien, kunnen we tot een zorgvuldige afweging komen.

VVD: Wij hebben tot het laatste advies moeten persen om een fatsoenlijke overeenkomst te krijgen waarin juridisch geborgd is dat wat RWE zegt ook werkelijkheid wordt. Wat blijkt nu? Zelfs nu ligt er een contract dat niet getekend is, dat geen enkele juridische borging geeft dat RWE verplichtingen inderdaad gaat nakomen. Hoe kan het CDA daarover enthousiast zijn?

CDA: Er is niet gezegd dat het contract helemaal goed is en dat alles juridisch afdwingbaar is. Een aantal zaken verdient nog nadere aandacht, waaronder:

1. EPZ: Delta en Essent zijn er nog niet uit en dat is geen wenselijke situatie. Zorg ervoor dat die duidelijkheid komt voordat met de verkoop wordt ingestemd.

SP: Wil het CDA GS meegeven geen besluit te nemen en niets te ondertekenen voordat zekerheid is rond Borssele?

CDA: Hier geldt dezelfde argumentatie als zojuist gegeven. PS nemen het besluit niet, maar geven wensen en bedenkingen aan. Het is aan GS om ermee te doen wat zij willen.

2. Nog geen goedkeuring minister voor het splitsingsplan. De adviseurs hebben bevestigd dat het er goed uitziet. Het is belangrijk dat geen instemming wordt gegeven voordat de goedkeuring van de minister er is. Het valt allemaal nog binnen de tijd, dus dat kan geregeld worden. Verder is het belangrijk dat PS geïnformeerd worden als er signalen komen dat één en ander niet conform de wensen van de minister is.
3. Zwak structuurregime Enexis is goede zaak. Weet de gedeputeerde al of hiervoor een tweederde meerderheid is bij de aandeelhouders?
4. Essent Milieu blijft nu buiten de verkoop.
5. Duurzaamheid is een zeer belangrijk aspect. In het voorliggende contract worden mooie intenties uitgesproken, maar volgens de adviseurs is juridische afdwingbaarheid ver te zoeken. Als PS het belangrijk vinden dat duurzaamheid geregeld wordt, moet dat hard worden vastgelegd, zo stellen zij.

6. Het voorliggende contract bevat veel afspraken die in de loop der tijd moeten worden geëffectueerd. Eén en ander moet goed en nauwlettend in de gaten gehouden worden. Het CDA wil daarvoor een stevige commissie instellen onder leiding van iemand die veel van de materie weet, desnoods iemand die in het proces zit en dit vanuit zijn of haar deskundigheid goed kan blijven volgen.

SP: De SP is niet blij met de manier waarop PS tot deze besluitvorming zijn gekomen. De SP ziet het namelijk wel degelijk als besluitvorming. Positieve waardering voor het college en voor fracties in de Staten. GS hebben gezorgd dat PS snel van informatie werden voorzien en waren, in de persoon van de gedeputeerde, bereid deel te nemen aan een openbaar debat. Het grote kritiekpunt is dat het hele proces te veel naar binnengekeerd is geweest. PS hebben te maken met doorgewinterde juristen, economen, voorzitters van RvB's, grote adviesbureaus. PS zijn vooral geïnformeerd door mensen die zij zien als deskundig en goed geïnformeerd, maar die de afgelopen jaren wel allemaal gefunctioneerd hebben binnen de ideologie van schaalvergroting en van het vooringenomen standpunt dat schaalvergroting en fusies noodzakelijk zijn. Als het gaat om het wel of niet verkopen van onze Essent-aandelen zie je binnen alle partijen twijfel over nut en noodzaak hiervan toenemen. De SP doet een beroep op die fracties die nog twijfelen: bij twijfel niet inhalen. Als je het toch doet zou je wel eens meer kapot kunnen maken dan je lief is. PS mogen wensen en bedenkingen uiten. Bedenkingen heeft de SP veel, maar maar één wens, namelijk dat dit college niet verkoopt.

VVD: Wat is er gebeurd. In oktober 2008 zouden we een investeringsprogramma krijgen. Dat gebeurde niet, het ligt vandaag voor. We zouden betrokken worden bij het opstellen van het protocol en niet op het laatste moment geconfronteerd worden met een voorstel waarop we alleen ja of nee zouden kunnen zeggen. De realiteit is dat er een kant-en-klare koop-overeenkomst ligt waartegen ja of nee gezegd kan worden. De VVD vindt dat dit proces niet goed verlopen is. Welke bedenkingen er ook naar voren komen, zodra die betrekking hebben op het contract kan er niets meer want dat contract mag niet opengebroken worden. Dat betekent dat je op voorhand beperkt bent in het aangeven van bedenkingen. Dat is niet de afspraak. Hoe kijkt de VVD tegen het bereikte resultaat aan? Vanaf 27 juni tot heden is een aantal zaken veranderd. Europa heeft definitief besloten dat energiebedrijven hun hoogspanningsnetten niet meer hoeven af te splitsen. De beoogde marktwerking in de energiesector wordt niet meer gerealiseerd door het ontbreken van een level playing field. Tweede verandering is de kredietcrisis. Hierdoor is de wereldwijde drive steeds te groeien door fusies en overnames een beetje over. Derde nieuwe gegeven: de reacties van onze Haagse Boswachter om de kas van de lagere overheden en met name de provincies gedeeltelijk leeg te halen.

PvdA: De VVD suggereert dat als Essent verkocht wordt en de provincie middelen binnenkrijgt die als het ware linea recta naar het rijk gaan. Dat is niet het geval. Als het rijk gaten in onze begroting slaat, moet worden gekeken hoe

dat wordt opvangen. Dat betekent echter niet dat de middelen uit Essent rechtstreeks in die gaten worden gestopt. Dat zou een zeer slechte zaak zijn. VVD: De bedragen die genoemd zijn, zijn zodanig dat nadat wij onze begrotingstekorten hebben aangevuld, van het totale bedrag maar heel weinig overblijft om werkelijk te besteden. Daarin moet je reëel zijn.

CU-SGP: Samen is gestreden om in oktober het investeringsprogramma te hebben en die koppeling te kunnen leggen om deze discussie voor te zijn. Is de VVD het met de CU-SGP eens dat het college heeft zitten slapen, ons nu voor een voldongen feit plaatst en dat de provincie Groningen dat misschien wel veel slimmer gedaan heeft?

VVD: Dat valt te bezien. De ontwikkelingen hebben de VVD aangezet tot nadenken. De vraag is of schaalvergroting inderdaad noodzakelijk is voor Essent om te kunnen overleven. Dat waagt de VVD te betwijfelen. In juni 2008 was schaalvergroting het argument om te verkopen. Het rapport van de RvB van december 2007 over de Essent strategie 2008-2012 getiteld 'Op weg naar een waardevolle toekomst' stelt de argumentatie om te verkopen in een ander daglicht. In dit rapport geeft Essent aan te willen groeien om in de Europese markt een speler van enige omvang te kunnen zijn. Essent wil dat doen door autonome groei, verbetering van de kostenefficiëntie en te sturen op operational excellence. Essent wil samenwerkingsverbanden zoeken met inkoopcombinaties en Essent geeft aan 10% van de eigen aandelen te willen kopen. Met andere woorden: Essent gaf toen aan zelfstandig verder te willen gaan. Wat staat er verder? De aandeelhouders zullen, gezien het feit dat zij met een verkoop van aandelen de deur naar verdere waardecreaties sluiten, rekening moeten houden met een nadelig effect op beschikbaarheid / duurzaamheid van energievoorziening in Nederland. Volgens Essent zal de kopende partij de overnamepremie op de acquisitie van Essent namelijk snel willen terugverdienen. Als ook investeringsbeslissingen in het buitenland genomen worden, zijn de consequenties groot; de duurzaamheidsambities worden niet gerealiseerd, de prijzen zullen stijgen, de klanttevredenheid zal in het geding komen. Dit lezen wij in een rapport van Essent van een halfjaar voordat wij de strategie van Essent gingen bepalen. In de visie van Essent over de periode 2008-2012 bestond geen enkele aanleiding om het bedrijf te verkopen.

PvdA: Tussen december 2007-juni 2008 zijn zaken veranderd. In opdracht van de aandeelhouders is een advies opgesteld waarin wordt vermeld dat die keuze misschien toch niet verstandig is. Verder is de Splitsingswet aangenomen.

VVD: In juni 2008 wordt de bedrijfsfilosofie van december 2007 verlaten en is schaalvergroting het argument. Daarna vallen wij van de ene crisis in de andere. De VVD vindt het onverstandig in een crisissituatie onomkeerbare beslissingen te nemen voor zaken als energie. Ook het advies van de externe financiële adviseur van PS dat wij gister nog op de valreep kregen, heeft een meerderheid van de VVD fractie niet tot andere gedachten kunnen brengen. Vaak is, ook aan GS, gevraagd om cijfers te geven. Tot op heden wordt het onvoldoende hard gemaakt. De VVD maakt zich ook zorgen over de realiteitswaarde van het voornemen van RWE de investeringsplannen van Essent

voor duurzame energie uit te voeren. Het is tot vandaag niet gelukt te komen tot overname van de investerings-plannen.

Wat de kerncentrale betreft spreken de PS-adviseurs van een juridische truc door RWE het economische eigendom van de aandelen te geven, terwijl de aandeelhouders via een afgeleide vennootschap het juridische eigendom van de aandelen behouden. De vraag is of wij als aandeelhouder moeten meewerken aan een constructie waar de statuten van Delta zich tegen verzetten en voor Delta aanleiding is een juridische procedure te starten tegen Essent. Welk risico lopen wij als RWE het contract openbreekt als het niet beschikt over de 50% aandelen? Ontbinding wegens dwaling is niet uitgesloten. Een meerderheid van de VVD-fractie vindt dat Essent zijn aandelen moet aanbieden aan Delta, zoals GS van Zeeland in hun brief schrijven.

GS zijn voornemens toe te treden tot de overeenkomst tussen Essent en RWE. GS nemen zich voor als aandeelhouder verantwoordelijkheid te dragen voor de continuïteit van het bedrijf, zodat Essent op langere termijn kan functioneren en het consumentenbelang kan dienen. Dat valt te betwijfelen. De enige die de continuïteit van het bedrijf kan bepalen is RWE. De motivering van het voornemen van het besluit is daarmee redelijk ondeugdelijk. Verder zeggen GS het aandeelhouderschap in Enexis te accepteren. Daarvoor moet het splitsingsplan worden goedgekeurd. Daarom is het van belang dat het splitsingsplan nog eens terugkomt in de Staten.

Tot slot wordt opgemerkt dat D66 en VVD een goede zet hebben gedaan door eigen adviseurs in te schakelen. Mede daardoor begrijpen veel Statenleden eindelijk waar ze mee bezig zijn.

PvdA: Op 27 juni 2008 zijn 5 voorwaarden genoemd die voor de PvdA van groot belang zijn om met de verkoop akkoord te kunnen gaan: continuïteit van het bedrijf, werkgelegenheid, een goede prijs, een degelijke en robuuste inrichting van het NWB en duurzaamheid. Sinds de presentatie van de voorstellen op 12 januari heeft de discussie in de PvdA zich toegespitst op die voorwaarden. Vijf belangrijke argumenten om aandeelhouder van Essent te blijven en de reactie van de PvdA hierop:

- Essent is ons bedrijf. De PvdA denkt dat dit al lang niet meer zo is.
- Het is voor het voortbestaan van Essent belangrijk. Ook daarop is de reactie van de PvdA neen.
- Essent kan dan als melkkoe dienen voor ons jaarlijks dividend. Ook op dit argument is de reactie van de PvdA neen.
- Om zo garanties te hebben op het gebied van prijs en leveringszekerheid. Dat zijn belangrijke argumenten, maar ook hierbij is het de vraag of die echt van groot belang zijn. Prijs en leveringszekerheid worden steeds meer door de markt bepaald. Om die markt te reguleren zijn er wetten en regels en sterke bewakers zoals de NMa. Dat zijn voor de PvdA belangrijke zaken waar sterk aan wordt gehecht.
- Om zo te komen tot een meer duurzame energieproductie. Hier zit voor de PvdA de achilleshiel. De vraag is of Essent kan helpen om duurzame energie te produceren en vorm te geven aan energietransitie. Het antwoord hierop is een volmondig ja!

Het gaat de PvdA om twee doelen: ten eerste bevorderen dat Essent ook na verkoop de duurzame en schone productie blijft opvoeren. Convenanten / vage toezeggingen dat Essent onder de RWE vlag blijft investeren om dat op een zo duurzaam mogelijke wijze te doen, waren / zijn onvoldoende. De voorstellen van de afgelopen week geven nog steeds onvoldoende vertrouwen. GS en de gedeputeerde worden gevraagd of er geen betere mogelijkheden zijn om duurzame energie sterker af te dwingen.

Tweede belangrijk punt is de energietransitie. De PvdA is van mening dat met middelen die voortkomen uit de PNEM fundamenteel moet worden geïnvesteerd in een nieuwe energietransitie en in oplossingen die nodig zijn. Zien GS dat ook zo en vinden zij dat de middelen op deze wijze moeten worden ingezet?

CDA: vertrouwen dat door Europese regels minder CO₂-productie wordt afgedwongen. Verder onderkent het CDA dat het belangrijk is een NWB over te houden dat een stevige positie heeft decentrale opwekkingscapaciteit mogelijk te maken. Belangrijk dat daarvoor middelen vrijgemaakt worden. De lijn is: eerst beleid en dan geld.

PvdA: Er moet nu een signaal uitgaan dat wij dit geld zullen inzetten voor energietransitie. Er zijn twee dingen die voor van doorslaggevend belang zijn. Dat betreft allereerst meer zekerheid en meer duidelijkheid over de duurzame productie van Essent onder RWE-vlag. Op de tweede plaats, als het tot verkoop komt, de inzet van de middelen.

GL: De PvdA wil van GS vandaag nog een bepaalde zekerheid krijgen rondom inspanningen voor duurzame energie. Onze gesprekspartner is GS, maar de onderhandelingen worden gevoerd tussen RWE en Essent. Deze hebben ertoe geleid dat er nu een contract ligt waarvan de PS-adviseurs vinden dat dit nog steeds niet de juridische hardheid en concreetheid heeft die wij wensen. GL heeft vanaf het begin in de Tweede Kamer, in PS en in gemeenteraden over deze kwestie een eensgezind/ondubbelzinnig standpunt ingenomen: niet instemmen met verkoop van een publiek energiebedrijf aan een marktpartij. GL is van mening dat de grote Nederlandse energiebedrijven moeten gaan samenwerken. Een inkoopcombinatie van de vier grote energiebedrijven Nuon, Eneco, Essent en Delta kan concurreren met grote Europese bedrijven. GL stelt bij overname hoge eisen aan duurzaamheid. RWE is vooral actief op het gebied van bruinkool- en kolencentrales en kernenergie en wil ook in de toekomst en fors deel van haar investeringen in deze sectoren doen. De huidige aandeelhouders van Essent kunnen een extra bonus tegemoet zien als RWE na overname de tweede kerncentrale bij Borssele mag bouwen. Een dergelijke beloning is onacceptabel. In het besluit dat voorligt wordt opgemerkt dat PS kennis nemen van een aantal feiten en bedenkingen kunnen formuleren. GL stelt vast dat dit alleen een weergave is van de juridische en bestuurlijke verhoudingen tussen PS en GS. Voor GL zou het duidelijker, klip en klaar kunnen zijn door een uitspraak van het hoogste orgaan van deze provincie, PS en daarom heb ik een motie voorbereid, die ik graag wil indienen.

PS van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 april 2009, beraadslagend over het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent (20/09E), overwegende dat:

1. energieproductie en -levering een publiek belang zijn;
2. de overeenkomst tussen Essent en RWE ontstaan is in een situatie van ongelijke speelruimte daar Essent door de Nederlandse wetgever is opgelegd tot splitsing over te gaan in het PLB en het NWB terwijl een dergelijke eis niet door de Duitse wetgever is opgelegd aan RWE waarbij de EU de opstelling van de Duitse wetgever thans blijkt te billijken;
3. verkoop van het PLB Essent aan RWE een bijdrage betekent aan de oligopolievorming op de Europese energiemarkt hetgeen ongewenst is vanuit publiek belang in het algemeen en vanuit het belang van energieconsumenten in betrouwbare en betaalbare levering van energie en hun keuzevrijheid voor duurzame energie in het bijzonder;
4. verkoop van het PLB Essent waarin de aandelen in bezit zijn van Nederlandse overheden aan RWE dat grotendeels eigendom is van particuliere aandeelhouders, betekent dat de mogelijkheden tot oplegging en handhaving van duurzaamheidseisen aan productie van energie beperkt worden;
5. ten aanzien van de selectie van overnamekandidaten naar het oordeel van PS duurzaamheid een marginale rol heeft gespeeld;
6. het verkoopcontract geen harde garantie geeft dat RWE daadwerkelijk zal overgaan tot de investeringen in de productie van duurzame energie zoals dat voorgehouden wordt aan PS van Noord-Brabant;
7. het onaanvaardbaar is dat RWE economisch eigendom verwerft van de EPZ omdat deze onverkort in overheidsbezit dient te blijven;

dragen GS op, niet over te gaan tot vervreemding van de Essent-aandelen en gaan over tot de orde van de dag.

SP: GL kunnen we ons niet beter vinden in een motie die simpelweg stelt: PS, gehoord hebbende de beraadslaging, spreken uit het wenselijk te vinden dat het college van GS niet overgaat tot vervreemding van de aandelen Essent?

GL: prima.

CU-SGP: Twee dagen geleden is een gewijzigd besluit voorgelegd waarin niet wordt gevraagd met instemming kennis te nemen maar alleen nog wordt gevraagd wensen en bedenkingen aan te geven. De CU-SGP is het eens met de lijn die ook door GL werd aangegeven, namelijk dat PS een helder standpunt moeten innemen en niet een halfslachtig waardoor GS zelf aan de slag kunnen gaan. Het proces naar de verkoopbeslissing verdient niet de schoonheidsprijs. PS moesten extra adviseurs in de arm nemen om met een gezond kritische blik op het proces, de resultaten en gevolgen van de voorgestelde besluiten te kunnen overzien. Onze adviseurs gaven aan dat GS PS onvolledig en op delen onjuist zou hebben geïnformeerd. De toon voor het gevoerde proces werd in negatieve zin gezet in de avond van 26 juni. De Staten werden toen onder druk gezet met zéér beperkte informatie vooraf in te stemmen met vervreemding van de aandelen. Verkoop van Essent was de enige optie, werd door GS beweerd. En dit allemaal omdat de gedeputeerde op 27 juni het licht voor de

verkoop van Essent op groen wilde zetten in de AHC. De fractie heeft zich tegen deze gang van zaken verzet en ook goedkeuring onthouden om toen al te besluiten de aandelen te vervreemden.

Verder constateert de fractie dat de aandeelhouders de directie en de RvC te lang te veel vrije hand in het hele verkoopproces hebben gegeven. Beide zaken zijn niet terug te draaien, maar zijn wel bepalend voor de situatie waarin we nu zijn beland. Daarover zal in de Staten nog een stevig verantwoordingsdebat moeten worden gevoerd.

Voordat de fractie aan een afweging toe kan komen moeten eerst twee andere vragen beantwoord worden:

1. moet Essent echt verkocht worden of is er een reële keus voor voortgezet aandeelhouderschap?
2. voldoet het contract zoals het nu voorligt aan de voorwaarden zoals wij die ons vooraf gesteld en de fractie eraan stelde?

GS hebben ons er in het proces niet van kunnen overtuigen dat Essent te klein is om zelfstandig verder te gaan. Daarnaast zijn de eisen die Europa stelt aan splitsing niet meer zo hard. De fractie concludeert dat PS een keus hebben: verkoop van aandelen, of voortgezet aandeelhouderschap.

De tweede vraag die wij moeten beantwoorden is of het contract voldoet aan de voorwaarden die PS vooraf hebben gesteld. Positieve punten in het contract zijn dat de werkgelegenheid geborgd is voor een periode dat je het kan borgen, dat de deal financieel op zich goed is, dat de continuïteit van het bedrijf gewaarborgd wordt en dat de intentie er is een forse slag te maken op duurzaamheidsgebied. Ook zijn er nog een aantal zaken die onvoldoende duidelijk of concreet zijn. De duurzaamheidsinvesteringen moeten contractueel vastgelegd zijn. Ten tweede dienen onduidelijkheden rondom EPZ opgelost te zijn. GS hebben PS tot nu toe niet kunnen overtuigen dat hier een onomstreden en duidelijke transactie wordt gepleegd.

D66: Wij vinden wel degelijk dat door splitsing niet-levensvatbare bedrijven overblijven en wij dus gedwongen zijn te vervreemden. Wij hebben van meet af aan de algemene strategie van vervreemding van aandelen ondersteund. De gedeputeerde heeft ons veel informatie gegeven over het verkoopproces. Er zijn talloze informatiebijeenkomsten geweest, deels besloten, er was regelmatig sprake van herhaling van gegevens. Hierdoor konden wij soms door de bomen het bos niet meer zien. Wij hebben uiteindelijk externe adviseurs ingehuurd. Ook al staan wij positief tegenover vervreemding van de aandelen en verkoop aan RWE, wij zien wel in dat een aantal elementen niet de schoonheidsprijs verdient. Behoud van werkgelegenheid was een belangrijk punt. Het feit dat er vijf jaar garantie op de werkgelegenheid is, is voor de werknemers en D66 zwaarwegend. Bij duurzame energie komt het lelijke masker tevoorschijn. De kernenergiecentrale is echt een punt. De juridische structuur roept onduidelijkheid op. Kan de gedeputeerde iets zeggen over de Duitse en Nederlandse richtlijnen betreffende aansprakelijkheid. Verandert één en ander als RWE eigenaar wordt?

Als het PLB verkocht wordt voor een goede prijs, kunnen de opbrengsten ingezet worden voor duurzame energietransitie. Gaan PS niet akkoord dan zal

volgens de adviezen de positie van het bedrijf zodanig verslechteren dat daarmee én het bedrijf én onze eigen situatie geen goed gedaan wordt. D66 is ervan overtuigd dat Essent in principe verkocht moet worden, ook al is de bruidegom niet zo mooi als zij graag had gezien.

BP: In deze eindfase draait het om de beslissing wel/niet verkopen. Is er een mogelijkheid tot uitstel? Het proces is niet altijd op de juiste manier verlopen, maar uiteindelijk is antwoord gekregen op veel vragen. Maar gaan wij verder met EPZ, moet EPZ niet uit de deal worden gehaald? Dit punt is voor de BP essentieel. De gekozen oplossing is gekunsteld. Willen GS dit nog eens bekijken? Het voorliggende contract biedt geen juridische mogelijkheden duurzaamheid af te dwingen. Voor de BP zijn de eisen niet hard genoeg en kan daarom geen toestemming geven voor de verkoop van Essent.

Gedeputeerde: Realiseren dat het het sluitstuk is van een debat dat lang geleden is ingezet. In 2000 notitie nutsbedrijven. Conclusie: op termijn staat het provinciale eigendom van nutsbedrijven ter discussie. Vandaag geven PS GS bedenkingen mee en daar zullen GS iets mee moeten doen en een afweging moeten maken. Het is een dossier dat veel kennis vraagt. Het is duidelijk dat iedereen zich geroepen voelt zich ermee te bemoeien, maar iedereen moet wel zijn rol kennen. Het eerste dat zeker is de Splitsingswet. Daar hebben PS, GS, maar ook aandeelhouders van Essent niet om gevraagd. Belangrijk is ook te constateren dat het PLB opereert op een vrije markt met grote risico's en de wetgeving verbiedt in nieuwe deelnemingen te gaan zitten die een groot bedrijfsrisico vormen. Volgend feit is dat er consolidatie plaatsvindt op de nationale energiemarkt. Wil je meekomen op die markt dan is schaalvergroting een item. Dat is uitvoerig besproken en de conclusie was uiteindelijk van alle adviseurs, PS, GS en Essent dat schaalvergroting echt nodig is om ervoor te zorgen dat Essent een goede toekomst heeft.

De notitie waar de VVD naar verwijst is van begin december 2007. Het is een discussiestuk dat niet is vastgesteld. Bedoeld als een startnotitie om te praten over de toekomst van Essent. Daarvoor heeft Essent een aantal scenario's geschetst. Een daarvan was alleen verdergaan. Van de twee andere scenario's, was één een partner zoeken. Toen heeft Essent aangegeven wel stand-alone verder te kunnen. De AHC heeft gevraagd dit te bewijzen. Gaandeweg bleek, uitmondend op 27 juni 2008, dat Essent streeft naar schaalvergroting door een partner te zoeken. Een van de redenen is dat er voldoende capaciteit nodig is om te kunnen inkopen. Een andere is dat een klein bedrijf veel moeite heeft om investeringen gedaan te krijgen en vaak extra duur uit is. In het verhaal staat dat Essent twee jaar stand-alone verder kan, maar ook dat op termijn altijd een partner gevonden moet worden. Toen heeft de AHC gezegd dat het misschien verstandig is de stap in een keer te zetten.

VVD: Wat u nu zegt staat niet in het rapport. Er staat wel in dat Essent in de periode 2008-2012 stand-alone verder kan. Kennelijk is later naar voren gekomen, het kan door adviseurs zijn gedaan, dat cashen ook interessant is.

Gedeputeerde: U vroeg wat er is gebeurd en ik geef antwoord daarop. Verder heb ik er weinig aan toe te voegen. Het is een ontwikkeling die ontstond door samenspel tussen aandeelhouders en RvB. Het is belangrijk niet dogmatisch vast

te houden aan iets waar anderen vraagtekens bij zetten. Als dat wordt getoetst en daardoor tot een andere conclusie wordt gekomen moet daaraan gevolg worden gegeven en dat heeft de RvB gedaan. Het gaat niet om cashen.

De AHC heeft op vijf punten een ijkmoment ingebouwd om te zeggen wat ze ervan vindt. Als dat negatief zou zijn, zou de RvB bezien, of wel met het proces doorgegaan moest worden. In juni 2008 is vastgesteld dat Essent op zoek moest gaan naar een strategische partner. Hier ligt een voorstel voor een partner. In het proces te komen tot een partner hebben we selectiecriteria opgesteld, verder een longlist en een shortlist. Uiteindelijk na veel afvinken, afwegen en doorvragen bleek RWE de beste papieren te hebben. Als je afvinkt aan welke criteria wordt voldaan, dan is het overall oordeel in ieder geval dat een goede invulling aan die criteria wordt gegeven.

Een andere vraag is of er een alternatief is voor verkoop. Dat alternatief is stand-alone verder gaan. In rapporten van zowel PS-adviseur, AHC/GS-adviseurs als adviseurs van Essent, is opgemerkt dat het mogelijk is nog drie jaar stand alone verder te gaan. Alle adviseurs hebben echter gezegd dat dit geen duurzame oplossing is; groot afbreukrisico en kans dat de beste medewerkers weglopen.

Splitsingsplan: De minister zal er op 26 mei een uitspraak doen, waarin zij aangeeft, welke aanwijzingen nog nodig zijn. In het contract staat als ontbindende voorwaarde dat als het splitsingsplan niet doorgaat, de deal niet doorgaat. Alle bedenkingen worden meegenomen in de beraadslagingen.

Duurzaamheid: In het contract stond dat de duurzaamheidparagraaf nog uitgewerkt moest worden. Dat is de afgelopen weken gebeurd. PS hebben aangegeven zekerheid te willen dat wat er uiteindelijk in het contract staat, juridisch geborgd kan worden. In de SPV wordt opgenomen dat aandeelhouders toetreden tot de overeenkomst met betrekking tot duurzaamheid. Op die manier kan via de rechter worden afgedwongen dat het bedrijf zich aan de afspraken houdt. Om dit te borgen wordt in de SPV (koopovereenkomst) iets opgenomen waardoor gemonitord wordt of RWE zich hieraan houdt. Als dat niet het geval is, kunt u naar de rechter stappen.

VVD: stappen naar rechter en jaren procederen, dat is niks. Het moet op een andere praktische manier geregeld worden. Er komt een aparte vennootschap waarin wij aandeelhouder zijn en waarin RWE zit met duurzaamheidplannen. Wij moeten dat controleren. Hoe denkt de gedeputeerde dat dit zal werken?

Gedeputeerde: Gelet op het proces dat achter ons ligt en het komende proces moet worden gezegd dat de deal een goede is die op alle criteria goed scoort. De prijs is ook naar behoren. Voor het geld is er een investeringsprogramma dat helder is. Het geld verdwijnt niet door er allerlei gaten mee op te vullen.

Over het proces: Het is de intentie van GS geweest een transparant proces te voeren en PS er volledig bij te betrekken. Belangrijk is te wijzen op onze overtuiging iets te doen dat belangrijk is voor continuïteit van de onderneming maar ook voor NB, gezien in relatie met het investeringsprogramma.

Gedeputeerde CDA: Bij niet vervreemden van de aandelen is het gevolg dat de toekomst van het bedrijf onzekerder is omdat de investeringsagenda van het bedrijf onzekerder wordt en daardoor investeringen in duurzaamheid terug

kunnen lopen. Dat is een zorgpunt. Verder, op het moment dat wordt overgegaan tot vervreemding moeten enige honderden miljoenen in Enexis worden gestopt voor toegankelijkheid van het net en voor decentrale opwekking van energie. Dat betekent dat op dat moment ook in duurzaamheid moet worden geïnvesteerd. Ook is opgemerkt dat de kennis- en innovatie-agenda rechtstreeks invloed heeft op duurzaamheidsmaatregelen en de ontwikkeling daarin. Wordt dan gekeken naar de totale investeringsmogelijkheden die er straks wellicht zijn bij vrij besteedbaar geld, dan praat je misschien over een miljard. Dan komt je aan een substantieel bedrag aan decentrale energieopwekking plus investeringen in die agenda plus innovatie in de orde van grootte van € 500 tot € 600 miljoen. Dat bij elkaar opgeteld is een veelvoud van wat we nu in de huidige situatie met Essent kunnen doen. Dan zeg ik: tel uw zegeningen.

CDA: Het CDA heeft de verwachting gekregen dat goede nota is genomen van onze wensen en bedenkingen. Mocht er gedurende het proces de komende maanden aanleiding zijn de Staten erbij te betrekken, dan zal dat gebeuren. Daarmee komt het CDA tot de duidelijkheid die de fractie wil geven, namelijk dat de ruimte er is voor GS om toe te treden tot de verkoopovereenkomst. Dan zullen we later op het moment dat de finale gegevens bekend zijn, hier nog een verantwoordingsdebat voeren over datgene wat daar is bepaald.

SP: De SP wil de volgende motie indienen.

"PS van NB, in vergadering bijeen op 24 april 2009, gehoord hebbende de beraadslagingen, spreken uit het wenselijk te vinden dat het college van GS niet overgaat tot vervreemding van de aandelen Essent, en gaan over tot de orde van de dag." Deze motie is mede ondertekend door GL.

VVD: Punt voor ons blijft het feit dat een gesplitst bedrijf aan een ongesplitst bedrijf wordt verkocht, er geen level playing field is, dit geen eerlijke marktwerking is en dit in strijd is met ons liberale gevoel. De meerderheid van de VVD-fractie vindt het weerwoord van de gedeputeerde op de notitie over de stand-alone situatie, onvoldoende om van standpunt te kunnen veranderen. Wat de duurzaamheid betreft twijfelt de VVD of die goed is geregeld. Wat de kerncentrale betreft is uw betoog juist dat juridische aandeelhouders geen aansprakelijkheid hebben, maar dan blijft nog staan dat de statuten van EPZ verbieden dat er een commerciële aandeelhouder komt. Daar bent u niet op ingegaan. U hebt alleen gezegd dat het niet in strijd is met de wet. Het is echter wel in strijd met de statuten. Dus ook dat probleem is nog niet opgelost. De conclusie is dan ook dat de meerderheid van de VVD-fractie de wens uitspreekt dat het college Essent niet verkoopt.

CU-SGP: geen nieuwe informatie gekregen die aanleiding geeft ons standpunt te heroverwegen.

PvdD: Ook wij hebben bedenkingen geuit. Ze zijn niet weggenomen door de beantwoording van de gedeputeerde.

D66: Er hoort niet geïnvesteerd te worden in risicovolle bedrijven en Essent is risicovol! Daar hoort een overheid niet thuis.

BP: Wij blijven bij onze mening zoals verwoord in de eerste termijn en adviseren GS om niet te verkopen.

Gedeputeerde: Er zijn verschillende wensen en bedenkingen geformuleerd. Het CDA heeft er zeven genoemd. In de diverse betogen zijn ook verschillende punten genoemd. Die nemen wij mee in onze besluitvorming. De besluitvorming vindt plaats op basis van wat de Staten te berde gebracht hebben en op basis van onze eigen inzichten zoals die voorliggen en misschien de komende dagen nog verder ontwikkeld worden. Vooralsnog is de planning dat wij op 12 mei een besluit nemen over onze positie ten aanzien van de vervreemding van de aandelen. Ik wil het hierbij laten, voorzitter, ik denk dat het helder is.

SP: De SP is benieuwd hoe het college met de motie zal omgaan in het geval zij wordt aangenomen.

Gedeputeerde: Wij zullen de motie naast ons neerleggen omdat zij een afweging van GS onmogelijk maakt. GS nemen immers een zelfstandige beslissing. Dat was een van de redenen om het ontwerpbesluit te veranderen en PS niet in een onmogelijke positie te brengen. Het is belangrijk dat de motie er ligt. Wij zullen haar meenemen in onze overwegingen, maar ik kan u het uiteindelijke besluit van GS nog niet meedelen.

Voorzitter: Ik breng in stemming achtereenvolgens het ontwerp-besluit 20/09 E en de motie.

Voorzitter: Ik stel vast dat de motie is goedgekeurd met 28 stemmen voor en 26 stemmen tegen.

5.6 Vergaderingen Commissie BM en GS mei 2009

Beslisdocument voor GS, eerste concept GS-dossier Finaal besluit met betrekking tot Statenvoorstel, 8 mei 2009 (strikt vertrouwelijk)

Op verzoek van de gedeputeerde ontvangen de overige GS-leden ter kennisneming een eerste versie van het concept GS-dossier Finaal besluit statenvoorstel 'Uitvoering Toekomststrategie Essent - verkoop aandelen Essent' aan. Opgemerkt wordt dat een scherpe redeneerlijn nog ontbreekt.

Beslispunten:

1. Kennis nemen van de op 24 april 2009 door PS, in het kader van artikel 158, 2^e lid Provinciewet, geuite wensen en bedenkingen betreffende het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent en de door de PS in meerderheid aangenomen motie waarin PS uitspreken het wenselijk te vinden dat het college van GS niet overgaat tot vervreemding van de aandelen Essent.
2. De scenario's en de reactie op de door PS op 24 april jl. genoemde specifieke onderwerpen duurzaamheid, EPZ en verzwakt structuurregime.
3. Naast de aangenomen motie, de scenario's en de reactie op een aantal door PS benoemde onderwerpen mee te nemen in de finale afweging van GS.
4. Op basis van voorgaande beslispunten en alles overwegende, conform het ontwerpbesluit Uitvoering Toekomststrategie Essent, te besluiten tot verkoop van het provinciale aandeel in Essent door:
 - a. als verkoper partij te worden bij, en om als zodanig toe te treden tot de Offer, Sale and Purchase Agreement tussen Essent N.V. en RWE AG d.d. 20 februari 2009 waarmee de provincie haar aandelen in Essent NV

- aanbiedt en verkoopt aan RWE overeenkomstig de bepalingen als opgenomen in de deed of acceptance en de SPA;
- b. een aandeel in de Brugvordering te nemen (al dan niet via deelneming in een Vennootschap die deze Brugvordering gaat houden);
 - c. deel te gaan nemen in een aantal - ten gevolge van de verkooptransactie noodzakelijke rechtspersonen;
5. De uitvoering van het onder 4 genoemde besluit te realiseren door directe ondertekening van de deed of acceptance door de CdK;
 6. De Staten - via de griffie - informeren over uw finale afweging met betrekking tot de verkoop van Essent door middel van bijgevoegde brief en een informatiebijeenkomst.
 7. Communicatieplan bespreken.

Urgentie: Ja, in verband met kritisch tijdpad (zie ook toelichting bij 4 van de aanleiding hieronder)

Aanleiding

1. Uitkomst PS Noord-Brabant 24 april 2009 en besluitvorming andere aandeelhouders: Op 24 april 2009 is door PS in meerderheid een motie aangenomen waarin PS uitspreken 'het wenselijk te vinden dat het college van GS niet overgaat tot vervreemding van de aandelen Essent' (bijlage 1: compleet overzicht wensen en bedenkingen + signalen PS). Inmiddels blijkt uit besluitvorming bij andere aandeelhouders dat de voorlopige teller van aandeelhouders die voor verkoop zijn op 46,3% staat. Definitieve besluitvorming vindt veelal op 12 mei 2009 plaats. Een aantal gemeenten hebben tegen verkoop gestemd onder de voorwaarde dat het minimum aanbiedingspercentage van 80% niet gehaald wordt. Om die 80% te halen is het noodzakelijk dat de Provincie Noord-Brabant haar aandelen voor verkoop aanbiedt. Het ziet er dus naar uit dat er een meerderheid van de aandeelhouders voor verkoop van aandelen is.

2. Scenario's ten behoeve van definitieve afweging: Volgende (reële) scenario's zijn denkbaar:

A. GS van Noord-Brabant sluiten aan bij de wens van PS om niet te verkopen en RWE blaast de deal af omdat het minimum aanbiedingspercentage van 80% niet gehaald wordt.

Consequenties:

- Essent gaat stand alone (gesplitst) verder.
- Kansen op een nationale kampioen zijn er niet. Nuon wordt waarschijnlijk verkocht, Delta wil zelfstandig op basis van het multi-utility concept verder, Eneco beraadt zich op haar toekomst maar neigt ook naar verkoop aan een buitenlandse partij.
- Consequenties voor publieke belangen zoals leveringszekerheid, duurzaamheid en betaalbaarheid als gevolg van verlies concurrentiekracht van het bedrijf op de Nederlandse (en Europese) markt (PM verhaal externe adviseur, zie onder).

- Consequenties voor aandeelhouderswaarde en dividend (PM verhaal externe adviseur, zie onder).
- Consequenties voor bedrijf: erfenis van twee mislukte fusies en onzekere toekomst zorgt voor onrust bij personeel, RvB en RvC exit.

Externe adviseur: Als Essent PLB stand-alone door gaat zijn de volgende ontwikkelingen realistische scenario's voor het PLB:

- Omzetverlies: verlies aan marktaandeel in termen van klantenaantallen en prijsdruk als gevolg van de concurrentie.
- Afname winstgevendheid en dividendrendement.
- Afname investeringscapaciteit: mede door deze investeringen heeft de onderneming over de komende jaren een negatieve cash flow, dat wil zeggen dat operationele kasstromen niet voldoende zijn om de investeringen te dekken.

Door de beperkte ruimte voor vreemd vermogenfinanciering zal Essent op een stand alone basis minder goed in staat zijn te investeren in nieuwe opwekkingscapaciteit in het algemeen en duurzame opwekkingscapaciteit in het bijzonder. De verwachting is dat Essent genoodzaakt zal zijn de komende jaren minder of geen dividend uit te keren om haar investeringsprogramma zoveel mogelijk uit te voeren. Zonder verkoop kunnen de aandeelhouders niet verwachten dat de dividendstroom op gelijk niveau blijft en dat het bedrijf tegelijkertijd zijn investeringsagenda in duurzame energie kan uitvoeren. Conclusie: gezien de negatieve consequenties van stand alone verder gaan door Essent is dit geen wenselijk scenario.

B. Noord-Brabant zegt nee tegen verkoop en RWE krijgt door aanpassing van het minimum aanbiedingspercentage in het SPA een fors aandeel in Essent, omdat andere (groot)aandeelhouders hun aandelen wél verkopen aan RWE.

Consequenties:

- Gezien het strategische belang van Essent (Nederlandse en Belgische markt) voor RWE is het niet ondenkbaar dat RWE haar aanbod aan aandeelhouders aanpast en genoeg zou willen nemen met een lager percentage dan 80%. De SPA zou hiertoe door Essent en RWE gezamenlijk (ervan uitgaande dat nog geen aandeelhouders zijn toegetreden tot de SPA via de deed of acceptance) kunnen worden aangepast. Ook is mogelijk dat RWE met individuele aandeelhouders tot overeenstemming komt. Het één en ander zal de nodige voeten in de aarde hebben gezien het creëren van enkele noodzakelijke randvoorwaarden (herhaling besluitvormingsprocedures aandeelhouders, splitsing, EPZ), maar uitgesloten is het zeker niet. Naar verwachting zou RWE minimaal willen streven naar controle (50% + 1 aandeel of 66,6%), maar het is niet ondenkbaar dat RWE in beginsel genoeg neemt met een aanzienlijk minderheidsbelang dat minimaal resulteert in een blokkerende stem (33,3% of 50%). Een dergelijk minderheidsbelang zal er immers toe leiden dat concurrenten van RWE interesse in Essent zullen verliezen waarmee RWE in feite de enige partij

wordt waaraan zittende aandelhouders later alsnog kunnen verkopen.

- Zeggenschap van RWE in Essent bij verschillende aandelenpercentages wordt in een schema weergegeven (uitgaande van de huidige statuten van Essent). Hierbij wordt voorzien dat de AHC noodzakelijkerwijs een minder prominente rol kan spelen.

Wat als Noord-Brabant aandelen overkoopt van de andere aandeelhouders?

Voor- en nadelen voor NB:

1. Bijkopen aandelen heeft voor Noord-Brabant slechts zin indien daadwerkelijke zeggenschap/controlle kan worden verkregen (minimaal 50% + 1 aandeel of beter 66,6%).
2. Prijs te betalen voor aandelen moeilijk te bepalen. Onder andere afhankelijk van toekomstperspectief Essent (indien stand alone verder) en of controle wordt verkregen. Bieding RWE geeft enige indicatie van waarde op dit moment (bij volledige controle).
3. Het is twijfelachtig of de Wet Fido toestaat dat Noord-Brabant haar belang in het Essent PLB (risicovol commercieel bedrijf) uitbreidt. Je zult moeten aantonen dat er sprake is van een publiek belang.

Noord-Brabant biedt op een later moment aandelen alsnog aan:

Indien Noord-Brabant in de toekomst aandelen in Essent PLB wenst te verkopen terwijl RWE wel reeds (minderheids)aandehouder is geworden, is er slechts 1 gegadigde verkoper (RWE), die op basis van deze positie in staat zal zijn om de prijs voor de aandelen zo laag mogelijk te houden. Het is niet realistisch te verwachten dat er naast RWE nog andere partijen geïnteresseerd zullen zijn.

Conclusie: De nadelen van dit scenario lijken groter te zijn dan de voordelen en daarmee dus geen wenselijk scenario.

C. Noord-Brabant ruilt aandelen Essent in aandelen RWE/Essent

Verkend is of middels een aandelenruil zeggenschap kan worden verkregen in de RWE/Essent-combinatie, terwijl tevens de mogelijkheid tot latere verkoop van de aandelen open blijft. Op basis van bestudering van de statuten van RWE en de reglementen van de RvB en de RvC kan de conclusie getrokken worden dat Noord-Brabant met een 5,9% belang in RWE nauwelijks een vuist kan maken en nauwelijks tot geen invloed kan uitoefenen op de strategie van RWE. Ook is het de vraag of de Provincie Noord-Brabant een logische aandeelhouder in een dergelijk Europees commercieel bedrijf is en of er sprake is van een publiek belang (BZK toetst publiek belang in het kader van de Wet Fido).

Conclusie: dit scenario lijkt geen realistisch scenario.

Overall-conclusie op basis van de scenario's:

Nu andere grootaandeelhouders hebben besloten tot verkoop betekent gehoor geven aan de wens van PS het volgende:

- De concurrentiepositie van Essent zal (indien RWE volledig uitstapt) verslechteren. Dit zal een negatief effect hebben op de werkgelegenheid,

duurzame investeringen, dividenduitkeringen. (exponentiële effecten mogelijk - voorbeeld: 10% omzetsdaling leidt tot een daling van het bedrijfsresultaat met bijna de helft).

- Het is niet onwaarschijnlijk dat RWE, gezien het strategische belang van Essent voor RWE en gezien het feit dat in ieder geval (PS bij) de andere grootaandeelhouders in Essent (Overijssel, Limburg en Groningen) de verkoop ondersteunen, een weg zal zoeken (en vinden) om toch zeggenschap in Essent te verwerven.
- de provincie Noord-Brabant gaat zeggenschap in Essent verliezen. De belangrijkste aandeelhouder is RWE, een commercieel bedrijf dat uit is op een zo groot mogelijke zeggenschap. Besluiten over een dividendbeleid, beloningsbeleid, de (duurzame) bedrijfsstrategie, worden door RWE gedomineerd.
- indien Noord-Brabant in de toekomst aandelen in Essent PLB wenst te verkopen terwijl RWE wel reeds (minderheids)aandeelhouder is geworden, is er slechts 1 gegadigde koper (RWE) die op basis van deze positie in staat zal zijn om de prijs voor de aandelen zo laag mogelijk te houden.

Het kan niet de bedoeling zijn dat de provincie Noord-Brabant in zo'n situatie terecht komt.

3. Reactie GS op signalen uit PS met betrekking tot duurzaamheid, EPZ en verzwakt structuurregime voor Enexis

Duurzaamheid: Er ligt nu een juridische stevige overeenkomst waarin concrete afspraken zijn opgenomen met betrekking tot de afdwingbaarheid (boeteclausule van 40 miljoen en behoud van recht om tot vordering van nakoming van de afspraken te komen) en de monitoring en toetsing van de afspraken via een speciale raad. De samenwerking met RWE maakt het mogelijk om het omvangrijke investeringsprogramma van Essent in duurzame energie daadwerkelijk te financieren. Blijft Essent stand alone verder gaan dan wordt het veel moeilijker het investeringsprogramma te financieren en gaat dit mogelijk ook ten koste van het dividend.

4. Andere onderwerpen

Stand van zaken Splitsingsplan

Timing: De harde datum in het contract tussen RWE en Essent is 22 juli 2009.

Voor die datum moet Essent aan alle voorwaarden voldoen. Belangrijkste voorwaarden zijn afsplitsing van Enexis en Essent Milieu en de structurering voor de aandelen in EPZ. Het tijdspad voorziet in het afsplitsen van Enexis per 31 mei 2009, waarna Essent ruim 3 weken de tijd heeft voor de boekhouding en accountantsverklaring. Deze zijn nodig voor een laatste AvA eind juni 2009 zodat closing uiterlijk 31 mei 2009 plaatsvindt. Vraagpunten die nog opgelost moeten worden alvorens Essent daadwerkelijk kan splitsen en de structurering van de aandelen EPZ plaats kan vinden: mededingingstraject, consequenties ten aanzien van aanwijzingen splitsingsplan en goedkeuringstraject BZK.

Een alternatieve tijdlijn zou dan uitkomen op een laatste AvA eind juli 2009.

Nog steeds is het zo dat Essent pas zou willen splitsen als duidelijk is dat

minimaal 80% van de aandelen aan RWE worden aangeboden. Op deze manier houden de partijen elkaar gevangen. Beter zou zijn als Essent start met splitsen en de risico's die daarmee worden gelopen inzichtelijk maakt aan de AHC.

5. Eindafweging GS/definitief besluit

Alles overwegende, conform het ontwerpbesluit Uitvoering Toekomststrategie Essent, te besluiten tot verkoop van het provinciale aandeel in Essent PM.

Juridisch-bestuurlijke aspecten: Om te voorkomen dat een eventuele motie van wantrouwen de uitvoering van het verkoopbesluit kan frustreren, wordt voorgesteld de deed of acceptance direct na uw besluit om te verkopen te ondertekenen en toe te sturen aan Essent en RWE.

Financiële aspecten: Indien meer dan 80% van de aandelen worden aangeboden aan RWE zal RWE het bod gestand doen. In dat geval zal de Provincie Noord-Brabant een uitkering krijgen van 30,8% van € 7,2 miljard, zijnde ruim € 2,2 miljard.

Communicatie: Ja, indien GS een definitief besluit hebben genomen zullen PS middels een informatiebijeenkomst en een brief geïnformeerd worden. Aansluitend zal een persgesprek worden georganiseerd.

Beslisdocument voor het college van GS, 12 mei 2009: Finaal besluit Statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent

Beslispunten

1. Kennis nemen van de op 24 april 2009 door PS, in het kader van artikel 158, 2^e lid Provinciewet, geuite wensen en bedenkingen met betrekking tot het statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent en de door de PS in meerderheid aangenomen motie waarin PS uitspreken 'het wenselijk te vinden dat het college van GS niet overgaat tot vervreemding van de aandelen Essent' (bijlage 1).
2. Vaststellen van de notitie Analyse ten behoeve van finale afweging GS met informatie over scenario's die ontstaan bij niet verkopen van de aandelen in relatie tot de situatie dat er een meerderheid van aandeelhouders is die positief besluiten over verkoop (bijlage 2).
3. Op basis van de analyse en alles overwegende, conform het ontwerpbesluit Uitvoering Toekomststrategie Essent, te besluiten tot verkoop van het provinciale aandeel in Essent door:
 - a. als verkoper partij te worden bij, en om als zodanig toe te treden tot de Offer, Sale and Purchase Agreement tussen Essent N.V. en RWE AG d.d. 20 februari 2009 waarmee de provincie haar aandelen in Essent NV aanbiedt en verkoopt aan RWE overeenkomstig de bepalingen als opgenomen in de deed of acceptance en de SPA;
 - b. een aandeel in de Brugvordering te nemen (al dan niet via deelneming in een Vennootschap die deze Brugvordering gaat houden);

- c. deel te gaan nemen in een aantal - ten gevolge van de verkooptransactie noodzakelijke rechtspersonen;
 - d. de besluiten 3b en 3c conform bijgevoegd besluit te tekenen (bijlage 3).
4. bespreken of (I) het hernieuwd besluit (in de vorm van een voorgenomen besluit) eerst nog voor wensen en bedenkingen wordt voorgelegd aan PS óf (II) dat GS een definitief besluit nemen en PS hierover informeren en hierbij het verzoek betrekken tot het houden van een buitengewone Staten-vergadering over Essent.
 5. Als gekozen wordt voor (II) de uitvoering van het onder 3 genoemde besluit te realiseren door directe ondertekening van de deed of acceptance door de CdK (bijlage 4).
 6. De onder 3b en 3c genoemde besluiten ter goedkeuring voor te leggen aan de Minister van BZK conform bijgevoegd verzoek (bijlage 5).
 7. Alles overwegende, conform ontwerpbesluit Uitvoering Toekomststrategie Essent, te besluiten aandelen te gaan houden middels tekening van bijgevoegd besluit (bijlage 6) in Enexis Holding B.V., de houdstermaatschappij van het netwerkbedrijf Enexis, met als uitgangspunt voor de corporate governance het verzwakte structuurregime.
 8. Voor de uitvoering van dit besluit de gedeputeerde door de CdK laten machtigen tot het uitbrengen van een stem tijdens de AvA op 27 mei aanstaande overeenkomstig dit besluit (bijlage 7).
 9. De commissie BM te zijner tijd via de griffie informeren over de aanwijzingen van de Minister van EZ over het splitsingsplan alsmede over de governance Enexis.
 10. Communicatiestrategie bespreken.

Besluit: 12 mei 2009. Kennis genomen. Geen besluit. 1) Strategie besproken. 2) Vrijdag 15 mei volgt het tweede debat over Essent in de Staten.

Toelichting

Uit voorlopige besluitvorming en raadpleging van de achterbannen bij de andere aandeelhouders blijkt dat er een meerderheid voor verkoop van aandelen is. Stand van zaken voor zover op dit moment (11 mei, 's middags) bekend als volgt:

	Na voorlopige besluitvorming college	Na raadpleging volksvertegenwoordiging	Na definitieve besluitvorming
Aangeboden	93,07 %	54,42 %	38,70 %
Geweigerd	3,81 %	32,72 %	0,04 %
Onbekend	3,12 %	12,86 %	61,26 %

Afweging GS en definitief besluit

In bijgevoegde notitie (bijlage 2) is een analyse gemaakt ten behoeve van GS om te komen tot een afweging en een definitief besluit. Uit deze notitie blijkt dat bij niet verkopen de concurrentiepositie van Essent (indien RWE volledig

uitstapt) zal verslechteren wat een negatief effect zal hebben op de publieke belangen, de continuïteit van het bedrijf en op ons aandeelhouderschap (minder dividend/gewenste kapitaalstorting). Het is te verwachten dat RWE, gezien het strategische belang van Essent voor RWE en gezien het feit dat in ieder geval (PS bij) de andere grootaandeelhouders in Essent (Overijssel, Limburg, Groningen en Drenthe) de verkoop ondersteunen, een weg zal zoeken (en vinden) om toch zeggenschap in Essent te verwerven.

Consequenties van dit scenario zijn:

- de provincie Noord-Brabant gaat zeggenschap in Essent verliezen. Besluiten over dividendbeleid, beloningsbeleid, de (duurzame) bedrijfsstrategie, etc. worden door RWE gedomineerd; én
- indien Noord-Brabant in de toekomst aandelen in het Essent PLB wenst te verkopen terwijl RWE wel reeds (minderheids)aandeelhouder is geworden, is er slechts 1 gegadigde koper (RWE) die op basis van deze positie in staat zal zijn om de prijs voor de aandelen zo laag mogelijk te houden

Daarmee is niet verkopen geen goed alternatief.

Bovenstaand scenario kan de indruk wekken dat het hier gaat om een ‘fuik’, een onafwendbaar monster in de vorm van RWE dat de aandelen van de andere provincies gaat overnemen. Hierbij past de kanttekening, dat deze situatie tot stand is gekomen na zorgvuldige democratische besluitvorming bij 140 aandeelhouders, die ertoe heeft geleid dat meer dan de helft (gemeten in aandeel) heeft ingestemd, of met hoge waarschijnlijkheid gaat instemmen, met het aanbieden van hun aandelen in Essent PLB.

Timing

Het contract tussen Essent en RWE heeft als uiterste datum 22 juli 2009.

Op die dag moeten alle voorwaarden door Essent zijn vervuld (op straffe van een boete ter hoogte van de financieringskosten van RWE). De belangrijkste voorwaarden vloeien voort uit de splitsing (Enexis is een zelfstandig bedrijf) en project Maastricht (oprichting speciale vennootschappen die verband houden met de verkoop, Essent Milieu is verzelfstandigd en de splitsing van het belang van 50% in EPZ in economisch en juridisch eigendom). Tussen het besluit van de aandeelhouders en de daadwerkelijke herstructureringen moeten veel formele handelingen plaatsvinden, zoals het opmaken van balans, verlies/winstrekening alsmede het afgeven van de benodigde accountantsverklaringen. Vanuit de aandeelhouders is voor een aantal nieuwe deelnemingen de goedkeuring van BZK dan wel de provincie wettelijk vereist. De wettelijke termijn (termijn van orde) voor goedkeuring bedraagt 13 weken. Het kritisch tijdpad leert ons dat besluitvorming bij de aandeelhouders op 12 mei al aan de late kant is om tijdig te kunnen beschikken over de goedkeuringsbesluiten van met name BZK.

Conclusie: Uiterste datum van 22 juli 2009 geeft grote tijdsdruk op voorbereidingen bij aandeelhouders en bij BZK. Besluitvorming na 12 mei betekent (nog) minder tijd voor goedkeuring door BZK wat gezien de complexiteit van de goed te keuren deelnemingen voor BZK zeer ongewenst is.

Op basis van de analyse wordt voorgesteld om alles afwegende op 12 mei 2009 te besluiten tot verkoop van het provinciale aandeel in Essent en de noodzakelijke handelingen hiertoe uit te voeren. Ten aanzien van Enexis wordt voorgesteld om uw voorgenomen standpunt inzake Enexis te bekrachtigen en te besluiten het aandeelhouderschap in Enexis te aanvaarden. Daarnaast wordt voorgesteld in het overleg met de andere aandeelhouders en met het bedrijf het verzwakt structuurregime te bepleiten en te zijner tijd de aanwijzing van de minister inzake het Splitsingsplan ter kennis te brengen aan de commissie BM.

Proces

Er ligt een verzoek van de fracties van SP, GL, CU-SGP, PvdD, D66 en BP tot het houden van een buitengewone Statenvergadering gericht aan de CdK. In deze Statenvergadering worden GS verzocht antwoord te geven op de vraag of zij, gezien eerder gedane uitspraken, nog wel politiek het recht hebben tegen de meerderheid van de Staten in, de aandelen te vervreemden. Ook wordt het college gevraagd aan te geven op grond waarvan zij in moreel en democratisch opzicht het verantwoord vinden om als Dagelijks Bestuur tegen de wens van de gekozen volksvertegenwoordiging in te handelen. Verder zijn de ondertekenaars van mening dat de fracties in PS duidelijk moeten maken waar zij in dit proces staan.

Bespreken of het hernieuwd besluit (in de vorm van een voorgenomen besluit) eerst nog voor wensen en bedenkingen wordt voorgelegd aan PS of dat GS een definitief besluit nemen en PS hierover informeren en hoe deze keus gekoppeld kan worden aan het verzoek tot het houden van een buitengewone Statenvergadering over Essent.

Juridisch-bestuurlijke aspecten:

Tijdens de AvA op 25 juni 2009 zal over de verkoop van de aandelen Essent PLB aan RWE worden besloten. Voorafgaand vindt op 27 mei 2009 eerst een AvA plaats over de splitsing.

Indien het besluit tot verkoop ertoe zou leiden dat PS uitspreken geen vertrouwen meer te hebben in één of meer leden van het college (en dit leidt tot het onmiddellijke ontslag (artikel 49 Provinciewet)) dan zou een volgend college kunnen besluiten het eerder genomen besluit tot verkoop ongedaan te maken.

Indien de deed of acceptance nog niet getekend is, kan de provincie op deze manier nog “terug”. Indien de deed of acceptance wel reeds is getekend, leidt deze bestuursrechtelijke beslissing niet tot een ongeldigheid van het eerder genomen privaatrechtelijke besluit tot toetreding (= tekenen deed of acceptance).

Om te voorkomen dat een eventuele motie van wantrouwen de uitvoering van het verkoopbesluit kan frustreren, wordt derhalve voorgesteld de deed of acceptance direct na uw besluit om te verkopen te ondertekenen en toe te sturen aan Essent en RWE.

Na ambtelijke contacten met BZK en nadere bestudering wordt nu de lijn gekozen, dat voor het verkrijgen van de aandelen in Enexis geen goedkeuring van BZK/de provincies nodig is.

Financiële aspecten: Indien meer dan 80% van de aandelen worden aangeboden aan RWE zal RWE het bod gestand doen. In dat geval zal de Provincie Noord-Brabant een uitkering krijgen van 30,8% van € 7,2 miljard, zijnde ruim € 2,2 miljard.

Mail secretaris commissie BM aan commissie BM, 13 mei 2009:

Duurzaamheidscontract RWE

De leden van de commissie BM ontvangen via de mail van de secretaris van de commissie BM de hoofdlijnen van het duurzaamheidscontract. Opgemerkt wordt dat het openbare informatie betreft die ook op de website van Essent staat, maar het volledige contract onder geheimhouding bij de griffie ter inzage ligt. Daar ligt de volgende dag ook het advies van de adviseurs van PS over dit contract onder geheimhouding ter inzage.

Hoofdlijnen Duurzaamheidscontract Essent en RWE

Uitgangspunt: balans tussen beschikbaarheid van energie, duurzaamheid en betaalbaarheid. Beschikbaarheid: betrouwbaarheid en continuïteit van energielevering.

Toegankelijkheid en beschikbaarheid van energiebronnen en transport.

Betaalbaarheid: realiseren van een prijsniveau binnen gezonde financiële

waarden. Duurzaamheid: gebruik van duurzame energiebronnen, waaronder voornamelijk wind en biomassa.

Bindende afspraken over onder meer:

- Opwekking van betaalbare en duurzame energie.
- Investerings gericht op de productie van duurzame energie en reductie van CO₂-emissies.
- Investerings in innovatie.
- Excellente service aan klanten tegen een concurrerende prijs.
- Serviceverlening richting gebieden waar we actief zijn.

Essent Sustainability Development Foundation: onafhankelijke Stichting

- Taken Stichting: Bewaken uitvoering Ontwikkelingsplan en toezien op naleving.
- Organen Stichting: Bestuur, Sustainability Development Council (SDC) en Vendors Council (VC). Bestuur zou op dezelfde wijze kunnen worden samengesteld als de AHC. Bestuur wordt benoemd door middel van coöptatie.
- Bestuur heeft de volgende taken: Benoeming en ontslag leden SDC, Afdwingen naleving conform duurzaamheidscontract Ontwikkelingsplan.
- SDC: 3 leden benoemd door de verkopende aandeelhouders, 3 leden benoemd door RWE en Essent. De leden benoemen een onafhankelijke

voorzitter met ruime ervaring op het gebied van energie en met begrip voor het publieke belang. SDC komt minimaal twee keer per jaar bijeen.

- SDC heeft tot taak: evaluatie voortgang implementatie Ontwikkelingsplan, toezien op naleving door RWE en Essent van het duurzaamheidscontract inclusief Ontwikkelingsplan, (ongevraagd) advies aan Bestuur, Essent en RWE omtrent naleving door Essent en RWE van duurzaamheidscontract inclusief Ontwikkelingsplan.
- Iedere verkopende aandeelhouder heeft één vertegenwoordiger in de VC met stemrechten conform het aandelenbelang in Essent N.V. dat de verkopende aandeelhouder had ten tijde van de closing.
- Nakoming door RWE en Essent van verplichtingen onder het duurzaamheidscontract kan door de Stichting worden afgedwongen. Zulks vereist een besluit van de VC genomen met een meerderheid van de stemrechten.

Schadevergoeding bij wanprestatie

- Een wanprestatie van Essent of RWE kan de Stichting voorleggen ter arbitrage.
- Als bij arbitraal vonnis inderdaad is vastgesteld dat sprake is van een wanprestatie, verbeurt Essent of RWE aan de Stichting een bedrag dat kan oplopen tot € 40 miljoen.
- De Stichting zal deze eventueel ontvangen bedragen uitkeren aan de verkopende aandeelhouders die deze bedragen zullen besteden voor duurzaamheidsprojecten in hun regio.

Brief GS aan leden van PS Brabant, 13 mei 2009: Nadere informatie inzake besluitvorming uitvoering toekomststrategie Essent

Inleiding

Met het oog op de extra PS-vergadering 15 mei a.s. willen GS PS middels een brief informeren over waar zij staan in het proces om te komen tot een definitief besluit over de uitvoering van de Toekomststrategie Essent. In het verzoek om een extra PS-vergadering staan hierover specifieke vragen aan GS gericht. GS worden gevraagd antwoord te geven op de vraag of zij, gezien eerder gedane uitspraken, nog wel politiek het recht hebben tegen de meerderheid van PS in, de aandelen te vervreemden. Daarnaast worden GS verzocht aan te geven op grond waarvan zij het in moreel en in democratisch opzicht verantwoord vinden als DB tegen de wens van de gekozen volksvertegenwoordiging in te handelen.

GS zijn bezig de consequenties van de motie en wensen en bedenkingen van PS in kaart te brengen en te wegen. Op wezenlijke onderdelen is naar het oordeel van GS sprake van gewijzigde omstandigheden, die zijn opgetreden na de PS-vergadering van 24 april 2009 (duurzaamheidscontract en uitspraak minister EZ dat ze geen initiatief zal nemen de splitsingswet terug te draaien). Ook de actuele stand van zaken omtrent besluitvorming bij andere aandeelhouders is een gegeven waar GS rekening mee moeten houden. Opgemerkt wordt dat sprake is van een lastig dilemma: er ligt een wens van de democratisch gekozen

volksvertegenwoordiging en anderzijds hebben GS te maken met actuele en gewijzigde omstandigheden. Omdat al deze actuele en gewijzigde omstandigheden een nieuw licht kunnen werpen op de ontstane situatie hebben GS besloten PS hierover nader te informeren. Ook geven GS een aanvullende reactie op door PS genoemde andere onderwerpen.

Gewijzigde omstandigheden en reactie op de wensen en bedenkingen

A. Duurzaamheid

Op 12 mei 2009 hebben Essent/RWE een afdwingbaar duurzaamheidscontract gesloten over investeringen in duurzame energieproductie in Nederland. Dit contract bevat bindende afspraken over opwekking van betaalbare en duurzame energie, investeringen gericht op productie van duurzame energie en reductie van CO2 emissies, investeringen in innovatie, excellente service aan klanten tegen een concurrerende prijs en serviceverlening richting gebieden waar Essent actief is.

Bovenstaande punten zijn geconcretiseerd in een aan het contract gehecht Ontwikkelingsplan voor de periode 2009-2013. RWE legt zich vast de komende jaren vele miljarden te investeren in Nederland. Dankzij RWE's ondersteuning is Essent in staat om grootschalig te investeren in duurzame energie in Nederland. Een onafhankelijke stichting houdt toezicht op naleving van het duurzaamheidscontract. De stichting kent een raad, waarin ook de verkopende aandeelhouders van Essent vertegenwoordigd zijn (verder zelfde tekst als in duurzaamheidscontract op hoofdlijnen is uitgewerkt over de raad). Nakoming van de verplichtingen onder het duurzaamheidscontract kan door de Stichting worden afgedwongen. Een wanprestatie van Essent of RWE kan ter arbitrage voorgelegd worden (verder zelfde tekst als in duurzaamheidscontract op hoofdlijnen is uitgewerkt over wanprestatie).

Splitsingsplan

Op 12 mei 2009 heeft de minister van EZ aan vertegenwoordigers van de AHC laten weten dat zij geen initiatief zal nemen de splitsingswet terug te draaien. Nederland houdt vast aan de Splitsingswet en binnen de EU is geen draagvlak om een dergelijk vergaande splitsing op te leggen aan de EU-lidstaten. De Nederlandse overheid zet de Nederlandse energiebedrijven hiermee op achterstand ten opzichte van hun buitenlandse concurrenten. Dat betreuren GS nog steeds. Dat met invoering van de splitsingswet een ongelijk speelveld is ontstaan voor de Nederlandse energiebedrijven is dus een onherroepelijk feit. Niet verkopen zal de splitsing bovendien niet tegenhouden.

EPZ

Op basis van het juridisch advies van de externe adviseurs zijn GS van mening dat de voorgestelde structurering van het 50% belang in EPZ een volkomen legale constructie is die veelvuldig wordt toegepast.

Op 8 mei 2009 heeft Delta aan Essent, de aandeelhouders en RWE een dagvaarding uitgebracht. Delta vordert dat de tussen Essent en RWE afgesproken samenwerkingsstructuur voor EPZ niet tot stand mag worden

gebracht. Naar aanleiding van de actie van Delta heeft RWE besloten de aandeelhouders van Essent, die geen partij behoren te zijn bij het geschil tussen Essent en Delta, een vrijwaring aan te bieden.

Op 12 mei is de (gewijzigde) motie Van Gent aangenomen waarin de regering wordt verzocht alles in het werk te stellen wat in haar macht ligt ervoor te zorgen dat zowel het juridisch als economisch eigendom van kerncentrale Borssele in overheidshanden blijft. De minister heeft gereageerd dat zij alles zal doen wat in haar mogelijkheden sfeer ligt, maar dat ze ook niet meer kan doen dan haar polsstok reikt.

Strategienotitie Essent december 2007

‘De notitie van 3 december 2007 moet als het ware gezien worden als de start van het proces dat uiteindelijk geleid heeft tot het aandeelhoudersbesluit van 27 juni 2008’, aldus de voorzitter van de RvB van Essent.

In de notitie is een aantal bezwaren genoemd waarom Essent niet onmiddellijk tot aansluiting bij een sterke partij zou moeten overgaan. In de eerste maanden van 2008 heeft Essent criteria gedefinieerd om alle negatieve punten van aansluiting bij een strategische partner weg te kunnen nemen (publiek belang, klanten, waarde, medewerkers, investeringen en dergelijke). In het verdere proces zijn alle Europese partijen aan die criteria getoetst.

In de eerste maanden van 2008 is veelvuldig met de commissie BM gesproken over de te ontwikkelen toekomststrategie voor Essent. Ook is gesproken over de kentering binnen Essent in de gedachten met betrekking tot de te volgen strategie. Essent heeft meerdere varianten onderzocht. Het bedrijf realiseerde zich dat de marktsituatie sterk wijzigt en onderkende dat het moeilijk is hoog gekwalificeerd personeel vast te houden. Daarnaast was het Essent scherp geworden dat een stand alone PLB met uitsluitend decentrale Nederlandse aandeelhouders beperkte mogelijkheden heeft voor investeringen in het buitenland.

Op 14 en 28 maart 2008 informeren de voorzitter van de RvB en GS de commissie BM dat Essent de voorkeur van stand alone heeft verlaten en opteert voor het samengaan met een strategische partner. Stand alone zou slechts als overbruggingsscenario kunnen dienen. De gedeputeerde geeft de commissie in overweging nog eens goed naar eerder uitgebrachte strategievoorstellen van Essent te kijken.

De AHC heeft externe adviseurs opdracht gegeven de strategische opties voor Essent en het aandeelhouderschap te verkennen. Zij informeren de commissie BM over de scenario's ‘keep’ or ‘sell’. Afgesproken wordt de optie van verkoop uit te werken waarna de commissie een richtinggevende discussie kan voeren over de vraag: gaan we vervreemden en zo ja, wanneer.

Medio mei 2008 blijkt bij bespreking in de commissie BM dat de optie voor verkoop door verschillende fracties wordt ondersteund. Eind mei 2008 leggen GS PS het ontwerp statenvoorstel over de Toekomststrategie Essent en de consequenties voor het aandeelhouderschap voor.

Het statenvoorstel wordt op 27 juni 2008 door PS vastgesteld.

Essent Milieu

Essent Milieu maakt geen onderdeel uit van de verkoop aan RWE. De verkoop van Essent Milieu is dus een apart traject. Wij zullen PS actief informeren over de ontwikkelingen met betrekking tot de verkoop van Essent Milieu.

Overwegingen bij motie Niet Verkopen

GS oriënteren zich thans op de situatie die ontstaat als zij de motie van PS overnemen. Als Noord-Brabant haar aandelen in Essent niet vervreemdt, zien GS twee reële scenario's:

1. De overeenkomst met RWE gaat niet door en Essent gaat stand-alone verder.

Bij dit scenario is het goed het Europese speelveld voor een gesplitst Essent te schetsen. Na splitsing is de positie van het PLB in het Europese speelveld bescheiden. De Europese energiemarkt internationaliseert. Er zijn voorbeelden van fysieke integratie. Grote spelers worden nog groter. Velen daarvan hebben een grote thuismarkt, waardoor zij al een natuurlijke voorsprong hebben. Vanuit mededingingsperspectief is groei in Nederland voor het PLB nagenoeg onmogelijk. Groei moet internationaal gerealiseerd worden. Door de verslechterde creditrating na splitsing wordt het voor Essent lastiger en duurder om kapitaal aan te trekken. Essent zal dan op stand alone basis minder goed in staat zijn te investeren in nieuwe opwekkingscapaciteit in het algemeen en duurzame opwekkingscapaciteit in het bijzonder. Een illustratie van de externe adviseur van bovenstaande overwegingen op basis van de geprognosticeerde cijfers voor 2009 voor Essent PLB:

- Omzet: € 7,599 miljoen, bedrijfsresultaat: € 656 miljoen: =
> totale kosten: € 6,076 miljoen;
- Aanne: 10% omzetsdaling, dan daalt deze met € 760 miljoen;
- Indien 1/3 van de kosten vast is en de rest daalt in lijn met de omzet dan gaan de kosten omlaag met € 463 miljoen;
- Effect op bedrijfsresultaat: daling van € 297 miljoen, oftewel 45%.

Een 10% omzetsdaling leidt tot een daling van het bedrijfsresultaat met bijna de helft.

2. RWE ziet kans de meerderheid van de aandelen Essent in handen te krijgen en krijgt daarmee de rechten verbonden aan het hebben van een meerderheidsaandeel.

Volgens de meest recente informatie is momenteel 52,87% van de aandelen aangeboden voor verkoop. Van 22 gemeentelijke aandeelhouders waarvan de gemeenteraad positief heeft geadviseerd voor verkoop hebben wij nog geen definitief besluit ontvangen. 0,71% van de aandelen wordt niet aangeboden aan RWE, veelal op basis van de - nee, tenzij 80% wordt aangeboden- clausule. In de SPA is een van de kernelementen het aanbiedingspercentage. In beginsel eindigt de SPA automatisch als op termination date (22 juli 2009) 80% van de aandelen niet is aangemeld. Zolang er geen aandeelhouders tot het SPA zijn toegetreten kunnen RWE en Essent samen dit minimum aanbiedingspercentage voor de terminationdate wijzigen in een lager percentage. Omdat het een kernelement betreft moeten Essent en RWE het voornemen tot wijziging met de

AHC bespreken. Mochten al aandeelhouders zijn toegetreden tot de SPA dan moeten Essent en RWE expliciet met deze aandeelhouders over de wijziging tot overeenstemming komen. Er zijn dus realistische mogelijkheden voor RWE om met minder dan 80% van de aandelen Essent te starten.

Brief van Essent aan GS Noord-Brabant, 13 mei 2009: Tweede Aanvullende Overeenkomst/terinzagelegging

Vertrouwelijk, per koerier verstuurd. Ontvangen 15 mei 2009

‘Bijgaand stuur ik u namens Essent N.V. een kopie van een ondertekende versie van de Tweede Aanvullende Overeenkomst d.d. 12 mei 2009 (een Nederlandstalige vertaling door een beëdigde vertaler Engels tussen Essent N.V. en RWE AG en de door partijen getekende versie in het Engels, aangeduid als Second Supplemental Agreement. Deze overeenkomst is een aanvulling op de Overeenkomst Aanbieding, Koop en Verkoop d.d. 20 februari 2009 tussen Essent N.V. en RWE AG.

Ik verzoek u vriendelijk voormeld document ter griffie ter vertrouwelijke inzage te leggen conform de afspraken die hieromtrent met Essent N.V. zijn gemaakt.

Brief Van RWE aan Gedeputeerde van de Provincie Noord-Brabant, Voorzitter van de Aandeelhouderscommissie Essent, 15 mei 2009

‘Met Essent is overeengekomen dat een toetredingspercentage van 80% een minimum is om voort te gaan met de transactie. Wij zijn ervan overtuigd dat de overeenkomst die wij met Essent ten behoeve van haar en haar aandeelhouders hebben gesloten voor alle betrokken partijen aantrekkelijk is. Om onze ambities verder te benadrukken hebben wij onlangs een vergaande duurzaamheids-overeenkomst ondertekend die op rechtens afdwingbare wijze onze investeringsvoornemens onderstreept. In onze opvattingen worden wij gesteund door het feit dat tot op heden al een meerderheid van 56% van het geplaatste kapitaal heeft verklaard te willen toetreden tot de koopovereenkomst.

Wij zijn ons vanzelfsprekend bewust van het feit dat in samenspraak met Essent kan worden afgeweken van het overeengekomen percentage. Wij houden ons expliciet dit recht voor, maar zien op dit moment onvoldoende aanleiding om van het percentage van 80% af te wijken.’

5.7 PS-vergadering 15 mei 2009

Vergadering van PS van Noord-Brabant, 15 mei 2009

Voorzitter: Ik geef het woord aan het CDA.

SP: ik wil u even aanspreken op de orde, in dit land eigenlijk een ongeschreven wet en een goed gebruik dat de indieners van een agendapunt of de aanvragers van een bijzondere vergadering als eerste het woord krijgen. Ik zou u willen vragen ook vandaag deze ongeschreven wet gestand te doen.

Voorzitter: Het debat heeft twee onderdelen. Er is uw verzoek om een spoeddebat. U hebt daarvoor geen motie of tekst ingediend. Er is ook een stuk van GS. Het wordt dus een gemengd debat. Ik geef, tenzij de Staten anders

beslissen, er de voorkeur aan om de gewone volgorde te volgen. Wat vinden de Staten de beste volgorde?

CDA: Dit is geen reguliere Statenvergadering. Het is voor de fractie van het CDA volstrekt vanzelfsprekend dat wij eerst spreken over de informatie.

Voorzitter: De CDA-fractie is voor de volgorde die ik heb aangeduid als de gewone volgorde. De SP is tegen. Wat vinden de andere partijen?

VVD: ondersteunen standpunt CDA. PvdA: steunen uw voorstel. GL: volgen uw rede­na­tie. CU-SGP: laten we het zo doen. PvdD: ondersteunen het verzoek van de SP. D66: ondersteunt het standpunt van de voorzitter. BP: ondersteunen het voorstel van de SP.

Voorzitter: het voorstel van de SP heeft geen meerderheid. Het woord is aan het CDA.

CDA: Drie weken geleden hebben PS GS wensen en bedenkingen meegegeven, om bij het besluit dat zij moeten nemen over de voorgenomen verkoop te betrekken. GS zijn aan zet. Sinds die tijd is er nogal wat veranderd, waarop het college in zijn informatie ingaat. De CDA-fractie had zeven wensen en bedenkingen, die heel uitgebreid en netjes terugkomen in de lijst die het college heeft gepresenteerd. Wat de gewijzigde omstandigheden betreft, zijn twee zaken belangrijk. Er is een duurzaamheidscontract en er is informatie over de splitsing. Het eindcontract is niet voldoende spijkerhard om ermee vooruit te kunnen, zoals wij eigenlijk hadden gevraagd. Dat is jammer, maar het is niet anders. De adviseurs hebben ons echter ook met nadruk meegegeven, dat PS blij moeten zijn met wat zij hebben bereikt. Door een kritische houding hebben PS nogal wat weten te bereiken. Wat is vastgelegd is marktconform. Veel meer kunnen wij niet verwachten.

SP: Onze adviseur zegt eigenlijk dat er niets is veranderd. Mogen wij ten aanzien van het duurzaamheidscontract in ieder geval gezamenlijk vaststellen dat er niets nieuws ligt?

CDA: De adviseurs hebben gezegd dat er wel degelijk iets nieuws is: een stichting. Dat is een nieuw element, maar zij constateren dat dit in de uitvoeringspraktijk niet zal leiden tot een versterking van de juridische houdbaarheid en hardheid. Daarmee is dat punt wat mij betreft afgetikt.

Tweede punt: De de minister is er klip en klaar over, de splitsingswet wordt niet teruggedraaid.

Op 11 mei is er een AHC geweest. In de wensen en bedenkingen hebben PS aangegeven het van belang te vinden dat er voor het NWB een verzwakt structuurregime komt. In de AHC was hiervoor geen meerderheid. Dat betreuren wij. Afgelopen week heeft de minister van EZ in een brief opgemerkt dat, als men met zoveel aandeelhouders zit als Essent (140), er zoveel kikkers zijn die alle kanten op springen dat men geen verzwakt structuurregime moet willen, maar moet werken met een AHC. Dat is een nieuw gegeven, maar het doet niet af aan de wens die wij hebben geuit.

Actualiteit in de TK: Veel mensen die er niet over gaan praten er wel over. Wij gaan over Essent. De minister gaat Kernenergiewet niet aanpassen, dat is een belangrijke constatering.

De CDA-fractie en andere partijen hebben GS duidelijk via wensen en bedenkingen opdracht gegeven tot verkoop over te gaan, maar niet te tekenen: de deed of acceptance niet bij REW indienen voordat het splitsingsplan rond is. Komt de minister nog met aanwijzingen, dan zal dat voor GS mogelijk nog aanleiding zijn PS bij elkaar te roepen.

CU-SGP: de minister van EZ zei ook duidelijk: Brabant, u weet niet eens wat u verkoopt. Brabant voert het debat op het verkeerde moment en in de verkeerde volgorde.

CDA: Op dit punt hebben wij onze adviseurs ingeschakeld. De adviseurs van GS/PS gezamenlijk en onze eigen adviseurs hebben gezegd het ziet er goed uit. De CDA-fractie vindt ook dat er nieuwe feiten en omstandigheden zijn. Wij vinden het van belang dat GS daarmee verder gaan en op grond daarvan een besluit nemen. Wij zullen een motie indienen samen met D66. Wij hebben gelezen wat voor de oppositie de aanleiding was voor deze bijeenkomst. Wij nemen kennis van de beraadslagingen en van de notitie die wij hebben gekregen. Wij vinden dat GS in ieder geval in een positie moeten zijn de aandelen van Essent te vervreemden.

De motie: 'PS van NB, in extra vergadering bijeen op vrijdag 15 mei 2009, over het besluitvormingsproces Toekomststrategie Essent; de Staten, gehoord de beraadslagingen, spreken uit op basis van nadere informatie inzake het besluitvormingsproces uitvoering Toekomststrategie Essent GS te adviseren de aandelen Essent te vervreemden, en gaan over tot de orde van de dag.'

SP: Nu ligt er een motie waarin precies het tegenovergestelde van GS wordt gewenst als in een eerder aangenomen motie op 24 april. Op die dag werd het belangrijkste besluit voor Brabant genomen, een historische dag. Nu komt er een motie om het genomen besluit, de uitspraak van een meerderheid van de Staten, weer ongedaan te maken.

CDA: PS hebben een formele uitspraak gedaan in de vorm van een motie. Zij hebben geen besluit genomen. Zij gaan niet over de besluitvorming. Die is aan GS. Wij blijven bij ons standpunt dat wij een uitspraak doen naar aanleiding van hetgeen gisteren is aangeboden door het college en vandaag besproken.

D66: voor D66 heeft de waarde van de nieuwe informatie meegespeeld. Op basis van nieuwe informatie moet je kunnen terugkomen op een eerder genomen besluit.

SP: De SP heeft met het CDA vastgesteld dat er ten aanzien van duurzaamheid geen nieuwe informatie is. Waarom is de splitsingswet nieuwe informatie? Er is geen Statenlid geweest dat op grond van de splitsingswet de motie tegen verkoop van de aandelen heeft gesteund. Dat gebeurde om de overweging dat Essent een nutsvoorziening is.

D66: De nieuwe informatie is dat eventueel ook minder dan 80% van de aandelen gekocht zou kunnen worden. Dat is fundamenteel andere informatie.

SP: Ons is altijd wijs gemaakt door RWE, Essent, de voorzitter van de RvB en het college dat de deal van de baan zou zijn als 80% niet haalbaar was. Het frappeert de SP dat RWE, nu RWE het warm begint te krijgen omdat het wel eens fout kan gaan, met nieuwe informatie komt. Hoe serieus moet je een

bedrijf nemen dat jarenlang zegt dat 80% een minimale voorwaarde is en op het laatst zegt dat het met de helft ook wel genoeg neemt?

D66: Mijn betoog is dat je op basis van nieuwe informatie opnieuw tot besluitvorming moet overgaan. Je moet nieuwe informatie wegens in je besluitvormingsproces.

SP: Het duurzaamheidsgedoe is geen nieuwe informatie. De splitsing was niet de reden waarom het grootste deel van PS tegen de verkoop stemde. Er ligt nu informatie die een jaar lang tegenovergesteld was, maar waarvan D66 nu zegt dat het nieuwe informatie is. Als 55 mensen urenlang discussiëren en na wikken en wegen tot een besluit komen, dreigt nu dat GS zeggen dat is leuk, maar we gaan het toch anders doen. Het gaat niet over het verkopen van materieel goed, het gaat om politieke keuzes. De democratie wil dat politieke keuzes worden gedaan door de volksvertegenwoordiging. Dat is in de geest van de Provinciewet. GS hebben wellicht formeel het recht anders te beslissen dan PS willen, maar uit democratisch, moreel en politiek oogpunt niet.

Was 24 april een ijkmoment van de gedeputeerde waarop wij 'nee' konden zeggen? Blijkbaar niet. Het college voelt zich vrij toch te verkopen.

VVD: Op 27 juni 2008 hebben PS vergaderd over de Toekomststrategie. Toen is afgesproken dat er geen onomkeerbare besluiten zouden worden genomen. De Staten zouden worden meegenomen in het proces. Onze adviseurs hebben er op gewezen dat PS op het kritieke moment (van 21 november tot 8 januari) geen commissievergaderingen hebben gehouden en met een kant-en-klaar contract zijn geconfronteerd waar wij alleen maar 'ja' of 'nee' tegen konden zeggen. Ik heb de voorzitter van de RVB voorgehouden dat het stikken of slikken was. Hij bevestigde dat. Op 24 april wenste de meerderheid van PS dat de verkoop niet zou doorgaan. Een heel belangrijk argument voor de VVD om tegen te stemmen is dat de VVD voorstander is van de vrije markt, met een level playing field. Een ander aspect is dat de VVD er niet van overtuigd is dat Essent in een stand-alone situatie niet verder zou kunnen gaan. Wij dachten de sleutel in handen te hebben, want ons is altijd voorgehouden dat 80% van de aandelen moest worden aangeboden. Als dat niet het geval is, gaat de deal niet door. Iets anders hebben wij nooit geweten, tot gisteren. Toen bleek dat ook als Brabant niet meedeelde de verkoop gewoon zou kunnen doorgaan. Dat was voor de VVD een nieuw feit. Het was vooral een nieuw feit omdat wij altijd gehoord hebben dat het contract niet gewijzigd kon worden.

Biedt het contract die mogelijkheid? Als de spelregels zijn dat wij het contract niet mogen wijzigen, dan mag de andere partij het contract ook niet wijzigen, tenzij in het contract staat dat dit kan. Dan zijn wij verkeerd voorgelicht. Op zo'n belangrijk punt hadden wij voorgelicht moeten worden. Dat is een vraag aan het college.

Wat in de brief van GS over EPZ staat is geen nieuw feit. Wij zijn niet amused over de juridische truc die wordt uitgehaald. Daar wordt over geprocedeerd. Wij moeten als aandeelhouders mee werken aan iets wat wij niet willen. Zo staat het in het contract. Dit kan niet, tenzij de rechter op enig moment zegt dat het wel kan. GS wordt gevraagd of het mogelijk is dat onderdeel uit het contract te houden tot het moment dat de rechter zegt dat het wel kan.

Ons is voorgehouden dat het goedkeuren van het splitsingsplan een ontbindende voorwaarde is. Dat is een fake argument, het splitsingsplan wordt altijd goedgekeurd. Er wordt alleen een aanwijzing op gegeven. Het is van belang dat de Staten weten wat de aanwijzingen gaan inhouden. Kunnen wij daar aan voldoen of niet? Dat kunnen wij GS laten uitzoeken, maar het is zo'n gevoelig dossier geworden, dat wij daar ook bij betrokken zouden moeten worden. De fractie van de VVD is van mening geen stap tot verkoop te moeten zetten en ook geen besluiten moeten nemen zolang de aanwijzingen inzake het splitsingsplan er niet zijn. De VVD vraagt zich af wat PS al die tijd eigenlijk hebben gedaan. Ze hadden ons helemaal niet nodig. Het was wel interessant om ons te hebben. Dat wij daar twee dagen voor de PS-vergadering kennis van krijgen, daar heeft de VVD ernstige bezwaren tegen. De fractie van de VVD vraagt op voorhand om uitstel van het besluit, om de ins and outs en de effecten ervan nog eens goed te kunnen beschouwen.

CU-SGP: Wij hebben tot 1 juli de tijd om een beslissing te nemen. Laten wij afwachten wat RWE in de tussentijd doet. Voor 1 juli zal duidelijkheid zijn gegeven aan andere overheden, of RWE die grens van 80% zo hard wil maken.

VVD: Die vraag moeten wij misschien aan GS stellen. Het is raar dat wij zo lang samen bezig zijn en al die tijd niet anders weten dan dat 80% de deal is. Een dag voor deze vergadering hoor je dat het helemaal niet zo is.

CU-SGP: Wij worden voor een dilemma en voor onduidelijkheden geplaatst, maar worden wel gevraagd een onomkeerbaar besluit te nemen.

VVD: Hebben wij het niet gezien? Zijn wij er niet over geïnformeerd? De VVD wil graag weten hoe het precies zit.

PvdA: De PvdA fractie is verdeeld. Er zijn twijfels over het moment van verkoop, over het moment van beslissen, over de borging van duurzaamheid, over de wijze waarop wordt omgegaan met EPZ, over de vraag wie de overname gaat betalen, et cetera. Er is tevredenheid over de borging van belangen van werknemers, leveringszekerheid en de manier waarop het NWB wordt achtergelaten.

De overheid moet geen aandelen hebben in een commercieel bedrijf. Wij respecteren de variatie aan meningen, overtuigingen en afwegingen in onze fractie. Wij hebben afgesproken individueel onze afwegingen te maken. Wij zullen verdeeld stemmen. Om daaraan uiting te geven zullen wij om een hoofdelijke stemming over de motie vragen.

GL: Op 24 april debat gevoerd, geresulteerd in een motie van GL en SP. 28 voor, 26 tegen. Dat is een democratisch gegeven. Dan mag er op worden vertrouwd dat GS met deze uitspraak aan de slag gaan. Er ontstaat echter een tegendraadse beweging in GS. GS-leden gaan fracties masseren om te proberen van een minderheid een meerderheid te maken. GS gaan na wat het betekent als zij een besluit nemen dat niet conform de wens van PS is. Men vraagt zich zelfs af of men nog wel het vertrouwen heeft verder te mogen regeren. Toen dacht GL: nu moeten wij met de andere fracties in discussie gaan. Op welke manier gaan GS om met de reikwijdte van onze inspraak op 24 april? Die volgen GS niet. Daarom en om te voorkomen op 5 juni, in onze controlerende rol gedrukt door GS, alleen te kunnen constateren dat het is gebeurd zoals het is

gebeurd en het niet meer kan worden teruggedraaid, hebben wij het nodig gevonden vandaag bij elkaar te komen.

Vanochtend is het CDA in de eerste termijn met een motie gekomen waarin PS worden voorgelegd, op basis van, niet geconcretiseerde, nieuwe feiten toch over te gaan tot verkoop van aandelen. De fractie van GroenLinks meent dat dit alleen een proceduredebat is over de vraag of GS zaken doen die het zou moeten doen op basis van de uitspraken van 24 april. Nu ligt een nieuwe motie voor, die GL zeer bevreemdt.

CU-SGP: GS hebben een stuk aangeleverd, wij vragen ons af wat de nieuwe ontwikkelingen waren. Gisteren heeft de minister van EZ gezegd met reparatiewetgeving te komen om het level playing field te herstellen. Ook in de Eerste Kamer wordt nagedacht hoe in de toekomst de splitsingswet moet worden uitgevoerd. De CU-SGP wil de bezinning die op gang is gekomen niet bruto onderbreken door een besluit om toch te gaan verkopen. De CU-SGP-fractie verwacht dat de termijn van juli niet wordt gehaald. Er is dan misschien wel een nieuw feit bij gekomen, namelijk dat RWE zegt de 80% van de aandelen niet nodig te hebben, maar wat verliezen we ermee als we nu niet verkopen? Dan kunnen we afwachten of RWE daadwerkelijk zegt dat die grens van 80% niet zo hard is. Hebben wij de sleutel in handen? Vooralsnog gaat onze fractie daar wel van uit. Wij gaan ervan uit dat de grens van 80% gewoon hard is. Dat hebben wij met elkaar afgesproken. Wij hebben de voorzitter van de RvB er herhaaldelijk naar gevraagd en van hem gehoord dat de 80%-grens heel hard was. Als dit punt wijzigt, moet het aan de commissie gepresenteerd worden en de commissie moet dan beoordelen of het een nieuw feit is. Wij pleiten voor een opschorting van het besluit, minimaal tot juni, om te zien hoe met de 80%-regel wordt omgegaan. Wij willen dan de beantwoording van GS, over de mogelijkheden om alsnog minderheidsaandeelhouder in RWE te blijven, uitgesplitst zien, zodat wij een zorgvuldige afweging kunnen maken. Mocht de 80%-eis toch hard zijn, dan zal RWE de termijn van juli wel laten vallen, als het Essent zo graag heeft. Dan kunnen wij in september en oktober nog steeds met ze spreken over de verkoop van aandelen. Mogelijk dienen wij in tweede termijn een motie in over opschorting van het besluit, met de voorwaarden die ik net noemde.

PvdD: De vraag staat centraal wat PS moeten doen als GS een democratisch aangenomen motie negeren. PS hebben zich uitgesproken tegen verkoop. Er volgden allerlei uitspraken van GS in de krant en wij zijn bezig gehouden met een aangescherpt duurzaamheidscontract, wat de facto niets oplevert. Willen we inspraak voor duurzame energie blijven houden, dan moeten we blijven meeregeren. Er is dan één optie: niet verkopen. PS hebben zich uitgesproken: Essent moet niet verkocht worden.

Als toch wordt verkocht, doordat wordt afgeweken van de 80%, zoals ons nu steeds wordt voorgehouden, wat gebeurt er dan? Dan zijn wij aandeelhouder in RWE voor ongeveer 5%. Dat is niet niks. Wij kunnen dan invloed blijven uitoefenen op het beleid en bovendien samenwerken met de Duitse overheid. Zij bezit op dit moment 15% van de aandelen. Samenwerking zou betekenen dat wij als overheden 20% van het bedrijf bezitten. Dat is een substantieel aandeel.

D66: Nadat in de vorige vergadering de motie was aangenomen, ging D66 ervan uit dat op die wijze verder gehandeld zou worden. Er kwamen onduidelijke berichten in de krant. Op de vraag van de SP een vergadering bijeen te roepen was D66 dan ook voorbereid en er helemaal mee eens. Vervolgens kregen wij vlak voor de vergadering nieuwe informatie. Het enige waarvan D66 vindt dat het nieuwe informatie is, is het verhaal over die 50 en 80%. D66 is voorstander van vervreemding van aandelen. Gelet op deze nieuwe informatie vindt D66 het gerechtvaardigd GS te vragen op grond daarvan te handelen. D66 vindt het 50-80 verhaal voldoende aanleiding geven om de motie in te dienen.

D66 denkt dat het een handige truc is van RWE en het op dit moment als drukmiddel gebruiken.

BP: De echt gewijzigde omstandigheid is het loslaten van de 80%, waar de intentie-uitspraken en contractformulieren op gebaseerd waren. Voor de BP is het een overweging af te vragen of het een drukmiddel is dat zelfs tot contractbreuk zou kunnen leiden. Is dit een zo hard punt dat het op deze manier juridisch kan worden uitgezet.

Gedeputeerde: GS hebben u een memorandum toegestuurd, waarin zij melden een aantal zaken verder te hebben afgehandeld en uitgezocht en dat zich nieuwe feiten hebben voorgedaan. Belangrijkste punt: 80%. Toen wij het contract vaststelden, zijn we uitgegaan van 80% om ervoor te zorgen dat de deal er goed uit zou zien. Vanuit het contract is er geen aanleiding te zeggen dat ook minder dan 80% in aanmerking komt, maar een koper kan altijd eenzijdig besluiten dat minder dan 80% ook genoeg is. De afgelopen maand zal RWE zich hebben gerealiseerd dat het misschien niet voor de hand ligt dat de 30,8% van Brabant ook in hun bezit komt.

In de AHC is nooit onderwerp van gesprek geweest dat als de een het niet zou doen, de ander het wel zou doen. Een meerderheid zei dat het een interessant bod is en dat ze geen aandeelhouder willen zijn in een commercieel bedrijf. Op een gegeven moment bereik je het punt dat elke aandeelhouder een eigen afweging moet maken. Nieuw feit is dat de teller op dit moment op 56% staat. Bij 51% wordt het interessant een bedrijf over te nemen. Er zijn een paar mogelijkheden om het percentage aandelenbezit te verlagen. RWE kan Essent vragen een bijsluitsel te maken, waarin wordt aangegeven dat zij samen vinden dat het aandelenpercentage naar beneden kan. Dat betekent wel, omdat het een materiële wijziging is dat het aan de AHC moet worden voorgelegd. Vindt de meerderheid van de AHC het goed dan is het akkoord. De tweede optie is dat de AHC er zelf om vraagt, als er een meerderheid voor is. Nu het percentage op 56 staat is dat geen irreëel beeld. Belangrijk is te realiseren dat veel aandeelhouders graag hun aandelen willen verkopen.

VVD: Biedt het contract ook die mogelijkheid?

Gedeputeerde: Nee. Dit is iets dat de koper kan initiëren en naast het contract kan laten bestaan.

VVD: Vindt u dat reëel? We hebben te maken met een contract, waarbij ons altijd is voorgehouden dat het door ons niet gewijzigd kan worden.

Gedeputeerde: De meerderheid van de AHC kan dat wel.

VVD: Zo is het in ieder geval niet gebracht.

SP: Ik lees letterlijk voor uit wat het college ons heeft voorgehouden en waarop wij allemaal hebben vertrouwd: ‘intermezzo wensen en bedenkingen 2: aanpassing aan contract tussen Essent en RWE niet mogelijk.’

Gedeputeerde: Het contract wordt niet aangepast, er wordt een aanhangsel gemaakt.

VVD: Als er een aanvulling komt op een contract waarin iets wordt afgesproken dat niet in het contract staat, is dat een wijziging.

CDA: Het is ook niet zozeer het wijzigen van een contract, maar een normaal economisch gegeven.

Gedeputeerde: belangrijk feit is dat een meerderheid van de aandeelhouders nu tot verkoop wil overgaan.

GL: Is bij u bekend of aandeelhouders die nu hebben gezegd wel te willen verkopen omdat Brabant dat zal doen, als blijkt dat de 80% niet wordt gehaald, zij misschien de overeenkomst willen herzien?

Gedeputeerde: Ik heb binnen de AHC afgelopen maandag daarover niets gehoord. Wij hebben bericht gekregen dat de teller op 56% staat. Dat is voor ons een feit dat zal meetellen in de eventuele afweging. Het contract en de duurzaamheid zijn voor ons een belangrijke vooruitgang. De boeteclausule is harder dan een te verhalen schade die moet worden aangetoond. Verder is in het contract een zeer vergaande manier van monitoring ingebouwd.

PvdD: Wat vindt u dan van de feitelijke asymmetrie in de stichting door kennisachterstand? Er zitten drie zwaargewichten in van RWE/Essent met kennis van zaken en verder een gedeputeerde en een wethouder als tegenhangers. Wat vindt u verder van het feit dat u in die stichting geheimhouding heeft. Van het stichtingsgebeuren heeft overigens de jurist gezegd dat het gewoon een wassen neus is.

CDA: Ik wil steun uitspreken voor het standpunt dat de PvdD inneemt. Als het mogelijk zou zijn dat over die monitoringsresultaten openbaar verantwoording werd afgelegd, dan zouden we nog meer winst boeken dan we al gedaan hebben.

Gedeputeerde: In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd. Ik zie geen probleem. Het splitsingsplan, belangrijk is, dat wij als aandeelhouders na de aanwijzing van de minister moeten beslissen of er gesplitst gaat worden. Daartoe zijn een aantal aandeelhoudersvergaderingen in gang gezet. In de AvA van 11 mei heb ik als voorzitter gevraagd, hoe men het voornemen van Brabant ziet een verzwakt structuurregime voor te stellen. De meeste aandeelhouders hebben geen behoefte aan een verzwakt structuurregime en zien daar geen extra voordelen in. De zaak van EPZ is onder de rechter. We moeten daar voorzichtig mee zijn. RWE heeft er zoveel vertrouwen in dat het goed zal aflopen dat het alle aandeelhouders vrijwaring heeft gegeven.

Ik ben aan het einde van mijn betoog. Belangrijk is het nieuwe feit van de 50-80%. Er zijn verschillende mogelijkheden waarin dit een rol kan spelen. RWE denkt erover na. De teller staat op 56%. Aandeelhouders kunnen om iets verzoeken, RWE en Essent kunnen om iets verzoeken. Dat is de huidige eindstand. Belangrijk is te constateren dat GS een besluit nemen. Daarbij moet in aanmerking worden genomen, wat 24 april is gepasseerd.

Wij zijn aan de slag gegaan en hebben de wensen en bedenkingen geanalyseerd en bekeken wat er nog mee moet worden gedaan. Gelet ook op nieuwe informatie die ons bereikte, vonden wij het belangrijk een bijdrage aan dit debat te leveren. U heeft vandaag aangegeven dat u vindt dat GS al een besluit hadden moeten nemen omdat de meerderheid zich tegen verkoop van Essent uitsprak. Ik wijs erop dat u dat vorm hebt gegeven in wensen en bedenkingen. Dat is iets dat wij meewegen in ons totale oordeel. Ook deze dag zal bijdragen aan de uiteindelijke oordeelsvorming en het besluit van GS.

SP: Heeft u ons misleid en gesuggereerd dat wij als Staten het eindoordeel zouden hebben en dat er ijkmomenten zouden zijn, waarop wij nee zouden kunnen zeggen, of niet?

PvdD: Hoe moeten wij in dit verband interpreteren dat de VVD-gedeputeerde verkondigde dat er geen weg meer terug is omdat het geld al is uitgegeven, terwijl wij over de bestedingsnotitie nog moeten spreken?

Gedeputeerde: Het antwoord is nee. In de notulen van juni staat: wij als aandeelhouders. In de commissie is op bepaalde momenten alle informatie gegeven. Toen zijn ook opmerkingen gemaakt over toelatingscriteria en toelatingseisen. Die zijn allemaal gecheckt en weer voorgelegd. Als u mij vraagt of ik er ooit aan had gedacht dat die eis van 80% omlaag zou gaan, dan is mijn antwoord nee. Het feit dat Brabant twijfelt maakt dat alle panelen schuiven. Ik kan het niet mooier maken dan het is.

SP: Het staat los van de 80%. Het gaat om het principe of u vindt dat als de Statenleden un mening uitspreken, u deze mening kunt negeren.

PvdD: U schermt ook steeds met nieuwe informatie, maar dezelfde avond dat de motie was aangenomen, zei u al in de pers dat u ging bekijken wat de betekenis van dit alles is en het zal afwegen.

Gedeputeerde: Belangrijk is te kijken waar de bevoegdheden liggen. Wij als bestuur moeten een afweging maken over het aandeelhouderschap en wat PS hebben ingebracht. Dat heb ik op 24 april aangegeven. Er ligt een uitspraak van PS. Inmiddels is er ook nieuwe informatie. Als ik dat negeerde, zou ik een ander probleem hebben.

CDA: PS uiten wensen en bedenkingen. Dat is altijd duidelijk geweest en afgesproken. GS nemen het besluit.

VVD-gedeputeerde: Ik vond het van belang in het gesprek met het ANP te laten weten dat wij als college een besluit nemen, dat wij tijd nodig hebben om een aantal essentiële thema's die zijn neergelegd, goed te bestuderen en te bezien of de goede informatie aan PS is gegeven en, zo er nog nieuwe informatie zou zijn, voordat wij het besluit zouden nemen PS daarover te informeren.

SP: U laat in het artikel merken dat u gaat kijken of u een motie van wantrouwen overleeft.

VVD-gedeputeerde: Wij nemen als GS zelfstandig een besluit, wij informeren u over de extra informatie en achteraf zullen wij verantwoording afleggen over ons besluit en zien we wat eventueel de politieke consequenties ervan zijn. Ik heb willen aangeven dat er inhoudelijk geen andere weg voor GS is na alle informatie die wij met elkaar hebben gedeeld en dat het onverantwoord zou zijn als wij dit besluit niet zouden nemen.

CU-SGP: Er zijn nog een aantal aspecten waardoor wij niet tot vervreemding van de aandelen kunnen overgaan. Een: het splitsingsplan is nog niet bekend zodat wij niet weten wat de gevolgen zullen zijn voor het deel dat wij als provincie gaan verkopen. Het andere is dat er tot nu toe onduidelijkheid is over het percentage aandelen dat aan RWE moet worden aangeboden opdat de verkoop doorgaat.

Motie: 'PS van NB, in vergadering bijeen op vrijdag 15 mei 2009, overwegende dat:

1. de beslissing over het splitsingsplan nog genomen moet worden;
2. een herbezinning gaande is over de juiste richting van de Nederlandse energiewetgeving;
3. er nog veel onduidelijkheden zijn ten opzichte van de gevolgen en mogelijkheden van minder dan 80% van de aandelen die aangeboden moeten worden wil de verkoop doorgaan;

dragen GS op, het besluit tot vervreemding op te schorten totdat er duidelijkheid is over de genoemde punten 1 en 3, en gaan over tot de orde van de dag.'

CDA: PS kunnen wensen en bedenkingen uiten en GS moeten het besluit nemen, klip en klaar. Of zij dat besluit nu dinsdag nemen of de week daarna of nog later, het is hun verantwoordelijkheid. Aan de motie heeft de CDA-fractie geen behoefte.

SP: De SP wil graag dat de aandelen Essent niet verkocht worden, maar als er een meerderheid in de Staten voor verkoop is, dan legt de SP zich bij zo'n democratisch besluit neer.

VVD: Wij hebben nog niet goed in beeld welke impact de aanwijzing van de minister op dat splitsingsplan zal hebben. Misschien kan de gedeputeerde daarover nog iets zeggen. Vraag is wat het bezwaar is de beslissing totdat er duidelijkheid is aan te houden zoals in de motie wordt gevraagd. Betekent het dat wij benadeeld worden? Heeft het consequenties? Daar wil de VVD antwoord op. Uw antwoord over de EPZ is alleen maar: RWE vertrouwt op een goede afloop. De vraag is of u EPZ nog uit de deal kunt houden.

GL: standpunt blijft onveranderd, namelijk niet overgaan tot de verkoop van aandelen.

CU-SGP: Er zijn zoveel onduidelijkheden en er zitten zoveel weerhaken aan dat wij nog steeds niet de moedigheid hebben, dit besluit te nemen.

D66: Wij zullen niet instemmen met motie, omdat de motie ingaat tegen het vertrouwen dat wij in eerste instantie hebben uitgesproken in het handelen van GS in dit dossier. Wij krijgen nieuwe informatie en wij vinden dat die informatie moet worden meegenomen in het afwegingsproces. Dat is de reden waarom wij zeggen dat het moment van besluitvorming aan GS is.

BP: Wij verzoeken u op een aantal zaken terug te komen (de zekerheid inzake de contractvorming over de duurzaamheid, EPZ/Borssele) en de zaak op te schorten.

Gedeputeerde: De AvA neemt een beslissing over het structuurregime. Essent doet een voorstel voor de AvA. Essent heeft gezegd dat als een meerderheid van de AHC een bepaalde richting kiest, het dit als voorstel zal neerleggen bij

de AVA. Met andere woorden, op de eerstvolgende AVA waar dit aan de orde is, zal er een voorstel van Essent liggen om geen verzwakt structuurregime in te stellen.

EPZ kan niet uit deal worden gehouden. Er is geen enkele reden aan te nemen dat wij zouden meewerken aan een constructie die niet kan. Het is helder dat de constructie geaccepteerd is en veel voorkomt.

Belangrijk te bezien wat de inhoud van de aanwijzing is. Daarover is maandag een gesprek met de minister en dan zal veel duidelijk worden. Dat wordt in de besluitvorming meegewogen. Laatste stuk, de 80%. Belangrijk is te beseffen dat we nooit zullen kunnen bewijzen wat RWE gaat doen. De teller staat op 56%. We hebben aan RWE gevraagd wat dat voor hen betekent. We hebben een brief van RWE gekregen waarin onder andere staat: 'Wij zijn ons vanzelfsprekend bewust van het feit dat in samenspraak met Essent kan worden afgeweken van het overeengekomen percentage. Wij houden ons expliciet dit recht voor maar zien op dit moment onvoldoende aanleiding van het percentage van 80 af te wijken.' We zitten in een situatie waarin we pas op 22 juni, wanneer de aanbieding van RWE verloopt, weten wat ons te wachten staat. Dat is strategie. Dan kun je het risico nemen, maar dan wil ik toch wijzen op een aantal effecten van dat risico. Stel dat we uitstel accepteren en afwachten wat er gebeurt. Dan loop je de kans dat je niet mee kunt doen in de deal. Dat betekent dat je 30% aandelen houdt in een bedrijf RWE-Nederland. Tweede element: op het moment dat wij minderheidsbelang van 5% in het grote RWE hebben zal de dividenduitkering anders zijn. De winst die wordt gemaakt keert terug in het bedrijf want RWE heeft helemaal geen belang bij winstuitkering. Er is een motie ingediend. Wij zien geen heil in uitstel want er komt meer informatie, er komt nog meer informatie enz. maar wij zijn ervan overtuigd dat nieuwe informatie niet tot andere inzichten zal leiden.

CDA: Gewijzigde motie indienen. PS van NB, in extra vergadering bijeen op vrijdag 15 mei 2009 over het besluitvormingsproces toekomststrategie Essent, de Staten, gehoord de beraadslaging, spreken uit dat op basis van nadere informatie inzake het besluitvormingsproces uitvoering toekomststrategie Essent GS te adviseren een positief besluit te nemen over het vervreemden van de aandelen Essent, nadat is gebleken dat een eventuele aanwijzing van de minister splitsing niet in de weg staat. En gaan over tot de orde van de dag.

Voorzitter: Stemmen over deze motie: wordt met 31 tegen 23 stemmen aangenomen.

Stemmen over motie CU-SGP: Motie wordt met 31 tegen 23 stemmen verworpen.

5.8 Tweede wijziging SPA

Mail van ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 18 mei 2009

Op 19 mei ligt in GS het dossier voor om de second supplemental agreement vertrouwelijk ter inzage bij de griffie te leggen. Vraag vanuit de griffie is om morgen in GS ook te besluiten of de brief van RWE omtrent de aangeboden aandelen (zie bijlage) ook ter inzage kan komen voor PS (al dan niet vertrouwelijk).

Beslisdocument voor het college van GS, 19 mei 2009: Vertrouwelijke informatieverstrekking aan leden PS inzake Uitvoering Toekomststrategie Essent

Beslispunten:

1. Door tussenkomst van de griffie ter vertrouwelijke inzage leggen ten behoeve van de leden van PS de Tweede Aanvullende Overeenkomst
2. d.d. 12 mei 2009 (aanvulling op Overeenkomst tot Aanbieding, Koop en Verkoop d.d. 20 februari 2009 tussen Essent N.V. en RWE A.G).
3. Ten aanzien van het onder 1 bedoelde document geheimhouding op te leggen als bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet.
4. Het woord 'geheim' op een opvallende en duidelijk waarneembare wijze op de ter inzage te leggen overeenkomst zetten.

Urgentie: Zeer hoog omdat het bestaan van dit document afgelopen vrijdag aan de orde is geweest, vanuit de Staten al naar is gevraagd, maar toezending pas kan plaatsvinden na besluit daartoe van GS.

Besluit: 19 mei 2009, Akkoord.

Aanleiding:

Op 9 april 2009 hebben Essent en RWE een Eerste Aanvullende Overeenkomst getekend. Dit betrof een gewijzigde en geherformuleerde bijlage 7 bij de overeenkomst tussen Essent en RWE (inclusief beëdigde Nederlandse vertaling) inzake herstructurering EPZ. Op 20 april besloten GS deze aanvullende overeenkomst vertrouwelijk ter inzage te leggen voor PS. Essent en RWE hebben een Tweede Aanvullende Overeenkomst gesloten. Daarin worden twee punten in de SPA aangepast ter facilitering van het verdere verkoopproces. Het betreft technische wijzigingen. De eerste faciliteert de mogelijkheid van het doorvoeren van eventuele verdere wijzigingen zonder dat dit van invloed is op het lopende proces van toetreding. De tweede betreft een aanpassing van het financiële afrekenmechanisme bij de transactie. Deze wijziging beoogt, in het voordeel van de aandeelhouders, bepaalde ontwikkelingen binnen Essent N.V. buiten de financiële afrekening te houden.

Met betrekking tot de werkwijze bij wijzigingen van het SPA heeft de voorzitter van de RvB informatie verstrekt die op 11 mei door de AHC is geaccordeerd: De SPA is een overeenkomst tussen Essent N.V. en RWE AG. Wijzigingen moeten door beide partijen worden goedgekeurd. In de zogenaamde Aanvullende Overeenkomst is het volgende bepaald ten aanzien van wijzigingen in de SPA:

- a. Een wijziging kan worden aangebracht via een akte van wijziging.
- b. Voordat Essent en RWE de akte van wijziging tekenen doet Essent de AHC een kopie toekomen van de finale versie.
- c. De AHC bekijkt dit stuk en zal Essent binnen tien werkdagen laten weten of zij van mening is dat de voorgestelde wijziging een materieel en negatief effect heeft op de rechten/verplichtingen van de verkopers onder de SPA:

- mocht de AHC van mening zijn dat de voorgestelde wijziging een materieel en negatief effect heeft, dan moet de AHC goedkeuring geven aan de voorgestelde wijziging alvorens Essent en RWE de betreffende akte van wijziging kunnen ondertekenen;
- mocht de AHC van mening zijn dat de voorgestelde wijziging niet een materieel en negatief effect heeft, dan dient redelijke vergadering met de AHC plaats te vinden over de voorgestelde wijziging alvorens Essent en RWE de betreffende akte van wijziging kunnen ondertekenen.
- d. Nadat aan het bovenstaande is voldaan, wordt de akte van wijziging ondertekend, bijvoorbeeld op het punt van verlaging van het aanmeldingspercentage.
- e. Na ondertekening zal Essent zo spoedig mogelijk (maar in ieder geval binnen vijf werkdagen) de aandeelhouders van de wijziging op de hoogte brengen en inzage geven in de betreffende akte van wijziging op dezelfde wijze waarop de aandeelhouders nu inzage kunnen krijgen in de SPA.
- f. Iedere aandeelhouder die reeds een Deed of Acceptance had getekend, mag deze vervolgens herroepen en intrekken als aan de volgende drie voorwaarden is voldaan:
 - iedere aandeelhouder heeft niet reeds van te voren toestemming gegeven aan de wijziging;
 - de herroeping/intrekking dient te geschieden binnen vijftien werkdagen na ondertekening door Essent en RWE van de akte van wijziging;
 - de voorwaarden van de akte van wijziging moeten een materieel en negatief effect hebben op de rechten/verplichtingen van deze aandeelhouder onder de SPA.

Het oordeel van de AHC over de voorwaarden van de akte van wijziging is formeel niet bindend voor individuele aandeelhouders die hun Deed of Acceptance hebben getekend. Zij kunnen dus hun Deed of Acceptance herroepen als zij van mening zijn dat een akte van wijziging die na tekening van de Deed of Acceptance door hen is ingediend een materieel en negatief effect heeft op hun recht en/of plichten onder de SPA. Naar aanleiding van het gestelde onder c: de AHC zal zich laten adviseren door de externe juridische adviseur alvorens een oordeel te geven

Vervolgprocedure: De stukken worden ter inzage gelegd ten behoeve van PS.

Reactie naar aanleiding van presidiumvergadering 18 mei: Aan de leden van PS van NB, 19 mei 2009

In de presidiumvergadering op 18 mei is aan GS opheldering gevraagd over het proces van inzage van de twee supplementen bij de overeenkomst Essent-RWE. Tevens is het verzoek gedaan de brief van RWE waar de gedeputeerde uit citeerde in te kunnen zien. Blijkbaar is onduidelijkheid ontstaan over de procesgang en informatievoorziening. Bij dezen willen wij dit graag toelichten, aangezien GS van mening zijn dat rond zo'n belangrijk onderwerp geen onduidelijkheid mag bestaan.

Het proces

A. Eerste Supplement

Op 9 april 2009 hebben Essent en RWE een eerste aanvullende overeenkomst gesloten. Deze aanvulling (en beëdigde Nederlandse vertaling) is door GS op 20 april, samen met het duurzaamheidscontract, vertrouwelijk ter inzage gelegd bij de Griffie. De aanvulling betreft de gewijzigde en geherformuleerde overeenkomst tussen Essent en RWE inzake de herstructurering van EPZ. Zowel deze eerste aanvulling als de uitwerking van het duurzaamheidscontract volgen overigens direct uit de afspraken die in het contract tussen Essent en RWE gemaakt zijn.

B. Tweede Supplement

Op 11 mei 2009 is in de AHC gesproken over de tweede aanvullende overeenkomst, zonder dat het stuk gereed was. Op 12 mei 2009 hebben Essent en RWE de tweede aanvullende overeenkomst getekend. Deze is op 14 mei aan het einde van de middag op het provinciehuis bezorgd en op 15 mei ingeboekt. In deze aanvullende overeenkomst worden twee punten in de SPA aangepast ter facilitering van het verdere proces van verkoop. De eerste wijziging faciliteert de mogelijkheid van het doorvoeren van een eventuele verdere wijziging zonder dat dit van invloed is op het lopende proces van toetreding via de Deed of Acceptance. De tweede wijziging betreft een aanpassing van het financiële afrekenmechanisme bij deze transactie. Het bestaan en de relevantie van het supplement is overigens in het debat door de gedeputeerde genoemd.

C. Brief RWE

Naar aanleiding van een interview dat de CFO RWE heeft gegeven hebben GS op 14 mei navraag gedaan over de betekenis van zijn uitspraken. Op 15 mei heeft RWE GS een schriftelijke reactie doen toekomen. De gedeputeerde heeft geciteerd uit deze brief en aangegeven dat RWE genoeg zou kunnen nemen met minder dan 80% en niet dat RWE heeft aangegeven dit ook daadwerkelijk te zullen doen.

Nu GS de stukken vandaag vertrouwelijk hebben vastgesteld, worden het tweede supplement en de brief van RWE - onder oplegging van geheimhouding als bedoeld in artikel 25, tweede lid, Provinciewet - vandaag ter inzage gelegd bij de Griffie. GS zijn van mening dat bovengenoemde informatiedocumenten geen ander licht werpen op de uitkomsten van het debat van afgelopen vrijdag. Daarnaast zijn ze van mening dat ze u zorgvuldig, oprecht en toereikend hebben geïnformeerd. GS nemen dan ook krachtig afstand van het mogelijk ontstane beeld dat zij onzorgvuldig zijn geweest in de informatievoorziening naar PS.

Mail plaatsvervangend griffier aan PS, 19 mei 2009: reactie GS

In de vergadering van het presidium van 18 mei is opheldering gevraagd over het proces van inzage van de twee supplementen bij de koopovereenkomst

Essent-RWE en is om inzage gevraagd in de brief van RWE waar de gedeputeerde op 15 mei uit citeerde. Bijgaand treft u een reactie van GS op deze vragen aan. De gevraagde stukken liggen op de gebruikelijke wijze onder geheimhouding bij de griffie ter inzage.

Mail gedeputeerde aan voorzitter RvB, 18 mei 2009: vraag ten behoeve van GS naar aanleiding van presidium 18 mei

De gedeputeerde wil met de voorzitter van de RvB communiceren over de vragen van die in het presidium zijn gesteld alvorens antwoord te geven. De voorzitter van de RvB laat weten de adviseurs van Essent te hebben gevraagd de verdedigingslinie te definiëren en gevraagd de gedeputeerde bij de verdediging te helpen.

Mail ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 19 mei 2009

In een interview in het Brabants Dagblad (BD) valt te lezen dat de eerste wijziging van de overeenkomst niet beschikbaar was voor PS. Opgemerkt wordt dat dit onterecht is. De eerste wijziging is samen met het duurzaamheidscontract op 20 april 2009 in GS behandeld voor het opleggen van vertrouwelijkheid. Vervolgens zijn de stukken overhandigd aan de plaatsvervangend griffier.

Daar blijkt de eerste wijziging inderdaad te liggen, maar er is richting de commissie BM niet over gecommuniceerd. Over de tweede wijziging is een toelichting aan de VVD gegeven. Aangegeven is dat de informatie aan het einde van de 14^e mei is bezorgd en dat het ambtelijke team het in de ochtend van de 15^e mei heeft ontvangen. Daarnaast is uitgelegd dat dit soort stukken eerst in GS behandeld moeten worden voor het opleggen van vertrouwelijkheid, waarna de stukken direct daarna vertrouwelijk ter inzage komen voor de griffie. Dat is ook bij eerdere vertrouwelijke stukken zo gebeurd. Deze toelichting heeft helaas niet geholpen.

Mail van adviseurs Essent aan gedeputeerde: Analyse verzoek VVD/artikel in Brabants Dagblad, 19 mei 2009

Naar aanleiding van een verzoek van de voorzitter van de RvB ontvangt de gedeputeerde een analyse van het verzoek van de VVD en het artikel in het BD. Opgemerkt wordt dat het stuk in het BD een gekleurde analyse van de gebeurtenissen van 15 mei zijn waarin geprobeerd wordt te verbloemen dat er heel helder is gesproken dat RWE de mogelijkheid heeft om de koop door te zetten bij meer dan 50% met instemming van Essent en de aandeelhouders die reeds hebben aangegeven te willen verkopen en niet dat RWE dit ook concreet zou willen doorzetten. Volgens de adviseur van Essent is hier helder over gesproken en is het ook op die wijze onderdeel geweest van de beraadslagingen. De woordvoeringslijn van RWE na afloop van het debat is niet bekend, maar een scenario waarin is gezegd dat de mogelijkheid tot genoegen nemen met minder dan 80% volledig is ontkracht is niet waarschijnlijk. Waarschijnlijk is wel herhaald dat het altijd de intentie is geweest van RWE om minimaal 80% binnen te halen.

Het verzoek van de VVD om inzage in de tweede wijziging in het koopcontract moet zeer zorgvuldig worden bekeken. Het gaat niet over de eventuele mogelijkheid van RWE om genoeg te nemen met minder dan 80%. De verschillende suggestieve verhalen in het BD en de verzoeken van de VVD moeten goed van elkaar gescheiden te worden.

1. Informatie over wijzigingen in het contract. Volgens het krantenbericht gaat het om Borssele en de waardeberekening van de aandelen die RWE koopt. Hier gaat het echter niet over. Het moet helder gemaakt worden dat de tussentijdse contractwijziging voor GS en PS in Brabant niet het hart van de discussie raakt van afgelopen vrijdag en ook al is uitgelegd tijdens dat debat en daarmee dus ook niet kan leiden tot een hernieuwd debat over het geheel van de deal. Hier heeft volgens mij tijdens het debat de VVD ook impliciet genoeg mee genomen.
2. De brief van RWE: u heeft geciteerd uit de brief. Ik ga ervan uit dat u juist geciteerd heeft en dat het voor een ieder helder was dat het 'slechts' ging om de mogelijkheid van RWE met minder genoeg te nemen en dat er dus geen duidelijke uitspraak van RWE lag dat zij ook met minder dan 80% genoeg zouden nemen. Ook is onderdeel van de beraadslagingen geweest dat RWE dit niet eenzijdig zou kunnen afdwingen maar met instemming van Essent en de aandeelhouders die reeds besloten hebben tot verkoop. Daarmee is het op een juiste manier onderdeel geweest van de beraadslagingen en mist er dus geen informatie die eventueel zou kunnen leiden tot een andere afweging bij de Staten op dit punt.
3. Bij mijn weten kunnen GS zelfstandig bepalen of informatie het predikaat geheim krijgt of niet. De brief van RWE is bij monde van de CdK beoordeeld als een brief waar geheimhouding op rust. Dit is volstrekt legitiem, ervan uitgaande dat hier ook materieel aanleiding voor is en de rest van de brief ook verder niet een ander licht zou kunnen werpen op de kern van het debat/de belangrijkste reden voor de VVD om in te stemmen met de CDA-motie van afgelopen vrijdag.

Kern is dus dat altijd heeft voorgelegd dat RWE, in overleg met Essent en verkopende aandeelhouders (en dat was ten tijde van het debat vrijdag boven de 50%), had kunnen besluiten om het bod gestand te doen langs de systematiek van de 'waiver'. Met andere woorden er is vanaf het initiële voorliggende contract altijd duidelijk geweest dat de provincie Brabant geen 'blocking minority' zou kunnen vormen indien RWE, in samenspraak met Essent en de verkopende aandeelhouders, zijn bod ook gestand zou doen bij een aanbod van aandelen van minder dan 80%. De aanvullende contractsbepalingen /wijzigingen veranderen hier niets aan en daarmee leveren de supplementen op het initiële contract geen andere informatie die een ander licht op de discussie zal werpen. Daarmee is een nieuwe discussie/debat ook niet nodig.

Mail voorzitter RvB aan de gedeputeerde, 19 mei 2009

De voorzitter van de RvB laat de gedeputeerde weten dat de adviseurs van Essent nog even naar de juridische aspecten hebben gekeken en dat hij zich hier vooralsnog comfortabel bij voelt.

Mail van plaats vervangend griffier aan PS: Reactie GS naar aanleiding van de presidiumvergadering, 19 mei 2009

In de vergadering van het presidium van 18 mei 2009 is aan GS opheldering gevraagd over het proces van inzage van de twee supplementen bij de koopovereenkomst Essent-RWE en is om inzage gevraagd in de brief van RWE waar de gedeputeerde op 15 mei 2009 uit citeerde. Bijgaand treft u een reactie van GS op deze vragen aan. De gevraagde stukken liggen onder geheimhouding bij de griffie ter inzage.

Brief van PS (CU-SGP, SP, GL, PvdD en BP) aan GS, 25 mei 2009

Het Statendebat 15 mei 2009 en de plotseling opduikende nieuwe informatie en feiten in aanloop, tijdens en na het debat heeft geleid tot nader onderzoek. Uit een reconstructie van de feiten blijkt dat op maandag 11 mei overleg heeft plaatsgevonden tussen de AHC en Essent/RWE. Als uitvloeisel daarvan is op 12 mei buiten medeweten van PS het verkoopcontract aangepast (artikel 19 SPA) betreffende de mogelijkheden om een 'variatie' op het contract mogelijk te maken. Deze aanpassing is per koerier op 13 mei in het provinciehuis bezorgd met de bedoeling deze vertrouwelijk ter inzage te leggen bij de griffie. Deze ter inzagelegging is pas geëffectueerd op 27 mei.

In een brief van 13 mei geven GS aan dat de SPA in beginsel eindigt indien op de termination date 80% van de aandelen niet is aangemeld. Omdat het een kernelement betreft zullen Essent en RWE het voornemen voor wijzigingen moeten bespreken met de AHC, aldus GS. Door GS wordt niet vermeld dat hierover reeds overleg is geweest in de AHC van 11 mei en dat hierop volgend op 12 mei een wijziging van de SPA is opgesteld door Essent en RWE en deze wijziging als een tweede supplement bij de SPA is gevoegd.

Uit nadere bestudering van dit supplement en de advisering door onze adviseurs hieromtrent is ons het volgende gebleken:

Indien de wijzigingen leiden tot een materieel en negatieve beïnvloeding van de positie van de verkopers, is voor wijzigingen toestemming van de AHC nodig. Daar waar in het oorspronkelijke artikel 19 in de SPA, dus vóór de wijziging, de instemming van de individuele verkoper/aandeelhouders nodig was, is het nu aan de AHC om daarover te besluiten. De wijziging van artikel 19 door middel van dit supplement betekent derhalve een achteruitgang van de positie van de individuele verkoper/aandeelhouder. De individuele verkoper die het niet eens is met de wijziging heeft weliswaar de mogelijkheid zich alsnog terug te trekken, maar moet daarvoor aantonen dat zijn positie materieel negatief wordt beïnvloed. In de praktijk zal dit lastig zijn.

Onder het oude artikel 19 kon een verkoper een wijziging om hem moverende redenen tegenhouden. Nu moet hij ofwel een wijziging tegen zich laten gelden, of zich geheel uit de transactie terugtrekken als hij kan aantonen materiële en negatieve invloed te ondervinden van de mogelijke wijziging. Met de wijzigingen van het contract krijgt de AHC bevoegdheden toegekend die niet uit de statuten van Essent voortvloeien. Hier zijn de aandeelhouders niet van te

voren in gekend en hebben dit maar te accepteren indien zij toetreden tot de overeenkomst.

Wij zijn geschrokken van het feit dat cruciale informatie ons is onthouden in de aanloop naar het Statendebat van 15 mei 2009. Ook zijn wij geschrokken van de consequenties die dit heeft voor ons als aandeelhouder. Daarnaast speelt dat uit oogpunt van behoorlijk bestuur en op basis van de wijze waarop de transactie naar de aandeelhouders is gepresenteerd en het verkoopproces is gefiatteerd dat van een betrouwbare overheid mag worden verwacht dat zij de spelregels niet tussentijds wijzigt.

Op basis van voorgaande overwegingen kunnen wij niet met de wijziging van het contract instemmen. Tevens horen wij van Staten en Raden van de overige aandeelhouders hoe zij over de contractwijziging oordelen. Wij vragen u om opschorting van het besluit tot vervreemding van de aandelen tot nadat de Staten zich hebben uitgesproken over de ontstane situatie en na bespreking met GS over wijziging van het contract en de consequenties hiervan.

Mail ambtelijk projectteam aan externe adviseurs GS, 26 mei 2009: SPOED, Verzoek van 5 Statenfracties tot opschorting besluit met betrekking tot Essent
In een mail van het ambtelijke projectteam wordt aangegeven, dat nu er iets is als een uitvoerbare aanwijzing een volgende drempel opduikt. Daarbij wordt verwezen naar de brief van PS van 25 mei. De adviseurs wordt gevraagd een korte analyse te geven.

Hier wordt op 26 mei 2009 als volgt door de externe adviseurs op gereageerd:

1. De SPA biedt op dit moment al de mogelijkheid dat partijen (Essent, RWE en elke toegetreden aandeelhouder) afstand doen van de voorwaarde dat de 80% is aangemeld. De adviseurs zien geen reden waarom reeds toegetreden aandeelhouders hier niet mee zouden instemmen. Sterker, ze denken dat dit wordt toegejuicht, omdat de kans op welslagen van het bod wordt vergroot. De SPA is reeds lange tijd bekend bij PS en hun adviseurs.
2. De Second Supplemental Agreement is vooral bedoeld (door de adviseurs van Essent bevestigd) voor technische wijzigingen, zoals verlengen Termination Date. Die hoeven dan niet met alle toegetreden aandeelhouders te worden gedeeld.
3. Bij de geringste twijfel over de aard van de aanpassing geven de adviseurs de AHC mee daar niet mee akkoord te gaan. De wijziging komt er dan niet. Het is volgens de adviseurs ondenkbaar dat de AHC akkoord zou gaan met wijziging van de biedprijs of enige andere materiële voorwaarde. In de AHC zijn alle aandeelhouders vertegenwoordigd, zeker Noord-Brabant die de voorzitter levert. Dat de AHC in het kader van het verkoopproces verder is gegaan dan haar strikte statutaire bevoegdheden is vanaf het begin bekend. De begeleidende rol bij de transactie is ook niet statutair verankerd.
4. Het is aan Essent/RWE, zolang er geen aandeelhouders zijn toegetreden, om deze aanvullende afspraken te maken. Volgen de adviseurs worden de belangen van aandeelhouders niet geschaad, ze hebben de vrijheid op dit bod (inclusief aanpassingen) te reflecteren (of niet). Er is geen recht van

Noord-Brabant 'in te stemmen (of niet)' met deze Supplemental Agreement.

5. De veronderstelling dat Noord-Brabant een transactie met RWE ten principale zou kunnen tegenhouden is onjuist. Dit volgt uit: (I) de mogelijkheid in de SPA de 80% voorwaarde te laten varen, (II) de mogelijkheid van RWE om na 22 juli een nieuw bod te doen (zonder 80% grens maar overigens op exact dezelfde voorwaarden) en (III) de recente Supplemental Agreement.
6. Misschien is het denkbaar dat GS/de voorzitter van de AHC toezegt dat zij geen stem zal uitbrengen binnen de AHC over een voorgestelde wijziging dan nadat PS zijn gehoord.

Reactie ambtelijk projectteam (26 mei 2009):

Door het ambtelijke projectteam wordt aangegeven, dat punt 6 haaks staat op de rollen van PS en GS en dat die wel zuiver gehouden moeten worden.

Reactie van externe adviseurs (26 mei 2009):

De externe adviseurs merken daarop op dat dit punt juist veel kou uit de lucht zou halen. Voorgesteld wordt toe te voegen 'horen over materiële zaken'.

Reactie ambtelijk projectteam (26 mei 2009):

Aangegeven wordt dat dit de zaak niet verandert.

Reactie externe adviseurs (26 mei 2009):

Tot slot stellen de externe adviseurs voor dat de AHC de aandeelhouders (dus GS-en die bepalen dan zelf of ze met PS gaan praten) zal consulteren indien er twijfel is over de vraag of een wijziging 'materiële negatieve invloed' heeft.

Deze consultatie moet dan binnen 10 werkdagen plaatsvinden.

Reactie ambtelijk projectteam (26 mei 2009):

Hier wordt door het ambtelijke projectteam mee ingestemd.

Mail voorzitter RvB aan de gedeputeerde, 26 mei 2009: brief GS inzake Essent, concept 26 mei 2009

Reactie naar aanleiding van discussie omtrent 'Second Supplemental Agreement SPA'

De mogelijkheid van RWE om genoeg te nemen met minder dan 80% van de aandelen in Essent. De berichtgeving hieromtrent is niet altijd even volledig en zorgvuldig geweest. GS hechten er daarom aan de volgende feiten te verduidelijken:

- De Tweede Wijzigingsovereenkomst gaat over twee onderwerpen:
 - Een aanpassing van de procedure tot eventuele verdere wijzigingen van de SPA te komen.
 - Een verfijning van de methodiek van vaststelling van de finale koopprijs om te voorkomen dat de verkopende aandeelhouders financieel nadeel zouden leiden als gevolg van acquisities door Essent voor 'closing'. Dit tweede aspect wordt verder buiten beschouwing gelaten.
- Het is onjuist de procedure aanpassingen te kwalificeren als verslechtering van de positie van de verkopende aandeelhouders. Het tegenovergestelde is het geval; de positie wordt juist versterkt door het volgende:

- Afgelopen maanden hebben laten zien dat het verkooptraject en de afronding daarvan zijn eigen dynamiek met een grote mate van onvoorspelbaarheid kent. Deze dynamiek kan vereisen dat aanpassing van de SPA plaatsvindt, ook nadat aandeelhouders als partij bij de SPA zijn toegetreden.
- Indien alle aandeelhouders van Essent toetreden tot de SPA wordt dit een overeenkomst van 138 partijen. Het spreekt voor zich dat wijziging van een overeenkomst waarvoor 138 individuele goedkeuringen nodig zijn in de praktijk zeer bewerkelijk en tijdrovend is en daardoor soms vrijwel onmogelijk.
- de Tweede wijzigingsovereenkomst leidt tot een meer flexibel mechanisme van eventuele technische aanpassingen van de SPA zonder dat daarmee op betekenisvolle wijze afbreuk wordt gedaan aan de positie van de aandeelhouders.
- De Tweede Wijzigingsovereenkomst leidt tot een substantiële vergroting van de waarschijnlijkheid dat de transactie doorgang vindt. Dat is bij uitstek in het belang van de verkopende aandeelhouders van Essent.
- Het is volstrekt onjuist de Tweede Wijzigingsovereenkomst te presenteren als een ‘truc’ als gevolg waarvan RWE eenzijdig zou kunnen besluiten om genoeg te nemen met minder dan 80% van de aandelen.
 - Wordt de SPA op grond van door de Tweede Wijzigingsovereenkomst gewijzigd artikel 19 in diervoege aangepast, dan is ten eerste vereist dat Essent hiermee akkoord gaat. Dit is geen eenzijdige bevoegdheid van RWE. Er is ook geen reden aan te nemen dat Essent met wijzigingen akkoord gaat die nadelig zijn voor aandeelhouders. Als tweede stap is vereist dat de AHC van Essent akkoord gaat. Daarmee is een verdere bescherming van belangen van aandeelhouders ingebouwd. Tot slot voorziet de SPA in de mogelijkheid dat iedere aandeelhouder die zijn aandelen reeds heeft aangemeld, zijn aanmelding herroept als hij het niet met deze verlaging eens is en dit zou leiden tot een materiële verslechtering van zijn positie. Niemand wordt tegen zijn zin aan een voor hem nadelige verlaging van het aanmeldingspercentage gebonden. Ditzelfde geldt voor iedere andere wijziging van de SPA die de positie van de aandeelhouders materieel doet verslechteren.
 - Trouwens, de SPA voorziet reeds in de mogelijkheid van verlaging van het aanmeldingspercentage zonder dat daartoe een wijziging van de SPA nodig was. Op grond van artikel 4.1 SPA konden/kunnen partijen bij de SPA afstand doen (via een waiver) van de vervulling van één of meer voorwaarden voor closing (waaronder het vereiste van 80% aanmelding). Dat vereiste/vereist medewerking van RWE, Essent en die aandeelhouders die besloten hadden hun aandelen te verkopen en tot de SPA waren toegetreden. Ook in die situatie hadden/hebben de aandeelhouders van Essent die besloten hadden om hun aandelen niet te verkopen hierover niets te zeggen.
- RWE heeft pertinent niet de bevoegdheid het aanmeldingspercentage eenzijdig te verlagen (noch om de SPA op enig ander punt eenzijdig te

wijzigen). Daarenboven heeft RWE ook nooit aangegeven dit te willen doen. In haar brief van 15 mei 2009 heeft RWE slechts gewezen op de mogelijkheid op enig moment te komen tot verlaging van het aanmeldingspercentage.

- Het is op basis van het voorafgaande volstrekt onjuist te stellen dat de aandeelhouders 'eenvoudig buiten spel worden gezet'. Ze kunnen zelf besluiten wel/niet toe te treden tot de SPA en besluiten hun aanmelding wel/niet te herroepen als aanpassing van de SPA leidt tot een materiële verslechtering van hun positie. Daarnaast ontlenen ze in hoge mate bescherming aan het feit dat Essent met iedere wijziging van de SPA vooraf moet instemmen en de AHC hierin een rol speelt van consultatie of goedkeuring.

Beslisdocument GS, 27 mei 2009: Opschortingsverzoek van het besluit tot vervreemding van de aandelen van Essent

Beslispunten:

1. Kennisnemen verzoek 25 mei 2009 van een deel van de oppositie uit PS om opschorting van het besluit tot vervreemding van de aandelen Essent en besluiten dat er geen aanleiding is aan dit verzoek tegemoet te komen en hierover bijgevoegde antwoordbrief aan PS versturen.

Besluit: 27 mei 2009, Akkoord.

Toelichting Verzoek tot opschorting van het besluit

Over dit verzoek is juridisch advies bij de externe adviseurs van GS en de adviseurs van Essent ingewonnen. De Tweede Wijzigingsovereenkomst regelt voornamelijk een aanpassing van de procedure om tot eventuele verdere wijzigingen van de SPA te komen.

Aanleiding Tweede Wijzigingsovereenkomst:

- Afgelopen maanden hebben laten zien dat het verkooptraject en de afronding daarvan kan vereisen dat technische aanpassingen van de SPA plaatsvinden, ook nadat er aandeelhouders als partij bij de SPA zijn toegetreden.
- Indien alle aandeelhouders toetreden tot de SPA wordt dit een overeenkomst van 138 partijen. Eventuele technische wijzigingen van een overeenkomst tussen al die partijen worden daardoor zeer bewerkelijk en tijdrovend.
- De Tweede wijzigingsovereenkomst leidt tot een meer flexibel mechanisme van eventuele technische aanpassingen van de SPA zonder dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan de positie van de aandeelhouders.

Het is onjuist de Tweede Wijzigingsovereenkomst te beschouwen als mogelijkheid op basis waarvan RWE eenzijdig kan besluiten genoeg te nemen met minder dan 80% van de aandelen. De SPA voorzag al in de mogelijkheid van verlaging van het aanmeldingspercentage. Op grond van artikel 4.1 SPA konden/kunnen partijen bij de SPA afstand doen, via een waiver, van vervulling van één of meer voorwaarden van closing (waaronder vereiste 80% aanmelding).

Letterlijk staat in de SPA: ‘overdracht geschiedt in alle opzichten onder voorbehoud van voldoening aan alle hierna genoemde voorwaarden of afstand daarvan’. Verder wordt onder voorwaarden genoemd: ‘er is voldaan aan de aanbiedingsvoorwaarde’. Van de aanbiedingsvoorwaarde kan dus afstand worden gedaan. Dat vereist medewerking van RWE, Essent en die aandeelhouders die besloten hadden hun aandelen te verkopen en tot de SPA waren toegetreden. In die situatie hadden/hebben die aandeelhouders van Essent die besluiten hun aandelen niet te verkopen, hierover niets te zeggen. In de Tweede Wijzigingsovereenkomst is de AHC een rol toebedeeld, namelijk die van consultatie avn Essent en RWE bij een voorgestelde niet materiële wijziging van de SPA en die van voorafgaande goedkeuring bij een voorgestelde materiële wijziging van de SPA.

De individuele aandeelhouders worden niet ‘buiten spel’ gezet. Zij kunnen zelf besluiten wel/niet toe te treden tot de SPA en hun aanmelding wel/niet te herroepen als aanpassing van de SPA wel/niet leidt tot verslechtering van hun positie.

Wij zijn er van overtuigd dat de Tweede Wijzigingsovereenkomst onze positie niet verslechtert. Op basis van deze juridische analyse komen wij tot het voorstel het verzoek tot opschorting niet te honoreren. Voorgesteld wordt deze analyse en uw conclusie aan PS kenbaar te maken conform bijgevoegde brief.

Brief aan PS: Verkoop Essent, 27 mei 2009

Tijdens en volgend op het debat in PS van 15 mei 2009 is aandacht besteed aan de Second Supplemental Agreement SPA (de Tweede Wijzigingsovereenkomst) van 12 mei 2009 en de mogelijkheid van RWE af te wijken van de 80% van de aandelen in Essent. Het is onjuist om de Tweede Wijzigingsovereenkomst te beschouwen als speciaal gecreëerde mogelijkheid op basis waarvan RWE eenzijdig zou kunnen besluiten genoeg te nemen met minder dan 80% van de aandelen. De SPA voorzag al in de mogelijkheid van verlaging van het aanmeldingspercentage. Op grond van artikel 4.1 van de SPA konden/kunnen partijen bij de SPA afstand doen (via een waiver) van de vervulling van één of meer van de voorwaarden van closing (waaronder het vereiste van de 80% aanmelding). Letterlijk staat in de SPA: ‘overdracht geschiedt in alle opzichten onder voorbehoud van voldoening aan alle hierna genoemde voorwaarden of afstand daarvan’. Verder wordt onder voorwaarden genoemd: ‘er is voldaan aan de aanbiedingsvoorwaarde’. Van de aanbiedingsvoorwaarde kan afstand worden gedaan. Dat vereist wel medewerking van RWE, Essent en die aandeelhouders die besloten hadden hun aandelen te verkopen en tot de SPA waren toegetreden. In die situatie hadden en hebben die aandeelhouders van Essent die besluiten hun aandelen niet te verkopen, hierover niets te zeggen.

*Beslisdocument voor het college van GS, 26 en 27 mei 2009: Finaal besluit
Statenvoorstel Uitvoering Toekomststrategie Essent*

Beslispunten

1. Kennisnemen van wensen/bedenkingen en moties PS van 24 april en 15 mei 2009.

2. Kennisnemen van consequenties aanwijzingen minister EZ op splitsingsplan Essent (zie toelichting, onder A2 en brief minister EZ 26 mei 2009 aan de Tweede Kamer over aanwijzingen op splitsingsplan Essent en vaststellen dat aanwijzing splitsing niet in de weg staat.
3. Op basis van eerdere analyses (door college aangehouden op 12 mei 2009), de consequenties van aanwijzingen minister EZ en en alles overwegende, conform het ontwerpbesluit Uitvoering Toekomststrategie Essent, te besluiten:
 - a. tot verkoop van alle provinciale aandelen in het commerciële deel van Essent door toetreding als verkoper partij te worden bij de Offer, Sale and Purchase Agreement tussen Essent en RWE d.d. 20 februari 2009 waarmee de provincie haar aandelen in Essent aanbiedt en verkoopt aan RWE overeenkomstig de bepalingen als opgenomen in de deed of acceptance en de SPA.
 - b. deel te gaan nemen voor 30,8% in de Vordering op Enexis (al dan niet via deelneming in een Vennootschap die deze vordering gaat houden).
 - c. deel te gaan nemen voor 30,8% in de, ten gevolge van de verkooptransactie noodzakelijke rechtspersonen.
 - d. ter uitvoering van het besluit als bedoeld onder 3a de Deed of Acceptance door de CdK te laten tekenen zo snel mogelijk na de AHC van 27 mei 2009.
 - e. ter uitvoering van het besluit tot deelname in Enexis Holding B.V. de volmacht aan de externe adviseurs in verband met de verkrijging aandelen in Enexis door de CdK laten tekenen.
4. De onder 3b en 3c bedoelde besluiten tot deelname in die rechtspersonen ter goedkeuring voor te leggen aan de minister van BZK conform bijgevoegd conceptverzoek met machtiging aan de portefeuillehouder tot eventuele aanpassing van het definitieve verzoek op basis van de meest recente ontwikkelingen.
5. PS conform bijgevoegde brief te informeren over uw besluiten en via de griffie te informeren over de aanwijzing van de minister van EZ over het splitsingsplan door middel van de brief van de minister aan de Tweede Kamer, waarin zij de Kamer informeert over haar besluit.
6. Persbericht vaststellen.

Besluit: 27 mei 2009. Akkoord

Wensen en bedenkingen

In het informatiememorandum dat GS op 13 mei 2009 aan PS hebben gestuurd, wordt ingegaan op de op 24 april geuite wensen/bedenkingen. Veelal gaat het om concrete toezeggingen over monitoring en actieve informatieplicht. Door in de brief aan PS te verwijzen naar dat informatiememorandum onderstreept u die toezeggingen. Nu met de aanwijzingen van de minister de voorwaarde van PS is vervuld en er geen nieuwe feiten/omstandigheden zijn die het nemen van een besluit in de weg staan, wordt vastgesteld alles afwegende te besluiten tot verkoop van het provinciale aandeel in Essent en de noodzakelijke handelingen

hiertoe uit te voeren. Ten aanzien van Enexis wordt voorgesteld uw voorgenomen standpunt inzake Enexis te bekrachtigen en te besluiten het aandeelhouderschap in Enexis te aanvaarden.

Ondertekening Deed of Acceptance

Uw besluit tot aanbidding aandelen Essent aan RWE krijgt externe werking door ondertekening van de Deed of Acceptance en die op te sturen aan Essent en RWE. Het precieze moment waarop de aandeelhouders dit document ondertekenen is 27 mei 2009 onderwerp van overleg in de AHC.

Communicatie

- PS informeren over uw besluit tot verkoop conform bijgevoegde brief.
- PS via de griffie informeren over de aanwijzing van de minister van EZ over het splitsingsplan door middel van de brief van de minister aan de Tweede Kamer, waarin zij de Kamer informeert over haar besluit.
- Persbericht vaststellen.

Financiële aspecten

Indien meer dan 80% van de aandelen wordt aangeboden zal RWE het bod van € 9,3 miljard gestand doen. In eerste aanleg zal € 7,2 miljard worden uitgekeerd. Voor de provincie Noord-Brabant betekent dat een uitkering van 30,8%, zijnde ruim € 2,2 miljard. Het resterende bedrag is geblokkeerd voor vrijwaringen en garanties. In hoeverre daarvan later nog middelen beschikbaar komen is onbekend.

Brief ministerie van EZ aan Essent, 26 mei 2009

Op basis van een in de brief weergegeven analyse constateert de minister dat volgens de door Essent/aandeelhouders verstrekte informatie, met inbegrip van door hen gedane toezeggingen, de splitsing binnen het wettelijke kader blijft. Om discrepantie tussen het splitsingsplan en de vormgeving van de feitelijke splitsing weg te nemen, legt de minister enkele toezeggingen van Essent/AHC vast in een aanwijzing. De splitsing dient te worden uitgevoerd overeenkomstig het splitsingsplan met inachtneming van deze aanwijzingen.

5.9 Vergaderingen AvA en AHC

In de periode juni 2008 tot en met mei 2009 is de AvA vier maal bijeen geweest; in een besloten vergadering op 27 juni 2008, een besloten vergadering op 13 januari 2009, een openbare vergadering op 16 april 2009 en een besloten vergadering op 27 mei 2009. In dezelfde periode is de AHC zestien maal bijeen geweest; op 27 augustus 2008, 15 en 29 september 2008, 29 oktober 2008, 10 en 27 november 2008, 8 en 24 december 2008, 6 en 11 januari 2009, 2 en 26 februari 2009, 9 en 30 maart 2009 en 11 en 27 mei 2009.

De rekenkamer heeft geconstateerd dat de notulen van de AvA en de AHC van bovengenoemde vergaderingen dermate summier zijn dat een goede reconstructie van het besluitvormingsproces op basis daarvan nauwelijks mogelijk is.

6 Overdracht aandelen

6.1 Verantwoordingsdebat

PS-vergadering 4 juni en 5 juni 2009: Verantwoordingsdebat koopovereenkomst Essent RWE

CDA: We doen onszelf te kort door vandaag het debat al te voeren. De transactie tussen RWE en Essent is nog niet afgerond. We hebben ook nog geen verantwoordingsverslag van GS. We willen het debat niet zo zeer inhoudelijk voeren, maar vooral spreken over het proces.

GL: Het gaat in dit debat om de vraag of de toetsingscriteria gehanteerd zijn die wij met elkaar hebben opgesteld. Is er tijdig, betrouwbaar en volledig geïnformeerd?

CDA: Wij hebben zeven wensen/bedenkingen ingediend.

Essent Milieu: actualiteit heeft ons ingehaald, de verkoop gaat niet door.

EPZ: nog steeds juridische strijd gaande. Wij hebben hier uitgesproken te verwachten dat GS alles doen om een goede uitkomst te bereiken. We vragen GS die inspanningen te blijven verrichten tot het moment dat de transactie afgerond is.

Splitsingsplan: In een motie is aangegeven hoe GS in dezen moesten handelen. Dat is volledig en netjes afgehandeld. Aan wensen/bedenking ten aanzien van de toetsingscommissie is invulling gegeven door duurzaamheidscontracten. Bij de statuten hebben we aangegeven een verzwakt structuurregime te willen. Tijdens de AHC op 11 mei bleek daarvoor geen meerderheid te bestaan. In het debat van 15 mei is gezegd dat GS de statuten zodanig dienen in te richten als ware het een verzwakt structuurregime. We blijven volhouden dat dit moet en hopen dat dit op de gewenste wijze wordt ingebracht en tot een goed einde wordt geleid. GS hebben PS op een bijzondere wijze betrokken bij het proces. SP: wat vindt het CDA ervan dat PS continu verplicht waren allerlei zaken vertrouwelijk op het provinciehuis te komen inzien, dat GS PS het recht ontzegd hebben vertrouwelijk inzage te krijgen in de notulen van AHC-vergadering, dat wij externe adviseurs moesten inschakelen om verslag te doen van een verslag dat wij niet mogen inzien?

CDA: We hebben geaccepteerd dat bepaalde informatie niet gedeeld kon worden vanwege bedrijfsbelangen. Als wij dat niet wensten, hadden wij toen moeten zeggen dat het niet kon.

SP: Een paar punten uit de informatie die GS PS verstrekt hebben vanaf het begin.

1. Bij minder dan 80% gaat de deal niet door. Dat is niet juist gebleken.
2. Na het uiten van wensen/bedenkingen kan het contract niet gewijzigd worden. Ook dat is niet juist geweest.

Dit zijn zaken die zwart op wit zijn toegezegd en waaraan GS zich niet hebben gehouden. Waar is de zorgvuldigheid?

CDA: Op de genoemde punten had het beter gekund. Het is niet wenselijk op het laatste moment nog informatie te krijgen. Aan de andere kant moeten we

onzelf ook de spiegel voorhouden; gisteren kregen wij dossiers van onze eigen adviseurs.

D66: Dat was niet nodig geweest als wij de juiste informatie op het juiste moment hadden gekregen. Dan hadden wij niet op het laatste moment onze adviseurs hoeven in te schakelen.

SP: Het was niet onze wens vragen te stellen aan onze externe adviseurs over het verslag van de AHC. Wij wilden het verslag inzien. Omdat dat niet mocht zijn wij door GS gedwongen om via het stellen van vragen aan onze adviseurs te weten te komen wat er besproken is op de vergadering van 11 mei. Zo is het gegaan.

CDA: Het is een langdurig proces geweest, waarbij wij goed betrokken zijn. Het had beter gekund, zeker wat het verschaffen van bepaalde informatie betreft.

SP: Tot 24 april was het een aardig proces. Bij een verantwoordingsdebat kijk je terug. Achteraf zijn we minder tevreden over de verstrekte informatie en over de procedure. Toen bleek dat PS niet de weg kozen die GS voor ogen stond is het proces een aanfluiting geworden. GS hebben niet alleen de indruk gewekt maar hardop uitgesproken, dat we niet in een fuik zouden zwemmen en nog op zes/zeven momenten 'nee' konden zeggen. Als GS dan bij een 'nee' van PS reageert met 'we verkopen toch, want er is een kleine meerderheid tegen' en een lid van GS beweert 'we kunnen niet meer terug', is dat de eerste ernstige overtreding tegen de procedure zoals GS die geschetst hebben. Vervolgens zegt de gedeputeerde in de commissie BM duidelijk dat met minder dan 80% Essent alleen verder moet. Zij zet dat zwart op wit op sheets. Belangrijker is wat in diezelfde vergadering is gezegd door de voorzitter van de RvB: de aandelen Essent PLB worden overgedragen aan RWE zodra goedkeuring van de Mededingingsautoriteit is verkregen, geen belemmeringen door de nationale overheid zijn opgeworpen en goedkeuring van de aandeelhouders is verkregen via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen. Dat wil zeggen dat als geen 80% van de aandelen wordt aangeboden, de aandeelhouder die 20 plus 1% in handen heeft de verkoop kan blokkeren. Op grond van deze feiten kon Noord-Brabant goedkeuring onthouden aan de verkoop van de aandelen. Noord-Brabant zat in de positie, zoals altijd geschetst door GS en de voorzitter van de RvB, dat het als grootste aandeelhouder de verkoop van alle aandelen konden blokkeren. Is deze uitleg onjuist, is die niet waar of heeft de gedeputeerde op 11 mei wijzigingen aangebracht in het contract waardoor individuele aandeelhouders bepaalde rechten verloren, waaronder het recht op de blokkerende minderheid bij aanbieding van minder dan 80%. Met de aanpassing van het contract op 11 mei zijn de individuele rechten van aandeelhouders aangetast. Daarover is de externe adviseur klip en klaar. Nadat PS nee hadden gezegd tegen de verkoop, komt de gedeputeerde plotseling met de opmerking dat men altijd al genoeg kon nemen met minder dan 80%.

Dit kan twee dingen betekenen:

- 1) de gedeputeerde wist dat al die tijd niet en ook de voorzitter van de RvB en de adviseurs van GS niet. Dan is het verwijt dat ze de overeenkomst niet kenden.
- 2) de gedeputeerde wist het wel maar heeft het verzwegen.

PvdA: Over de 80% heeft een uitvoerige briefwisseling met GS plaatsgevonden met daarin nadere uitleg. Met de PS-adviseurs is dit punt regelmatig aan de orde geweest. Zij hebben ook gezegd dat 80% resultaat van onderhandelingen was, niet meer/niet minder. Ze hebben geen andere verbanden gelegd. PS hebben er kritisch naar gevraagd. Ze wisten het niet. Hebben we het met zijn allen niet geweten?

SP: Ze hebben zich in het meest recente advies afgevraagd waar die 80% vandaan komt en geconcludeerd dat het waarschijnlijk GS zijn geweest die aan het begin van het proces met die 80% zijn gekomen.

PvdA: In maart en april is aan de PS-adviseurs gevraagd hoe het zat met de 80%. Daarover is uitvoerig gesproken. De PvdA denkt dat GS en PS het toen niet geweten hebben. Op basis van voortschrijdend inzicht over het verloop van het proces, de positie van andere aandeelhouders en het feit dat 56% wel besloot tot verkoop, is het denkproces begonnen en zijn andere opties en inzichten ontstaan.

GL: GL valt de SP bij. GL wil duidelijkheid van GS dat de 80%-eis gekomen is vanuit de overheidsorganen, met name vanuit de AHC waarin zij vertegenwoordigd zijn.

SP: Mochten Essent en RWE zomaar de spelregels wijzigen? Onze externe adviseur zegt hierover: 'Hoewel dat onderzoek vereist naar alle relevante feiten en omstandigheden, is het naar onze mening niet bij voorbaat uitgesloten dat in eerste instantie Essent zelf of in tweede instantie de rechter uitgemaakt zou hebben dat een verlaging van het percentage niet redelijk of billijk zou zijn.' Hoe hebben de adviseurs van GS hierover geadviseerd? Hebben GS gecheckt of het juridisch mogelijk was dat Essent en RWE de spelregels tijdens de wedstrijd veranderden? Wat hebben GS ondernomen tegen het verlagen van het criterium van 80%? De wijziging van artikel 19 SPA door het tweede supplement betekent volgens de PS-adviseurs nadrukkelijk een achteruitgang van de positie van individuele verkoper/aandeelhouders. De AHC krijgt bevoegdheden die niet voortvloeien uit de statuten. Is dat wettig? Waarom was dit nodig? Waarom deed Essent dit niet zelf? Wanneer en waar heeft de gedeputeerde van RWE te horen gekregen dat men bereid zou zijn hetzelfde bedrag per aandeel te betalen, ook als er geen 80% gehaald zou worden? In het verslag van de AHC-vergadering dat wij niet mochten inzien, wordt volgens onze externe adviseur met geen woord gerept over de 50%/80%-regeling. Had de SP geweten dat de besluitvorming zou worden overgedaan op 15 mei en van de dreiging van RWE om met minder dan 80% genoeg te nemen, dan had ze het volgende kunnen zeggen: Nieuw is niet dat 54% van de aandelen zijn aangeboden, maar dat meer dan 33,3% van de aandeelhouders heeft gezegd wij willen niet verkopen. Essent wordt, als de aandelen verkocht zijn, RWE Nederland met als basis de huidige statuten. Dat betekent dat de volgende zaken besloten moeten worden met een 2/3de meerderheid: Artikel 4: Uitgifte aandelen. Dat is belangrijk. Als je dat niet kunt tegenhouden, verwateren onze aandelen.

Artikel 8: Uitsluiting en beperking voorkeursrecht.

Artikel 9: Verkrijging van eigen aandelen.

Artikel 11: Kapitaalvermindering.

Artikel 17: Goedkeuring. Ook overdracht aandelen aan de vennootschap.

Artikel 32: Juridische splitsing, omzetting van rechtsvorm.

Artikel 40: Besluiten tot wijziging statuten of ontbinding vennootschap moeten met tweederde meerderheid worden genomen.

Op grond van de statuten hadden PS van Noord-Brabant op 15 mei samen met Den Bosch (13,5%), meer dan 33,3% en konden elke wijziging van de statuten voorkomen. Met andere woorden: waren we aandeelhouder gebleven, dan zouden wij een stevige blokkerende minderheid hebben gehad in het nieuwe bedrijf. Dat is anders dan de gedeputeerde suggereerde. GS hebben op 15 mei toen PS werden geconfronteerd met de mogelijkheid dat RWE genoeg zou nemen met minder dan 80%, de suggestie gewekt dat wij dan niets meer zouden voorstellen.

D66: Het betoog van de SP is interessant en waardevol, maar de cijfers kloppen niet. Er circuleerde hier een lijst van aandeelhouders die al toegezegd hadden te verkopen. Den Bosch was daar ook bij.

VVD: De VVD voelt zich in de laatste PS-vergadering van 15 mei misleid door GS. Citaat gedeputeerde uit de notulen van de PS-vergadering van 27 juni 2008: 'Ik vind dat ook PS nooit het gevoel moeten krijgen in een fuik te zwemmen waar zij niet meer uit kunnen. Dat betekent dat PS dus niet op het allerlaatste moment een voorstel moeten krijgen voorgelegd waar zij alleen ja of nee tegen kunnen zeggen.' In januari 2009 bleek dat wij wel degelijk in de fuik zijn gemanoeuvreed. We werden geconfronteerd met een kant en klare koopovereenkomst RWE/Essent waartegen wij alleen ja of nee konden zeggen. Daarbij werd uitdrukkelijk gezegd dat wijziging van de overeenkomst niet mogelijk was. Verder werd gezegd dat de transactie niet zou doorgaan als het aanbiederpercentage van 80% niet gehaald zou worden. Die 80% was heilig. Op de sheets die de gedeputeerde presenteerde op 15 januari 2009 aan de commissie BM stond: aanpassing van het contract tussen Essent en RWE is niet mogelijk. De keuze is: toetreden of niet. Op de slides die Essent presenteerde op 20 januari aan de commissie BM stond: de transactie gaat alleen door bij 80% aanmelding van de aandelen en bij minder dan 80% eindigt de overeenkomst. Bijna alle fracties hebben hierover vragen gesteld. Die zijn door Essent beantwoord. Toen bleek eveneens dat het 80% moest zijn, anders was het einde van de overeenkomst. Wij hebben op 3 maart van de externe adviseurs van GS een memo gekregen met een samenvatting van de overeenkomst. Daarin staat: De aanbiederpercentage is 80%. Deze is nodig om de deal te kunnen laten doorgaan. Wij hebben een memo gehad van GS in de commissie BM van 31 maart 2009: 'Als de provincie Noord-Brabant besluit haar aandelen niet aan te bieden, dan gaat de verkoop aan RWE niet door. Immers 80% van de aandelen moet worden aangeboden, wil de verkoop doorgaan.' Ook in het statenvoorstel van 24 april staat nog: 'Bij minder dan 80% gaat de transactie niet door.' Het was vanaf het begin duidelijk dat GS, ondanks dat de meerderheid van PS de wens te kennen had gegeven de aandelen niet te verkopen, kennelijk toch wilden verkopen. Dat kan en mag, alleen moet dat wel gebeuren volgens de spelregels. Wat hebben GS gedaan, ze hebben de spelregels veranderd! Ze

sturen op 13 mei een brief, 2 dagen voor de PS-vergadering, waarin staat: Let op, het is ook mogelijk dat RWE en Essent samen het percentage van 80% kunnen wijzigen. Dat was een nieuw feit. Het college noemt ook als nieuw feit dat op 13 mei 52,87% van de aandelen aangeboden was voor verkoop. Bij nadere bestudering van het contract bleek dat RWE het aanbiedingspercentage van 80% kan verlagen. Dat is ons voor 13 mei niet meegedeeld, maar bleek wel te kunnen. Essent zou daarmee moeten instemmen, maar het betekent ook dat de AHC terug zou moeten naar de aandeelhouders omdat de AHC door de aandeelhouders gemandateerd was voor 80%. Wil RWE met minder dan 80% genoeg nemen, dan kan ze de overeenkomst wijzigen via artikel 4 of 19, maar dan moet Essent akkoord gaan. Volgens onze adviseurs was het de vraag of Essent daarmee wel akkoord zou kunnen gaan, gezien de voorgeschiedenis. Als je de andere partijen altijd hebt voorgehouden dat 80% de norm is, is de vraag of het nog wel redelijk en billijk is dat je op het laatste moment het percentage verandert, ook al is dat contractueel mogelijk. Ons is tijdens de vergadering van 15 mei niet gebleken dat Essent met een lager percentage heeft ingestemd, ook niet dat de AHC daarover heeft gesproken en dit heeft voorgelegd aan de aandeelhouders. De gedeputeerde bracht het allemaal zo in de PS-vergadering van 15 mei. Wij wilden de notulen van de AHC van 11 mei inzien om te kunnen vaststellen of een en ander inderdaad allemaal besproken is of dat er sprake is van pure bluff. Uit het verslag van de AHC blijkt dat er met geen woord over gerept is. Dan de manier waarop gereageerd is op de vraag of PS het verslag van de AHC mochten inzien. We krijgen na een week te horen dat dit niet kan maar dat het wel naar de adviseurs gaat. Zij mogen het lezen en het aan ons voorlezen. Wat is dat voor manier van doen? Het staat dus niet in het verslag van de AHC-vergadering. Het is onduidelijk wanneer dit besproken is. Misschien kan de gedeputeerde daarover helderheid verschaffen?

Tweede punt: het betoog dat de gedeputeerde op 15 mei hield over de positie van de minderheidsaandeelhouder. Ze zei dat het enige wat je nog mag doen, het bijeenroepen van een vergadering van aandeelhouders is en een aantal ondergeschikte zaken aan de orde stellen. Dit is niet juist. Ik had de statuten toen ook niet paraat want wie had gedacht dat het daarover zou gaan? Gedeputeerde heeft op dat moment PS niet juist geïnformeerd. In de PS-vergadering van 15 mei zijn PS geconfronteerd met een aanvulling op het contract. Deze biedt de mogelijkheid het percentage te verlagen. Het is merkwaardig dat deze aanvulling, die zo wezenlijk is omdat daarmee het biedingspercentage verlaagd zou kunnen worden, niet van te voren aan PS is kenbaar gemaakt, niet ter inzage heeft gelegen en dat PS daarmee voor het eerst worden geconfronteerd in de PS-vergadering. We hebben er achteraf door onze adviseurs naar laten kijken: het biedingspercentage kan op grond van de wijzigingsovereenkomst verlaagd worden en ook aan de prijs kan worden gesleuteld. GS hebben altijd gezegd dat het percentage wel omlaag kan maar dat alle overige omstandigheden gelijk blijven. Op de vraag of dat betekende dat de prijs niet veranderde, was het antwoord dat die inderdaad niet veranderde. Wat zien we nu? In de overeenkomst is alles open; alles kan worden veranderd. GS kennen de overeenkomst want die is 11 mei besproken in

de AHC. Dat staat in het verslag. De overeenkomst is op 12 mei getekend door RWE en Essent maar niet ter inzage gelegd voor de PS-vergadering, zelfs niet daarna. Waarom niet? Omdat GS de overeenkomst nog niet geaccordeerd had. Onze adviseurs constateren dat daardoor de positie van de aandeelhouders, zeker die van Brabant met 30%, volledig te niet wordt gedaan. De aandeelhouders hebben niets meer te vertellen, de AHC wel. Aangezien in de AHC met meerderheid van stemmen wordt besloten en niet met een gekwalificeerde meerderheid betekent dat een benadeling van de positie van de Brabantse aandeelhouders. Nog afgezien daarvan, het feit dat dit niet in de vergadering van 15 mei aan de orde is geweest, dat dit niet aan PS is voorgelegd, betekent dat PS onvoldoende informatie hebben gehad. Misleiding, omdat PS tijdens de vergadering informatie krijgen waarop wij ons niet hebben kunnen voorbereiden.

De gedeputeerde heeft uitdrukkelijk gezegd dat de overige voorwaarden niet veranderden, dus dat de prijs hetzelfde zou blijven. Dat heeft de VVD bewogen voor te stemmen, terwijl een en ander nergens vastlag. Wat is dan de waarde van die informatie? De VVD hoopt dat de gedeputeerde een bevredigende reactie kan geven. Vooralsnog vinden wij het onbegrijpelijk dat ze wezenlijke informatie hier neerlegt zonder een onderbouwing daarvan in de stukken. Wij hadden de vergadering nog niet gehad of RWE meldde al dat zij nooit van plan was geweest om minder dan 80% te accepteren, laat staan voor dezelfde prijs. Als je dat dan na zo'n vergadering hoort en leest, vraag je je natuurlijk af of je vernacheld of misleid bent of niet.

Een ander aspect; onze wensen/bedenkingen ten aanzien van een paar wezenlijke punten zijn niet gehonoreerd, bijvoorbeeld de duurzaamheid. De overeenkomst is volgens onze adviseurs gewoon juridische window dressing. Er is gevraagd de kerncentrale uit de overeenkomst te halen. Dat is niet gebeurd. Er is verzwakt structuurregime voor Enexis gevraagd. Dat is afgewezen. Wij hebben ons dat allemaal moeten laten welgevalen. In feite hebben we met onze wensen/bedenkingen niets voor elkaar gekregen. Gekeken naar het resultaat van onze inspanningen, de ingeschakelde adviseurs en wat het allemaal heeft gekost, dan is de conclusie dat wij op al die onderdelen niets voor elkaar hebben gekregen en GS gewoon gedaan hebben wat kennelijk van te voren vaststond en wat zij vonden dat gedaan moest worden. Wij zijn ervan uitgegaan dat onze wensen/bedenkingen serieus genomen zouden worden. Het is teleurstellend te ervaren dat dit niet is gebeurd!

PvdA: Een aantal fases van het proces chronologisch doorlopen. Allereerst de periode van 27 juni 2008 tot 12 januari 2009. De vraag is of PS daarbij voldoende betrokken geweest zijn. Wij hebben geconstateerd dat het bedrijf is verkocht door de RvB en RvC, gecontroleerd door de AHC, dus door ons. Wisten we dat het zo zou gaan? De PvdA denkt van wel en dat het uiteindelijk goed geweest is het zo te doen. De RvB en RvC voeren de onderhandelingen en PS controleren dat proces via de AHC.

VVD: De gedeputeerde heeft in de PS-vergadering van 27 juni toegezegd dat wij bij het protocol werden betrokken. Dat is in echter in augustus 2008 tot stand

gekomen tussen Essent en de AHC. Wij hebben het pas gezien in de stukken van onze eigen adviseurs nadat de koopovereenkomst gesloten was.

PvdA: Wij hadden de AHC mandaat verleend het protocol/de onderhandelingen op die wijze te volgen en te controleren.

VVD: Wanneer hebben wij dat mandaat dan verleend?

PvdA: De PvdA wil antwoord op de vraag of de AHC het onderhandelingsproces voldoende kritisch heeft gevolgd. Hoe alert is de AHC geweest in november en december toen de onderhandelingen in een eindfase kwamen? Heeft de AHC zich in die periode niet te veel geïdentificeerd met de RvB/RvC?

In de periode 12 januari 2009 tot 24 april 2009 heeft een aantal besloten bijeenkomsten plaatsgevonden. Er waren ook veel geheime stukken. Had het anders gekund ook gezien de belangen die ermee gemoeid waren. Het moment waarop wij adviseurs hebben ingeschakeld, is een belangrijk moment. De PvdA is daar positief over want ze hebben allerlei informatie aan het licht gebracht waarmee wij echt iets konden. Het heeft resultaten opgeleverd, bijvoorbeeld het duurzaamheidscontract. Er zijn ook negatieve kanten. Langzamerhand is het debat uitgemond in een juridisch steekspel. In de laatste fase van het proces is door de voortdurende inzet van onze adviseurs het debat in een vreemd daglicht komen te staan. Tussen de presentatie op 12 januari 2009 en het debat van 24 april 2009 zijn externe factoren een rol gaan spelen. Die zijn belangrijk geweest voor de vorming van de publieke opinie, die ook meer een rol is gaan spelen in dit debat en daardoor is het besluit van Brabant meer een rol gaan spelen in de landelijke politiek.

Over de laatste periode van 24 april tot 15 mei is veel gezegd en zijn veel vragen gesteld. De PvdA sluit zich bij een aantal aan; hoe zit het met de 2/3de meerderheid, heeft dat een rol gespeeld, hoe is het informatietraject verlopen.

GL: GL kan zich volledig vinden in de bijdragen van de SP en de VVD. Dat geldt voor alle vragen en constatering. We hebben duidelijk gezegd te willen voorkomen in een fuik te worden gedreven, voor een ja-nee-beslissing te komen staan. Dit is echter wel het geval geweest. De periode 21 november tot en met 12 januari was een cruciale periode, waarin PS geïnformeerd hadden moeten worden en niet op 11 januari geconfronteerd moeten worden met een koopovereenkomst met RWE. Bij de toetsingscriteria zijn voorwaarden gesteld aan duurzaamheid, transparantie en klantgerichtheid. Hieraan wordt niet voldaan door RWE. De gedeputeerde kan op een aantal punten worden getypeerd als een marionet van de voorzitter van de RvB. De VVD en GL hadden gegronde redenen te veronderstellen dat er informatie ontbrak, dat die niet volledig was of dat de gegevens op een andere manier geïnterpreteerd konden worden. Om de positie van PS duidelijk te markeren, vonden wij inschakeling van een externe adviseur nodig. Dit was inderdaad noodzakelijk want telkens kwam er nieuwe informatie boven die leidde tot vervolgvragen. Een en ander is het gevolg van het handelen van GS en niet andersom. Het moet niet als hindermacht worden gezien dat PS te detaillistisch zou zijn geweest. PS hebben hun rol goed en duidelijk gespeeld, vooral hun controlerende taak. GS hebben na het nee van PS op 24 april een bedenkelijke koers gevaren ten opzichte van PS; de wijziging van de koopovereenkomst waar PS zelf achter moesten komen

en de rol van de gedeputeerde in de AHC. Verder blijkt de duurzaamheidsintentie een lege huls. Dit alles is voor GL reden het vertrouwen in GS ter discussie te stellen.

CU-SGP: CU-SGP willen met name ingaan op de periode na 24 april. Direct na de stemming op 24 april werd de toon gezet door GS die lieten weten een democratisch genomen besluit niet te zullen respecteren. De gedeputeerde (VVD) zei in het BD: We gaan zoeken naar argumenten zonder de coalitie te bruuskeren. De periode tussen 24 april en nu heeft zich gekenmerkt door technische trucs waarmee stelselmatig geprobeerd is het oordeel van PS te ontlopen, nauwelijks te controleren feiten te creëren en zo de controlerende rol van PS te frustreren. Twee vragen:

1. Was op 15 mei sprake van een nieuw feit dat RWE bereid was de aandelen voor minder dan 80% tegen dezelfde voorwaarden aan te kopen?
2. Zijn GS eerlijk geweest in hun informatievoorziening aan PS rondom dit cruciale punt?

Gedurende het hele proces is duidelijk door GS en Essent verklaard dat de deal niet zou doorgaan als geen 80% zou worden aangeboden. Telkens is dat aan PS gemeld zonder enig voorbehoud. Het is zwart op wit bevestigd in een memo van GS van 31 maart. 11 mei 2009 blijkt een cruciaal moment in het hele verkoopproces. Dat wisten PS niet op 15 mei. Daar kwamen wij pas achter toen we de contractwijziging zagen. Op die dag heeft overleg plaatsgevonden tussen de AHC en Essent/RWE. De fracties SP, VVD en CU-SGP hebben gevraagd inzicht te krijgen in de notulen van de vergadering van de AHC. Dit is door GS geweigerd. PS worden belemmerd in hun controlerende taak wanneer zij die informatie niet mogen inzien. Het is cruciaal omdat in dat bewuste overleg afgesproken zou zijn dat RWE ook als minder dan 80% van de aandelen wordt aangeboden Essent zou overnemen. Dat is echter voor ons niet te controleren. GS hebben PS verkeerde informatie versterkt tijdens het debat van 15 mei. Op grond van de stukken die PS uiteindelijk hebben kunnen inzien, hebben PS de gevolgen kunnen vaststellen die uit het overleg van de AHC voortvloeien. Op 12 mei wordt door Essent/RWE een aanpassing op het koopcontract op schrift gesteld. Hierin wordt artikel 19 gewijzigd. Het is een cruciale en fundamentele wijziging met een doorwerking op het hele contract.

Het contract werd op 12 mei gewijzigd nadat op 11 mei de vergadering van de AHC had plaatsgevonden. Op 13 mei wordt het gewijzigde contract door Essent/RWE per koerier naar de provincie gestuurd, met de expliciete vraag dit zo spoedig mogelijk ter inzage te leggen bij de griffie. Volgens de poststempel van de provincie is het contract pas op 15 mei door de provincie ontvangen. Pas na stevig aandringen door een meerderheid van PS in het presidium op 17 mei, besluiten GS op 18 mei het gewijzigde contract op 19 mei voor PS openbaar te maken, terwijl Essent/RWE het stuk naar de provincie heeft gestuurd met op het voorblad de uitdrukkelijke vermelding: ter inzage leggen bij de griffie. Hoe kan het dat informatie die op 13 mei per koerier naar de provincie gestuurd wordt, pas 19 mei voor PS openbaar gemaakt wordt, terwijl die informatie cruciaal is om te kunnen bepalen hoe het contract in elkaar zit en wat de hardheidsgrens van die 80% is en waar de opmerkingen vandaan kwamen die de

gedeputeerde tijdens het debat heeft gemaakt? Hiermee staat vast dat GS voor PS cruciale informatie hebben achtergehouden. In de brief die op 13 mei door GS aan PS is gestuurd, wordt geen melding gemaakt van het gewijzigde contract. Conclusie: de contractwijziging van 12 mei biedt RWE de mogelijkheid in samenspraak met Essent het percentage van 80% te wijzigen, zonder dat hierover het oordeel van de aandeelhouders, lees PS, moet worden gevraagd. Met deze wijziging, die bovendien niet gemeld is aan PS, zijn GS buiten hun bevoegdheden en mandaat getreden. Met deze bepaling snapt de CU-SGP het wel waarom RWE het aangedurfd heeft op 15 mei een brief te sturen aan PS waarin staat dat zij eventueel bereid is met minder aandelen genoeg te nemen. Als ook de prijs en omstandigheden mogen worden aangepast, zouden wij als bedrijf ook zo'n brief durven sturen.

De CU-SGP willen dat ook de volgende drie vragen beantwoord worden:

1. Kunnen GS aantonen dat in de AHC afspraken zijn gemaakt waaruit blijkt dat RWE bereid was de aandelen bij minder dan 80% tegen dezelfde voorwaarden te verkrijgen?
2. Kan Essent-RWE na overleg met de AHC en gebruikmakend van het nieuwe artikel 19 het percentage van 80% wijzigen zonder dat daarvoor PS van Noord-Brabant geraadpleegd hoeven te worden?
3. Kunnen GS bevestigen dat RWE het gewijzigde contract op 13 mei per koerier aan de provincie heeft doen toekomen met de bedoeling dit ter inzage te leggen bij de Griffie? En kunnen zij aangeven waarom dit pas op 19 mei is geëffectueerd?

PvdD: Cruciale vraag is of GS verzaakt hebben terug te gaan naar de AHC. Uit het verslag blijkt dat terugkoppeling naar de aandeelhouders niet heeft plaatsgevonden. Is dat de reden waarom wij het verslag niet mochten inzien? Waarom zijn wij niet geïnformeerd over de statuten?

D66: Kunnen we GS nog vertrouwen. Zijn ze eerlijk geweest? Hebben ze ons volledig, tijdig en betrouwbaar geïnformeerd? Was het echt een nieuw feit of is het bij elkaar geraapt uit allerlei stukken? Het antwoord op deze vragen is belangrijk want dat heeft consequenties voor onze inbreng.

In de bijdrage van de CU-SGP is duidelijk verwoord hoe per dag vragen te stellen zijn bij de gegeven informatie. Bij de PS-vergadering waar gewapperd werd met de brief van RWE, zat D66 geschokt te kijken. Achteraf gezien, hadden wij op dat moment naar de microfoon moeten springen om aan te geven dat dit zo niet kon. Dat hebben wij als PS echter niet gedaan. Op dit moment kan D66 niet anders dan opmerken dat ons vertrouwen in GS wankel is geworden. De manier waarop GS tot en met 24 april geprobeerd hebben het verkoopproces in gang te zetten, vond D66 prima. Het zwaarst wegend zijn de ook door anderen aangehaalde punten zoals het 50%-80%-verhaal. Is dat nu een nieuw feit of niet?

BP: Het gaat over de vraag of het proces zuiver verlopen is en of PS op tijd en juist geïnformeerd zijn.

Gedeputeerde: PS hebben het contract bekeken en aangegeven het belangrijk te vinden een second opinion te vragen. Daarin is veel tijd en energie gestopt. Daaruit zijn bepaalde onderwerpen naar voren gekomen die niet goed waren

uitgewerkt in het contract, zoals de duurzaamheidscomponent. PS hebben daaraan met verve uitvoering gegeven. Dat heeft geleid tot aanpassing van het duurzaamheidscontract. PS hebben opgemerkt tot 24 april overweg te kunnen met de wijze waarop het proces verliep, maar daarna dingen zijn gebeurd die tot misleiding van PS hebben kunnen leiden. Ik zal chronologisch aangeven wat er precies gebeurd is. De 80%. RWE had aangegeven de randvoorwaarde om tot de deal te komen 70% was. Dat is een belangrijk gegeven; Noord-Brabant met 30,8% is dan nog steeds leading. De AHC heeft zich afgevraagd of een hoger percentage iets zou opleveren. Dat is in de onderhandeling met RWE tot uitdrukking gekomen. Het is zo dat RWE meer comfort kreeg en met een aantal punten soepeler omging, omdat het bedrijf wist dat wij als norm 80% zouden houden. Het is geen initiatief geweest van GS, lees aandeelhouder Brabant, absoluut niet. Het was een collectief proces van alle aandeelhouders vertegenwoordigd in de AHC. De AHC vond het interessant te kijken of het iets opleverde als zij zou zeggen dat het 80% was. Dat is ook zo gebeurd. Daardoor is die 80% tot stand gekomen.

SP: de gedeputeerde zegt dat tot 80% gekomen is omdat dit meer zou opleveren. De voorzitter van de RvB heeft gezegd dat 80% noodzakelijk is voor de goedkeuring van de aandeelhouders. Het is door GS altijd gepresenteerd als een ontbindende voorwaarde.

Gedeputeerde: Twee zaken uit elkaar houden. GS zijn geen initiatiefnemer geweest voor de 80%. Het was een collectief proces van de gezamenlijke aandeelhouders, vertegenwoordigd in de AHC. Er is verwarring geweest over wat het zou kunnen betekenen als wij een minderheidsaandeel in het nieuwe Essent zouden houden. Wij hebben de adviseurs van GS op 12 mei gevraagd te schetsen hoe de situatie zou zijn met 51% van de aandelen en met 33% van de aandelen.

Op 15 mei heb ik alleen gesproken over 'if, then scenario's' en heb ik nooit gezegd dat het zo zal zijn. De adviseurs van GS hebben aangegeven dat een minderheid van 33% de verkoop op grond van de statuten niet kan blokkeren. Het besluit van de AvA tot goedkeuring van verkoop van aandelen wordt genomen met een gewone meerderheid. Het feit dat je minderheidsaandeelhouder bent heeft dus wel degelijk consequenties. Het dividendbeleid van Essent wordt bepaald door de AvA met een gewone meerderheid; een aandeelhouder met 33,3% kan dit niet blokkeren. GS hebben hun huiswerk gedaan en op 15 mei niet zomaar gezegd dat PS dan niets meer te zeggen hebben. Op basis van de informatie van adviseurs is dat antwoord gegeven.

SP: Is de gedeputeerde het met de SP eens dat op grond van de huidige statuten, die niet gewijzigd kunnen worden zonder dat 2/3de deel van de aandeelhouders daarmee instemt, het verzwakt structuurregime niet kan worden ingevoerd als Noord-Brabant samen met Den Bosch meer dan 33,3% zou hebben?

Gedeputeerde: Zodra RWE ten minste 50% van het kapitaal in Essent verwerft, wordt Essent onderworpen aan het zogenaamde verzwakte structuurregime. Essent wordt dan een afhankelijke maatschappij van RWE en de meerderheid van de werknemers van de RWE-Essent groep werkt dan buiten Nederland. Op

grond van de wet moet het bestuur van Essent een statuutwijziging voorstellen die dat mogelijk maakt. Statuutwijzigingen moeten op grond van de wet met een eenvoudige meerderheid kunnen worden doorgevoerd, artikel 254, lid 4 BW. Die bevoegdheid kan niet worden beperkt.

SP: Er bestaat geen twijfel over: als het huidige Essent overgaat in RWE-Nederland, gaat dat bedrijf functioneren op basis van de huidige statuten. Daarin mag niets gewijzigd worden, behalve met een tweederde meerderheid. Dat is ons nadrukkelijk en onomwonden verteld door onze externe adviseur. Ik heb ook nog bij anderen geïnformeerd of dit inderdaad zo is. De gedeputeerde citeert wel, maar op basis van 80% van de aandelen in handen van RWE. Gedeputeerde: Nee, ik baseer mij op een advies van de externe adviseurs van GS. Feit is dat er twee juridische adviezen voorliggen die elkaar waarschijnlijk tegenspreken.

PvdD: Het was fijn geweest als u dit vorige keer uitgebreider behandeld had, dan hadden wij dit soort dingen kunnen uitzoeken.

Gedeputeerde: U hebt er niet om gevraagd. Ik had die informatie ter beschikking. De datum van het advies is 12 mei 2009.

PvdD: Dat klopt omdat de in een vorige periode vastgestelde statuten niet in ons hoofd verankerd zitten. Als een agendapunt staande de vergadering wordt toegevoegd, kan niet van ons verwacht worden dat wij alle informatie paraat hebben. De gedeputeerde had die informatie wel. Daar ligt een punt.

Gedeputeerde: Ik zal hierop in tweede termijn terugkomen. Ik stel vast dat GS zich terdege op die discussie hebben voorbereid.

24 april: GS waren verrast en moesten zich heroriënteren. Vervolgens ging heel Nederland zich ermee bemoeien en vooral de andere aandeelhouders. Dat proces is aan de zijlijn gebleven maar een aantal aandeelhouders begon behoorlijk zenuwachtig te worden. Bij iedereen is de vraag gerezen wat het zou betekenen als Noord-Brabant niet mee zou doen. Tot 24 april is die vraag nooit actueel geweest. Dat kunnen PS vreemd vinden, maar GS zijn ervan uitgegaan dat zij een goed proces zouden voeren en dat dit uiteindelijk zou leiden tot het zoeken van een strategische partner/het vervreemden van aandelen.

Lang is niet duidelijk geweest of de eerste koopovereenkomst zodanig kon worden aangepast dat het aandeelpercentage naar beneden kon worden gehaald. Op 15 mei heb ik aangegeven dat dit inderdaad kan. Een uur daarvoor heb ik pas de juridische bevestiging gekregen dat het inderdaad kon. Het is belangrijk dat in het originele koopcontract mogelijkheden bestaan door een opschorting van voorwaarden het uiteindelijke percentage te verlagen.

Daarvoor is toestemming van RWE en Essent nodig. Als de meerderheid van de aandeelhouders het wil, gebeurt dit ook inderdaad.

SP: Het is natuurlijk belangrijk dat het kan volgens het contract, maar onze adviseurs stellen nadrukkelijk de vraag of het wel redelijk en billijk is na zo'n lang proces zaken te wijzigen en af te stappen van datgene wat GS de volksvertegenwoordiging steeds hebben voorgehouden.

Gedeputeerde: daar kan ik geen juridisch antwoord op geven. Ik wil laten zien dat er geen sprake is van misleiding.

CU-SGP: Gedeputeerde zegt dat GS voor 24 april nooit hebben nagedacht over de mogelijkheid dat de 80% niet gehaald zouden worden. Toch is deze vraag in het hele proces telkens op tafel gelegd. Vanuit PS is scherp aangegeven helder te willen hebben wat precies onze positie was. We hebben altijd goed voor ogen gehad wat het zou betekenen als we niet zouden verkopen. GS kunnen dan toch niet beweren dat ze er nooit over nagedacht hebben.

Gedeputeerde: In talloze stukken staat dat 80% nodig is. Ik heb opgemerkt pas op 15 mei te hebben gehoord dat het juridisch mogelijk is een opschortende voorwaarde te creëren waardoor het aandelenpercentage naar beneden kan.

CU-SGP: Het is niet redelijk en billijk ten opzichte van PS als GS pas na 24 april gaan nadenken en hier zeggen dat dit punt door PS nauwelijks overwogen is. 'If then scenario's' zijn nooit aan de orde geweest. We hebben van GS steeds duidelijke en scherpe antwoorden gekregen waaruit bleek dat het nooit aan de orde heeft kunnen zijn.

PvdA: Wij hebben niet aan onze adviseurs gevraagd hoe het precies zit en of zij dat wilden nagaan. Ook wij zijn daarop niet verder ingegaan.

CU-SGP: Het stuk van 31 maart is door GS geschreven naar aanleiding van een vraag van onze adviseurs. Onder punt 3 staat de vraag wat er gebeurt als Brabant niet verkoopt. Het antwoord is: Dan gaat de verkoop niet door. Het staat duidelijk zwart op wit.

SP: Het lijkt de SP logisch dat PS daarover geen vragen gesteld hebben. GS hebben namelijk uitdrukkelijk gezegd dat duidelijk was vastgelegd dat bij minder dan 80% de verkoop niet zou doorgaan. Als dat zo duidelijk gesteld wordt, hoeft je daarover geen verdere vragen te stellen.

Gedeputeerde: Het is belangrijk daaraan toe te voegen dat het RWE altijd vrij staat om aandeelhouders op te zoeken en een ander contract te sluiten, zelfs onder dezelfde voorwaarden. Op het moment dat het 51%-plus is, wordt het voor een bedrijf aantrekkelijk om aandelen te verwerven.

CU-SGP: U sprak over het verlagen van het percentage op basis van artikel 4.1 en zei dat u een uur voor de vergadering van 15 mei erachter kwam dat dit mogelijk was. Zit daaraan niet de consequentie verbonden dat aandeelhouders daarmee akkoord moeten gaan en op basis van artikel 167 Provinciewet GS minimaal de wensen/bedenkingen van PS daarover moeten horen om het proces goed en volledig te laten verlopen?

Gedeputeerde: Eerlijk gezegd weet ik dat niet. Ik zal die vraag in de tweede termijn beantwoorden.

In de AHC van 11 mei kwam een tweede supplement aan de orde. Niet aan de orde is geweest dat dit supplement bedoeld is het percentage van 80% naar beneden te halen. Dat hebben de PS-adviseurs ook geconstateerd. Het is bedoeld voor de volgende zaken. Allereerst: investeringen die Essent op dit moment doet, worden verrekend bij de eindprijs.

Tweede plaats: noodzakelijk omdat wij wisten dat het ministerie van BZK voor de procedure tot goedkeuring van onze SPV's (special purpose vehicles) 13 weken mag rekenen. Dat betekent dat de datum over 22 juli heengaat.

Als dat gebeurt en de aandeelhouders van Essent verweten kan worden dat het op 22 juli niet geregeld is, zou de deal niet doorgaan. Zo'n supplement is nodig

om technische dingen snel te regelen en niet langs alle aandeelhouders te hoeven. Vanuit die gedachte is dat tweede supplement gemaakt. Op 11 mei is gesproken over het tweede supplement. De tekst lag nog niet voor. Die is op 13 mei door Essent gemaakt en op 14 mei op het provinciehuis binnengekomen. Toen wij op 15 mei hier het debat voerden, wisten wij niet dat dit supplement al in tekstvorm aanwezig was. Het heeft dezelfde route doorlopen als alle andere stukken; eerst door GS bekeken en daarna vrijgegeven. Er is niets achtergehouden. Er heeft geen misleiding plaatsgevonden.

Er is ook verwarring ontstaan over de vraag waar de brief van RWE vandaan kwam. Op 12 mei ging de teller over de 52% toen GS van Overijssel en Limburg besloten tot verkoop. De aandeelhouders vroegen zich toen af wat er ging gebeuren. Dit werd nog erger toen zij op 14 mei een interview lazen met de CEO van RWE die op een voorzichtige toon suggereerde dat minder aandelen misschien ook wel genoeg zouden zijn. Leden van de AHC hebben mij gebeld waarop ik als voorzitter van de AHC heb gebeld met Essent en gevraagd wat dat betekende. Essent is aan het werk gegaan en in de ochtend van 15 mei lag de brief van RWE er. Ik heb gemerkt dat RWE graag Essent wil hebben en dat alles wat boven 51% zit meegenomen is en dat RWE de gok wil wagen. Ik kan het niet bewijzen. Ik heb geprobeerd PS het proces van 27 juni tot 12 januari te schetsen. Belangrijk daarbij is de constatering dat in het laatste stuk weinig contact met PS is geweest. Omdat het gaat om een beursgenoteerd bedrijf was er sprake van grote druk.

CU-SGP: Op 13 mei sturen GS ons een brief. Daarin worden een aantal dingen gezegd over de mogelijkheid met minder dan 80% te gaan verkopen. Was de gedeputeerde er echt niet van op de hoogte dat Essent bezig was met aanpassing van het contract? Essent moet toch in ieder geval de voorzitter van de AHC daarover informeren?

Gedeputeerde: PS moeten mij op mijn woord geloven en of zij dat willen is aan hun zelf.

CU-SGP: Wat vindt u er zelf van als u terugkijkt op het proces. Vindt u dat het bedrijf fair met u is omgegaan?

Gedeputeerde: Ik zie een bedrijf dat graag een ander bedrijf wil kopen en daarvoor alles uit de kast haalt. Is het niet de ene weg dan wel de andere. Dat heb ik op 15 mei aan PS proberen over te brengen.

Er is een aantal keren gesproken over de rol van de AHC. PS hebben daarover intensief contact gehad met hun adviseurs. Er is op 12 februari afgesproken dat de adviseurs de notulen van de AHC konden inzien. Dat vonden de andere AHC-leden niet prettig; zij vonden dat PS daarmee niets te maken hadden omdat die notulen altijd geheim zijn. Er is afgesproken dat de adviseurs een vertaling zouden maken van wat in de notulen staat. Dat is gebeurd. Toen PS wederom inzage wilden hebben in de AHC-notulen, heb ik dat voorgelegd aan de AHC en aan Essent en het antwoord was dat zij dat niet wilden. Als compromis werd voorgesteld dezelfde procedure te volgen als de vorige keer, dus inzage via de externe adviseurs. Ik vind het heel vervelend dat ik heb moeten constateren dat de PS-adviseurs wel hebben geciteerd uit de AHC-notulen. Ik moet mij

daarvoor verantwoord zijn bij de andere aandeelhouders. Ik vind dat vervelend en dat geldt voor het hele college. Wij willen een zuiver proces voeren met de andere medeaandeelhouders.

GS hebben geprobeerd een integer proces te voeren. Het raakt ons als PS spreken over misleiding. GS hebben vanaf dag één getracht een integer proces te voeren. PS zijn daarbij maximaal geïnformeerd, vele malen beter dan alle andere aandeelhouders samen. Als PS kijken naar wat er gebeurd is, welke informatie wanneer, waar en op welke manier beschikbaar is geweest, kunnen zij naar mijn mening niet anders concluderen dan dat wij een integer proces gevoerd hebben waarbij het woord misleiding niet op haar plaats is.

CDA: Het CDA wil waardering uitspreken voor de gedeputeerde. Ze heeft uitstekend verwoord hoe de zaken in elkaar zitten. We spreken vertrouwen uit in de wijze waarop het college gehandeld heeft. Gekeken naar de deal moeten we constateren dat voor Brabant belangrijke stappen gezet kunnen worden.

SP: Wij bestrijden elkaar op juridische punten. Het is een debat waar wij nooit zullen uitkomen. Ik zal een motie indienen om te proberen er wél gezamenlijk uit te komen. Hoewel de SP grote bedenkingen heeft bij het proces, vindt de SP niet dat dit debat moet eindigen met het indienen van een motie van wantrouwen. De SP wil PS wel vragen zichzelf recht te doen door het hele proces ter beoordeling voor te leggen aan een onafhankelijke onderzoeker, aan de onafhankelijke Zuidelijke Rekenkamer. Motie:

PS in vergadering bijeen op vrijdag 5 juni 2009; overwegende dat: de nodige vraagtekens gezet kunnen worden bij de procedure die leidde tot vervreemding van de aandelen Essent spreekt uit: de Zuidelijke Rekenkamer te verzoeken onderzoek te doen naar de wijze waarop de procedure tot vervreemding van de aandelen Essent is gevoerd en hierover te rapporteren aan de Staten, en gaan over tot de orde van de dag.

VVD: De VVD voelt zich door de hele gang van zaken misleid. Door de 80%, door het beroep op de artikelen, door de manier waarop PS op 15 mei geconfronteerd zijn met een stuk wat ze niet kenden, door een brief die toevallig 's ochtends was binnengekomen, nota bene aan het college zelf gericht. De gedeputeerde heeft haar verhaal gedaan en de fractie is onder de indruk van de manier waarop zij dat heeft gedaan. Bij ons is het gevoel van misleiding weggenomen. Dat wil niet zeggen dat wij gelukkig zijn met het proces, dat is iets anders. Gedeputeerde zei dat zij soms dingen wel wist, maar dat die juridisch nog moesten worden uitgezocht. Kennelijk heeft zij die voor zich gehouden totdat zij zeker wist hoe het allemaal zat. Misschien had de informatie wat sneller kunnen komen, maar dat is achteraf gepraat.

De VVD-fractie kan zich vinden in de motie, maar meent dat het niet alleen gaat om de wijze waarop de procedure tot vervreemding van de aandelen van Essent is gevoerd, maar om het hele proces.

Wij hebben gezien dat wij om allerlei misschien wel verklaarbare redenen zelf ook aan een aantal zaken voorbij gegaan zijn. We zijn zo gefixeerd geweest op de 80%, dat het gegeven dat het ook met minder kon voor ons als een konijn uit de hoge hoed kwam terwijl dat eigenlijk al in het contract zat. We kunnen natuurlijk zeggen dat GS ons daarover hadden moeten informeren, maar voor

GS was dat tot 24 april ook nooit in Frage. Dat kwam pas op 24 april. Wij verwijten dat onszelf ook. Het is wel de vraag of GS de Staten niet hadden moeten informeren op het moment dat duidelijk was dat van het contract kon worden afgeweken.

PvdA: Uit de bijdrage van de gedeputeerde is duidelijk geworden dat hier een integere gedeputeerde staat met veel kennis van het dossier. Het gaat om de vraag wat in dat proces is gebeurd en wat de kwaliteit is van de genomen besluiten, de verstrekte informatie enz. Er zijn opmerkingen over te maken en kritiek te uiten, maar in het algemeen zijn we tevreden. Motie: goede zaak.

GL: GS hebben tegendraads gehandeld en nagelaten PS hierover te informeren en dat terwijl GS een actieve informatieplicht hebben. GL is niet overtuigd door de beantwoording van de gedeputeerde en wil haar definitieve oordeel opschorten totdat ze beschikt over de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer.

CU-SGP: Het antwoord van de gedeputeerde was helder en de fractie twijfelt er niet aan dat zij in dit proces integer gehandeld heeft. Er zit echter een aantal weerhaken aan het proces. Commerciële bedrijven hebben onderling veel mogelijkheden om van alles te regelen en onder contracten uit te komen, terwijl wij hier spreken over een bestuurlijk proces waarbij het algemene bestuursrecht geldt en de regels van behoorlijk bestuur. Voor de afstemming met PS worden regels gesteld die mogelijkheden om technisch en juridisch trucs toe te passen, eigenlijk uitsluiten.

De CU-SGP is verbaasd dat nu duidelijkheid gegeven wordt die in de periode vanaf 24 april niet gegeven is ondanks dat PS veel vragen hadden. De brief van een aantal oppositiefracties bevatte een aantal die niet door GS beantwoord zijn. Er is alleen ingegaan op het technische aspect van artikel 19. Toen hadden GS kunnen verwijzen naar stukken met betrekking tot het contract en daardoor al duidelijkheid kunnen verschaffen. De keuze tussen een verlaging van de 80% op grond van artikel 4.1 of op grond van artikel 19, heeft te maken met de vraag of je terug wilt koppelen naar PS. Artikel 4.1 heeft te maken met wensen/bedenkingen van PS. De gedeputeerde zegt dat artikel 19 daarvoor niet bedoeld was. In het debat waarin het herziene besluit aan de orde was, gaf zij aan dat op basis van artikel 19 grote en kleine zaken gewijzigd konden worden en impliceert daarmee dat de verlaging van 80% op basis van artikel 19 had kunnen worden gerealiseerd. Dit spoort niet met wat ze nu zegt.

In de week van 11 mei tot en met 15 mei is op het provinciehuis informatie binnengekomen. Of die nu juridisch gecheckt was of niet, GS hadden PS daarover actief kunnen informeren, zodat zij zich goed konden voorbereiden op het debat. Uit de woorden van de gedeputeerde wordt nog steeds niet duidelijk of zij ervan op de hoogte was dat de contractwijziging eraan kwam of niet. Het gevoel blijft hangen dat het vanaf 12 mei in het provinciehuis al duidelijk was dat die contractwijziging er zou komen. Als je zo'n stuk leest, is het onvoorstelbaar dat je de implicaties van zo'n belangrijk aspect als de wijziging van de 80% daarin niet meeneemt. Er zijn dus nog zaken die onduidelijkheid opleveren.

PvdD: Wat blijft hangen, is dat duidelijk is dat GS wilden verkopen en dat de motie waarin zij werden opgeroepen niet te verkopen, hun niet goed uitkwam.

BP: Het gevoel blijft dat er niet voldoende actief met de informatie is omgesprongen.

Gedeputeerde: Het was een complex proces met steeds nieuwe situaties. Dat vraagt flexibiliteit, zowel van GS als PS, ook bij het beoordelen van situaties. Ik ben ervan overtuigd dat wij terugkijkend kunnen vaststellen dat met de inspanning die geleverd is en de serieuze manier waarop door alle partijen is gehandeld, PS zichzelf op de kaart hebben gezet. Ik wil mijn waardering daarvoor uitspreken. Ik wil over brengen dat het een integer proces geweest is, waarbij GS geen aanleiding hebben gezien en dat ook niet hebben gedaan PS willens en wetens niet van informatie te voorzien. De verantwoordelijkheid die GS voelen voor aan de ene kant een democratisch proces en aan de andere kant de bedrijfsbelangen is naar mijn mening tot uitdrukking gekomen.

6.2 Afhandeling verkoopproces juni - september 2009

Mail aandeelhouder Overijssel aan aandeelhouders NB, Limburg en Groningen, 9 juni 2009: Stoken bij de burens

De SP heeft, namens een aantal Brabantse Statenfracties, een brief met betrekking tot de wijzigingen van de koopovereenkomst tussen Essent en RWE gestuurd naar de Statenleden van de andere grootaandeelhouders. Uit een mail van de provincie Overijssel aan de externe adviseurs van de (groot)aandeelhouders en de andere grootaandeelhouders blijkt dat daarover binnen PS ook discussie wordt verwacht. Opgemerkt wordt dat tot nu toe de wijziging van het contract afgedaan is als een technische aanpassing en zonder nadere diepgaande discussie door GS van Overijssel is geaccepteerd. Voorts wordt gemeld dat Overijssel een brief aan PS voorbereidt met daarin informatie over de meest actuele stand van zaken in het Essent dossier. Daarbij bestaat er behoefte dat de externe adviseurs van de (groot)aandeelhouders nog even scherp en gelijkmatig voor de bestuurders op papier zetten hoe het zit met de contractaanpassing (aanleiding, inhoud, consequenties voor de aandeelhouders). Van belang is hoe GS als zij daarop bevraagd worden door PS een en ander op een acceptabele wijze kunnen uitleggen.

De adviseurs van de (groot)aandeelhouders reageren hier als volgt op.

Bij Noord-Brabant is geantwoord op deze brief en tijdens het verantwoordingsdebat heeft de gedeputeerde hier het nodige over gezegd naar tevredenheid van de briefschrijvers. Kern van de zaak is dat de 2^e wijziging van de koopovereenkomst geschreven is voor het doorvoeren van technische wijzigingen. Dat is de bedoeling van partijen en dat is ook vastgelegd in de notulen van de AHC van 11 mei 2009. Er moet vanuit worden gegaan dat de AHC verstandig omgaat met het beoordelen van de materialiteit van wijzigingen. Als de AHC het niet wil (eigen bevoegdheid te bepalen of iets materieel is of niet) dan gaat de wijziging niet door. Uiteindelijk, als de AHC de wijziging heeft toegestaan, kunnen de individuele aandeelhouders zich terugtrekken.

Weliswaar kunnen ze dit alleen als het een materiële wijziging betreft, maar (I) het zou vreemd zijn als dat zo was want dan heeft de AHC iets over het hoofd

gezien en (II) als het toch materieel is voor die betreffende provincie/gemeente, dan zou dat ook aan te tonen moeten zijn. In de praktijk zou een provincie/gemeente alleen terugtrekken indien er óf iets met de prijs zou gebeuren óf in de risicosfeer (garanties en vrijwaringen). Zou dat het voorstel zijn dan zou ons advies aan de AHC altijd zijn: dit is materieel en dus niet doen. Daar houdt het dan op.

Brief voorzitter RvB aan aandeelhouders van Essent, 23 juni 2009: Voortgang verkoopproces Essent RWE/Uitstel BAvA

Na de uitspraak van de kortgedingrechter op 10 juli 2009 betreffende de overdracht van het aandeel van Essent in EPZ (Borssele), hebben de RvB van Essent en RWE de consequenties van deze uitspraak zorgvuldig geanalyseerd. Zij zijn tot de conclusie gekomen dat meer tijd nodig is om tot een passende oplossing te komen. Aangezien zorgvuldigheid boven snelheid gaat, kan de eerst mogelijke datum van het sluiten van de transactie (closing), 31 juli 2009, niet worden gerealiseerd. De RvB Essent en RWE zijn er van overtuigd dat closing nog steeds in het derde kwartaal van 2009 kan plaatsvinden. Dit betekent dat de in de BAvA van 13 juni 2009 aangekondigde uitbetaling van het eerste deel van de verkoopprijs van de aandelen niet op 3 augustus 2009 zal plaatsvinden. De uitgestelde betaling draagt rente, zodat uw economische positie niet door dit besluit wordt aangetast. De BAvA van 30 juli 2009 zal om dezelfde reden geen doorgang vinden, maar op een nog aan te kondigen latere datum plaatsvinden. Wel is voor deze datum een extra vergadering uitgeschreven voor de AHC om de voortgang meer in detail te bespreken.

Beslisdocument voor GS, 6 juli 2009: Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders Essent d.d. 13 juli 2009

Beslispunten:

1. Kennisnemen van agenda BAvA d.d. 13 juli 2009;
2. Bepalen standpunten bij deze agenda;
3. Gedeputeerde VVD door de CdK laten aanwijzen als vertegenwoordiger van de provincie tijdens deze BAvA.

Besluit: 6 juli 2009. Akkoord.

Argumenten

Opening: naar verwachting laatste vergadering van aandeelhouders waarbij alle aandeelhouders aanwezig kunnen/zullen zijn. De provincie Noord-Brabant zal zowel 13 als 30 juli bestuurlijk vertegenwoordigd zijn.

Notulen besloten BAvA 27 mei 2009: geen opmerkingen.

Toelichting proces tot en met completion van project Maastricht: GS hebben op 27 mei 2009 besloten de aandelen in Essent N.V. aan te bieden aan RWE. Er moet nog een groot aantal zaken geregeld worden voor completion. Veel hiervan zijn juridisch (procedureel) van aard.

Bestuurlijk zijn de volgende zaken interessant:

- Goedkeuring ministerie BZK voor deelname van provinciale aandeelhouders in Publiek Belang EPZ. Minister van EZ heeft bedenkingen geuit ten aanzien van deelname in EPZ, waardoor goedkeuring door de minister van BZK onder druk staat.
- De uitspraak in het Kort Geding wat Delta heeft aangespannen. Indien de rechterlijke uitspraak inhoudt dat de aandeelhouders van Essent haar aandelen voor EPZ niet aan RWE mogen verkopen, gaat de verkoop niet door (één van de voorwaarden uit de overeenkomst tussen Essent/RWE is dat er geen verbod uit wet- of regelgeving mag zijn).
- Op de dag van completion moet de RvB van Essent verschillende documenten overleggen waaruit blijkt dat alles op orde is.

Voorstel goedkeuring in verband met blokkeringsregeling: Op grond van de blokkeringsregeling uit de statuten van Essent, dienen aandeelhouders iedere overdracht van aandelen aan een ander dan de vennootschap goed te keuren. Met uitzondering van twee gemeenten (samen 0,0095 % van de aandelen), hebben alle aandeelhouders ingestemd met de verkoop van de aandelen. Voorstel: instemmen met het voorstel van Essent.

Toespraak gedeputeerde, voorzitter AHC: Essent heeft een speech outline gemaakt. Voorstel van Essent is dat gedeputeerde ingaat op:

- Wat heeft Essent de aandeelhouders gebracht in de afgelopen 10 jaar;
- Wat hebben de aandeelhouders aan Essent gegeven;
- Een terugblik op proces van de verkoop van Essent aan RWE;
- Tot slot een boodschap aan RWE.

In overleg met gedeputeerde en in samenwerking met de bestuursassistent en woordvoerder van de gedeputeerde, wordt de speech voorbereid.

Een deel van de vergadering op 13 juli is besloten. De voorbereiding daarvan kan derhalve niet openbaar zijn. Dit stuk wordt niet aangeboden aan PS.

Memo: Annotatie voor de BAvA van Essent d.d. 13 juli 2009, 10 juli 2009

Naar aanleiding van de uitspraak in het kort geding over EPZ d.d. 10 juli 2009 is het waarschijnlijk dat de agenda aangepast wordt; de vergadering zal met name in het teken staan van het bespreken van consequenties en strategie.

Op dit moment is nog niet aan te geven hoe dit wordt ingestoken.

De bottomline van de uitspraak is: Zolang er geen definitieve uitspraak is mag Essent geen handelingen verrichten waardoor de aandelen EPZ in handen komen van een vennootschap waarvan de aandelen niet rechtstreeks of middellijk door publieke aandeelhouders worden gehouden. Dus zowel het juridische als economisch eigendom moeten zolang in handen blijven van de publieke aandeelhouders.

Beslisdocument GS, 14 juli 2009: Volmacht afrondingshandelingen verkoop aandelen Essent

Beslispunten:

1. Instemmen met verzoek AHC tot verlening van een volmacht aan de leden van de (voormalige) AHC Essent, respectievelijk aan advocaten/notarissen voor het tekenen van de notariële akte tot levering van de aandelen van de provincie Noord-Brabant in Essent N.V. aan RWE AG en het uitonderhandelen en tekenen van overige noodzakelijke documenten om tot afronding van de verkoop te komen.
2. De CdK de Completion volmacht en het daarbij behorende Addendum laten ondertekenen.

GS van Noord-Brabant hebben ingestemd met de verlening van een aantal machtigingen aan de AHC Essent en aan advocaten/notarissen van één van de ingehuurd externe adviesbureaus voor het verrichten van de (uitvoerings) handelingen welke nodig zijn om te komen tot een afronding van de verkoop van de aandelen in Essent aan RWE.

Besluit: 14 juli 2009. Resumptie: Het college besluit dat de inhoud van het dossier en de volmacht getoetst moeten worden aan de recente uitspraak van de rechter met betrekking tot EPZ.

Beoogd effect

Via een volmacht aan het externe adviesbureau kunnen de formele handelingen bij de notaris worden verricht rond de oprichtingen van een aantal vennootschappen die voortvloeien uit de verkoop van de aandelen in Essent en de verkrijging van aandelen in die vennootschappen. Het gaat daarbij om overeenkomsten, notariële akten en ander documenten (welke door of namens de provincie dienen te worden ondertekend), alsmede een aantal rechtshandelingen die nodig zijn voor de afronding van de verkoop. Het machtigen van leden van de (voormalige) AHC Essent omvat daarnaast het verrichten van iedere rechtshandeling die nodig of behulpzaam is voor het uitonderhandelen van de verkoopovereenkomst.

Financieel: Na het uitvoeren van alle handelingen zal de netto opbrengst van de verkoop van de provinciale aandelen in Essent worden overgemaakt naar de opgegeven bankrekening van de provincie NB. Op 6 juli 2009 hebben GS een besluit genomen omtrent de wijze van omgaan met deze opbrengsten (met inachtneming van het Treasury-statuuat).

Dit stuk wordt niet aangeboden aan Statencommissie/PS.

Brief ministerie EZ, aan aandeelhouders Essent, 17 juli 2009: Publieke invloed en zeggenschap kerncentrale Borssele

In het licht van de gerechtelijke uitspraak, de gemoeide publieke belangen en de wens van de Tweede Kamer, dring ik er bij u op aan om de publieke invloed en zeggenschap van EPZ adequaat en structureel te borgen en geen stappen te ondernemen waardoor de eigendom van EPZ op kortere of langere termijn, geheel of gedeeltelijk, alsnog in handen komt van één of meerdere private partijen.

Beslisdocument GS, 21 juli 2009: Stand van zaken dossier Essent

Beslispunten:

Project Maastricht:

1. Kennisnemen stand van zaken Project Maastricht;
2. Kennisnemen van Third Supplemental Agreement en constateren dat de AHC kan vaststellen dat de wijzigingen niet van materiële aard zijn;
3. Het Third Supplemental Agreement onder oplegging van geheimhouding ter inzage legen bij de griffie;

Overig:

13. De commissie BM op 18 september aanstaande vertrouwelijk informeren over de stand van zaken.

Besluit: 21 juli 2009. Akkoord. Ten behoeve van leden commissie BM worden de volgende documenten onder geheimhouding ter inzage gelegd:

- Third Supplemental Agreement;
- Bijlage bij brief Essent, 14 juli 2009;
- In college besproken financieel overzicht inclusief korte toelichting

Beslispunt 1: Kennisnemen stand van zaken Project Maastricht. Als alles volgens planning verloopt zullen op 31 juli 2009 de aandelen Essent aan RWE worden geleverd per notariële akte.

Aandachtspunten die voor completion zullen plaatsvinden:

De uitspraak van de rechtbank over EPZ: Op 10 juli 2009 heeft de president van de rechtbank in Arnhem een uitspraak gedaan in het kortgeding over de aandelen in EPZ. Zolang er geen definitieve uitspraak is mag Essent geen handelingen verrichten waardoor de aandelen EPZ in handen komen van een vennootschap waarvan de aandelen niet rechtstreeks of middellijk door publieke aandeelhouders worden gehouden. Dus: zowel het juridische als het economische eigendom moeten vooralsnog in handen blijven van de publieke aandeelhouders. De adviseurs van RWE, Essent en de AHC hebben de consequenties van deze uitspraak doorgrond en op basis daarvan wordt nu gewerkt aan een oplossing in het Third Supplemental Agreement. Het komt erop neer dat de huidige aandeelhouders Essent via Publiek Belang EPZ BV indirect (bij dochter Essent Business Development) de volle eigendom krijgen van het Essentdeel in EPZ. Daarbij wordt geregeld dat de aandelen zodra dat

juridisch is toegestaan alsnog aan RWE worden geleverd. Er wordt nog overleg gevoerd over de aftrek van de koopprijs.

Beslispunt 2: Kennisnemen Third Supplemental Agreement en constateren dat de AHC kan vaststellen dat de wijzigingen niet van materiële aard zijn. Het Third Supplemental Agreement doet recht aan de uitspraak van de rechtbank inzake EPZ d.d. 10 juli 2009: zowel het juridische als het economische eigendom moeten vooralsnog in handen blijven van publieke aandeelhouders. In het Third Supplemental Agreement wordt vastgelegd dat het noch juridische noch economische eigendom deel uitmaken van de koopovereenkomst.

Het Third Supplemental Agreement heeft geen materieel en nadelige invloed op rechten/verplichtingen van Verkopers ten opzichte van de oorspronkelijke koopovereenkomst. Inhoudelijk wordt in dezelfde lijn gehandeld als de SPA en de twee eerdere supplementen. Wezenlijk verschil is dat vooralsnog de volle eigendom van de aandelen in EPZ achterblijft bij de huidige aandeelhouders. In het Tweede Supplemental Agreement is de procedure voor wijzigingen in de SPA beschreven. De AHC moet binnen 10 dagen na ontvangst van de definitieve (nog niet ondertekende) tekst bepalen of de wijzigingen materieel een nadelige invloed heeft. Er vindt overleg plaats om te komen tot een tekst waarvan de AHC kan vaststellen dat er geen materieel en nadelige invloed van uit gaat op de rechten/verplichtingen van de huidige aandeelhouders. Momenteel vindt er overleg plaats over de definitieve tekst van het third supplement.

Beslispunt 3: Het Third Supplemental Agreement onder oplegging van geheimhouding ter inzage legen bij de griffie. PS hebben het recht de koopovereenkomst, inclusief supplementen, in te zien.

Beslispunt 13: De commissie BM op 18 september aanstaande vertrouwelijk informeren over de stand van zaken. Statenleden moeten goed geïnformeerd blijven over dit belangrijke en gevoelige dossier: Tijdens de PS-Statenvergadering op 10 juli 2009 is de toezegging herhaald PS goed op de hoogte te houden. Na completion kan een eerste balans worden opgemaakt. Die zal begin september aan u worden gepresenteerd waarna de commissie BM vertrouwelijk kan worden geïnformeerd.

Memo: Resumptie GS-dossier Stand van zaken Essent d.d. 21 juli 2009, 23 juli 2009

Nader overleg met de gedeputeerde heeft ertoe geleid dat er een wijziging heeft plaatsgevonden in de documenten die ter inzage aan de commissie BM worden aangeboden. Het in het college besproken financiële overzicht wordt niet ter inzage gelegd. De brief van Essent wordt in zijn geheel (dus bijlage én brief) ter inzage gelegd. Het Third Supplemental Agreement is momenteel nog niet beschikbaar.

De griffie zal namens de gedeputeerde een mail met de volgende strekking naar de leden van de commissie BM sturen:

“Op verzoek van het college van GS ligt, onder geheimhouding, een brief van Essent ter inzage in het provinciehuis. In deze brief geeft een lid van de RvB van Essent, een toelichting op de berekening van de geschatte opbrengst van de aandelen van Essent. Het betreft voorlopige cijfers. In augustus komt een rapport van een onafhankelijk extern bureau beschikbaar, dat in opdracht van de aandeelhouders de balans controleert. In september wordt de commissie BM in een vertrouwelijke vergadering nader geïnformeerd over de (dan naar verwachting) definitieve cijfers.

In het overzicht is een aanpassing opgenomen voor het economische eigendom van de aandelen EPZ. Deze heeft geen definitief karakter. De gevolgen van de uitspraak van de rechter inzake het kort geding over EPZ d.d. 10 juli 2009 zijn onderwerp van nader beraad en overleg. De aandeelhouders hebben het volste vertrouwen in een goede oplossing. Zodra hierover meer bekend is, wordt u daarover - eveneens onder geheimhouding - nader geïnformeerd.”

Brief voorzitter RvB aan aandeelhouders Essent, 23 juli 2009: Voortgang verkoopproces Essent RWE/Uitstel BAvA

De RvB's van Essent en RWE zijn tot de conclusie gekomen dat er meer tijd nodig is om tot een passende oplossing te komen. Aangezien zorgvuldigheid boven snelheid gaat, kan de eerst mogelijke datum van het sluiten van de transactie (31 juli 2009) niet worden gerealiseerd. Zodra de definitieve datum van closing bekend is zullen wij u hierover zo spoedig mogelijk berichten.

Mail ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 27 juli 2009: Concept GS-dossier

De externe adviseurs van GS zijn gevraagd scherp de juridische positie van de aandeelhouders in beeld te brengen. Onder andere wordt geadviseerd de brief ter inzage te leggen om achteraf geen verwijt te krijgen. Opgemerkt wordt dat de kans op uitlekken nu al groot is (136 verzonden).

De gedeputeerde merkt op dat GS er niet voor kiezen PS al op de hoogte te stellen, omdat dit onnodige onrust veroorzaakt en GS toch niets kunnen doen. Het dossier ademt de sfeer uit dat GS iets kunnen ondernemen terwijl dat nauwelijks het geval is. Het is nu een zaak tussen Essent en RWE en die hechten er beide veel belang aan.

Beslisdocument GS, 28 juli 2009: Stand van zaken Essent

Beslispunten:

1. Kennisnemen laatste stand van zaken Essent-dossier;
2. Bespreken op welk moment en met welke informatie PS worden geïnformeerd over de voortgang van dit dossier;

Besluit: 28 juli 2009. Voor kennisgeving aangenomen. Het volgende wordt afgesproken:

- GS krijgen 29 juli het advies van de externe adviseurs en het nu voorliggende dossier in een gesloten envelop thuis bezorgd;

- Opmerkingen worden aan gedeputeerde doorgegeven;
- Als de gedeputeerde hieraan behoefte heeft zal er op donderdagochtend een conference-call plaatsvinden.

Completion op 31 juli 2009 kan niet plaatsvinden in verband met de uitspraak van de rechter betreffende EPZ: Naar aanleiding van de uitspraak van de rechter, zoeken Essent, RWE en de aandeelhouders momenteel naar een oplossing.

De positie van de provincie is momenteel minder comfortabel dan voorzien: Door het ondertekenen van de Deed of Acceptance zijn we als aandeelhouder deelnemer aan het contract tussen Essent en RWE. Dit brengt de verplichting met zich mee dat we ons best moeten doen de verkoop te laten plaatsvinden zoals afgesproken. We kunnen echter niet aan de verplichting voldoen om het economische eigendom van EPZ te leveren. Hierdoor kan RWE zich formeel gezien terugtrekken; dit lijkt echter niet aan de orde. RWE moet nu het voortouw nemen. De aandeelhouders zijn met name op het informele niveau aan zet om Delta te bewerken en de ministeries van BZK en EZ te informeren. Ten behoeve van de AHC wordt momenteel een advies voorbereid over de juridische positie van de aandeelhouders in de ontstane situatie. Dit advies is woensdagochtend beschikbaar.

Risico's verbonden aan uitstel van completion:

- **Risico's niet doorgaan van de verkoop:**
Formeel kan RWE zich terugtrekken uit de verkoopovereenkomst. Dit risico wordt niet groot geacht; RWE heeft veel belang bij de koop en er doen zich geen tekenen voor dat RWE overweegt zich terug te trekken. RWE lijkt bereid de termination date te willen verschuiven. Vooralsnog nieuwe datum 22 augustus. De externe adviseurs zullen de AHC informeren over welke mogelijkheden de aandeelhouders hebben om RWE en Essent aan hun contract te houden.
Het verschuiven van de termination date heeft ook beperkingen. Naast de onwenselijkheid, is er ook een formele grens. In de koopovereenkomst is 12 oktober 2009 genoemd als uiterlijke datum waarop RWE nog voldoende bankgaranties heeft. Als termination (en completion) na 12 oktober zouden plaatsvinden, zal RWE terug naar de banken moeten voor verlenging van hun commitment. Dat zou veel geld kunnen kosten.
- **Financiële risico's:**
De uitspraak van de rechter gaat gepaard met een boete van € 500 miljoen. Delta kan deze boete opeisen als ze van mening is dat de aandeelhouders zich niet aan de uitspraak houden.
In de koopovereenkomst is afgesproken dat de verkoop met terugwerkende kracht ingaat op 30 juni 2009. Over de periode van 30 juni tot en met de werkelijke levering ontvangen wij rente. Deze rente is lager dan wanneer wij de opbrengst van de verkoop zelf zouden beleggen. Hoe langer completion op zich laat wachten, hoe hoger dat 'verlies' wordt.
- **Politieke risico's:**

Als er een substantiële wijziging in het contract plaatsvindt, zullen de aandeelhouders deze wijziging voor moeten leggen aan gemeenteraden/PS. Alleen al vanwege de daarmee gemoeide doorlooptijd is dit onwenselijk. Na het zomerreces wordt de Kernenergiewet besproken in de Tweede Kamer. Hierbij is het amendement van de SP van belang, waarin gesteld wordt dat kerncentrales te allen tijden in handen van publieke aandeelhouders moeten blijven. Indien deze discussie in de Tweede Kamer plaatsvindt als completion nog niet heeft plaatsgevonden, kan dit allerlei gevolgen hebben voor (het al dan niet doorgaan van) de verkoop.

- **Communicatief risico:**
Hoe langer completion wordt uitgesteld, hoe groter het risico is op negatieve beeldvorming in de media. Op dit moment besteedt de pers er weinig aandacht aan, maar uitstel kan het debat doen opwaaien.

De komende weken moet een aantal zaken geregeld worden: donderdag aanstaande overleg tussen AHC en RvB/RvC. Er zal ook een vertegenwoordiger van RWE aanwezig zijn. Tijdens dit overleg wordt duidelijker hoe RWE de ontstane situatie inschat en welke acties momenteel worden ondernomen. De randvoorwaarde van de AHC is dat de door RWE voorgestane oplossing geen materiële negatieve effecten op de transactie inhoudt, zowel qua prijs als qua risico. Oplossing: Door RWE en Essent zal worden gewerkt aan een oplossing die past binnen de randvoorwaarden van de AHC. Daarna moeten AHC en de colleges van de grote aandeelhouders de oplossing beoordelen. Als de 'oplossing' voldoet aan de eisen van niet materieel of negatief voor de aandeelhouders zal het SPA moeten worden aangevuld met het Third Supplemental Agreement.

Er is formeel nieuwe informatie, maar nog geen oplossing: verschillende scenario's over het informeren van PS:

- PS nu niet informeren: Completion was voorzien op 31 juli. Richting PS is steeds gesproken over completion in het derde kwartaal van 2009. Dit is nog steeds haalbaar. Commissie BM vertrouwelijk informeren op het moment dat meer bekend is over oplossing inzake EPZ/compleet verkoopovereenkomst (inclusief Third Supplemental Agreement over wijzigingen EPZ).
- PS informeren over uitstel van completion: brief naar alle aandeelhouders over uitstel. Deze brief zou (vertrouwelijk) ter inzage kunnen worden aangeboden aan PS, commissie BM of de fractievoorzitters. Pluspunt van dit scenario is dat GS de actieve informatieplicht richting PS volledig invullen. Minpunt; het kan onrust veroorzaken in PS (en eventueel de media) terwijl dat wellicht onnodig en voorbarig is (er wordt nu gewerkt aan een oplossing).

Dit stuk zal niet worden aangeboden aan Statencommissie/PS.

Besluit GS: nu nog geen mededeling over het uitstel van de 31ste doen aan PS. Eerst het advies van de externe adviseurs afwachten.

Memo externe adviseurs, 31 juli 2009: Third Supplemental Agreement

Derde aanvullende overeenkomst op de SPA bevat wijzigingen die niet zonder goedkeuring van de partijen bij de SPA kunnen worden doorgevoerd.

De procedure voor het doorvoeren van wijzigingen in de SPA zijn opgenomen in de 2e Supplemental Agreement: Essent en RWE zijn gerechtigd wijzigingen door te voeren indien deze wijzigingen eerst zijn besproken met de AHC en de AHC vervolgens van oordeel is dat de wijzigingen geen materieel negatief effect hebben op de gemaakte afspraken. Indien de AHC aldus oordeelt kunnen de wijzigingen worden doorgevoerd en bericht Essent alle aandeelhouders van de wijzigingen. Iedere aandeelhouder heeft vervolgens het recht, indien hij kan aantonen dat er wel sprake is van een materieel negatief effect op de gemaakte afspraken, gedurende 15 werkdagen na datum van de aanvullende overeenkomst of, indien eerder, voordat completion plaatsvindt, om zijn aandelen uit de verkoop terug te trekken.

Advies

Akkoord gaan met de voorgestelde wijzigingen omdat deze wijzigingen voornamelijk van technische aard zijn en geen materieel negatief effect hebben op de gemaakte afspraken.

Memo aan AHC, 3 augustus 2009: Q&A-list naar aanleiding van brief Essent d.d. 23 juli 2009 over voortgang verkoopproces

Op 23 juli heeft de RvB een brief gestuurd aan de aandeelhouders over de voortgang in het verkoopproces. De AHC heeft op 30 juli afgesproken deze brief ter informatie te zullen aanbieden aan gemeenteraden/PS. Om communicatie over het verkoopproces zo veel mogelijk af te stemmen tussen aandeelhouders en te zorgen dat alle achterbannen, indien zij daarom vragen, dezelfde informatie krijgen, is een lijst van vragen en antwoorden opgesteld. Deze lijst kunt u gebruiken om eventuele vragen van raads-/PS-leden of de pers te beantwoorden.

1. De voorgenomen datum van sluiten van transactie wordt niet gehaald. Leidt uitstel tot afstel? Overtuigd dat leveren van de aandelen (closing) nog steeds in het derde kwartaal van 2009 zal plaatsvinden.
2. Financiële consequenties voor aandeelhouders nu daadwerkelijke transactie op later tijdstip plaatsvindt? Uitbetaling op later moment vanaf 30 juni 2009 tot aan dag van closing rente vergoed op koopprijs.
3. Wat zijn de financiële consequenties van het niet overdragen van het economisch eigendom van EPZ? Momenteel gekeken naar oplossing.
4. Welke risico's zijn er en wanneer zijn deze verholpen? Als gevolg van rechterlijke uitspraak kunnen aandeelhouders op dit moment niet leveren wat is afgesproken. Dit kan formeel juridisch gezien consequenties hebben, echter de koopovereenkomst biedt nog voldoende ruimte tot een oplossing te komen.
5. Hoe gaan de aandeelhouders om met de uitspraak van de rechter inzake EPZ? Respecteren uitspraak.

6. Zet u in op het permanent behouden van de aandelen in EPZ, zodat kerncentrale Borssele in publieke handen blijft? In koopovereenkomst voorzien dat RWE kan beschikken over economisch eigendom van EPZ terwijl aandeelhouders juridisch eigendom behouden. Gevolg uitspraak rechter: nu niet mogelijk. Alle partijen zoeken nu naar een oplossing.
7. Verslechtert positie aandeelhouders ten opzichte van RWE? Aandeelhouders kunnen op dit moment niet leveren wat is afgesproken. Momenteel constructief samengewerkt om tot oplossing te komen.
8. Is RWE nog wel geïnteresseerd nu ze zowel het juridisch als het economisch eigendom van EPZ niet kunnen overnemen? RWE is nog steeds geïnteresseerd in de overname van Essent.
9. Is er nog goedkeuring van het rijk nodig en zo ja, wanneer wordt deze verwacht? Ministerie BZK moet deelname Publiek Belang B.V. (EPZ) nog goedkeuren. Hebben ministerie geïnformeerd dat wij ons houden aan de gerechtelijke uitspraak. Verwachten dan ook op korte termijn goedkeuring te ontvangen.
10. Wat zijn gevolgen voor individuele aandeelhouders? Rekening mee houden dat de opbrengst van de verkoop mogelijk lager uitvalt dan oorspronkelijk verwacht.
11. Wanneer kunnen de aandeelhouders beschikken over de financiële middelen? Closing voorzien voor derde kwartaal van 2009. Financiële uitkering enkele dagen na closing.
12. Zijn er nog andere problemen naast de EPZ-kwestie? Nee.

Beslisdocument GS, 5 augustus 2009: Voortgang verkoop Essent aan RWE

Beslispunten

1. Kennisnemen brief Essent d.d. 23 juli 2009 betreffende voortgang verkoopproces;
2. Deze brief ter informatie aanbieden aan PS;
3. Kennisnemen van het Third Supplemental Agreement;
4. Kennisnemen van het juridisch advies betreffende het Third Supplemental Agreement en het besluit van de AHC dat deze wijziging niet materieel en negatief voor de aandeelhouder is;
5. Third Supplemental Agreement onder geheimhouding ter inzage aanbieden aan PS;
6. Kennisnemen van de lijst van mogelijke vragen en antwoorden naar aanleiding van uitstel completion en Third Supplemental Agreement;
7. Instemmen met brief van GS aan Delta N.V. betreffende informatieplicht Delta richting aandeelhouders;
8. Kennisnemen brief van AHC Essent aan AHC Delta betreffende EPZ-kwestie;
9. Kennisnemen brief van minister van EZ aan de aandeelhouders Essent inzake de gerechtelijke uitspraak EPZ en het antwoord van de AHC daarop;
10. Kennisnemen van portfeuilleverdeling bij overige leden van de AHC;

Samenvatting: In overleg met RWE is de termination date uitgesteld naar

1 oktober 2009. Dit is schriftelijk bevestigd in het Third Supplemental Agreement. Hierin is ook nog een aantal technische wijzigingen vastgelegd. Voorstel is PS hierover te informeren.

Besluit: 5 augustus 2009

1. College wil nadere informatie over de positie van EPZ in de SPA, de vraag of er wel of niet een ontbindende voorwaarde is, de positie van de provincie als aandeelhouder en wil toekomstscenario's. Neemt verder kennis van de brief.
2. College heeft vraagtekens bij project Maxima met name ten aanzien van de relatie tussen GS/PS.
3. College neemt kennis van Third Supplemental Agreement.
4. College neemt kennis van het advies van de externe juridische adviseur en wenst aanvullend juridisch advies over de uitwerking van de wijzigingen van het Third Supplemental Agreement voor de aandeelhouders, nu wordt gesteld dat die wijzigingen gunstig zijn maar niet uitgewerkt waarom het zo is.

5 t/m 11 akkoord

Beslispunt 1: Kennisnemen brief Essent 23 juli 2009 betreffende voortgang verkoopproces. De RvB van Essent heeft een brief gestuurd aan alle aandeelhouders over de voortgang van het verkoopproces, waarin wordt aangekondigd dat completion op 31 juli niet haalbaar is. GS zijn op 28 juli geïnformeerd over deze brief. In verband met beslispunt 2 is de brief nogmaals bijgevoegd.

Beslispunt 2: Deze brief ter informatie aanbieden aan de leden van PS. Gezien de kans dat na 31 juli publiciteit komt over het uitstel, is het aan te bevelen dat GS PS zelf inlichten. Het op deze wijze informeren van uw achterban is in lijn met wat de overige leden van de AHC doen. Het is afgestemd met Essent (RvB/RvC staan positief tegenover dit voorstel). De informatie in de brief is niet vertrouwelijk.

Beslispunt 3: Kennisnemen van het Third Supplemental Agreement. In het Third Supplemental Agreement is de verschuiving van de Termination Date vastgelegd. Omdat economisch eigendom van EPZ niet geleverd kon worden heeft completion op 31 juli niet plaatsgevonden.

Nu verschoven naar 1 oktober 2009, waardoor er ruimte is tot een gedegen oplossing voor EPZ te komen. Naast verschuiven van termination, is ook een aantal technische zaken aangepast in het Third Supplemental Agreement.

Beslispunt 4: Kennisnemen van het juridisch advies betreffende het Third Supplemental Agreement. Advies; geen bezwaren in het Third Supplemental. AHC op 30 juli vastgesteld dat het Third Supplemental geen materiele negatieve effecten heeft voor de aandeelhouders op de gemaakte afspraken.

Beslispunt 5: Third Supplemental Agreement onder geheimhouding ter inzage aanbieden aan de leden van PS. Juridisch gezien wenselijk. Formeel gezien

heeft elke aandeelhouder het recht zijn aandelen terug te trekken na een dergelijke wijziging (zie ook juridisch advies externe adviseur).

Beslispunt 6: Kennisnemen van de lijst mogelijke vragen en antwoorden naar aanleiding van uitstel completion en Third Supplemental Agreement. De lijst bereidt de aandeelhouders voor op eventuele vragen van raads-/statenleden en de pers. De lijst is afgestemd met de externe juridische adviseur en met Essent.

Beslispunt 7: Instemmen met brief aan Delta N.V. betreffende informatieplicht Delta richting aandeelhouders. De aandeelhouders van Delta kunnen een rol spelen in het komen tot een oplossing voor de EPZ-kwestie. Het blijkt dat de aandeelhouders van Delta niet goed op de hoogte zijn. GS kunnen, als aandeelhouder van Delta, de directie van Delta vragen opheldering te geven richting alle aandeelhouders.

Beslispunt 8: Kennisnemen brief AHC Essent aan AHC Delta betreffende EPZ-kwestie. Aandeelhouders van Essent richten zich tot de aandeelhouders van Delta.

Beslispunt 9: Kennisnemen brief minister EZ aan aandeelhouders Essent inzake de gerechtelijke uitspraak EPZ en het antwoord van de AHC daarop. De AHC heeft de minister van EZ laten weten de uitspraak van de rechter inzake EPZ te respecteren en het volle eigendom zullen behouden in EPZ. De suggestie om in overleg te treden met de aandeelhouders van Delta is reeds opgepakt.

Communicatie: Namens GS worden PS geïnformeerd over uitstel completion en het Third Supplemental Agreement.

Dit stuk wordt niet worden aangeboden aan Statencommissie/PS.

Brief GS aan PS, 5 augustus 2009: Voortgang verkoopproces Essent aan RWE
Bijgaand ontvangt u op verzoek van GS, ter informatie een brief van de RVB van Essent over de voortgang van het verkoopproces van Essent aan RWE. De RVB geeft in de brief aan dat de eerst mogelijke datum van daadwerkelijke transactie van de aandelen, 31 juli 2009, niet gerealiseerd wordt. Als gevolg van de gerechtelijke uitspraak inzake EPZ hebben RWE, Essent en de aandeelhouders meer tijd nodig tot een zorgvuldige en passende oplossing te komen. Alle partijen zijn er van overtuigd dat closing nog steeds in het derde kwartaal van 2009 kan plaatsvinden. Om uitstel van de transactie formeel vast te leggen is een aanpassing in het contract nodig. Hiervoor is een derde supplement opgesteld, waarin de 'termination date' wordt verschoven. Dit geeft partijen de ruimte de transactie op een goede en zorgvuldige manier af te ronden. Naast het verschuiven van de termination, wordt in het derde supplement tevens een aantal technische zaken, die niet optimaal in het contract stonden, aangepast. Het derde supplement ligt - onder oplegging van geheimhouding - ter inzage in het provinciehuis; naar verwachting vanaf eind deze week (er wordt momenteel nog gewerkt aan een beëdigd vertaalde versie). De leden van de commissie BM en de fractievoorzitters ontvangen nader bericht zodra dit derde supplement op de gebruikelijke wijze ter inzage ligt. Zoals eerder afgesproken, kunnen we bovenstaande vertrouwelijk nader toelichten in de commissie BM van september aanstaande.

Brief Essent aan GS NB, 6 augustus 2009: Derde Aanvullende Overeenkomst/terinzagelegging. Vertrouwelijk, verstuurd per koerier

Bijgaand ontvangt u een kopie van een ondertekende versie van de 3^e SA d.d. 5 augustus 2009, inclusief een Nederlandse vertaling door een beëdigde vertaler, tussen Essent en RWE. Deze overeenkomst is een aanvulling op de Overeenkomst tot Aanbieding, Koop en Verkoop d.d. 20 februari 2009 tussen Essent en RWE.

Ik verzoek u vriendelijk voormeld document ter griffie ter vertrouwelijke inzage te leggen conform de afspraken die hieromtrent met Essent zijn gemaakt.

Mail ambtelijk projectteam aan commissie BM, 7 augustus 2009: Ter inzage legging 3rd SA bij SPA Essent-RWE

Op verzoek van GS ligt, onder geheimhouding, de 3rd SA inclusief Nederlandse vertaling behorende bij de Overeenkomst tot Aanbieding, Koop en Verkoop d.d. 20 feb. 2009 tussen Essent en RWE (SPA) ter inzage in het provinciehuis. N.B. mocht u de stukken in willen zien dan kunt u tot en met 21 augustus 2009 contact opnemen met een lid van het ambtelijke projectteam en vanaf 24 augustus met de secretaris van de commissie BM.

Memo juridische adviseurs aan AHC, 7 augustus 2009: Alternatieve opties EPZ
Op 6 augustus 2009 heeft Essent een presentatie gegeven aan de AHC waarin vier door Essent voorgestelde alternatieve opties worden beschreven. Dit advies is gebaseerd op deze presentatie. De vraag ligt voor of de AHC zich kan vinden in de door Essent voorgestelde marsroute en in beginsel bereid is de meest verstreckende optie (volledige carve out van EPZ) te steunen.

Bij het oordeel van de AHC of implementatie van de Carve Out leidt tot materieel negatieve invloed dienen zowel financiële, juridische als politieke aandachtspunten te worden afgewogen. Een zelfstandig oordeel van de juridische aandachtspunten leidt tot het oordeel dat sprake kan zijn van een materieel negatieve invloed ten opzichte van de oorspronkelijke situatie. Het financiële oordeel is niet negatief, maar het gecontinueerde eigendom van EBD brengt risico's met zich mee die hoger zijn dan die van de rente-inkomsten op de verkoopsom uit hoofde van project Maastricht. De AHC dient voorts een eigen politieke afweging te maken.

De AHC wordt geadviseerd ook het risico van het afketsen van de transactie als geheel af te wegen, indien er geen oplossing wordt gevonden voor EPZ. Weegt men dit risico af en bestaat voldoende comfort over de waardering van het EPZ belang, de operationele uitvoerbaarheid, de Carve Out en een bevredigend compromis met RWE over de uitwerking van de Carve Out, dan is het verdedigbaar dat hier geen sprake is van een materieel negatieve invloed. Het is echter een lastige weging van feiten die ook subjectief is. Vanwege de structurele wijziging van de transactie lijkt het niet redelijk dat aandeelhouders in feite door RWE aan verkoop gehouden worden indien de AHC 'ja' zegt. Om die reden wordt voorgesteld dat RWE en Essent bevestigen dat zij

aandeelhouders die zich wensen terug te trekken niet zullen dwingen te verkopen. Daarnaast zou het goed zijn tegelijkertijd het minimale aanmeldingspercentage van 80% naar bijvoorbeeld 66,6% terug te brengen, mede om te voorkomen dat individuele aandeelhouders het gevoel krijgen dat ze de transactie kunnen verhinderen (met name PS van NB). RWE heeft in een eerder stadium richting aandeelhouders ook op deze mogelijkheid gezinspeeld. Wat betreft het vraagstuk wensen/bedenkingen wordt voorzien dat de Carve Out dusdanig politiek gevoelig ligt dat aandeelhouders er verstandig aan doen niet verwickeld te raken in een discussie met Staten/Raden over de vraag of sprake is van een rechtshandeling. Aandeelhouders kunnen beter voor een actieve benadering van Staten/Raden kiezen waarbij zij controle houden over het proces. Belangrijk aandachtspunt is dat aandeelhouders een termijn van 15 werkdagen hebben na tekenen van de 4th Suppl. Agr. om de interne procedures af te wikkelen. De juridische adviseurs achten het in dit proces noodzakelijk dat aandeelhouders binnen korte termijn de noodzakelijke procedures kunnen doorlopen. Colleges zullen dit zeker moeten stellen door de regie in handen te houden. Op dit moment is de Termination Date verlengd tot uiterlijk 1 oktober 2009.

Beslisdocument GS, 11 augustus 2009: Voortgang verkoop Essent N.V. aan RWE
Beslispunten:

1. Kennisnemen van voortgang verkoopproces Essent aan RWE;
2. Kennisnemen van juridisch en financieel advies externe adviseurs;

Op 5 augustus zijn GS geïnformeerd over de voortgang in het verkoopproces. Op 6 augustus is in een vergadering van de AHC met de RvB/delegatie RvC gesproken over een nieuwe oplossing voor EPZ. GS worden geïnformeerd over deze oplossing, de conclusie en het tijdspad.

Besluit: 11 augustus 2009. Aan beslispunten toevoegen:

- Zo snel mogelijk een voorstel (zowel proces als inhoudelijk) in de richting van PS ontwikkelen;
- Het algemene tijdschema vertalen naar actiepunten NB;
- Scenario's uitwerken in 2 slagen, 16 en 25 augustus 2009 opnieuw agenderen voor GS;
- De voorzitter/griffier laten bepalen of er een extra commissie-/PS-vergadering moet plaatsvinden en zo ja wanneer.

Nieuwe oplossingsrichting inzake EPZ in beeld: Verschillende opties om gevolg te geven aan de gerechtelijke uitspraak inzake EPZ besproken in de AHC. Deze lijken moeilijk haalbaar vanwege risico's. Daarom is gezocht naar een nieuwe oplossingsrichting (project Maxima). Nadere informatie in presentatie van Essent d.d. 6 augustus. Voor de nieuwe oplossingsrichting is een aanpassing van de SPA nodig (4^e supplement) en organisatiewijziging bij EBD.

Juridische, financiële en politieke consequenties. Op basis van huidige voorliggende informatie is voorlopig oordeel als volgt:

- Financieel:

De oplossingsrichting heeft consequenties voor de koopprijs. De financiële adviseurs maken waardebepaling, Essent en RWE komen ook met waardebepaling. Deze waardebepaling bepaalt de (voorlopige) vermindering van de koopprijs en moet in verhouding staan met volle eigendom van EPZ dat wordt behouden.

De financiële adviseurs kunnen de stelling van Essent dat er geen negatieve financiële materiële wijzigingen zijn ondersteunen. Wel zijn er een aantal politiek-bestuurlijke consequenties.

Juridisch:

Carve out is verschillend ten opzichte van de oorspronkelijke afspraken. Of dit negatief gekwalificeerd wordt is een politieke afweging. Consequentie is dat aandeelhouders een significant deel van de koopprijs niet ontvangen en dat misschien in de toekomst ook niet krijgen. Juridisch gezien is het lastig te bepalen of sprake is van materieel negatief effect, omdat het vooral politieke afwegingen zijn. Als zwaar wordt meegenomen dat de deal waarschijnlijk van de baan is zonder carve out optie, is de stelling dat het geen materieel negatieve wijziging betreft te verdedigen.

- Politiek:

Aandeelhouders nemen deel in een andere vennootschap dan voorzien. In ieder geval moeten wensen/bedenkingen van Staten/Raden gevraagd worden als sprake is van een rechtshandeling van de aandeelhouders én als die ingrijpende gevolgen heeft. Op basis van de 2e Supplemental Agreement hebben aandeelhouders 15 werkdagen om de Deed of Acceptance eventueel in te trekken na ondertekening van 4e supplement door Essent en RWE (indien AHC heeft besloten dat geen sprake is van materieel negatieve wijziging). Aangezien de periode van besluitvorming krap is, is het wenselijk Staten/Raden actief te informeren, om te voorkomen dat deze zelf om informatie verzoeken en daarmee een wensen/bedenkingen procedure starten. Op basis van het 2^e Suppl. Agr. dient binnen 15 werkdagen te worden besloten, maar mede gezien de Termination date van 1 oktober 2009, is snelle besluitvorming sowieso noodzakelijk. Het is aan iedere aandeelhouders zelf te bepalen of bij die afweging Raden/Staten betrokken worden.

De AHC heeft een aantal conclusies getrokken en een tijdpad voor de komende maand uitgewerkt. De volgende redeneerlijn is overeengekomen:

- Aandeelhouders houden juridische en economische eigendom van EPZ;
- Om dit te regelen is extra tijd nodig; Third Supplemental Agreement, waarin termination date verschoven wordt naar 1 oktober 2009;
- AHC besluit dat 2^e Supplemental Agreement van toepassing moet zijn: de AHC moet oordelen of de oplossing geen materieel negatieve effecten heeft. Dit oordeel wordt pas gegeven als alle details bekend zijn;

- Op basis van huidige voorliggende informatie lijkt AHC in die richting (geen materieel negatief effect) te kunnen oordelen en besluit de oplossing nader uit te werken;
- Indien de 4^e Supplemental Agreement akkoord is hebben vervolgens alle aandeelhouders 15 werkdagen de tijd zich terug te trekken uit de deal;
- Het gaat om publieke aandeelhouders en om een besluit met ingrijpende gevolgen waarvoor slechts beperkte tijd (15 werkdagen) beschikbaar is. Daarom is het wenselijk dat colleges actief Staten/Raden benaderen en zorgen dat het proces gecontroleerd verloopt;
- De AHC zal voorbereidingen treffen die noodzakelijk zijn voor het actief informeren van Staten/Raden;
- Iedere aandeelhouder bepaalt uiteindelijk zelf of bij de afweging Raden/Staten worden betrokken.

Tijdpad:

10- 21 augustus: Uitwerken 4^e Supplemental Agreement door juridische adviseurs GS/groootaandeelhouders en externe adviseurs van Essent;

24-28 augustus: Aandeelhouders informeren.

25 augustus: AHC bespreken 4^e Supplemental Agreement en vaststellen dat er geen negatief effect is.

27 augustus: AvA: 4^e Supplemental Agreement toelichten.

31 augustus-4 september: Besluitvorming aandeelhouders

21-30 september: Afronden deal door Essent en RWE

30 september: Completion.

Mail ambtelijk projectteam aan gedeputeerde, 12 augustus 2009: GS dossier informeren PS

Naar aanleiding van het beslisdocument voor GS van 11 augustus 2009 wordt opgemerkt dat de stelling zou moeten worden verdedigd dat er negatieve wijzigingen zijn in het vierde supplement, maar dat dit de beste optie is gegeven dat de deal anders waarschijnlijk van tafel is. Tijdens de AHC van 6 augustus is de stelling betrokken dat er *geen* sprake is van materieel negatieve effecten (weliswaar door zwaar te laten wegen dat de deal anders niet doorgaat). Dit lijkt het ambtelijke projectteam (en die geluiden waren er ook in GS) lastig te verdedigen. Op 13 augustus stemt de gedeputeerde in met deze redeneerlijn.

Beslisdocument GS, 18 augustus 2009: Informeren PS over voortgang verkoopproces Essent aan RWE

Besispunten:

1. Bespreken mogelijke opties voor het informeren van PS;
2. Kennisnemen van tijdpad met acties komende weken;

Waarschijnlijk wordt de laatste week van augustus het 4^e supplement getekend door Essent en RWE. Daarmee wordt een oplossing gecreëerd voor de kwestie EPZ. Na ondertekening daarvan hebben alle aandeelhouders 15 werkdagen de

tijd zich eventueel terug te trekken uit de overeenkomst. Alle aandeelhouders bepalen voor zichzelf of bij deze afweging Staten/Raden betrokken worden. Dit dossier betreft de voorbereiding voor het betrekken van PS.

Besluit: 18 augustus 2009. Stand van zaken besproken. Voorgestelde optie wordt gevolgd. Voorgesteld wordt PS te informeren en een extra commissie BM-vergadering te beleggen op 3/4 september en een extra PS-vergadering op 11 september 2009. Volgende week worden GS geïnformeerd over het gesprek dat de gedeputeerde voert met de minister.

GS zijn als aandeelhouder vrij te bepalen of en in welke mate PS worden betrokken bij de finale besluitvorming over de verkoop van Essent aan RWE. Op 11 augustus zijn GS geïnformeerd over project Maxima. De oplossing wordt momenteel uitgewerkt in het 4^e Supplemental Agreement. Na vaststelling door de AHC dat er geen sprake is van materieel negatief effect, zullen Essent en RWE dit supplement tekenen. GS hebben van circa 31 augustus tot 18 september de tijd tot een besluit te komen, inclusief het betrekken van PS hierbij.

Verschillende scenario's voor het betrekken van PS:

1. GS informeren PS niet: formeel zijn GS niet verplicht PS te betrekken bij hun afweging. Deze optie is sterk af te raden.
2. GS bieden het 4^e supplement vertrouwelijk ter inzage aan. Bij ander supplementen is dit gebeurd. Het 4^e supplement betreft inhoudelijke aanpassingen met politiek-bestuurlijke aspecten. Deze optie wordt daarom niet aangeraden.
3. GS lichten hun besluit toe aan PS. Naar aanleiding van het 4^e supplement nemen GS een besluit over het afronden van de transactie. Dit besluit lichten ze toe in een PS-vergadering. Dit scenario is conform art 167 Provinciewet.
4. GS vragen PS om wensen/bedenkingen. Naar aanleiding van het 4^e supplement nemen GS een voorlopig besluit over het afronden van de transactie. Vervolgens geven zij PS de mogelijkheid wensen/bedenkingen te uiten, waarna zij een definitief besluit nemen. Het vragen van wensen/bedenkingen is strikt gezien niet verplicht, maar kan vanwege politieke overwegingen wenselijk zijn.

Ten aanzien van scenario's 3 en 4 zijn er nog varianten mogelijk:

- a. Het betrekken van PS als geheel dan wel alleen de commissie BM. Bespreking in de commissie is praktisch. Het is de vraag of PS dit zwaar genoeg vinden en geen bezwaren opwerpen. Geheel PS betrekken is de zwaarste vorm en zal daarom het meest gewaardeerd worden door PS. Gezien de politieke gevoeligheid van het onderwerp, wordt aangeraden in ieder geval geheel PS te betrekken. Het is wenselijk daarnaast een voorbespreking in de commissie BM te organiseren.
- b. Vertrouwelijk of openbaar bespreken. Het 4^e supplement is onderdeel van de koopovereenkomst (SPA) en daarmee vertrouwelijk en kan dus alleen vertrouwelijk ter inzage worden aangeboden. Besprekingen over het

koopcontract/4^e supplement kunnen echter wel in openbaarheid plaatsvinden, mits er niet inhoudelijk op de bepalingen wordt ingegaan. Aangeraden wordt een openbaar debat te voeren. Toelichting in de commissie BM zou eventueel vertrouwelijk kunnen worden gedaan. Advies aan GS is scenario 3 te kiezen. Gezien de politieke gevoeligheid van dit onderwerp, is het niet wenselijk PS niet actief te betrekken. Indien GS PS om wensen/bedenkingen vragen, wordt (te) veel gewicht gegeven aan het 4^e supplement, waarmee onrust kan ontstaan en wellicht aanleiding geeft eerder gevoerde politieke debatten opnieuw te starten. Bovendien is het vragen van wensen/bedenkingen strikt gezien niet van toepassing. In het geval GS voor scenario 3 kiezen, wordt aangeraden te kiezen voor (a) het betrekken van geheel PS in (b) een openbaar debat. Voorafgaand aan dit debat kunt u een (vertrouwelijke) commissievergadering organiseren.

De boodschap richting PS is dat met het 4^e supplement de verkoop door kan gaan, er recht wordt gedaan aan de gerechtelijke uitspraak inzake EPZ en de oorspronkelijke afspraken uit het koopcontract zoveel mogelijk gerespecteerd worden. Verhaallijn GS: er zijn negatieve materiele wijzigingen, maar gezien het feit dat de transactie anders van tafel is, is dit de beste optie. Dat de transactie op losse schroeven staat, moet zwaar worden meegewogen, omdat de stelling dat er geen materieel negatieve effecten zijn, moeilijk te verdedigen is. Deze boodschap wordt momenteel, in samenwerking met de juridische adviseurs van GS, uitgewerkt in een verhaallijn.

Mail griffier, 21 augustus 2009: Dossier Essent/verzoek extra vergadering commissie BM

Proces-afspraken:

College stelt 25 augustus een notitie vast inzake Essent, verzegeld van verzoek aan de commissievoorzitter de notitie via de mail ter kennis te brengen van de leden commissie BM.

Secretaris commissie BM mailt 26 augustus een notitie met begeleidende tekst aan de commissie BM, waarin wordt aangegeven dat GS een tweeledig verzoek heeft gedaan:

- Een besloten commissiebijeenkomst over het in voorbereiding zijnde 4^e supplement;
- Een extra openbare commissievergadering waarin de notitie ter bespreking wordt geagendeerd.

Het wordt aan de leden van de commissie overgelaten of zij een extra commissie wensen voor 1 oktober. Als meerdere leden daar prijs op stellen zal de extra commissievergadering plaatsvinden op 11 september. De commissieleden worden verzocht uiterlijk maandag 31 augustus te reageren als ze de extra commissie wensen.

Beslisdocument GS, 25 augustus 2009: Voortgang verkoopproces Essent aan RWE

Beslispunten:

1. Kennisnemen nadere uitwerking informeren PS;
2. Kennisnemen uitkomsten gesprek AHC met minister van EZ d.d. 20 augustus 2009;

Besluit: 25 augustus 2009, resumptie gedeputeerde: Het college besluit dat in de informatie aan de commissie duidelijk gesteld moet worden dat het nog maar de vraag is of de provincie Noord-Brabant verplicht is een oplossing te zoeken voor EPZ. EPZ is buiten de schuld van de provincie NB, door overmacht, niet in de koop betrokken. Het college besluit dat de officiële notitie volgende week naar de commissie moet.

Kennisnemen andere uitwerkingen informeren PS.

De inhoud van de communicatie richting PS is nader uitgewerkt. Het is aan te bevelen naast het vertrouwelijk ter inzage aanbieden van het 4^e supplement, een notitie van GS aan PS aan te bieden waarin de oplossing en het proces daartoe worden toegelicht. De AHC heeft een eerste opzet gemaakt voor alle aandeelhouders om PS/raden te informeren. Indien GS zich kunnen vinden in deze bouwstenen, zullen deze als input worden gebruikt voor de op te stellen (openbare) notitie aan PS.

De planning van de communicatie richting PS is nader uitgewerkt. Voorstel is om tijdens een vertrouwelijke commissievergadering het 4^e supplement te bespreken. Aansluitend kan een openbaar gedeelte van de commissievergadering plaatsvinden waarin de notitie wordt besproken. Indien PS dan nog behoefte hebben aan een plenair debat, kan dat op 11 september.

Uitkomsten gesprek AHC met de minister van EZ d.d. 20 augustus 2009

Aanleiding voor het overleg was de gerechtelijke uitspraak inzake EPZ en de briefwisseling tussen de minister en de AHC daarover. Het overleg heeft vertrouwen gegeven dat goedkeuring van het rijk voor de deelname van de provincie in PB Elektriciteitsproductie B.V. spoedig wordt verleend, mits er een nieuwe aanvraag wordt ingediend en betrokken partijen zich inzetten voor het borgen van het publieke belang op de langere termijn. De minister heeft positief gereageerd op de carve out oplossing die momenteel wordt uitgewerkt in het 4^e supplement. De minister wil echter ook meer zekerheid voor borging van publiek belang op langere termijn. De volgende afspraken zijn gemaakt:

1. Provincies trekken huidige aanvraag bij ministerie van BZK in en dienen een nieuwe aanvraag in, gebaseerd op de carve out optie en die aangeeft dat de aandeelhouders zich inzetten voor het borgen van het publiek belang op de langere termijn.
2. Tegelijkertijd werken aandeelhouders met minister EZ, Essent én Delta aan een convenant waarin wordt afgesproken op welke manier publiek belang op de lange termijn wordt geborgd.

Aanvulling op koopovereenkomst/Effectuering van de verkoop van Essent aan RWE, van AHC, aan aandeelhouders. Concept, strik vertrouwelijk

AHC, Essent en RWE hebben gezamenlijk naar een oplossing gezocht die recht doet aan de overeengekomen verkoop en voorkomt dat deze in gevaar komt. De oplossing is gevonden in het voorlopig uitstellen van de overdracht van de economische eigendom van de aandelen EPZ. Deze uitgestelde overdracht is geformaliseerd in het 4^e supplement van het koopcontract en maakt dat de verkoop onafhankelijk van derden of verdere rechtsgang alsnog in het derde kwartaal van 2009 geëffectueerd kan worden. De AHC is van mening dat deze oplossing niet materieel en negatief voor de aandeelhouders is. Hierbij is zwaar meegenomen dat de overeenkomst zo goed als zeker van de baan zou zijn zonder deze gekozen oplossing. Deze constatering van de AHC heeft tot gevolg dat het 4^e supplement door RWE en Essent ondertekend kan worden en daarmee onderdeel van de bestaande koopovereenkomst is.

Waarom de verkoop nu effectueren/waarom geen uitsel? Door (tijdelijke) uithoeking van EPZ in het verkoopcontract ontstaat geen zodanig nieuwe situatie dat uitstel van besluitvorming naar het oordeel van de AHC wenselijk is. Redenen:

1. Essent/aandeelhouders kunnen vanwege de uitspraak in het kort geding niet hun contractverplichtingen nakomen. Het protocol in het contract biedt de AHC mogelijkheden om tot een zorgvuldige oplossing te komen. Tevens valt het gekozen pad en de uiteindelijke oplossing binnen het handelingsmandaat van de AHC.
2. Binnen het protocol zijn mogelijkheden voor individuele aandeelhouders zich uit het contact terug te trekken. Dit kan indien een individuele aandeelhouder constateert dat de 4^e aanvulling materieel negatief voor hem is. Elke aandeelhouder heeft 15 werkdagen de tijd dit te overwegen en een besluit te nemen. Dit is zorgvuldig en past binnen de gestelde termijn voor afronding van het contract met RWE.
3. Uitstel tot een latere datum vanwege het afwachten van een uitspraak in hoger beroep tegen de kort geding uitspraak inzake EPZ is contractueel niet mogelijk. Ook draagt welke uitspraak dan ook niet bij aan het verkrijgen van meer zekerheid over het al dan niet conform contract kunnen leveren van het economische eigendom van het Essent deel in EPZ. Immers, er loopt nog een bodemprocedure in deze zaak en de partij (Essent of delta) die in hoger beroep gelijk krijgt zal naar het zich laat aanzien de bodemprocedure gewoon doorzetten. Hierdoor ontstaat dus geen definitieve duidelijkheid op basis waarvan de afweging rondom de 4^e aanvulling anders zou kunnen uitvallen dan op dit moment.
4. Naast het feit dat er geen nieuwe feiten/omstandigheden te verwachten zijn de komende maanden en er contractuele consequenties zijn, moet ook rekening worden gehouden met de nadelige consequenties voor continuïteit en waardeontwikkeling van Essent.

Mail gedeputeerde aan voorzitter commissie BM, 26 augustus 2009

Op 1 september stellen GS de notitie vast over het dossier Essent. Er ontbreekt nog essentiële informatie om de commissie voldoende te kunnen inlichten over dit stuk. Aan de hand daarvan zullen we de commissie vragen of zij het stuk willen bespreken. GS hebben 15 werkdagen de tijd te laten weten of ze het 4^e supplement als materieel negatief beschouwen of niet. Zo ja, dan moeten PS in staat zijn wensen/bedenkingen uit te brengen, zo niet dan willen GS het toch graag bespreken met de commissie. Dat lijkt GS politiek bestuurlijk fatsoenlijk richting PS, al zullen andere aandeelhouders het waarschijnlijk alleen via de college's afdoen. 11 en 18 september zijn dan de best denkbare opties, al begrijpen we dat de 18^e voor de commissie niet gewenst is. Dan zou het de 11^e zijn en is er niet veel tijd tussen verzenden van de notitie en het bespreken ervan (in fracties en commissies).

Beslisdocument GS, 1 september 2009: 4^e Supplemental Agreement tussen RWE en Essent

Beslispunten:

1. Kennisnemen 4^e Supplemental Agreement tussen RWE en Essent.
2. Kennisnemen advies externe juridische en financiële adviseurs over 4^e Supplemental Agreement.
 - Voorlopig standpunt AHC overnemen en geen gebruik maken van het recht dat de Provincie Noord-Brabant heeft zich terug te trekken uit de Overeenkomst tussen Essent en RWE.
3. De commissienotitie vaststellen, via griffie ter bespreking aan commissie BM aanbieden.
4. Minister BZK verzoeken goedkeuring te verlenen voor deelname in de gewijzigde Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV conform verzoek, onder gelijktijdige intrekking van het eerdere verzoek om goedkeuring.
5. Communicatieplan inclusief persbericht vaststellen.
6. Het 4^e Supplemental Agreement en brief van Essent aan aandeelhouders onder oplegging van geheimhouding bij de griffie ter inzage leggen voor de Statenleden.

Besluit: 1 september 2009. Resumptie gedeputeerde:

1. Beslispunt 3 wijzigen in: Voorlopige standpunt AHC overnemen om geen gebruik te maken van het recht dat Provincie Noord-Brabant (op basis van 2^e Supplemental Agreement) heeft zich terug te trekken uit de Overeenkomst tussen Essent en RWE....
2. Treasury-commissie dient het nieuwe financiële scenario te checken.
3. Er moet een organogram van de organisatie-/toezichtstructuur van EPZ in de nieuwe situatie worden gemaakt (om discussie in de commissie over borging publiek belang te kunnen begeleiden).
4. Enkele vragen naar aanleiding van juridische en financiële advies:
 - GS geven aan in het geval van de belastingen bij voorkeur te werken met horizontaal toezicht;

5. Enkele opmerkingen aan de hand van de commissienotitie:
 - De indeling moet logisch opgebouwd worden. Inleiding: wat is er gebeurd? (juridische uitspraak), wat is het gevolg? (geen verkoop zolang EPZ betrokken is in de deal), wat is de voorgestelde oplossing? (EPZ voorlopig uit deal laten tot uitspraak bodemprocedure), heeft dit een materieel negatief effect voor PNB? (nee, want ...), etc;
 - Cruciale data te volgen proces goed in de commissienotitie opgenomen. Wordt op 1 september getekend, dan moet uiterlijk voor 22 september een eventuele plenaire PS-vergadering plaats hebben gevonden;
 - In de conclusie duidelijk aangegeven waarom de provincie Noord-Brabant het standpunt is toegedaan dat zij het nieuwe scenario niet als materieel negatief beoordeelt.
 - Het 1e, 2e en 3e supplement voor de volledigheid opgenomen.
 - Alle correcties in de commissienotitie moeten doorgegeven worden aan andere provincies/aandeelhouders.
6. Nog enkele opmerkingen bij bijlage 5: Checken op te stellige formuleringen. Bijvoorbeeld aan de formulering 'RWE zal een overeenkomstig deel van de verkoopprijs (€ 950 miljoen) niet uitbetalen' 'vooralsnog' toevoegen (dit kan nog veranderen, afhankelijk van de juridische bodemprocedure).

Beslispunt 1 (bijlage 1)

Essent/RWE willen vanwege het vonnis in het kort geding niet overgaan tot completion; geen risico lopen in strijd met dit Vonnis te handelen.

Er zijn verschillende oplossingsrichtingen. De opties zijn op 30 juli 2009 in de AHC besproken en moeilijk haalbaar gebleken vanwege verschillende risico's. Daarom gezocht naar oplossingsrichting waarbij Essent/aandeelhouders niet/ zo min mogelijk afhankelijk zijn van derden.

In het 4^e Supplemental Agreement is de oplossing voor het aandeelhouderschap EPZ vastgelegd: volledige carve out (ontvlechting) van de aandelen in EPZ.

Deze oplossing kan tijdelijk, maar ook definitief zijn.

De oplossing heeft financiële implicaties: bod RWE gesplitst in een bedrag voor EPZ-aandelen en voor Essent PLB. RWE betaalt nu het bedrag voor EPZ niet, maar zodra het economische belang geleverd mag worden.

Beslispunt 2 (bijlage 2)

Advies AHC; instemmen met de 4^e Supplemental Agreement. Belangrijkste redenen: gegarandeerde prijs voor EBD/EPZ gedurende aantal jaren, verbeterde voorwaarden ten opzichte van eerdere voorstellen en grote afbreukrisico voor gehele transactie indien hiermee niet wordt ingestemd.

Beslispunt 3

De tijd dringt: AHC stelt zich op standpunt dat 4^e Supplemental Agreement niet materieel negatief zou moeten zijn. AHC wil alvorens besluit over 4^e Supplemental Agreement college's raadplegen. Individuele aandeelhouders ook aan zet: Op basis van 2^e Supplemental Agreement hebben individuele

aandeelhouders bij wijziging Overeenkomst het recht binnen 15 werkdagen zich terug te trekken. Standpunt AHC: Noord-Brabant als voorzitter AHC intensief betrokken geweest bij voorbereidingen en onderhandelingen over 4^e Supplemental Agreement. Daarmee zijn argumenten AHC indringende overwegingen voor GS geworden.

Motie PS 15 mei 2009: Meerder fracties aangegeven ongelukkig te zijn met EPZ in de Overeenkomst. Verwachting dat gekozen oplossing instemming zal hebben van PS. Financieel adviseur heeft berekend dat er financiële effecten zijn. Deze lijken beperkt te blijven tot 1 à 2 procent. Daarmee is de aanvulling niet significant negatief, zeker indien dit wordt afgewogen tegen de mogelijkheid dat helemaal niets ontvangen wordt op het moment dat de transactie niet door gaat.

Kan Noord-Brabant dealbreker zijn? In eerder discussie is impact van besluit van grootste aandeelhouders op verkoop aan orde geweest. In huidige situatie niet aan orde. RWE kán genoeg nemen met lager aanbiedingspercentage dan 80% uit Overeenkomst.

Per saldo: Het voorliggende onderhandelingsresultaat biedt geen reden terug te trekken uit de overeenkomst tussen RWE en Essent.

Beslispunt 4

Commissienotitie (bijlage 3) vaststellen en via de griffie aan commissie BM aanbieden.

Actief informeren: GS 18/25 augustus besloten PS actief te informeren. Naast vertrouwelijk ter inzage leggen van het 4^e supplement bieden GS PS een notitie aan.

Beslispunt 5

Verzoek 29 mei ingestuurd. Voor alle deelnemingen met uitzondering van PBE is goedkeuring in juli 2009 ontvangen. EZ heeft politieke blokkade opgeworpen:

Op verzoek van minister van EZ heeft BZK de goedkeuring uitgesteld. EZ wil uitvoering geven aan de motie van Gent. Minister wil dat doen door middel van een convenant. De aanvraag tot goedkeuring moet worden vervangen door een nieuwe aanvraag: BZK geeft voorkeur aan intrekken huidige aanvraag onder gelijktijdige indiening van een nieuwe aanvraag. BZK stelt zich op standpunt dat niet opnieuw wensen/bedenkingen gevraagd hoeven te worden aan PS. Daarvoor zijn veranderingen in vennootschappelijke structuur van PBE te miniem. EZ heft blokkade op zodra er overeenstemming is over contouren convenant. BZK is coöperatief. Nu eventuele risico's afgedekt worden in 4^e Supplemental Agreement is nieuwe aanvraag voor goedkeuring niet nodig. In plaats daarvan zullen betrokken provincies/gemeenten berichten dat de oplossing binnen de eerder verleende goedkeuring past.

Vervolgprocedure: Dit stuk zal via de griffie (controleerende rol), aangeboden worden voor de vergadering van de commissie BM (naar verwachting) op 11 september 2009. Dit stuk zal niet worden aangeboden aan PS.

Memo juridisch en financieel adviseur aan AHC Essent, 1 september 2009:

Advies 4^e Supplemental Agreement

Conclusies adviseurs

De 4^e SA is een belangrijke aanvulling. Volledige carve out van EBD betekent dat volledige waarde van EBD voorlopig buiten de transactie wordt gehouden. Op puur financiële gronden zien de adviseurs geen materieel negatieve afwijking van project Maastricht als gevolg van de mogelijke carve out van EBD/EPZ.

Het bereikte resultaat, onder de gegeven omstandigheden, is een goed compromis. De adviseurs bevelen de AHC aan hiermee in te stemmen. Op basis van intensieve gesprekken met RWE en Essent de afgelopen dagen zijn de adviseurs van mening dat dit resultaat ook het maximaal haalbare is. Bij dit alles dient de AHC tot slot mee te wegen dat haar negatieve oordeel naar alle waarschijnlijk zal leiden tot het afketsen van de transactie als geheel dan wel het voeren van procedures tegen Essent en RWE met een onzeker resultaat.

Notitie commissie BM: Essent: Informeren uitvoering besluit tot verkoop aandelen Essent (4^e SA)

De aandeelhouders hebben 3 juli 2009 ingestemd met overdracht van de aandelen Essent aan RWE. Onderdeel van het geheel is overdracht van de aandelen die Essent heeft in EPZ. Uitgangspunt hierbij is splitsing in juridisch en economisch eigendom. Delta heeft daartegen een bodemprocedure aangespannen en in kort geding geëist dat de aandelen van EPZ niet mogen worden overgedragen aan RWE. De rechter heeft bepaald dat in afwachting van de uitkomst van de bodemprocedure, op straffe van een dwangsom van € 500 miljoen, de aandelen EPZ niet mogen worden overgedragen. Dit is geen definitief verbod, maar het betekent wel dat Essent het contract met RWE op dit moment niet na kan komen.

Gezien de contractuele tijdslijnen in de SPA, moest er een oplossing worden gevonden binnen het beschikbare tijds kader toch tot uitvoering van de verkoopovereenkomst te komen. Indien de gehele transactie (niet alleen het EPZ deel) niet doorgaat, zou dat tot grote schade leiden voor (de organisatie van) Essent en voor de aandeelhouders. De koopovereenkomst voorziet niet in een directe oplossing. Wel bevat het de algemene verplichting voor partijen afspraken omtrent niet uitvoerbare onderdelen van de transactie te vervangen door wel uitvoerbare afspraken die in lijn zijn met de intentie van partijen. De procedure om dergelijke aanvullingen op de koopovereenkomst overeen te komen is vastgelegd in de 2^e SA (aanpassing artikel 19). De 4^e SA verwoordt de gevonden oplossing. Krachtens de 2^e SA kan de 4^e SA van kracht worden nadat de AHC heeft geconstateerd dat de aanpassing geen materieel negatieve invloed heeft op de rechten/verplichtingen van de aandeelhouders onder de verkoopovereenkomst.

Voorts voorziet de 2^e SA in de mogelijkheid voor elke aandeelhouder om gedurende 15 werkdagen vanaf datum van ondertekening van de 4^e SA te overwegen of hij de AHC kan volgen in zijn oordeel. Essent en RWE hebben de

4^e SA op 1 september 2009 ondertekend, dit betekent dat bovengenoemde termijn van 15 werkdagen tot en met 23 september 2009 loopt.

De gezamenlijke oplossing is voorlopig uitstellen, in afwachting van de verdere rechtsgang, van de overdracht aan RWE van de economische eigendom van de aandelen in, en de onderneming van, EBD. RWE betaalt een deel van de verkoopprijs (€ 950 miljoen) nog niet uit. Alle partijen, dus zowel RWE als Essent en haar aandeelhouders, blijven aan de overdracht van het belang in EPZ tegen de overeengekomen betaling gehouden tenzij een onherroepelijke uitspraak of wetgeving dit verbiedt. Dit leidt ertoe dat er op het moment van completion minder koopsom wordt voldaan. In plaats daarvan behouden de aandeelhouders daarvoor Essents aandeel in EPZ van gelijke waarde.

GS delen de conclusie van de AHC, mede op basis van ingewonnen advies van adviseurs, dat de gevonden oplossing, in termen van het 2^e supplement niet materieel negatief is voor de aandeelhouders. Belangrijke argumenten zijn dat zodra een gerechtelijk uitspraak overdracht van de economisch eigendom in EPZ mogelijk maakt, alsnog tot verkoop kan worden overgegaan en dat dit in de uitvoering het dichtst bij uw motie van 15 mei jl. en het collegebesluit van 27 mei jl. blijft.

Communicatie 4e SA (bijlage 5)

Vragen en antwoorden

- RWE betaalt € 950 miljoen minder. Dan is er toch sprake van nadeel? Nee, het eigendom van de aandelen EPZ is € 950 miljoen waard en dat blijft het ook, alleen blijft het bedrijf voorsnog in bezit van de aandeelhouders. Hun vermogen verandert daardoor ook niet.
- Maar diezelfde redenering kunt u houden als Essent helemaal niet aan RWE verkocht zou worden. Dat zou toch zeker wel een materiele negatieve aanpassing zijn?

Voorsnog gaan we ervan uit dat de aandelen EPZ uiteindelijk verkocht kunnen worden aan RWE, voor dezelfde prijs als onder dezelfde voorwaarden, alleen op een later gepland moment. Tot die tijd parkeren we de aandelen EPZ als het ware.

- Wat gebeurt er als de rechter definitief beslist dat de aandelen in publiek eigendom moeten blijven?

Een dergelijke uitkomst is, voor wat de bodemprocedure betreft, niet de verwachting, maar ook in dat geval wordt de uitspraak van de rechter gerespecteerd. Essent heeft tegen de uitkomst van het kort geding hoger beroep aangetekend.

- Wat gebeurt er als de rechter in de bodemprocedure de overdracht toestaat?

In dat geval wordt de overeenkomst alsnog volledig uitgevoerd.

- Dat is dan veel later dan oorspronkelijk, leidt dat tot een hernieuwde prijsstelling voor EPZ?

Dat is niet het geval.

- Waarom komt u tot deze stap?

Niets doen is geen optie. Een bodemprocedure duurt 5 tot 6 jaar. Dat zou ertoe leiden dat de hele overeenkomst ontbonden wordt. Dat is niet in het belang van Essent, niet in het belang van RWE en niet in het belang van de aandeelhouders. Daarom is gezocht naar een goede oplossing die aan de ene kant de uitspraak van de rechter respecteert en aan de andere kant de overeenkomst honoreert.

- In de discussie is de overeenkomst steeds als één geheel gepresenteerd. Het zou een 'slikken of stikken' contract zijn. Nu wordt EPZ er uit gehaald. Hoe zit dat?

Er is een nieuwe situatie ontstaan door de uitspraak van de rechter en dat vroeg om een oplossing. Die oplossing hebben wij nu gevonden, ze doet recht aan de belangen van de ondernemingen, de aandeelhouders en de uitspraak van de rechter.

Mail secretaris commissie BM aan commissie BM, 2 september 2009: Notitie voor commissie BM over verkoop Essent

Vermeld wordt dat van GS bijgaande notitie betreffende de verkoop van Essent is ontvangen. Deze notitie is openbaar en wordt ter bespreking aangeboden. In de notitie staat tevens aangekondigd dat de 4^e SA onder geheimhouding bij de griffie ter inzage komt te liggen. GS verzoeken daarbij in een besloten commissiebijeenkomst dit 4^e SA nader toe te lichten. In het verlengde van de tot op heden gevolgde procedure legt de secretaris van de commissie BM de commissie tevens de vraag voor ze wederom behoefte hebben aan een onafhankelijk advies van de externe adviseur. Indien dat het geval is, wordt voorgesteld dat de eerdere begeleidingscommissie op korte termijn bijeenkomt voor een concrete opdrachtformulering. Gelet op de tijdsdruk die in deze situatie geldt (zie de notitie) worden de commissieleden verzocht zo spoedig mogelijk te reageren.

Notitie Essent van voorzitter RvB aan colleges van GS/B&W, 2 september 2009: Voortgang verkoopproces Essent RWE

De voorlopig uitgestelde overdracht van het belang in EPZ is geformaliseerd in het 4^e supplement van het verkoopcontract. Dit 4^e supplement maakt dat de verkoop onafhankelijk van verder rechtsgang in het geschil met Delta alsnog in het derde kwartaal van 2009, dus voor 1 oktober 2009, geëffectueerd kan worden.

Krachtens het 2^e supplement kan een aanpassing worden aangebracht in de verkoopovereenkomst als de AHC van oordeel is dat de aanpassing geen materieel negatieve invloed heeft op de rechten en verplichtingen van de aandeelhouders onder de verkoopovereenkomst.

De AHC is mede op basis van advies van haar externe adviseurs en alle omstandigheden overwegende, van mening dat de in het 4^e supplement opgenomen aanpassingen een dergelijke materiele invloed niet heeft. Belangrijke argumenten daarbij zijn dat zodra een gerechtelijk uitspraak overdracht van de economisch eigendom in EPZ mogelijk maakt, alsnog tot verkoop van RWE kan worden overgegaan en dat, mocht er nu geen oplossing

komen, het gevaar aanzienlijk is dat de gehele transactie niet door zou gaan. Naar aanleiding van dit oordeel van de AHC hebben Essent en RWE het 4^e supplement ondertekend. Conform de afspraken in het 2^e supplement bent u derhalve op dit moment aan het 4^e supplement gebonden. Het 2^e supplement voorziet in de mogelijkheid voor aandeelhouders om met ingang van 3 september 2009 gedurende 15 werkdagen te overwegen of zij de AHC kan volgen in haar oordeel. Indien de wijziging voor een individuele aandeelhouder aantoonbaar wel negatief is, kan deze zich gedurende de 15 werkdagen uit het verkoopcontract terugtrekken. Iedere aandeelhouder ontvangt van de AHC een bericht ter toelichting op de feiten en omstandigheden van de totstandkoming van het 4^e supplement. De provinciale aandeelhouders ontvangen het 4^e supplement separaat per post. Vanwege het bedrijfsvertrouwelijke karakter van de overeenkomst geschiedt inzage onder strikte geheimhouding.

Brief RvB aan aandeelhouders Essent, 2 september 2009

De transactie is aangepast, als gevolg van de uitspraak van de rechter in het kort geding dat Delta tegen Essent en RWE heeft aangespannen. Dit leidt tot verdergaande aanpassing dan in eerste instantie in de AHC op 13 juli 2009 is gezegd. Dit is inmiddels uitgewerkt in een 4e supplement op het contract van 20 februari 2009. Het deel van de verkoopprijs dat nu nog niet wordt uitbetaald, kunt u niet één op één vergelijken met de mogelijke financiële consequenties zoals genoemd tijdens de AVA van 13 juli. Aandeelhouders verkrijgen nu namelijk het bedrijf dat met de exploitatie van het belang in EPZ is verbonden in plaats van de overeenkomstige waarde in geld en het is de intentie, tenzij een onherroepelijke rechterlijke uitspraak of wetgeving dit verbiedt, dat EBD alsnog aan RWE wordt overgedragen en aandeelhouders vervolgens alsnog de volledige verkoopprijs ontvangen. Financiële consequenties van deze oplossing en de vergelijking van de eerder genoemde financiële consequenties moet gezien worden in het licht van het verschil in te behalen rendementstromen, maar vooral ook in het licht van het wel op deze manier kunnen laten doorgaan van het overgrote deel (90%) van de transactie. De effecten van het 4^e supplement op de jaarlijkse rendementstroom voor aandeelhouders zijn afhankelijk van enkele onzekere factoren (in relatie tot rente en dividend). Om met betrekking tot dit uitgestelde deel van de koopsom een constante rendementstroom voor de aandeelhouders te genereren, spant de AHC zich in om zulks binnen de afspraken van het 4e supplement (via te ontvangen dividenden en rente) te bewerkstelligen. Eén en ander wordt verder toegelicht in de brief en in de documentatie die u van de AHC zult ontvangen.

Mail CU-SGP aan GS, 4 september 2009: Notitie commissie BM over verkoop Essent + technische vragen

Gezien de deadline van 23 september waarin moet worden bepaald of de wijziging van het contract geen materiele nadelige gevolgen heeft, waar de CU-SGP vraagtekens bij zet, gaat de voorkeur ernaar uit zo snel mogelijk

(11 september) een commissievergadering te beleggen. Voorafgaand daaraan zouden wij graag de volgende technische vragen beantwoord zien:

1. Is in de documenten op te maken dat ruim € 950 miljoen mag worden gekort op de verwervingsprijs als de kerncentrale buiten beeld blijft?
2. Wat is de basis van de waardebepaling van de kerncentrale? Waar is dat uit de documenten op te maken?
3. Het risico van het wel/niet kunnen verkopen van de kerncentrale lijkt eenzijdig bij de aandeelhouder te liggen. Is in het contract ook een risico voor de verwervende partij opgenomen?
4. Waarom wordt per 1 oktober verkocht, zonder kerncentrale, terwijl tot nu toe één complete deal het uitgangspunt was?
5. Waarom wordt de verkoop niet uitgesteld totdat ook in hoger beroep duidelijk is geworden dat de kerncentrale al dan niet verkocht mag worden?
6. Zijn er bepalingen in het contract die een dergelijk uitstel vanuit het perspectief van de aandeelhouders mogelijk maakt?
7. In de notitie wordt op generlei wijze ingegaan op de situatie dat de rechter de overdracht van het economisch eigendom definitief afwijst. Kunt u aangeven wat de gevolgen en risico's zijn indien de rechter de gekozen constructie definitief afwijst en EPZ definitief buiten de deal blijft?

Ook zouden wij deze vragen aan onze externe adviseurs willen voorleggen.

*Mail secretaris commissie BM aan commissie BM en GS, 8 september 2009:
Vergadering commissie BM*

Uit de ontvangen reacties is naar voren gekomen dat de voorkeur uitgaat naar een behandeling van de Essent-notitie op vrijdag 18 september. Begonnen wordt met een besloten gedeelte waarin inhoudelijk gesproken wordt over de 4^e SA (toelichting door GS vragen en antwoorden). Vervolgens begint het openbare gedeelte waarin de notitie met kenmerk BM-0791 behandeld wordt.

Brief voorzitter AHC aan leden van de AHC, 9 september 2009

Geachte Staten/Raadsleden,

Wij wijzen er op dat het advies en de 4^e SA een zeer vertrouwelijk karakter dragen. Indien de daarin vervatte informatie naar buiten zou komen, zou dit de positie van alle aandeelhouders, Essent en RWE ernstig kunnen schaden. Temeer daar er een door Delta aangespannen rechtszaak loopt. U draagt als lezer derhalve een zware verantwoordelijkheid om de verspreiding van de informatie te voorkomen.

Kennisneming van de informatie houdt in dat u het navolgende aanvaardt:

1. De informatie wordt strikt vertrouwelijk behandeld en kan niet ter kennis worden gebracht aan derden, ook niet in het kader van eventuele openbare debatten. Ook mag de informatie niet worden verwerkt in notities, memo's, adviezen of anderszins.
2. U zult de informatie op geen enkele wijze kopiëren of eruit citeren.
3. Er kunnen geen rechten aan de adviezen worden ontleend. Ze zijn uitsluitend ten behoeve van de AHC geschreven.

4. De adviezen mogen niet ter kennis worden gebracht aan uw adviseurs. Zij dienen hun eigen oordeel te vormen over de 4^e SA.

Wij realiseren ons terdege dat het bovenstaande verre van ideaal is mede met het oog op de in beginsel door ons allen nagestreefde openbare verantwoording. Wij vragen echter uw begrip voor de uitzonderlijke omstandigheden rond de dossiers Essent en EPZ die ons dwingen tot het stellen van deze voorwaarden.

Mail secretaris commissie BM aan commissie BM, 10 september 2009: Informatie
Onder nadrukkelijke geheimhouding ligt momenteel bij de griffie ter inzage het advies van externe juridische en financiële adviseurs aan de AHC Essent met betrekking tot de 4^e SA van de koopovereenkomst.

Beslisdocument GS, 15 september 2009: Essent: Voortgang en stand van zaken
Beslispunten:

1. Kennisnemen financiële consequenties 4^e SA tussen RWE en Essent;
2. Brief AHC en het (op delen onleesbaar gemaakte) advies van de juridische en financiële adviseurs onder oplegging van geheimhouding bij de griffie ter inzage leggen voor leden commissie BM en fractievoorzitters;
3. Kennisnemen stand van zaken goedkeuringstraject ministerie van BZK en betrokkenheid ministerie van EZ;
4. Kennisnemen overzicht vennootschappen waar de provincie in deelneemt na definitieve verkoop van de aandelen;
5. Kennisnemen risico's bij het aandeelhouderschap EPZ;
6. Vaststellen antwoorden op door (de adviseurs van) PS gestelde vragen en deze onder oplegging van geheimhouding aanbieden aan de griffie.

Urgentie: Essent, RWE en de AHC hebben een strak tijdschema opgesteld om op 30 september tot completion te kunnen komen. Op 18 september 2009 wordt de 4^e SA door de commissie BM besproken.

Besluit: 15 september 2009.

Resumptie gedeputeerde: Het college besluit dat de oude en nieuwe situatie en de consequenties van de verschillende scenario's in een duidelijk schema / overzicht voor de collegeleden moet worden opgesteld ten behoeve van de commissievergadering.

Beslispunt 1:

De 4^e SA heeft invloed op de te ontvangen gelden. In bijlage 1 wordt tegemoet gekomen aan het verzoek van GS dat een uitwerking beschikbaar moet komen van de financiële consequenties van deze wijziging. De informatie is aangeleverd door Essent.

Zolang de aandeelhouders eigenaar blijven van EPZ zullen zij een jaarlijks dividend ontvangen. Dat dividend zal later worden verrekend met de uiteindelijk beoogde levering van de aandelen EPZ aan RWE.

Financiële effect 4^e SA: totale financiële effect is door de externe financiële adviseur berekend. De bedragen betreffen de totale overeenkomst en gelden

voor alle aandeelhouders gezamenlijk. Voor de provincie Noord-Brabant dus 30,8% hiervan.

Beslispunt 2:

Op dringend verzoek van de Statenleden heeft de AHC besloten de individuele AHC leden de mogelijkheid te bieden het advies van de juridische en financiële adviseurs ter kennis te brengen aan de Statenleden/Raadsleden.

Omdat er nog steeds een rechtszaak loopt over het 50%-aandeel in EPZ moet er heel vertrouwelijk worden omgegaan met de beschikbare informatie.

Voorkomen moet worden dat Delta aanleiding vindt de verkoop verder te vertragen. De adviseurs hebben daarom delen van hun advies onleesbaar gemaakt. Daarnaast heeft de AHC in een brief expliciete voorwaarden gesteld voor ter inzage legging, zowel aan de colleges als aan de Statenleden.

Beslispunt 3:

BZK heeft de goedkeuring voor deelname in PBE ambtelijk gereed. Er is geen wettelijke basis voor blokkade van het ministerie van EZ: Door BZK te verhinderen goedkeuring te verlenen aan de deelneming en door extra rechten af te dwingen in een convenant, handelt de minister van EZ feitelijk onrechtmatig door misbruik van de situatie te maken. Het handelen van EZ is bovendien in strijd met het legaliteitsbeginsel, omdat de wettelijke grondslag ontbreekt. Besprekingen met EZ verlopen moeizaam.

Beslispunt 4:

In een overzicht (bijlage 4) wordt per rechtspersoon informatie weergegeven over de doelstelling, het provinciaal risico en de toekomstige verwachting.

Beslispunt 5:

Onze 'afstand' tot EPZ wordt niet gewijzigd.

Provinciaal risico (bijlage 7).

Beslispunt 6:

De adviseur van PS heeft na bestudering van de 4^e SA aangegeven op 11 of 14 september vragen te zullen stellen. De antwoorden (bijlage 8) worden maandag 14 september toegevoegd aan dit dossier. In de antwoorden zullen de bijdragen van de juridische en financiële adviseurs en Essent verwerkt worden.

Vergadering commissie BM, 18 september 2009

Presentatie gedeputeerde

Gevolgen gerechtelijke procedure(s):

- Niet mogelijk via 'post-completion'-afspraken de zaken te regelen;
- Betekenis vonnis: grote risico's voor alle partijen;
- 3^e supplement: tijdwinst (van 31-7 naar 30-9), rente duidelijk (positief effect).

Beoordeling oplossing:

- uitspraak rechter gerespecteerd;
- transactie zeker gesteld;
- continuïteit EPZ geborgd: bedrijfsvoering stand-alone, inclusief aanstelling personeel.

Financiële aspecten:

- EPZ wordt tijdelijk uit de deal gehaald;
- EPZ is gewaardeerd op € 950 miljoen;
- RWE betaalt dit bedrag nog niet, maar de prijs staat wel vast;
- Materieel/financieel dus uitgestelde betaling.

Financieel effect

Het gaat om het effect van de uitgestelde betaling: het nog niet vrij beschikbaar hebben van die € 950 miljoen en de lagere rente die daar op behaald kan worden. Tot het moment van overdracht zijn we aandeelhouder van EPZ en ontvangen we jaarlijks dividend.

Resumerend:

- Continuïteit EPZ geborgd;
- Uitspraak rechter gerespecteerd;
- Bestuurlijk en financieel toezicht optimaal ingevuld;
- 90% van de transactie kan op korte termijn worden afgewerkt;
- Bij negatieve uitspraak in bodemprocedure: Toekomst EPZ opnieuw bespreken met PS.

Besluitenlijst besloten vergadering commissie BM, 18 september 2009

De gedeputeerde geeft een toelichting op de voortgang verkoop Essent (zie presentatie bij het openbare verslag).

Met betrekking tot de informatievoorziening merkt de gedeputeerde op dat GS zich hebben geconformeerd aan de door de adviseurs gegeven gevoeligheden, wat inhoudt dat sommige gegevens niet beschikbaar zijn gesteld voor de commissie op basis van fiscale redenen, procedure met Delta of persoonlijke gegevens.

Achteraf bezien moet erkend worden dat de situatie rond EPZ toch risicovoller was dan eerder ingeschat. Goedkeuring van BZK is nog niet ontvangen, op ambtelijk niveau is een en ander rond, met EZ is nog overleg over de invulling van de term ‘publieke belangen’.

In antwoord op vragen uit de Commissie antwoordt de gedeputeerde:

- Het is niet altijd aan de individuele aandeelhouder te beslissen over het verstrekken van informatie. PS van Noord-Brabant zijn veel meer betrokken dan de overige Staten/Raden. In overleg is in de AHC een grens getrokken. GS menen voldoende informatie en verantwoording afgegeven te hebben. Er is volop gestudeerd om tot een oplossing te komen, het leek wijs daarop te

wachten alvorens de commissie te informeren. Als dat in een eerder stadium was gebeurd was de informatie veel beperkter van aard geweest.

- Getracht is tot een oplossing te komen die zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke deal staat. Per saldo blijkt dat RWE nog steeds de hele deal wil en dat Essent de volledige prijs kan krijgen. In dat spanningsveld is een oplossing tot stand gekomen.
- Er zijn geen prijzen van kavels bekend, het bedrag van € 950 miljoen geeft de waarde voor Essent aan, op basis van tolling. Voor Delta kan dat anders zijn. De prijsgarantie geldt tot en met de uitspraak in de bodemprocedure (voor ongeveer 6 jaar). Met betrekking tot de operationele risico's gaat RWE uit van een goede uitoefening door Essent. De premie voor een eventuele 2^e centrale staat los van deze prijs.

Afgesproken wordt dat in het openbare gedeelte van de vergadering de overige vragen aan de orde komen, waaronder de consequenties van het mogelijk opnieuw uiten van wensen/bedenkingen door PS.

Vastgestelde korte besluitenlijst openbare vergadering commissie BM, 18 september 2009: Essent: informeren uitvoering besluit tot verkoop aandelen Essent (4^e Supplemental Agreement, BM-0791)

CDA: situatie EPZ wordt vanuit het Brabantse belang gezien: waarde en aansturing bedrijf. Op basis van de informatie voldoende 'comfort' daarover. Wordt nog overleg gevoerd met Delta om de zaak 'in der minne te schikken'? Terugkijkend had het proces anders gekund, CDA is ook niet gelukkig met het black-linen van informatie. Gegeven de omstandigheden wordt ingestemd met de oplossing.

PvdA: ondanks de vele adviseurs is het proces niet volmaakt verlopen, dat bevreemdt. Gegeven die ervaringen moet de situatie met betrekking tot Enexis, Milieu en EPZ goed gezien worden. Het black-linen biedt geen comfort, voor het overige kan ingestemd worden met het voorstel.

SP: in PS hebben alle fracties gewezen op EPZ, volgens GS 'kwam het wel goed'. Dat is gebleken! Ook nu tonen PS weer grote betrokkenheid, dat stemt tevreden. Bezinning is nodig, cruciale vraag daarbij: is er voldoende aanleiding voor een nieuw debat? SP heeft geen behoefte aan een verantwoordingsdebat, dat komt nog. Is er nu aanleiding tot het opnieuw formuleren van wensen en bedenkingen?

VVD: de term klunzig is gebruikt in relatie tot het contract. Gedacht werd dat alles goed geregeld was maar het blijkt niet waterdicht. Welke juridische grondslag heeft RWE om deze stap te zetten? Black-linen: niet in staat om tot goede beoordeling te komen. Er is nog geen duidelijkheid over de risico's. Het 2e supplement was bedoeld voor technische wijzingen, hoe komt de AHC tot het oordeel dat hier geen materiele wijziging aan de orde is?

CU-SGP: Commissienotitie is eenzijdig, onbegrijpelijk dat er geen scenario's voorliggen. Waarom is alles via de AHC geregeld? Voor PS staat de vraag centraal of er materieel nadelige invloed aan de orde is en zo ja, of dit moet leiden tot het terugtrekken van de deal. Het 2e supplement is alleen voor

technische wijzigingen bedoeld. Ten behoeve van Enexis wordt de opbrengst al met 300 miljoen teruggebracht, dit kost 1 miljard, wat blijft er nog over?

GL: fractie heeft behoefte deze zaak in PS te bespreken, zowel op het gebied van verantwoording als op het uiten van wensen/bedenkingen.

PvdD: vertrouwen staat centraal, de stelligheid waarmee zaken beweerd zijn wordt nu in een ander daglicht gezet.

D66: Bespreking vindt plaats in het kader van controlerende rol PS. D66 is erkend voorstander van verkoop. De wijze waarop dit proces heeft plaatsgevonden verdient geen schoonheidsprijs. De onderhandelingspositie is weggegeven, het vertrouwen is beschaamd. Er is heel duidelijk om een 'what if-scenario' bij EPZ gevraagd.

BP: onbevredigend gevoel, PS zijn in een trechter geduwd. Welke risico's zijn er nu nog meer?

Gedeputeerde: basis voor de gehele verkoop is Nutsnota 2000. PS hebben expliciet uitgesproken geen aandelen in risicovolle bedrijven te willen hebben. Na de uitspraak van de rechter betreffende EPZ is getracht een oplossing te vinden die zo dicht mogelijk bij het contract met RWE blijft. Betreffende Enexis blijft de provincie verplicht aandeelhouder, Milieu wordt getracht te verkopen. Betreffende EPZ blijft verkoop het doel, Delta staat er niet geweldig voor en is in die zin een risicovolle partner.

Posities: PS hebben wensen/bedenkingen geuit, uitwerking is aan GS. In die zin is de positie van PS nu een informele. Het 4e supplement geeft een zodanige oplossing dat volledig tegemoet gekomen wordt aan de overeenkomst, in die zin is er geen materiaal nadelige invloed. Het vinden van een oplossing heeft tijd gekost, de informatie is zoveel als mogelijk beschikbaar gesteld. Het black-linen heeft te maken met financiële-risico's, fiscale consequenties en persoonlijke zaken. Met betrekking tot de waarde van het bedrijf: onderliggende stukken zijn niet ter inzage gegeven vanwege bedrijfsgevoelige informatie. Bij veel beoordelingen wordt de informatie van de adviseurs als basis genomen, in die zin is er sprake van vertrouwen op vertrouwen. In lijn met de eerdere uitspraak van PS blijft verkoop van Essent inclusief EPZ het uitgangspunt: geen deelname in risicovolle ondernemingen.

VVD: zorgvuldig handelen staat voorop, risico's zijn nimmer uit te sluiten. Als gevolg van een omissie in de overeenkomst is dit de uitkomst, klaarblijkelijk zijn beide partijen niet in staat tot een betere regeling te komen. VVD heeft geen behoefte aan een nader debat in PS. Het proces moet goed geëvalueerd worden, maar dat is nu niet aan de orde.

SP: voor debat in PS moet er substantieel iets te bereiken zijn, gelet op de uitspraken van CDA, VVD en PvdA lijkt daar nu geen aanleiding toe. SP ziet dan ook af van het aanvragen van een extra Statenvergadering. Behoeft aan een onderzoek met betrekking tot het proces op kortere termijn wordt uitgesproken.

CDA: stelt voor daar binnenkort in het presidium over te spreken.

GL: fractie zou graag positie in PS innemen en betreurt het dat er geen extra vergadering komt.

*Beslisdocument GS, 29 september 2009: Convenant Publieke Belangen
Kerncentrale Borssele*

Beslispunten:

1. Commissienotitie, convenant en kamerbrief via de griffie ter informatie toesturen aan de commissie BM op het moment dat minister van EZ via een brief aan de kamer het convenant openbaar maakt.
2. Leden PS per brief informeren dat alle aandelen in Essent BV zijn overgedragen aan RWE AG direct na de completion op 30 september.
3. Via separaat dossier volgende week in uw college nadere info aan commissie BM toesturen ten behoeve van de commissievergadering van 27 november.

Besluit: 29 september 2009. Akkoord.

Aanleiding: op vrijdag 25 september hebben partijen in het convenant overeenstemming bereikt, waarop EZ aan BZK het groene licht voor de goedkeuring verleend heeft.

Beoogd effect:

- 1) Uitvoering geven aan vastgestelde toekomststrategie Essent (komen tot feitelijke overdracht aandelen).
- 2) Directe informatievoorziening aan commissie BM ten aanzien van convenant en directe informatie aan PS over overdracht aandelen Essent aan RWE.
- 3) Met het convenant een zodanige extra bovenwettelijke borging bieden dat de Tweede Kamer op 30 september door de minister overtuigd kan worden het SP amendement niet aan te nemen. Dit amendement, dat ertoe strekt dat alle aandelen van alle (voormalige) kerncentrales op Nederlands grondgebied gehouden dienen te worden door publieke lichamen, zou de eventuele overdracht van de aandelen PBE aan RWE (op het moment dat de rechter dit zou toestaan) onmogelijk maken.

Huidige aandeelhouders Essent worden geen partij in het convenant:

Op het moment dat de rechter toestaat dat de aandelen PBE over mogen gaan naar RWE, dragen de huidige aandeelhouders hun aandelen over aan RWE en treedt het convenant in werking. Op het moment dat de rechter verbiedt de aandelen over te dragen aan RWE, blijven de huidige aandeelhouders Essent aandeelhouder in PBE en treedt het convenant niet in werking. Daarmee is het convenant per definitie niet strijdig met het vonnis in Kort Geding.

(Bijna) alle afspraken betreffen verplichtingen tussen de Staat en RWE:

De AHC heeft met instemming kennisgenomen van het convenant en leden van de AHC zullen bevorderen dat PBE en ERH het ondertekende convenant actief zullen uitvoeren. RWE zal op het moment van completion een schriftelijke verklaring afgeven aan de AHC dat zij op de hoogte is van het convenant, het convenant zal respecteren en de huidige aandeelhouders niet aansprakelijk zal stellen voor afspraken in, of voortvloeiende uit het convenant.

Het convenant zal voor of uiterlijk op 30 september openbaar worden.

De goedkeuring van BZK voor het houden van aandelen in PBE is binnen.

Vervolgprocedure: De notitie zal via de griffie ter kennisname aangeboden worden aan de commissie BM. De brief zal worden aangeboden aan PS.

Notitie commissie BM, 29 september 2009: Hoofdpijnen Convenant inzake Publieke Belangen Kerncentrale Borssele

De minister van EZ had behoefte aan het vastleggen van nadere afspraken over de borging van publieke belangen met betrekking tot Borssele. Uiteindelijk is dat gebeurd in een convenant tussen de Staat en (in)direct aandeelhoudende partijen in kerncentrale Borssele. Het convenant gaat pas werken als wij door levering van onze aandelen ERH aan RWE geen indirecte aandeelhouder meer zijn in EPZ Zuid-Nederland. Op deze manier is veilig gesteld dat de huidige aandeelhouders niet in strijd met het vonnis in het kort geding handelen. Verder betekent het dat (bijna) alle afspraken in het convenant verplichtingen tussen Staat en RWE betreffen. In het convenant worden de volgende zaken afgesproken: a) periodiek overleg over de borging, b) de borging zelf, c) wijzigingen in zeggenschap en d) boetebepaling en rechtsopvolging.

Opvattingen aandeelhouders en RWE over convenant

De AHC heeft aan de minister van EZ laten weten dat ze met instemming heeft kennisgenomen van het convenant en dat leden van de AHC zullen bevorderen dat PBE en Energy Resources Holding (ERH) het ondertekende convenant actief zullen uitvoeren. RWE zal op het moment van completion een schriftelijke verklaring afgeven aan de AHC dat zij op de hoogte is van het convenant, het convenant zal respecteren en de huidige aandeelhouders niet aansprakelijk zal stellen voor afspraken in, of voortvloeiende uit het convenant.

Brief GS aan Leden PS NB, 29 september 2009

Overdracht aandelen Essent aan RWE heeft, overeenkomstig ons besluit van 27 mei 2009, op 30 september 2009 plaatsgevonden.

Beslisdocument GS, 6 oktober 2009: Essent: opbrengst aandelenverkoop

Besispunten:

1. Vaststellen notitie voor commissie BM inzake opbrengst aandelenverkoop Essent.

Besluit: 6 oktober 2009. Akkoord.

Notitie commissie BM, 6 oktober 2009 (BM-0801): Essent: opbrengst aandelenverkoop

Direct te ontvangen bedrag

De oorspronkelijke koopprijs bedroeg € 9,65 miljard. Door het voorlopig uit de verkoop halen van EPZ is dit € 8,70 miljard geworden. Dit bedrag moet worden verminderd met de netto schuld, dividendbelasting EPZ, gestelde zekerheden en de aandelenstorting voor de opgerichte nieuwe vennootschappen.

Daarnaast wordt het bedrag vermeerderd met de rente die wordt vergoed vanaf 1 juli 2009. Beschikbaar bij closing: € 6,472 miljard.

	Bij statenvoorstel april 2009	Beschikbaar bij closing
Voor alle aandeelhouders	€ 6.945	€ 6.472
Totaal NB	€ 2.139	€ 2.045

Beheer vermogen en beschikbaarheid voor investeringagenda

Direct na ontvangst van verkoopopbrengst zal het grootste deel worden belegd in obligaties van geselecteerde Europese overheden en zeer solide Nederlandse banken. Zeer risicomijdend, rendement van circa 3,5%.

Onze omgeving

Ombuigingen en besparingen zullen in de eerste plaats gezocht moeten worden in de bestaande meerjarenbegroting en binnen ons huidige provinciale takenpakket. De Essent-middelen staan daar vooralsnog buiten en zijn niet bedoeld om tekorten af te dekken (zowel incidentieel als structureel).

Beslisdocument GS, 12 oktober 2009: Afronding implementatie toekomststrategie Essent

Beslispunt: Commissie BM via de griffie informeren over de hoofdpunten van de afronding implementatie toekomststrategie Essent (inclusief verkoop aandelen aan RWE).

Besluit: 13 oktober 2009. Akkoord, op verzoek van gedeputeerde zal hij het dossier via een resumptie afdoen om zo nog enkele zaken te kunnen controleren.

Actief informeren van PS via commissie BM. Het gaat om de volgende punten:

1. Totaaloverzicht nieuwe situatie, inclusief bedrijvenstructuur na verkoop van de aandelen Essent NV die in handen blijft van de bestaande 136 aandeelhouders.
2. Afronding verkoop vanaf 23 september 2009: procedures ten aanzien van overdracht, verkoopprijs, integriteitsverklaringen RvB, garanties en vrijwaringen.
3. Communicatie: reacties/vragen van burgers bedrijven en afwikkeling daarvan.
4. Invulling van de provinciale aandeelhoudersrol in de bedrijven Enexis, Publiek Belang Elektriciteitsproductie en Essent Milieu en de SPV's: Afhankelijk van de doelstelling per vennootschap invulling op hoofdlijnen sturing, toezicht en verantwoording. Een bredere vastlegging van de good governance voor alle participaties van de provincie wordt voorbereid en te zijner tijd via uw college aan de functionele Statencommissie voorgelegd. Kort wordt ingegaan op de rolverdeling tussen GS en PS/Statencommissie's.

Notitie commissie BM, 13 oktober 2009 (BM-0803): Essent Afronding implementatie Toekomststrategie

De verkoop en levering van de aandelen Essent aan RWE heeft op 30 september 2009 plaatsgevonden. Daarmee is de Toekomststrategie Essent, zoals op 26 en 27 juni 2008 door PS besproken, geïmplementeerd. In deze notitie hebben wij voor u ter informatie een aantal relevante hoofdzaken op een rij gezet.

Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Totaaloverzicht van de nieuwe situatie;
- De afronding van de verkoop;
- De communicatie tijdens het verkoopproces;
- Invulling aandeelhoudersrol.

Totaaloverzicht nieuwe situatie

RWE is 100% eigenaar van het aandelenpakket van Essent NV. Enexis Holding NV, Essent Milieu Holding NV (Attero) en Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE) zijn ondernemingen met een eigen bedrijfsvoering en productie. Verder zijn een aantal BV's opgericht om de afhandeling van de verkoop te coördineren voor de 136 aandeelhouders.

Afronding verkoop

In januari 2009 hebben de leden van de RvB verklaard alle relevante informatie aan RWE te hebben verstrekt. Ook hebben zij toen aangegeven geen persoonlijke voordelen van RWE te hebben ontvangen. Deze verklaringen zijn op 30 september 2009 geactualiseerd.

Communicatie

Vanaf maandag 26 januari 2009 kon, mede op verzoek van de commissie BM, via een speciale toegang op www.brabant.nl/essent alle relevante informatie over het dossier Essent worden geraadpleegd. Via een speciaal emailadres konden Brabanders hun vragen stellen over (de procedures rond) de verkoop van Essent. Waarover zijn vragen gesteld?

- de duurzaamheid van RWE, met name bruinkoolcentrales;
- waarom niet samengaan met een Nederlandse partner in plaats van een buitenlandse partner;
- beloningsbeleid besturen van Essent en RWE, met name bonussen;
- stop de verkoop, nutsbedrijven moeten in overheidshanden blijven;
- waarom verkopen, reden niet helder;
- betrekken Brabantse burgers bij verkoopproces;
- besteding van de opbrengst van de aandelen Essent;
- overeenkomst Essent en RWE en de wijzigingen.

Invulling provinciale aandeelhoudersrol in resterende bedrijven

Enexis Holding NV, Essent Milieu Holding NV (Attero) en PBE. Daarnaast viertal specifieke vennootschappen (SPV's) met één doel opgericht ten behoeve van het uitvoeren van een aantal praktische zaken.

Voor deelnemingen met bedrijfsvoering (Enexis, Essent Milieu en PBE), gaan wij impliciet uit van een aantal sturingsprincipes van good governance, die wij overigens breder willen vastleggen voor al onze participaties. De borging van het publieke belang is één van de invalshoeken in de verdere uitwerking van good governance. Wij bespreken tijdig met de functionele Statencommissie de zaken van strategische betekenis, zoals beloningsbeleid, wijziging in bedrijfsbeleid die kan leiden tot een andere koers dan de huidige.

Voor deze deelnemingen volstaan wij nu met een korte omschrijving.

Sturing:

- Invloed op strategisch beleid: AHC bereidt mee voor; AVA stelt vast.
- Invloed op operationeel beleid: geen directe invloed.
- Invloed op resultaat / output: geen directe invloed.
- In de statuten zijn tevens onderstaande bepalingen overgenomen over:
 - Bestuur: het bezoldigingsbeleid wordt door de AvA vastgesteld; RvC stelt bestuur aan.
 - Winstbestemming.

Toezicht en verantwoording:

- Toezicht op bestuur: door RvC. Voor aandeelhouders: formeel via de jaarstukken. Voor AHC: 4 keer per jaar overleg.

Provinciale rol(len)

Kaderstellende rol is voorbehouden aan PS. Concreet betekent dit dat het provinciaal beleid inzake Sturing en Governance Verbonden Organisaties door PS wordt vastgelegd. Binnen dat kader zal GS het aandeelhouderschap in bovengenoemde deelnemingen uitvoeren. Voor de strategiebepaling van de bedrijven zullen wij de functionele Statencommissie raadplegen.

7 Samenvatting interviews

7.1 Bevindingen uit de interviews

De rekenkamer heeft interviews gehouden met 30 personen die vanuit verschillende posities bij het besluitvormingsproces rondom de vervreemding van de aandelen Essent waren betrokken: GS, PS, griffie, vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie, externe adviseurs, Essent (zie bijlage). Het betrof achtergrondgesprekken, bedoeld om het schriftelijk feitenmateriaal te kunnen duiden en helder te krijgen welke overwegingen van de verschillende partijen een rol speelden en welke conclusies de ondervraagden achteraf aan het besluitvormingsproces verbinden. De gesprekken zijn op hoofdlijnen samengevat aan de hand van de besproken onderwerpen.

7.1.1 Rolverdeling GS en PS

Bij de ondervraagde Statenleden is er geen misverstand over de formele rol van PS in het besluitvormingsproces rondom de vervreemding van de aandelen Essent. Deze formele rol beperkte zich tot het inbrengen van wensen en bedenkingen. GS konden deze wensen en bedenkingen bij hun besluitvorming betrekken, maar konden ze ook naast zich neerleggen. De meeste Statenleden geven in de interviews aan dat de boodschap van GS steeds is geweest dat zij de wensen en bedenkingen van PS nadrukkelijk bij hun besluitvorming zouden betrekken en dat deze gewicht in de schaal zouden leggen. In dat verband memoreren Statenleden veelvuldig opmerkingen van de verantwoordelijk gedeputeerde als “u zwemt niet in een fuik” en “Er worden geen onomkeerbare besluiten zonder u genomen”. Hoewel de rol van PS *formeel* beperkt was, leidde deze ‘open’ opstelling van GS er wel toe dat de rol van PS *materieel* in ieder geval anders werd ervaren. Zoals een Statenlid het verwoordde. “We waren ervan overtuigd dat als PS nee zou zeggen tegen verkoop, deze ook niet zou plaatsvinden”.

Volgens sommige Statenleden vonden PS het door deze houding van GS ook niet nodig om vóóraf scherpe afspraken met GS te maken. Immers, er zou toch terdege rekening gehouden worden met de opvattingen van PS. De meeste leden van PS zijn er altijd van uit gegaan dat als GS de wensen en bedenkingen van PS naast zich neer zouden leggen, de vertrouwenskwestie aan de orde zou komen en dat GS het niet zover zouden willen laten komen. Een Statenlid merkt in dat verband op: “Waarschijnlijk hebben GS in het begin gedacht dat PS wel mee zouden gaan in hun standpunt, namelijk het verkopen van de aandelen. Toen gaandeweg bleek dat dit niet zonder meer het geval was, is de opstelling van GS veranderd. Toen is aangegeven dat GS het advies naast zich neer konden leggen.”

Gedurende het traject is de spanning tussen GS en PS opgelopen. Daarbij zijn PS volgens sommigen steeds meer op de stoel van GS gaan zitten. “Toen het onderwerp politiek omstreden werd, ontstond er een groot verlangen bij partijen om de eigen positie sterker te maken en invloed uit te oefenen.”

De geïnterviewde leden van GS benadrukken dat GS volledig bevoegd waren om te besluiten tot het aangaan van de verkoopovereenkomst, dat zij hierin een eigen afweging konden maken en dat de rol van PS beperkt was tot het uiten van wensen en bedenkingen ten aanzien van voorgenomen besluiten.

PS stellen de kaders waarbinnen GS kunnen handelen. In het Essent-dossier vormde de nota Nutsvoorzieningen uit 2000 het beleidskader. In deze nota is vastgelegd dat vanwege ontwikkelingen op de energiemarkt de provincie Noord-Brabant op een daarvoor geschikt moment haar aandelen Essent zal verkopen. Gezien de discussie in de tussenliggende jaren waarin PS openlijk twijfelden of deze koers gehandhaafd moest worden, noemde een lid van GS het verrassend dat deze nota nooit door PS is herzien.

Doordat GS in de loop der tijd steeds meer informatie hebben gedeeld met PS kan, zo is de mening van een gedeputeerde, bij PS het gevoel zijn ontstaan dat zij in een sterkere positie verkeerden dan zij formeel gezien hadden. “Hierdoor is het speelveld vertroebeld geraakt”. Af en toe moesten PS volgens een van de ondervraagde leden van GS ‘herinnerd’ worden aan hun formele rol. Zo wilden PS op enig moment alles weten over de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen met potentiële partners. Dat was informatie die GS niet terug hoefden te koppelen. “Het perspectief moest zijn het geven van die informatie die nodig was om aan het eind wensen en bedenkingen te kunnen formuleren”.

De geïnterviewden uit de ambtelijke organisatie wijzen ten aanzien van de rolverdeling tussen GS en PS op een notitie die is opgesteld ten tijde van de fusiebesprekingen tussen Essent en Nuon, waarin de rolverdeling tussen GS en PS scherp is neergezet. Over deze rolverdeling is, zo geven zij aan, zowel voorafgaand als tijdens het proces dat uiteindelijk heeft geleid tot verkoop, telkens gecommuniceerd met PS.

Waar sommige leden van PS melden dat zij juist door de ‘open’ opstelling van GS het niet nodig vonden om vooraf scherpe afspraken met GS te maken, wordt ambtelijk het accent gelegd op het gegeven dat PS in juni 2008 geen wensen en bedenkingen hebben ingediend tegen het voorstel van GS om Essent de ruimte te geven om op zoek te gaan naar een strategische partner en dat PS daarmee als het ware ‘hun beurt voorbij hebben laten gaan’. In dat verband wordt melding gemaakt van de Statenvergaderingen in de provincies Overijssel en Limburg, waar wel moties over de positie van de bij het proces betrokken partijen zijn ingediend. Deze moties zijn officieel opgevat als wensen en bedenkingen.

7.1.2 Regie

Het merendeel van de ondervraagde Statenleden vindt dat Essent vanaf juni 2008 gedurende het gehele proces de leidende rol heeft gehad. Sommigen zijn van mening dat de provincie alleen vanaf de zijlijn heeft meegespeeld. Zij twijfelen aan de invloed van de aandeelhouderscommissie (AHC) en aan de mate waarin de AHC Essent kritisch heeft gevolgd. “Essent leidde het dossier en nam de aandeelhouders/AHC bij de hand”.

Een belangrijke rol werd vervuld door de voorzitter van de Raad van Bestuur van Essent, die volgens ondervraagden het proces strak heeft geregisseerd en tegelijkertijd gemakkelijk benaderbaar bleef en bereid tot het beantwoorden van vragen en het geven van toelichtingen. In dat verband wordt opgemerkt dat de indruk bestaat dat Essent ten tijde van de fusiebesprekingen met Nuon zich coöperatiever en mededeelzamer opstelde ten opzichte van PS van Noord-Brabant, dan Nuon dat deed ten opzichte van PS van Gelderland.

Statenleden van één fractie melden dat Essent volgens hen weliswaar op *operationeel* niveau de regie had (en dat die regie daar ook thuis hoorde), maar dat op *strategisch* niveau juist de aandeelhouders en PS de regie in handen hadden. Ook de ondervraagde gedeputeerden wijzen op de belangrijke rol die de aandeelhouders in het proces hebben gespeeld. Vanuit de ambtelijke organisatie wordt daaraan toegevoegd dat de leiding van het verkoopproces weliswaar bij het management van Essent lag, maar dat dit gebeurde binnen de door de AHC aangegeven kaders, waarmee de regie formeel bij de aandeelhouders bleef.

7.1.3 Geheimhouding, vertrouwelijkheid informatie en beslotenheid vergaderingen

Alle ondervraagden erkennen dat het bij een verkoopproces en de grote belangen die daarbij spelen (grote financiële belangen, kans op claims indien er bedrijfsgevoelige informatie naar buiten komt) nodig is om informatie op onderdelen als vertrouwelijk en geheim aan te merken. Tegelijkertijd wordt door alle ondervraagde Statenleden betwijfeld of het opleggen van geheimhouding en vertrouwelijkheid in alle gevallen wel noodzakelijk was.

Tijdens het proces hebben er veel besloten vergaderingen plaatsgevonden. Sommige Statenleden concluderen achteraf dat een aantal van deze vergaderingen niet besloten had hoeven zijn, omdat daarin geen bedrijfsgevoelige informatie aan de orde was gekomen. Zij zijn van mening dat het instrument van het opleggen van geheimhouding en het besloten verklaren van (delen van) vergaderingen te gemakkelijk is gehanteerd en onnodig werd opgerekt.

Deze aanpak rondom geheimhouding leidde volgens sommige ondervraagde Statenleden tot verwarring. “Steeds weer bijeenkomsten en vergaderingen: besloten, geheim, niet-besloten. Op een gegeven moment wist je niet meer wat wel en niet vertrouwelijk was”. Ook het debat werd hierdoor volgens hen bemoeilijkt: “Vergaderingen veranderden op die manier van goed voorbereide meningvormende bijeenkomsten tot informatiesessies; met de mondeling aangereikte informatie mocht vervolgens niets gedaan worden in de afzonderlijke fracties. Daar waar besluiten werden gevraagd, konden die noodgedwongen dus niet door de ‘fracties’ voorbereid, maar slechts genomen worden door individuele leden van de commissie Bestuur en Middelen”. Statenleden konden de aangereikte informatie niet toetsen, hetgeen volgens sommigen voor een ongelijke positie tussen GS en PS zorgde: “GS wisten alles en PS waren met handen en voeten gebonden”.

Sommige Statenleden veronderstellen dat met name de AHC als filter heeft gediend voor alle informatie die niet doorgesluisd mocht worden. “PS hadden, onder het mom van vertrouwelijkheid, geen inzage in stukken die in de AHC werden besproken en in de verslagen van de AHC-vergaderingen. In de trits Essent - AHC - AvA - GS - PS is de informatie steeds meer uitgefilterd”, zo is hun analyse van het proces.

Een van de ondervraagde gedeputeerden meldt dat het uitgangspunt van GS juist was om de commissie Bestuur en Middelen/PS zo ruim mogelijk te informeren. Volgens de gedeputeerde hebben GS, in samenspraak met Essent, op een aantal momenten besloten dat bedrijfsgevoelige informatie niet breed kon worden gedeeld. Als tussenweg is er toen voor gekozen om deze informatie via de griffie onder voorwaarden ter inzage aan te bieden. “Op deze manier is steeds zo ruim mogelijk informatie aan PS beschikbaar gesteld.” Voor sommige ondervraagden werd de complexiteit van het besluitvormingsproces voor een deel juist veroorzaakt door deze ruime informatievoorziening door GS en niet door het achterhouden van informatie.

Enkele eenpersoonsfracties uit PS geven aan dat de vereisten voor het inzien van vertrouwelijke informatie dusdanig waren dat zij hierdoor in de praktijk moeilijk of in een enkel geval zelfs geen kennis konden nemen van deze informatie.

Het moment waarop informatie werd aangereikt aan PS is door sommige Statenleden als problematisch ervaren. Dit gebeurde volgens hen in een aantal gevallen erg laat. Ook de complexiteit speelde daarbij een grote rol. “Toen PS merkten dat er een overeenkomst lag die bestond uit honderden pagina’s Engelse tekst beseften men dat er op het punt van de informatieverschaffing het nodige moest worden bijgesteld en werd om vertalingen gevraagd”. Van de zijde van Essent wordt daarbij opgemerkt dat GS dat niet nodig oordeelden: “Zij namen genoegen met stukken in het Engels, voor PS moest alles vertaald”.

7.1.4 Externe adviseurs

De verschillende, lastig te onderscheiden rollen van GS als aandeelhouder en voorzitter van de AHC, maakten het voor de meeste ondervraagde Statenleden duidelijk dat PS eigen externe adviseurs dienden in te schakelen.

Sommige leden van PS geven aan dat de inzet van externe adviseurs van PS voor hen belangrijk was omdat zij anders niet in staat waren om alle informatie tot zich te nemen en goed te beoordelen. Daar staat tegenover dat andere Statenleden melden dat het geen goede zaak was dat zij ‘blind’ moesten varen op de externe adviseurs, omdat ze zelf bepaalde stukken niet mochten inzien. Overigens wordt opgemerkt dat ook de externe adviseurs in hun werk te maken hadden met soortgelijke beperkingen als PS: ook zij kregen geen inzage in alle stukken (bijvoorbeeld de verslagen van de AHC) en ook zij moesten onder grote tijdsdruk werken.

Sommige Statenleden benoemen een aantal zaken dat juist dankzij de inzet van de externe adviseurs aan de orde is gekomen, waaronder de positie van de kerncentrale Borssele binnen de overeenkomst en Essent Milieu.

Naar de mening van andere Statenleden is de advisering door de externe adviseurs te ver doorgeschoten en werd teveel, met name juridische, informatie aan PS aangereikt.

Een enkel Statenlid vraagt zich af of de bijdrage van de externe adviseurs van PS voldoende heeft opgeleverd in relatie tot de hieraan verbonden kosten.

7.1.5 Aandeelhouderscommissie

Door de vertegenwoordigers van Essent wordt benadrukt dat het bedrijf een structuur NV was. Dat betekende voor de aandeelhouders dat zij beperkte rechten hadden: het goedkeuren van transacties met een waarde van meer dan € 500 mln. en het goedkeuren van de statuten.

Rond 2000 is een Aandeelhouders Overleggroep ingesteld, met als doel de privatisering van Essent te begeleiden. Toen dit werd afgeblazen, bleef de Overleggroep bestaan en vergaderde met een delegatie uit de Raad van Bestuur, doorgaans tweemaal per jaar.

Bij de wijziging van de structuurnetwet in 2004 werd de Overleggroep omgevormd in een aandeelhouderscommissie (AHC), die ook een statutaire verankering kreeg.

Nadat de aandeelhouders in 2008 hadden ingestemd met de zoektocht naar een strategische partner, heeft de voorzitter van de Raad van Bestuur een convenant gesloten met de AHC. In dit convenant zijn afspraken opgenomen over het verkoopproces en de betrokkenheid van de AHC hierbij. In de praktijk kwam het er volgens de toenmalig voorzitter van de Raad van Bestuur op neer dat de AHC hierdoor ruimer is geïnformeerd en geconsulteerd dan strikt nodig

was. Daarbij is de AHC wel steeds gewezen op haar statutaire bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Het was duidelijk dat de besluiten werden genomen door de Raad van Bestuur (onder toezicht van de Raad van Commissarissen) en niet door de AHC.

Voor PS is de positie van de vertegenwoordiger van de provincie Noord-Brabant in de AHC niet altijd duidelijk geweest. Dat de gedeputeerde naast belangenbehartiger van de aandeelhouder Noord-Brabant ook voorzitter was van de AHC, is volgens een aantal ondervraagde Statenleden lastig gebleken. “Niet duidelijk was welk belang door de gedeputeerde werd gediend, dat van de ‘provincie’, van de aandeelhouders of van Essent”.

Dat de gedeputeerde informatie waarover zij als voorzitter van de AHC beschikte niet altijd kon/wilde delen met PS heeft in het proces tot spanning geleid. Sommige Statenleden melden dat deze bijzondere positie voor de gedeputeerde in kwestie niet werkbaar was. In dat verband wordt opgemerkt dat deze constructie belemmerend gewerkt moet hebben bij de controlerende rol in de AHC. “De gedeputeerde heeft het nooit opgenomen voor PS. Zo heeft zij bijvoorbeeld, ondanks verzoeken daarvoor vanuit PS, nooit bij andere (groot)aandeelhouders gepleit voor inzage in de verslagen van AvA/AHC. Zij stond voor het bedrijfsbelang van Essent”.

Voor GS en de ambtelijke organisatie was de koppeling van GS/aandeelhouder en voorzitter AHC niet problematisch. “De AHC functioneerde in de zelfde sfeer als het college van GS en streefde naar consensus. Er is één voorbeeld waarbij de AHC een andere positie innam dan Noord-Brabant (de kwestie van het verzwakt structuurregime waar de provincie voorstander van was, een standpunt dat niet werd gedeeld door de andere leden van de AHC) maar dat heeft op geen enkele wijze tot verwarring over de verschillende rollen geleid. De gedeputeerde heeft steeds goed gezocht naar wat wel en niet kon als gedeputeerde en voorzitter AHC”.

Vanuit de ambtelijke organisatie wordt daar nog bij aangetekend dat voordat er belangrijke zaken in de AHC werden behandeld, deze eerst in GS werden afgestemd ten behoeve van een Brabantse standpuntbepaling.

7.1.6 Aanbiedingsgrens

In het contract tussen RWE en Essent was de bepaling opgenomen dat RWE zich verplichtte om haar bod gestand te doen wanneer minimaal 80% van de aandelen zou worden aangeboden. Vanuit Essent wordt hierover opgemerkt: “Met betrekking tot de aanbiedingsgrens staat er in het contract: RWE moet afnemen indien méér dan 80% van de aandelen wordt aangemeld. Er staat niet dat RWE het bij minder dan 80% niet doet. In dat geval kán RWE het doen. De beleving bij Essent bij dit artikel was wel dat als Noord-Brabant niet mee zou doen, er een serieus probleem zou zijn. In dat verband woog bijvoorbeeld ook de opstelling van Overijssel mee, die letterlijk aangaf te wachten op Noord-Brabant. Essent was daarom beducht voor wat anderen zouden doen”.

De externe adviseurs van GS: “Het bod van RWE hield het midden tussen een openbaar bod en een private transactie. Bij een openbaar bod wil de bidder bij het uitbrengen van een bod zeker weten voldoende controle te krijgen; maximaal 100%, maar 95% is een gebruikelijk percentage. Uit de onderhandelingen is naar voren gekomen dat RWE een bod van 80% van het geplaatst kapitaal ook acceptabel vond. In het contract is vervolgens 80% opgenomen. De aanbiedingsgrens van 80% was een opschortende voorwaarde, ten behoeve van de bidder, waar aan voldaan moest worden voordat de transactie verder kon gaan. Bij minder dan 80% kon RWE zeggen: we doen het niet.”

Een van de gedeputeerden merkt daarover op: “GS zijn er altijd vanuit gegaan dat deze 80% cruciaal was en dat de provincie Noord-Brabant met 30,8% van de aandelen in dat opzicht een doorslaggevende rol bezat”.

Door Essent wordt deze positie van Noord-Brabant anders beoordeeld. In het interview geeft de voormalig voorzitter van de Raad van Bestuur aan dat hij tot 24 april 2009 (toen een meerderheid van de Staten zich tegen verkoop verklaarde) de positie van Noord-Brabant nooit als doorslaggevend had beoordeeld. “Ik ben er namelijk altijd vanuit gegaan dat de deal door zou gaan, omdat de aandeelhouders zich in 2008 unaniem hadden uitgesproken voor het zoeken naar een strategische partner. Daaraan zijn criteria gesteld door de aandeelhouders. Als er dan een partner gevonden wordt die (optimaal) aan deze criteria voldoet, kan het besluit van juni 2008 niet teruggedraaid worden en zijn de aandeelhouders dus min of meer gehouden om over te gaan tot verkoop van hun aandelen”.

Dat een meerderheid van PS in Noord-Brabant hiertoe op 24 april 2009 niet heeft besloten, was voor Essent zeer teleurstellend en leidde naar haar zeggen ook tot een beleidswijziging bij RWE. “Na 12 mei 2009 zag het er naar uit dat er wel een meerderheid van de aandelen zou worden aangeboden. Hiervan uitgaande was er toen voor RWE een reden om af te wijken van de aanbiedingsgrens van 80%. RWE heeft vervolgens de Staten van Noord-Brabant, middels een brief, laten weten mogelijk van de aanbiedingsgrens van 80% af te willen stappen en met een lager percentage genoeg te nemen. Dit nieuwe feit was aanleiding voor een nadere analyse van de mogelijkheden van RWE binnen het bestaande contract.

In de Statenvergadering van 15 mei 2009 heeft het feit dat RWE en Essent afstand konden doen van de aanbiedingsgrens van 80% een omslag binnen PS teweeg gebracht van ‘nee’ naar ‘ja’. Indien de provincie bij haar nee zou blijven zou ze een minderheidsaandeelhouder in een lokale werkmaatschappij van een groot internationaal commercieel bedrijf worden”.

De adviseurs van GS: “Tot 24 april 2009 was de boodschap van GS, maar ook van Essent en van ons als adviseurs dat als er minder dan 80% van de aandelen aangeboden zou worden, de deal feitelijk niet door zou gaan omdat RWE dan

waarschijnlijk het bod niet gestand zou doen. In een brief van 15 mei 2009 gaf RWE aan mogelijk in samenspraak met Essent van de aanbiedingsgrens van 80% af te willen stappen. Dit was voor ons ook een verrassend feit en aanleiding voor een nadere analyse van de mogelijkheden van RWE onder het contract”.

Een van de gedeputeerden geeft blijk van zijn verbazing op dit punt: “De bereidheid van RWE om de voorwaarde van de 80%-grens eventueel te laten vallen en het feit dat RWE dit ook op papier heeft gezet (brief van 15 mei 2009), heeft het college verbaasd”. Een andere gedeputeerde meldt dat hij het ‘vanuit RWE geredeneerd’ begrijpelijk vindt dat men de deal niet stuk wilde laten lopen op het standpunt van één aandeelhouder.

Van de zijde van PS wordt door de meeste ondervraagden benadrukt dat zij voldoende reden hadden om ervan uit te gaan dat de provincie een sleutelrol in het verkoopproces speelde: “Tot de vergadering van 15 mei 2009 heerste in PS het beeld dat Noord-Brabant met 30,8 % van de aandelen een blokkerende positie had. Dit beeld is ontstaan doordat zowel de verantwoordelijk gedeputeerde als de voorzitter van de Raad van Bestuur van Essent altijd de indruk hebben gewekt dat als er minder dan 80 % van de aandelen zou worden aangeboden de deal niet zou doorgaan.”

Een Statenlid voegt daaraan toe: “Ik heb hierover ook schriftelijk een vraag gesteld aan Essent. Achteraf moet ik constateren dat het antwoord hierop vaag is geformuleerd, maar niemand heeft hierop doorgevraagd. Met betrekking tot de 80% grens hebben PS zich met een kluitje in het riet laten sturen”. Een ander Statenlid: “Op dit punt voel ik me achteraf min of meer op het verkeerde been gezet. Mijn inschatting is dat er ten aanzien van dit aspect sprake is geweest van een zekere manipulatie met de informatie.”

Een fractie meldt dat voor haar de aanbiedingsgrens van 80% van de aandelen geen wezenlijk punt is geweest. “De fractie heeft de relativiteit van het betreffende artikel in het contract altijd ingezien: contracten kunnen wijzigen, het is juridisch moeilijk te doorgronden hoe hard dit soort afspraken zijn en in de pers was de ‘doorslaggevende’ rol van Noord-Brabant al ontkracht. Overigens geeft deze fractie aan dat zij zich ervan bewust is dat andere fracties ” gevoed door toelichtingen op dit punt door de gedeputeerde en door Essent, wel altijd de indruk hebben gehad dat Noord-Brabant met 30,8% van de aandelen een doorslaggevende positie had”.

7.1.7 Tussen 24 april en 15 mei 2009: van ‘nee’ naar ‘ja’

Op 24 april 2009 verklaarde een meerderheid van PS zich tegen verkoop van Essent. De uitkomst van deze stemming was, zoals hiervoor al aangegeven, voor veel partijen een verrassing: voor GS, voor Essent en voor fracties in PS. Het besluit van PS luidde een nieuwe fase in het proces in.

Een van de gedeputeerden: “De verwachting/overtuiging bij GS was dat PS zouden instemmen met de verkoop van de aandelen. Dat dit niet gebeurde was

voor GS teleurstellend, maar ook zorgwekkend: Noord-Brabant zou op deze manier een minderheidsaandeelhouder worden in een groot internationaal commercieel bedrijf. GS hebben zich vervolgens beraden op 'hoe nu verder' (er lag op voorhand geen plan B klaar). Daarbij is ook overwogen om de motie naast zich neer te leggen, met het risico op een motie van wantrouwen. GS vonden de eigen positie ondergeschikt aan het algemeen belang”.

Essent merkt over het besluit van 24 april op: “Het proces liep enigszins bij Essent vandaan, vooral omdat er zo’n mediahype was. Ook landelijke politici gingen zich ermee bemoeien. Desgevraagd meldden we in de media in antwoord op vragen van journalisten wat de consequenties van het besluit van 24 april zouden kunnen zijn. Dat was geen positief verhaal”.

In de tussentijd sprak Essent met veel van de mensen die de uiteindelijke keus moesten maken. De vertegenwoordiger van Essent daarover: ‘Van het college van GS was inmiddels een signaal gekomen, op grond waarvan men mocht aannemen dat het uiteindelijk (vanuit het perspectief van RWE) wel goed zou komen. Dat was belangrijk, omdat RWE niet zat te wachten op een overname waar uiteindelijk overheden nog in achter zouden blijven. Bij minder dan 80% van de aandelen is het ook erg moeilijk om twee bedrijven succesvol te integreren”.

Een van de ondervraagde Statenleden verwoordt hetgeen er na 24 april gebeurde, als volgt:

“Ingegeven door de indruk dat GS het besluit van PS naast zich neer zouden leggen, hebben SP, GroenLinks, CU-SGP, Partij voor de Dieren, D66 en Brabantse Partij een bijzondere vergadering aangevraagd. Het doel van de extra vergadering was om nogmaals de eerder uitgesproken wensen en bedenkingen van PS te benadrukken. Deze vergadering is echter anders uitgekapt omdat het CDA als eerste bij aanvang van de vergadering het woord kreeg en meteen een motie indiende. Ik heb dit ervaren als een door de coalitie uitgestippelde strategie om alsnog een omslag te bewerkstelligen van nee naar ja. Tijdens de vergadering werd door de gedeputeerde als ‘nieuw’ feit gepresenteerd dat RWE ook met minder dan 80% van de aandelen genoeg zou kunnen nemen. Ik ben ervan overtuigd dat GS deze informatie al (veel) eerder hadden”.

Een ander Statenlid: “Het feit dat Noord-Brabant geen doorslaggevende positie (meer) bleek te hebben, heeft bij een aantal Statenleden die eerder tegen verkoop waren hun mening doen veranderen (de provincie zou dan met 30,8% van de aandelen als enige publiek aandeelhouder worden in een internationaal commercieel bedrijf)”.

7.1.8 Contractwijziging

Enkele leden van PS maken melding van een in hun ogen cruciale contractwijziging na de uitspraak van PS in april 2009 dat zij niet wilden

verkopen. Deze wijziging kwam er op neer dat latere contractwijzigingen niet meer aan PS voorgelegd hoefden te worden, zolang deze geen nadelige financiële veranderingen ten opzichte van de eerdere overeenkomst zouden inhouden. Een en ander ter beoordeling door de AHC. Hierdoor konden PS geen wensen en bedenkingen meer formuleren met betrekking tot de tweede, derde en volgende contractwijziging.

Een fractie laat ten aanzien van dit punt optekenen dat zij dit juist een logische afspraak vond waarmee aanscherpingen van het contract mogelijk werden zonder ingewikkelde constructies; zij beschouwde het niet als een middel van GS om PS buiten spel te zetten.

Van de zijde van Essent wordt in dat verband benadrukt dat op het moment dat het tweede supplement met de AHC werd vastgesteld, na overleg op 12 mei 2009, er formeel nog geen aandeelhouders tot de koopovereenkomst waren toegetreden en er daarmee geen beletsel was om dit supplement overeen te komen.

Vanuit de ambtelijke organisatie wordt daarbij nog opgemerkt dat indien de AHC van mening zou zijn dat er geen sprake was van materieel negatieve gevolgen, de individuele aandeelhouders 15 dagen de tijd kregen om zich uit de deal terug te trekken. Zij geven aan dat het tweede supplement twee maal is gebruikt. De eerste keer om de 'termination date' te verschuiven en de tweede keer om het vierde supplement vorm te geven, waardoor EPZ/Borssele uit de deal werd gehaald. De AHC oordeelde toen dat 90% van de deal overeind bleef en 10% werd uitgesteld en er daarmee geen sprake was van materieel negatieve wijzigingen. Dat besluit van de AHC is vervolgens aan de individuele aandeelhouders voorgelegd, waarbij zij het recht hadden zich uit de deal terug te trekken als zij vonden dat wel sprake was van materieel negatieve wijzigingen. Naar de mening van de vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie was deze constructie vooral pragmatisch. Over het algemeen vinden bij megacontracten altijd nog wijzigingen plaats. Hiermee wordt dan voorkomen dat het hele proces iedere keer doorlopen moet worden.

7.1.9 Leerpunten

Het proces

De vervreemding van de aandelen Essent was volgens alle betrokkenen een uniek proces, waarvoor geen standaard richtlijnen bestonden. Volgens sommige ondervraagden is een belangrijke les die hieruit getrokken moet worden dat de provincie er bij deelnemingen op toeziet dat in de statuten uitgebreid wordt ingegaan op uittredingsregelingen.

Ondervraagden pleiten voor het vooraf formuleren en vastleggen van heldere procesafspraken en duidelijkheid over de informatiestromen die daarbij horen: welke informatie wordt op welk moment aangeboden, welke informatie is om welke reden voor welke periode vertrouwelijk, en wat is de reikwijdte van de besluiten die daarover wanneer genomen moeten worden.

Overigens wordt door sommige ondervraagden opgemerkt dat in het Essent-dossier eerder teveel dan te weinig informatie aan PS is aangereikt en dat dit achteraf juist een complicerende factor bleek.

Een ander leerpunt betreft het omgaan met tijdsdruk. Sommige ondervraagden geven aan dat zij zich onder druk hebben laten zetten om in zeer korte tijd verstrekende besluiten te nemen.

Zij zijn tot de conclusie gekomen dat zij meer tijd hadden kunnen en moeten nemen voor een zorgvuldige afweging en zich niet onder druk hadden moeten laten zetten.

De rollen

Voorafgaand aan processen als de verkoop van Essent moeten de rollen van PS en GS, als aandeelhouder en (voorzitter) van de AHC, beter en scherper omschreven worden. Sommige Statenleden melden dat dit op zich wel aan de orde is geweest, maar dat, toen de panelen eenmaal gingen schuiven, PS meer ruimte claimden en vervolgens niet of onvoldoende 'teruggefloten' zijn. Dit proces werd nog versterkt door de landelijke aandacht voor het onderwerp via media en politieke partijen. Sommige partijen omschrijven de 'Haagse' bemoeienis met het proces als erg, respectievelijk te, indringend.

GS dienen zich, volgens enkele leden van PS duidelijk uit te spreken over wat zij verstaan onder 'wensen en bedenkingen' en over de rol van PS in dat geheel. Dat kan bijvoorbeeld door vooraf expliciet vast te leggen dat wanneer een meerderheid van PS tegen verkoop is, dat ook niet gebeurt. De rekenkamer noteerde bij deze ondervraagden een duidelijke behoefte aan aanscherping op dit punt.

Extra aandacht wordt gevraagd voor de positie van kleine partijen in PS. Volgens sommige ondervraagden werden zij door de inrichting van het proces in feite op achterstand gezet. "Van hen kon in redelijkheid niet verwacht worden dat zij, in dit zware traject, nog verstandige dingen zouden kunnen zeggen". De les die volgens sommige ondervraagden hieruit getrokken kan worden is dat op voorhand beter nagedacht wordt over de invulling van de ondersteuning van PS.

Regie

PS dienen te beschikken over de juiste sturingsinstrumenten, waardoor zij verantwoording kunnen afleggen aan burgers. De positionering van PS en GS bij dergelijke complexe projecten moet volgens sommige ondervraagden overigens niet alleen aan het begin helder gemaakt worden, maar ook tijdens het proces herbevestigd dan wel expliciet aangepast. GS hadden, zo wordt door enkele Statenleden opgemerkt, zelf de regie in handen moeten houden. Nu berustte die bij de AHC, met het bedrijf Essent als de grote motor daarachter.

Aandeelhouderschap

Kanttekeningen worden geplaatst bij het versnipperd aandeelhouderschap, hetgeen een complicerende factor vormde voor de controlerende taak van PS. De tussen bedrijf en aandeelhouders geschoven figuur van de AHC ontnam volgens sommigen ook het zicht op het proces. In meer algemene zin wordt gepleit voor een hernieuwde en actuele visie op de manier waarop de provincie met deelnemingen moet omgaan. “Met name bij een commercieel bedrijf met een versnipperd publiek aandeelhoudersbezit kunnen vraagtekens gezet worden bij de relatie tussen bedrijf en aandeelhouders, in de zin dat de aandeelhouders niet goed geëquipeerd zijn om hiermee om te gaan (risico’s, snelheid besluitvorming, vertrouwelijkheid)”.

Door sommige ondervraagden is aandacht gevraagd voor de omstandigheid dat de functie van aandeelhouder/gedeputeerde zich niet goed verhoudt tot het voorzitterschap van de AHC. “Een speler moet altijd één rol hebben; er moet geen sprake zijn van ‘dubbele petten’.

Geheimhouding

De uitleg die is gegeven aan de geheimhoudingsplicht heeft ertoe geleid dat fracties belemmerd waren in de mogelijkheid om advies in te winnen en te overleggen. Dit heeft de kwaliteit van de besluitvorming niet bevorderd en zou in een vergelijkbare situatie in de toekomst vermeden moeten worden. Advisering en overleg vormen noodzakelijke voorwaarden voor een goede besluitvorming. Er dienen heldere afspraken gemaakt te worden over beslotenheid. Beslotenheid/geheimhouding dienen tot een minimum beperkt te worden, net als het geven van mondelinge toelichtingen die wanneer zij niet zijn voorzien van een schriftelijke onderlegger niet gebruikt kunnen worden in de verdere besluitvorming.

Samenvattend

Een van de ondervraagde leden van PS vatte het verkoopproces als volgt samen: “GS hadden de uitspraak van PS van 24 april onder dankzegging naast zich neer kunnen leggen. Als ze dat meteen gedaan hadden, was dat eerlijker en duidelijker geweest tegenover PS”.

Andere leden van PS merken op dat zij achteraf niet het gevoel hebben dat GS bewust verkeerde informatie aan PS hebben gegeven of onduidelijkheid gecreëerd. Wel dat er onwetendheid bij GS in het spel was.

GS waren niet geëquipeerd voor het proces, ondanks het feit dat de ambtenaren op zich een compliment verdienen voor de manier waarop zij zich geprobeerd hebben in de materie te verdiepen.

Overigens kan een dergelijk complex proces alleen maar slagen als er voldoende vertrouwen heerst tussen alle direct bij het proces betrokken partijen. Vertegenwoordigers van Essent en aandeelhouders (GS) geven aan dat hiervan beslist sprake was.

Bijlage 1 Overzicht geïnterviewde personen

- J.G. Arkes (niet zelf geïnterviewd) Lid PS (PvdA)
- W.M.A. Arts Lid PS (SP)
- M.A.M. Boersma Voormalig voorzitter Raad van Bestuur Essent
- A.J. Brul Adjunct-griffier van PS
- C. Dietvorst - ten Tije Ambtelijke organisatie
Projectleider Essent dossier en
Secretaris aandeelhouderscommissie
Essent (juni 2006 t/m mei 2009)
- H. Dijk Ambtelijke organisatie voormalig
directeur Economie en Mobiliteit
- A.M. Essed Gedeputeerde Bestuur en Middelen
- M.B.Ph. Geeraedts Lid PS (VVD)
- M. Ten Harmsen van der Beek Voorzitter Statencommissie Bestuur
en Middelen
- M.J.E. de Hart Ambtelijke organisatie
Projectleider Essent dossier en
Secretaris aandeelhouderscommissie
Essent (vanaf juni 2009)
- N.G.L. Heijmans Lid PS (SP)
- O. Hoes Gedeputeerde Ecologie
Voormalig gedeputeerde Economische
ontwikkelingen en internationale
betrekkingen
Voormalig voorzitter
aandeelhouderscommissie Essent
- R. de Jong Lid Raad van Bestuur Essent
- H.J. Kielestijn Lid PS (VVD)

- J. Kröner Advocaat Simmons & Simmons
- M.C. Lestrade - Brouwer Lid PS (D66)
- J.P.M. Moons Voormalig gedeputeerde Economie en Duurzaamheid
Voormalig voorzitter aandeelhouders-commissie Essent
- W. de Nijs Bik Partner Simmons & Simmons
- H.C.A.M. van den Oord Lid PS (CDA)
- C. Punt Tijdelijk lid PS (Brabantse Partij)
- W.G.H.M. Rutten Ambtelijke organisatie
Provinciesecretaris / algemeen directeur
- S. Toncman Ambtelijke organisatie
Juridisch adviseur
- H.J. Vreugdenhil Lid PS (christenUnie-SGP)
- E.F.H. van Schoonhoven Lid PS (GroenLinks)
- T.H.C. Schulpen Ambtelijke organisatie
Directeur Middelen
- M.A.P.M. Spijkers Ambtelijke organisatie
Treasurer
- W.T. Thuis Lid PS (CDA)
- P.A. Verrijt Lid PS (PvdA)
- B.E.J.M. Verstappen Lid PS (Partij voor de Dieren)
- E.M.W.J. Wöltgens Griffier van PS